This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

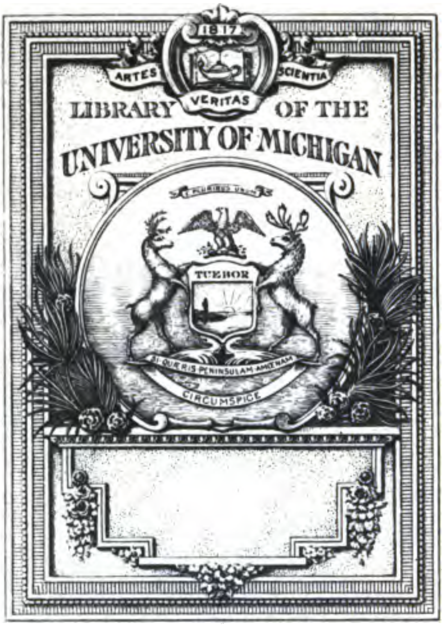
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

A 1,055,346

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

Z
20
.L5

Z
2012
.L54

Leland, John

Commentarii

DE

SCRIPTORIBUS

Britannicis,

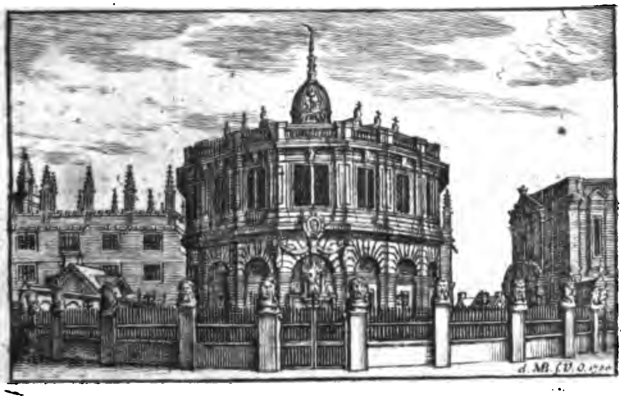
AUCTORE

JOANNE LELANDO

LONDINATE.

Ex Autographo *Lelandino* nunc primus edidit
ANTONIUS HALL, A. M. Coll. Reg. *Oxon.* Socius.

TOMUS PRIMUS.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO, MDCCIX.

Z
2012
.L54

Imprimatur,

GUIL. LANCASTER,

VICE-CAN. OXON.

Decemb. 11. 1708.

3-15-40
40230

REVERENDO DOCTISSIMOQUE

V I R O

GUIL. LANCASTER

S. T. P.

Collegii *Reginenſis* Præposito

ET ACADEMIÆ

OXONIENSIS

Vice-Cancellario Digniſſimo.

INGENS turba Virorum Illuſtrium, Tui ſimillimorum, ad Te grato animo accedunt, ut, etiamſi Lelandum habeant laudatorem, Te unum pro Soſpitatore ſuo agnoſcant, quod Le-

lando vitam reſtituiſti. Mœrens enim & inglorius per multos annos delituit, donec Tu illum, caſum ejus acerbum miſeratus, in publicum prodire voluiſti. Multo ante mirifica Ingenii Tui ſuavitate, morum elegantia & probitate, præſtantia eruditionis, ſummo in litteras & litteratos ſtudio, bonos omnes ad Te colendum & ſuſpiciendum inflammaſti; hoc autem facto plane memorabili, atque adeo aliis Hiſtoricorum monumentis Tuis ſub auſpiciis publicandis, laudem Tibi diuturnam comparabis, & perpetuam apud Poſteros memoriam. Certe Collegium Reginenſe, Tuo ſub Imperio tam florentiſſimum, quam quod maxime, ea Tibi, in omni Beneficiorum genere, lætum debere ſe ſentit, ut Te ſolum ad Ornamentum, & Splendorem ejus augendum, & perficiendum, natum atque comparatum eſſe profiteatur. Quinetiam cum ad munus ampliſſimum, quod ſumma Tua cum laude & publica utilitate in Academia jam ſuſtines, Tua Te virtus evexerat, non modo ſpem, quam probi omnes de Te multo maximam conceperant,

verum etiam Teipſum ſuperaſti. Faxit igitur Deus, ut Collegio & Academiæ, quibus feliciſſime præes, quam diutiſſime benefacias.

Tibi omni Officio

Devinctiſſimus

Antonius Hall.

PRÆFATIO.

PRÆCLARE *mihi ſemper viſi ſunt de Republica litteraria meruiſſe, qui Vitas & Scripta Virorum illuſtrium & eruditorum poſteritati commendarunt. Inter hos ſi non primus,* (Boſtonus *enim præceſſerat*) *præcipuus tamen, è noſtratibus, fuit* Joannes Lelandus, *Antiquarius. Is enim, omni copia hoc genus cognitionis inſtructus, quatuor libris de* Viris *hujus gentis* Illuſtribus *accurate agere inſtituit: ſed, morte immatura abreptus, nec eos in lucem producere, nec perficere quidem potuit. Hoc opus, poſt mortem Auctoris deplorandam, in manus* Joannis Balæi, Sudovolgii, *pervenit; qui id fœde commaculatum, atque interpolatum in ſuas* Centurias *traduxit. Hunc ſecutus eſt* Joannes Pitſeus, *plagiarius, ſi quis alius, confidentiſſimus; qui* Lelandum, *etiamſi eum* [a] *oculis nunquam uſurpaverat, ſæpius importuniſſime laudat. Nemo adhuc repertus eſt, qui* Lelandum Lelando *reſtitueret. Sane* Thomas Galeus, *vir ſummus, & cui plurimum debent Antiquitates* Britannicæ, *in animo olim habuit non modo illum publici juris facere; verum etiam, beneficio* Boſtoni Burienſis, *illuſtrare. Cum autem ad munus in Eccleſia amplum & honorificum vocatus ſit, hanc curam penitus depoſuit. Tredecim, aut eo amplius, abhinc annis idem negotium ſuſcepit vir eruditus* Thomas Tannerus. *Sed cum jam in eo eſt, ut novam*

[a] Vide, præ cæteris, *Edoardum Maihevium*, ipſius *Pitſei* diſcipulum, in *Præfatione* ad librum de *Illuſtribus Angliæ Scriptoribus Ordinis S. Benedicti*, ubi hæc ſcribit: —Quos [i. e. libros *Lelandianos* de Scriptoribus] prædictum *Joannem Pitſium* nunquam vidiſſe certiſſime mihi perſuadeo.

Scriptorum

Scriptorum Hiſtoriam pertexat, exiſtimavi me facturum rem nec illi ingratam, nec orbi litterato inutilem, ſi præclaram hanc ingenii Lelandiani *fœturam ab interitu vindicarem. Autographum igitur diligenter exſcribi, &, quanta potui cura, emendate excudi curavi.* [b] *Indices præterea, & alia nonnulla, quæ lectoribus uſui eſſe poſſint, adjeci. Vale, & his fruere.*

b Specimen aliud genus Indicis [illegible] [illegible], quem tamen, cum in immenſum excreſceret, de induſtria ſepoſui.

VITA

VITA AUCTORIS.

JOANNES *Lelandus*, Antiquarius, natus eſt [1] *Trenovanti*, principe *Britanniarum* civitate. De [2] tempore ejus ortus non poſſum recte computare. conjectura tantum eſt, illum circiter annos poſtremos *Henrici*, ejus appellationis ſeptimi, lucem adſpexiſſe. Ab ipſis pueritiæ annis, animum erga litteras mire propenſum ſemper habuit. Hanc bonam in puero indolem [3] *Thomas Milo*, ingeniorum fautor eximius, (parentes enim in ipſa pæne infantia amiſerat) exoſculatus eſt, & illum *Guilielmo Lilio*, nobili *Trenovantum* grammatico, educandum docendumque tradidit. Præfuit is eo tempore ſcholæ ad fanum *Pauli*, quod *Londini* celeberrimum eſt, à *Joanne Coleto*, viro incomparabili, paulo ante erectæ; &, inter primos, noſtræ gentis homines puritatem utriuſque linguæ perdocuit.

II. Sed alia ætas alia poſcebat ſtudia. cum igitur per annos maturos licuit, [4] *Grantam Girviorum*, felicium ingeniorum altricem, ſtudendi gratia, profectus eſt. Ibi, in collegio [5] *Christi* nomini ſacro, ſtudio eloquentiæ & bonarum artium totus plane conflagrans, magnam ex aſſidua in litteris exercitatione gloriam ſibi comparavit: tum præterea eadem opera omnes veneres, lepores, delicias, ac poſtremo gratias linguæ *Latinæ* tam alte coimbibit, quam cuiquam vix credibile.

III. Cum vero per aliquot annos liberales artes apud *Grantanos* edidiciſſet, [6] *Iſidis Vadum*, antiquiſſima ſimul & famoſiſſima totius inſulæ noſtræ Academia, illi præ oculis obverſabatur. Poſſidebat illa eo tempore, atque adeo hodie poſſidet, ingentem antiquorum exemplarium vim, quorum erat indagator curioſiſſimus. Illuc igitur cum perveniſſet, in collegio [7] *Chichelegano*, ut & loco ad ſtudia opportuno, & bibliothecæ *Hunfridinæ* vicino, ſedem ſibi

1 Syllabus Antiquarum Dictionum, voce *Trenovantum*. & alibi in Opuſculis paſſim. 2 Diem Natalem ipſe nos docuit in *Epigrammatibus* p. 31. 3 Ibid. p. 26. 4 In *Epigrammatibus* p. 9, 27. 5 De Scriptoribus in *Sigeberto*. 6 In *Epigrammatibus*, ubi ſupra. 7 G. *Burtonus* in Corollario Vitæ *Lelandi*.

figendam

ſigendam eſſe ſtatuit. Hac factum ratione plane optima, ut omne genus litteras in *Iſidis* gymnaſio, tanquam è pleno quodam ſcaturientis ſcientiæ fonte, ita hauſit, ut variarum cognitione rerum contemporaneos ſuos omnes non modo æquaverit, verum etiam longo ſuperaverit intervallo.

IV. Inter hæc viderat, ut erat judicio plane acerrimo, aliquid ſibi deeſſe ad circulum eruditionis: nempe penitiorem *Græcæ* linguæ cognitionem. Quam ut plenius & purius hauriret, famoſam *Pariſiorum* Academiam, id quod ego ex ejus Operibus colligo, petiit. Illic [1] *Jacobo Fabro, Stapulenſi*, *Guiliemo Budæo*, *Gallorum* id temporis doctiſſimo, *Paulo Æmilio*, hiſtoriographo, *Joanni Ruellio*, *Dioſcoridis* interpreti & elegantiſſimis de *Natura Stirpium* libris celeberrimo, aliis innotuit. Præter cæteros tamen [2] *Franciſco Silvio*, *Ambiano*, rhetore & grammatico clariſſimo, familiariſſime uſus eſt.

V. Domum tandem reverſus, lingua [3] *Græca*, *Latina*, *Italica*, *Gallica*, *Hiſpanica* plenus, ſacra Theologi munia ſuſcepit, & invictiſſimo Regi *Henrico* octavo à ſacello factus, ita Principi erudito carus eſſe cœpit, ut illum non modo [4] bibliothecæ ſuæ præfecit; verum etiam magnifico [5] ANTIQUARII titulo liberaliſſime donavit. Unus eſt inter *Anglicæ* ſcholæ Proceres, virorum eruditorum ſemper feraciſſimæ, qui ad tanti nominis faſtigium conſcenderit:

——Habeat ſecum, ſervetque ſepulchro.

VI. Jamque clades infanda omnibus omnium monachorum cœnobiis imminebat. cum ecce *Lelandus* Regio [6] Diplomate munitus, atque amplo viatico donatus, miſſus eſt, ut univerſas per totam late *Angliam* bibliothecas perluſtraret; forulos omneis excuteret; libros rarioreis & vetuſtioreis conſervaret; materiam copioſam & divitem, patriis antiquitatibus illuſtrandis aptam & idoneam, undique conquireret. Quod ille negotium non modo alacerrime ſuſcepit; verum etiam per [7] ſexennium, aut eo amplius, tam expedite, tam dextre executus eſt, ut rem fecerit, & Prin-

1 In *Epigrammatibus* pag. 27. 2 De Scriptoribus in *Joſepho Iſcano*. 3 Eum *Græce* ſcientem fuiſſe abunde mihi conſtat: etſi *Guil. Burtonus*, *Regiodunenſis*, ad *Antoninum*, & alii hanc illi cognitionem eripere conantur. *Polydorus* etiam *Virgilius* & *Joannes Caius* falſo illum arrogantiæ inſimularunt. 4 *J. Pitſeus* de Scriptoribus p.742. & alii. 5 *T. Smithus* in Vita *Camdeni*, p.38. 6 De Scriptoribus in *JoſephoIſcano*, & alibi. 7 *Pitſeus* ubi ſupra.

cipi ſuo omnium gratiſſimam, & poſteritati utiliſſimam. Nam plurima exemplaria vetuſtiſſima & rariſſima in bibliothecam Palatinam ejus opera tranſlata; ingens Collectaneorum copia *Trenovantum* ſecum traducta. ſed ibi, cum [1] ſex alios annos fere integros iis digerendis & perpoliendis inſumpſerat, in phreneſin, qua certe de cauſa neſcio, incidit; &, quod omnibus patriæ amantibus deplorandum, diem [2] obiit inſanus ſupremam. Atque hæc fuit finis *Joannis Lelandi*, viri optimi atque eruditiſſimi, & vita longiori plane digniſſimi.

VII. Si ad juſtam perveniſſet ſenectutem, tantarum vigiliarum præmium dubio procul accepiſſet. Donaverat illum utcunque patronus ejus munificentiſſimus, *Henricus* octavus, Canonicatu in [3] eccleſia *Chriſto* ſacra, quæ *Iſidis* in *Vado* eſt; & altero in [4] eccleſia *Severiana*: una cum aliis beneficiis, de quibus *Antonius Silvius* in *Athenis Oxonienſibus*.

VIII. Viros eruditos id ætatis pleroſque omnes in *Cygnea Cantione* & *Epigrammatibus* candide collaudat. quorum pluribus, ut erat homo ad amicitiam natus, familiariter uſus eſt. Sed eorum nomina illinc petenda, quæ ego, brevitatis quodam ſtudio ductus, omitto. Illud interim non eſt ſilentio prætereundum, *Thomam* [5] *Icenorum* principis filium, & [6] *Franciſcum Haſtingium*, Comitem *Venantodunenſem*, quem *Britannicæ* nobilitatis ornamentum appellat, bonis litteris à noſtro imbutos fuiſſe.

IX. Reſtat tandem, ut ſis ſciens, quot ille ingenii ſui monimenta chartis & poſteritati commendaverit. Scripſit igitur, quæ ſequuntur:

Næniam in mortem *Thomæ Viati*, Equitis incomparabilis, *Lond.* 1542. 4°.
Genethliacon illuſtriſſ. *Eadveardi*, Principis *Cambriæ*, Ducis *Coriniæ*, Comitis *Palatini*, Ibid. 1543. 4°.
Syllabum & Interpretationem antiquarum Dictionum, quæ paſſim per libellum lectori occurrunt. Ibid.
Aſſertionem inclytiſſ. *Arturii*, regis *Britanniæ*, *Lond.* 1544. 4°.
Elenchum antiquorum Nominum. Ibid.
Cygneam Cantionem. *Lond.* 1545. 4°. & ibid. 1658. 8°.

1 Athenæ *Oxon.* 2 18. April. 1552. ſepultus eſt in Eccleſia S. *Michaelis* in *Querno*, quæ *Londini* erat, & anno 1666. conflagravit. 3 De Scriptoribus in *Guimundo.* 4 Athenæ *Oxon.* 5 Comment. in Cygneam Cant. voce *Lomithis.* 6 Aſſertio *Arturii* p. 10. b.

Commen-

Commentarios in Cygneam Cantionem. Ibid.

Laudationem Pacis. *Lond.* 1546. 4°.

Strenam *Henrico* octavo oblatam A. D. 1546. Edidit *Joannes Balæus* cum Annotationibus *Lond.* 1549. 8°.

Epigrammata. hæc *Thomas Neodunus*, *Caſtrenſis*, edidit hoc titulo: "Principum ac illuſtrium aliquot & eruditorum in *An*"*glia* virorum Encomia, Trophæa, Genethliaca, & Epitha"lamia." *Lond.* 1589. 4°.

Collectaneorum Volumina quatuor MSS. in bibliotheca *Bodleiana* in Fol. horum poſtremum eſt de *Scriptoribus*. Et in *Strena* ſua, & in *Commentariis* ad Cygneam Cantionem meminit quatuor librorum de *Viris Illuſtribus*, quorum ultimum inchoaturum ſe promiſit ab *Henrico* octavo. Tres priores, ſed ſine librorum diſtinctione, nunc primum editi ſunt. Credibile eſt illum libri ſecundi initium ſumere voluiſſe à *Cedda*, tertii vero ab *Oſmundo Severiano*. conjectura eſt eum quartum librum non ſcripſiſſe.

Itinerarium 5. Voluminibus in 4°, MS. in Biblioth. *Bodl.* quibus addi poſſunt duo Collectaneorum Voll. ejuſdem magnitudinis.

Collectiones ex antiquiſſimis autoribus deſumptæ, quæ ad *Britanniam* ſpectant. MSS. in Biblioth. *Cotton.* Julius C. 6.

Codrum, ſive librum contra *Polydorum Virgilium* de Erroribus in ſcriptis ſuis MS. vide *Ant. Silvium*.

Næniam in Mortem *Henrici Duddelegi* Equitis. MS. *Silvius*.

Bononiam Gallomaſtigem, in laudem Victoris feliciſſimi *Henrici* 8. *Anglici*, *Francici*, *Scottici*. MS. *Silvius*.

Civilem [1] Hiſtoriam, ſive de Antiquitate *Britannica*. lib. 50.

De Pontificibus *Britannicis*. [2]

De Academiis *Britannicis*. [3]

De Origine & Incremento bonarum in *Britannia* literarum. [4]

De Nobilitate *Britannica*. [5]

De Inſulis *Britanniæ* adjacentibus. [6]

X. Plura videre eſt apud *Joan. Balæum*, hominem [7] ſubleſtæ fidei; qui inter alia ſcripſiſſe eum adfirmat librum peculiarem de *Vita Sigeberti*; cum mihi plane conſtat, hanc unicam eſſe *Sigeberti* Vitam *Lelandianam*, quæ in hoc opere à nobis nunc primum edita eſt.

1 Hujus præclari operis ſæpius meminit in lib. de *Scriptoribus*. 2 Comment. in Cygneam Cant. voce *Ant. Beccus*. 3 Ibid. voce *Granta*, & *Iſidis Vadum*. 4 Ibid. voce *Iſidis Vadum*. 5 Ibid. voce *Mons Dives*. 6 Ibid. vocibus *Portunia* & *Vecta*: nec non de *Scriptoribus* in S. *Davide*. 7 It is his vanity to *multiply* Authors as well as *Books*. *Stilling*. Orig. *Britann.* p. 209.

TESTIMONIA QUÆDAM
DE
JOANNE LELANDO,
ET EJUS OPERE
DE VIRIS ILLUSTRIBUS.

Ipſe in Commentariis ad Cygneam Cantionem, voce Hunfridus.

PLURA de hoc tam claro * Duce dicemus libro tertio de *Viris Illuſtribus*. Hoc enim opus magna diligentia, cura, & labore congeſſimus, atque adeo in Tomos quatuor digeſſimus, ne *Britanniæ* noſtræ fama tot eruditorum & elegantium *Scriptorum* deperiret. Quotus enim quiſque eſt hac noſtra ætate, vel inter eruditos, qui recte norit quos literarum flores *Britanniæ* hortus protulerit. Certe, ut ingratitudinis notam multi in hac parte eluant, nunquam profecto deſidiæ maculam abſtergent.

Joannes Balæus *de Scriptoribus* Britanniæ, *Cent* VIII. *num.* 81.

Joannes Lelandus, Antiquarius, inclytæ *Londinenſis* urbis indigena, omnium, quos præterita ætate *Britannia* nutrivit, rerum ſuarum ſtudioſiſſimus, patriam omnem exquiſitiſſimis laboribus adornavit. De ejus ingenii & doctrinæ amplitudine, non eſt quod hic dicam, cum opuſcula plura, tam proſa, quam carmine ab ipſo feliciter edita, in omni diſciplinarum genere *Græce* & *Latine*, atque in multis aliis linguis eruditiſſimum fuiſſe teſtentur. Sub *Sylvio* quodam *Lutetiæ Pariſiorum* ſtuduit: & alibi locorum, ſub præceptoribus ſemper optimis. Antiquitatis *Britannicæ* fervidus amator, ac diligentiſſimus perſcrutator, vetera

* *Hunfrido.*

totius

totius inſulæ monumenta, magna ubique induſtria & cura perluſtravit, ac quaſi ex ſilice flammam diſquiſivit, ut ipſam illuſtraret. Incognita locorum & rerum ex nimia vetuſtate vocabula prima, per antiquos & fide dignos auctores revocavit: &, quo facilius intelligerentur, tam originalibus quam nunc uſitatis explicuit illa nominibus. Exoletos ſeu ab uſu remotos, atque adeo in oblivione pæne ſepultos, *Britannicos* auctores hic ſolus reſuſcitavit, ut dignam haberent ex ſplendidis factis & ipſi memoriam. Nihil præterea omiſit, ex aliarum nationum ſcriptis aut linguis, quod ad natalis ſoli ornamentum quoquo modo faceret: quaſi ad communem ejus tum commodum tum decorem fuerit natus.

Eruditus Anonymus apud Balæum *in Præfatione ad* Strenam *Lelandi.*

*Surely, my Friend, I cannot therefore but lament this his * eſtate, boldly affirming that* England *never ſaw (nor I believe ſhall ſee) a man to him † herein in all things to be compared. For undoubtedly he was in theſe matters wonderfull and peerleſs, ſo that as concerning them* England *had yet never a greater loſs.*

Georgius Buchananus *in Hiſtoria Rerum* Scoticarum *lib.* 2.

Lelandus, genere *Britannus*, in ſuæ gentis antiquioribus monumentis proferendis homo apprime diligens.

Joannes Pitſeus *de Illuſtribus* Angliæ *Scriptoribus p.* 742.

Fuit non ſolum Urbis *Londinenſis*, verum etiam totius *Britanniæ* lumen, decus & ornamentum ſingulare. —Regius Bibliothecarius factus, omne ſuum ſtudium eo convertit, ut Patriæ laudes ſcriptis celebraret, ejuſque gloriam illuſtraret; omnique poſteritati, imo, ſi poſſet, æternitati commendaret.

Guilielmus Camdenus

In Defenſione *Britanniæ* appellat eum "Antiquarium erudi- "tiſſimum," nec non in ipſa *Britannia* eundem ſæpius, non ſine honoris præfatione, laudat.

Antonius à Wood *in Hiſt. & Antiq. Academiæ* Oxon. *lib.* 2. *p.* 262.

Joannes Lelandus rei Hiſtoricæ & Antiquitatum cognitione eorum, quos *Anglia* unquam progenuit, facile princeps.

* Phreneſin auctoris noſtri intelligit. † In Antiquitatibus *Britannicis.*

Eruditiſ-

Eruditiſſimus Præſul Guil. Nicolſonus, *Epiſc.* Carleolenſis, *in Bibliotheca* Anglorum *Hiſtorica, Part.* II. *p.* 226.

The next [*to* Boſton] *that thought this* * *matter worth his conſideration, was* John Leland; *who was indeed an extraordinary perſon, having* (*beſides his being a great Maſter in Poetry*) *attained to a good ſhare of knowledge in the* Greek, Latin, Welſh, Saxon, Italian, French *and* Spaniſh *Languages.* —*He dy'd at* London *A. D.* 1552. *leaving a vaſt number of Hiſtorical Treatiſes behind him. Amongſt theſe the moſt valuable—is—entitled* de Illuſtribus Britanniæ Scriptoribus: *containing the Lives and Characters of moſt of the eminent Writers of this Kingdom.*

Joannes Balæus *in Additionibus ad Strenam* Lelandi.

Now [*after* Boſton] *cometh* John Leyland *with his four books* de Viris Illuſtribus, *and he ſo abundauntlye will ſatisfye the hungry expectation of many, may his work come once to light, that much more therein is not to be deſired. Bleſſed be that man, which ſhall ſett that worthy work abroad; and contrary wiſe curſed be he for ever and ever, that ſhall in ſpyght of his nation ſeek thereof the deſtruction.*

Jac. Waræus, *de Præſulibus* Hiberniæ, *p.* 115.

Joannes Lelandus in libro ſuo de *Scriptoribus Britanniæ*, ad publicam utilitatem, cum Deus voluerit, edendo—.

V. Cl. Tho. Smithus, *in vita* Camdeni, *p.* 31.

Quantus—fuit *Lelandus*, ſi non ex editis opuſculis & collectaneis, ſaltem ex eximio opere (quod perfectum reliquit) de *Scriptoribus Illuſtribus Britannicis*, quod in publicam lucem exeat digniſſimo, colligere licet.

Clariſſimus atque eruditiſſimus vir Wilhelmus Caveus, *Canonicus* Windeſorienſis, *in Litteris ad Editorem datis* IX. *Kal. Decemb.* MDCCVIII.

—Nec mirum tibi videri debet, me Operis *Lelandiani* Editionem, tot eruditorum deſideriis expetitam, tam calidis votis promovere. Exigit id à nobis gentis *Anglicanæ* decus & gloria, præclara Auctoris eruditio, præſtans ingenium, ipſius operis dignitas ac pretium, tot illuſtrium Virorum memoria redi-

* De Scriptoribus *Britannicis.*

viva,

viva, ſtyli longe ſupra ſæculi ſui ſortem venuſtas & elegantia. ut verendum ſit, ne in gentis noſtræ opprobrium vertatur, quod tam purum, politum, præſtantem ſcriptorem tot annis, per duo jam ferme ſæcula, Archivorum clauſtris detineri, & cum blattis & tineis luctari permiſimus. Quod vix apud ullam aliam eruditam gentem evenire potuit. Si putidas *Balæi* lacunas tanti æſtimamus, tam avide haurimus, quanto *purius ex ipſo fonte bibuntur aquæ*? *Si tanti vitrum, quanti margaritum*? ut ore *Tertullianeo* loquar.

JOANNIS

Joannis Lelandi Commentarii, de Scriptoribus *Britannicis*.

CAP. I. *De Druidis.*

DRUIDÆ, ſive *Dryidæ*, genus hominum tum antiquiſſimi nominis tum diſciplinæ, apud *Britannos*, indigenas quidem illos, in maximo olim honore fuerunt: id quod liquide apud veteres autores *Græcos*, ac *Latinos*, apparet. Quare operæ pretium erit, ab origine, eorum inſtituta & ritus luci reſtituere, numeroſo fideliſſimorum ſcriptorum teſtimonio. Et quanquam autores plerique omnes hanc tueantur opinionem, ut putent hanc ſectam in *Gallia* ortam incrementa accepiſſe prima; ego tamen, judicio *Julii Cæſaris* addictiſſimus, non verebor *Druidarum* primum chorum à *Britannia*, tanquam ab ovo, deducere. Ne autem nominis notatio, quod varie ſcriptum in antiquiſſimis codicibus reperio, tenebras cuiquam offundat; lubet ſignificare, commune eruditorum ſuffragium appellationem ſectæ *Græcam* ἀπὸ τῆς δρυὸς à quercubus, quod ſilvas inhabitarent *Dryidæ*, & eiſdem ſacra facerent, dediſſe. De quibus multi cum ſcribant multa, placet maxime ſelecta tantum in medium afferre, & *Cæſare* teſte optimo uti; cujus hæc ſunt ſexto *Commentariorum* libro verba: "Illi rebus divinis interſunt: ſacrificia "publica & privata procurant: religiones interpretantur. "Ad hos magnus adoleſcentum numerus, diſciplinæ cauſa,

 "concurrit;

"concurrit; magnoque ii ſunt apud eos in honore. nam fere
"de omnibus controverſiis publicis privatiſque conſtituunt:
"& ſi quod eſt admiſſum facinus; ſi cædes facta; ſi de hæ-
"reditate, de finibus controverſia eſt, iidem diſcernunt præ-
"mia, pœnaſque conſtituunt. Si quis autem privatus, aut
"populus eorum decreto non ſtetit, ſacrificiis interdicunt.
"Hæc pœna apud eos eſt graviſſima: quibus eſt ita inter-
"dictum; ii numero impiorum atque ſceleratorum haben-
"tur: ab iis omnes decedunt, aditum eorum ſermonemque
"diffugiunt, ne quid, ex contagione, incommodi acci-
"piant: neque iis petentibus jus redditur, neque honos ullus
"communicatur. His autem omnibus *Druidibus* [præeſt
"unus,] qui ſummam inter eos habet autoritatem. Hoc mor-
"tuo, ſi quis ex reliquis præcellit dignitate, ſuccedit: at ſi
"ſunt plures; at ſi ſunt pares, ſuffragio *Druidum* allegitur.
"Nonnunquam etiam de principatu armis contendunt.--Di-
"ſciplina in *Britannia* reperta, atque inde in *Galliam* tranſ-
"lata eſſe exiſtimatur. Et nunc, qui diligentius eam rem
"cognoſcere volunt, plerumque illo, diſcendi cauſa, profi-
"ciſcuntur. *Druides* à bello abeſſe conſueverunt: neque tri-
"buta cum reliquis pendunt: militiæ vacationem, omnium-
"que rerum immunitatem habent. Tantis excitati præmiis,&
"ſua ſponte multi in diſciplinam conveniunt, & à propinquis
"parentibuſque mittuntur. Magnum ibi numerum verſuum
"addiſcere dicuntur. Itaque nonnulli annos vicenos in
"diſciplina permanent, neque fas eſſe exiſtimant, ea literis
"mandare, cum in reliquis fere rebus, publicis privatiſque
"rationibus, *Græcis* literis utantur. Id mihi duabus de cau-
"ſis inſtituiſſe videntur; quod neque in vulgum diſciplinam
"efferri velint; neque eos qui diſcunt, literis confiſos, minus
"memoriæ ſtudere; quod fere pleriſque accidit, ut præſi-
"dio literarum diligentiam in perdiſcendo ac memoriam
"remittant. In primis hoc volunt perſuadere, non interire
"animas, ſed ab aliis poſt mortem tranſire ad alios: atque
"hoc maxime ad virtutem excitari putant, metu mortis
"neglecto. multa præterea de ſideribus atque eorum mo-
"tu, de mundi ac terrarum magnitudine, de rerum natura,
"de Deorum immortali vi ac poteſtate diſputant, & juven-
"tuti tradunt." Hæc *Cæſar*, & elegantiſſime, & ſignifi-
cantiſſime. *Marcus Tullius* eloquentiæ princeps *Romanæ*

hæc,

hæc, libro primo de *Divinatione*, de *Druidis* ſcribit. "Eaque divinationum ratio ne in barbaris quidem regioni-"bus neglecta eſt. Siquidem & in *Gallia Druidæ* ſunt, è "quibus ipſe *Divitiacum Heduum* hoſpitem, laudatorem-"que cognovi; qui & naturæ rationem, quam Phyſiolo-"giam *Græci* appellant, notam ſibi eſſe profitebatur; par-"tim auguriis, partim conjectura, quæ eſſent futura dice-"bat." Hactenus *Cicero*. *Druidarum Monam*, *Britanniæ* inſulam, quæ nunc dubio procul **Anglesege**, incolentium meminit *Cornelius Tacitus*, XIV hiſtoriæ ſuæ libro, his verbis, ubi de adventu *Paulini Suetonii* in *Monam* loquitur. "*Druidæ* circum preces diras, ſublatis ad cœlum manibus, "fundentes, novitate aſpectus perculere militem, ut quaſi "hærentibus membris immobile corpus vulneribus præ-"beret." *Strabo* libro quarto *Geographiæ* ſuæ, *Cæſarem*, ut conjicio, ſecutus, *Druidarum* ritus perſtringit; ſed ejus ſingula in hac parte verba recitare omitto, quia apud *Cæſarem* & fuſiora, & luculentiora ſunt. In deſcriptione autem cæremoniarum *Plinius Cæſare* curioſior; qui ad hunc modum de *Druidis* capite ultimo XVIti libri naturalis hiſtoriæ ſcribit. "Nihil habent *Druidæ*, ita enim appellant "ſuos *Magos*, viſco & arbore in qua gignatur, ſi modo ſit "robur, ſacratius. Jam per ſe roborum eligunt lucos, nec "ulla ſacra ſine ea fronde conficiunt, ut inde appellati quo-"que interpretatione *Græca* poſſunt *Druidæ* videri. Enim-"vero quicquid adnaſcatur illis, è cœlo miſſum putant, "ſignumque eſſe electæ à Deo arboris. Eſt autem id rarum "admodum inventu, & repertum magna religione petitur: "& ante omnia ſexta luna, quæ principia menſium anno-"rumque his facit, & ſæculi poſt triceſimum annum, quia "jam virium abunde habeat, nec ſit ſui dividua. *Omnia-Sanantem* ſuo appellantes vocabulo; ſacrificio epuliſque "rite ſub arbore præparatis duos admovent candidi coloris "tauros, quorum cornua tunc primum vinciantur. Sacer-"dos candida veſte cultus arborem ſcandit, falce aurea "demetit; candido excipitur ſago. Tum demum victi-"mas immolant precantes, ut ſuum donum Deus proſpe-"rum faciat his, quibus dederit. Fœcunditatem eo poto "dari cuicunque animali ſterili arbitrantur, contraque ve-"nena omnia eſſe remedio. Tanta gentium in rebus frivo-

"lis plerumque religio eſt." *Suetonius* etiam in *Claudio* de *Druidarum* religione, qua cives *Romani* interdicti erant, loquitur. *Ariſtoteles* in libro de *Magia* de eiſdem ſcribit. Denique & *Sotion* in libro *Succeſſionum* confirmat *Druidas* divini humanique juris peritiſſimos fuiſſe, ac præterea religioni deditos, ac *ſemnotheos* appellatos, id eſt caſtos & venerabileis. Tale eſt *Pomponii* de *Druidis* judicium: "Æternas, ait, *Druidas* apud eos animas aſſerere; vitam-"que alteram apud manes."

Jam ſatis conſtat *Druidas* olim in *Britannia* magno functos eſſe honore. Supereſt, ut & inſinuem quoque caſum,qui tantam è medio tulit ſuperſtitionem. Edicto cautum *Romano*, ne uſus, aut exiſtimatio in provinciis religioni *Druidarum* ulla exhiberetur. Barbaræ tamen gentes, patrios ritus à *Druidis* ante tot ſæcula datos & acceptos mordicus retinuerunt. Donec *Chriſtus*, Servator optimus maximus, diſcuſſis erroris & craſſæ ignorantiæ tenebris, lumen univerſo, conſolatore ſpiritu, conſpicuum orbi infuderat. Tunc *Lucius* ille Magnus, *Britannorum* decus immortale, ſpreta *Druidarum* diſciplina, Evangelicam lubens doctrinam ſuis omnibus communem eſſe voluit. *Elvanus* & *Medvinus*, nobiles *Britanni*, oratores à *Lucio* ad *Eleutherium Rom.* miſſi, ac *Fugatius* una cum *Damiano* à *Romano* huc miſſus, religionem morituram nunquam, Deo propitio hoc volente, ſolide conſtituerunt.

CAP. II. *De Bardis.*

Bardi apud illuſtreis utriuſque linguæ ſcriptores nomen decuſque ſuum etiam nunc retinent. Sed in hac plane nunquam fui, atque adeo nec jam ſum opinione, ut *Bardos* ſtupidos, id quod aliqui faciunt, interpreter. *Nonius* caſtæ & maturæ vir eruditionis longe aliter pronunciat; confirmans eos cantores nobilitatis, & rerum inſigniter geſtarum *Gallis* fuiſſe. Crediderim certe, & hoc genus originem quoque, perinde ac *Druidas*, teſte *Cæſare*, à *Britannica* inſula potius, quam *Gallia* traxiſſe. Utcunque ſit: recitemus antiquitatis de *Bardis* judicium. *Lucanus* libro primo de *Civili Bello* ſic canit:

Vos

Vos quoque,qui forteis animas,belloque peremptas,
Laudibus in longum vates demittitis ævum,
Plurima ſecuri fudiſtis carmina *Bardi*.

Strabo geographus, libro quarto, videtur tria illuſtrium in literis virorum genera recenſere, atque hæc adeo ſunt ejus verba: "Apud omneis tres paſſim nationes eximio in ho-" nore ſunt, *Bardi*, *Vates*, *Druidæ*. *Bardi* quidem lau-" dationibus, rebuſque poeticis ſtudent. *Vates* autem ſa-" crificiorum, naturaliumque cauſarum curæ dediti. *Drui-*" *dæ*, præter naturalium cauſarum ſtudia, moralem diſci-" plinam exercent. juſtiſſimi autem omnium opinione. ideo " privata & publica judicia eorum fidei mandantur. *Ammianus Marcellinus*, libro decimo quinto *hiſtoriæ*, de *Gallis* loquens: "Poſt hoc hominibus paulatim excultis in-" gruere ſtudia laudabilium doctrinarum, inchoata per *Bar-*" *dos*, *Batties*, & *Druidas*: & *Bardi* quidem fortia illu-" ſtrium virorum facta, heroicis compoſitis verſibus, cum " dulcis lyræ modulis cantitarunt. *Batties* vero ſcrutantes " ſecreta & ſublimia naturæ pandere conabantur: inter hos " *Druidæ* ingeniis celſiores." Hæc ille: & plura alibi de eiſdem referuntur, tum ab *Athenæo*, tum à *Poſidonio*, quæ ego brevitatis quodam ſtudio omitto: non omiſſurus tamen & receptum olim *Cambrorum* morem in *Bardis* celebrandis, qui neque adhuc omnino deſuevit, ſignificare. *Cambri*, *Britannorum* reliquiæ, habent muſicos quoſdam, quos *Bardos* patrio appellant ſermone. Hi vero genealogias nobilium, & facta bellatorum clariſſima perquirunt: perquiſita apte redigunt in numeros, ac paſſim in conviviis voce arguta lyræ conſonant. Fuere ex hoc hominum genere celebres aliquot in ipſa etiam *Britannici* imperii declinatione: videlicet *Teliesſinus*, *Mevinus*, *Merlinus*; de quibus, niſi quis eos *Vates* rectius dixerit, & ſuo loco dicemus.

CAP. III. *De Vatibus.*

VATES hic ſuo titulo, & gloria, & loco non celebrare, aut privatim nominare plane indecorum eſſet: quando à *Druidis* & *Bardis* etiam, tum *Græcorum*, tum

Latinorum teſtimonio judicioque magno diſcernuntur; atque adeo hoc acceſſionis calculo, ut functionem cæteris non modo clariorem, verum etiam penitiori philoſophiæ cognitione auctam habeant. Quare ſententia *Strabonis* è quarto de *Geographia* libro hic, & opportune quidem, repetenda eſt, ut præſentem ordine quodam expetito abunde illuſtret locum. ſic igitur ille: "*Vates* autem ſacrificiorum, natu-"raliumque cauſarum curæ dediti." Et *Ammianus*, at aliquanto fuſius & ſignificantius hæc eadem refert his verbis: "*Batties* vero ſcrutantes ſecreta & ſublimia naturæ pandere "conabantur." hactenus *Ammianus*. Quod vero *Batties* vocet *Vates* jam primum ab eo didici. quanquam interim nec dubito illum hoc aliquando apud veterem, & illuſtrem aliquem autorem deprehendiſſe.

CAP. IV. *De Flaminibus.*

FLAMINES, eruditum & nobile genus hominum, antiquitus in *Britannia* claruiſſe, cum aliorum, tum præcipue teſtimonio *Ptolemæi Lucenſis* in confeſſo eſt. Præfuere autem illis tres, ut idem adfirmat, quos ab excellentia *Protoflamines* appellabant. *Flamines* vero ſacerdotes erant, nec incogniti quidem vel ipſis *Romanis*. *Varro*, vir undecunque doctiſſimus, interpretationem nominis in libro de *Lingua Latina* hanc refert: "*Flamines* quod in *Latio* "capite velato ſemper erant, ac caput cinctum filo habe-"bant, *Flamines* dicti. Horum ſinguli cognomina habent, "ab eo Deo cui ſacra faciunt: ſed partim ſunt aperta, "partim obſcura. Aperta ut *Martialis*, *Vulcanalis*. Ob-"ſcura ut *Dialis*, *Furinalis*." *Servius* de *Flaminibus* talia edidit: "*Flamines* in capite habebant pileum, in quo erat "brevis virga deſuper habens lanæ aliquid; quod cum per "æſtus ferre non poſſent, filo tantum capita religare cœpe-"runt: nam nudis penitus capitibus incedere nefas fuerat. "unde à filo, quo utebantur, *Flamines* dicti ſunt, quaſi *fi-*"*lamines*. Verum feſtis diebus, filo depoſito, pilea neceſſe "erat accipere; quæ ſecundum alios ad oſtendendam Sacer-"dotii eminentiam ſunt reperta: ſicut columnæ mortuis no-"bilibus ſuperponuntur, ad oſtendendum eorum columen. *Cicero* primo de legibus: "Diviſque aliis alii Sacerdotes; "omnibus

"omnibus Pontifices, ſingulis Flamines." Quin ad *Ptolemæum* revertor: ille in *Eleutherio Romano* affirmat viginti quinque *Flamines* fuiſſe in *Britannia*; inter quos & tres *Archiflamines*, quorum in locum decreto *Eleutherii* tres Archiepiſcopi conſtituti ſunt. Atque hic quidem *Flaminum* in *Britannia* finis.

CAP. V. *De Aquila Propheta.*

AQUILAM, illuſtrem in primis virum, operi præponere cum alia multa me monerint, tum hoc præcipue, ut poſteritas intelligat non defuiſſe aliquando *Britannis* ſuum prophetam, cujus in rebus arduis conſilium & peterent, & ſequerentur: perinde atque olim fecerunt *Romani*, qui *Numæ* oracula tanquam divinum quidpiam venerabantur. Nec mirum id quidem cum ipſa nominis etymologia, aut, ut cum *Cicerone* Latine loquar, notatio, neſcio quid ſublime promittat. *Aquila* vero, quod acute videat, nomen ſumpſit. Non illa phœbi radios, ne oculos perſtringant, timet. Volat etiam ſublime, unde à poetis *Jovi* Deorum maximo miniſtrare fertur. At quorſum hæc ſpectant? non alio certe, quam quod crediderim hunc vatem antiquitus *Aquilam* dictum à rebus, quas plane altas, cœleſtes, divinas tractabat. Sic & D. *Joannes* evangeliographus à quibuſdam AQUILA dictus, quod ſuprema cœli præpeti penna circinet, ac *Chriſti* optimi maximi divinitatem cognitam tanquam ab ovo repetat.

Incidit autem *Aquila* in illud ſeculum, quo *Rudubraſius*, *Luelli* filius, *Britanniæ* regno præfuit. Erat hic ſynchronius *Capys* filii *Epiti*, qui in *Italia* regnavit; princeps tam cordatus, juxta ac felix, ut *Britannos* à civili, quo conflagrabant, bello liberos reddiderit, aliquotque pulcherrimas urbes condiderit: inter quas & *Paladuram* una fuit, quæ etiam nunc in edito *Dorocaſtrenſis* provinciæ monte ſita extat, & à recentioribus Shaftesbury, à frugum fertilitate, vocatur. Hic cum novæ urbi locum deſignaſſet, & murorum fundamenta jeciſſet, rogatus *Aquila*, ut, inſpecto urbis horoſcopo, de ejus fortuna & ætate aliquid pronuntiaret, multa vaticinatus fuiſſe dicitur; quæ chartis poſtea diligenter notata *Britanni*, idque cum religione quadam, legebant.

gebant. Qualia tamen ea fuerint, cum non, quod ego ſciam, extent, prorſus ignoro. Hiſtoriæ ſatis aperte docent, cum à *Saxonum*, tum à *Dacorum* violentia vehementer fractam eſſe *Paladurum* urbem; ſed tum maxime diminutam, cum *Alfredus* magnus *Viſiſaxonum* rex cœnobium ibidem, in *Ethelgevæ*, filiæ ſuæ pientiſſimæ, velatæ virginis, gratiam poneret. Nam ut monaſterium alte, & cum magnificentia quadam conſurgeret, latomi bonam partem veterum ædificiorum, & mœniorum urbis in novos uſus tranſtulerunt. Quo tempore etiam *Romanorum* inſcriptiones, quæ urbi immortalitatem quodammodo pollicebantur, à barbaris hominibus pro neglectis lapidibus temere, & in obſcuris locis repoſitæ, immo in multa fruſta comminutæ ſunt. atque hanc urbis demolitionem *Gulielmus Meildunenſis*, libro de Pontificibus *Anglicis* ſecundo, quamvis id quidem leviter & in tranſcurſu, ſignificare videtur.

Sed quo me rapuit *Paladori* antiquitas? Noſtrum rectius inſtitutum, ut *Aquilam* poſteritati commendatiſſimum faciam; id quod nulla alia magis ratione præſtitero, quam ſi indicavero illum *Prophetiarum* libros edidiſſe, quos *Britanni* in ſummo pretio, ut *Romani Sibyllinos* libros, habuerunt. Argumento autem huic rei eſſe poſſunt *Cadovalladrus* & *Alanus* reges; hic *Britanniæ Gallicanæ*, ille noſtræ *Britanniæ*; qui, cum viderent omnia ad internecionem, partim *Saxonum* tyrannide, partim etiam dira fame & peſte ſpectare, ad libros *Aquilinos* tanquam ad ſacram anchoram confugiebant. ſed cum ne in illis quidem ullam ſalutis ſpem inveniſſent, coacti ſunt de recuperando *Britannorum* imperio deſperare. Index Bibliothecæ ſani Servatoris, *Durovernі Cantiorum*, Dictorum *Aquilæ* opportunam facit mentionem.

CAP. VI. *De Bladudo Rege.*

BLADUDUS, *Rudibracii Britannorum* regis filius, patri in regno ſucceſſit, vir tam acri, tam expedito, tam divino ingenio, ut MAGI cognomine publice appellatus ſit. *Magi* etenim ſunt, qui penitiorem naturalis philoſophiæ cognitionem perſcrutantur, è quorum numero primis regni ſui annis non infimus fuit. Philoſophiam igitur dum ſtudioſiſſime

dioſiſſime coleret, evenit, ut aliquid immortalitate dignum faceret. Eſt locus in *Somurotrigum* provincia, juxta ripas *Avonæ* fluminis, quem *Britanni* patrio ſermone *Cair Badune* vocabant. hic *Bladudus*, ſive aqua è terra cum calido ebulliens fumo occaſionem dedit, ſeu quod loci venas ſulphureas & aluminoſas, ut erat rerum naturalium peritiſſimus, cognoverit; *Thermas*, laxatis terræ viſceribus, in publicos uſus *Britannorum* primus oſtendit. Fuit certe labor ille populo tantæ voluptati, juxta ac utilitati, dum ſani robur, ægroti autem ex tepida lotione ſanitatem acciperent, ut numen aliquod in *Bladudo* ſubeſſe crediderint. Immo, quod majus eſt, quæ plebis erat ſimplicitas, naturæ opus principis omnino eſſe putabant. Jam fama *Thermarum* inventum ſimul & uſum per totam late divulgaverat *Britanniam*; unde non pauci, novitate rei capti, illuc convolabant. Hinc ego crediderim multos loci amœnitate, ſitu, commoditate illectos ſedes ibidem poſuiſſe; quæ, cum in juſtum excreviſſent numerum, civitatis nomine accepto, muro cinctæ ſunt. Atque hæc quidem, me judice, origo *Thermarum*, vocabulo ex re nato, quo ipſam appellat civitatem *Ptolemæus*. Quanquam *Cair Badune*, utpote *Britannicum* nomen contractum, magis familiare inſulanis, ſed ut ingenue fatear minus proprium. Nam Thermæ natura, Balnea arte incalent. Quorſum hæc? Profecto ut lector intelligat *Badune* Latine Balneorum montem ſignificare. Ex uſu tamen inolevit, quia *Britanni* in editis plerunque montibus ædificabant, ut *Dune* non tam montem, quàm urbem & oppidum à ſitu ſignificet. Porro ne quis poſthac dubitet qui locus *Badonicus mons* ſit in *Gildæ* hiſtoriola, ego aſſero in eo *Badunum* urbem eſſe. Nam ad *Anticyras* deduci me malim, quam cum *Polydoro* inter *Transabrinos Blackomoranos* montes quærere.

Forſitan hic aliquis meam de *Cair Badune* notationem vellicabit; primum, quod *Cair* prætermiſerim, deinde quod non dixerim *Badune* à *Badudo* rege, tanquam à patente, nomen ſumpſiſſe. Certe, ut breviter reſpondeam; *Cair* quod caſtrum ſignificat, à *Britannis* urbium nomenclaturæ ornamenti, & magniloquentiæ gratia nonnunquam præponebatur. Quare in hac parte, *Romanorum* morem ſecutus, *Cair* à Latina urbis appellatione prorſus reſcidi. Porro à Principe

urbis

urbis nomen derivare recte non potui. Nam ut vetera teſtantur exemplaria, à doctis ſcripta, *Bladudus* non *Badudus* dictus eſt. Itaque, ſi mihi liceret meæ indulgere conjecturæ, dicerem *Cair Bladune* proximius ad Principis nomen accedere. Fuit autem antiquitus *Cair Bladune* nobilis civitas propter ripas *Avonæ* fluminis poſita, eo loco, ubi nunc celebre *Benedictinorum* monaſterium eſt, quod *Saxones* à quodam *Maildulpho* eremita Maildulphesbury vocabant, recentiores, ſed corrupte, Malmesbury. Apparent adhuc foſſæ altiſſimæ, & mœniorum pars aliqua, antiquæ urbis manifeſta indicia. Sed de *Bladuno* plura & luculentiora in *Aldhelmo* dicemus. At quid fecit *Bladudus*, cum Thermas ſuas tanto in pretio eſſe videret? Fecit equidem quod cordatum decuit principem; cum non modo urbem præſentia frequentiuſcule illuſtraret ſua, verum etiam templum ibidem *Minervæ* ſacrum, una cum igne, qua neſcio arte, æterno, poneret.

Hactenus ut bonum decuit regem ſe geſſit. Quæ vero ſequuntur, ab eo inſolenter, abſurde, turpiter facta ſunt. Nam cum primum ſentiret *Britannos* ſtudiis ſuis, juxta ac factis mirum in modum applaudere, non contentus neceſſariis artibus, quas ſupra mediocritatem hauſerat, ab honeſta magia, ad infamem, & vaniſſimam illam receſſit necromantiam. Nec alio id fecit nomine, quam ut ſimplex populus, præſtigiis quibuſdam deluſus, illum pro Deo coleret. Crevit autem in homine uſque adeo hæc vanitas, ut divinitatis ſuæ non leve teſtimonium oſtenſurum ſe palam promiſerit. Quare recta ille *Trenovantum* ſe contulit, urbem *Britanniæ* celeberrimam. Exierat late *Bladudici* famæ promiſſi, & ingens omnium ordinum multitudo *Trenovantum* confluxit, viſura quid miraculorum princeps pararet. Ille vero, lætus opinione populi de ſe concepta, periculum divinitatis facere quamprimum ſtatuit. Alas igitur *Dædalea* concinnavit arte, quibus ſibi promittebat futurum, ut volucrum inſtar ſublimia, & vaſta cœli penetralia circuiret. Aderatque jam dies conſtitutus, cum, præſente numeroſo ſpectatore, excelſum peteret locum, & pennas humeris multa cura aptaret. Quo facto alas impigre quatiebat, ac magno animo aeri, ventis, & fortunæ ſe commiſit. Sed cum paululum ventos ſuſtinuiſſet, deficiente alarum remigio, cecidit ſuper faſtigia templi, quod *Treno-*

vanti, Apollinis nomine, celeberrimum erat, ibique toto corpore miſere contrito exſpiravit. Sic qui bonas artes non ſine gloria exercuit, cum malis infamiam ſenſit, juxta ac pœnas. Atque hic quidem inſolentiæ, & immoderati voti finis ſemper fuit, eritque.

Dixerit nunc aliquis me ſatis multa locutum de *Bladudi* alis, quæ in dubium perinde ac *Dedaleæ* pennæ vocari poſſent. Cui hoc in promptu quod reſpondeam habeo; nempè aliud nihil me de *Bladudi* facinore audaciſſimo ſcripſiſſe, quam quod prius legerim. Illud tamen quod eſt apud *Gul. Meildunenſem*, non improbandum autorem, de quodam *Olivario*, ſui cœnobii monacho, qui fictitiis pennis tenuis ſublatus in auras cecidit, & ex caſu non mortem, ſed perpetuum clauditatis malum accepit, alicui fidem faceret non omnino vana eſſe, quæ de *Bladudi* alis referuntur. Utcunque ſit, non admodum refert. Hactenus de Mago; nunc ſtylus ad *Molmutium* vertendus.

CAP. VII. *De Dunvallone Molmutio.*

DUNVALLO *Molmutius*, *Clotenis* reguli *Cornubiæ* filius, longa, juxta ac luculenta, oratione à me illuſtrandus eſſet, niſi *Galfredus Monumetenſis* primo Hiſtoriæ *Brit.* libro ejus genus, facta, denique totam vitam poſteritati, cura, quanta potuit interpres, maxima, commendaviſſet. Quare nullam mihi ex alieno labore gratiam comparabo; tantum hoc cum bona venia peto, ut mihi liceat ex multis unum aut alterum, ſed nobile; virtutis exemplum ſeligere, quod pulchre inſtituto reſpondeat meo. Itaque *Molmutium* ab eruditione laudabo. Is etenim, præterquam quod adoleſcens in literis profecerit, accepto patris regno, quod brevi per omnes *Britanniæ* fines dilatavit, ita ſtudiis indulſit, ut nullo alio magis nomine gloriam ſibi comparaverit æternam. Cujus rei vel hoc manifeſtiſſimum indicium eſſe poteſt, quod cum videret rempublicam ſine bonis legibus ſalvam eſſe non poſſe, animum ad ſcribendum appulerit. Neque tamen hoc fecit, quod *Britanni* ante ſuum imperium, ſine ullis prorſus legibus vixiſſent; ſed quia *alia tempora*, & *alii mores alias ſanctiones* deſiderabant. O quanta in principe virtus, publicam utilitatem laboris ſui unicum ſcopum facere! Quam ego nunc vellem, ut omnes

reges ex hujuſmodi *Britanno* exemplum caperent. Nobilitas vero, populuſque *Britannicus*, audita honeſtiſſimi operis, quod præ manibus habebat, fama, magna quidem expectare. Quam expectationem adeo non fefellit princeps optimus, ut multis merito modis, edito ſanctiſſimarum *Legum* perneceſſario *volumine* auxerit. Porro ſi quis nunc quæret, quis novi operis fructus fuerit, dicam. Ex optimis legibus optimi mores nati ſunt: rurſus, ex optimis moribus quies, pacis alumna, nata eſt. Denique, ex quiete rerum omnium, quas ſol videt, longe optima opulentia orta. Non potuit igitur tantarum autor commoditatum juſta gloria carere. Juſta autem gloria immortalitas erat, quæ ne hac quidem noſtra ætate, ſi quis penitius rem inſpiciat, obſcura eſt. Sed ut id manifeſtius fiat, ab ovo facti gloriam repetamus. *Britanni* acceptas leges, quod nunquam antea privato aliquo nomine fecerunt, *Molmutianas*, vocabulo à conditore ſumpto, appellaverunt. Manſitque hujus appellationis gloria integra, quamdiu inſulæ imperium penes indigenas ſtetit: truncata vero per *Saxonum* victorias bona imperii parte, *Etſi non cecidit, potuit cecidiſſe videri.* Revera *Molmutianæ* leges, quas *Gildas*, declinante inſulæ fortuna, Latinitate donavit, non modo apud *Cambros*, indigenarum reliquias, uſque ad *Nortomannorum* in *Britanniam* adventum in pretio fuere, verum etiam longo poſt tempore: donec *Eaduèardus*, cognomento *Longus*, totam late *Cambriam* victor poſſideret. At ne ſic quidem *Molmutianarum* legum extinctus honos. Nam & *Saxones*, & qui in regno ſecuti ſunt *Nortomanni*, *Molmutii* operam non contempſerunt. Inter *Saxones* exemplo eſſe poſſunt *Ethelbertus* magnus *Cantiorum* rex, *Ina* & *Alfridus Viſiſaxonum* reges, ac *Eaduèardus* ejus appellationis inter *Saxones* tertius; qui eum leges in reipublicæ uſum ſancirent *Molmutiana* decreta, utpote antiquiſſima, ſimul & neceſſaria, per Latinum interpretem in conſilium vocabant; demumque ea, quæ in ſui ſeculi uſus accommoda eſſe judicabant, una cum aliis novis, *Saxonibus* religioſe obſervanda præſcripſerunt. Præcipue tamen elucebat in hac parte diligentia *Alfredi* nunquam ſatis laudata, qui non contentus tantum multa ex *Molmutio* in ſuum de *Legibus* librum transferre, ſapientiſſimi principis ſanctiones omnes, ne per vim temporis ali-

quando

quando deperirent, in linguam *Saxonicam* vertebat. Quantum vero ad *Nortomannos* pertinet, qui nec *Britannicas*, nec *Saxonicas* leges lubenter admittebant, in rebus adverſis tantum non coacti ſunt veteres leges, id eſt *Saxonicas*, cum *Britannicis* mixtas in uſum, pondus, & autoritatem, dempta aliquid de tyrannide, vel, ut mitius loquar, ſeveritate ſuarum ſanctionum, revocare. Quo pacto factum eſt, ut vel hodie pars aliqua *Molmutianarum* inſtitutionum inter forenſes, quamvis id quidem ignorent, legatur.

Hæc ego, ne *Molmutii* gloria per ſcriptorum incuriam aliquando marceſcat. Quanquam aliud eſt, ſi vera ſunt quæ ab autoribus referuntur, quod æque, forſitan & magis, *Dunvallonis* gloriam æternitati conſecraret. Nam quatuor vias illas publicas, quæ, per totam *Britanniam* hinc illinc extenſæ, ad celebria loca, utpote oppida & civitates ducebant, plauſtris equitibuſque partim ingeſta arena, partim etiam ſtratis lapidibus commodiſſimas fecit. Fuit certe opus illud, ſi quod unquam in *Britannia*, regium, & undecunque magnificum. Ideoque locus ipſe quodammodo poſcit, ut aliquid de tantæ rei magnificentia dicerem. Sed quoniam de his ſtratis frequens eſt apud noſtrarum rerum ſcriptores mentio, malo in præſentia tacere, quam pauca loqui. Aderit tempus aliud, quando noſtra in hac parte opera non deſiderabitur. Interea aliquam lectori dabit lucem *Ranulphus Higedenus*, *Caſtrenſis*, antiquarum rerum, ut illa ferebant ſæcula, non imperitus. Sint hæc ſatis de *Molmutio* legifero: nam *Martia* regina legifera & ipſa inſtat, petitque non tam proximum locum, quam æqualem, licet fœmina, cum viro honorem.

CAP. VIII. *De Martia.*

MARTIA, clariſſimarum virtutum heroina, mortuo *Ventolino*, *Britannorum* rege, marito ſuo, regnum, quia *Sicilius* parvulus nondum gubernationi reipublicæ maturus erat, accepit. Tantumque abfuit, ut cœptum non recte adminiſtraverit, ut fœmina illuſtriſſimos viros, qui in imperio inſulæ præceſſerunt, ſi non ſuperaverit, ſaltem, duce Prudentia, æquaverit. hæc illi ad publica munia obeunda ſola auxilio fuit. hæc pacem præ bello amplectandam docuit:

cuit: quæ igitur pacis erant, omnia diligentiſſime curavit. Utque ſuum cuique jus integre ſtaret, ac ſua quiſque ſorte libere frueretur, *Leges* magno conſilio uſa ſcripſit, ac publicas fecit. Continuo quo quiſque inter *Britannos* cordatior erat, hoc magis agnovit optimæ principis in ſuos pietatem. Sed & felicia tempora, quæ ſecuta ſunt, non modo pondus novis legibus, verum etiam immortalitatem addiderunt: nam fere religio erat tam ſalutiferas ſanctiones violaſſe. Præterea ne *Martiæ* fama aliquando interiret, curatum eſt, ut quemadmodum à *Molmutio* leges *Molmutianæ*, ſic à *Martia* leges *Martianæ* dicerentur. Quis tamen longo poſt tempore *Martianas* leges in *Latinum* ſermonem tranſtulerit, me fugit. Illud certe conſtat, *Alfridum Viſiſaxonum* potentiſſimum regem, qui toties cum *Dacis* aperto marte pugnavit, *Martianas* leges è *Latina* lingua in ſuam, id eſt *Saxonicam*, tranſtuliſſe. Unde occaſio enata eſt, ut *Britannicæ* leges, etiam inter *Saxones*, cum dignitatem, tum autoritatem priſtinam retinerent. Nec dubium eſt, quin bona pars *Martianarum* legum deliteat inter illas, quas ego *Saxonice* ſcriptas, ſed titulo *Alfridi* regis, *Medimni Chriſtochirchenſium*, & vidi, & multo cum labore legi. Utinam aliquando ad manus veniant & *Martianæ* leges, ſi non *Britannice*, ſaltem *Latine* loquentes. Sic enim fieret, ut quæ à *Martia* profectæ ſunt, ab *Alfridinis* ſive *Aluredinis* diſcernerentur; & neuter ſuo defraudaretur honore. Sed quoniam in hujuſmodi rebus facile quidem optare, at non perinde adſequi, quicquid in hoc voto eſt, fortunæ & diligentiæ committam; ac alio, relicta *Martia*, me conferam.

CAP. IX. *De Perdice.*

PERDICIS prophetæ meminit hiſtoria *Britannica*, quam in *Hibernicis* inventam inſulis citramontanus quidam *Blaſius Briagus*, equorum domitor, ſed interim eruditus in *Italiam* traduxit. Fingit autem hiſtoria, *perdicem* avem *Rivalloni*, *Britannorum* regi, ſacra facienti in templo apparuiſſe, & prophetice multa admonuiſſe; quæ jam ut apertius, fuſius, denique ſignificantius appareant, ipſa *Pontici Virunnii*, qui *Britannicam* in epitomen redegit

git hiſtoriam, verba in medium adducam. "Poſt hunc ſuc-
"ceſſit *Rivallo*; cum triduum pluvia cruenta pluiſſet, &
"muſcarum affluentia, quibus homines moriebantur, huic
"ſacrificanti in templo *Dianæ*, perdix magnitudine, & va-
"rietate pennarum incredibili advolans, locuta eſt pro-
"phetiam. quam quia *Gildas* nobili epigrammate eſt com-
"plexus, & grandi marmore in eodem templo res notata
"idiomate pervetuſto, non curo memorare.

Hactenus *Epitomarius*. Me quoque in præſentia juvat *Perdicis* cauſam, diligenter, curioſe, accurate etiam excutere; ne poſteritas aliquando cauſetur umbras luminis poſſidere locum. *Perdicem* avem locutam fuiſſe, quantumvis verborum detinear metaphoris, & poetarum figmentis umbraticis, non poſſum adduci, ut credam. At facile poſſum credere vati divinarum rerum ſtudioſo, & prophetiæ cœleſti dono inſigni, Perdicis fuiſſe ab excellentia conſulto inditum nomen. Inter aves, ſi phœnicem excipimus fabuloſam, nihil perdice elegantius, venuſtius nihil: ſed neque ſagacius. Qua autem induſtria, qua cura, quo denique ingenio nidificet, narrant rerum naturalium inveſtigatores, prudentiæ miracula avi attribuentes. *Ovidius* quoque in Transformationum libris, ingenioſum perdicis inventum in *Dædalo* narrat. Si laudem *Naſo* inventori dedit famamque carmine, ipſe interim laudandus, qui rem tam elegantem elegantius expreſſit: quid obſtat, quo minus & ego à *Perdice Britanno* collaudato, ſi non gloriam, at interim gratiam conſequar. Et quoniam quæ, paulo ſuperius, ex *Britannica* deſumpſimus *Hiſtoria*, non modo ad *Perdicis* laudem plurimum conferunt, verum etiam majeſtatem quandam incredibilem, & antiquitatis ſacroſanctæ ipſiſſimam imaginem præ ſe ferunt, lubet ſingula ibidem expreſſa, depulſis tenebris, lucidiſſima facere. Principio, ubi de ſanguineo imbre fit mentio, neminem attonitum, & incredulum * minus detinere debet: cum conſtet interim, & ſanguinem aliquoties pluiſſe in *Britannia*. *Flaccus Albinus*, *Eboracenſis*, in epiſtola quadam ad *Ethelredum*, *Nortabrinorum* regem, ſic ſcribit: "Quid ſignificat pluvia ſanguinis, "quam quadrageſimali tempore *Eboraci* vidimus? nonne "poteſt putari à borealibus pœnas ſanguinis veniſſe ſuper "populum? Muſcarum etiam plaga, quoniam & hoc ad

* *Forte*, nimis.

"rem

"rem pertinet, *Britannis* cum *Ægyptiis*, atque adeo "gentibus aliis communis erat: videlicet pœna flagitiis de-"bita." Sacra vero in *Dianæ* templo facta, cum ritu quodam conſpirant *Britannorum* vetuſtiſſimo. Colebant *Britanni* inſulam ſilvis, & ferarum gregibus abundantiſſimam. Hinc *Dianæ* numen illis & celebre & magnum. Nota *Bruti Britannorum* parentis termaximi ad *Dianam*, quam unice excoluit, oratio:

Diva potens nemorum, terror ſilveſtribus apris,
 Cui licet anfractus ire per æthereos.

Sunt qui putent, hos verſiculos non à *Galfredo Monemutenſi* ſcriptos, ſed apud *Gildam* inventos, & ab interprete ſuo loco appoſitos. quiſquis eos ſcripſit, certe eleganter ſcripſit, ſic vena aurea *Romanum* leporem exprimit. Primi verſiculi caput refert neſcio quid *Statianum*. Poſtremo *perdicem* locutam eſſe, & prophetæ adimpleviſſe munus; haud diverſum eſt ab *aquilæ* nobili facinore, quæ fata *Paladuri* urbis *Durotrigum* olim magnificentiſſimæ cecinit. Et ut placet etymon nominis *Aquilæ*, ita certe non diſplicet in *Perdice* annotatio. Illud interim audire volupe eſt, inſcripſiſſe priores dicta *Perdicis* memorabilia marmori, gratum poſteritati ſpectaculum dum reliquum. Quam vellem legiſſe, aut intellexiſſe potius patrium illud antiquiſſimum idioma; ut vel inde probe intelligerem, qui characteres antiquæ *Britannorum* linguæ, quæ compoſitio: aut, ut illud non ſuccedat, verſus ſaltem *Gildæ* interpretis vidiſſe. Tempus edax utrumque abſtulit, *Perdicis* nomen.

CAP. X. *De Plemmydio & Oronio.*

PLEMMYDII & *Oronii* nomina, Græcam originem referentia, vulgo eruditorum non modo incognita ſunt, ſed ne audita quidem unquam. Crediderim vero cauſam eſſe bella, *Pictis*, *Scottis*, *Hibernis*, denique & *Saxonibus Britanniam* immiſericorditer devaſtantibus, quo minus illuſtria antiquitatis cum nomina, tum monumenta poſteritati innotuerint. Hanc ego tam inſignem cladem dum animo volvo revolvoque, de gloria antiqua quidem illa *Britanniæ*, patriæ meæ, reſtituenda cogor profecto tan-

tum non deſperare. tam ſunt obducta omnia craſſis tenebris, & temporum iniquitate. Unicum morbo remedium eſt, ſolicite domi foriſque diſquirere, forulos omneis excutere, bibliothecas denique penitus introſpicere. Diſquirenti autem candidus ſe mihi offert *Lilius Gregorius Gyraldus*, *Ferrarienſis*, antiquarius magnus, idemque in omnibus linguis artibuſque, virum quæ decent liberalem, plane exercitatiſſimus. Is adeo ſecundo de *Hiſtoria poetica* dialogo hæc, homo ſuavis, in *Britanniæ* noſtræ tum laudem tum gloriam refert. "*Britanni* tametſi penitus, ut ait "poeta, noſtro orbe diviſi, poetas ſemper amaverunt, at"que inter eos *Plemmydius*, *Oronius*, & *Gildas* cele"brati fuerunt." Optime ſit *Gyraldo*, qui hæc in lucem protulit. Utinam & autoris nomen deſideratum una cum luculento teſtimonio in medium produxiſſet.

CAP. XI. *De Claudia Rufina.*

CLAUDIA *Rufina*, fœmina incomparabilis, *Romanorum* confirmato in *Britannia* imperio, ita & eloquentiæ & eruditionis ornamentis plane clariſſimis enituit, ut inter minora ſelene lumina merito quidem videretur. Senſerat has in virgine prælucere dotes *Aulus Pudens*, *Romanus*, vir ſenatorii ordinis, qui tunc in *Britannia* in provinciam redacta, inter legionum duces fortitudinis titulo eminuit; & modis contendebat omnibus, connubio ſpecioſam ſibi adjungere. Amor hinc ex conſuetudine coaluit, & tandem data eſt *Pudenti* conjux *Claudia*. Ille vero, ut bonarum artium & facundiæ torrentis cultor ſummus erat, ita & eodem titulo *Valerio Martiali*, poetæ elegantiſſimo, tum cognitiſſimus, tum familiariſſimus: unde factum, ut *Claudiam*, muſarum delicias meras, uno & altero epigrammate, in mariti gratiam, æternitati conſecraret. Epithalamium hoc etiamnum extat quarto libro *Epigrammatôn*:

Claudia, *Rufe*, meo nupſit peregrina *Pudenti*:
  Macte eſto tedis, ô *Hymenæe*, tuis.
Tam bene rara ſuo miſcentur cinnama nardo,
  Maſſica Theſeis tam bene vina favis.

Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi;
Nec plus lotos aquas, litora myrtus amat.
Candida perpetuo reſidet *Concordia* lecto,
Tamque pari ſemper ſit *Venus* æqua jugo.
Diligat ipſa ſenem quondam; ſed & ipſa marito,
Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.

Martialis inſuper, libro *Epigrammatôn* undecimo, eandem accuratiſſime tum ab eloquentia & forma, tum fœcunditate collaudat:

Claudia cæruleis cum ſit *Rufina Britannis*
Edita, cur *Latiæ* pectora plebis habet?
Quale decus formæ! *Romanam* credere matres
Italides poſſunt, *Atthides* eſſe ſuam.
Dî bene, quod ſancto peperit fœcunda marito,
Quot ſperat generos, quotque puella nurus.
Sic placeat ſuperis, ut conjuge gaudeat uno,
Et ſemper natis gaudeat illa tribus.

Scripſit noſtro ſæculo *Joannes Pinus*, *Toloſanus*, egregium de *Claris Mulieribus* librum, in quo magnifice de noſtra *Rufina* & loquitur & ſentit, maxime de ejus facundia. Hæc ſunt quæ de *Claudia*, inter mulieres ave certe rariſſima, cognitiſſima eſſe volui.

CAP. XII. *De Lucio Britannorum Rege.*

LUCIUS Britannorum rex, tempore *Veri* & *Commodi*, imperatorum Romanorum, ab inſigni quadam virtutum excellentia Magnus dictus, elucet rectius exterorum, quam domeſticorum frequenti teſtimonio: quanquam nec ſuorum deſtitutus laude; ſed ea ſubinde & brevior & tenuior eſt, quam ut majeſtati tanti principis undecunque reſpondeat. Prædicat quidem Britannica Hiſtoria, *Lucium* per oratores cum *Eleutherio* Pontifice Romano de fide Chriſtiana ſolicite juxta ac pie egiſſe; eoque proceſſiſſe, ut, perſuaſione *Fugatii* & *Damiani* Apoſtolorum in *Britanniam* commigrantium, relictis idolis, uni Chriſto ſervatori ſe totum ſubmiſerit. Adventus autem horum Apoſtolorum, & factorum memorabilium ab iis geſtorum, cum alii multi, tum

præcipue *Succetius*, qui & poſtea *Patricius* appellatus eſt, Hibernorum inſularium Apoſtolus, clariſſime meminit in epiſtola quadam, quam de *Antiquitate* ſcripſit *Avalonica*.

Ptolemæus Lucenſis, Bibliothecarius, ſi recte colligo, Romanæ ſedis, in *Eleutherii* Pontificis vita, accurate *Lucii* religionem commendat, celebrat, extollit etiam. cujus & induſtriam imitatus quidem ſedulo *Platina* non parce *Lucium* collaudat. *Alexander Neobamius* idem facit in elegantiſſimo de *Sapientia divina* libro; cujus & hoc diſtichon eſt:

> Prima Britannorum fidei lux *Lucius* eſſe
> Fertur, qui rexit mœnia, *Brute*, tua.

Et hæc, tanquam receptiſſima, publice leguntur & conſtant. At ego longo tenebar plane deſiderio pernoſcendi quid bonus ille *Lucius* à Chriſtiana religione ſuſcepta fecerit. Solicite ac curioſe quærenti *Hermannus Schedelius* Germanus hæc tandem mihi retulit in chronicis ab eo editis, quæ ad inſtitutum in primis faciunt meum. "*Lucius*, relicta "patria, regnoque, *Galliam* ingreſſus eſt: deinde *Rhetiam* "petiit per *Auguſtam* civitatem, ad *Curienſem* urbem pro- "ficiſcebatur. hos populos Domino ſubjugavit, virtute ac "miraculis clarus, ibique in pace quievit. *Emerita* autem "ſoror ejus in caſtello finitimo, *Trinus* appellato, martyrii "coronam æternam meruit. Ejus feſtivitas tertio nonas De- "cembris celebris habetur. totamque *Bavariam* & *Rhetiam* "Chriſto acquiſivit." Optime ſit felicibus calamis, qui hæc in gratiam poſteritatis pinxerunt. nec minus opto *Schedelio* eadem tam opportune repetenti.

CAP. XIII. *De Elvano & Medvino.*

ELVANUS & *Medvinus*, viri in primis memorabiles, toti interiiſſent, niſi felix caſus illos ab indigna oblivione commodum aſſeruiſſet. Quare operæ pretium duxi, ſi teſtatiſſimum facerem, quid mihi in hac parte acciderit. Annis ab hinc tribus, aut eo amplius, auctioni veterum librorum interfui, rogatus à quodam familiari amico, qui me hujuſmodi ſupellectilem magni facere certo ſciebat. Hic ego non carbones, ſed theſauros inveni: nempe Oreſten, tragœdiam antiquiſſimi ſed autoris hactenus mihi incerti no-

minis, non iambicis ſenariis, verum, quod admiraberis, hexametris heroicis accuratiſſime ſcriptam; conjectura tantum eſt, opus à *Pomponio Secundo* poeta conſcriptum. Præterea *Sulpitii Severi* theologi cl. aliquot opuſcula inveni. Sed inter cætera, dum forulos omneis diligenter excuterem, incidit mihi in manus *Galfredus Monumetenſis*, qui Hiſtoriam Britannicam interpretatus eſt; cui etiam adjunctus erat libellus de rebus Britannicis, ſine ulla tamen autoris mentione; in quo, præter alia, hæc nunquam prorſus à me antea audita, nedum lecta, offendi. "Anno Domini 156, *Lucius* "Britannorum rex ad *Eleutherium* P. R. legatos miſit, ſcil. "*Elvanum* & *Medvinum*, ut juxta ejus admonitiones Chri-"ſtianus fieret: qui eoſdem legatos baptizavit, & catholica "fide ſuſcepta ordinavit *Elvanum* in epiſcopum, *Medvinum* "autem in doctorem." Hæc ego ad verbum ex veteri hiſtoria, quæ mihi non modo venerandam antiquitatem, ſed & veritatem præ ſe ferre videntur. Nam multi autores, inter quos & *Ptolemæus Lucenſis*, qui vitas RR. Pontiff. ſcripſit, adfirmant *Lucium* Britannorum regem literas de fide Chriſtiana accipienda ad *Eleutherium* miſiſſe. Nec dubium id quidem eſt, quin & graveis, juxta ac eruditos viros una cum epiſtolis tam magni momenti miſerit. Immo quid ſi *Elvanus* & *Medvinus*, ante acceptam legationis provinciam, à Chriſtianis, qui circiter tempora Apoſtolorum ex Gallia in Britanniam commigrabant, ut refert *Meildunenſis* autore *Freculpho*, fidei myſteria didicerint. Certe, ut conſtat ex libris de *Antiquitate Gleſſoburgenſis Monaſterii* ſcriptis, duodecim eremitas, homines Chriſtianos, duce quodam *Joſepho*, ſed non illo, niſi ego plurimum fallor, *Arimathiano*, è Gallia in Britanniam anno à Chriſto nato 63 veniſſe, ut evangelium prædicarent, ſedemque in *Avalonia*, loco *Somarianæ* provinciæ paludoſo, poſuiſſe: ita veriſimile non eſt, aut *Lucium*, aut oratores ſuos prorſus ignaros fuiſſe Chriſtianæ religionis. Quis enim inter cordatos principes id peteret, quod quale eſſet, omnino neſciret?

Forſitan hic aliquis *Fugatium* & *Damianum* mihi objiciet, quos multi autores ab *Eleutherio* R. P. in *Britanniam* miſſos adfirmant. Ut demus hos ab *Eleutherio* ad *Britannos* tranſmiſſos, nihil obſtat, quin & illi *Romæ Lucii* cauſam egerint, tanquam à fide leviter prægustata. Non interim

terim omnino vana conjectura eſſet, ſi dicerem *Lucii* oratores ante acceptam Chriſti religionem *Archiflamines*, vel *Flamines*, inter *Britannos* fuiſſe. Nam non modo *Ptolemæus Lucenſis*, inter externos hiſtoriographos clarus, verum etiam noſtri ſcriptores adfirmant, principes myſtarum, qui ritus & cæremonias in templis deorum *Britannicorum* curabant, *Archiflamines*, alioſque paulo inferioris notæ myſtas *Flamines* vocatos fuiſſe. Jam de eruditis *Lucii* ad *Eleutherium* oratoribus, quæ volui omnia dixi. Vos, mea maxima cura, *Antiquarii*, favete linguis & animis ejus induſtriæ, qui hæc in veſtram gratiam è tenebris in lucem protulit. Sic plura & meliora per totum hunc late interſeret librum.

CAP XIV. *De Amphibalo.*

AMPHIBALI vitam ſcripturo mihi tot craſſiſſimæ tenebræ undique ſuboriuntur, ut qua potiſſimum parte lucem ſequar plane neſciam. Eluctabor tamen per quaſcunque nubes, comparatis in hunc uſum ex veterum autorum libris facibus. Ad rem igitur. *Amphibalus*, ut ego nuper ex hiſtoriis *Albanenſis* cœnobii didici, in *Cambria Iſcelegiæ* natus fuit, *Græcæ*que & *Latinæ* linguæ, *Romanorum* morem & induſtriam ſecutus, etiam puer operam dedit. Deinde, accreſcente ætate, *Romam* ſe contulit; ubi bonas artes, una cum *Chriſtiana* religione pleno ore, veluti ab ipſo fonte, hauriebat, addocente *Zepherino* epiſcopo *Romano*. Invidebat tamen illi neſcio quis cacodæmon hanc felicitatem, immo univerſæ urbi invidebat. Nam ecce *Diocletianus* imperator, furiis agitatus, ſeveriſſimis edictis juſſit, ut *Chriſtiani* nominis profeſſores non modo in urbe, ſed in orbe toto exquiſitis pœnis cruciarentur. Perculit hæc immanis crudelitas innocentis animum, uſque adeo, ut neceſſe habuerit poſt magnam de *Chriſtianis* ſtragem factam, iſtinc ex urbe fugere, & *Britanniam*, ſed latenter, repetere. Jamque *Verolamium*, nobile municipium, cujus ruinæ viginti paſſuum millibus à *Londino* via *Vetbelingiana* etiam nunc extant, pervenerat. Ibi, ſive ita caſus, ſeu amicitia tulit, ab *Albano*, viro magnæ nobilitatis, in hoſpitium receptus eſt; cum quo poſtea tam bene

 illi

illi conveniebat, ut longum quotidie ſermonem de *Chriſto*, & ejus religione faceret. Audiverat & ante *Albanus* de *Chriſto*; à quo, ut neque ab ejus doctrina, [non] abhorrebat: ſed communis *Verolamienſium* error credidit, illum de numine *Apollinis*, cujus ibidem celeberrimum templum erat, recte ſentire; donec *Maximianus Herculius*, & *Aſclepiodotus* tyrannus per *Britanniam* in *Chriſtianos* miſere ſævirent. Tum vero apparuit, quam ex animo *Chriſtum* coleret. Nam pro *Amphibalo*, à ſatellitibus ad ſupplicia quæſito, ultro ſe exhibuit; tormentaque graviſſima, ac tandem mortem tulit. ſed de *Albano* fuſius in libro *Civilis Hiſtoriæ*, ſive de *Antiquitate Britannica* loquemur.

Interea quid fecit *Amphibalus*? Certe, *Albano* conſultore, furori ad tempus cedebat, conferens ſe in *Cambriam*, natale ſolum. Sunt qui ad *Venetos* recta iviſſe putent. *Veneti*, qui vulgo *Venedoti*, ea gens ſunt, quæ hodie aquilonares *Cambriæ* partes incolit. Ego vero ad *Iſcanos* fugiſſe illum puto. Erat illo tempore *Iſcanum* urbs totius *Cambriæ* clariſſima, ſic dicta, quod in ripis *Iſcæ* fluminis ſita eſſet: quam recentiores *Britannice* vocabant *Cair Leon ar Wiske*, i. e. caſtrum vel civitatem legionum ſuper *Iſcam*; & *Antoninus*, ſi recte memini, *Iſcelegium* appellat. Hic, ut ego facile credo, *Amphibalus* aliquandiu cum *Julio* & *Arone*, ejuſdem urbis civibus nobiliſſimis, moratus, effecit, ut pro *Chriſti* cauſa gladios & dira tormenta libenter paterentur. Scribit *Joannes Roſſus*, *Verovicenſis*, in libro de *Epiſcopis Wiccenſibus*, "magnum numerum audientem doctrinæ *Am*-"*phibali* impiorum telis occubuiſſe, in loco, qui ab eventu "Lichefeld, id eſt, campus cadaverum, dictus eſt." Hæc ille. Quocunque fugerit *Amphibalus*, certum eſt revocatum fuiſſe à perſecutoribus *Chriſtiani* nominis *Verolamiani*; ibique, poſt multa exquiſita tormenta, lapidibus obrutum fuiſſe.

Requires hic forſitan plura de ejus eruditione, & num aliquid poſteritati per libros reliquerit. Ad quæ ego hæc in præſentia reſpondeo, illum non levia eruditionis ſigna in perſuadenda religione *Chriſtiana* oſtendiſſe; ſed libros, ſi quos ſcripſit, à tyrannis igne conſumptos fuiſſe. Nam ea prima cura erat, ne nova religio late ſerperet. Quamquam hos non tam ſcriptorum, quam eruditorum illuſtria nomina

æternitati

æternitati conſecratus. At ſi quem nunc juvat plura de *Amphibalo* noviſſe, legat anonymi autoris antiquiſſimi librum de *Amphibali* & *Albani martyrio*. Anonymum ideo appello, quia ſcribit ſe metuiſſe vim gentilium, id eſt, ut ego interpretor, *Saxonum* infidelium, eaque de cauſa librum ſine ulla ſui nominis mentione edidiſſe.

CAP. XV. De *D. Helena*.

D. *Helena*, fœmina tam illuſtris quam quæ unquam fuit maxime, locum jure quodam optimo inter claros viros poſtulat; cum quod aliis multis virtutibus ornatiſſima, tum præcipue quod literis, de quibus nos agimus, belle inſtructa fuerit. Age igitur tantæ heroinæ genus, & vitam altius repetemus. *Coilus*, qui in *Britannia*, ſublato *Aſclepiodoto* tyranno, regnavit, *Helenæ* pater fuit. De matre autem quamvis multum & diligentiſſime quæſiverim, apud antiquarum rerum ſcriptores nihil hactenus inveni. Multa tamen conjecturam mihi faciunt, illam è nobilibus utrinque ortam fuiſſe parentibus. Educatio vero talis fuit, qualem cordati multi, in hac noſtra ætate, in principum liberis deſiderant. Nam præterquam quod à teneris annis ſobrietati & pudicitiæ, virtutibus plane maximis, aſſueverit; literas etiam, quantum ſexus patiebatur, didicit. Nec difficile quidem illud fuit, præſertim eo tempore, quo *Romani*, non modo *Latinæ* linguæ autores, verum etiam doctarum artium profeſſores, diviſum in hac inſula cum *Britannis* imperium habuerunt. Unde certe crediderim linguam *Britannicam*, quæ, ante adventum *Cæſaris*, partim *Hebraica* & *Græca*, partim etiam barbara fuit, quemadmodum & *Gallica*, longa conſuetudine, redacta, licet ægre, in provinciam inſula, ſeſquilatinam factam fuiſſe.

Miſerat circiter hæc tempora S. P. Q. R. *Conſtantium*, patricii ordinis virum, in *Britanniam*, ut provinciales in officio contineret. Huic *Coilus* advenienti, tanquam *Romanorum* legato, adſurgere: & quæ pacis erant omnia facile promittere. Quid multis moror? Tam bene inter illos conveniebat, ut paulo poſt, mortuo *Coilo*, regnum *Britanniæ* cum *Helena*, unica ejus filia, acceperit. Poteratque forſitan, pro autoritate ſua, ſceptrum inſulæ ſine hujuſmodi connubio

nubio

nubio obtinuiſſe. Conſilio tamen optimo uſus eſt: nam regiæ puellæ nuptiis, non modo *Britannorum* animos ſibi conciliavit, verum etiam imperium ſibi ſuiſque firmum, ſtabile, certum reddidit.

Non poſſum hic non vehementer inſurgere in illos, qui falſo ſcribunt *Helenam* ſtabulariam fuiſſe, & *Conſtantii* concubinam. Nam ſi ex tam humili fuiſſet genere, nec *Sextus Aurelius Victor*, nec *Eutropius*, ut neque *Pomponius Lætus*, aut *Baptiſta Egnatius*, qui vitas *Conſtantii* & *Conſtantini* imperatt. multa cum fide poſteritati tradiderunt, ſilentio præteriiſſent. Solus *Ambroſius* videtur locum dediſſe errori, à quo *Helena* ſtabularia ſed bona dicta eſt. Quare tantum aberit, ut ejus in hac parte autoritati ſubſcribam, ut modis omnibus diſſentiam. Quid ſi turpiſſimi *Judæi* hanc infamiam commenti ſunt, quod viderint, indoluerintque, pulcherrimam baſilicam à ſancta fœmina erectam eo loco, quo Chriſtus O. M. inter jumentorum præſepia natus eſt. Certe, quæ *Judæorum* malitia fuit, facile adducor ut credam, ab humili ſtabulo, quod magnis merito *Cæſarum* palatiis prætulit, ſtabulariam per contemptum fuiſſe dictam. Hæc, ut ingenue fatear, opinio alium ante me autorem habuit. Porro cur ab *Aldhelmo* 47. cap. libri de *Virginitate* pellex vocetur, non ſatis video, quemadmodum nec cur à *Beda* VII. cap. primi libri *Hiſtoriæ Anglicanæ* concubina appelletur; præſertim cum ab antiquis autoribus, *Latinioribus* quidem illis, nuſquam prorſus hujuſmodi notetur ſtigmatibus. *Eutropius*, ſed citra infamiam, refert *Conſtantium*, tantum non compulſum, poſt *Cæſaris* acceptum nomen, *Helenam* repudiaſſe, ut *Theodoram*, *Maximiani Herculii* privignam, ſuperinduceret. Nullum illic nec de pellicatu, nec de concubinatu verbum. abſit igitur procul à candido lectore tam ſordidarum rerum vel ſuſpicio omnis.

Sed ad *Conſtantium* redeo, cujus in *Britannia* imperium tam quietum fuit, ut nihil ſupra. Acceſſit & illud ad ſummæ fælicitatis cumulum, quod *Conſtantinum* ex *Helena* uxore ſua genuiſſet, quem probitas, quem virtus, quem fortuna, tanquam individuæ comites, etiam adhuc juvenculum, non ſine multorum invidia, & maxime *Galerii*, ſequebatur. *O terque quaterque* felicem *Britanniam*, quæ talem

talem ac tantum orbi primum oſtendit. O feliciorem *Helenam*, quæ talem peperit, cujus poſtea auſpicio *Chriſtianorum* res publica in immenſum excrevit. Certe fatale quiddam fuiſſe arbitror, ut quemadmodum *Græca Helena* multis *Aſiam* calamitatibus miſere adflixit, ita *Britannica Helena* magnis adornaret commoditatibus. Erat jam ſenio & morbis gravatus *Conſtantius*, cum filius ejus *Conſtantinus*, *Galerii Maximiani* tyrannidem fugiens, in *Britanniam* rediret. Fuit ille reditus patri longe jucundiſſimus, quia quem paulo ante & *Cæſarem* & hæredem fecerat, videre geſtiebat. Quid multis moror? Parvo poſt tempore *Conſtantius* diem obiit, & *Eboraci* ſepultus eſt.

Non hic inſtitui res geſtas & fortia *Conſtantini* facta juſto encomio proſequi. Aliud ago, nempe ut *Helena* noſtra aliquanto oratione clarior fiat. Fiet autem nulla magis ratione, quam ſi oſtendero, quibus modis religionem promoverit *Chriſtianam*; à qua ſola filii in imperio ſucceſſus omnes, tanquam è fonte perenni, ſcaturiebant. Juvat itaque paulo altius rem repetere. *Lucius*, *Britanniæ* rex laudatiſſimus, fidem per evangelicos præcones, ab *Eleutherio* P. R. ad ſe tranſmiſſos, accepit; manſitque illa in multorum *Britannorum* pectoribus ſincera & illæſa, donec *Maximianus Herculius*, *Diocletiani* in imperio ſocius, & *Aſclepiodotus* tyrannus, per totam late inſulam, *Chriſtiani* nominis profeſſores tam exquiſitis tormentis laniarent, ut nullum omnino crudelitati relinquerent locum. Perculit ſubito calamitas inſulanorum animos, & ab illo templis everſis ac ſacris libris igne conſumptis, fides cum religione per multos annos in obſcuro latuit.

Quanquam paululum quiddam *Chriſtianis* licuit reſpirare ſub *Coilo*, qui tyrannum extinxit, & de fide bene ſentiebat, ſed breve ejus imperium religioſis *Britannis* multa commoda abſtulit, ſuccedente præſertim *Conſtantio*, homine *Romano* & idolorum cultore. Verum, poſtquam ille fato functus fuiſſet, filiuſque ejus *Conſtantinus* regnum accepiſſet, *Helena*, quæ de fide juvencula à patre audiverat, magni merito fecit. Nec antea promovere cauſam religionis, vel per momentum temporis ceſſavit, quam perſuaſerit fortiſſimis argumentis filio *Chriſtianum* nomen in honore habendum. Ecce nobiliſſimæ heroinæ nobilius conſilium. Ut-

que

quæ magis miteris, fertur hujuſmodi conſilia inſtillaſſe, quo tempore ne ipſa quidem baptizata fuit: nam ſunt qui putent, ſacris undis à *Silveſtro Romæ* poſtea perfuſam fuiſſe. A qua ſententia non admodum diſcedo, cum conſtet in primitiva eccleſia permultos fuiſſe utriuſque ſexus fideliſſimos, qui ætate, prudentia, religione, bene maturi ad ſacros fontes accederent. manifeſto exemplo *Conſtantinus* eſſe poteſt; qui paulo ante mortem lavacrum regenerationis ab epiſcopo *Nicomedienſi* accepit. Non tamen me interim fugit multos eſſe ſcriptores, qui mira præſtigia de *Conſtantini* lavacro referant. Illud certe longe veriſſimum eſt, quod devicto *Maxentio* & *Licinio*, partim matris partim etiam *Silveſtri* conſilio, eccleſias magnificentiſſimas in uſum *Chriſtianorum Romæ* poſuerit, quemadmodum & poſtea *Byzantii*. Quæ vero erectæ ſunt *Hieroſolymis*, libenter & integre pietati *Helenæ Auguſtæ* attribuerim. Næ tu multum, *ſancta Civitas*, noſtræ debes *Britanniæ*, quæ nomen tuum, quæ famam, quæ gloriam, poſt multas calamitates acceptas, reſuſcitavit.

Vides, candide lector, quam hic ſit vaſtus dicendi campus, ſi vellem juſta oratione *Helenæ* laudes proſequi. Dicentem certe tempus citius, quam materia deſereret. Nos tamen, brevitati ſtudentes, pauca ex multis, quæ *Hieroſolymis* fecit, perſtringemus. *Chriſti* optimi maximi venerandam crucem, & quatuor claves, adjutore *Juda*, alias *Quiriaco*, quæſivit & invenit in monte *Calvariæ*; ubi & ſepulchrum, ut referunt, *Adami* fuit: quo poſtea loco, deturbato *Veneris* fano *Hadriani* imperatoris opere, pulcherrimam Chriſto conſecravit eccleſiam. Dedicavit aliam in monte *Thabor*. Tertiam in civitate *Nazareth*. Quartam in *Bethlehem*. Alias data opera omitto; de quibus tamen multa lector ab illis, qui res geſtas D. *Helenæ* ſcripſerunt, cognoſcet. Sint hæc ſatis à me de ejus pietate dicta. Nunc in literis laudanda eſt, quas partim in *Britannia*, partim etiam in *Italia*, *Latinæ* linguæ parente, tanquam è fonte, hauſit. In qua parte non longa utor circuitione. tantum narrabo, quid nuper inter veterum librorum theſauros repererim. Incidi in antiquum exemplar, in quo, præter cætera, lectu ſane digniſſima erat vita *Silveſtri* Pontif. R. *Latine* ſcripta, & ſine mendaciis, quæ à recentioribus publice

in

in ejus vita leguntur. ſed autoris nomen nuſquam comparuit. Hic D. *Helenæ Auguſtæ* epiſtolas aliquot docte, argute, eleganter ſcriptas offendi. Nec mirum videri debet, quod fœmina *Britannica* per tot annos inter doctiſſimos Rom. nobilitatis verſata, pure & *Latine* ſcripſerit. Nam id temporis erat lingua *Latina* vel apud plebem Rom. multo purior, quam aliquot ſæculis præteritis apud magiſtros noſtros.

Sed hic finis orationi excreſcenti ponendus, ſi prius in medium adduxero pauca de *Helenæ* morte & ſepultura, ex *Pomponii Læti* de *Cæſaribus* hiſtoria. ſic igitur ſcribit: "*Helena*, *Auguſti* mater, quæ totam ſe dederat noſtræ religioni, octogenaria diem obiit. Filius in templo duodecim Apoſtolorum condidit: ibi enim commune ſepulchrum ſibi poſteriſque ſuis fecerat." Hæc ille. *Carolus Capella*, vir undecunque doctiſſimus, qui nuper *Venetorum* in *Britannia* noſtra orator erat, ſignificavit mihi quo pacto *Helenæ* reliquiæ, declinante *Græcorum* imperio, à *Conſtantinopoli Venetias* tranſlatæ ſint.

CAP. XVI. *De Conſtantino Magno.*

CONSTANTINUS *Auguſtus* proximum ab *Helena Auguſta* locum in hoc catalogo poſcit; quem, per me etiam habebit, hac tamen conditione, ne ejus vitam ab ovo repetam. Id enim laborioſum magis eſſet, quam fructiferum; præſertim cum *Sextus Aurelius Victor* & *Eutropius*, autores clari nominis, de eadem re ſatis feliciter ſcripſerint. Immo, ut apertius loquar, cum *Pomponius Lætus*, ille, inquam, omnis antiquitatis & eloquentiæ *Romanæ* vel ad miraculum peritus, tantum in hac parte præſtiterit, quantum mihi, homini ſplendidæ orationis ornamentis deſtituto, ne ſperare quidem unquam licuerit. Quare optimum factu ſentio, ut aliena religioſe ſequar veſtigia, idque cum judicio decerpam, quod oſtendat, quod monſtret, quod denique probet *Conſtantinum* Max. talem fuiſſe, qualem, ſi non inter celebres ſcriptores, quorum ego memoriæ conſervandæ præcipue ſtudeo, ſaltem inter eruditos recte numerem. Itaque quod res poſtulat, agamus. *Eutropius* in hiſtoria *Cæſariana* ſcribit, ſed paucis quidem verbis: "*Conſtantinum* civilibus artibus & ſtudiis literariis

deditum

"deditum fuiſſe." At plenius, amplius, illuſtrius eſt *Pomponii Læti* teſtimonium, cujus verba *Latina*, & rotunda, nos hic ſubjiciemus: "Cumque fuerit armorum ſtudioſiſſimus, eloquentiæ expers non fuit, ac philoſophiæ; & in "diſſerendo ſatis accuratus." Jam certe opus non erit, poſt tanti viri ſuffragium, alios quærere. Hic unus inſtar multorum eſt. Quid ſi nunc ego, mea fretus autoritate, dicerem, *Conſtantinum* non modo eruditum, verum etiam ſcriptorem fuiſſe? An quiſquam mihi in hac re obſtreperet? Certe, quanquam nolim libenter temere quidquam aſſerere, tamen multa ſimul concurrunt, quæ conjecturam mihi faciunt, illum in tanta ingenii felicitate & facundiæ copia, calamo aliquando uſum fuiſſe. Sed veſtrum, candidi lectores, de hac conjectura eſto judicium. nam me plura dicere parantem turba illuſtrium virorum alio vocat.

CAP. XVII. *De Mellone.*

MELLONIS vitam aliquando legi; ſcriptam quidem & editam ab homine pio, at non adeo eleganti. Hinc intellexi *Mellonem*, relicta *Britannia* natali ſolo, *Romæ* bonis dediſſe jugem operam literis; & eo exquiſitæ cognitionis perveniſſe, ut tandem, maturo *Stephani* Pont. *Rom.* judicio, Epiſcopus deſignaretur, ſede *Rothomagi* conſtituta. id quod factum volunt circa tempus *Valeriani* imperatoris. Cætera ab archivis *Rothomagenſis* eccleſiæ perquirenda ſunt.

CAP. XVIII. *De Albano.*

ALBANUS, nobilitatis & pietatis omnis eximium plane ornamentum, ita *Britanniam*, ſuſcepta fidei perſuaſione, illuſtravit; ut hactenus ejus fama & ſacroſancta memoria univerſæ eccleſiæ catholicæ vel celeberrimæ fuerint. Sed quoniam longa dies, & rerum viciſſitudines pleraque ſi non extinguunt, obſcurant tamen, & alioqui magna diminuunt; putavi facturum me piis rem nec ingratam, nec inutilem, ſi divini *Albani* vitam compendio, ſed lucido, explicarem. Sequar igitur inſtitutum meum.

Eo

Eo tempore, quo floruit *Albanus*, bonæ literæ, beneficio magno *Romanorum*, in *Britannia* jam in provinciam redacta, enituerunt; uſque adeo, ut nobiles votis omnibus eloquentiam, una cum receptis artibus, inſigniter excolerent. Utque felicius hæc ſibi ornamenta compararent, ipſos ſcientiarum fontes, nempe *Romam*, de more, petebant. *Amphibalus*, juvenis ad virtutes natus, alumnus urbis *Legionum*, iter *Romam* verſus adornabat. Fecerunt & ſimili ſtudio idem alii multi nobiles. Ille vero præcipue *Albanum* recte ſibi cognitum, tanquam jucundum itineris comitem, delegit. Perventum eſt ad Urbem, terrarum dominam, regnante *Diocletiano*, imperatore fortiori quam meliori: cum quo, ut nobilem decuit, ſtrenue totos ſeptem, ſi vera refert hiſtoria, annos militavit. Deinde revertendi in patriam data poteſtate, viatico honorifice donatus, & magiſtratus munere auctus, *Verolamium*, nobile municipium juxta ripas fluminis *Verlumi*, à quo nomen ſumpſit, ſitum, pervenit. Non longo poſt intervallo ſæviit * *Diocletianus*, ſæviit & *Maximianus*, uterque crudelis, impius, immanis carnifex, in piam *Chriſtianorum* turbam. *Amphibalus*, hoc tonitru perterritus, fugit ad *Britannos*, & *Verolamium* recta contendit. Ecce *Maximianus Herculius*, Chriſti contemptor, in partem imperii vocatus, pleniſſimus iræ & ſanguinem ſitiens, in *Britanniam* navigat; ubi invenit *Aſclepiodotum* gubernationi provinciæ, publico ſenatus decreto, præfectum. Et erat ille quidem *Maximiano* dignum patella cooperculum. Emiſſa ſtatim in *Chriſtianos* edicta. *Albanus* & *Amphibalus* religionem *Chriſtianam*, qua leviter ante *Romæ* imbuti erant, meditabantur. Non defuerunt corycæi. *Amphibali* nomen ad *Aſclepiodotum* delatum. Quæſitus, at non inventus ille. Interea *Albanus* diſcipulus pro præceptore inquiſitoribus ſe obtulit: & tormentis exagitatus, carceris quoque moleſtias paſſus eſt. Quæſitus, inventus, revocatus *Amphibalus*. Examinari *Chriſto* ſe devovebant. Inde factum, ut ille ſecuri percuſſus, hic lapidibus miſſilibus obrutus, vitam finirent hanc momentaneam, recepturi æternam. Concidit *Albanus* in monticulo urbi vicino, quem *Saxones* poſtea Holmeſhurſte, à ſilva ibidem excreſcente, nominabant; ubi &

* In MS. *Domitianus*.

ignobili ſepulchro principio conditus. Fama & ſcriptores referunt *Amphibalum Retheburnæ* ſepultum fuiſſe.

Reddita eccleſiæ tranquillitate, honos ingens habitus ſepulchro *Albani*, & erectum ſacellum. Civitas vero *Albani* de tyranno triumphos portis ac muris, in pium opus exſculptis quadratis ſaxis, inſeruerunt. Cujus facti & Anonymus, qui *Vitas Albani* & *Amphibali* elegantiſſime perſcripſit, *Saxonibus* paganis *Verolamium* tum occupantibus, mentionem facit. *Fortunatus* in libello de *Laude Virginum*, qui pars octavi libri ejus carminum eſt, ubi & martyres commemorat, de *Albano* ſic ſcribit:

Egregium *Albanum* fœcunda *Britannia* profert.

Invaſerat *Britanniam* hæreſis, & *Ariana* & *Pelagiana*. *Germanus* epiſcopus *Altiſioderenſis*, & *Lupus Trecaſenſis*, acciti in *Britanniam*, *Verolamii*, ut ego didici, ſynodum celebraverunt, anno 163. à martyrio *Albani*. Quo tempore *Germanus Albani* ſepulchro pia vota fecit; & ejus nomine ſacellum ibidem adhuc ſacrum extat. *Gildæ* hiſtoriola meminit D. *Albani* his verbis: "Ne penitus craſſa atræ noctis "caligine *Britannia* obſcuraretur, clariſſimas lampades ſan"ctorum martyrum nobis accendi, quorum nunc corporum "ſepulturæ & paſſionum loca, ſi non lugubri divortio bar"barorum, quamplurima ob ſcelera noſtra, civibus adime"rentur, non minimum intuentium mentibus ardorem in"cuterent. Sanctum *Albanum Verolamienſem*, *Aaron* & "**Julium* Legionum urbis cives, & cæteros utriuſque ſexus "diverſis in locis ſumma magnanimitate in acie *Christi* "perſtantes dico." *Beda* quoque primo hiſtoriæ *Anglicanæ* libro præclare de *Albano* ſcribit: "à regni *Saxo*"*num* initio uſque ad imperium potentis *Offæ*, regis *Mer*"*ciorum*, *Albani* ſepulchrum tantum eccleſiola, & pau"cis miniſtris donatum. *Offa* autem, tum loci, tum mar"tyris celebritate tactus, amplum, ſumptuoſum, & unde"cunque magnificum cœnobium *Benedictinorum* à funda"mentis erexit, & latifundiis ditavit.

* In MS. *Julianum*.

CAP.

CAP. XIX. *De Aarone & Julio.*

AARON & *Julius* conjuncti inſtar clariſſimi aſtri in veterum ſplendent monumentis. Egregie vero eruditos fuiſſe eos *Cambriana* paſſim meminit hiſtoria; id quod & *Giraldus* confirmat quoque in *Itinerario* ſuo, addito nobilitatis calculo; ut ſileat, amplum de eiſdem *Beda* teſtimonium eſt c. 7. primi libri *Hiſtoriæ Anglicanæ* his verbis: "Paſſi ſunt & ea tempeſtate *Aaron* & *Julius*, urbis *Legionum* cives." Brevior certe in hac parte *Beda* eſt, quam ego optarem: ſed danda *Saxoni* venia, nihil minus quam antiquitatis *Britannicæ* ſtudioſo. Conjectura plane mea eſt, illos aliquando in *Italia*, & urbe *Romana* ſtuduiſſe. Ego alibi legi tum de literis, quibus enitebant, tum etiam de illorum pietate. Erantque olim tam ſanctis etiam *Iſcæ* ſana poſita; ſed quæ poſtea, ingruente toties hoſtili calamitate, tandem in ruinas, eaſque graveis, devenerunt. Atque hæ quidem rerum vices humanarum.

CAP. XX. *De Sylvio.*

SYLVIUS forſitan incognitiſſimus huic noſtro fuiſſet ſeculo, niſi D. *Auſonius*, *Burdigalenſis*, ejus nomen ab interitu, maledico epigrammate, aſſeruiſſet. Non ille tamen credidit aliquando futurum, ut verſus, quos mordaci aceto & ſale nigro aſperſerat, *Britanno* gloriæ ducerentur; quin potius medium traherent in perpetuum apud poſteros opprobrium. Sed, ſumme Jupiter! quanta de ſpe opinionis decidit; cum ego, vel citra mediocritatem doctus, adſim conterraneum ab invidis *Galli* morſibus defenſurus. Qua parte candidos lectores tantum rogatos volo, ut mihi in re annis abhinc mille acta liceret uti conjecturis, ſed acutis, ſed probabilibus, atque adeo ex ipſius *Decii* carminibus petitis. *Auſonii* epigramma ſic incipit:

> *Sylvius* ille bonus, qui carmina noſtra laceſſit,
> Noſtra magis meruit diſticha *Britto* bonus.

An ideo meruit *Sylvius* virulentis impeti diſtichis, quod carmina *Galli*, eo tempore ſcribentis, quo *Lat.* lingua aliquantulum

quantulum à puritate degeneraverat ſua, non omnibus numeris probaverat. Hinc ſi poeta ſe læſum putavit, redeat ad vivos, ut & me etiam ſævis verſibus protelet; quandoquidem quod meum eſt judicium aperte pronuntio, multa eſſe in ejus carminibus, quæ mihi & aliis non perplaceant. Quare ne tu, *Sylvi*, dignus es honeſta memoria, qui talia ſive voce, ſeu calamo notaveris; nunc adponam aliud dicterium nigro felle redundans, & ex eodem fonte petitum. *Nemo bonus Britto eſt*. O novum acumen! An ob hoc malus dicendus, quod originem à *Britannia* ſumpſerit. Salem hunc magis fatuum eſſe, nemo non ſentit, quam ut delicato palato placeat. Accipe denique, ut cauda facetus vates feriat. *Nec ſe quit jungere Britto & homo.* Quid hoc erat aliud dicere, quam Brutum non belle cum homine convenire. Bella mehercule notatio. Atqui tam recte conjunguntur Brutum & homo, quam *Gallus* & homo. Vah! ſtolidus plane ſum, qui non citius intellexerim cauſam, quæ *Gallum* in *Sylvium* armavit. *Britannus* erat. In *Galliam* una cum *Maximo*, cujus forte & laudes cecinit, transfretavit. unaque adfuit, cum totam late *Armoricam* in ſuam redigeret ditionem, & *Gratianum* imperatorem, olim *Galli* diſcipulum, vita privaret. Hinc aculeatum ſcil. epigramma. Hinc ingens odium in gentem *Britannicam*. Quare operæ pretium duxi *Sylvium* ſuæ non modo famæ, verum etiam gloriæ, reſtituere, atque ab *Auſonii* invidia liberum facere. Sed ſcrupulus hic mihi volenti finem orationi imponere ſe injecit. Nam in codice impreſſo epigramma hujuſmodi præfert titulum: "De quodam *Sylvio* bono, qui "erat *Britto*." Ex titulo non ſatis liquet, num *Sylviobonus* ſit unicum necne vocabulum. *Decius* ipſe diſſecat. Rurſus dubium, num *Bonus* ſit agnomen, an adjectivum ironiæ ſubſerviens. Curioſius ego certe iſta. quare ne verbum amplius.

CAP. XXI. *De Faſtidio.*

FASTIDIUS, *Britanniarum* Epiſcopus, jam totus periiſſet, niſi *Gennadius*, ſcriptor diligentiſſimus, tanti viri nomen à morte aſſeruiſſet: quare operæ pretium videtur, ſi ejus vitam vel ab ipſo *Gennadii* catalogo, in quo brevitati quidem ille ſtudebat, deſumpſero. Sic ergo ſcribit:

bit: " *Faſtidius*, *Britanniarum* epiſcopus, ſcripſit ad *Fa-*
" *talem* quendam de *Vita Chriſtiana* librum unum, de *Vi-*
" *duitate ſervanda*, & *ſana* Deo digna *doctrina*." Hæc ille pauciſſimis perſtringit; quibus nos nihil prorſus adjicere poſſumus, uſque adeo craſſiſſimis tenebris *Britannicorum* ſcriptorum omnis antiquitas obducta eſt. Tantum memini *Honorium Auguſtodunenſem*, in libro de *Scriptoribus Eccleſiaſticis*, *Faſtidium* veluti in tranſcurſu nominaſſe; ſecutus forſitan *Gennadii* autoritatem.

CAP. XXII. *De Pelagio.*

PELAGIUS *Britannus*, in ipſis *Cambriæ* finibus, quantum ex reconditis antiquorum ſcriptorum monumentis intelligo, natus fuit; quamvis alii aliter ſentiant, *Britannum* continentis eum ſubinde facientes: cum interim liqueat *Armoricæ* potius, quam *Britanniæ* continentis nomen tum in uſu fuiſſe. Communis præterea conſenſus autorum noſtræ gentis omnium de ejus mecum conſentit patria. Notius vero viri nomen eſt & *Græcis* & *Latinis* Theologis, quam ut noſtra illuſtratione indigeat ulla. Nos tamen, quia ejus tempora prima vulgo eruditorum ignotiſſima ſunt, non recuſabimus aliquo lumine ignorantiæ tenebras, craſſioreis illas, diſcutere. Legi ſemel, iterum, atque adeo tertio *Pelagium* monachum fuiſſe *Bannachorenſem*. Erat olim *Bannachorus* cœnobium monachorum ampliſſimum, juxta ac celebratiſſimum, in ripis *Devæ* fluminis ſitum, plus minus quatuordecim paſſuum millibus ſupra *Devam*, quæ & alias *Legionum Urbs*. Atque hæc ideo refero, ne quis putet eo aliquando loci ſtetiſſe illud, quo nunc *Bannachorus*, ſedes epiſcopalis, *Monæ* proſpicit litora. In quo errore videtur *Meildunenſis* hæſiſſe; laudator interim veteris loci, his verbis, in *Hiſtoria Regum*: " — quorum incredibilem noſtra
" ætate numerum fuiſſe indicio ſunt in vicino cœnobio tot
" ſemeruti parietes eccleſiarum, tot anfractus porticuum,
" tanta turba ruderum, quantam vix alibi cernes. Vocatur
" locus ille Bangor, tunc monachorum famoſum receptacu-
" lum, nunc mutatus in epiſcopatum." *Beda* cap. 2. ſecundi libri *Anglicanæ H.* ſic hujus monaſterii meminit; quo loco de ſynodo ab *Auguſtino*, *Anglorum* Apoſtolo, celebrata

ſcribit: "Venerunt ſeptem, ut perhibent, *Britonum* "epiſcopi, & plures viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſi- "mo eorum monaſterio, quod vocatur lingua *Anglorum* "Bangorburch: cui eo tempore *Dinoth* abbas præfuiſſe "narratur." Et rurſus ibidem de monachis *Bannachorenſibus* ab *Ethelfrido*, *Nortabrinorum* rege, crudeliter occiſis hoc addit: "Erant autem plurimi eorum de monaſterio "Bangor, in quo tantus fertur fuiſſe numerus monacho- "rum, ut cum in ſeptem portiones eſſet cum præpoſitis ſibi "rectoribus monaſterium diviſum, nulla harum portio minus "quam trecentos homines haberet, qui omnes de labore ma- "nuum ſuarum vivere ſolebant." Hæc *Beda*. Ego alias legi bonam partem monachorum frequentiuſcule manuaria uſam fuiſſe opera; partem vero reliquam exquiſite doctam, ſcribendis in ſacram ſcripturam commentariis, tum populum docendo, omne collocaſſe ſtudium.

Ad *Pelagium* revertor, quem monachum fuiſſe *Bannachorenſem* ſuperius docui; & modo abbatem quoque ejuſdem monaſterii fuiſſe doceo: nec id à me factum ſine luculento noſtrorum teſtimonio. At quo loco prima in literis ingenii pericula fecerit, non pronuntio. At incrementa diſciplinarum magna ſibi *Bannachori* comparaſſe facile crediderim. Erat in homine & alacritas & vigor ingenii plane incredibilis: unde altiora & ſeveriora indies meditabatur. Pigebat eum inglorium quodammodo domi ſe perpetuo continere. In *Galliam* igitur mature profectus eſt: & quoniam *Britanni* inſulares paulo ante, imperio *Maximi* tyranni, in *Armoricam* commigraſſent, cognitam inviſit gentem; & quos illa aluit eruditos, magna ſibi conjunxit familiaritate. Deinde per univerſam exſpatiabatur *Galliam*, urbes & cœnobia celebriora inviſens; & ea maxime, in quibus literarum florebat exquiſita cognitio. Dumque hæc ageret, incidit in quendam *Julianum Campanum*, paulo ante ob corruptos mores epiſcopali defunctum munere, eoque catholicis infenſum, quem arctiſſima ſibi poſtea devinxit conſuetudine. Non defuit recondita *Juliano* doctrina; mores candidi, mens integra, ſincera, recta defuere potius. Infecerat jam longo tempore *Ariana* pravitas orbem: ſed ea conſilio, prudentia, autoritate catholicorum, tum maxime divini verbi virtute acriter primum caſtigata, deinde etiam

&

& ſublata penitus. Invidit neſcio quis cacodæmon eccleſiæ, ſuæ tranquillitati reſtitutæ. Ecce *Pelagius* & ſuccentor *Julianus*, novo audacter invento dogmate, privatis quibuſdam primum tacite inſtillato; ac mox, fixis alte radicibus peſſimis, late propagato, ſimplex eruditorum vulgus corruperunt. Divina ante in ſua ſtabat juſta exiſtimatione gratia. At tum cœperat per illos, humana cura, induſtria, voluntas, facta denique, munere ſuperni ſpiritus, potius quam ullo naturæ noſtræ per ſe pravæ inſtinctu, bona, in opinionis pretium excreſcere: uſque adeo, ut gratiæ elevatæ & laboranti catholicis neceſſe fuerit humeros ſupponere, liberique arbitrii laudes importunas tollere. Ex hiſtoria liquet *Pelagium* editis libris *Hieronymo*, atque adeo *Auguſtino*, ſacræ ſcripturæ interpreti in primis illuſtri, negotium, & quidem perplexum, exhibuiſſe. *Honorius Auguſtod.* in libro de *Viris illuſtribus* trium librorum de *Fide Trinitatis*, tum libri de *Actuali Vita*, meminit in *Pelagio*. *Proſper Aquitanicus*, D. *Auguſtini* olim diſcipulus, ſic in *Pelagium*, præceptoris cauſa, in libro *Epigrammatôn* inſurgit:

Aut hunc fruge ſua æquorei pavere *Britanni*,
Aut huic *Campano* gramine corda tument.

Rurſus & hoc diſtichon in libro de *Ingratis* ſcribit:

I procul inſana impietas, arteſque malignas
Aufer, & autorem comitare excluſa *Britannum*.

Notius eſt, quam ut indice egeat, *Auguſtinum*, libris accurate ſcriptis, *Pelagium* ac ejus ſectatores concuſſiſſe, protriviſſe, denique viciſſe. At interea *Britanniam* repetiit calumniator, & literarum profeſſores ſacrarum nova peſte infecit: quæ & poſtea per totam late inſulam miſere graſſata eſt, animarum diſpendio magno. Quod cum feciſſet, *Galliam* repetiit, victoriam canturus iniquam. Malum vero in *Britannica* eccleſia uſque adeo invaluit, ut proceres ejuſdem coacti auxilium à *Gallis* petere: quo tempore *Germanus* epiſcopus ſemel atque iterum morbo creſcenti manum adhibuit medicam. De ſynodis ab eo celebratis in *Britannia Heiricus*, qui *D. Germani* vitam ſcripſit, luculente multa refert. *Beda* etiam earundem cap. 17. primi libri A. H. & in Zenone meminit. Quid quod & *Thomas*

“ ejus in patriam gratioſum reditum, & ad cœlos glorioſum “ tranſitum, dirigam mentem ſimul & ſtylum.” Hæc ille. Sed ego multis in locis, & præcipue *Gleſſoburgi Somurotrigum* quæſivi tertium, quem pollicetur, libellum, nec tamen inveni. Nihil enim erat in exemplari *Gleſſoburgenſi*, à quo omnia integra expectabam, quam in eo quod paulo ante inveneram *Medunnæ*, alias Chriſteſchyrche, antiquiori vero nomine *Saxonico* Twinhamburne. Si integrum exemplar vel illic vel alibi uſpiàm inveniſſem, multa clara, quæ jam lucem deſiderant, feciſſem. Nihilominus quod hic deeſt, aliunde quantum licet reſarcietur. Scribit *Gul. Meildunenſis* in libro ſuo de *Antiquitate Gleſſoburgenſi*: *Patricium Hibernos* ad fidem convertiſſe, anno à Chriſto nato 433: deinde ſolitariæ vitæ amore ductum, in patriam rediiſſe, & inter eremitas *Avalonianos* (*Gleſſoburgus* antiquitus *Avalonia* dicebatur) totos triginta novem annos vixiſſe, ibidemque, cum ageret undecimum ſupra centeſimum annum, fato conceſſiſſe; ac in veteri eccleſia, quæ regnante *Henrico* ſecundo *Anglorum* rege, tota conflagravit, ſepultum fuiſſe. Quid, quod in eodem libro refert eremitas *Avalonianos* una cum *Patricio* veterem eccleſiolam, opus *Fugatii* & *Damiani*, *Eleutherianorum*, ruinas minitantem eo loco reparaviſſe, quo nunc *Fanum Michaelis* in monte, cognomento *Turrito*, prope *Gleſſoburgum* eminet, per totam late *Somariam* conſpiciendum.

Sed neque illud ſilentio prætereundum, quod ibidem refert: nempe *Patricium*, dum *Turriti montis* antiquum oratorium repararet, inter neglectas reliquias librum tantum non conſumptum carie reperiſſe; in quo deſcripti erant actus Apoſtolorum, una cum rebus à *Fugatio* & *Damiano* in *Britannia* geſtis. Cave putes hæc vana eſſe: *Gul. Meildunenſis* in hac parte non alterius quam ipſius *Patricii* teſtimonio utitur; qui de *Antiquitate Avalonica*, ſed breviſſime, ſcripſit. Et hic opportune quidem, quoniam in mentionem ejus ſcriptoris incidimus, admonendus eſt lector, illud, quod in libro de *Vitis Sanctorum Britannorum* typis excuſo, *Patricio* attribuitur, fragmentum eſſe hujus libelluli, ſed mutilum admodum, & conciſum. *Meildunenſis* autem veneratus chartulæ, quamvis brevis, vetuſtatem in ſuum de *Antiquitate Gleſſoburgenſi* librum totum pæne

tranſtulit. Scripſit etiam *Patricius Odœporicon* ſive *Itinerarium*: qui liber titulo *Confeſſionis*, neſcio quam apto, à *Meildunenſi* in libro primo de *Vita Patricii* frequentiuſcule citatur. Quæ præterea ille ſcripſit, in obſcuro omnia. tantum valet tempus edax, & invidioſa vetuſtas, etiam in clariſſimorum virorum monumentis.

Hic finem dicendi libenter facerem, niſi quorundam aſſertiones, dicentium *Patricium* non *Gleſſoburgi*, ſed *Duni* in *Hibernia* ſepultum fuiſſe, me ad partes revocarent. Quare neceſſe habeo aliquid reſpondere, & præcipue *Bedæ*, qui tanquam anteſignanus procurrit, in primis negotium mihi facturus, vel unico hemiſtichio: quod tamen ne puſillum videatur, totos hos ſeptem verſus ex ſuorum *Epigrammatum* libro ſelectos, intrepido ore, tanquam victoriam reportaturus, pronunciat:

> Iſtam *Patricius* ſanctus ſibi vendicat aulam,
> Quem merito noſtri ſummo venerantur honore;
> Iſte medeliferi monſtravit dona lavacri.
> Hic nobis Chriſtum Dominumque Deumque colendum
> Juſſit, & ignaram docuit bene credere gentem.
> *Calpurnus* genuit iſtum, alma *Britannia* miſit,
> *Gallia* nutrivit, tenet oſſaque *Scottia* felix.

Ecce ut cauda feriat; non tamen ſtatim ita me uno ſolo ictu invalidum reddet, quin facile ſentiat, & quod *noſtro ſequitur de vulnere ſanguis*. Nam ego primum *Bedæ* antiquitatis *Britannicæ* ignorantiam impingam; præſertim cum *Patricius* ipſe ſcribat ſe, poſtquam ex *Hibernia* rediiſſet, præfuiſſe paucis eremitis *Avalloniam* incolentibus. Deinde objiciam *Benignum*, *Hibernorum* epiſcopum, qui *Avalloniam* venit, ut *Patricium*, à quo baptizatus & educatus fuerat, inviſeret; forſan & vitam ibidem ſolitariam duceret. Nam ejus tumulus adhuc oſtenditur propter lacum *Feranium*, qui tribus aut quatuor paſſuum millibus diſtat à *Gleſſoburgo*. Tertio opponam frequentiſſimas antiquorum *Hibernorum* in *Avalloniam* itiones, & cœnobiolum nomine Bekery, id eſt inſula *Hibernorum*, in ſilva *Wirallenſi* prope *Gleſſoburgum* olim ſitum. Quid aliud, obſecro, ſibi voluit ille frequens *Hibernorum* concurſus in *Avalloniam*, quam ut ſuum apoſtolum vivum viderent, vel mortui cine-

res

res exoſcularentur? In ſumma, autoritatem *Meildunenſis* *Bedæ* autoritati, veluti *clavum clavo truſurus*, opponam. Nam ego in hac parte, & merito quidem, *Meildunenſem* præfero: quem conſtat omnes inſcriptiones, tabulas donationum omnes, denique & ſacros tumulos una cum libris vetuſtiſſimis (quorum ingens erat *Gleſſoburgi* antequam conflagraret numerus) fidelibus, juxta ac curioſis oculis perluſtraſſe, ſententiamque certam de *Patricii* ſepultura tuliſſe. Sunt qui ſcribant, duos olim fuiſſe *Patricios* viros clariſſimos, & hinc natum eſſe errorem de ſepulchro *Patricii Hibernorum* apoſtoli. Sed heus lector! vide ne *Scottiæ* vocabulum in *Bedæ* carmine te fallat. Ille etenim de more ſuo *Scottiam* pro *Hibernia* ponit, quod eam antiquitus *Scotti* incoluerint. Quanquam ea pars noſtræ inſulæ, quæ olim à *Britannis Albania*, à *Ptolemæo Britannia* minor, à *Sexto Ruſo Britannia* ſecunda dicta eſt; nunc vulgo *Scottia* appellatur. Hæc ſunt quæ de *Patricio* doctos ſcire volui.

CAP. XXIV. *De Telieſino.*

TELIESINUS ſuo apud *Britannos* ſæculo vir tam claræ famæ fuit, ut ejus ne dum quidem memoria oblivionis extremam ullam perſenſerit injuriam. Erat enim ex *Vatum*, ſive *Bardorum* genere, quos *Cambri* antiquitus in pretio habuerunt plane maximo; ut communi ſcriptorum cum teſtimonio tum fide conſtat. Mira ſunt quæ de eo *Cambri* referunt. nam præter literarum multarum & hiſtoriæ cognitionem variam, penitiorem, reconditam, prophetiæ quoque donum rariſſimum, inſtinctu quodam divino, in ejus delapſum olim pectus audacter confirmant. Sunt qui putent familiarem fuiſſe eum *Gildæ* hiſtoriographo, atque verſiculum hunc, qui *Britannis* familiaris eſt, ad vatem hunc pertinere,

Dulcia qui didicit *Sapientis* dogmata *Gildæ*.

Ferunt etiam conjunctum fuiſſe conſuetudine quadam cum *Mevino* tum *Merlino Caledonio*, alias Silveſtri, vatibus fama notiſſimis; uſque adeo ut credant *Caledonium*, hoc autore, tam ſignificanter de adventu vulnerati in *Avalloniam Arturii* ſcripſiſſe. Fragmenta quidem *Carminum* multa

hac

hac etiam ætate circumferuntur in *Cambria*, quæ & *Bardi* qualeſcunque vel hodie meditantur, ediſcunt, concinunt; putantes non levem ſibi partam eſſe gloriam, ſi *Teliaſinum* aliquid argutæ reſonent cantiones. Cauſa equidem cur ita faciant vel juſtiſſima eſt: habent enim à *Teliſino* profecta conſonantiam, cadentiam, dexteritatem, acumen, nervos, denique pondus & judicium; atque ita audita & intellecta admirationem quandam, potius quam imitationem, magnifice oſtentant. Hæc habui ex antiquitate deprompta, quæ volui eruditis omnibus mecum eſſe communia.

CAP. XXV. *De Melchino.*

MELCHINUS olim celebris erat cum eruditionis, tum ſapientiæ titulo. Sed ejus gloria, quemadmodum & *Britannorum* fere omnium, ita *Saxonica* tyrannide obſcurata eſt, ut vix auſim tam nitidum ſolem ſperare, quam *Melchini* vita deſiderat. Ne tamen perpetuis delitescat tenebris, aliquid dicam, quod veterem autorem noſtræ ætatis hominibus, tanquam per tranſennam, oſtendat. Accipite igitur, quæ mihi primum fortuna *Melchini* nomen obtulerit. Eram aliquot abhinc annis *Gleſſoburgi Somurotrigum*, ubi antiquiſſimum ſimul & famoſiſſimum eſt totius inſulæ noſtræ cœnobium, animumque longo ſtudiorum labore feſſum, favente *Richardo Whitingo* ejuſdem loci abbate, recreabam; donec novus quidam cum legendi tum diſcendi ardor me inflammaret. Supervenit autem ardor ille citius opinione. Itaque ſtatim me contuli ad bibliothecam, non omnibus perviam, ut ſacroſanctæ vetuſtatis reliquias, quarum tantus ibi numerus, quantus nullo alio facile *Britanniæ* loco, diligentiſſime evolverem. Vix certe limen intraveram, cum antiquiſſimorum librorum vel ſolus conſpectus religionem, neſcio an ſtuporem, animo incuteret meo; eaque de cauſa pedem paululum ſiſtebam. Deinde, ſalutato loci numine, per dies aliquot omneis forulos curioſiſſime excuſſi. Inter vero excutiendum, præter alia multa admirandæ vetuſtatis exemplaria, reperi fragmentum *Hiſtoriæ* à *Melchino* ſcriptæ, ex quo hæc quæ ſequuntur, non ſine diligentia notavi. Primum, in *Cambria* ortum fuiſſe *Melchinum* & educatum; porro, *Bardorum* ſive *Vatum* ſtudiis,

ſtudiis, quos *Cambri* plurimi ſemper fecerunt, impendio adhæſiſſe. Denique *Hiſtoriolam* de rebus *Britannicis*, ſed patrio more vaticiniis refertam, ſcripſiſſe. Sed, ut ingenue fatear id quod ſentio, non tam approbo ea, quæ de ſacro cœmeterio *Gleſſoburgenſi* loco antiquitatis plane venerandæ, ſcripſit; quam improbo quæ, ſine certo aliquo autore, de *Joſepho Arimathiano* adfirmet. Nam ego facile credere non poſſum *Joſephum*, Chriſti optimi maximi diſcipulum, *Gleſſoburgi* ſepultum eſſe. Crediderim tamen, ſanctiſſimum aliquem ejuſdem nominis eremitam ibidem ſepultum, atque inde natum hunc eſſe errorem. quanquam nemo neſcit, Chriſti diſcipulos *per varios caſus, & tot diſcrimina rerum* ad gentes remotiſſimas perveniſſe; & aliquot ex *Philippi* apoſtoli diſcipulis è *Gallia* in *Britanniam* commigraſſe. Quare non me opinioni ante mille fere annos natæ medium opponam, tanquam pro aris & focis dimicaturus. Certe plauſibilius aliquid fecero, ſi lectorem admonuero, hunc *Melchinum* non uno in loco *Mevinum* vocari à *Joanne Hardingo*, qui *Hiſtoriam* noſtræ gentis, regnante *Henrico* ſexto, rhythmis *Anglicis* ſcripſit, publicamque fecit. Nihil amplius in præſentia ſuccurrit de *Melchino*, quam quod, teſte fragmenti inſcriptione, ante tempora *Merlini* floruerit.

CAP. XXVI. *De Ambroſio Merlino*, Cambro.

AMBROSIUS *Merlinus Mariduni*, quæ celebris *Cambriæ* urbs eſt, natus fuit; nomenque à patria, meo quidem judicio, accepit: quanquam non ſum neſcius *Galfredum Monemutenſem* & *Silveſtrem Giraldum* una cum *Bardis*, qui etiam hac noſtra ætate in *Cambria* rhythmos in lyræ uſum componunt, aſſerere *Merlinum* nomen urbi ſuæ, quod vel hodie retinet, dediſſe. Sed tantum abeſt, ut illorum in hac parte autoritati ſubſcribam, ut non dubitem rationes aliquando adducturum me, quæ oculatis lectoribus contrarium perſuadeant. Interea dicturus pauca, ſed quæ cum communi non conſpirent opinione, de ejus genere. Quis enim tam abſurde ſtultus eſt, ut credat *Merlinum* ab incubo dæmone, quales bene multos ſimplex & anilis credulitas olim finxit, genitum fuiſſe? Certe illud propius ad verum accedere videtur, nempe quod velatam

&

& virginitati conſecratam matrem habuerit. Ut enim illi ſæculo mirum non fuit, veſtalem virum in coitum admittere, ita nec noſtro videri debet. Sed quod gravida facta incubum dæmonem fucum inceſtui prætexerit, credibile eſt mulieris flagitii pœnas metuentis, vel amatoris infamiæ notam declinantis, ingenioſum fuiſſe commentum: niſi quis in hac ſit ſententia, ut putet incubum dæmonem pro ſciente aliquo, aut philoſopho in hiſtoria obſcure poſitum. Utcunque ſit, de parentibus non admodum refert. refert tamen, idque plurimum, ut quod ego à *Maridunenſibus* nuper didici alios doceam; hoc eſt, cœnobium ſacrarum virginum in ſua antiquitus fuiſſe urbe, cujus reliquias mihi, antiquarum rerum admiratori plane maximo, digitis certatim demonſtrabant, adfirmantes, natum ibi fuiſſe è veſtali *Merlinum*. Atque hic quidem locus in ipſo urbis umbilico eſt, è regione parochialis cœmeterii.

Nunc de ejus educatione, quam dubio procul optimam fuiſſe virtutes hominis mox ſatis declarabunt, dicendum aliquid. Quam primum per maturos annos licuit, eruditis linguis ac artibus operam dedit, & præcipue magiæ naturali; de qua multa cum copioſe tum docte *Apuleius* * *Maudarenſis*, antiquæ memoriæ autor, *Rogerus Baconus*, & *Cornelius Agrippa*, homo noſtri temporis, ſcripſerunt. Sed ubi ſtudiis tam diligenter incubuerit, aut quibus uſus ſit præceptoribus, nihil certi pronunciare poſſum. Fieri tamen potuit, ut *Iſcanas* ſcholas, ubi tunc bonæ literæ, tanquam in principe totius *Cambriæ* civitate, florebant, frequentaverit. Ubi ubi gentium ſtuduit, non dubium eſt, quin eo loci in literis pervenerit, ut doctorum omnium ſuæ ætatis, meo judicio, facile primus fuerit. Atque hinc accidit, ut cum *Vortegirnus*, calamitas noſtræ *Britanniæ*, *Loegria Saxonum* violentia totus fere excluſus eſſet, & in *Crege Eriri*, id eſt, montes niveos, altiſſimos totius *Cambriæ* quidem illos, quos Anglice Snowdune vocant, confugiſſet; nec tamen incepto novæ arcis operi ſatis confideret, à Magis ſuis conſilium de accerſendo *Merlino* acciperet. Miſſi ſunt itaque *Maridunum*, qui vatem accerſant, non ut nova fundamenta ſanguine ſuo, quemadmodum fabulantur, firmiora redderet; ſed ut, inſpecto operis horoſcopo, cum judicio pronunciaret aliquid de fortuna, quam aſtra promittebant.

* *Vulg. Madaurenſis.*

Ille

Ille vero per oratores, ut ad principem veniret, rogatus maturavit; multaque coram, cum de operis infelicitate, tum de regis imminenti calamitate prædixit, &c, ut veriſimile eſt, victuris chartis commendavit: quas *Cambri*, *Britannorum* reliquiæ, etiam nunc aſſidua manu cum multis aliis ab eodem profectis verſant; ſed tam prodigioſe injuria temporis & hominum corruptas, ut *Apolline* opus ſit, qui veras à fictitiis dijudicet. Locus autem in quo vaticinatus eſt, non procul diſtat ab ortu *Conovii* fluminis, & à poſteris *Britannice* dictus eſt *Dinas Emeris*, id eſt, mons *Ambroſii*. Deſiſtebat igitur ab incepto opere recte admonitus *Vortegirnus*, & non longo poſt tempore, cum durum neceſſitatis urgeret telum, montem *Cloartium* caſtro & præſidio, quo potuit maximo, firmavit. Sed, *heu! nihil invitis fas quenquam fidere divis.* nam fulminante *Aurelio Ambroſio*, caſtrum una cum *Vortegirno* conflagravit.

Hic ne ſis, lector, ignarus loci, eſt mons *Cloartius* non longe admodum diſſitus à ripis *Vagæ* fluminis in *Herinacia*, quam regiunculam *Cambri Ergin*, *Angli* Erchinfeld appellant. Rudera vero præſidii veteris, una cum vallo & foſſa adhuc comparent. Caſtrum autem *Genovium*, alias Gronwy, quod poſtea reparatum à recentioribus *Goderici* nomen accepit, hinc, ut quidam volunt, originem traxit. Sublato è medio *Vortegirno* tyranno, *Britanni* cum novo principe novos animos ſumpſerunt: uſque adeo, ut brevi majorem *Saxonum* partem, una cum *Hengiſto* victricibus gladiis ad tartara demiſerint, & reliquos precario victuros ſub jugum miſerint. Tum vero *Ambroſius Britannorum* ſuorum gloriæ ſtudere, urbes & caſtra reficere, religionem etiam ad priſtinam dignitatem revocare. Inter quæ tenebatur honeſtiſſimo quodam deſiderio illuſtrandi memoriam nobilium *Britannorum*, qui in campo *Severiano*, dolo neſcio an virtute *Hengiſtianorum*, occubuerunt. Satis ſcio quid *Gallofridus Britannicæ* interpres *Hiſtoriæ* de hac re ſcribat. monticuli tamen illi ex egeſta terra conglobati, & intervallis quibuſdam in uſus militares ingenioſe diſtincti, ut alia multa omittam, quodammodo perſuadent mihi acerrime ibidem inter *Britannos* & *Hengiſtianos* pugnatum fuiſſe. Communis indigenarum opinio eſt, moles illas egeſtas, tumulorum inſtar, tanquam ſepulchra nobilibus occiſis fuiſſe erectas. Sed

ad rem. Conſuluit itaque *Tremorinum* archiepiſcopum *Iſcanum*, hominem cum magnæ experientiæ, tum prudentiæ. Ille vero, ut monumentum aliquod æternitate dignum conſurgeret, cenſuit accerſendum *Merlinum*, cujus ingenium, ars, & induſtria in rebus præpollebat omnibus. Quæſitus eſt ergo *Merlinus*, inventus, adductus, & operi faciundo præfectus.

Hic mihi præfandum eſt me longe diſſentire ab illis, qui de hoc nobilium virorum monumento ſcripſerunt. Nihilominus non peto, ut quiſquam mihi fidem habeat, niſi aperta, probabilia, & cum communi ſenſu conſpirantia in medium adſeram. Nam ſomnia, & nugæ canoræ à ſanis capitibus procul ſunto. Age igitur. Principio ingentium lapidum venas, quarum feraciſſimus eſt campus *Severianus*, quæſivit; inventaque una, quæ & vicina præſcripto loco & ſaxorum immenſa mole conſpicua fuit, ſtatim comparavit ſibi magnum foſſorum numerum, quos juſſit ſtrenue operi incumbere, ac terræ viſcera late juxta ac alte aperire. Illi autem arma parare ac juſſa facere. Sed cum eo ventum fuiſſet, ut maximas moles è nativis ſedibus in altum tollerent, ſtabant foſſores attoniti, utpote prorſus neſcientes, quo id primum fieret modo. Tunc *Merlinus*, quod illi viribus uſi præſtare non potuerunt, ingenio & arte præſtitit. machinas ergo, excellenti & fere divina uſus induſtria, fabricare præcepit; quales aut certe non *Dædaliores* fuerunt, quas *Vitruvius*, libro de *Architectura* decimo, *Cteſiphonti* & *Metageni* attribuit. Tanto ingenium in rebus arduis corpore præſtantius eſt. Jamque erectæ erant machinæ, fervebatque opus, dum unuſquiſque ſtudioſe munus curabat ſuum. Quid multis moror? quinquaginta ad minimum tabulæ ingentis magnitudinis ſimul & ponderis, in locum, ubi nobilitatis *Britannicæ* non parva pars ferro occubuit, tranſlatæ ſunt. Rurſus ad ingenium & machinas reditum eſt. nam, circinato loco, juſſit *Merlinus* latomos immania illa ſaxa, longe altiora quam lata, erigere, & ſpatiis ex æquo inter ſe diſtinctis, in formam orbis collocare. Deinde etiam præcepit, ut vacua illa capitum intervalla ſuperpoſitis ſaxis inuſitatæ magnitudinis, tanquam corona, redimirent. Erecta ſunt præterea & alia ſaxa eodem, aut non admodum diſſimili, modo intra aream extimi orbis; quorum pars tempo-

ris

ris injuria delapſa eſt, quemadmodum & aliquot ex coronariis ſaxis primi circuli. Sed nolo in præſentia audacter nimium de ſitu & forma hujus famoſiſſimi monumenti aliquid ſcribere. cum ſemel tantum *Ambroſiam*, alias **Ambrosbury** oppidum, à quo non longe diſtat, egreſſus viderim. Hoc tamen adfirmare auſim, ſaxa tam ingentia eſſe, ut tria aut quatuor plauſtra unius oneri vix paria ſint. Mirabitur hic forſan aliquis, quod *Chillarai* montis *Hiberniæ*, unde ſaxa iſta advecta, credula ſimplicitas putavit, nullam omnino mentionem fecerim. Certe tantum abeſt, ut ex *Hibernia* adducta credam, ut prorſus impoſſibile eſſe contendam. Nam *Avona* fluvius, & portus maxime vicini viginti ad *Medimnam* paſſuum millibus diſtant ab *Ambroſia*. Porro viæ, per quas ſaxa à locis illis maritimis neceſſario tranſvehenda erant, adeo impeditæ & inæquales ſunt, ut omnes machinas ac artes facile quidem fatigarent. Adde quod *Avona* fluvius, qui *Ambroſiam* præterlabitur, & *Medimnæ* mare intrat, impatiens ſit tantorum propter vada onerum; & ſi patiens eſſet, averſo tamen nitendum flumine. Hæc mea eſt opinio: ideoque & ante præfatus ſum, me non ſentire in hac parte cum vulgo ſcriptorum. Potuit tamen uſu veniſſe, ut vel *Merlinus*, vel familiarium aliquis, *Aurelii Ambroſii* in monte *Chillarao* inſigne aliquod monumentum viderit, induſtriamque *Hibernicam* in novo opere imitandam perſuaſerit. Offert ſe jam mihi locus opportunus dicendi recondita quædam de antiquitate *Ambroſiæ*. ſed quoniam in hoc libro inſtitutum meum eſt, eruditorum vitas potius, quam urbes aut oppida illuſtrare; malo in præſentia ſilere, quam eadem in libro de *civili hiſtoria* ſive de *antiquitate Britannica* repetere.

Ad *Merlinum* redeo; quem *Aurelius*, viſo tam magnifico juxta ac ingenioſo opere, laudavit, & laudatum non modo liberaliter remuneratus eſt, verum etiam in ſummo poſtea pretio habuit. At novo tam ſpecioſi operis monumento nomen deerat, per quod honos rei ad poſteros transferretur. nomen itaque inditum eſt *Chore gaure*, id eſt chorus gigantum: *Britanni* autem viros excellenti virtute præditos *gaure* vocabant; ut *Arture gaure*, id eſt *Arturius* gigas, vel, ut ſignificantius loquar, nobilis: & *Gogaran gaur*, id eſt nobilis *Gogaranus*, quem *Bardi Cambrenſes* adfirmant fuiſſe

patrem *Guennerae* conjugis *Arturii*. Niſi quis putet rectius *Gaur* pro *vaur* corrupte ſcriptum, quod & magnum ſignificat. Eſt etiam locus inter *Nivicollinos*, quem vocant *Cather Edrice gaur*, id eſt, cathedram nobilis *Edricii*. Dicitur & *Icenum* Britannice *Cair Leon gaur*, hoc eſt, nobilis civitas legionum. quanquam alio nomine vocatur *Cair Leon ar Wiske*. At cum, devictis *Britannorum* regibus, *Saxones* per totam *Loegriam* poſtea dominarentur, *Chore gaur Britannicum* nomen in Stanheng *Saxonicum* vocabulum degeneravit. ſonat autem Stanheng lapides in ſublimi pendentes. Poſſet hic aliquis per conjecturam dicere *Chore gaur* non magis à *Britannis* in campo *Severiano* interfectis, quam ab *Aurelio Ambroſio*, *Uthero Pendracone*, & *Conſtantino* nobiliſſimis *Britannorum* regibus, ibidem, ut communis fama refert, ſepultis, nomen accepiſſe. Sit libera per me ſua cuique conjectura: rogoque viciſſim, ut nemo meæ ſit moleſtus. Nam ego conjicio reges illos, dubio procul *Chriſtianos*, una cum nobilibus *Britannis*, qui in campo *Severiano* occubuerunt, in ſacro *Ambroſiani* monaſterii cœmeterio ſepultos fuiſſe; lapideſque ingentes non alio nomine erectos, quam ut fama nobilium virorum, fortiſſime pro patria in armis morientium, æternitati conſecraretur. In hac ego ſententia perſtabo, niſi aliquis autoritate convicerit *Chore gaur* ſacroſanctis cœmeterii uſibus dedicatum fuiſſe. Satis jam ſatis de hac re dixi: & cometes quæ apparuit in morte *Aurelii Ambroſii*, principis nunquam ſatis laudati, *Merlinum* ad calamum revocat. *Utherus* etenim *Pendraco*, qui in *Cambria* contra *Scottos Hibernienſes*, & *Paſcentium Vortegirni* filium belligerabat, inſolitæ ſtellæ cum magnitudine, tum forma territus accerſiri juſſit *Merlinum*, virum poſt hominum memoriam aſtrorum, & impreſſionum aeris longe peritiſſimum. Quid ego hic referam, quam multa, quam arguta, quam ſublimia adductus *Merlinus* de *cometa* diſſeruerit? Admirari quidem *Utherus*, & numen aliquod in vate loqui credere. Sed ex *Aurelii* interim fratris ſui morte, vulnus in animo accepit plane maximum. Non tamen uſque adeo conſternatus erat, quin omnibus telis impugnandos hoſtes ſtatim cenſuerit. Utque id majori faceret cum ſecuritate *Merlinum* ſibi comitem, amicum, conſultorem adjunxit: cujus poſtea opera

clariſſimas

clariſſimas victorias non tam ſibi, quam patriæ peperit. Quid? quod ejus ſtrategemate uſus vigilibus *Tindagu* impoſuerit, caſtrumque, quod munitiſſimum erat, expugnavit. Hactenus de *Merlino* omnium, qui unquam fuerunt, *Britannorum*, meo quidem judicio, eruditiſſimo, ſimul & ingenioſiſſimo. Cætera, quæ fecit, una cum ejus morte in obſcuro ſunt.

CAP. XXVII. *De Merlino Caledonio.*

Merlinus à ſilva *Caledonia*, notiſſima quidem illa, quæ, cis *Tueſim* incipiens, longa per *Scotiam* mediam extenſione protrahitur, *Caledonius* dictus eſt. A *Britannis* vero aliud ejus nomini etiam epitheton inditum, videlicet *Wilte*, quod vagus ſilvarum loca devia, frequentiam hominum & rerum fugiens ſtrepitum, percoluerit. Sunt qui eum inter *Bardos* numerent. *Vatem* qui eum fuiſſe commemorant, veriſimiliora narrant. Hoc in confeſſo eſt; philoſophiæ eum fuiſſe ſtudioſiſſimum, quo nomine & *Magi* prænituit titulo. Fuit illi cum *Ambroſio Merlino* magna neceſſitudo, nec minor cum *Theliesino*, hominibus vel in faſtigio cognitionis rerum naturalium eminentibus. Non deſunt, qui confirment hunc multa excepiſſe, *Theliesino* dictante, & chartis commendaſſe. Quis eruditorum in *Britannica* antiquitate ignorat, *Merlinum Caledonium Divinationum propheticarum* librum edidiſſe? At utinam talem eum librariorum fides nobis reliquiſſet, qualem ſcripſiſſe credibile eſt. Hoc mihi in ſcriptoribus *Cambricis*, recentioribus illis, placuit ſane nunquam; quod aliquanto procliviores ad laudes ſuorum, majora in ſpeciem, quam fidem commentati ſunt. *Veneti* adfirmant *Merlinum* Silveſtrem vaticinatum fuiſſe in *Cragis Eririis*, id eſt, montibus niviferis, ubi locus Britannice *Dinas Emerice*, id eſt, mons *Ambroſii* dictus. Si notationi nominis fides adhibenda, colligerem rectius *Ambroſium Merlinum* vaticinatum ibi fuiſſe; ut interim *Caledonia* ſuo apte reſpondeat vati. Scripſit autem, ut fama refert, publica *Britannice* exemplaria qualiacunque, quingentis ab hinc rariora annis. *Galfredus Monemutenſis* unum aut alterum nactus eſt: gaviſuſque operis raritate, in latinos tranſtulit libellum numeros.

CAP.

CAP. XXVIII. *De Magantio.*

MAGANTIUS ſe neglectum, ſpretum, & contemptum putaret, niſi ad numerum eruditorum accederet. certe, quantum per me ſtabit, officii meminero. Ad rem igitur. *Magantius* penitiori rerum naturalium cognitioni ſtudebat; ſed tanta cum felicitate & ſucceſſu, ut præter communem philoſophorum ſortem viſus ſit ſapere: quo calculo vel ipſis *Britanniæ* principibus quam chariſſimus erat, & præcipue *Vortegirno* regi; cui, cum propter multam in rebus humanis experientiam, tum etiam propter ſingulare in magia, naturali quidem illa, judicium, à ſecretis conſiliis fuit. Unde & libenter crediderim, illum regi ſuo perſuaſiſſe, ut *Merlinum*, inter magos id eſt ſapientes ſemideum, accerſiret. Nec me interim fugit, multas circumferri & nugas & vanitates; quæ tantorum virorum elevent autoritatem. Sed placeant talia *Bardis Cambriæ* indigenis. Ego autem mea ſcribo terſis auribus, & exquiſitis noſtri ſæculi judiciis: non quod legerim aliquid à *Magantio* ſcriptum (qui enim facile potui poſt tam inſignem cladem à *Britannia* acceptam aliquid ab eo editum, ſi modo quidquam edidit, invenire) ſed ut fidem lectori faciam, inſulam non caruiſſe noſtram magnæ famæ philoſophis; ne tum quidem, cum *Vortegirnus* & *Saxones* de imperio contenderent.

CAP. XXIX. *De Amphibalo,* Monacho.

AMPHIBALI monachi & abbatis, viri probatiſſimæ vitæ, *Gildas* in mutila de rebus *Britannicis* hiſtoriola mentionem obiter facit; ſed levem, tenuem, & parum ſignificantem. Nam ex ea apparet tantum abbatem fuiſſe & præſidem eccleſiæ, ad quam duo regii juvenes, tanquam ad aſylum, confugientes, à *Conſtantino Domnoniano* jugulati ſunt. Mihi quidem ſi liceret meæ nunc indulgere conjecturæ, dicerem plane *Amphibalum Ventæ Simenorum*, urbi auſtralis *Britanniæ* celeberrimæ, præfuiſſe. Illuſtrem autem fuiſſe eum vel hinc liquet, quod oppreſſi ad ejus ſinum, veluti ad ſacram anchoram, ſe contulerint.

CAP. XXX. *De Thelião.*

THELIAUS, qui & *Eliud*, inter *Britannicæ* proceres eccleſiæ conſpicuus erat: & quoties de rebus agebatur literariis, aut eccleſiaſticis, judicium illius apud congregationem in pretio ſtetit magno. Contigit ut *Dubricius*, *Lantavanæ* proto-epiſcopus ſedis, autoritate ſynodi archiepiſcopus *Urbi Legionum* ad *Iſcæ* fluenta deſignaretur. Non diu caruit gubernatore *Lantava.* nam *Theliaus* à patribus continuo ſurrogatus. Ille vero muneri ſollicite invigilans, egregium ſe paſtorem exhibuit; ac bonis artibus eccleſiæ miniſtros erudiendos anxie curavit. Hic talem peperit ſibi famam, qualem nulla certe unquam auferet dies. Longa ætas, quæ & ipſa morbus eſt, *Theliaum* è medio rapuit. Succeſſit *Odoceus* monachus, doctrinæ & pietatis nobile plane exemplar.

CAP. XXXI. *De Dubricio.*

DUBRICII vitam ſcripſere *Cambri* aliquot, ejus tum eruditionem, tum pietatem miris extollentes laudibus. quorum ego ſtudio, diligentia, fide etiam fretus, talem, tantumque virum ſuis depingam coloribus; hac præcipue elaboraturus parte, ut reciſa orationis circuitione, compendio quodam, quæ maxime memorabilia ſunt, eluceant. Natus eſt propter ripas *Vagæ* fluminis, qui *Ventaniam* inferiorem à ſilva *Denæa* diſterminat: quo loco maturus annis fertur ſcholam bonarum artium & exploratæ religionis, convolantibus eo *Theliao*, *Sampſone*, & *Aidano*, optimæ notæ juvenibus, aperuiſſe. Inviſit tunc temporis D. *Germanus*, atque adeo alii multi *Galli* inſignes doctrina, *Britanniam*, errores abacturi fœdos, quos *Pelagiani* induxerant. Convocato in ſynodum clero *Britannico*, gratia, vincente veritate, priſtino loco, dignitati, ſplendori reddita eſt. Interfuit concilio *Dubricius*; cujus cum *Germanus* & doctrinam & pietatem penitius inſpexiſſet, in epiſcopum eum conſecravit; ac dedicato D. *Petro* fano inſigni, ad *Tavæ* fluminis alveum, præfecit. Non longo poſt temporis intervallo, fit archiepiſcopus *Urbis Legionum* ad

Iſcam fluvium. Poſtremo tantæ curam provinciæ *Davidi*, viro doctrina & ſanctitate admirabili, contulit; ac amore ſolitudinis percitus, *Liniam* privatus inſulam, aliis *Abredeſegam*, boreali litori *Venetorum* adjacentem, petiit: ibique, ut ego ex annalibus *Tavanæ* eccleſiæ didici, obiit. Locus inde vero inclareſcere cœpit, & fama ſanctitatis celeberrimus eſſe. Laudati fanum inſulæ ſplendorem poſtea exauxit. Tempus quo floruit indicare non eſt neceſſe; cum aliunde & *Germani* & *Davidis* ſæculum abunde hoc indicent. Illud certe dolendum maxime, periiſſe tot ingeniorum illius temporis monumenta chartis inſcripta; hinc *Scottis* & *Pictis*, una cum peſte depopulatrice, rem literariam extenuantibus, & miſere confundentibus.

CAP. XXXII. *De Gilda Sapiente.*

GILDAS, cognomento *Sapiens*, ex *Cambria* oriundus, eo anno, ut ipſemet teſtatur, natus fuit, quo *Aurelius Ambroſius* rex *Britanniæ* de *Saxonibus* glorioſiſſime in *Monte Badonico* triumphavit. Eſt autem *Badonicus Mons*, quamvis aliter ſomniet *Polydorus*, ea civitas, quam *Britanni Cair Badune*; noſtra vero ætas lingua vernacula Bath appellat. Sed de hac re alias latius dicemus. nunc *Gildæ* vita, quæ præ manibus verſatur, perſcribenda eſt. in quo negotio mihi per tenebras etiam craſſiſſimas eluctandum. Primum liberaliter, & in bonis artibus educatum, vel in ipſa adoleſcentia, fuiſſe, cum ex aliis multis, tum ex hoc præcipue argumento colligi poteſt; quod non prius maturam, hoc eſt, virilem ætatem attigerit, quam nomen aliquod decuſque per literas, inter *Cambros* ſuos, ſibi pepererit. Quo tamen loco ſtuduerit, non ſatis conſtat. At cum in confeſſo ſit, barbariem per totam late *Britanniam*, à *Pictis*, *Scottis*, & *Saxonibus* miſere depopulatam, circiter illa tempora invaluiſſe, ſoloſque monachos literarum qualeſcunque reliquias in ſuis cœnobiis ab interitu ſervaſſe; veriſimile eſt, quod in aliquo *Cambriæ* monaſterio eruditis ſtudiis operam dederit. Et quoniam eo tempore *Bannochorenſe* cœnobium, præ cæteris quæ in *Britannia* erant, tanquam ſol inter minora lumina, elucebat; facile crediderim locum fuiſſe ſtudiorum *Gildæ*. Auget mihi hanc conjecturam, quod ipſemet

met fateatur, ſe monachum fuiſſe; quanquam non ita ſuo adhæſit monaſterio, ut nuſquam pedem alio, ſtudendi gratia, moverit. nam in *Gallia* doctis artibus incubuiſſe fertur, ac *Romam*, voti, neſcio an literarum, cauſa petiiſſe. deinde, addito ſtudiis colophone, in patriam rediiſſe; ſed cum tam copioſa juxta ac eleganti librorum ſupellectile, ut magnum toti *Britanniæ* non modo theſaurum, verum etiam ad virtutes ornamentum intuliſſe videretur. Non tamen ille, meo quidem judicio, tantum patriæ per mutos magiſtros, quantumvis multos & eruditos, profuit; quam viva ſua voce, & probatiſſimis continentiæ exemplis. late etenim prædicabat evangelium, idque tam pio, tam ſincero, tam denique ſancto ferventis animi ſpiritu, ut nemo homo unquam facile ſanctiori. Eratque labor ille tanto fructuoſior, & magis neceſſarius, quanto religio in *Britannia* aſſidua barbarorum incurſione facta imbecillior. Acceſſit etiam ad prædicationem pondus longe maximum, cum populus recte videret, doctoris ſui vitam ad amuſſim cum evangelicis quadrare præceptis. Quare ut quiſque inter *Cambros* ardentiori ferebatur ad virtutem ſtudio, ita ſolebat *Gildam*, conſilii cauſa, perquirere. Ipſe etiam non raro viros, fama continentis vitæ celebres, adire, & de animi immortalitate plurima audire ſimul ac dicere. *Cadocum* tamen inter alios ſumme dilexit, obſervavit, coluit. Erat autem *Cadocus*, vir probatiſſimæ vitæ, locum in *Morgania* ab omni ſtrepitu remotiſſimum incolens; quem *Cambri*, quod ipſe in condendo cœnobio ſuo ac faciundo opere cervis pro jumentis uſus ſit, *Lancarovan*, id eſt, locum à cervis deſignatum, poſtea appellavere.

Jam clarus erat *Gildas* titulo cum ſcientiæ tum virtutis; omnibuſque, qua erat morum integritate, mirifice placebat: at ſibi uni non placuit. cogitavit igitur de arctiori vivendi genere; & invento tandem loco, ſtudiis ſuis bene commodo, monaſterium, in quo longum vixerat, ſive illud *Bannochorenſe*, ſeu quodcunque aliud fuit, reliquit. Sunt qui putent, quibus & ego fere totus conſentio, illum mare *Sabrinaicum* petiiſſe; unamque ex inſulis, quas ibi æſtuantis aquæ impetus fecit, incoluiſſe. Sunt duæ parvæ inſulæ in ea parte *Sabrinaici* maris, qua proximus eſt à *Somaria* in *Morganiam* trajectus. vulgus uſitato vocabulo Holmes vocat.

vocat. Holme vero lingua *Saxonica* montem ſignificat. unde, quia inſulæ iſtæ in mediis fluctibus inſtar monticulorum apparent, nomen ſumpſerunt. Sed qui paulo curioſiores ex natura nominis differentiam ſumpſere, unam vero Stepeholme, alteram Flatholme vocant. Stepe latine ſonat id quod præruptum. Flate autem planum ſignificat. Quare ego nova nomina, ſed latina & ejuſdem prorſus ſignificationis, donec vetera, *Britannica* quidem illa, ſuccurrant, imponam. Stepeholme *Præruptaria* certe à me vocabitur, Flatholme *Planaria*. Multa hic mihi conjecturam non variam faciunt, *Gildam* ex iſtis inſulis unam ſilentio ſuo primum deſtinaviſſe; deinde etiam in ſedem accepiſſe. Sed quam non ſunt humana conſilia, ullo tempore certa, firma, ſtabilia! nam quo loco altiſſimum ſibi promiſerat ſilentium, & quietem multo ſecuriſſimam, evenit, ut ſtrepitum & turbas non raro ſentiret. Piratæ mali cauſa fuerunt; qui facinorum conſcii, ad parvas *Sabrinaici* æſtus inſulas, tanquam ad loca minime populoſa, atque ob id prædæ & latibulis opportuna, proras vertebant. Tulit ille aliquandiu improborum furta, rapinas, ſacrilegia. Sed cum deprædationibus nec modum nec finem ullum adeſſe videret, coactus ipſa neceſſitate, de mutanda ſede cogitavit. Inter cogitandum autem *Somaria* illi præ oculis obverſabatur. in qua cœnobium fuit eremitarum, nomine *Avallon*, quod ego pomarium interpretor: de cujus cum antiquitate tum religione multa quidem & ſæpe ante audiverat. Nacta igitur opportune navicula, vela fecit, brevique optato litore potitus eſt. Nec mora, itineri ſe accinxit, & proſpere, quo voluit, pervenit, id eſt *Avalloniam*. Quem locum recentiores Gleſtoneybury vocaverint. ego autem latina compoſitione *Gleſſoburgum*. Hujus loci antiquitates, ſi diligens lector quæſiverit, cum in *Patricio*, tum præcipue in *Arturio Monemutenſi*, mea opera illuſtratis, bene multas, nec ſcitu quidem indignas, inveniet. Nunc mihi dicendum quam magni ad *Avalloniam Gildæ* eremitæ, eremitæ & ipſi adventum fecerint. certatim hoſpitem amplectebantur, adventui ejus congratulabantur, denique nullam non humanitatem exhibebant: atque hæc quidem omnia promptius, alacrius, impenſius faciebant, quod multa de *Gildæ* continentia & literis, per famam, ante audiviſſent. Tam non poſſunt eſſe virtus &

eruditio in obſcuro. Ille rurſus gratias, quantas potuit, maximas agere, & cum modeſtia, quam ultro obtulerunt, humanitatem accipere. Quid longa hic oratione opus eſt? uſque adeo bene illi cum nova ſede conveniebat, ut nihil ſupra.

Miraris forſitan, lector, quod nullam hactenus de libris à *Gilda* ſcriptis mentionem fecerim. certe in hunc uſque locum de induſtria diſtuli. Quare jam ipſa res poſtulat, ut aliquid accurate ſcribam. quanquam quo minus id faciam aliquantum obſtant externi ſcriptores; de quibus, ſi veteres illos numerem, quorum monumenta publicis noſtra ætate manibus teruntur, pauci, quod ego ſciam, *Gildæ* luculentam aliquam mentionem fecerunt. At ſtultus interim plane ego, qui in hac parte foris quæram, quod domi habeam. noſtris itaque innitar autoribus. Principio *Gildæ* hiſtoriographi mentio eſt apud *Bedam*, 22. cap. primi libri *Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ*. *Flaccus* etiam *Albinus* in ſecundo *Epiſtolarum* libro ad *Ethelbardum*, *Cantiorum* archiepiſcopum, ſcribens, *Gildæ* & ejus hiſtoriæ, tanquam in tranſcurſu meminit. Porro inter paulo recentioris memoriæ autores *Galfridus Monemutenſis*, *Gulielmus Meildunenſis*, & *Silveſter Giraldus* *Gildæ* teſtimonio non ſemel uſi ſunt. Nihilominus ab *Anglis* doctis, quos noſtra ætas protulit, dubitatum eſt, num illa hiſtoriola inſtar duarum epiſtolarum, quæ nuper *Polydori* opera prodiit, *Gildæ* utpote vero parenti adſcriberetur. In qua parte ego certe, modo id quidem citra invidiam fiat, meum interponam judicium. Non equidem negabo aliqua poſſe in medium adferri, quæ ſuadeant *Gildam* illius hiſtoriolæ autorem non fuiſſe. ſed quæ contrarium adfirment, tam multa & quodammodo manifeſta ſunt, ut mihi, homini minime credulo, tantum non perſuaſerint, *Gildæ* opus eſſe, ſed mutilum. Nec interim tamen ſum neſcius extare quandam malæ fidei titulo *Gildæ Hiſtoriolam*; cujus ego anno ſuperiori exemplar, *Iſidis* ad vadum in *Maridunenſi* bibliotheca vidi. Ut autem aperte fatear *Gildam* verum fuiſſe parentem hiſtoriolæ, quæ *Polydori* cura typis commendata eſt; reſtat adhuc aliquid in quo ſententiam nec poſſum nec volo celare meam. hoc eſt *Gildam* pium fuiſſe monachum juxta ac eruditum theologum; ſed adeo non cognoviſſe penitiorem *Britannicarum*

rerum

rerum antiquitatem, ut paucula quædam, eaque conciſa, obſcura, & confuſa, veluti de cortice in ſuum libellum abraſerit. Poſſem hic plura de *Gildæ* hiſtoriola dicere; ſed *Polydori* ferula, ut manum de tabula ſubtraham, facit. At ſi extaret liber, quem *Gallofridus* primo cap. ſecundi libri *Britannicæ Hiſtoriæ* adfirmat *Gildam* de victoria *Aurelii Ambroſii* ſcripſiſſe; aut ſi rurſus leges *Molmutianæ*, quas idem 18 cap. primi libri *Hiſtoriæ Britannicæ* aſſerit *Gildam* latinitate donaviſſe, uſquam comparerent, forſitan meliuſcule de illo, quantum ad antiquitatis pertinet cognitionem, ſentirem. Age, age, ad hæc connivebo, ac aliquid de hæreſi demam mea. Illud certe non eſt tacendum, quod *Giraldus* ſcribit librum evangeliorum *Gildæ* in magno apud *Cambros* pretio fuiſſe. unde ego colligo evangelia commentariis ab eo olim illuſtrata eſſe. Quid, quod exemplar Hiſtoriæ *Rogeri Hoveduni*, quod eſt *Ventæ Simenorum* in bibliotheca *Petrina*, hæc verba, ubi de *Lindisfarna* inſula agitur, in margine minutis literis, à quodam docto ſcripta habet: "*Lindisfarnenſis* inſula vocata fuit ſecundum *Gildam* tempore *Britonum* Medcaut." ex quibus verbis liquido apparet, aliquid librorum *Gildæ*, quod hac noſtra non comparet ætate, inter *Ventanos* monachos olim delituiſſe. Adde huc, quod & *Ponticus Virunnius*, qui incidens in *Britannicæ Hiſtoriæ* exemplar, ejuſdem compendium edidit, interſeruerit novo operi verſus aliquot ex libro *Cambreidos Gildæ*, & pronunciaverit verſiculos, qui apud *Gallofridum Monemutenſem* de *Bruti* ad *Dianam* precibus extant, fuiſſe à *Gilda* ſcriptos; ac poſtremo *Perdicinam* prophetiam carmine latino ab eo donatam. ſed neque *Lilii Giraldi* in dialogo de *Poetarum Hiſtoria* quinto in hac parte teſtimonium [prætereundum.] Ita enim ſcribit: "*Gildam* etiam memini "me legere *Britannicum* poetam his, ut puto, longe anti-"quiorem; cujus tum mihi elegiacum carmen mira facili-"tate conſcriptum viſum, nec ideo aſpernabile: quem poſt-"ea etiam citatum reperi in perveteri Hiſtoria *Britannica*." Præterea de *Gildæ* libris hactenus nihil. Quæſivi tamen diligentia quanta potui maxima; & ſpes fere certa erat, ſi non *Ventæ*, ſaltem *Gleſſoburgi* aliquid invenirem. at evenit, ut ne pagellam quidem offenderim. Rurſus, longe lateque per *Cambriam* angulos & forulos multos curioſiſſima manu

manu excuſſi. ſed ne hic quidem apparuit aliquid. Quare finem dicendi faciam, ſi prius pauca de morte, & ſepultura *Gildæ* adjecero. Scribit etenim *Gulielmus Meildunenſis* in libro de *Antiquitate Gleſſoburgenſi*, *Gildam* inter eremitas *Avallonienſes* obiiſſe; & in veteri eccleſiola juxta ſacrum cœmeterium ſita, quæ, regnante *Henrico* ſecundo, una cum auguſtiſſima baſilica, *Inæ* regis opere incomparabili, conflagravit, ſepultum, non ſine monumenti inſcriptione, fuiſſe. quanquam & fieri potuit, ut alterius cujuſdam *Gildæ* titulum prætulerit.

CAP. XXXIII. *De Niniano.*

NINIANUS *Britannus*, cujus fama per literas notiſſima omneis *Britannicæ* inſulæ partes, quas oceanus alluit, inradiat, non eſt, cum de *Illuſtribus* agitur, temere ſilentio prætereundus. Quanquam exiguum quidpiam eſt in me, quod cognitum talem tantumque ab injuria oblivionis aliquando vindicet. Attamen fretus tum diligentia *Bedæ Girovicenſis*, tum cura *Alredi Rhievallenſis* (quorum uterque vitam *Niniani* ſcriptam edidit) conabor, ſurculis amputatis, vitem olim & fertilem & generoſam, ab excellentia, ſed breviter, laudare. Ex *Venetica* duxiſſe eum originem provincia antiquitas adfirmabat, fratremque habuiſſe nomine *Plebenium*, & teneros in melioribus ſtudiis annos collocaſſe. Hinc, virili accreſcente ætate, & *Brigantum Nortabrinorum* gentem, & *Novantes* maritimos illos ſedulus inviſit: quorum ſedes ibi erant, ubi nunc *Bega* promontorium, *Lugubalia*, & *Gallovidia Pictica*. Erant tenuia tunc temporis in *Scottia* Chriſtianæ religionis indicia, à *Palladio* inducta; quæ & *Ninianus*, perſuaſione fidei *Scottis* maturior, promovebat. Utque aliquando majori tantam aggrederetur ſucceſſu curam, ſtatuit *Romam* ipſam, tum approbatæ eruditionis fontem vivum petere. Quod cum feciſſet ſucceſſu quodam egregio, & laudem inter *Romanos* quoque ſibi comparaſſet; cœpit rurſus *Pictorum*, nondum in fide recte inſtitutorum, conditionem deplorare. Hinc proceribus, atque adeo primati *Romanæ* eccleſiæ, cauſam ſignificanter inſinuebat *Picticam*. unde, accepta pontificia dignitate & munere apoſtolico, alacer & expeditus ad mu-

nia

nia ſuſcepta ſe contulit. *Scoti* redeuntem ultûs amplexere. Deinde & *Pictos*, populum ſilveſtrem, vagum, & *Britannorum* fuſo adhuc ſanguine madentem, intrepidus concionator adibat. Ecce veneranda viri pietate & majeſtate commota gens effera, colla Chriſti jugo ſuavi, ut refert *Beda* tertio cap. libri tertii *Anglicanæ* Hiſtoriæ, tandem ſubmiſit.

Imperabat eo ſæculo *Pictis Tudovaldus*; ex ferocuIo, addocente epiſcopo, jam mitior factus prædicationem de religione tolerabat. Poſtremo, locus patria lingua *Withern* dictus in ſedem epiſcopalem collatus eſt: ubi poſtea bella eccleſia ex quadratis conſtructa ſaxis *Candidæ Caſæ* nomen accepit: quod & nunc fanum *Niniani*, urbs *Gallovidiæ* prima. Perſtitit ille in hac pietatis functione ibidem ad mortem uſque. *Picti*, patroni memores, reliquiis ſepulchro incluſis honorem juſtum & jugem impendebant, vicinoſque ad ſimilia excitabant, ne viri cœleſtis emoreretur in terris gloria.

CAP. XXXIV. *De Davide*.

DAVID, *Xanti* & *Nonitæ* filius, ab *Elvio* epiſcopo ſacris undis perfuſus, tot virtutibus etiam in ipſa pueritia claruit, ut *omnes uno ore bona omnia* de ejus rara, in tam tenera ætate, indole prædicarent. quanquam non hæc laus tam pueritiæ, quam adoleſcentiæ propria fuit. Nam cum jam per annos paulo maturiores liceba in ſtudiis labores tolerare, continuo relicta *Ceretica* regione, patrio ſolo, quam vulgus *Caerdiganſhire* modo vocant; relicta etiam antiqua *Menevia*, *Hennmenew* Britannice dicta, ubi aliquandiu vixerat, *Vectam* inſulam petiit. Ibi erat *Paulinus*, *Germani Antiſiodorenſis* diſcipulus, vir magnæ eruditionis, tum præterea vitæ continentiſſimæ. Hunc in præceptorem, hunc in morum & vitæ ducem ſibi delegit.

Paulinus autem videns honeſtum impetum adoleſcentis, vel ad ipſa virtutum culmina contendentis, omnem facile humanitatem & officium exhibere: immo, quod magis eſt, omnem diligentiam & laborem impendere, quo tandem ad ſuos cum literis, tum vitæ exemplis inſtructiſſimus reverteretur. Ita dum inter diſcipulum & præceptorem de virtute pulcherrime certatur, non parum temporis præteriit. Quare

ſubiit

ſubiit *Davidis* animum ardens quædam cupido reviſendi cum patriam tum parentes: hos, ut reditu ſuo lætiores tandem faceret; illam, ut evangelicæ doctrinæ præceptis totam illuſtraret. Itaque *Vectam* inſulam & *Paulinum* præceptorem, optime de ſe meritum, relinquens, in *Ceretica*m ſuam reverſus eſt. Sed neque illic longum manſit, aut ullis voluptatum illecebris ſervivit. ſtudebat potius ſtrepitum rerum humanarum vitare, & ſolitudinem petere.

Eſt in extrema *Cambriæ* parte, qua terra in mare *Hiberniam* verſus longiuſcule procurrit, regiuncula *Pebidiacia* antiquo nomine dicta; tota olim, ut bene conſtat, nemoroſa, at nunc prorſus indiga propter cœli & maris inclementiam. Hujus regiunculæ vallem nomine *Roſinam*, in ipſo litore ſitam, ubi *Patricius* ſedem aliquandiu habuerat, locum ſolitariæ vitæ, favente *Boia* tyranno, opportunum ſibi deligebat. Quid ego hic commemorem, quam parcam, quam duram, quam denique ſanctam vitam duxerit? non ille timebat cœnare olus omne modica patella. Fons parvus, ſed nitidis ſcaturiens undis, & qui vel hodie *Piſtel Dewi*, id eſt *fiſtula Davidis* vocatur, potum miniſtrabat. Fuit hæc poſtea illi abſtinentia magnæ apud *Cambros* omnes gloriæ; à quibus, quoniam perpetuo abſtemius erat, dictus eſt vulgo *Dewi Deveror*, id eſt, *David* aquaticus.

Nunc tecum expendas, candide lector, quæ res virtus ſit, & quam non poſſit in obſcuro eſſe. Fama etenim per univerſam *Cambriam Davidis* ſanctitatem prædicavit, laudavit, & ad ſidera tantum non extulit. Multi igitur, & ii quidem magnæ nobilitatis viri, relictis rebus omnibus, *vallem Roſinam* petierunt, & *Davidis* abſtinentiam totis animis ſecuti ſunt. inter quos hi clariſſimi nominis; nempe *Eliud*, qui & poſtea *Teliaus* dictus; *Aidanus*, qui & *Madocus*, cui templum adhuc ſacrum ſtat *Tovennæ Mervinianæ*; & *Iſmael*, homo tam ſanctus, ut à *Cambris* Divorum numero adſcriptus ſit; hinc & *Hiſmaelis* domus vulgo *Hiſham Roſſis* non incognita maritimis. Non caruit *Davidis* virtus, ut neque continentia ejus, ſociorum invidia. nam *Boias* ſubregulus habens duo caſtra, vicina admodum *valli Roſinæ*, eremitas, perſuadente uxore, limis aſpiciebat oculis. Tanta illorum tamen patientia erat, ut tandem, ſi non amicum, ſaltem mitiorem habuerint tyrannum.

Deinde

Deinde rebus monaſterioli ſui non male compoſitis, *Romam* atque adeo *Hieroſolymas*, *Teliao* ac *Paterno*, magno quidem illo, comitibus profectus eſt. Fuit hæc illi peregrinatio labori maximo: ſed laborem talis poſtea fructus ſecutus eſt, qualis non modo ſibi, ſed & toti patriæ ſuæ longe utiliſſimus erat. hinc enim magnum quiddam cum ad prudentiæ, tum ad virtutis cumulum adjecit. Tanta res eſt *multorum hominum mores & urbes vidiſſe*. Confecto autem tam longo itinere, multa plane immortalitate digniſſima fecit. Nam in *Britanniam* ſuam una cum comitibus reverſus, *Avallonios*, *Somarianæ* provinciæ eremitas, inviſebat; templumque ibidem, ut teſtatur *Gulielmus Meildunenſis* libro de *Antiquitate Gleſſoburgenſi*, citato opere poſuit. Deinde etiam, ſi ſcriptores vera referunt, fundamenta duodecim cœnobiorum, quæ in juſtam aliquando excreverunt magnitudinem, jecit. Præcipue tamen *Menevenſis* monaſterii gloriæ ſtudebat, id eſt, ut eremitæ, homines ſui prorſus ordinis atque loci, caſtam, ſobriam, piam vitam ducerent. Dumque ſic elaboraret virtutem vel ad ipſa extollere faſtigia, ecce *Dubricius*, *Iſcanus* archiepiſcopus, vir magnæ cum eruditionis tum ſanctitatis, ſynodum multorum epiſcoporum & abbatum, recrudeſcente *Pelagianæ* hæreſeos malo, in *Ceretica* regione celebravit. ſed contagio tam late per mortalium corda ſerpſerat, ut de remedio plurimum dubitarent. non tamen defuit bonus Genius, qui in rebus adverſis conſilium de accerſendo *Davide* inſtillaret. Unanimes igitur ad *vallem Roſinam* oratores mittunt, *Dubricium* videlicet & *Danielem*, qui *Davidis* conſilium ſimul & auxilium in re tam ardua peterent. Ille vero rogatus nec potuit, nec voluit, reipublicæ deeſſe. itaque maturavit, ut patribus catholicis ſocium ſe in avertenda peſte *Pelagiana* adjungeret. Prævolavit ejus adventus fama: virique magnæ celebritatis certatim evolabant, ut venienti occurrerent, & ſalutes de more darent. *David* tamen, qua erat modeſtia, illa non magni facere; quin potius ad locum deſtinatum perveniens ea dicere, quæ adverſariorum cauſam facile enervarent, convellerent, denique infringerent. Habebant certe antea ex catholicis multi optimam de eo opinionem: ſed illa dies ita omneis ingenti occupavit admiratione, ut dicentem non modo frequenti acclamatione comprobarent;

verum

verum etiam tanquam numen aliquod è coelo delapſum ſuſpicerent & venerarentur.

In primis autem *Dubricius* ejus facundiam & eruditionem, cum quadam, ut ita dicam, divinitate conjunctam admiratus eſt; enixiſſimeque rogavit, ut ſuas vices in archiepiſcopatu acciperet. At *David* ſuam cauſabatur tenuitatem, utpote tantæ dignitati imparem; donec proceres uno conclamarent ore, ſolum illum eſſe, quem tanto dignum judicarent honore. Accepit itaque homo minime ambitioſus, ne unus omnibus obſtare videretur, oblatum munus; quo etiam tam recte poſtea uſus eſt, ut ne invidia quidem aliquid in illo reprehendere unquam potuerit. Locus vero ubi hæc acta ſunt, vocatur *Landewi brevi*, id eſt, locus *Davidis* mugientis, vel, ut ſignificantius loquar, magno ore in *Pelagianam* hæreſim intonantis; habetque hac noſtra memoria eccleſiam canonicis, quos vulgus *Præbendarios* vocat, inſignem.

Curato his mediis *Pelagianæ* peſtis malo, *David Iſcam*, *Cambriæ* metropolim, quæ & alio nomine *Cair Leon ar Wiske* appellatur, id eſt, *civitas Legionum* ſuper *Iſcam* fluvium, petiit. *Dubricius* vero, quem *Germanus Autiſiodorenſis* in archiepiſcopum conſecravit, *Bardeſegam* inſulam, locum ſolitariæ vitæ profecto aptiſſimum, ſibi delegit. Hæc inſula à *Cambris* nunc vocatur *Enis Enthle*, ſed meo quidem corrupte judicio: nam *Eniſlhin* rectius ſonat, id eſt, inſula *Lhiniæ* adjacens. Eſt enim *Lhinia* regiuncula litoralis *Venetiæ*, id eſt, borealis *Cambriæ*, & pars *Arvoniæ*, quæ vulgo Carnarvonſhire vocatur. Sed nos latius dicemus de *Eniſlhin* in libro de *Inſulis Britannicis*.

Hic locus poſtulat, ut pauca ſcribam de arciepiſcopali ſede ab *Iſca Meneviam* tranſlata. *David*, homo ſilentii & eremi appetens, abhorrebat à ſtrepitu & frequentia *Iſcanorum*, quæ illi in virtutibus exercitatiſſimo impedimento erant. Quare *Meneviam* ſuam, locum ſtudiis aptiſſimum, novæ dignitati conſecravit; ibique ſancta quiete ac continentia per non paucos annos gaviſus eſt: cum ecce cacodæmones aliquot ſepultos *Pelagiani* erroris cineres reſocillarent. Mature igitur proceres eccleſiarum catholicos (inter quos & *Chinedus Armoricanus* à *Morgantio* fundo in uſus monaſterii donatus) in concilium vocat, & adverſarios evangeli-

co

co fulmine vicit, diſſipavit, protrivit. De hac ſynodo *Silveſter Giraldus* in vita *Davidis* ſic ſcribit: "Poſtea alia ſy"nodus de eadem re congregata, cui nomen erat Victo"ria. Decreta hujus ſynodi *David* ſcripſit, & alia plu"rima, quæ vis piratarum eccleſiam *Menevenſem* infeſtan"tium igne deleverunt." Hactenus *Giraldus*. Denique, devictis adverſariis, & pace una cum religione per omnes *Cambriæ* eccleſias pulcherrime florente, obiit *Meneviæ*, exactis 147, ut autores referunt, vitæ ſuæ annis, & ibidem ſepultus eſt. *Cambri* epiſcopum ſuum in Divorum numerum, & merito quidem, retulerunt. Succeſſit *Chinotus* præſes fani *Paterni* magni.

CAP. XXXV. *De Petroco.*

PETROCUS honeſto inter *Cambros* loco natus, ubi maturos pervenerat ad annos, relicta patria, in *Hiberniam* ſecundis ventis navigavit. ibi ſtudiorum inſolito quodam conflagrans amore præceptores eximie doctos excoluit; nec manum prius de tabula ſuſtulit, quam totos viginti annos in lectione bonorum autorum exegiſſet. Quæſitus hac laborioſa ſcientiæ theſaurus cura, tandem inventus eſt: qui jam ne deliteret, inventor *Hibernicas* gazas in *Coriniam* tranſtulit, & videndas omnibus exhibuit. Regnabant eo in *Corinia* ſæculo duo reguli, fama celebres, *Theodorus* & *Conſtantinus*; quorum cum liberalitate tum pietate adjutus, locum condendo aptiſſimum monaſterio, aliquot paſſuum millibus à *Sabrina* diſtantem litore, accepit; cui nomen patria lingua *Boſmanach* à monachis inditum. Extat *Petroburgi* libellus de *Sepultura ſanctorum Anglorum*; ex quo liquet *Credanum*, *Medanum*, & *Dachunum*, viros ſanctitate vitæ illuſtreis, & *Petroci* imitatores, in *Boſmanach* fuiſſe ſepultos. *Guronus* eremita, ſanctitate vitæ conſpicuus, hunc prius incoluerat locum. *Æthelſtanus* longo poſt tempore *Coriniam* victor penetrans, *Petroci* monaſterium reparavit & auxit. Sed non longo poſt tempore canonicis, quos *Præbendarios* vocant, locum dederunt. ..... comes *Moridunenſis* & *Corinianus*, frater uterinus *Gulielmi* primi, regis *Angliæ*, fanum *Petroci* prædiis ſpoliavit omnibus. *Algarus* nobilis & *Gulielmus Guarneſtius* epiſcopus *Iſcanus*

fundos

fundos, canonicis *Auguſtinianis* in loci poſſeſſionem adductis, ſolicite in jus priſtinum reduxerunt.

CAP. XXXVI. *De Cadoco.*

CADOCUS nobilis *Gundelæi* & *Gladuſæ* filius nobilior, relicta *Ventolugia* ditione paterna, *Morganiam* vicinam, & *Sabrino* litori adjacentem petiit. Ibi in loco amoeno, qui tribus paſſuum millibus à *Ponte* diſtat *Vaino*, monaſterium à fundamentis erexit: cui & poſtea *Lancarovan* nomen à re inditum eſt. Sonat enim Latine locum à cervis deſignatum: quos ille in operis initio familiareis habuit & ſervos. *Gildas* ex *Hibernia* rediens, *Codocinæ* admonitus tum eruditionis cum ſanctitatis, ejus mature inviſit monaſterium. id quod fecere & alii multi doctrina clari, tanquam exemplo excitati.

Succeſſit *Cadoco Ellenius*, diſcipulus optimus præceptori optimo, in novi gubernatione cœnobii; & literariam cauſam, ibidem enaſcentem, ad ipſam cum maturitatem tum florem juſta perduxit cultura. Loco à cervis deſtinato vel hodie ſua fama integra manet. Nec ceſſat unquam *Ventolugia*, qua novum præminet caſtellum, alumni ſui *Cadoci* ſplendorem laudeſque eximias perſonare. Hinc *Carodocus* ille proceſſit, cujus fidei *Galfredus Monemutenſis*, in fine interpretationis *Britannicæ Hiſtoriæ*, recentiorum principum *Cambriæ* res geſtas accurate ſcribendas commendavit.

CAP. XXXVII. *De Iltuto.*

ILTUTUS, nobili familia genitus, *Bicanum* & *Rienguildam* parentes habuit. quorum amplas adeo ille non magni fecit fortunas, ut, relicto ſtrepitu & ſplendore domus paternæ, quietem & ſilvarum umbras unice amplecteretur. Nec alia ab eo hoc plane factum ratione ulla, quam ut opportune, ſecure, libere, bonis artibus & pietati invigilaret. Delegit ſibi in præceptorem *Cadocum*, doctrina & religione præcellentem; cujus veſtigiis anxius inhærebat, donec & ipſe parem cum inſtructore cum famam tum gloriam ſibi peperiſſet. Utque fructum operis feliciter incepti aliquem orbi produceret, regulum *Morganiæ* tunc imperantem

tem ſupplex adiit, à quo fundulum erigendo monaſterio commodum petiit & accepit.

Crevit opus inſtitutum; & brevi eo perventum, ut, paſſim confluentibus ad *Iltutum* adoleſcentibus optimæ indolis & ſpei maximæ, ejus monaſterium tantum non *Academia* & videretur & diceretur. Venerunt inter alios, adprobatæ notæ juvenes, *Gildas*, *David*, *Paulinus*, & *Sampſon*. Jamque, egregio abſoluto opere, *Armoricam* petiit, *Britannos* inviſurus ſuos: hac interim uſus cura, ut, abſente eo, *Iſamus*, ſtudiorum bonorum candidus amator, collectæ præeſſet ſocietati. Obiit *Iltutus*, ut ego accepi, *Doli* in *Britannia* continentis. fama tanti at non obiit viri. Fanum ejus nomini ſacrum, ab eo conditum in *Morgania*, non procul à *Sabrino* mari, etiam nunc in pretio eſt: utinamque ſimili monumenta ab eo ſcripta felicitate fruerentur. Sed fata ſiniſtra *Britanniorum* theſauros, quantum ad literas pertinet, pæne omneis, pro dolor! abſtulerunt, maximo plane poſteritatis incommodo.

CAP. XXXVIII. *De Honorio.*

HONORIUS, *Trefriauci* filius, virtutis & eruditionis ornamenta lucida à *Davide* ſanctiſſimo præceptore ſanctiſſimus diſcipulus accepit; eo loco, quo terræ extenſio occidentem *Cambriæ* terminat. Adjacet extenſioni inſula, ambitu parva at fama maxima; cui nomen antiquitus à *Græca* origine *Limenus* fuit, nunc vero *Rameſega*. hic vitam *Honorius* illuſtris parcam ac duram exegit. *Juſtinianus*, monachus ex *Britannia* continentis, *Davidis* gratia, hic appulit. Incola humaniſſime accepit hoſpitem. Venit & univerſus una cum *Davide Meneuenſium* chorus eundem ſalutaturus. Piratæ poſtea, vim inſulæ inferentes, *Juſtinianum* occiderunt. Martyrii loco nomen *Scopulus leproſus*, à morbis ſancti beneficio percuratis, inditum eſt. Sic dum *Honorium* luci reſtituimus, commode & *Juſtiniano* tantundem præſtitimus.

CAP.

CAP. XXXIX. *De Machuto.*

MACHUTUS, qui & *Machvius*, locum inter *Ventanos*, gentem *Cambricam*, vel in primis celebrem jure quodam ſuo poſcit. Nemo unquam, quod ego ſciam, ex illa prodiit regione; cujus ſplendor, virtus, gloria denique tam omnibus numeris conſpicue eluxerunt. Utque ego in hac parte taceam, non defuit ei ſuus encomiaſtes *Bilius Armoricanus* levita, homo caſtigatæ cum eloquentiæ, tum fidei. Prima ſtudiorum fundamenta jecit in *Lancarovanenſi* cœnobio; uſus *Brindano* præceptore, tum ejuſdem loci præſide, viro certe ad miraculum tum docto, tum bono: quique creſcenti per omneis virtutum gradus *Machuto* mirifice favebat. Jam magnus ſuorum æſtimatione fuit, & univerſæ quaſi anteſignanus ſocietati *Lancarovanenſi.* Ecce ſancta ejus occupavit animum cupido, ut *Armoricam Britannorum* victorum ſedem inviſeret, ac ibi ſemen ſpargeret evangelicum, fructum relaturus uberrimum. Non hominem ſpes vana fefellit: læta ſeges excrevit; cujus & fructiferæ radices vel hodie incrementa pollicentur ſua. *Alethenſem* præter cætera urbem excoluit. cui & tandem pontifex præfuit, aucta ibidem incredibile quantum fide. *Rivanum* & *Domnechum* vitæ comites, & teſtes celeberrimos habuit. nec ejus frater *Tathu* longius à latere abfuit.

Interea *Ventani*, deſiderio tam clari luminis, umbras patientes, precibus, literis, lacrymis egerunt, ut reditu ejus patriam, alioqui obſcuram, radiis toties expectatis, illuſtraret. Annuit ille: & rediens obſcura diſpulit certe omnia, tandemque *Alethenſes* repetiit. Innotuit tum ejus & eruditio & virtus *Philiberto*, *Francorum* dominatori. venit igitur cauſam acturus eccleſiaſticam ad eum regem plane potentiſſimum, ſex pontifices *Britonum* itineris comites fideliſſimos habens: videlicet *Sampſonem*, *Paternum* epiſcopum *Venetorum Armoricanorum*, cujus vitam *Fortunatus* eleganter ſcripſit, *Courentinum*, *Paulum*, à quo *Fanum Pauli*, oppidum *Britanniæ* continentis celebre, nomen adhuc retinet, *Ninianum*, *Fabium*, *Tutovaldum*, denique & *Briomelem.*

Poſtremo, ut non dubito *Machutum* virum inſigniter fuiſſe

fuiſſe literatum, ita pronunciare cogor nihil ejus monumentorum ad noſtras unquam, quod ſciam, perveniſſe manus. Quin iſta *Alethenſibus* relinquo diſcutienda, ejus factorum & memoriæ conſervatoribus. Conſtat, autore *Bilio*, obiiſſe eum apud *Santtones*. Fanum ad litus *Armoricanum*, hac noſtra memoria, *Machuto* ſacrum elucet.

CAP. XL. *De Chebio.*

CHEBIUS, *Solomonis Coriniæ* reguli filius, majori literarum, quam opum paternarum ſtudio tenebatur. Non abſurde illud certe ab eo factum. Opes facile à poſſeſſoribus excidunt. Literaria virtus, parta ſemel, non adimitur niſi cum vita. quanquam ac ne ſic quidem: gloria etenim per doctas comparata artes, etiam poſt funera vivit. Sed quoniam rariuſculum eſt videre prophetam inter ſuos florentem, foris periculum ingenii facere omnino conſtituit. *Galliam* ergo petiit, & *Pictonum* inviſit urbem, numero doctorum celeberrimam: cui tum præfuit *Hilarius* pontifex, theologorum decus plane eximium. *Chebius* hic anchoram altius figendam exiſtimans, gratiam antiſtitis modis omnibus ſibi comparare ſatagebat. Tandem, quod voluit maxime, impetravit; idque tanto cum ſucceſſu, ut epiſcopus ab eo deſignaretur. hac interim injuncta provincia, ut *Venetos* & *Monadas*, gentes *Cambriæ* verſus boream, patriæ redditus, exemplis & ſana informaret doctrina. Imperium patroni tanti lubens amplexus eſt; & *Veneti* redeuntem non contempſere. Deinde & in *Monam* trajecit inſulam; ac in promontorio, quod *Hiberniam* ſpectat, & ſacrum vocatur, humilem principio poſuit ſedem. regulus inſulæ, ejus miſertus tenuitatis, caſtrum, quod in ipſa ſitum erat extenſione, dono liberalis dedit. unde & ibidem erectum monaſteriolum, quo ab ejus poſtea nomine *Caſtrum Chebii* appellatum eſt. hac ætate canonicos alit præbendarios, gratum in *Hiberniam* transfretantibus hoſpitium præbens.

CAP. XLI. De *Anonymo*, qui *Albani* & *Amphibali* vitas ſcripſit.

ANONYMUS, vir non mediocriter eruditus, eo tempore floruit, quo *Saxones* victores *Loegriam*, fertiliſſimam totius *Britanniæ* partem, per tyrannidem occupabant; & Diis gentilibus, nondum audita *Auguſtini* de fide prædicatione, thura dabant. tantum abfuit tamen ut communem cum plebe ex animo ſequeretur errorem, ut *Chriſtianam* fidem, de qua multa eaque optima audiverat, tota mente coleret. Itaque quantum temporis patiebatur infelicitas, ſedulo quærebat, quid rerum *Chriſtiani* in inſula antiquitus geſſiſſent. Et quoniam *Albani Verolamienſis* ac *Amphibali Iſcani* ejus præceptoris clariſſima erat apud indigenas memoria, omnia diligentiſſime, ſed tanquam aliud agens, didicit; quæ illi vel uſque ad mortem invicti pro religione *Chriſtiana* patiebantur. Cumque jam probe inſtructus eſſet, calamum ſumpſit pingendæ hiſtoriæ non ineptum; ac operi longe ſanctiſſimo ita incubuit, ut nullus unquam *Apelles* gentilium deorum effigies melius expreſſerit, quam hic *Albanum* & *Amphibalum*, ſacratiſſimos *Chriſtianæ* fidei teſtes. Quanquam ſtultus ego plane, qui *Anonymum* cum *Apelle* conferam. nam tabulæ *Apellis* omnes funditus interierunt; at *Anonymi* opus floridum, luculentum, venuſtum vivit, perpetuoque vivet. Vis igitur, candide lector, tam laudati pictoris tabella oculos ſimul & aures paſcere? Immo quis nollet? Aſpice igitur paucas ex multis lineas, quas tabulæ, veluti parergon, præfixit: "Si quis "enim de nece martyrum, aut de ſanctorum gloria narra- "tionem cœperit ordinare, mox qui eorum felicitati invi- "dent, iraſci, fremere, & ad mortem uſque perſequi con- "ſueverunt. Inde eſt, quod paſſionem ſancti *Albani* mar- "tyris, qualicunque ſtylo poſteris traditurus, operi titulum "non præpono; malens tacendo nomen omittere, quam lo- "quendo nomen pariter & vitam amittere. Quamvis igi- "tur inſidiantium laqueis plena ſint omnia, ſuppreſſo tamen "nomine, quid viderim, quid audiverim, non tacebo. Ci- "ves quondam *Verolamienſes* ob elationem cordis ſui de- "clarandam, qualiter paſſus ſit beatiſſimus *Albanus* in mu-

"ris civitatis ſuæ ſculptum reliquerunt. quam ſculpturam, "longo poſt tempore, in muris eorum jam rimoſis, & ad "ruinam inclinatis, inveni; vidique mœnia præ vetuſtate "jam labi. Vidi locum repleri arborum denſitate, in quo "Martyr invictus quondam pro *Chriſto* ſententiam ſubiit "capitalem." Aſpice rurſus quos ille flores, conſummata venuſtiſſimi operis tabula, in coronide pinxit: "*Albani* "memoria non delebitur, ſed ejus laudabile meritum — "—*ſi quid mea carmina poſſunt*, longe lateque, per orbem "diffundetur. Tempus erit, ut confidimus, quo religioſi "viri, viri *Chriſtiani* ad prædicandum gentibus venient in "*Britanniam*. verum tempus futuræ gratiæ quando futu-"rum ſit, quia certum non habeo, iſthic hujus lætitiæ magni-"tudinem non expecto. Sed ne poſteri ſuper meo nomine "reddantur omnino ſoliciti, ſciant, quia ſi voluerint verum "mihi ponere nomen, me miſerum, me peccatorem nomi-"nabunt. *Romam* autem proficiſcor, ut illic gentilitatis er-"rore depoſito, & lavacro regenerationis adepto, veniam "aſſequi merear delictorum. Libellum quoque iſtum, qui "habetur in manibus, offeram examini *Romanorum*." Unde illi in tam rudi ſæculo, idque inter barbaros *Saxones* eloquentia, non *Aſiatica* aut redundans, bene caſta tamen ac preſſa? An credibile eſt *Saxones* ante *Auguſtini Romani* in *Britanniam* adventum bonis literis operam dediſſe? Vix equidem credibile. At rara avis erat *Anonymus*, (ſic enim appello, quia ipſe ſine nomine eſſe voluit) immo unicus *Phœnix*. Nam præter *Anonymum* nemo, quod ego ſciam, ante *Ethelbertina* tempora inter *Saxones Britannienſes* aliquid latine ſcripſit. Quare non levis eſt ſuſpicio illum non ex *Saxonica*, ſed ex *Britannica* gente ortum; ſupplicii tamen metu inter tyrannos ſuppreſſo *Chriſtiani* animi titulo vixiſſe. Sed de *Autoris* genere non admodum diſputabo. Aliud etenim commodum mihi in mentem venit de loco martyrii D. *Albani*, quem ſuperius ex prologo *Anonymi* deſumptum citavimus. Certe florente *Verolamio*, à cujus mœniis *Muro* tantum fluvio diſtinguebatur, tormentis flagitioſorum deſignatus eſt. Defloreſcente autem nobiliſſimo municipio, & ſenſim in ruinas cadente, cœpit locus ille totus ſilveſcere, uſque adeo ut Holmhurſt, uſitato inter *Saxones* nomine, vocaretur. At poſt adventum *Auguſtini* prædicatoris in

Britannium, *Albani* memoria honoſque ſtatim refloruerunt. Quaſe *Saxones Chriſtianæ* fidei initiati monticulum ſupplicii olim infamem, eccleſia pro tempore humili, ſed detruncata prius ſilva, illuſtraverunt. *Offa* vero inclytus *Mercianum* rex, & *Caroli Magni* ſynchronius, multum *Albani* gloriæ addidit. nam non modo ejus corpus, quæſito ſepulchro, in Holmehurſt invenit; verum etiam magnificum loco eodem *Benedictinorum* cœnobium poſuit. Erat opus illud non levis ſane impenſæ; attamen tantum abfuit, ut oculis ſequentis ſæculi perplaceret, ut abbates aliquot ejuſdem monaſterii violentas, pro facinus indignum! manus nobili *Verolamio* intulerint. Dirutæ ſunt illo tempore, vel ad ſolum uſque, quotquot in municipio ædes ſupererant; & multæ coctilium laterum, cum inuſitatæ latitudinis tum longitudinis, myriades ad cœnobii aream deductæ; ex quibus poſtea adjutore *Lanfranco*, *Cantiorum* archiepiſcopo, conſtructa eſt à *Paulo Cadomenſi* maximæ molis baſilica, quæ ibidem hodie extat. Ita ex ruinis *Verolamii*, meliore fortuna digni, fanum *Albani* excrevit.

CAP. XLII. *De Daniele.*

DANIEL eo in *Cambria* floruit tempore, quo *Pelagianæ* cauſa hæreſis ſecundo ventilata eſt. Quanta autem apud ſuos in exiſtimatione, cum ob eximias artes, quas è fontibus ipſis pleno hauſerat ore, tum propter alias, quæ in eo prænitebant & multæ & magnæ, virtutes; vel hinc colligere licet, quod univerſæ *Britannorum* eccleſiæ jam laboranti digniſſimus viſus ſit, qui, *Dubricio* adjunctus magno, communem apud *Davidem*, religionis ornamentum rariſſimum, cauſam orator dulcis ageret. Lites ubi & hæretica pravitas ſolidis convictæ argumentis, cecidere: ſua catholicæ pax late adfulſit eccleſiæ. *Daniel*, ſacræ applaudens quieti, eruditorum collegium in *Arvonia Venetorum* gente inſtituit, non procul à trajectu in *Monam*, cui nomen *Portus*. Locus vero à chori excellentia & magnitudine *Banchor vaur*, *Britannico* vocabulo apto, eleganti, ſignificanti appellatus eſt. Hujus nominis apud *Britannos* conſtat olim duas fuiſſe celeberrimas eccleſias. quarum quæ prima, in *Deuæ* fluminis ripa, tyrannide *Ethelfridi*, *Nortabrinorum*

Tabrinorum regis, concidit. ſecunda vero, de qua & nunc agitur, perſtat. ſunt & qui tertiam prædicent, *Clutinæ* vallis incolam, non procul à fano *Aſaphi*. *Daniel* jam videns pulchri operis incrementa pulcherrima, *Romam* petiit; epiſcopuſque rediens *Bannochoro* novam intulit dignitatem, quam & adhuc integram conſervat. Obiit jam ſenex, & in ſua tumulatus eſt eccleſia.

CAP. XLIII. *De Sampſone.*

SAMPSONIS, archiepiſcopi *Dolenſis*, vitam *Baldericus*, & ipſe ejuſdem ſedis antiſtes, accurata ſane perſcripſit diligentia, nullum omnino reliquens aut facundiæ, ut illud tulit ſæculum, aut fidei locum. Nos igitur, ne libri pereat autoritas, cujus exemplar tantum unum venerandæ antiquitatis vidimus, ſedulitate expedita utemur; & quæ ille fuſius tractavit, breviter expediemus. *Sampſon*, *Demetarum* alumnus, in ea provinciola natus fuit, quæ nunc *Glatmorgania* dicitur à regulo quodam *Morgano*. Illi pater fuit *Ammonius Venetus*, mater vero *Anna*; patruus *Umbrael*. Conſultus *Librarius*, philoſophus eo tempore eximii nominis, de puelli tum fortuna tum educatione, reſpondet tantum literis imbuendum eſſe. Traditur igitur curæ *Ilduti*, viri inſigniter docti juxta ac integri, qui monaſterium in *Morgania* paulo ante inſtituerat. Crevit hic adoleſcens, prudentiæ & virtutis ſucceſſu quodam profecto longe feliciſſimo: tandemque loco præfuit, poſt *Iſannum*, ut ego colligo. deinde ad *Pironis* monaſterium ſe contulit, ducens una ſecum fratres quatuor, quos habebat uterinos, ſtudiis ſacris & pietate informandos. *Piro* diem obiit ſupremum: hinc *Sampſon* abba deſignatus. Venerunt eo tempore ad *Pironis* monaſterium quidam fratres de genere *Scottorum*, ſcientia non contemnenda illuſtres (nam *Romæ* fuiderant) quos ille literarum gratia vel in *Scotiam* uſque ſecutus eſt. Poſtea, domum rediens, cuidam cœnobio, à *Germano Altiſiodorenſi* conſtructo, præficitur.

Refert obſcura quædam hiſtoria *Sampſonem*, precibus *Germani* & *Lupi*, *Eboracenſem* à rege *Ambroſio* archiepiſcopum fuiſſe ad tempuſculum deſignatum. *Roſſus*, *Verovicenſis*, idem adſtruat; addit*que* fuiſſe eam *Crecolade*.

ſed

ſed fides incerta. Sequentibus quoque annis conſcendit *Menavenſem* thronum: quem cum aliquandiu tenuiſſet, coactus peſte ictericia, depopulatrice tum *Britannicæ* tum *Saxonicæ* gentis, *Dolum*, *Armoricanam* urbem, à *Britannis* inſularibus poſſeſſam cognatis ſuis, triſtiſſimus petiit; ibique primus archiepiſcopi munere, relicta perpetuum patria *Britannia*, functus eſt. Tantum præſtitit ille *Dolenſi* eccleſiæ, quantum nulla dies memori unquam eximet ævo.

Sunt qui ſcribant & credant, *Sampſonem*, huc commigrantem, bonam partem librorum, à *Britannis* catholicis ſcriptorum, una ſecum tranſtuliſſe: commoditate, ut ei tum videbatur, opportuna; at, ut eventus docuit malus, importuna. Obiit *Doli*; ubi & magnifice ſepultus eſt. Succeſſit in epiſcopatu *Maglorius Britannus*, & ipſe *Sampſonis* conſanguineus atque idem comes individuus: vir plane non minoris ſanctitatis, quam eruditionis.

CAP. XLIV. *De Dinooto.*

DINOOTUS, *Bannochorenſis* cœnobii monachus, ita vel ab ipſa pueritia continentiæ & literis operam dabat, ut vir factus, digniſſimus judicatus ſit, qui tam famoſo juxta ac numeroſo collegio præeſſet. Abbas itaque conſtitutus quotidie aliquid ad virtutis cumulum adjecit, quo magis ſuos ad ſimilia animaret. Hinc illi maxima apud *Britannos* accrevit exiſtimatio, cum viderent ejus vitam quam proxime ad evangelicam accedere inſtitutionem. Adde huc, quod & *Auguſtinus* ille non leviter ejus famam auxerit, qui à *Gregorio* pontifice *Romano* in *Britanniam* miſſus, & ab *Ethelberto Cantiorum* rege receptus, ſynodum in *Claudiana* provincia celebravit, hoc nomine ut *Romanæ* & ſibi *Britannicæ* eccleſiæ proceres aſſidentes haberet. Ad hanc ſynodum rogati venerunt ſeptem (ut *Beda* ſecundo cap. ſecundi libri *Angl. Hiſtor.* affirmat) *Britannorum* epiſcopi. Venerunt & abbates, inter quos *Dinootus* facile primus fuit: id quod vel ex hoc apparet, quod *Beda* de illo ſolo nominatim mentionem fecerit. Atqui *Bedæ* de tanto viro teſtimonium, veluti in tranſcurſu factum, mihi non ſatisfacit. Qualecunque tamen, illud appoſitandum interim, atque adeo hæc ſunt ejus verba: "Quod cum eſſet ſtatu-

"tum

"tum, venerunt ſeptem, ut perhibent, epiſcopi, & plures "viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſimo eorum monaſterio, "quod vocatur lingua *Anglorum* Bencornaburg, cui eo "tempore *Dinoth* abbas præfuiſſe narratur." Hæc *Beda*. Hoc, ne quis dubitet, monaſterium ſitum fuit in ipſis *Devæ* fluminis ripis, aliquot paſſuum millibus ab *Writeleſhamo*, Fabrorum oppido. Tantum abeſt, ut *Bannochorum Montæ* adjacentem intelligit.

Magnificentiora & illuſtriora ſunt, quæ in hanc partem à ſcriptoribus rerum *Britannicarum* traduntur. Adfirmant etenim illi *Dionotum* in ſynodo *Claudiana* copioſe, graviter, docte de non admittenda *Gregorii* aut *Auguſtini* autoritate diſputaſſe. prætetea defendiſſe archiepiſcopi *Menevenſis* in rebus eccleſiaſticis poteſtatem. in ſumma concluſiſſe, non eſſe è re publica *Britannorum*, ut *Romanorum* faſtum vel *Saxonum* tyrannidem in communionem admitterent. Hic ego *Gregorium*, pium paſtorem, & de re *Chriſtiana* tam bene meritum, quam qui optime, nulla prorſus labe aſpergam. Debuerat tamen mediusfidius admonuiſſe *Saxones*, gentem perfidam, ut ſi ſincere *Chriſtianiſmum* vellent admittere, *Britanniæ* imperium (quod, contra ſacramentum militiæ, per tyrannidem occupaverant) juſtis dominis & poſſeſſoribus quam primum reſtituerent. Nam, quæ erat *Dionoti* eruditio, recte ſentiebat non eſſe penes *Romanum*, ut gentem advenam fidei prætextu in alieno confirmaret imperio. Nam ſi id admitterent, non deeſſet fucus ad explodendos quoſcunque è ſuis regnis principes.

Dicerem hic plura de *Dionoto*, ſi veterum autorum lectio plura ſuppeditaret. Cum autem amplius nihil ſuppeditet, quod vitam ejus illuſtret, de morte hoc accipies: nempe, non omnino diſſimile eſſe vero occubuiſſe illum, una cum bona parte monachorum ſuorum, non longe à *civitate Legionum*, alias *Caſtria*, tyrannide *Ethelfridi* regis *Northumbriæ*. quanquam temporum intervalla ſcrupulum noſtræ conjecturæ injicere poſſunt.

CAP.

CAP. XLV. *De Elbodo.*

Elbodus apud *Britannicos* ſcriptores frequentiuſcule in memoria. at quæ de eo referuntur leviter & quaſi per tranſennam oſtenſa, potius quam aperta, mihi quidem eſſe videntur. *Saxones* etiam & *Scotti*, in primitiva florentes ecclesia, mentionem quoque *Elbodi* eruditi fecerunt, ſed raram, brevem, ac jejunam. deſtituor ergo juſto in hac parte præſidio. Ne tamen hic nihil feciſſe videar, hac uſus excuſatione, quæ novi, qualiacunque ea ſint, communia facere minime gravabor. *Elbodus*, literarum titulo bonarum inſignis, magnam merito apud *Cambros* inivit gratiam; & initam ſolide, qua erat prudentia, retinuit.

Ab errore *Ariano*, qui late graſſatus eſt, *Britannia* liberata, alter æque peſtifer *Pelagio* increvit incentore. & tertius neſcio quo autore de celebratione *Paſchali* enatus eſt: cui & ſe totum opportuniſſime, tum *Britannos* tum *Scottos* perſtringens, oppoſuit vel longo tempore. Nec ante cauſæ reliquit acrem defenſionem ſuæ, quam fuſos virtute verbi hoſtes evangelici dare manus coegiſſet. Eruditus quidam rerum *Cambricarum* ſcriptor ſolida cum gloria *Paſchalis* obſervantiæ dignitatem reſtitutam *Elbodo*, tanquam teſtis honorificus, attribuit. Hæc dum chartis illiniret victuris, affulſit novo labori, & victoriæ præmium vel ampliſſimum. nam à congregatione epiſcopus *Venetorum* unanimi fit ſuffragio; quam ille ſuſceptam ſemel provinciam tam pie tractavit, ut beneficium idem eccleſiæ miniſtris dediſſe potius, quam dignitatem accepiſſe viſus ſit. *Nennium* & *Samuelem*, viros eruditos habuit familiariſſimos. de quibus & nos ſuis dicemus locis.

CAP. XLVI. *De Chentegerno.*

Chentegernus in *Britannia* genitus, matre commigrante, in *Hibernia*, ut fertur, natus eſt. Hic adultæ ætatis flore ſtudiis eruditis, juxta ac piis, animum intendebat. Præceptores avido ſuam lubenter operam *Hiberno* impendebant; & *Servanus* in primis, vir perinde ſanctus ac doctus: quo præceptore, & altore, alumnus

virtutis

virtutis ſumma conſcendit faſtigia: & deinde, ut cauſam unice promoveret evangelicam, *Venetos* & *Roſſos* illis vicinos, gentem patriam officii memor repetiit. Erant illi partim rudes, partim *Pelagiana* paulo ante contagione infecti; & deerant rectæ exempla vitæ, una cum ſacris admonitoribus. Invidit tam ſancta emolienti *Morchenius*, *Veneterum* regulus, tyrannus atque idem impius, conſilio *Catheni* hominis impuri. ille vero, intentiſſimus operi, *Scotiam* petiit, & *Gleſcuenſis* fundamenta jecit monaſterii; homo ad promovendam veram natus religionem.

Lubet hic verba ſcriptoris ejus vitæ in medium afferre: " *Pictorum* patriam, quæ modo *Gallovidia* dicitur, ab ido-" lolatria, & pravitate hæretica, doctrina ſua purgavit. *Al-*" *baniam* partim convertit, eccleſias conſtruxit, & mona-" ſteria multa fundavit. Miſit ex diſcipulis ad *Orcades*, " *Norvegiam*, & *Iſelandiam* luce fidei imbuendas." Hæc ille. Neque tamen ejus ſedulitas rara quicquam *Niniano* clariſſimo, qui in eo præceſſit vigilantiſſimus munere, detrahit. quin addit potius. Collata fuſius elucent lumina. *Catgallus*, *Roſſorum* regulus, pietate imbutus dedit petenti *Chentegerno* locum, condendo cœnobio aptum, hinc *Eilvio* hinc *Cluta* fluminibus amœne incluſum. Crevit opus ad juſtam non modo magnitudinem, verum etiam ad magnificentiam quoque. Præſes interea frequentiuſcule *Romam* petiit, & pontifex factus *Eilvianam* eccleſiam in ſedem conſtituit.

Erant tunc temporis in monaſterio *Chentegerni* trecenti, qui operam colendis dabant agris; & totidem cœnobii officinis inſerviebant. trecenti quoque officiis vacabant divinis, & doctarum reconditæ artium cognitioni. Felix illud ſæculum, quod tam aureos protulit monachos. Senſerat *Rodericus* princeps abſentiam *Chentegerni*, *Scotiam* frequentantis, aliquid detrahere gloriæ *Eilvienſis* eccleſiæ; & pontificem ad reditum hortabatur. Venit ille, &, rebus compoſitis omnibus, *Aſaphum* diſcipulum ſuum, virum cum humanioribus tum divinis literis inſtructiſſimum, ſucceſſorem in epiſcopatu ſibi conſtituit. Poſtremo, ſenio gravatus, *Scottos* & *Gleſcuenſem* repetiit ſedem; & fato ibidem conceſſit, ac ſepultus eſt. *Aſaphus* vero ſpartam, quam nactus eſt, ſtudioſiſſime excoluit. Poſteritas, memor patroni, nomen loco *Fanum Aſaphi*, moriturum nunquam, impoſuit.

CAP.

CAP. XLVII. *De Nennio.*

NENNIUS in noſtro locum quodammodo poſcit catalogo; & per me quidem libenter habebit. ſed ejus gloria, olim illuſtris, ita modo obſcurata eſt, ut quo potiſſimum pacto luci reſtituam, ſane dubitem. Ne tamen ingrati ſilentii aliquando arguar, excutiam omnes antiquitatis forulos: ſic enim futurum eſt, ut ſi non magnam feneſtram ad lucem, ſaltem rimam oculato lectori aperiam. Dicam igitur quid mihi nuper contigit, dum obequitarem per *Eboracenſem* provinciam. Inviſebam abbatem *Eurevallenſis* coenobii in ipſis ripis *Euri* fluminis (à quo, una cum tota late circumjacenti regione nomen ſumpſit) poſiti. Is omnem mihi humanitatem, perlecto principis diplomate, oſtendere; & in bibliothecam ſuam, libris bene refertam, recta deducere. Tum ille ad publica munia; ego vero, & avide quidem, ad vetera exemplaria: inter quæ unum ſe mihi obtulit, cum hac inſcriptione: " *Nennius* de Origine *Britanniæ.*" Titulus hic mihi prima fronte adblandiebatur; putabam etenim me theſaurum aliquem nactum. Sed cum operis aliquantulum guſtaſſem, de ſpe illa aliquantulum decidi. nolui tamen librum prius deponere, quam perlegiſſem. Quis unquam liber tam inepte ſcriptus eſt, ut nullum prorſus ab ejus lectione fructum ſperare queas? Certe hunc ego ex illa lectione fructum cepi, ut deprehenderim ſciolum aliquem monachum id in *Nennii* gratiam, quod quidam etiam in *Gildæ* hiſtoria fecit, præſtitiſſe. nempe totum opus ſplendidis mendaciis, anilibus fabulis, & prodigioſa barbarie confudiſſe. Ita tandem evenit, ut pro vero *Nennio* emerſerit neſcio quis fictitius & ſubornatus nugator. Neque pauci quidem ex vetuſtiſſimis autoribus, per hujuſmodi nimium diligentes defloratores, funditus interierunt. unum tamen erat, vel in ipſo libelli exordio, quod ſolum ex multis diligenter notavi, hoc eſt, *Nennium* cujuſdam *Elbodi* diſcipulum fuiſſe.

Hinc multis diſquiſivi anxius locis, num alibi extaret *Nennius*. Inventa tandem duo, multo cum labore, exemplaria, plane antiquiſſima; ex quibus deprehendi non incorruptam autoris hiſtoriam. Multa illic de *Britannorum*

origine

origine, & genealogiis, ac urbibus; tum de *Arturio*, & *Saxonum* tyrannide. Liquet eum *Britannum* fuiſſe ex multis vocabulis, quæ interſerit, *Britannicis*; ſtuduiſſe quoque illum in finibus *Scottorum Hiberniensium*: de quorum rebus geſtis pauca, ſed antiqua ſcribit. Inciderat *Henricus Venantodunenſis* quadringentis abhinc annis in *Nennii* hiſtoriam, ſed nomine ignotam; id quod eo maxime liquet loco, quo fortia *Arturii* bella recitat.

CAP. XLVIII. *De Samuele*, Britanno.

SAMUEL *Britannus Nennio* familiaris erat, ejuſque hiſtoriolam, non ſine judicio quodam acri, terque quaterque excuſſerat. Uſus eſt præterea *Elbodo* præceptore, cujus diſcipulus erat *Nennius*, ut paulo ſuperius docui. Utrinque multa didicit, ac memoriæ commendavit; ne tantis altoribus degener aliquando alumnus aut videretur, aut diceretur. Annotaverat multa in *Nennio*, quæ lucem deſiderabant; & in pluribus *Elbodi* judicium religioſe ſecutus eſt: quæ ego vetuſtiſſimo codici *Nennianæ* hiſtoriæ inſcripta reperi. Hunc quoque à *Britannis* ad *Scottos* perveniſſe, ſtudiorum gratia, ex his quæ ſcripſit, non male colligo. *Arturii* apud *Scottos* inter cætera gloriam, & facta aliquot illuſtria celebrat. Monachum fuiſſe eum facile crediderim, nam pæne apud monachos ſolos literæ tunc florebant.

CAP. XLIX. *De Elerio.*

ELERIUS olim fuit, atque adeo nunc eſt, in ſuo apud *Cambros* pretio. Crediderim ſtuduiſſe illum primum ad ripas *Eilvii* fluminis; ubi fanum divo ſacrum *Aſaphō*: poſteaque ſtrepitus & frequentiæ vitandæ cauſa tanquam ad eremum abiiſſe. Illud apertiſſimum, erexiſſe illum monaſterium circa vallem *Cluviam*, in quo numerus erat & virorum & fœminarum inſignis; inter quos *Guenureda* nobiliſſima virgo, alumna *Bennoi*; quæ gladium impotentis *Caradoci* abſciſſa pertulit cervice.

CAP. L. *De Eata.*

EATA in hiſtoria *Bedæ* totus elucet. unde & nos pauca, ſed appoſita, de ejus ſeligemus vita. Principio occurrit de educatione & inſtitutione hominis teſtimonium *Bedæ* plane honeſtum, cap. 24. tertii libri *Anglicanæ Hiſtoriæ*: " *Eata* unus ex duodecim *Aidani* epiſcopi diſcipulis, " quos primo epiſcopatus ſui tempore de natione *Anglorum* " in Chriſto erudiendos accepit." Hæc *Beda*. Studuit poſtea propter ripas *Tueſis* fluvii inter *Mailroſſenſes*, quibus & tandem præfuit. orta vero de *Paſchali* obſervatione controverſia, *Colmannus Scottus*, abba *Lindisfarnanus*, ſuos repetiit: in cujus locum *Eata* ſubrogatus eſt. Scriptor vitæ *Wilfridi* Magni refert *Theodorum*, *Cantiorum* archiepiſcopum, conſecraſſe *Eatam* in *Lindisfarnanum* epiſcopum, & *Haguſtaldenſem*: quo integro honore tribus annis functus eſt. Deinde ſola cathedra *Lindisfarnenſi* contentus, eam retinuit dignitatem, donec, permutatione facta, ipſe *Hagaſtaldanum* reciperet, *Cuthbertus* vero *Lindisfarnam*.

CAP. LI. *De Cedda.*

CEDDA, vir immortali vel digniſſimus memoria, natus eſt & puer educatus apud *Tranſabrinos*, à quibus & originem duxit. Illuſtria vero ejus facta accurate, ſed ſparſim, à diligentiſſimo *Beda* chartis, & præcipue hiſtoricis, commendata ſunt. Næ ego rem haud ingratam aut inutilem facerem, ſi, quæ ſparſa ſunt & curioſum expetunt inquiſitorem, in numerum colligerem, ac data cura, expedita & ſuo ordine obvia redderem. Agnoſco officium, quod & præſtabo. Operam bonis literis & religioni ſedulam admodum impendebat *Lindisfarnæ*, ubi *Northumbrorum* ſedes erat pontificia. Patrono & præceptore *Aidano*, *Scotto* pontifice, uſus eſt: cujus & inſtitutis & exemplis inſtructiſſimus, eo tandem pervenit, ut à ſuis ornamentum virtutis non modo diceretur, ſed & crederetur quoque. Interea vir factus matura quadam cum ingenii tum experientiæ dexteritate, felicitate, ſucceſſu quoque, ita multorum ſibi conciliavit animos, ut & principibus gratior eſſet viris. *Oſ-*

uvius,

wius, *Tranſabrinorum* rex, *Wilfridum*, adprobatiſſimæ in literis notæ hominem, in epiſcopum elegit *Eboracenſem*. Antiſtes ille deſignatus conſecrationis munus ab *Agilberto Gallo* petiit, & accepit; tum præterea longiuſcule abfuit; unde & enata occaſio, ut rex *Alfridi* filii ſui conſilio *Ceddam* in ejus inſtitueret locum, ægerrime & pæne impotenter *Wilfrido* hoc ferente. quod fecerat princeps vel ratiſſimum eſſe voluit; & *Finnanus Scottus*, epiſcopus *Lindisfarnanus*, infulas ei ſacras tradere non recuſavit. Synodus forte celebrata eſt circa hæc tempora, viz. anno D. 664. & regni *Oſwii* 22. in *Phario* ſinu, monaſterio *Hildæ*, de obſervatione *Paſchali*. in qua *Wilfridus* multa copioſe, argute, cordate expreſſit, *Cedda* interpretis partes inter *Anglos* & *Scottos* agente.

Cœperat jam fides *Merciorum* genti, regnante *Peada*, leviter innoteſcere. hinc *Oſwii* conſilio nunquam ſatis laudato, cum *Scotti* aliquot provinciam prætentaſſent, *Ceddam* ad tam pium animavit opus. Injunctum ille munus tanto cum fructu adminiſtravit, ut cœlitus eo demiſſum facile quidem omnes crederent. Sic ille vigilantis epiſcopi parteis integre præſtabat, inſtitutus à *Theodoro Cantiano*, rogante *Wolpherio* rege. Extat libellus de vita *Vulfeati* & *Rufini* martyrum, filiorum *Wolpherii* regis *Merciorum*; in quo multa appoſite de *Cedda Canachinam*, *Sovaniæ* ſilvam, & *Lichinum* campum incolente dicuntur. Venerunt in *Merciam* una cum *Cedda Bettius* & *Adda*, fratres *Uttanii* abbatis *Capræ-capitis*. quid quod & *Wolpherius Ceddam* fundo fertili donaverit apud *Lindios*, cui nomen **Berne**, id eſt nemus. Crediderim hunc eſſe locum **Berdenige**, quem olim à *Danis* funditus deſtructum, fulminantibus *Angero* & *Ubbone*, tyrannis immaniſſimis, & longo poſt temporis intervallo à *Gisleberto Gandavo*, *Lindiorum* comite, extinctis *Romariis* nobilibus, reſtauratum. Nec ſic ceſſavit egregia pontificis erga religionem pietas. *Oſwius* ſatagebat *Chriſtianarum* rerum: unde & *Ceddam* non paucis illuſtribus comitatum ſociis ad *Sebertum* orientalium *Anglorum* regem, tanquam apoſtolum tranſmiſit in opus evangelicum. Fundamenta interea loci, favore & beneficio principis *Ethelwaldi*, filii *Oſwaldi*, regis *Nortabrinorum*, *Læſtingani* monaſterii apud *Eboracenſem* gentem poſita. Crevit

vit in juſtam monaſterium amplitudinem; & monachos, doctum chorum, aluit, donec clades omnia *Danica* confunderet. Erat enim *Ceddana* propago ad bonas artes & exornandas & promovendas plane nata. Nam præter hunc *Ceddam* & alter erat ejuſdem nominis, quem ego ad differentiam, *Ceddam* juniorem appello, vir bonus, idemque in rebus divinis clarus, ſi quis alius, facile orator; & meritis dignitatem recte exigentibus abba *Leſtinganus*, ac poſtremo epiſcopus. *Cimbillus* quoque & *Chelmius*, *Ceddarum* fratres, ejuſdem loci & inſtituti homines, evangeliique aſſertores fortiſſimi fuerunt. *Cedda* ſenior peſtem fugiens ictericiam, relictis *Anglis* orientalibus, ad *Leſtinganos* rediit, ubi Charybdim devitans in Scyllam incidit, peſte ſtatim tactus & ſublatus. Audita apud orientaleis *Anglos* morte *Ceddæ*, triginta monachi ex ejus cœnobio commigraverunt *Leſtingam*, teſte libello de vita *Ceddæ* impreſſo, qui & omnes excepto uno ibidem peſtifera clade extincti ſunt. at libellus nomen non indicat monaſterii. credibile eſt illud vel in *Cnobberi* burgo, vel in *Dunovico* fuiſſe. Sed incerta pro certis non refero. hæc partim ex *Beda*, partim ex aliis deſumpſi autoribus.

CAP. LII. *De Tunberto*, Monacho.

TUNBERTUS, à *Mariano Cathed* dictus, monachus, ut ego conjecturam facio, *Lindisfarnenus*, eo eruditionis famæ pervenit, ut, exulante *Wilfrido*, ſecundus antiſtes *Haguſtalduno* deſignaretur. quo honore tribus annis functus, ac poſtea inter literas privatus conſenuit, relicta dignitate *Cuthberto*, cui & *Eata* ſtatim ſucceſſit. Argumentum ejus luculentæ doctrinæ vel hinc magnum colligere licet, quod præcipuus inter *Bedæ Girovicenſis* præceptores annumeretur.

CAP. LIII. *De Joanne Fibrolegano*.

JOANNES, quem recentioris memoriæ *Saxones*, à *Fibrilega*, loco celebri, *Fibroleganum* appellabant, in *Harpeham*, *Deirorum* pago, natus ex nobili familia fuit. *Beda* ſcriptorum ejus ſæculi, tum doctiſſimus tum fideliſſimus,

mus, multa de hoc *Joanne*, viro plane erudito & pio, tum præterea ſuo in bonis literis præceptore, ſcribit, cap. *viz.* 2, 3, & 4, quinti libri *Hiſtoriæ Anglicanæ.* & eſt præterea libellus antiquiſſimus *Fibrolegæ*, inter theſauros repoſitus, qui loci ejuſdem antiquitatem ſimul ac *Joannis* vitam fuſius prædicat. His ego fretus præſidiis, breviter quæ ad *Joannem* inſigniter pertinent, explicabo. omnia autem repetere & mihi ſcribendi & vobis audiendi forſitan ingeneraret tædium. Adoleſcens *Theodorum* & *Adrianum*, bonarum literarum lumina, *Duroverni* prælegenteis audiebat, ut ex his partim verbis, quæ in libro *Folchardi Durovernenſis* de ejus vita referuntur, apparet: "Subduxit primo manum ferulæ "*Theodoro* archiepiſcopo *Cantiæ*, cujus doctrinis aucturam "inſtitutus, à ſummo doctore ſummam conſcendebat api-"cem philoſophiæ." hæc ille. Reverſus poſtea ad ſuos, literis incubuit totus in ſinu *Pharenſi*, *Hildæ* virginis ſpectatiſſimæ ad *Iſeæ* fluminis oſtia monaſterio. Deinde & in *Aquilino* monte, vulgo Erneſhaulc, propter ripas *Tynæ* fluminis, eremiticam, ſtrepitum rerum fugiens, ducebat vitam. Præfuiſſe autem illum *Fibrolegano* monaſterio, quod & ipſe inſtituit ſubſidio nobilitatis vicinæ, *Puccæ* viz. & *Actæ* comitum, notius eſt quam ut enarratione indigeat: ac non perinde notum *Bedam* olim fuiſſe ejus diſcipulum. Communis ut affirmat ſcriptorum conſenſus, *Joannem Fibrolegæ* monaſterium, ubi prius eccleſia *Joanni* evangeliſtæ ſacra erat, erexiſſe: ita comprobant plerique *Bertinum*, alias *Brightewinum*, ejus diſcipulum, primum fuiſſe abbatem *Fibrolegaunum.* non contendam in re levicula: dicturus interim, eum inſignitum poſt *Eatam Hagulſtaldenſis* epiſcopatus dignitate; tandemque *Eboracenſi* etiam. *Sigga* diaconus, vir integerrimæ vitæ, *Joanni* ſerviebat. Idem fecit *Henebaldus* poſtea *Tynmenſis* cœnobii abba, & *Audoenus*, alias *Owinus*, qui ſplendidus *Ethelthredæ* reginæ miniſter fuerit. ſucceſſere in *Fibrolega*, quæ & ante *Deirorum* ſilva dicta eſt, *Bertino* abbati *Vinbaldus* & *Volfeatus*. Anno vero ab obitu *Joannis* 146, depopulatores *Dani Fibrolegam* ferro & igne devaſtaverunt. *Ethelſtanus* tandem *Scoticanæ* domitor antiquitatem loci non modo reparavit, ſed & auxit quoque decus.

CAP.

CAP. LIV. *De Cappa.*

CAPPA, rarum apud ſcriptores in primitiva eccleſia *Saxonum* nomen; non tamen ita abolevit, ut ejus prorſus dignitas omnis interierit. Interim ſic comparatum eſt, ut res *Cantianæ* & *Transſabrinæ* eccleſiæ majorem tum cognitionem tum lucem, quam aut *Viſiſaxonicæ* aut *Mercianæ*, ſcriptorum diligentia, acceperit. quare ut *Cappæ* famam & gloriam depulſis tenebris ſuo nitori utcunque reſtituam, lubet per *Birinum*, *Viſiſaxonum* apoſtolum, ab *Honorio* epiſcopo *Romano* in *Britanniam* tranſmiſſum, feneſtram patefacere. ille quidem *Cunegilſum* & *Oſuualdum* ejus hoſpitem, reges, illum *Goviſſorum*, hunc *Berniciorum* ſacro perfundebat fonte, ac Chriſtiana rite informabat religione; donatus interea *Hydropoli* ſede epiſcopali. Deinde comparatis optimæ notæ presbyteris, plebem eis fide imbuendam, juxta ac baptizandam ſolicite commiſit; inter quos & *Cappa*, vir cum eruditus tum pius, primas tenebat partes.

Bene ſit *Thomæ Rodeburno*, monacho *Ventano* apud *Simenos*, cultori antiquitatis plane maximo, cujus in eruenda veteris eccleſiæ *Viſiſaxonicæ* cognitione incredibilis diligentia, *Cappam* poſteritati de nomine non obſcurum reliquit, ut neque *Faddam*, *Burgelinum*, aut *Cyddinum*, incomparabiles presbyteros, & comites *Cappæ* individuos. Annis paulo recentioribus venit *Dicolus*, homo *Scotus*, ſocioſque ſui ordinis quinque aut ſex ſecum deducens, miris religionem Chriſtianam modis promovit inter *Viſiſaxones*, ſimul & *Sudoſaxones*; atque monaſterium in *Boſenham*, propter litus æſtuarioli, paucis paſſuum millibus à *Cicaſtro* diſſiti, poſuit. Venit nec longo poſt tempore *Wilfridus* magnus à *Transſabrinis* epiſcopus, ſed exul, comitatus *Beorwino* ad eaſdem gentes, & verbi divini felicia ibidem ſparſit ſemina. unde & ad *Vectenos* etiam inſulanos illos pervenit, plebem ſacris addocens concionibus: ſedeſque deinde epiſcopalis in ejus gratiam deſignata eſt, quo loco æſtus *Ceoleſegam*, id eſt marinorum vitulorum inſulam circumfluit. Hactenus de prima *Viſiſaxonicæ* eccleſiæ inſtitutione in perpetuam divini *Cappæ* memoriam, ac ejus ſalutiferæ eruditionis laudem emeritiſſimam.

CAP.

CAP. LV. *De Theodato.*

THEODATUS, *Saxonice Frithona* dictus, magnifice per diſciplinas à doctis acceptas in juſtam uſque gloriæ accrevit magnitudinem. originem vero ſui generis à nobili *Viſiſaxonum* gente traxit. Sacris operam dedit literis *Duroverni Cantiorum*; quo tempore *Honorius*, olim *Gregorii* pontificis *Romani* diſcipulus, metropoli præfuit: cui & ipſe notus, juxta ac charus fuit; uſque adeo, ut in ejus mortui locum ſuccedere digniſſimus judicatus ſit. Multa referunt de hoc epiſcopo literato *Beda*, *Gulielmus* à *Meildulphi* curia, & *Gervaſius Durovernenſis* monachus, qui vitas archiepiſcoporum *Cantianorum* libro accurate ſcripto perſtrinxit.

Hoc quoque ad laudis cumulum ei acceſſit, quod unus omnium *Saxonum* dignus ſit viſus, qui primus *Cantianam* regeret dioeceſim. Quam hic mihi diſplicent rerum eventus infelices illi, qui nobis tot erudita miniſtrorum illuſtrium primitivæ *Saxonum* eccleſiæ monumenta funditus eraſerunt. nomina pæne tantum ſervata ab oblivione. De libris ſane ab eis editis, quaſi ſomnium & umbra, eaque inconſtans.

CAP. LVI. *De Tatfrido*, monacho.

TATFRIDUS monachus ſinus *Pharii* maſei celebratiſſimi, in quo, *Beda* teſte optimo, vel juſtus eruditorum enituit numerus, publico plane *Saxonicæ* commodo eccleſiæ. *Boſillus* hujus loci alumnus (poſtea *Wictiorum* epiſcopus, ut quidam hoc verſiculo cecinit, primus:

> Antiſtes primus fuit *Hildæ Boſillus* alumnus)

ſenio laborabat, & ſucceſſorem ſolicite quærebat. Hanc curam ſic *Beda* 20. cap. libri quarti *Anglicanæ Hiſtoriæ* explicat: "Languente *Boſillo*, vir ſtrenuiſſimus, ac doctiſſimus, atque excellentis ingenii *Tatfridus*, ejuſdem monaſterio electus eſt antiſtes: ſed priuſquam ordinari poſſet, morte immatura præreptus eſt.

CAP. LVII. *De Sigeberto*, Rege.

SIGEBERTUS, *Reodwaldi* orientalium *Anglorum* regis filius, jure quodam ſuo locum in illuſtrium catalogo virorum poſcit: non quod aliquid poſteritati editis à ſe libris tradiderit, ſed quod bonas literas, literatus & ipſe, in *Britannia* ſepultas, tanquam ab orco, in lucem revocaverit. Quare operæ pretium videtur talis ac tanti principis vitam paulo altius repetere. *Sigebertus* itaque adoleſcens ad publicas ſcholas, incertum à patre an à *Corpovaldo* fratre ſuo, in *Galliam* miſſus, ita *Chriſtianæ* religionis myſteria una cum doctis artibus imbibebat, ut cuncti de ejus indole ſpem multo maximam conciperent. Dumque ſic in *Gallia* virtuti ſedulo operam daret, *Corpovaldus* ejus frater germanus, qui mortuo patri in imperium *Oſtroanglorum* ſucceſſit, à *Richerto* tyranno, cum jam fidei ſacramentis initiatus fuiſſet, occiſus eſt. Quæ calamitas in cauſa erat, ut *Oſtroangli*, qui inceperant de religione *Chriſti* bene ſentire, per tres poſtea annos in cultu idolorum perſtiterint. Adfuit tamen deus aliquis, qui, tandem caſum gentis miſeratus acerbum, aut revocavit, aut à ſuis revocari juſſit *Sigebertum*, virum & Chriſtianum & ad imperium natum. Rediens igitur avitum regnum accepit, non ſine ſummo populi cum gaudio, tum applauſu. utque erat ipſe optime inſtitutus in rebus omnibus, quæ vel ad religionem vel ad literas pertinent; ſic præter cætera cupiebat gentem etiam ſui quam maxime ſimilem facere. Fidem tamen eruditioni præferens, eam, tanquam à ſe adprime neceſſariam, feliciter auſpicatus eſt.

Venerat circiter hæc tempora in *Cantium* ad *Honorium* archiepiſcopum *Burgundus* quidam, nomine *Felix*, vir cum doctiſſimus tum ſanctiſſimus; & qui non alio in *Britanniam* transfretaverat nomine, quam ut pomœria *Chriſtianæ* urbis latiſſime promoveret. *Honorius* autem, laudato hominis propoſito, utpote undecunque ſancto, tranſmiſit illum ad *Sigebertum*, talia jamdudum meditantem, à quo tanta cum humanitate acceptus erat, quantam hoſpes nemo facile expectare poterat. Agnovit *Burgundus* optimi principis erga ſe benevolentiam; & aliquo modo reſpondere cupiens, animum

mum in hunc ſcopum intendebat, nempe ut *Oſtroanglos* bonæ vitæ exemplis, & ſana fidei doctrina *Chriſto* adquireret. Non defuit tam pio animo ſuus ſucceſſus. nam *Oſtroangli*, fidei præcepta edocti, ſe totos Deo O. M. conſecraverunt. princepſque, impendio delectatus apoſtoli & epiſcopi ſui ſanctitate, ſedem ei de more ſtatuit in litorali ſed antiqua *Sudovolcarum* civitate. quam *Oſtroangli* veteres quidem illi, ut ex numiſmatum inſcriptionibus apparet, Dommoc appellabant. Sed poſtea, invaleſcente epiſcopi autoritate, Felixſtow à vulgo, & à doctis *Felicia* dicta eſt: noſtra tamen ætas reliquias urbis olim magnæ, at nunc longa maris violentia multum diminutæ, Dunſwic vocat, & nos, ut latinius perſonet, *Dunovicum*.

Hactenus de fundamentis piæ religionis bene jactis. nunc vero locus poſtulat, ut oſtendam quo pacto literas in *Britannia* mortuas reſuſcitaverit. Viderat *Sigebertus* in *Gallia* literarum in publicis ſcholis exercitia, quæ ingenuorum adoleſcentum animos, ad res clariſſimas anhelantes, pulcherrime exacuebant. ideoque cum ſuo egit *Felice*, ut & *Oſtroangli* ſimili fruerentur felicitate. Quid multis moror? Laudavit mentem docti regis erga bonas artes tam liberalem. deinde communi conſilio locum ſtudiis aptiſſimum, *Grantam* nomine, decernunt. Fuit *Granta* antiquitus, florente *Britannia*, urbs celeberrima, nomenque à *Granta* fluvio præterlabente ſumpſit. ſed, ingruente *Saxonum* violentia, adeo tota concidit, ut *Beda* Grantaceſtre civitatulam deſolatam vocet: nec aliud hodie eſt, quam pagus humilis, ſolo nomine retento, ubi olim nobilis civitas. Non tamen omnis ejus gloria ita obſcurata eſt, quin ex ruinis depopulatæ urbis nova, & quidem pulcherrima emerſerit, quam *Angli* in imperio utcunque confirmati poſuerunt etiam in ipſis *Grantæ* ripis, uno à veteris ſtructuræ loco milliario, atque à fluvio & ponte, quem ſua lingua Brigge vocabant, Grantebrige appellaverunt. quanquam nunc à vulgo ſed corrupte Cambrige vocatur.

Vides, candide lector, quo me *Grantæ* antiquitas rapuit. ad ſcholas igitur, unde abii, redeo. Deſignato autem loco ſtudioſæ juventuti commodiſſimo, alia reſtabat cura, nempe ut ædes, pædagogos, ſtipendia compararet. Quæ omnia nunquam ſatis laudatus princeps tam accurate fecit, ut nullis

impenſis aut laboribus pepercerit. Atque hæc quidem origo, ut ego à doctiſſimis juxta ac fideliſſimis autoribus didici, *Grantanæ Academiæ*, quæ ex parvis ſed felicibus initiis in tantam excrevit cum magnitudinem tum gloriam, quantum noſtrum hoc ſæculum, ſi quis literas ſpectat, undicunque aureum, admiratur, ſuſpicit, veneratur. Ex hac etenim academia, regnante illuſtriſſimo rege *Henrico* octavo, tot inſignes viri non modo in tribus linguis, verum etiam in omni diſciplinarum genere ad unguem eruditi prodierunt, quot totam late *Britanniam* priſtinæ eloquentiæ, quam olim à *Romanis* accepit, reſtituerunt. Nihil mehercle fingo, & teſtis optimus eſſe poſſum, ut qui *Grantæ*, in Collegio *Chriſti* nomini ſacro, bonis artibus operam dederim, quo tempore hæc felicitas claruit.

Sed quid hoc rei eſt, quod alio properantem me *Granta* revocet? Certe aliquando libellum vidi (non illum intelligo *Grantæ* nuper à quodam *Germano* rhythmis *Anglicis* impreſſum) Latine ſcriptum, ſed incerto autore, qui tam multa & magnifica de antiquitate *Grantani* gymnaſii prædicat, ut à nullo fere fidem mereatur. Attamen vix adducor, ut credam antiquæ *Grantæ* olim fuiſſe celebres ſcholas, in quibus, *Britannis* unice cum *Romanis* conſpirantibus, viri eruditionis ſelectæ doctas artes una cum linguis profitebantur. Quanquam ab hac ſententia non admodum abhorret *Joannes Roſſus*, *Verovicanus*, in libro de *Academiis Britannicis*; quamvis alias libellum, de quo modo locutus ſum, telis omnibus impugnet. Hinc forſitan *Sigebertus*, audita rei antiquitate, novæ *Grantæ* novas ſcholas; quemadmodum poſt aliquot ſæcula *Alfredus* rex ad *vadum Iſidis*, id eſt, *Oxonii*, poſuit. Quid quod *Eadveardus* ſenior, *Alfridi* patris ſui nobile ſecutus exemplum, fertur *Grantanam* academiam regia reparaſſe munificentia?

Nunc iterum à literis ad rem Chriſtianam. *Furſæus* quidam *Scottus*, vir magnæ eruditionis ſimul & ſanctitatis, ad *Oſtroanglos*, jam fidei initiatos, venit: quem *Sigebertus*, quia ſincere & indefeſſa diligentia plebi evangelium prædicabat, non modo tenere dilexit, verum etiam *Cnobheroburgo* caſtello maritimo donavit; in quo ſtatim *Furſæus*, annuente rege, monaſterii fundamenta jecit, quod poſtea à principibus *Oſtroanglorum* auctum in immenſum fuit. De-

nique, cum optimus princeps hæc & hujuſmodi multa alia nunquam moritura rite feciſſet, *Ecgrico* cognato ſuo regnum commendavit, vitamque monaſticam totis votis ſecutus eſt. Poſtea tamen neſcio quis malus dæmon tam ſanctam illi invidebat quietem. nam *Penda*, tyrannus *Merciorum*, *Oſtroanglis* bellum indixit; cujus illi cum potentiam tum immanitatem, utpote inferiores, veriti *Sigebertum* è cœnobio forſan *Cnobberoburgenſi* (quod olim ſitum propter litus *Sudovolcanum* non procul à *Blitheburgo Furſæum* abbatem habuit) in prælium vocant, ut illo præſente præſenti animo pugnarent. Quid faceret? unus multis præſentiam ſuam pernegare non potuit: arma tamen ferre prorſus recuſavit, pro gladio virgam tantum manu gerens. cumque ad manus ventum fuiſſet, inermis *Sigebertus* una cum *Ecgrico* & bona parte exercitus *Oſtroanglici* cecidit. Hæc finis erat principis longa vita, niſi ſuperi aliter ſtatuiſſent, plane digniſſimi.

CAP. LVIII. *De Trumbero.*

TRUMHERUS ex nobili regum *Nortabrinorum* genere originem duxit, qui cum maximæ ſpei juvenis eſſet, relicto aulæ ſtrepitu & pompa, literas & ſanctiorem vitam ſolicite quæſivit, ac invenit. unde & monachatus ei perplacuit. Hujus viri longe clariſſimi ſcriptores veteres multi honeſtam fecere mentionem; inter quos & *Beda Girovicenſis*. At ille, quiſquis is fuit, qui vitam *Oſuuini* regis *Nortabrinorum* & martyris ſcripſit, unus inſtar multorum ejus vitam breviter, at interim ſignificanter, exprimit. cujus & hæc verba ſunt: "In *Gedlingo*, modo Gillinger vocato, non procul ab "urbe *Richemondiæ* ſito regina *Eanfleda Oſwii* regis uxor, "& regis *Oſuuini* propinqua, in expiationem necis ejus, im- "petrata à rege *Oſwio* licentia, monaſterium conſtruxit: "in quo orationes aſſiduæ pro regis occiſi & ejus qui occi- "dere juſſit animæ ſalute quotidie Domino deberent of- "ferri; & virum devotum, nomine *Trumberum*, natione "*Anglum*, à *Scottis* ordinatum & edoctum, regis occiſi pro- "pinquum, conſtituit abbatem: qui poſtea ſub rege *Mercio*- "*rum Wolpherio*, in provincia *Merciorum* & mediterraneo- "rum *Anglorum* epiſcopus effectus, gentium multitudinem "ad fidem convertit." Hæc ille. Præceſſerant in ſede *Lichifeldenſi Dinma* & *Ceolachus* homines *Scotti*; at *Anglus* ille

ille tertius, cujus monumenta literaria, ut fertur & credibile eſt, *Danica* tempeſtas, vehementiſſima quidem illa, abſtulit.

CAP. LIX. *De Cedmone.*

CEDMON ad provectam uſque ætatem ſe honeſtum juxta ac utilem ſervum exhibuit monachis, ac ſacris *Pharenſis* cœnobii virginibus; unde merito illis cariſſimus erat. Contigit autem huic frequentiuſcule intereſſe conviviis, in quibus cum videret citharam de more circumferri, & ſuas canendi vices inſtare, ipſe amuſus & inglorius dejecto vultu loco ſemper ceſſit. Quod cum aliquando feciſſet mœſtus, noctu jumentorum ſtabula (nam cura illa tum ei in ſortem eeciderat) petiit; & videns ſalva eſſe omnia, membra ad quietem compoſuit: quieſcenti autem ſupervenit, qui hæc diceret: "*Cedmon* canta." ille quaſi per ſomnium reſpondet, "non poſſum; atque hac de cauſa modo "è convivio me ſubduxi." At rurſus ut cantaret juſſus, rogat quid cantet. tum juſſit neſcio quis bonus genius, ut principia rerum caneret; id quod tam docte etiam in ſomnis fecit, ut, cum domum reverſus fuiſſet, & de eadem re vigilans caneret, monachi *Pharenſes* alioqui doctiſſimi facile quidem omnes admirari, imitari vero nullo modo potuerunt: eoque hæc virtus proceſſit, ut *Angloſaxonum* omnium in patria lingua (cum tamen ne horulam unquam unam literis dediſſet) judicatus ſit plane eloquentiſſimus. Poſtea, divino cantandi munere impendio lætatus, fit monachus inter *Pharenſes* maximæ continentiæ: cujus & laudes *Beda* his celebrat verbis, 22. cap. quarti libri *Hiſtoriæ Anglicanæ*: "in hujus cœnobio abbatiſſæ fuit frater quidam divina gra-"tia ſpecialiter inſignis, qui carmina religioni & pietati "apta facere ſolebat; ita ut quicquid ex divinis literis per "interpretes diſceret, hoc ipſe poſt puſillum verbis poeti-"cis, maxima ſuavitate compoſitis, in ſua, id eſt, *Anglo-*"*rum* lingua proferret: cujus carminibus multorum ſæpe "animi ad contemptum ſæculi & appetitum ſunt vitæ cœ-"leſtis accenſi. Et quidem & alii poſt illum in gente *An-*"*glorum* poemata religioſa facere tentabant: ſed nullus "eum æquiparare potuit. namque ipſe non ab hominibus,

"neque

"neque per hominem inſtitutus canendi artem didicit, ſed "divinitus adjutus gratis canendi donum accepit." Hæc *Beda*.

Lilius Gregorius Gyraldus tertio de hiſtoria poetarum dialogo hæc infert, quæ & huic loco apte admodum conveniunt: "illud tamen mihi mirandum magis videtur, quod "eſt à *Syneſio* proditum, per ſomnum poſſe etiam aliquem "poetam fieri, idque per ſua tempora contigiſſe affirmat. "Idem ait & *Plutarchus* de *Socrate*." & ibidem: "ut mittamus & quæ de *Meleſagora Eleuſinio*, qui *Athenis* nullas "artes edoctus, ut à *Maximo Tyrio* ſcribitur, à nymphis "inſpiratus, & vates & ſapiens evaſit." Hactenus *Lilius*. Multa non ſine admirabili facundia *Saxonicis* rhythmis ſcripſit, de quibus ego pauca ex multis, quæ *Beda* cap. eodem hiſtoriæ ſuæ recitat, adponam:

De Creatione mundi.
De Origine humani generis.
De tota hiſtoria Geneſeos.
De Incarnatione Domini.
De Paſſione.
De Reſurrectione.
De Aſcenſione.
De Adventu Spiritus ſancti.
De Doctrina Apoſtolorum.

Vixit circa tempora *Ecfridi*.

CAP. LX. *De Vigegardo*.

VIGEGARDUS *Anglus* ſuo ſæculo commendatiſſimus a literis laudem merito tulit magnam. Vixit *Duroverni Cantiorum*, quæ urbs tunc academiæ præ ſe ferebat ſpeciem; tandemque *Ecberto*, *Cantiorum* regi, recte cognitus eam facile inivit gratiam, ut mortuo *Theodato*, *Cantiano* archiepiſcopo, ipſe in metropolitana ſuccederet dignitate. Agebat igitur perſuadente *Oſuuio*, *Tranſhumbrinorum* rege, qui tunc apud *Cantios* hoſpes erat, ut comparatis in uſum neceſſariis *Romam* peteret, infulaſque de more acciperet.

De hac profectione libellus, qui de vita *Theodori* archiepiſcopi inſcribitur, hæc refert: "*Wighardus* presbyter, vir "doctiſſimus, de gente *Anglorum*, ab *Ecberto* rege *Can*-"*tiorum*

“ *tiorum* & *Oſuuio* rege *Nortabrinorum Romam* miſſus, ut “ in archiepiſcopum conſecraretur, peſte cum ſuis *Romæ* “ ſublatus eſt.” *Beda* in libro de *Abbatibus* ſui monaſterii hæc eadem refert; unde & conjectura juſta, ea, quæ prius attulimus, inde fuiſſe tranſlata.

CAP. LXI. *De Ealfrido, Tranſabrinorum* rege.

EALFRIDUS, potentiſſimi *Oſuuii Northumbrorum* regis ex concubina (ut autor eſt *Beda* 24. capitulo libri de *vita D. Cutheberti*) filius, quam primum per annos maturos licuit, ad *Scottos*, qui tum religione juxta ac literis præpollebant, erudiendus miſſus eſt. decreverat enim pater ejus, ut aliquando epiſcopus eſſet, modo in virum eruditum evaderet: ſed mors cita *Oſuuii* propoſitum interrupit. Et *Ecfridus* germanus, filius patri in regno ſuccedens, magis bello ac dilatandis imperii ſui finibus, quam literis aut fratri promovendo ſtudebat. Quare *Ealfridus*, mediocri contentus fortuna, totus virtuti & doctrinæ incumbebat. Sed quam difficile eſt fatorum avertere legem. namque *Ecberti* inſtabat cædes; & *Ealfridus*, aliud agens, à ſuperis regno deſtinatus fuit.

Circiter hæc tempora gravis orta eſt diſſentio inter *Ecfridum* & *Pictos*. *Picti* tamen, potentia & virtute inferiores, bellum modis omnibus detrectabant. *Ecfridus* autem per omnes limites, diſſuadente *Cutheberto* & *Ecberto* viris plane optimis, fulminabat. nec aliud ſpirabat quam martium illud, “*bella, horrida bella.*” *Picti* igitur, de pace deſperantes, ad arma confugiunt, ſe ſuaque omnia fortunæ committentes. Addidit hic novus *Pictorum* animus calcar *Northumbrano*, ſatis alioqui ſua ſponte currenti. Procurrit itaque vi maxima in *Pictos*, quem illi, inſidioſa fuga in loca devia & arcta una cum bona parte exercitus deductum, miſere occidunt.

Atque hæc quidem finis fuit *Ecfridi*; cum quo gloria rerum *Nortabrinarum* uſque adeo diminuta eſt, ut multis poſtea annis vix priſtinum ſtatum recuperaverit. Perculit inſolita clades reliquias *Ecfridianorum* militum, qui ſtatim, neceſſitati conſulentes, *Ealfridum* à literis ad arma evocabant. Illi focos lareſque commendare: illi regnum & rem

publicam

publicam committere; quod poſtea tam bene rexit non parvo tempore, quam brevi, id eſt momento unius temerariæ pugnæ, male perdidit *Ecfridus*.

Sed dixerit nunc aliquis præter noſtrum inſtitutum eſſe, ut vitas regum, *majori dignas tuba*, ſcribamus. Certe non eſt. atque adeo utinam mihi liceret vel juſtum volumen hujuſmodi doctorum principum nominibus implere. Objiciet alius, nihil librorum titulo *Ealfridi* extare; ideoque in albo ſcriptorum non eſſe ponendum. Profecto conſtat extare nihil ab illo ſcriptum. num tamen olim aliquid librorum ediderit, non perinde certum eſt. Utcunque autem ſit, *Beda*, 24. cap. quarti libri hiſtoriæ eccleſiaſticæ, *Alfridum* in ſacris ſcripturis doctiſſimum fuiſſe adfirmat. & rurſus, 12. cap. quinti libri, eundem appellat virum undecunque doctiſſimum, quemadmodum *Terentianus*, in ſuo quodam ſenario, *M. Varronem*. Inſuper ex *Bedæ* hiſtoria liquet *Ealfridum* literatos in ſummo habuiſſe pretio; & *Adamnanum Scottum*, abbatem *Hiuenſis* monaſterii, qui ei librum de locis ſanctis *Solymorum* dedicavit, liberalitate plane regia remuneratum fuiſſe. Quid quod & *Aldelmus*, *Clarofontanus* epiſcopus, librum eidem dedicaverit. Lubet hic, ad circulum gloriæ *Ealfridi*, *Gul. Meildunenſis* de eo teſtimonium, plane honorificum, in medium producere. is enim libro de *Regibus Angl.* primo hæc refert: "Is quia nothus, "factione optimatum, quamvis ſenior, regno indignus æſti"matus in *Hiberniam* (*Scotiam* intelligit) ſeu vi, ſeu in"dignatione ſeceſſerat. ibi & ab odio germani tutus, & "magno otio literis imbutus, omni philoſophia compoſue"rat animum. Quocirca imperii habenis habiliorem æſti"mantes, qui quondam expulerant ultro expetiverunt." Et ibidem: "nec unquam, præter in perſecutione Magni *Wil*"*fridi*, quod livor edax digne carperet, commiſit."

Denique completis in regno quatuor fere luſtris, diem obiit *Drifeldæ* in provincia *Eboracenſi*, ut autor eſt *Henricus Huntendunenſis* quarto *Hiſtoriæ* ſuæ libro, anno à Chriſto nato 705. unde conjectura eſt, *Ealfridum* ibidem ſepultum. nam *Drifeldenſes* etiam nunc monſtrant ſepulchrum cujuſdam *Tranſabrini* regis.

CAP.

Cap. LXII. *De Berthowaldo.*

Berthowaldus monachus, ipſis adoleſcentiæ annis, *Gleſſoburgi* vitam duxit ſolitariam; eamque inter ſuos, virtutis & ſcientiæ penitioris titulo, cum laudem, tum exiſtimationem ſibi comparavit, ut tandem communi ſuffragio, mortuo *Bregoredo* viro longe ſanctiſſimo, cujus nomen alteri pyramidum *Avaloniæ* in ſacro cœmeterio inſcriptum eſt, abba quartus ab *Worgreſto Gleſſoburgenſis* deſignatus ſit. id quod manifeſtiſſimum ex libro *Gulielmi* à *Meildulphi-curia* de antiquitate *Gleſſoburgenſi*: in quo etiam *Beorwaldi* nomen adjunctum *Bregoredo*, in pyramide, affirmat. Unde veram nominis ejus tum orthographiam, tum etymon deprehendere licet. Beorwalde Saxonicum, Latine *Urſina ſilva*. Dubitat *Maildunenſis* quo factum conſilio, ut, relicto *Gleſſoburgo*, monaſterio non modo antiquiſſimo, verum etiam famoſiſſimo, *Cantiam* migraret. Ego vero hic conjecturam interponere meam non gravabor. Monachi id temporis eximiæ literarum cognitioni rectius inſudabant, quam fortunarum ſplendori. Erat eo ſæculo *Theodorus*, *Cilix*, *Durovernenſis* archiepiſcopus, vir in omni bonarum artium genere ad miraculum uſque eruditus. Nec longe inferioris notæ fuit *Adrianus Afer*, abba fani *Auguſtiniani*, *Durovernii Cantiorum*. Ad hos, tanquam ad bonarum literarum fontes ipſos, *Saxonum* turba ingenuorum confluebat ingenti juxta ac ardenti ſtudio diſcendi. Crediderim hanc fuiſſe cauſam commigrationis *Beorwaldi*. Utcunque fuit, habuit ille quidem ſucceſſus abunde lætos: nam abba *Raculphi* caſtri, non procul à *Thanato* inſula, conſtitutus eſt. quod acceptum monaſterium mirifice auxit.

Jam, ſenii totus confectus morbo, *Theodorus* diem obiit; & *Beorwaldus* ſolus dignitati archiepiſcopi aptiſſimus viſus eſt. De hac ſucceſſione ſic ſcribit *Beda* octavo libri quinti *Anglosaxonicæ* hiſtoriæ capitulo: "Succeſſit *Theodoro* in "archiepiſcopatum *Berchtwalde*, qui erat abbas in mona- "ſterio, quod, juxta oſtium aquilonale fluminis Genlade "poſitum, Raculf nominatur, vir ſcientia ſcripturarum im- "butus." Hæc *Beda*. Quem quoniam ab eruditione collaudat, ego ſignificandum puto ſcripſiſſe eum egregium plane

plane libellum, de *Origine* & *Inſtitutione Eoveſhamenſis monaſterii*, in gratiam *Eguini*, epiſcopi *Wicciorum*. Quantum vero ſedi profuerit *Durovernenſi*, *Gervaſii* de *Archiepiſcopis Cant.* liber oſtendit.

CAP. LXIII. *De Tobia*.

TOBIAS monachus, *Dorovernii Cantiorum* educatus, præceptoribus undecunque doctiſſimis, nempe *Theodoro Græco* & *Adriano Afro*, uſus eſt: quorum virtutes tam feliciter æmulatus eſt, ut nullum prorſus diligentiæ locum reliquerit. Unde tantus poſtea evaſit, ſive eruditas artes, ſive linguarum elegantiam ſpectes, quantum illa ſæcula & merito quidem obſervabant, ſuſpiciebant, venerabantur. Fieri hic poteſt, ut aliquis me putet eloquentiorem quam veriorem laudatorem. cui, ſi quis talis erit, habeo hoc honorificum teſtimonium, ex octavo capitulo quinti libri *Hiſtoriæ Bedæ*, quod apponam: "*Tobiam* pro illo conſecra" "vit, virum *Latina*, *Græca*, & *Saxonica* lingua atque eru" "ditione multipliciter inſtructum." Et illud rurſus ex 23. cap. ejuſdem libri: "Cum eruditione literarum vel eccle" "ſiaſticarum vel generalium ita *Græcam* quoque cum *La*" "*tina* didicit linguam, ut tam notas ac familiares ſibi eas," "quam nativitatis ſuæ loquelam haberet." Jam, ut meum de *Tobia* ſit vanum præconium, nemo, certo ſcio, tam temere ſtultus erit, ut non quam primum *Bedæ*, autoris minime mendacis, ſuffragium admittat. Quare nos reliqua, quæ ad ejus vitam pertinent, paucis attingemus.

Non diu fuit, quemadmodum nec eſſe decuit, tam clara virtus & doctrina ſine ſuo & honore & gloria. nam *Gebmundo* pontifice mortuo, ipſe à *Berthovaldo*, *Cantiorum* archiepiſcopo, *Roſenſis* eccleſiæ antiſtes conſecratus eſt: quæ provincia illi fuit magnæ dignitati, paroecis vero ſuis majori uſui. Nemo homo enim illo uno vel diligentius curam ſibi commiſſam obſervabat, vel propius ſuorum res adverſas aſpiciebat. Sed, quæ eſt fatorum malignitas, præclara non diuturna ſunt. non enim in epiſcopatu tot annos, quot per ætatem potuit vixit: ſi autem vixiſſet, indubie, præter alia, libros multos nobis, cedro digniſſimos, reliquiſſet. Quanquam quorſum hæc vota? nam, quos reliquit,

quit, *Dacorum* depopulatrix flamma in cineres, pro ſcelera! omnino redegit. Reliquiſſe autem ſui ingenii monumenta cum ex aliis argumentis multis, tum ex hoc præcipue apparet, quod *Beda* illum omnibus fere numeris eruditum fuiſſe non ſemel fateatur. id quod nunquam feciſſet, niſi ex ejus prius libellis judicium accepiſſet. Reſtat nunc tantum, ut ſignificem floruiſſe illum, regnante *Vitbredo* rege in *Cantia*. mortuus autem eſt anno à Chriſto nato 726. & ſepultus *Roſæ Cantiorum*, in baſilica S. *Andreæ*.

CAP. LXIV. *De Boſa.*

BOSA tamdiu in juſto ſtabit pretio, quamdiu eruditorum chorus *Bedæ* monumenta ſolicita verſabit manu. Operam bonis artibus in *Phario* vigilantiſſimus monaſterio, partim virginibus partim viris conſecrato, dedit. *Hilda*, fœmina incomparabilis, filia *Hererici*, *Deirorum* regis, & *Beorſuidæ*, porro D. *Begæ Hibernicæ* alumna, ac *Pharii* conditrix cœnobii, merito creſcenti per omneis doctrinæ ac virtutis gradus ad altiſſima quæque *Boſæ* favebat. *Wilfridus*, neſcio qua infelicitate aut abſens aut exul, ſedem *Eboracenſem* viduam fecerat. *Hilda*, virgo regia, in magna tum apud nobiles tum apud clerum gratia, ita egit, ut *Boſa Eboracenſi* præeſſet metropoli. vixit in epiſcopatu annis decem. *Eboraci* ſepultus eſt. Hæc ego breviter de *Boſa* perſtrinxi.

CAP. LXV. *De Daniele.*

DANIELEM niſi inter eruditos collocarem, ingratum me plane literatorum chorus omnis vel merito appellaret. Ferunt enim eum *Bladuni* ſtuduiſſe, & à *Meildulpho Scotto*, ac ejus diſcipulis, multa quidem didiciſſe. Erat illi frequens cum *Aldhelmo* conſuetudo; qui & idem, tanquam præſes, gubernabat monaſterium. Fontes, *Aldhelmi* & *Danielis* nuncupatione ſacri, *Maildulphi-curiæ* adhuc ſcaturiunt. Una dies honorem utrique parem detulit. nam ille epiſcoporum primus *Ventæ Simenorum* præfuit; hic *Clarofonti* alias *Shiroburnæ*. Chronica *Fontanæ* eccleſiæ adfirmant *Danielem* epiſcopum fuiſſe primum *Congeri-curiæ*, & con-

jugium

jugium *Inæ* regis ac *Ethelvegæ* celebraſſe, ac ſedem *Fontes* tranſtuliſſe. Refert *Maildunenſis*, in libro de *Pontificibus Anglicis* ſecundo, *Danielem* epiſcopum *Ventanum*, depoſita paſtorali cura, jam ſenem *Meildulphi* petiiſſe *Curiam*, ibidemque obiiſſe.

CAP. LXVI. *De Ecberto*, monacho.

ECBERTUS, nobiliſſimo apud *Anglos* loco natus, monaſticæ vitæ ſanctiſſimus imitator fuit. Non illum opes non genus detinuerunt, quo minus ad *Scottos Hibernienſeis*, ſolitariæ vitæ cauſa, proficiſceretur, una cum *Ethelbuno*, viro etiam natalibus claro. Quo cum perveniſſet, *Rithmelſigenſis* cœnobii monachis ſe adjunxit. Hujus commigrationis ſic meminit *Beda* in libro de *Temporibus*: "*Ecbertus* vir ſanctus de gente *Anglorum*, & ſacerdotium "monachica vita, etiam pro cœleſti patria peregrinus, exor"nans, plurimas *Scotticæ* gentis provincias ad canonicam "*Paſchalis* temporis obſervantiam, à qua aberraverunt, pia "prædicatione convertit, anno D. 716." Hæc *Beda*. Ingens paulo poſt & famoſa peſtis, quæ totam late *Britanniam* miſerrime adflixit, ad ipſos pervenit *Scottos*, & *Rithmelſigenſes* monachos pæne omnes acerbo fato extinxit. Ab hac calamitate *Ecbertus* non immunis fuit; ita tamen tactus, ut convaluerit. & ibidem multa rariſſimæ virtutis exempla poſtea ediderit.

Inter hæc fuit illi non parva cum *Ceadda Anglo*, qui id temporis in *Scotia* ſtuduit, conſuetudo; minor tamen quam ipſe cupiebat. nam *Ceadda Anglos* ſuos reviſens, & *Leſtingenſis* monaſterii curam gerens, à *Theodoro*, *Cantiorum* archiepiſcopo, petente *Wolpherio* rege, *Merciorum* epiſcopus factus eſt. Sic apud *Anglos* crevit *Ceaddæ* autoritas. Nec minus crevit *Ecberti* fama non modo apud *Scottos*, verum etiam apud *Anglos*; uſque adeo, ut interminatus ſit *Ecfrido Northumbrorum* principi, ne *Scottos* aut *Pictos*, tum quietos, bello laceſſeret. id quod rex, alioqui utcunque bonus, vitæ cum diſpendio neglexit.

Interfecto *Ecfrido* ad *Nectam* lacum, cœpit majora, inſtigante currentem aliquo bono genio, ſecum cogitare. Erant eo tempore in *Germania* multæ gentes populoſiſſimæ idolorum

CAP. LXVIII. *De Egwino.*

EGWINUS, qui & *Eugenius*, ex nobili genere regulorum *Merciæ*, tantum olei & operæ in ſtudiis, quæ ingenuum virum decent, collocavit, quantum noſtro nemo facile ſæculo claris natalibus ortus. Sed, quæ illa erant tempora, quo quiſque erat illuſtriori ſtemmate natus, hoc animo ad omne genus virtutis, maximeque ad literas proniori erat: id quod bene in *Egwino* apparuit, qui non alio nomine in epiſcopum ab *Wicciis* electus eſt. Succeſſit itaque *Oſtophoro* bono paſtori bonus, docto doctus, ſtrenue per totam parœciam ſuam evangelicum ſemen ſpargens, donec ab *Ethelredo Merciorum* rege in exilium detruderetur. Quo tempore *Romam* recta profectus eſt. At poſtea domum reverſus eundem *Ethelredum* fautorem, quam qui maxime, habuit. Porro, mortuo *Ethelredo*, uſus eſt *Chenredo* rege uſque adeo amico, ut dono ab eo acceperit locum cum ſpatioſis agris adjacentibus, Hetheholm antiquitus, nunc autem Eoveſham dictum, in uſum tamen condendi monaſterii, cujus ſtatim nobilia fundamenta jecit. Deinde *Chenredo Romam*, una cum *Offa Orientalium Anglorum* rege, peregre proficiſcenti comitem ſe adjunxit. Poſtremo, acceptis multis à *Conſtantino* pontifice *Romano* privilegiis, cœnobium, quod inceperat, feliciter abſolvebat. Et ne operi tam magnifico ſua aliquando deeſſet immortalitas, libellum de ejus *Origine & Inſtitutione* ſcripſit: ut poſteritati appareret, ex quam tenuibus veteris eccleſiolæ *Britannorum* reliquiis tanta adcreviſſet moles. Cætera, quæ plurima & optima fecit, *Joannes Roſſus* in libro de epiſcopis *Wiccenſibus* pleniſſime narrat. *Wilfridus* vir pius juxta ac eruditus, atque adeo ejus diſcipulus, in epiſcopatu ſucceſſit.

CAP. LXIX. *De Hedda.*

HEDDA monachus & abbas, incertum cujus cœnobii, *Eleutherio Gallo*, qui tertius *Ventanæ* eccleſiæ epiſcopus fuit, ſucceſſit; & à *Theodoro Cantiorum* archiepiſcopo *Londini* conſecratus eſt. De quo *Beda* 18. cap. quinti libri hiſtoriæ ſuæ hæc ſcribit: "Bonus quippe erat "vir

"vir ac juſtus, & epiſcopalem vitam ſive doctrinam, magis "inſito ſibi amore virtutum, quam lectionibus inſtitutus, "exercebat." Cui certe ſententiæ tantum abeſt ut *Gulielmus Meildunenſis* accedat, ut, libro de Pontificibus *Anglorum* ſecundo, cum *Beda* quodam modo expoſtulet; quod, addito aliarum virtutum calculo, literas hominis leviter, tenuiter, frigide laudaverit. Quoque fortius in *Bedam* inſultet, adfert non contemnenda teſtimonia; nempe *Heddæ* epiſtolas non illiteratas, quarum pars ad *Aldhelmum* miſſa: rurſus etiam *Aldhelmi* opera *Heddæ* dedicata. Ego tamen judicem me hic non interponam; tantum contentus *Heddam* non inter primæ, ſed mediæ notæ ſcriptores numerare. Illud certe memoria digniſſimum, *Cadovalladrum*, ultimum *Britannorum* regem, quem *Beda Cedwallam* vocat, & *Viſiſaxonum* regem, *Romam* peregre profectum fuiſſe, quo tempore hic noſter *Hedda* in *Venta*, principe *Weſtſaxonum* urbe, dignitate epiſcopali fungebatur. Vixit ad ipſam uſque ſenectutem, triginta amplius annis in pontificatu exactis, mortuus eſt *Ventæ Simenorum* & ſepultus.

CAP. LXX. *De Eleutherio.*

ELEUTHERII, quarti *Viſiſaxonum* epiſcopi, vita à *Gulielmo Meildunenſi*, partim in opere de *Pontificibus*, partim in *Hiſtoria* Regum cum eleganter, tum fideliter deſcribitur. Quare, quæ ad literas non pertinent, omitto; contentus tantum oſtendere *Maildulphum Scottum*, virum eximie doctum, fundamenta muſei & monaſterii ſui nominis ſolo *Eleutherii* beneficio jeciſſe. cujus facti ne aliquando moreretur gloria, ſcripſit *Eleutherius* ipſe epiſtolam non indoctam de ejuſdem origine. Fertur præterea & alia ſcripſiſſe; ſed tempus edax rerum ea nobis abſtulit.

CAP. LXXI. *De Aldhelmo.*

ALDHELMUS *Chentuni* alias *Chenredi* filius, & nepos *Inæ* nunquam ſatis laudati regis *Viſiſaxonum*, primis adoleſcentiæ annis *Maildulpho Scotto* monacho & eremita præceptore uſus eſt: qui id temporis, ur-

gente neceſſitate, duro telo, *Bladuni* ſcholam publicam aperuit, ut ſic ſaltem inopiam utcunque depelleret. Impetraverat prius tamen à *Caſtellanis*, qui *Bladunum* inhabitabant, humilem domum, ſed quæ tam parvis initiis ſatis ampla fuit. creſcente vero diſcipulorum numero, cœpit de domo ampliori cogitare.

Interea *Aldhelmus Dorovernum Cantiorum* petiit, ut, jactis *Latinæ* linguæ fundamentis, adjiceret artes, nempe *Dialecticam* & *Rhetoricam*; tum etiam *Græcæ* linguæ cognitionem: in quibus diligentiſſime, & à *Theodoro Cantiorum* archiepiſcopo, & ab *Adriano Auguſtiniani* cœnobii abbate inſtructus eſt. Dumque hæc *Dorovernia Aldhelmus* ageret, mirum in modum *Maildulphi* ſchola aucta fuit; uſque adeo, ut favente *Ina* rege, & *Agilberto Ventano* epiſcopo, collegium monachorum multorum intra caſtelli ſepta inſtituerit, officinis tumultuario opere ad tempuſculum extructis. Hujus ſucceſſus lætiſſimus nuntius ad *Aldhelmum* pervenit, qui paulo poſt, relicta *Cantia*, *Bladunum* reverſus eſt. ubi ſtatim monachus factus, plurima virtutis exempla oſtendit.

Jam locus eſt, ut lectori antiquitatis *Britannicæ* ſtudioſo rem cognitam pauciſſimis aperiam. Urbs, quam ego hic latine *Bladunum* appello, à *Britannis* antiquitus *Caer Bladune* dicebatur, à *Saxonibus* autem *Britanniam* occupantibus Ingelburne Caſtel, quod nomen uſque ad *Maildulphi* tempora duravit: qui cum cœnobium ibidem ex ruinis veteris urbis & caſtelli ædificaſſet, cœpit Maildulphesbury, & poſtea Malmesbiri, ſed corrupte vocari. *Galielmus*, ejuſdem cœnobii monachus olim doctiſſimus, latinitati ſtudens, *Meildunum* vocabulo non omnino inepto nominabat. Hæc ego, quæ hactenus de *Aldhelmo* & *Maildulpho* ſcripſi, ex libro incerti autoris, quanquam libenter crediderim *Galielmum Meildunenſem* autorem fuiſſe, de antiquitate *Maildulphini* cœnobii.

Sed nunc ad noſtrum inſtitutum. *Maildulphus* jam ſenio gravatus obiit, & *Aldhelmus* abbas ab *Eleutherio Ventano* epiſcopo deſignatus præceptori ſucceſſit. ſub quo quantum creverit monaſterium, non facile eſt credere. Erat enim in maximo pretio, cum propter generis nobilitatem, tum maxime propter literas: quarum gratia ad illum confluxere

I multi,

multi, non modo ex *Hibernia* & *Scotia*, verùm etiam ex ipſa *Gallia*. *Artvillus* cujuſdam reguli *Scotiæ* filius literarum ſtudioſiſſimus ſua ſcripta *Aldhelmo* examinanda miſit, ut his *Meildunenſis* verbis narrat: "Hic quicquid literariæ "artis elaborabat, quod non adeo exile erat, *Aldhelmi* com-"mittebat arbitrio, ut perfecti ingenii lima ſcabredo eradi-"caretur *Scotica*." Hactenus *Meildunenſis*.

Hæc & ſimilia effecerunt, ut vel *Sergius* ipſe pontifex *Romanus* illum accerſiret, & venientem ad ſe ſummo cum honore & humanitate acciperet, ac abeuntem munificentia quadam dimitteret. Deinde mortuo *Hedda*, epiſcopatus *Viſiſaxonum* in duas parœcias diviſus eſt; nempe in *Ventanam* & *Clarofontanam*. *Clarus Fons* alias *Shireburna* olim pagus fuit *Durocaſtrenſis* provinciæ, nunc forum non incelebre. *Ventæ Daniel*, *Shireburnæ Aldhelmus*, conſecrante *Brightwaldo*, epiſcopus factus eſt; uterque utrique familiaritate conjunctiſſimus: quo tamen honore non diu functus eſt *Aldhelmus*; nam poſt quartum annum obiit. ſed quantum ille bonorum in tam exiguo tempore fecerit, juvat paucis perſtringere. *Shireburnæ* baſilicam conſtruxit: in oſtio *Frominæ* flu. unum cœnobium condidit; alterum *Bradefordæ*; utrumque in *Durocaſtrenſi* provincia. Quantus autem nunc in literis fuerit, *Beda* 18. cap. quinti libri Hiſtoriæ ſuæ teſtis his verbis optimus eſt: "Denique *Aldhelmus*, cum adhuc eſſet presbyter, & abba monaſterii, "quod *Meildulphi* urbem nuncupant, ſcripſit, jubente ſy-"nodo ſuæ gentis, librum egregium adverſus errorem *Britonum*, quo vel Paſcha non ſuo tempore celebrant, vel alia "perplura eccleſiaſticæ caſtitati & paci contraria gerunt; "multoſque eorum, qui occidentalibus *Saxonibus* ſubditi "erant *Britones*, ad catholicam Dominicæ Paſchæ celebra-"tionem hujus lectione perduxit. Scripſit & de *Virginitate* "librum eximium, quem in exemplum *Sedulii* geminato "opere & verſibus hexametris & proſa compoſuit. Scripſit "& alia nonnulla, utpote vir undecunque doctiſſimus: nam "& ſermone nitidus, & ſcripturarum, ut dixi, tam liberalium quam eccleſiaſticarum erat eruditione mirandus."

Nunc reſtat, ut nomina librorum, quos illum ediſſe refert *Gulielmus Meildunenſis* in libello longe elegantiſſimo, quem de ejus vita accuratiſſime ſcripſit, indicem.

De Erroribus *Britannorum*, ſive de Circulo *Paſchali*.

Et erat hoc primum opuſculum, in quo acuti ingenii periculum fecit.

De Virginitate proſa & carmine libri duo,

cui tertius de *Pugna Vitiorum* adjunctus eſt, quos & *Hildelithæ* virgini dedicavit. Addit hæc *Meildunenſis*: "Scri-"pſit præterea ad *Alfridum*, regem *Tranſabrinorum*, li-"brum hæc continentem; de *ſeptenarii numeri* dignitate "ex veteris & novi teſtamenti floribus, diſciplina philoſo-"phorum collectum; de *Admonitione charitatis*; de *Inſen-"ſibilium rerum natura*."

De veteris & novi inſtrumenti Floribus.
De Charitate.
De mirabilium, alias ſenſibilium rerum Natura.
De Arithmetica.
De Aſtrologia.
De metrorum Generibus & Schematibus,

in quo libro ſic de ſe ſcribit, ad *Virgilianum* illud alludens:

Primus ego in patriam mecum, mea vita ſuperſit,
Aonio rediens deducam vertice muſas.

Enigmatôn libellum

centum titulis & mille verſibus diſtinctum edidit.

Cantiones *Saxonicæ*,

in quibus vel ad miraculum, teſte *Ealfrido*, claruit. Edidit etiam

Librum Epiſtolarum.

Vixit ſub *Ina*, potentiſſimo *Vueſtſaxonum* rege. ſepultus eſt *Maildunì*; ubi adhuc monachi ſui patroni monimenta oſtentant. nempe ſacram veſtem, qua indutus miſſam celebrare ſolebat. Præterea, *Davidis* pſalterium literis *Saxonicis* longiuſculis ſcriptum. Tertium, altare ſed minutilum ex *Ophiutico* marmore argento revinctum, in quo *Latina* inſcriptio apparet. Hæc ego nuper *Meildunì* vidi. Vidi etiam, atque adeo ibidem inveni his multo præſtantiora, *Tertulliani* librum de *Spectaculis*, de *Jejunio*, *Fortunati* omnia opera, *Groſolanum* epiſcopum *Mediolanenſem* de Spiritu ſancto, fragmenta *Junilii* & *Primaſii*; aliquid

quid etiam *Apuleii* à *Bebelio* nuper imperfectiſſime editum. Scripſerunt vitam *Aldhelmi Oſmundus Severianus*, *Faritius Abbandunenſis*, & *Gul.* à *Maidulphi-curia*. Obiit *Dultingi Somurotrigum.* ſepulchro hujuſmodi epitaphium poſtea additum. . . . . .

CAP. LXXII. *De Willibrordo.*

WILLIBRORDUS, qui & *Clemens*, *Vilgiſii* filius, ac *Tranſabrinæ* regionis alumnus, à parentibus ſuis traditus eſt *Ripodunenſis* cœnobii monachis, ut, una cum caſtæ vitæ exemplis, bonas imbiberet literas. Quam ille propinquorum ſuorum curam tam alte imis reponebat ſenſibus, ut, contempto rerum ſtrepitu & pompa, monaſticæ vitæ præceptis ſe totum addixerit: ita tamen, ut prius, inſigni quadam diligentia, latam ſibi ad doctas artes viam patefecerit. Quanto vero in pretio fuerit, vel ex his verbis, quæ ſcriptor ejus vitæ refert, manifeſtiſſime deprehenditur: "Erat omni dignitate præclarus, ſtatura decorus, facie venuſtus, corde lætus, ore jucundus, conſilio ſapiens ſimul & providus, & in omni opere Dei ſtrenuus." Hæc ille. At poſtquam in *Ripodunenſi* monaſterio aliquandiu, idque ſtrenue, virtuti ſtuduiſſet, de arctiori vivendi genere cogitavit. Tantum eſt teneris aſſueſcere ab annis. *Hiberniam* igitur petiit (ſic enim de more ſuo *Beda Scottiam* appellat, quod *Scotti* ex *Hibernia* in *Britanniam* commigraſſent) ubi *Ecberto* & *Wiberto*, *Anglis*, claris natalibus ortis, ſed ſolitariam vitam procul à patria degentibus, ſocium ſe adjunxit. nec dubium id quidem, quin Deus aliquis, ut ex ſucceſſu facile apparebit, ita voluerit. Nam, exactis in *Scottia*, ut quidam ſcribit, annis duodecim, animum ad rem *Chriſtianam* promovendam adjecit.

Prædicaverat *Witbebertus*, circiter idem tempus, evangelium *Friſiis*, genti tum incredulæ, tum duræ cervicis: ſed, poſt biennium, tanto labore parum aut nihil ſuccedente, in *Scottiam* rediit. Senſerat hoc *Willibrordus*, & manum populo de ſalute periclitanti admovere cupiens, collectis cum undecim comitibus, tum aliis rebus tam ſancto negotio neceſſariis, recta in *Friſiam* navigavit. Convolavit itaque turba magna, ut novum apoſtolum, Chriſti præcepta addocentem,

centem, audiret. Venit & *Ratbbodus*, ejuſdem gentis regulus, humanitatis non levia ſigna oſtentans. Erat tamen ſimplici plebe in retinendis idolorum cultibus pertinacior: illa etenim tonitru & fulmen ſanctæ prædicationis tacito venerabatur pectore.

Jactis in hunc modum veræ religionis ſeminibus, *Friſianus* ager cœpit ſpem aliquam frugis promittere: & *Willibrordus* in *Italiam*, autore *Pipino* ab eo baptizato, profectus eſt; conſulturus cum *Sergio*, pontifice *Romano*, de ratione culturæ ſuæ, à quo ibidem epiſcopus conſecratus eſt, novoque vocabulo *Clemens* dictus. cujus facti & *Beda* in *Zenone* imperatore ita meminit: "*Sergius* ordinavit vene-"rabilem virum *Willibrordum*, cognomento *Clementem*, "*Freſonum* genti apoſtolum: in qua uſque hodie pro æterna "patria peregrinus (eſt enim de *Britannia* gentis *Anglo*-"*rum*) innumerabilia quotidie diabolo detrimenta, & Chri-"ſti facit augmenta."

Interea *Pipinus Francus*, *Caroli* Magni pater, cogitabat quibus modis *Willibrordum*, jam pontificem factum, ornaret; redeuntem igitur ad ſe agris ad victum neceſſariis donavit. Tum præterea *Carolus Viltaburgum*, alias *Trajectum*, pro ſede epiſcopali ei deſignavit. Ille autem utroque lætus munere *Friſias* repetiit genteſque vicinas, meſſurus cum fœnore ſemen quod terræ ante mandaverat. Fuit hæc meſſis ſub principium utcunque fœcunda. ſed poſt paucos annos uſque adeo excrevit, ut copiæ cornu recte dici potuerit. Denique, ne quid ſummæ felicitati *Chriſtianæ* religionis, undique per vicinas gentes emicantis, deeſſet, totos triginta ſex annos, nulla unquam officii ſui parte ceſſans, epiſcopatum gubernavit. Quo longo tempore ſi quid lolii in ſulcis præconum, aut vicinorum ſuorum excreſcebat, ſtatim eradicavit: ut nihil loquar de canonibus & decretis ad rem eccleſiaſticam pertinentibus, quæ ſcripto edidit; utpote à poſteris religioſe obſervandis.

Sunt hæc fere ex quarto libro hiſtoriæ eccleſiaſticæ *Bedæ* decerpta. Tu modo *Friſia*, terra felix, una mecum aſſurge; & apoſtolo, cui tanta debes, applaude. At ſi quem modo juvat omnia *Willibrordi* egregia facinora, ejuſque vitæ ſeriem, ab extero autore perdiſcere, legat *Servaſii Ædicollii*, *Agrippinatis*, librum, quo res ab illo geſtas carmine

vere

vere heroico, hoc eſt, magnifico & canoro, poſteritati conſecravit.

CAP. LXXIIII. *De Ivio.*

IVIUS, *Brunonis* filius, in *Tranſabrina* regione natus, ſolitudini & monaſticæ vitæ operam dedit: idque, quantum ego colligo, in cœnobio *Lindisfarnenſi*. Præceptore uſus eſt D. *Cuthberto*: & famam à literis honeſtam inter ſuos emeritus eſt. Deinde ampliora meditatus *Armericam* petiit; ac læta evangelici verbi ſemina piiſſimus ſparſit.

CAP. LXXIV. *De Wilfrido.*

WILFRIDUS, *Tranſabrinæ* regionis non moritura fama, ab ipſis pueritiæ annis animum erga literas mire propenſum ſemper habuit. Hanc bonam in puero indolem *Eanfleda* regina, uxor *Oſwii* regis *Nortanhimbrorum*, exoſculata eſt, & illum quatuordecim annos natum educandum docendumque ad monachos *Lindisfarnenſes* miſit. *Lindisfarna* inſula eſt à *Linde* fluviolo ita nomen capiens; ut à *Farna*, inſula ejuſdem nominis, ſed minori, alia eſſe dinoſcatur. quæ & alias à vulgo Halig Eland, id eſt *ſacra Inſula*, propter ſanctitatem monachorum antiquitus in illa vitam degentium, vocatur. nec longe diſtat à *Bebba*, ſive Bamburg caſtro nobiliſſimo, ut neque ab oſtio *Tuedi* fluminis, quod *Scottos* ab *Anglis* dividit.

Hic optimis literis & moribus cum recte inſtitutus fuiſſet, poſt aliquot annos, *Eanfledam* reviſit; indicans ſibi eſſe in animo, ut *Romam*, diſcendi gratia, petat. Regina alumno annuit, literiſque commendatiſſimum ad *Erconbertum*, *Cantiorum* regulum, tranſmiſit. Ille, dato honeſto viatico, & nobili comite, cui nomen erat *Benedictus* Biſcop, vel, ut Latine loquar, *Epiſcopius*, juvenem itineri longo accinctum dimiſit. Tum vero maturabat adoleſcens, nullum remittens diem, donec *Lugdunum* veniret; ubi à *Dolphino*, ejuſdem urbis pontifice, detentus eſt; *Benedicto Epiſcopio*, comite ſuo, cœptum iter continuante. Non tamen longum cum *Dolphino* ceſſavit, quamvis viro nobili, & ejus convictum modis omnibus ambiente; quin *Romam*, honeſto via-

tico

tico donatus, recta pergeret. ubi præceptore uſus eſt *Bonifacio* archidiacono *Rom.* ſub quo, cum poſt paucos annos in ſtudiis pulchre profeciſſet, & præcipue in obſervatione *Paſchali*, *Delphinum* reviſit. quem paulo poſt *Bathildæ*, reginæ *Galliæ*, ſatellites impie trucidaverunt.

Wilfridus tam dirum abhorrens ſcelus patriam ſtatim, eloquentia, prudentia, apoſtolica denique doctrina inſtructiſſimus, repetit; & *Alfrido*, *Oſwii* regis *Northumbriæ* filio, ſe totum dedicavit. Regius autem juvenis, annuente patre, curavit, ut *Stenofordiæ Brigantum* locum condendo cœnobio aptum acciperet. *Wilfridus* jam presbyter ab *Agelberto*, *Geviſſorum* epiſcopo, factus, & rurſus majori liberalitate, expulſis *Scottis* in *Paſchali* celebratione errantibus, *Ripenſe* monaſterium, in margine *Schellæ* fluminis ſitum, obtulit. Nec ſic contentus princeps effecit, ut *Wilfridus* in epiſcopum totius *Northumbriæ* conſecraretur ab *Agilberto Pariſiorum* antiſtite. Quo facto, & novo antiſtite *Lutetiæ Pariſiorum* diutiuſcule manente, *Cedda* ab *Oſwio* rege, à malis inſtigato, epiſcopus *Eboracenſis*, neglecto *Wilfrido*, factus eſt. Tulit ille injuriam, &, poſt aliquantulum temporis, ad *Ripodunenſe* monaſterium reverſus, privatam vitam egit. quo tempore uſus eſt *Ethelwolphi*, olim diſcipuli ſui, familiaritate, tum qui in *Farna* poſtea eremiticam vitam, proximus à *Cutheberto*, duxit. Deinde *Cantios* accerſitus reviſit; apud quos manſit, donec à *Theodoro*, archiepiſcopo *Cantiæ*, *Eboracenſi* eccleſiæ, extruſo *Cedda*, dignitati reſtitueretur. ita quieti redditus baſilicam *Eboracenſem*, olim inchoatam, abſolvit. Cœnobium *Haguſtaldunenſe*, ubi & ſedes epiſcopalis in ripa *Tini* fluvii, condidit, & D. *Andreæ* dedicavit. ſed, pro facinus indignum! conſpirante *Ermenburga*, uxore *Ecfridi Nortabriæ* regis, iterum epiſcopatu pellitur, & fortunis omnibus ſpoliatur. At ſtatim à *Tibba* & *Ebba*, monitu *Ceolredi* regis, ad *Mercios* invitatus eſt.

Quid ego nunc commemorem, ut exul his *Romam* petierit? ut *Friſiis* evangelium prædicaverit? ut, favente *Chentvino* rege, *Auſtroſaxones* ad fidem converterit, conſtituta in *Ceoleſega* inſula ſede epiſcopali? Ut à *Cadwaladro Britanno*, rege potentiſſimo, acceptus & remuneratus fuerit donatione prædiorum in *Vecta* inſula? aut ut tempore *Oſredi*, regis *Northumbriæ*,

Northumbriæ, dignitati ſuæ (ante à rege *Eadulpho* rogato repulſam paſſus) jam ſenex reſtitutus fuerit? *Beda*, qui ejus vitam ſcripſit 18. cap. quinti libri hiſtoriæ ſuæ, *Stephanus* etiam & *Fridegodus*, qui libros de ejus vita ediderunt, ille ſoluta oratione, hic carmine, abunde, quæ à me omiſſa ſunt, omnia oſtendunt. Hoc unum ſupereſt, quod nec ſilentio prætereundum; nempe illum edicta *Pharenſis* ſynodi uno libello, altero quoque canonicam *Paſchæ* obſervationem poſteritati, devicto *Colmanno*, commendaſſe. *Pharos*, ne hic dubites lector, monaſterium eſt *Eboracenſis* provinciæ ſitum in *Iſcæ* fluminis oſtio; quod *Saxones* vulgo Streoneſhaulc, recentiores autem Witby appellant. Floruit ſub *Oſwio*, *Ecfrido*, *Alfrido*, & *Oſredo*, *Northumbriæ* regulis. obiit autem poſt quartum receptæ dignitatis annum; & tumulatus eſt à *Baccula* abbate in *Ripodunenſi* monaſterio *Eboracenſis* provinciæ. Succeſſit *Tattebertus*, ejus comes individuus, in præfectura *Ripodunenſi*. *Acca* vero fit epiſcopus *Hagustaldenſis*, *Boſa Eboracenſis*.]

CAP. LXXV. *De Fortherio.*

FORTHERIUS, vir in primis literatus, ac proceribus *Viſiſaxonum*, virtutum titulis, tum cognitiſſimus tum gratiſſimus, eo exiſtimationis, famæ, gloriæ pervenit, ut mortuo *Aldelmo Clarofontano*, ejus ſæculi ornamento incomparabili, epiſcopus deſignaretur. hoc calculo, ut eruditas artes, ab *Aldelmo* feliciter ad *Durotriges*, *Vilugianos*, & *Atrebates* revocatas, in pretio conſervaret. id quod & integre præſtitit. Unius *Bedæ* de *Fortherio* illuſtre hoc teſtimonium multorum inſtar erit. ille autem ſic libro quinto *Ang.* hiſt. loquitur: "quo defuncto" (*Aldelmum* intelligens) "pontificatum pro eo ſuſcepit *Forther*, qui uſque hodie "[ſupereſt] vir & ipſe in ſcripturis ſanctis multum eruditus.

CAP. LXXVI. *De Acca.*

ACCA, cum adhuc puer eſſet, ſpirabat neſcio quid literarum; id quod in cauſa fuit, ut parentes eum traderent educandum à doctis, qui *Boſam* archiepiſcopum *Eboracenſem* obſervabant. à quibus poſtea diligentiſſime inſtructus

ctus contulit ſe ad *Wilfridum*, cui individuus, quamdiu viveret, comes fuit. Hinc illi magna cum rerum humanarum, tum doctrinæ cognitio. nam toto fere tempore, quo *Wilfridus* Magnus exulavit, *mores hominum multorum vidit & urbes*; & *Romæ* longiuſcule fuit cum patrono ſuo, ubi puritatem *Latinæ* linguæ & doctas artes, tum præterea cantandi peritiam, tanquam à fonte, hauriebat.

Interea, mortuo *Ecfrido* rege, & *Alfredo* qui in regno *Northumbriæ* ei ſucceſſit, pax data eſt *Wilfredo*, annuente *Ofredo* rege; & *Haguſtaldenſem* reverſus pontificatum, una cum *Ripodunenſi* cœnobio, recepit. ſed jam ſenior factus quatuor tantum annis ſupervixit. Non tamen diu *Haguſtaldunum* epiſcopo viduata eſt; nam communi ſuffragio *Acca* in epiſcopum electus, & conſecratus eſt: qui quantum eccleſiæ ſuæ dignitatem auxerit, paucis docebo. *Haguſtaldenſem* baſilicam, quam *Wilfridus* inchoaverat, auxit, ornavit, abſolvit; accitis etiam ex ipſa *Italia* latomis & vitreariis. quodque multo majus erat, comparatis *Græcis* & *Latinis* voluminibus, ampliſſimam juxta ac nobiliſſimam bibliothecam ibidem fecit. Quæ omnia *Beda* fuſius ſcribit, 20. cap. ultimi libri hiſtoriæ *Anglicanæ* eccleſiæ. Librorum denique, quos ſcripſit, aut in bibliothecæ uſus collegit, *Daci*, cognatis urſis truculentiores, deſtructo funditus *Haguſtalduno*, ne pagellam, quod ego ſciam, ſalvam reliquerunt.

Epiſtolæ aliquot ſolæ extant ad amicos miſſæ, quæ *Dacicos* ignes non ſenſerunt. inter quas & illa eminet, qua *Bedam* hortatur, ut *Lucæ* evangelium commentariis illuſtret. Vixit ſub *Ceolvulpho* & *Ecberto*, *Northumbriæ* regibus. Obiit anno DCCXL, expletis in pontificatu 24. annis, & *Haguſtalduni* ſepultus fuit. Elapſis poſtea trecentis amplius annis, à quodam presbytero tranſlatus eſt, ut *Hovedenus* in *Annalibus* ſuis teſtatur, & in Sanctorum numerum relatus.

CAP. LXXVII. *De Stephano.*

STEPHANUS presbyter & monachus, ſed cujus cœnobii nondum ſatis mihi conſtat, vir, ut ex ejus apparet oratione, ſi tempora recte conſideremus, terſe, nitide, elegantet

eleganter eruditus: quo nomine chariſſimus fuit *Accæ*, *Haguſtaldenſi* epiſcopo, & *Tathberto* abbati. Fuit hic mos olim bonis epiſcopis & abbatibus, ut doctis faverent, quos ſolos in quotidianam familiaritatem accipiebant; acceptos fortunis ſuis juvabant. At noſtra ætate quam nuſquam hoc genus virorum, aut raro admodum appareant, qui ſunt paulo cordatiores, vident & prorſus deteſtantur; totis interim votis meliorem mentem illis & eorum nepotibus, quibus indulgent, pleramque vere nepotibus, comprecantes. ſed hæc *Camarina* non eſt movenda.

Age igitur: ad *Stephanum* recurro; qui, adhortante *Acca* epiſcopo, *Wilfridi* Magni, epiſcopi *Haguſtaldenſis*, vitam luculento libro poſteritati commendavit; cujus nuper copiam mihi fecit *Robertus Witingus*, abba *Gleſſoburgenſis*. Claruit ſub *Ceolwlpho*, *Nortabrinorum* rege.

Sed heus lector, quo properas? ſiſte pedem. habeo enim in hac parte præterea aliquid, quod te ſcire volo. Veriſimile eſt hunc eſſe *Eddi* cognomento *Stephanum*, quem *Beda*, ſecundo cap. quarti libri hiſtoriæ ſuæ, ſcribit ab *Wilfrido* Magno è *Cantia* vocatum, ut *Tranſabrinæ* eccleſiæ myſtas cum arte canendi, tum etiam cæteris canonicis ritibus informaret. Habes quod dicere volebam. perge lector, quo properabas.

CAP. LXXVIII. *De Ethelwino.*

ETHELWINUS, literarum cultor aſſiduus ſacrarum, temere ſilentio prætereundus non eſt; quandoquidem ipſe *Beda*, non iniquus aut teſtis aut judex, ejus famam ab ingrata his verbis olim aſſeruerit oblivione, cap. 10. libri tertii *Anglicæ* hiſtoriæ: "*Ethelhilda* ſoror ſanctorum virorum *Ethelwini* & *Aldewini*, quorum prior epiſcopus in Lindiſſige provincia; ſecundus erat abbas in monaſterio, quod vocatur Bardenig, à quo non longe & illa monaſterium habebat." Hactenus *Beda*. Erant hi quidem tres illuſtres in magna apud *Oſtritham*, *Merciorum* reginam, gratia, bonarum literarum nomine.

CAP.

CAP. LXXIX. *De Cuneberto.*

CUNEBERTUS, qui & *Chinebertus*, quartus *Lindiſiorum*, ut teſtatur *Beda* 13. cap. quarti libri hiſtoriæ *Anglicanæ*, epiſcopus, non infeliciter eruditus fuit. id quod ex multis argumentis manifeſtis apparet, tum ex hoc præcipue, quod cum *Beda* hiſtoriam *Anglicanæ* eccleſiæ aggreſſus fuiſſet, hunc in primis conſulendum putavit in rebus *Lindenſium*. *Lindum* enim antiquitus à *Britannis* doctis ea urbs dicebatur, quæ à recentioribus poſtea *Lindiſpharos* & *Lindocollinum* dicta eſt; unde & tota circumjacens regio *Lindiſia* appellata. cujus nominis veſtigia etiamnum in eadem provincia manent. Sed nunc, ut evidentiſſime eluceat quanto uſui *Beda* fuerit, operæ pretium duxi ejus, ex hiſtoriæ prologo ad *Ceolwulphum Tranſalbinorum* regem, verba in medium adferre. hæc igitur ſunt: "At vero in "provincia Lindiſſge, quæ ſint geſta erga fidem Chriſti, "quæve ſucceſſio ſacerdotalis extiterit, vel literis reveren-"diſſimi antiſtitis *Cuneberti*, vel aliorum fidelium virorum "viva voce didicimus." Hæc ille: quibus tantum abeſt, ut ego non adſtipuler, ut ſi nullo alio, quanquam & alia non deſunt, vel hoc uno tanti viri teſtimonio dignus eſſet, qui in numero noſtrorum *Scriptorum* poneretur. Nunquam certe me pœnitebit illum inter autores numerare, cui *Beda*, inter autores maximos non minimus, ingenue aliquam ſuæ *Hiſtoriæ* partem refert acceptam.

Neque hic miraberis, candide lector, quod non recenſeam præterea aliquid ab illo ſcriptum. nam & nunc, & alias ſæpe, à me monendus es *Dacos*, piratas diis & hominibus inviſos, per ducentos & quinquaginta fere annos ita totius *Britanniæ* monaſteria ſpoliaſſe, confudiſſe, devaſtaſſe, ut inter cætera ingentia mala multis in locis, flammis omnia conſumentibus, ne pagellam quidem librorum, pro ſcelera! non violatam reliquerint. Hinc eſt quod tam pauca extent, ſi demus *Bedæ* & *Flacci Albini* opera, à *Saxonibus Britanniam* incolentibus ſcripta. Cum interim conſtet *Saxones* id temporis, tota quaſi *Europa* à barbarie occupata (id quod etiam *Philippus Melancthon* in quadam oratione teſtatur) literis undecunque floruiſſe. Sed ſint hæc ſatis in truculentos, immanes, barbaros *Dacos* dicta.

CAP.

CAP. LXXX. *De Botulpho & Aldulpho.*

BOTULPHUS & *Aldulphus*, illuſtria nomina, ab antiquis ſcriptoribus celebrati ſunt, non modo ob pietatem, verum etiam eruditionem. Libellus, qui de *Vita Botolphi* circumfertur, adfirmat hos nobili fuiſſe loco natos; & fratres. Monachatus, eo ſæculo incorruptus, utrique perplacuit. unde & locus in *Icanno*, non procul à principe *Lindiorum* urbe, beneficio *Ethelmundi*, reguli *Anglorum* auſtralium, eis liberaliter deſignatus eſt. Liquet etiam ſtuduiſſe illos aliquando in *Gallia Belgica*, notoſque ibidem fuiſſe ſororibus *Ethelmundi*, virginibus ſacris, à quibus ſolicite fratri regi commendati. Inde etiam elucet *Aldulphum*, poſtea *Trajectenſi* donatum epiſcopatu, virtutibus prænituiſſe, & utrumque in *Icanno* fuiſſe ſepultum. Concidit tandem *Botolphi* monaſterium crudelitate *Angeri* & *Ubbonis*, imperatorum *Danici* exercitus. At *Fanum Botulphi* emporium frequentiſſimum in magno ſtat pretio. Chronica *Fani Eadmundi* hæc prædicant. An. Dom. 1000. "Tranſ"latio *Botulphi* & *Jurmini*, filii *Annæ* regis, de *Gunde*"*burgo* & *Blithebeurgo* ad *Fanum Eadmundi*." Hæc haud ſcio quomodo prioribus conſonent. Quin & chronica *Anguillariana Adulphum*, alias *Aldulphum*, filium *Annæ* regis, fratremque *Jurmini* fuiſſe prædicant.

CAP. LXXXI. *De Benedicto Epiſcopo.*

BENEDICTUS *Epiſcopus*, alias Biſcop, ex nobili ortus eſt ſtemmate; juvenis audaciſſimi animi ſub *Oſuuio Tranſabrinæ* provinciæ rege militavit: unde non raro ab inimicis gloriam, & ſpolia opima reportavit. Sed poſt aliquantulum temporis pertæſus terrenæ militiæ, meliori genio ductus, bellum vitiis indixit, *Romam*que de more tunc temporis celebri petiit; & domum reverſus *Benedicti* Magni profeſſionem continuo ſecutus eſt. Poſt annos autem aliquot *Romam*, ſed presbyter factus, ſecundo inviſit; ubi à *Vitaliano* pontifice cognitus, *Theodoro Tarſenſi*, qui tum *Cantiis* archiepiſcopus erat deſtinatus, & *Adriano* abbati in *Britanniam* iter adornantibus, dux & interpres non

magis

magis gratus, quam neceſſarius deſignatus eſt: nam, ut ex 37. cap. primi libri *Gulielmi Meildunenſis* de regibus *Anglorum* apparet, fuit abbas circa illa tempora *Auguſtiniani* monaſterii, quem honorem poſtea *Adriano* detulit.

Jamque, perductis *Theodoro* & *Adriano Cantium*, civitatem nobilem, intellexerat obiiſſe *Coinwalchium* regem *Viſiſaxonum*, ad quem tanquam cognitum & amicum proficiſci decreverat; *Tranſabrinos* ſuos repetiit, maximamque brevi apud *Egfridum* regem, qui *Oſuuio* ſucceſſit, inivit gratiam. à quo poſtea accepit dono locum in oſtio *Wiri* fluminis, quod, niſi fallor, à *Ptolemæo Vedra* dicitur, monaſterio condendo aptum, & terras circumjacenteis, ne ad victum neceſſaria deeſſent. Jamque omni opinione citius nobile monaſterium, accerſitis ex *Gallia* latomis, condiderat; & trecentis, ut fama eſt, monachis ornavit. Adde quod & locupletiſſimam bibliothecam ibidem, comparatis hinc inde ex *Italia* exemplaribus cum *Latinis*, tum *Græcis*, poſuerit, *Theodoro* & *Adriano* tam ſanctum opus promoventibus. Non tamen hoc opus illi extrema meta laboris erat. Ecce ſtatim alterius cœnobii fundamenta jecit in ipſa pene ripa citeriori *Tini* flu. in loco, cui nomen *Girovicum*, quod diſtabat quatuor paſſuum millibus à monaſterio *Caprocephaliæ*, alias Gateſheved & Munkceſtre, ubi nunc *Novum-Caſtellum*, emporium *Nortabriæ* celeberrimum. Crevit brevi & hoc opus; principio ſeptendecim, deinde & magnum numerum monachorum admiſit, inter quos & *Beda* erat, ſui ſæculi non infimum decus. Cumque jam utrumque monaſterium, quantum temporis anguſtia patiebatur, recte inſtituiſſet; ipſe, quamvis utriuſque monaſterii abba eſſet, illi *Eſtrovinum* patruelem ſuum, olim *Egfridi* regis miniſtrum, huic *Ceolfridum*, tanquam vicarios, præfecit.]

Non hic abs re fecero, ſi lectori ſignificem, quæ poſtea tam famoſorum cœnobiorum fortuna fuerit. Circa tempora *Egberti* aut *Oſuulphi*, regum *Nortabriæ*, *Dani*, deprædatores noſtri orbis, utrumque ſpoliaverunt, & flammis violaverunt. Pauperes deinde reliquiæ *Dacorum*, poſt aliquot ſæcula à *Nortomannis*, *Gulielmum Victorem* ſequentibus, deſtructæ ſunt. At non multo poſt tres monachi *Eveſhamenſis* cœnobii *Tranſabrinas* partes petentes, reſtaurandæ monaſticæ vitæ gratia, quorum primus erat *Aldwinus*, inter cætera

monaſterium

monaſterium *Wirenſe* & *Girovicenſe* reparaverunt, ſed leviter. Et nuper in utroque fuerunt tres aut quatuor *Dunolmenſis* cœnobii monachi. Ingentes tamen utrinque ruinæ maximorum olim ædificiorum manifeſta indicia etiam nunc extant, quas ego nuper non ſine admiratione aſpexi, rerum viciſſitudines tantarum deplorans. Sed ad rem redeo.

Inter publica hæc negotia, præter alia quæ multa & docta ſcripſit, edidit librum de *Conſonantia regulæ monaſticæ vitæ*. Floruit ſub *Oſuuio* & *Egfrido Nortabriæ* regibus; & cum jam quinquies fuiſſet *Romæ*, obiit ex paralyſi prid. Id. Jan. ac tumulatus eſt in *Wirenſi* monaſterio. tandem ejus corpus per *Ethelwoldum*, epiſcopum *Ventanum*, circa tempora *Edgari* monarchæ *Angliæ*, *Thornegam Girviorum* cœnobium delatum eſt. Plura ſcire cupienti *Beda* in libro de ejus *Vita* ſatisfaciet.

CAP. LXXXII. *De Ceolfrido*, monacho.

CEOLFRIDUS, monachus non minoris literaturæ quam virtutis, mortuò *Benedicto*, cui vicarius erat, abbas cœnobii *S. Pauli* in *Girovico* factus eſt; ubi plurima excellentis induſtriæ monimenta partim docendo & ſcribendo, partim etiam ædificando oſtendens, non vulgarem apud ſuos gratiam inibat. Accedit huc, quod, poſt *Benedictum*, *Bedam* adoleſcentem informaverit, non modo bonæ vitæ præceptis, ſed & eruditione quoque ſingulari. His modis cœpit ubique clareſcere, nec mediocri in pretio eſſe vel apud ipſos *Britanniæ* regulos.

Erat circa hæc tempora magna controverſia inter *Pictos* & *Anglos* de obſervatione *Paſchali*. Quare *Naitanus*, *Pictorum* regulus, oratores ad *Ceolfridum* miſit, cupiens ejus literis certior fieri, quid potiſſimum ſequendum. Cui ita nodum illum *Gordium* ſolidiſſimis rationibus poſteà diſſolvit, ut *Pictus* ab illo canonicum *Paſcha* ſecutus ſit. Sed de hac re *Beda* fuſius 21. quinti libri *Hiſtoriæ* ſuæ cap. ſcribit. Ego igitur in præſentia omitto; dicturus quo pacto ſenex jam factus poſt viginti octo annos feliciſſime in gubernatione *Wirenſis* & *Girovicenſis* cœnobii (nam utriuſque, ſicut & *Benedictus*, abbas erat) completos, *Hubertum* ſuis cœnobiis, monachum non vulgariter doctum, abbatem præfecit.

cit. quod ubi feciſſet, *Romam* ætate jam decrepitus peregre profectus eſt. Illud certe, quoniam de *Girovico* mentionem & hic, & in *Benedicti* vita, fecimus, ſtudioſo antiquitatis lectori non incognitum volo; me, nuper cum fuiſſem in *Tinenſi* monaſterio, trajecto *Tino* flumine, *Girovicum* petiiſſe, & inter cætera ibidem reperiſſe, ſaxum quadratum cum hac inſcriptione: "Dedicatio baſilicæ ſancti *Pauli* "VIIII. Calen. Maii anno XV. *Ecfridi* regis; *Ceolfridi* "Abbatis, ejuſdemQ. M. Eccleſiæ, Deo autore, condito-"ris, anno IIII." Ex his verbis liquido apparet *Ceolfridum* abbatem fuiſſe in ipſis *Girovicenſis* monaſterii initiis; quanquam *Benedictus* alias ejuſdem conditor & abbas nominetur, utpote qui *Ceolfridum* ſuo loco ſubſtituerit.

At nunc, quid librorum ſcripſerit, lector requiret. Certe in variis literarum generibus diligentiſſime verſatus multa ſcripſit, quæ omnia violentia *Dacorum* extinguiſſet; niſi *Beda*, in ultimo hiſtoriæ *Anglicanæ* libro, ejus de obſervatione *Paſchali* & canonica tonſura libellum ab interitu vindicaſſet. Floruit ſub *Ecfrido* rege *Nortabriæ* potentiſſimo. Mortuus eſt apud *Lingonas* in *Gallia* 7. Cal. Octobr. anno Dom. 706. & ſepultus; ut *Beda* teſtatur in libro de ejus *Vita*, tum etiam in libro de *Temporibus*. Nam impar erat itineri, quod *Romam* verſus acceperat. Verba autem *Bedæ* in libro de *Temporibus* hæc ſunt: "His temporibus "multi *Anglorum* gentis nobiles & ignobiles, viri & fœmi-"næ, duces & privati, divini amoris inſtinctu *Romam* ve-"nire conſueverunt: inter quos etiam reverendiſſimus abba "meus *Ceolfridus*, annos natus ſeptuaginta quatuor, cum "eſſet presbyter annis 47. abba annis 35. Ubi *Lingo-*"*nas* pervenit, ibi defunctus, atque in eccleſia beatorum "*Geminorum* martyrum ſepultus eſt." Et rurſus in libro de *Vitis Abbatum* monaſteriorum *Petri* & *Pauli*: "*Ceolfridus* "obiit 7. Cal. Octob. apud *Lingonas* anno D. 706. & ſe-"pultus eſt in eccleſia beatorum *Geminorum* martyrum, "*Eleuſippi* & *Meloſippi*, qui uno matris partu editi, ea-"dem eccleſiæ fide renati, una cum avia ſua *Leonilla*, "illam loco illi ſui martyrii dignam reliquere memoriam."

CAP. LXXXIII. *De Huberto.*

HUBERTUS, alias *Hwætbertus*, juvenis, accrevit bonis literis & virtutibus in monaſteriis *Petri* & *Pauli*: quorum illud in *Veri* fluminis oſtiis; hoc propter *Tynni* ripas ſitum eſt. *Sigfridus*, abba vicarius monaſterii *Petrini* ſub *Benedicto*, defatigatus aſſiduo ventris tormine, diem obiit ſupremum. *Hubertus* vero aptiſſimus, qui in ejus ſuccederet locum, univerſis viſus eſt. *Benedictus* quatuor tantum menſes à *Sigfridi* morte ſupervixit. *Ceolfridus* etiam obiit apud *Lingonas* 7. Cal. Octob. an. D. 706. Sic *Hubertus* utriuſque temonem monaſterii regebat ab *Acca* epiſcopo *Auguſtaldenſi* confirmatus. Eratque non modo ipſe doctarum artium cultor egregius, verum etiam eruditorum omnium fautor, & quidem præcipuus. Quo nomine & *Romæ* aliquandiu, præſidente *Sergio*, tum eloquentiæ, tum ſacræ legis cognitioni primo ætatis flore ſtuduit, ac egregie profecit. Extat ejus epiſtola ad *Gregorium* ſecundum, pontif. *Rom.* qua *Ceolfridi* peregre *Romam* proficiſcentis & venerandam canitiem, & virtutes raras vel commendatiſſimas fecit. Hactenus ex *Beda*.

CAP. LXXXIV. *De Milredo.*

MILREDUS quintus *Vigevonum* epiſcopus fertur bonarum artium ſtudioſus fuiſſe, multumque eccleſiæ ex theologica cognitione penitiori illa, quæ proprium ſacrorum concionatorum munus, profuiſſe. Verſus, qui de primis *Vigevonum* epiſcopis circumferuntur, ſic de hoc viro loquuntur:

Quintus *Milredus* caſtus, prudens, & honeſtus.

Legi præterea in antiquiſſimo codice epigrammaton, quæ eccleſiaſtica ſpectabant ornamenta, hos verſiculos in ipſa libelli fronte ſcriptos:

Hunc proprie librum *Milredus* poſſidet ipſe,
Antiſtes ſanctus, magno qui dignus honore:
Eſt etenim dapibus ſcripturæ plenus & actu.

Invidioſa vetuſtas *Milredi* monumenta deſtruxit. at fama ejus eruditionis etiamnum floret apud *Higenenſes*.

CAP. LXXXV. *De Ecberto, Archiep. Eborac.*

ECBERTUS, vir regii generis, frater videlicet *Eadberti* regis *Nortanhimbrorum*, à primis pueritiæ ſuæ annis, eloquentiæ & bonis artibus ſe totum conſecravit. qui labor adeo illi non fuit inutilis, ut inde eximium gloriæ nomen ſibi facile comparaverit. Eccleſiæ *Eboracenſis* honos, à *Paulini* archiepiſcopi tempore uſque ad *Wilfridi* junioris ejuſdem urbis epiſcopi mortem, vix integre conſtituit, ſublata pallii dignitate. Tumque agebatur de ſubſtituendo novo pontifice, qui veterem ſacræ ſedi ſplendorem cumulate reſtitueret. *Ecbertus*, ſuffragio publico infulis digniſſimus judicatus eſt: ille equidem non longo poſt tempore induſtria, cura, ſtudio pallium à *Romano* repetiit, & obtinuit. Defloruerat inter *Eboracenſes*, bellorum tumultu, priſtina illa erga bonas literas cum diligentia, tum alacritas. Hanc ille ita omnem abſterſit prorſus labem, ut facundiæ, cognitioni, & eruditis artibus, ſuam formam, decus, atque adeo lumen integre referret. Quo tempore comparata ſumptibus plane maximis copioſa juxta ac diviti antiquorum librorum multitudine, *Eboraci* elegantiſſimam in gratiam poſteritatis bibliothecam, homo promovendis ſtudiis plane natus, inſtituit. Utque tantis ſuis cuſtos pervigil theſauris non deeſſet, *Flaccum Albinum* alumnum ſuum eloquentia, eruditione, judicio denique valentem operi præfecit novo. Hujus bibliothecæ meminit *Albinus* in epiſtola ad *Carolum* Magnum, & rurſus in epiſtola ad *Eanbaldum* archiepiſcopum *Eboracenſem*.

Sed neque ſatis erat *Ecberto* bibliothecam ita exornaſſe; quin etiam ipſe libros eleganter, accurate, docte, ſcripſit: inter quos ille, qui de *Eccleſiaſticis* inſcriptus eſt *Conſtitutionibus*, adhuc extat, teſtis plane optimus ejus tum inſignis doctrinæ, tum pietatis rariſſimæ. hunc librum *Hucarius*, fani *Germani* in *Corinia* levita, ſtudioſe in compendium redegit. ſcripſit præterea librum, cui titulus *Pœnitentiale*. uterque in bibliotheca extat *Severiana*.

I CAP.

Cap. LXXXVI. *De altero Ecberto.*

Erat & alter *Ecbertus*, vir in bonis literis verſatus, ac epiſcopus *Lindisfarnenſis*, ad quem ſcripſit; niſi titulus fallit (nam mihi *Ecbertus* recentior *Beda* videtur) epiſtolam plane aculeatam; in qua multa de officio epiſcopi, nec pauciora de ſcriptura ſacra in linguam *Saxonicam* vertenda, & quibus ea rationibus à plebe legenda. Denique ibidem inculcat, ut epiſcopus reges admoneat, pſeudomonachos, & importunos monaſteriorum conſtructores, ſi ſpecie otii potius quam virtutis id fiat, caſtigandos.

Cap. LXXXVII. *De Beda.*

Beda ſupremum doctorum *Anglorum* decus tandem ad calamum venit, vir, meo judicio, ſiquis alius, immortali fama plane digniſſimus. nam præterquam quod in omni fere diſciplinarum genere cum felicitate quadam verſatus eſt; ita utramque linguam cognovit, ut illa ætate, tota pene *Europa* à barbaris occupata, pro eloquentiæ miraculo haberetur. Quare hic ſuis à me coloribus depingendus eſſet, & ejus vita luculenta oratione ſcribenda, niſi ipſe, quo nihil fidelius eſt, ſuam ipſius vitam, quam totam in literis exegit, in ultimo capitulo hiſtoriæ *Anglicanæ* ſcripſiſſet. Sed in hac parte hactenus obſtitit vel exemplariorum vitium, vel typographorum incuria, quo minus *Bedæ* hiſtoria integra prodiret in lucem. Nam in impreſſis exemplaribus omnibus, quæ ego vidi, ultimum caput quinti libri deſideratur. Nos itaque beneficio vetuſtiſſimi codicis hæc, quæ de vita *Bedæ* ſequuntur, apponemus. id quod *Gul.* à *Mildulphi-curia*, ſed decurtatis voluminum nominibus, primo hiſtor. ſuæ libro fecit: “ *Beda*, famulus *Chriſti* & presbyter “ monaſterii beatorum apoſtolorum *Petri* & *Pauli*, quod “ eſt ad *Wiremuthum* & in *Girvum*, qui natus in territo- “ rio ejuſdem monaſterii; cum eſſem annorum ſeptem, cura “ propinquorum datus ſum educandus reverendiſſimo abbati “ *Benedicto*, ac deinde *Ceolfrido*: cunctumque ex eo tempus “ vitæ in ejuſdem monaſterii habitatione peragens omnem “ meditandi ſcripturas operam dedi; atque inter obſervan-

" tiam diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in ec-
" cleſia curam, ſemper aut diſcere aut docere, aut ſcribere
" dulce habui. nono decimo autem vitæ meæ anno diaco-
" natum, triceſimo gradum presbyteratus, utrumque per
" miniſterium reverendiſſimi epiſcopi *Joannis*, jubente *Ceol-*
" *frido* abbate, ſuſcepi. ex quo tempore accepti presbyte-
" ratus uſque ad annum ætatis meæ LIX. hæc in ſcripturam
" ſanctam meæ meorumque neceſſitati ex opuſculis venera-
" bilium patrum breviter adnotare, ſive etiam ad formam
" ſenſus & interpretationis eorum adjicere curavi.

" In principium *Geneſis* uſque ad nativitatem *Iſaac* & ejectionem *Iſmaelis*, libros quatuor.

De Tabernaculo & Vaſis ejus, ac Veſtibus ſacerdotum, libros tres.

In primam partem *Samuelis*, id eſt, uſque ad mortem *Saulis*, libros quatuor.

De ædificatione Templi allegoricæ expoſitionis, ſicut & cætera, libros duos.

Item in *Regum*, librum triginta quæſtionum.

In Proverbia *Salomonis*, libros tres.

In Cantica Canticorum, libros ſex.

In *Eſaiam*, *Danielem*, XII. Prophetas, & partem *Hieremiæ*, diſtinctiones capitulorum ex *Hieronymo* excerptas.

In *Ezram* & *Neemiam*, libros tres.

In Canticum *Abacuc*, librum unum.

In librum beati patris *Tobiæ* explanationes allegoricæ.

De *Chriſto* & Eccleſia, librum unum.

Item capitula lectionum in Pentateuchum *Moyſi*, *Joſue*, *Judicum*.

In libros Regum & verba dierum.

In librum beati patris *Job*.

In Parabolas, Eccleſiaſten, & Cantica Canticorum.

In *Eſaiam* prophetam, & *Ezram*, quoque & *Neemiam*.

In Evangelium *Marci*, libros quatuor.

In Evangelium *Lucæ*, libros ſex.

Omeliarum Evangelii, libros duos.

In Apoſtolum, quæcunque in opuſculis S. *Auguſtini* expoſita inveni, cuncta per ordinem ſcribere curavi.

In actus Apoſtolorum, libros duos.

In Epiſtolas ſeptem catholicas, libros ſingulos.

In Apocalypſin *Joannis*, libros tres.

Item capitula in totum Novum Teſtamentum, excepto Evangelio.

Item librum Epiſtolarum ad diverſos, quarum de ſex ætatibus ſæculi una eſt.

De Manſionibus filiorum *Iſrael* una.

Una

Una de eo quod ait *Eſaias*: *Et claudentur ibi in carcerem, & poſt multos dies viſitabuntur.*

De Ratione biſexti una.

De Equinoctio juxta *Anatholium* una.

Item de Hiſtoriis Sanctorum.

Librum vitæ & paſſionis S. *Felicis* confeſſoris de metrico *Paulini* opere in proſam transtuli.

Librum vitæ & paſſionis Sancti *Anaſtaſii* male de Græco tranſlatum, & pejus à quodam imperito emendatum, prout potui, ad ſenſum correxi.

Vitam ſancti patris, monachi ſimul & antiſtitis, *Cuthberti*, & prius heroico metro, & poſtea plano ſermone deſcripſi.

Hiſtoriam Abbatum hujus monaſterii, in quo supernæ pietati deſervire gaudeo, *Benedicti*, *Ceolfridi*, *Huberti*; in libellis duobus.

Hiſtoriam eccleſiaſt. noſtræ Inſulæ ac Gentis, in libris quinque.

Martyrologium de nataliciis ſanctorum Martyrum duobus; in quo omnes, quos invenire, non ſolum qua die, verum etiam quo genere certaminis, vel ſub quo judice mundum vicerint, diligenter adnotare curavi.

Librum Hymnorum diverſo metro, ſive rhythmo.

Librum Epigrammaton heroico metro, ſive elegiaco.

De Natura rerum, & de Temporibus libros ſingulos.

Item de Temporibus librum unum majorem.

Librum de Orthographia, alphabeti ordine diſtinctum.

Item librum de metrica arte, & huic adjectum alium de ſchematibus ſive tropis libellum, hoc eſt, de figuris modiſque locutionum, quibus ſcriptura ſancta contexta eſt."

Hæc *Beda*: homo, ut jam vides, diligentiæ inexhauſtæ. Præter hos etiam libros redegit *Adamnani Scotti* librum de *Locis ſanctis* in compendium, ut ipſemet teſtatur, cap. 17. quinti libri *Hiſtoriæ Angl.* Accedit ad numerum & ejus carmen elegantiſſimum de *Die Judicii*, quod *Accæ* epiſcopo *Auguſtaldunenſi* dedicavit; & libellus de *Membris humanis*, qui à multis *Hieronymo* attribuitur. Vidi præterea ſex epiſtolas ab eo ſcriptas, quarum prima ad *Hemoaldum* de ratione quadrantis anni, quem biſſextum dicunt. ſecunda ad *Plegwinum* de ſex ætatibus mundi. tertia ad *Accam* epiſcopum ſuper locum *Eſaiæ* de die judicii. quarta de manſionibus filiorum *Iſrael*. quinta ad *Wightredum* de æquinoctio. ſexta ad *Ecbertum* epiſcopum de Pſeudomonachatu corrigendo. Ultimis quoque vitæ ſuæ diebus, evangelium *Joannis* in linguam *Anglo-ſaxonicam* tranſtulit, & libellum excerptionum de notis, *Iſidorum* ſecutus, ſcripſit: ut *Cuthbertus* mona-

chus *Girovicenſis* ejus diſcipulus teſtatur. Illud non eſt ſilendum, multos libros *Bedæ* falſò adſcriptos: nempe de Imagine mundi, de Naturis beſtiarum. inſuper de Ponderibus & Menſuris, de Situ Orbis. Legi aliquando *Durovervi* in fano Servatori ſacro libellum Arithmeticæ, titulo *Bedæ*, illuſtrem. Adde huc librum de Similitudinibus, de Differentiis vocabulorum, qui, titulo *Bedæ*, in bibliothecis extant. Eſt & alius ejuſdem ſortis, qui ſcutum *Bedæ*, ſede falſo appellatur. Sunt qui ſcribunt *Bedam* uſum fuiſſe *Joanne Fibrolegano* archiepiſcopo *Eboracenſi*, ac *Tunberto* præceptoribus. ſed quis hic *Tunbertus* fuerit, non ſatis intelligo; niſi is ſit, qui tertius antiſtes *Hagustaldenſi* præfuit eccleſiæ. Hactenus de ejus vita & ſtudiis literariis.

Nunc, ſi quem juvat audire qua modeſtia, qua patientia, qua charitate, qua denique ferventis ſpiritus confidentia obierit, *Cuthberti* ejus diſcipuli & amanuenſis libellum de ejus morte legat. quanquam non mortuus eſt, qui tot eruditiſſimis monimentis vitæ & æternitati conſecratus eſt. Quid quod *Daci*, poſt hominum memoriam depopulatores violentiſſimi, & qui tot doctiſſimorum *Anglorum* lucubrationes flammis aboleverunt, ne tantillum quidem *Bedæ* famam aut monimenta obſcurare potuerunt, *Girovico* ejus monaſterio ſemel atque iterum incenſo. Illud certe propius ad miraculum accedit, quod nec *Dacorum* violentia, nec ferocia *Gulielmi* Magni *Nortmanni* ita *Girovicenſis* cœnobii, quod à vulgo nunc *Jarrow* vocatur, ædificia omnia concuſſerit; quin adhuc *Bedæ* oratorium extet, humile quidem opus, & cameratum, utcunque tamen integrum; in quo & hodie altare eſt; ſed neglectum, & in altaris medio cruſta *Ophitici* marmoris. Hæc nos in gratiam lectoris antiquitatis ſtudioſi. Sed dum antiquitatem recolo, pene præterieram quod maxime dictum oportuit; nempe *Hectora Boethium Scotum*, omnium, qui unquam hiſtoriam ſcripſerunt, longe vaniſſimum, tam ſtulte, tam inepte, tam aniliter de *Beda* fabulari, ut riſum mihi moveat, ſimul & ſtomachum. Nam primum patriam in dubium vocat, & fere *Italum* facit; porro juvenem in *Italia* ſtuduiſſe, & ſenem inter monachos *Mailroſenſes* frequenter habitaſſe, diverſatumque fuiſſe aſſerit; poſtremo illum *Dunolmi* obiiſſe. Quid nunc *Hector Bedæ* reſpondebit, qui ſcribit ſe natum fuiſſe in territorio *Girovicenſis*

cenſis cœnobii, quatuor aut quinque paſſuum millibus à *Novo Caſtello*; & omnem vitam ibidem intra ſepta ſui cœnobii, ut manifeſte apparet ultimo cap. *Hiſtoriæ Anglicanæ* à ſeipſo editæ, tranſegiſſe? quid denique *Cuthberto* ejus diſcipulo, qui ſcribit eum *Girovici* obiiſſe, & tumulatum eſſe? quid rurſus *Simeoni* præcentori & *Rogero Hovedeno*, qui in annalibus ſuis docent, quo tempore *Dunelmum* tranſlatus ſit? Sed ne ſis ignarus, lector, me autore, diſces nullum unquam monachorum collegium *Dunelmi* fuiſſe ante tempora *Gulielmi* Magni. Acreverat tamen ibi paulo ante ſedes epiſcopalis, autore *Aldvino*. proinde neque *Bedam* unquam *Dunelmenſem* monachum fuiſſe, id quod *Hector*, ſed falſo, arbitratus eſt. Hoc certe conſtat (nihil enim ſtudioſum lectorem celare volo) *Bedam* olim à *Sergio* pontifice *Romam* accitum, miſſis ad *Ceolfridum* abbatem *Girovicanum* eadem de cauſa literis; quas ego etiam aliquando legi, & *Gulielmus* à *Meildulphi-curia* libro *Hiſtoriæ Regum* primo commemorat; nunquam tamen in *Italia*, nedum *Romæ* fuiſſe. At miſſum hunc facio, cum tota ſua vanitate, *Boethium*; & immortalis *Bedæ* gloriam, laudemque eximie magnam aliquot teſtimoniis, ſed candidis, nobilibus, luculentis cognitiſſimam lectori faciam. *Albinus* enim inter doctos ſua ætate doctiſſimus hæc ſcribit, libro *Epiſtolarum* ad monachos *Wiremuthenſes* & *Girovicenſes*: "Recogitate "nobiliſſimum veſtri temporis magiſtrum *Bedam*, presbyte-"rum; quale habuit in juventute ſtudium: qualem nunc "habeat inter homines laudem, multo majorem apud Deum "remunerationis gloriam. Illius ergo exemplo dormitantes "excitate animos: magiſtris aſſidete, aperite libros, per-"ſpicite literas, intelligite ſenſus illarum; ut & voſmet "ipſos paſcere, & aliis ſpiritualis vitæ paſtum præbere va-"leatis." *Melancthon* vero hæc in libro de *Corrigendis Studiis* refert: "Clarebantque hi cum aliis quibuſdam, tum "maxime venerabili *Beda*, *Græce* & *Latine* haud vul-"gariter perito: ad hæc, in philoſophia, mathematicis, ſan-"ctis ſic erudito, ut cum vetuſtis quoque conferri poſſit." *Lilius Gregorius Gyraldus*, in quinto dialogo de *Hiſtoria Poetarum*, *Bedæ* luculentam facit mentionem. *Folchardus* etiam *Dorovernenſis* luculentum certe de *Beda* hoc orationis teſtimonium adfert in libello de *Vita D. Joannis* archie-

chiepiſcopi *Eboracenſis*, cujus & alumnus & diſcipulus aliquandiu fuit: "Quem ſecutus induſtrius tyrunculus à tanto "pædagogo affluenter imbutus, & in expoſitis evangeliis, & "in hiſtoriarum rebus digeſtis magnus enituit, & deſcriptis "temporum & computi rationibus ſubtiliſſimis, auditam "*Britannicæ* gentis hebetudinem purgavit, ſcriptorumque "ſuorum dignitatem, *Rom.* ſedis acquiſita autoritate, nobilitavit." Circumfertur & hic verſiculus in laudem *Bedæ*:

Anglia te celebrat, te totus perſonat orbis.

Alexander Nechamus, in libro de *Laude Divinæ Sapientiæ*, ubi de D. *Cuthberto* loquitur, hæc addit:

Beda, vir egregius aſſociatur ei:
Ingenium cujus non mundus claudere poſſet,
Corpus honorandum capſula parva tegit.

Gulielmus à *Meildulphi-curia*, libro de *Regibus* primo, de *Beda*, ſic ſcribit: "Elugens tantum orbi præreptum lumen. "Sepulta eſt cum eo geſtorum omnis pene notitia, uſque "ad noſtra tempora, adeo nullus *Anglorum* ſtudiorum ejus "æmulus, nullus gloriæ ejus ſequax fuit, qui omiſſæ monetæ lineam proſequeretur. Pauci, quos æquus amavit *Jeſus*, quamvis literis non ignobiliter informati, tota vita "ingratum conſumpſerunt ſilentium. Alii vix primis labris "illas guſtantes, ignavum confoverunt otium. Ita cum ſemper pigro ſuccederet pigrior, multo tempore in tota inſula ſtudiorum detepuit fervor. Magnum ignaviæ teſtimonium dabo verſus epitaphii, pudendi prorſus, & tanti "viri mauſoleo indigni:

Presbyter hic *Beda* requieſcit carne ſepultus.
Dona, *Chriſte*, animam in cœlis gaudere per ævum,
Daque illum ſophiæ debriari fonte, cui jam
Suſpiravit ovans intento ſemper amore.

"Poteritne ulla excuſatione hic pudor extenuari, ut nec in "eo monaſterio, ubi illo vivente, totius literaturæ exultavit "gymnaſium? potuerit inveniri homo, qui memoriam ejus "formaret niſi exili & miſerabili ſtylo?"

Floruit autem *Beda* ſub *Chenredo*, *Oſricho* & *Ceolwulpho*, *Nortabriæ* regulis. Vixit annos, ut ego colligo, ſexaginta; quamvis

quamvis *Trittemius* ſeptuaginta duos, ſed male, numeret. nam hiſtoriam annos natus LIX. abſolvit, nec diu ſupervixit. Obiit *Girwici*, ubi & ſepultus eſt. poſt multos vero annos ejus corpus *Dunelmum* tranſlatum eſt, ut ſcribit *Gulielmus Meildunenſis* libro de *Pontificibus Angliæ* tertio.

CAP. LXXXVIII. *De Flacco Albino.*

FLACCUS *Albinus*, qui & *Alcuinus* dictus eſt, ab *Ecberto*, *Eboracenſium* archiepiſcopo, educatus, & literis elegantiſſimis inſtructus fuit: id quod ipſe in libro *Epiſtolarum* ſuarum non ſemel teſtatur: & maxime in ea, quam ſcribit ad *Eboracenſes*: "Vos fragilem infantiæ meæ annos foviſtis materno affectu, & laſciviam pueritiæ meæ pia ſuſtinuiſtis patientia; & paternæ caſtigationis diſciplinis ad perfectam viri eduxiſtis ætatem, & ſacrarum eruditione literarum roboraſtis." Hæc illi honeſta educatio poſtea tam bene ceſſit, ut aſſidua diligentia, induſtriaque cura, quam ſtudiis impendebat, ad unum omnes, qui una cum illo diſcebant, facile vicerit. Gaudebat magnopere *Ecbertus* felici ſucceſſu alumni ſui, & illum bibliothecæ præfecit, quam tum *Eboraci*, non ſine infinita autorum tum *Latinorum* tum *Græcorum* varietate, in gratiam ſtudioſorum poſuit. Videtur *Meildunenſis*, libro de *Regibus* primo, laudem & gloriam bibliothecæ hujus *Albino* attribuere, ut ex his verbis liquet: "Hic, omnium liberalium artium armarium, ut ita dicam, & ſacrarium fuit: nobiliſſimam bibliothecam conſtituit *Eboraci*. Inde data illi præfatio maxime opportuna, ut optimos quoſque libros nocturna verſaret manu, verſaret diurna; quibus tantum abſorbendis ingenio ſit uſus, ut nullum proculis tempus dimiſerit."

At jam maturior orbi factus, venit illi in mentem ut *Cantiam* peteret. cupiebat enim mirum in modum *Theodori* & *Adriani* lectionibus, dubio procul doctiſſimis, intereſſe. Quare, relicto *Eboraco*, *Durovernum*, primam *Cantiæ* urbem, profectus eſt; ubi ab *Adriano*, *Auguſtiniani* cœnobii abbate, humaniter acceptus eſt. Hic linguarum puritatem, hic doctas artes, hic, ut breviter finiam, bonarum literarum orbem abſolvebat. Interea fato conceſſit *Adrianus*, & monachorum *Auguſtinianorum* communi ſuffragio, *Albinus* ab-

bas

Vitam D. *Martini*.
Homiliarum libr. I.
Dogmata *Albini* ad *Carolum* imperatorem.
Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolorum, Canticum *Ambroſii* carmine.
De Octo partibus Orationis, per dialogum interlocutoribus *Fratone* & *Saxone*.

Hactenus de libris ab eo editis. nunc ſupereſt, ut vice corollarii, *Gulielmi* à *Meildulphi-curia* calculum niveum quidem illum, quo *Albinum* libro de *Regibus* primo collaudat, in medium proferam: "Hic eſt *Alquinus*, qui, ut dixi, pro "pace in *Franciam* miſſus, ibi apud *Carolum*, ſeu terræ "amœnitate, ſeu regis humanitate captus, reſedit; magnique apud eum habitus imperialem animum, quantum ab "aulicis curis vacabat, dialectica, rhetorica, & etiam aſtronomia probe compoſuit. Erat enim omnium *Anglorum*, "quos quidem legerim, poſt *Aldelmum* & *Bedam* doctiſſimus; multiſque libris ingenii periculum fecit. Jacet in "*Francia* apud S. *Paulum* de *Cormarico*; quod cœnobium "*Carolus* Magnus ejus conſilio conſtruxit. unde hodieque "quatuor monachorum victus & potus pro ejuſdem *Alcuini* anima quotidianæ infertur eleemoſynæ in eadem "eccleſia.

CAP. LXXXIX. *De Siwolpho*, monacho.

SIWOLPHUS monachus, ut ego conjecturam facio, homo *Tranſabrinus*, religioſorum ejus ſæculi nunquam ſatis laudatam cum induſtriam tum pietatem fortiter ſecutus, in lectione divinorum librorum feliceis horas felicius collocavit. Utque fere fit in tam aſſidua librorum evolutione, incidit in quædam loca Geneſeos, quæ viri undecunque eruditi judicium deſiderabant. Cogitanti de interprete *Albinus*, ornamentum ſui ſæculi, occurrit, cui libellum de *Quæſtionibus* tranſmiſit. *Albinus*, intellecto ejus conſilio, eiſdem reſpondit.

CAP. XC. *De Cutheberto*.

CUTHEBERTUS monachus *Girovicenſis* cœnobii, quod diſtat à *Novo Caſtello* quatuor paſſuum millibus, poſitum in ipſis quaſi ripis *Tini* fluminis à *Ptolemæo* celebrati,

celebrati, *Bedæ* nunquam ſatis laudati comes, atque idem diſcipulus fuit; ſed tam charus, ut quæ præceptor jam ſenex, doloribus & ægritudine tantum non oppreſſus, dictaret, currenti calamo impiger exciperet. Neque huic defuit unquam officio, quamdiu *Beda* dictare potuit; potuit autem ad extremam fere vitæ horam. Poſtea autem, mortuo præceptore, & per immortales libros æternitati conſecrato, cœpit & ipſe magna cum laude nec minori fructu docere. quo factum eſt, ut à monachis *Girovicenſibus* ſimul & *Wirenſibus* ſumme coleretur. Recens namque adhuc erat memoria, & fama *Bedæ* altius omnium animis inhærebat. ſed tanti viri utcunque levabat deſiderium *Cutheberti* inſignis in promovendis bonis literis diligentia. Illis enim temporibus doctæ artes unicum erant monachorum ſolatium. nec aliud fuit religioſorum cœnobium, quam apium hinc inde laborantium alvearium; uſque adeo, ut tum merito *Virgilianum* hoc carmen de illis dici potuiſſet,

Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.

Inter hæc *Cutheberto* frequens in mentem *Beda* venit, & ejus virtus ſemper præ oculis illi obverſabatur. quare voluit aliquid memoria dignum præſtare, quo virum tantum poſteritati commendaret. Cumque cognitiſſimum haberet qua modeſtia, qua charitate, qua patientia, quo denique ſpiritu vitam finiverit; id orbi per libellulum, quem *Cuthvino* monacho dedicavit, teſtatiſſimum voluit. Gratiſſima quidem hæc diſcipuli erga præceptorem parentatio: quam, cum nuper reperiſſem in palatina illuſtriſſimi *Henrici* octavi, *Anglorum* regis, bibliotheca, avide ſemel legi, & majori voluptate relegi: multum diuque mecum conſiderans, quantus & quam non ullo eſſet virtutis titulo *Beda* cum noſtræ ætatis monachis conferendus. Denique, quanquam probabilis conjectura ſit, *Cutbebertum* multa ſcripſiſſe; ego, ne fucum lectori faciam, ingenue fateor me nihil, præter id quod commemoravi, vidiſſe. Sufficiet igitur ad ſummam addere, floruiſſe illum, regnante apud *Transhumbranos Ceolvulpho* rege.

cundo, pontifici *Romano*, dedicavit. Ex *Epiſtolis* etiam, quas in *Angliam* miſſitavit, extat una ad *Ethelbaldum*, regem *Merciorum*, bene aculeata. Altera ad *Cuthbertum*, *Cantiorum* epiſcopum. *Trittemius* ait ſcripſiſſe illum aliquot *Sanctorum Vitas*. Hoc conſtat *Friſios*, occiſo, ſpe potiundi theſauri, *Bonifacio*, excuſſiſſe ejus ciſtas & manticas omnes, nec aliud præter reliquias & libros inveniſſe; quos illi nulla mora in vicinum fluvium projecerunt. Illa fuit *Bonifacii* libris dies ultima. Claruit ſub *Ethelbaldo Merciorum* rege, & *Pipino Francorum* rege. Sepultus eſt in monaſterio *Fuldenſi* (curante funus *Julio*) quod ipſe conſtruxerat.

CAP. XCIII. *De Ceolwulpho, Tranſabrinorum rege.*

CEOLVULPHUM, *Tranſabrinorum* regem, à literis commendavit, idque accurate, *Gul. Meildunenſis*, libro de *Hiſtoria Regum* primo, his verbis: "Conſcendit igitur tremulum regni culmen *Ceolwulphus*, ab "*Ida* ſeptimus; & idoneus ad cætera, & cui non deerat "literarum peritia, acri animo & alacri ſtudio comparata. "Vadatur ſermonis mei veritatem *Beda*, qui eo tempore, "quo maxime ſcaturiebat literatis *Britannia*, huic potiſſi"mum *Anglorum Hiſtoriam* elimandam obtulit: eligens ni"mirum in illo autoritatem bene dicta corroborandi propter "imperium, & ſcientiam perperam dicta emendandi pro"pter ingenium." Hæc *Meildunenſis*. Crevit, mortuo *Beda*, in hoc principe cum eruditio tum pietas; uſque adeo, ut tandem, relicto terreno regno, cœleſte monachus factus unice amplecteretur in *Lindisfarna*, inſula celeberrima; ubi tum ſedes epiſcopalis, quam ille, ut in *Chronicis Dunelmenſibus* liquido apparet, latifundiis donavit, relicto regno * *Ecberto*, patrui ſui filio. Obiit *Lindisfarnæ*, ubi & ſepultus eſt.

CAP. XCIV. *De Willibaldo.*

WILLIBALDUS, quem *Trittemius*, *Anglicarum* rerum ignarus, *Scottum* fuiſſe ſed ſine autore ſcribit, homo fuit multæ virtutis juxta ac eruditionis; & qui

* Legendum videtur *Eadberto*.

qui monaſticam vitam, ſpretis mundi illecebris, lubenter ſecutus eſt. Cumque jam in illo vivendi genere pedem promoviſſet, novo quodam peregrinandi ardore totus conflagrans, recta ſe contulit ad *Winfridum*, poſtea *Bonifacium* dictum; qui ſtatim peregre profecturus erat, ut *Friſiis*, & vicinis *Germaniæ* gentibus, *Chriſti* fidem prædicaret. In hac tam omnibus modis ſancta expeditione comes individuus *Bonifacio* adhæſit; multa ingenii & induſtriæ ſigna certe præclariſſima oſtentans. Unde cum *Bonifacius* poſtea à *Gregorio* ſecundo, pontifice *Romano*, archiepiſcopus *Maguntinus* & legatus *Germanicus* deſignatus fuiſſet, *Willibaldum* tam arcta ſibi adjunxit amicitia, ut illi graviora negotia concrederet; & docendi provinciam, quam ipſe jam ſenio gravis recte obire non poterat, committeret. Quæ ille omnia tam ſolerter, tam ſtrenue, tam etiam diligenter curavit, ut poſtea à *Bonifacio* primus *Eiſtetenſi* eccleſiæ epiſcopus deſtinaretur.

Quid ego hic quæ ſunt notiſſima ſcriberem, quo pacto, accepta pontificis autoritate, orientales *Francos*, *Bagvarios*, *Sclavos*, *Saxoneſ*que docuerit, & ad catholicam fidem multos perduxerit? aut quo pacto plebi fidem, quam verbis prædicavit, exemplis honeſtæ vitæ commendaverit? Interea *Bonifacius*, *Friſios* repetens, evangelium *Chriſti* prædicavit non ſine fructu; ubi tandem ab impiis occiſus eſt. Perculit hic enſis *Willibaldi* quoque animum. ſed quid faceret? certe quod corrigere non potuit, quanquam ægre, tulit tamen: unumque hoc, quod maximum potuit, præſtitit. luculento namque libro, cujus mihi ante aliquot annos copiam fecit *Talbotus* meus, vir inſigniter eruditus, *Bonifacii* præceptoris ſui vitam & illuſtria facta commendavit. Si quid præterea ſcripſit, ut certe ſcripſiſſe arbitror, aut tempus obliteravit, aut in *Germania* latet. Claruit regnante *Offa*, *Merciorum* potentiſſimo principe, in *Anglia*; *Carolo* autem *Gallos* & *Germanos* gubernante.

CAP. XCV. *De Hemoaldo.*

HEMOALDUS, ſtudio quodam diſcendi plane incredibili correptus, omnibus agebat modis, ut fructum aliquando ex eo copioſum, divitem, maturum colligeret; collectumque non modo ſibi conſervaret; verum

etiam, qua erat animi benevolentia, candore, prudentia, communem faceret: memor interim ſe non ſolum ſibi natum, ſed & patriæ quoque & utilitati publicæ. Jactis igitur fundamentis ſtudiorum optimis, conſilio novo, ſed utili, tranſmarinas expeditus regiones petiit, opes cognitionis ampliores reportaturus. Interceſſerat & ante ei familiaritas cum *Beda*, viro in primis docto, quam & per literas, jam tranſmarinus, refricabat. Non fuit *Beda* collati immemor officii: at edito *de Ratione Quadrantis anni*, quem *Biſſextum* dicunt, libello, ac ei dedicato, ſtudium mathematices in homine caleſcens, exæſtuans reddidit. Comparet adhuc libellus inter epiſtolas *Bedæ*.

CAP. XCVI. *De Tatuino.*

TATVINUS, *Mercenſis* regionis alumnus, adoleſcentiæ annos in optimis ſtudiis feliciter exigens, tandem animum ad vitam monaſticam convertit; & in *Briudunenſi* monaſterio *Benedictinis* ſanctionibus ſe totum pura mente dedicavit. Profeſſionem quoque ita ad amuſſim ſacris initiatus obſervavit, ut magnum merito, cum domi, tum etiam foris, caſtæ vitæ exemplum haberetur. Inſuper & huic virtuti, tanquam ad cumulum, aliam non minimam adjecit, nempe purioris eruditionis exactam cognitionem: in qua uſque adeo prænituit, ut *Briodunenſis* cœnobii monachi, tanquam minora lumina, ab illo, utpote à ſole, ſplendorem caperent. Hinc poſtea uſu venit, ut cum *Berchtovaldus Cantiorum* archiepiſcopus ſenio confectus moreretur, hic ſummo *Anglorum* pontificatui *Ethelbaldi*, regis *Merciorum*, ut credibile eſt, opera deſtinaretur. Sed ſit noſtra oratio de tanti viri laude levis. Accipite quid *Beda* autor illuſtris de *Tatuino* ſcribat, 23. cap. quinti libri *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Angloſaxonum*: "Pro quo (*Berchtovaldum* intelligit) anno eodem factus eſt archiepiſcopus "vocabulo Tatwine, de provincia *Merciorum*, cum fuiſſet "presbyter in monaſterio, quod vocatur Briudune." Et rurſus ibidem: "Vir religione & prudentia inſignis, ſacris "quoque literis nobiliter inſtructus." Hæc ille.

Quod ſi nunc aliquis paulo curioſior plura de *Tatuini* vita cognoſcere cupiat, legat *Godſelini Galli*, monachi ſancti

Bertini, de vita *Auguſtini Anglorum* apoſtoli, librum, in quo multa præclara ſunt de archiepiſcopis, qui *Auguſtinum* ſecuti ſunt. Denique quæ ſcripſit omnia, ita à tempore & *Dacis*, *Britanniæ* depopulatoribus violentiſſimis, exhauſta ſunt, ut nihil fere ab illo olim editum nunc extet. Ego tamen, cum duobus abhinc annis eſſem *Gleſſoburiæ Somurotrigum*, ubi cœnobium eſt, non modo pulcherrimum, verum etiam totius inſulæ noſtræ antiquiſſimum, & inter ingenteis librorum theſauros veneranda plane antiquitatis monimenta verſarer, inveni librum *Ænigmatôn*, quem *Tatvinus* hexametris verſibus ſcripſerat. Neque hic lectorem celabo, quod ibidem reperetim libellos *Sympoſii*, *Aldhelmi* & *Euſebii*, qui de eadem materia ſcripſerunt carmine non omnino improbando. Quanquam & antea repereram *Ventæ*, in *Hidenſi* monaſterio, *Sympoſii*, & *Aldhelmi Ænigmata*. Vixit regnante *Ethelbaldo*, *Merciorum* rege. fato conceſſit, poſtquam tribus annis *Cantianam* metropolin gubernaſſet; eodem anno, ut *Gulielmus Meildunenſis* ſcribit, quo & *Beda* obiit.

CAP. XCVII. *De Vithredo.*

VITHREDUS, homo bonis artibus addictiſſimus, atque idem *Bedæ* cognitiſſimus, intermiſcebat ſtudiis theologicis, ſeverioribus illis, plauſibilem & jucundam matheſeos cognitionem; quæ numeros, quæ proportionum conſonantiam, quæ denique ſtellarum motus erraticarum addoceret. Senſerat hæc *Beda*, mathematicus & ipſe quidem inſignis, ac à ſuis exoratus, ut quæſtioni de *Æquinoctio* exortæ ſatisfaceret, id præſtitit, *Anatolium* ſecutus, tum alacriter, tum docte; ac libellum editum *Vithredo* amico amicus dedicavit.

CAP. XCVIII. *De Nothelmo.*

NOTHELMUS à *Beda* inſigniter in *Hiſtoriæ* ſuæ præfatione collaudatus eſt, capt͡ata ex hominis non ſolum doctrina, verum etiam experientia, occaſione. Juvenis ſpectatiſſimæ probitatis fanum *Pauli* Magni, quod vertice *Londini* conſurgit celſo, celebravit. Ferunt ſcri-

ptores aliquot, inter quos & *Rodulphus Dicetenſis*, decanus ſani *Pauli*, annis abhinc plus minus quadringentis, monachos id temporis in ea fuiſſe eccleſia imitanteis *Melliti* ſui inſtitutum. Ac cum robur ingenii juſtum perſpicacis *Nothelmum* ad munia rerum aptiſſimum compoſuiſſet, ex juſta enata cupido cauſa videndi *Romam*, orbis olim reginam, ac fontem perennem, *Heliconis* inſtar, bonarum artium facile omnium. Mature igitur comparato viatico, quo voluit, maxime alacer pervenit; multa de antiquitate *Romanæ* eccléſiæ, omnia vero *Anglicanæ* expeditiſſime didicit; ac in commentariolos memoriæ gratia lucido redegit ordine. Scribebat tum *Beda Anglicanæ* gentis, adhortante *Flacco Albino Eboracenſi*, hiſtoriam; unde & neceſſe habuit, flores à *Nothelmo* collectos in operis partem comparare. Ille à *Beda* certior factus, quæ habuit optima, cum eo communicavit; opuſque *Bedæ* inchoatum hoc pacto aliquanto felicius conſummatum. *Nothelmus* tandem, ſi recte memini, factus epiſcopus.

CAP. XCIX. *De Burghardo.*

BURGHARDUS, inſignis continentiæ monachus, pauperem diutiuſcule vitam in ſuo cœnobio vixerat; cum ecce *Fremundus*, nobiliſſimi *Algari* nobilior filius, ſilentii & eremi appetens ad eum venit; rogans iterum atque iterum, ut ſibi liceret, illo tanquam comite, aut potius duce, ſolitariæ, quam jam decreverat, vitæ perfrui. Vicit hæc ſtatim oratio tam clari juvenis *Burghardum*, qui, ſuo mature relicto monaſterio, *Fremundum* ſecutus eſt. Uterque igitur ad litus deveniens navem conſcendit, velaque ventis committit, donec *Christo* nauclero pervenerunt ad inſulam deſertam, nomine, ut obſcurus quidam autor tradit, *Vagam*; ubi per aliquot annos plane cœleſtem vitam agebant. Non tamen illic tam ignotas latebras habuit *Fremundus*; quin à ſuis toties quæſitus tandem inventus ſit, & domum reductus: ſed non ſine infinitis precibus. Reverſus quoque eſt una cum illo *Burghardus* comes individuus. At, pro dolor! paulo poſt *Fremundus* à truculentiſſimis *Dacis* (ſi fama vera refert) occiſus eſt.

Rogabis forſan, quid, extincto *Fremundo*, *Burghardus* fecerit? Mortui certe cineres non violis, non roſis ſpargebat

bat (ut olim mos erat *Romanis* in ornandis amicorum tumulis) quin potius jejuniorum & eleemoſynarum balſamis ac pigmentis perpetuo fragrantibus defuncti manes fovebat. Addidit hoc etiam ad gloriam: nam de ejus *Vita* brevem quidem, ſed admodum luculentum libellum edidit. Hic, hic fuit noſter *Burghardus* (niſi aliter eruditus lector ſentiat) qui *Bonifacio Winfrido*, *Friſiorum* apoſtolo, poſtea fideliſſime adhæſit; à quo etiam factus epiſcopus fuit, conſenſu *Zachariæ Rom.* pont. & *Pipini* regis *Francorum* an. D. 751. *Hertmanus Schedelius* in chronicis ſuis ſcribit, *Burghardum* una cum fra: ejus * *Suduvio* in *Gallia* ſtuduiſſe. Indidem tandem cum libris, quos ſcripſerat, & ſex monachis Haben=berg profectus eſt. ibique obiit, anno epiſcopatus quadrageſimo, an. D. 791. Claruit regnante *Offa*, *Merciorum* rege, in *Anglia*.

CAP. C. *De Candido.*

CANDIDUS literis & virtuti operam in *Lindiſfarna* inſula ſede epiſcopali dedit, uſus patrono & præceptore *Higebaldo* epiſcopo, viro plane tum docto, tum veræ religionis cultore ſummo. Hujus cura tandem factum eſt, ut *Candidus* in *Galliam* commigrans, ſe ad *Flaccum Albinum*, tanquam ad torrentem literarum eo ſæculo profluentiſſimum, conferret. id quod tam modis omnibus ei feliciter ſucceſſit, ut, longo poſt intervallo domum rediens, magnam merito ab eruditione, elimata quidem illa, ſibi laudem inter ſuos pepererit: & partam non modo conſervaverit; verum etiam auxerit quoque diligentiæ & candoris incredibili acceſſione. Senſerat *Albinus* hæc illuſtria in eo pullulantis virtutis incrementa, & deſiderio abſentis impendio tenebatur. Meminit idem ejus in patriam reditus in epiſtola ad *Flavium Damœtam* his verbis: " *Damœta Saxoniam*, " *Homerus Italiam*, *Candidus Britanniam* receſſit." Et, in epiſtola ad *Higebaldum Lindisfarnenſem* epiſcopum, hac oratione videtur tacito quodam ſtudio *Candidum* repetere diſcipulum: " quem ſi iterum vobis placuerit ad nos redire, " quicquid ad profectum ejuſdem eccleſiæ provenire credi-" mus, ei libenter impendemus. quæcunque enim à magi-" ſtris ad utilitatem ſanctarum eccleſiarum didici; hæc ma-

* In *Schedelio* legitur *Suiduno*.

"xime noſtræ gentis hominibus communicare delector." Hactenus *Albinus*. An reverſus ſit ad præceptorem neſcio; hoc interim luculente mihi conſtat, quod *Albinus* commentarios quoſdam *Candido* presbytero, & *Nathanaeli*, alias *Natano*, diacono dedicaverit. Atque adeo credibile eſt, *Nathanaelem Lindisfarnenſem* fuiſſe familiarem quidem aliquando *Albino*, & conſuetudine conjunctiſſimum *Candido*: alioqui non copulaſſet *Nathanaelem Candido*. illud certe cujuſdam familiaritatis indicium vel luculentum fuit. De libris, fructu videlicet utriuſque, ſcriptis frigida & jejuna eſt, quæ reſtat, cognitio. Peſſime ſit *Danis* piratis, *Lindisfarnenſis* bibliothecæ depopulatoribus.

CAP. CI. *De Cutheberto*, Archiep. *Cant.*

CUTHEBERTUS, ex nobili genere *Anglorum* ortus, vir magnæ celebritatis, apud *Ethelbaldum Merciorum* regem in tanta gratia fuit, ut nemó homo unquam facile majori. hanc tamen ſibi conciliavit cum rara quadam eruditione, tum etiam eximia morum virtute, quæ illi poſtea ad maxima dignitatis munia gerenda latam feneſtram aperuerunt. Nam primum, mortuo *Valſtodo Henefortbenſi* epiſcopo, communibus votis antiſtes eidem eccleſiæ deſignatus eſt. In qua provincia ita probe ſuas partes omnes complevit, ut amorem erga ſe populi, qui ante plane maximus fuit, majorem reddiderit. Ornamenta vero eccleſiæ multa, quæ moriens *Valſtodus* imperfecta reliquit, ipſe perfecit; inter quæ vexillum crucis erat, ut his teſtatur carminibus, quæ ego non modo in quarto libro *Gulielmi Meildunenſis* de *Pontificibus Anglorum* offendi; verum cum nuper *Meldunum* inviſerem, monaſterium *Severianæ*, ſive, ut nunc appellant, *Vilugianæ* provinciæ in vetuſtiſſimo libro ſacrorum epigrammatôn reperi.

Hæc veneranda crucis *Chriſti* vexilla ſacratæ
Cœperat antiſtes venerandus nomine Walſtod
Argenti, atque auri fabricare monilibus amplis;
Sed quia cuncta cadunt mortalia tempore certo,
Ipſe operæ in medio moriens è carne receſſit.
Aſt ego præfati ſucceſſor præſulis ipſe,

Pontificis,

Pontificis, tribuente Deo, qui munere fungor,
Quique gero certum Cuthbert de luce vocamen,
Omiſſum implevi, quod cœperat ordine pulchro.

Sunt & ibidem, unde & hæc deſumpta, verſus ejuſdem de tumulis illuſtrium virorum, qui ſepulti ſunt *Henoforthi Mageſetum*; quos ego, brevitati ſtudens, in præſentia omitto.

Sed dum ita ſtuduit ornandæ eccleſiæ ſuæ, obiit vir illuſtris *Nothelmus*, archiepiſcopus *Cantiorum*; quem *Beda* in prologo *Hiſtoriæ Anglicanæ* presbyterum *Londinenſem* fuiſſe ſcribit. Et cum jam aliquandiu de novo pontifice inſtituendo primates deliberaſſent, omnium ſuffragiis, & maxime *Ethelbaldi* regis, archiepiſcopus electus eſt, & ſtatim conſecratus. Poſt aliquot annos, creſcentibus in *Anglia* ſacerdotum vitiis, *Zacharias* pontifex *Romanus* epiſcopos errati ſimul & officii admonuit. admonuit & *Winfredus*, cogn. *Bonifacius*, homo *Anglus*, ſed epiſcopus *Maguntinus*. Quare ſynodum multorum epiſcoporum & abbatum, annuente tam ſancto propoſito *Ethelbaldo* rege, congregavit apud Clobeſho, & decreta ad informationem purioris vitæ inſtituit; quorum poſtea exemplum *Bonifacio* per *Chinebertum* diaconum ſuum tranſmiſit. Quod autem ad libros ab illo ſcriptos pertineat, nihil amplius novi, quam *Synodalia Decreta* ſui temporis, & *Carmina* non contemnenda. Claruit ſub *Ethelbaldo Merciorum* rege, & cum pontificatum *Cantiorum* 17. annis gubernaſſet, diem obiit extremum: primuſque fuit omnium archiepiſcoporum poſt *Auguſtinum*, qui in eccleſia S. Servatoris (nam ante in *Auguſtiniano* cœnobio tumulati ſunt) ſepultus eſt.

CAP. CII. *De Plegwino.*

PLEGWINUS & linguarum cognitioni politarum, & reconditis naturæ myſteriis prompta juxta ac expedita advigilabat diligentia: proinde ſiquid obſcuri, luxati, aut parum lucide interpretati occurreret, judicio eruditorum maturo prudenter quidem uſus eſt. Et quoniam *Bedæ* imprimis cenſuram magni faciebat, apud eum, orta de ſex ætatibus mundi quæſtione, per literas accurate egit, ut accuratius reſponderet in cauſa hærenti. *Beda* pro ſolita ſua humanitate,

humanitate, candore quoque, & facilitate, juſta rem omnem cura ſcripto explicuit libello: qui & adhuc ſpirat, ac inter *Bedæ* epiſtolas locum occupat non inglorium.

CAP. CIII. *De Julio.*

JULIUS, qui & *Lullus*, homo tum eruditionis tum ſanctitatis adprobatiſſimæ, comes pæne individuus erat *Vinfrido*, alias *Bonifacio*, *Germanorum* apoſtolo; à quo tantum conſpicui exhauſit luminis, ut exemplum tandem virtutum gentibus *Chriſtianæ* fidei ſtudentibus eximium ſe præberet. Cumque jam vis tyrannica *Bonifacium*, ejus patronum, epiſcopum plane optimum è medio ſuſtuliſſet, & *Maguntiaca* ſedes paſtore vigilanti careret; communibus decretum eſt ſuffragiis, ut piiſſimo præceptori diſcipulus ſuccederet ſimillimus: ne qua enatæ in eccleſia bonæ artes, & literæ ſacræ degenerarent. Tantum refert à teneris recte inſtitui annis. Quæ autem ejus æſtimatio à ſuſcepta fuerit dignitate, apud ſcriptores liquet: tum præcipue in libro *Gulielmi Meildunenſis* de *Regibus* primo. cujus & hæc verba ſunt: " *Bonifacio* ſucceſſit *Lullus*, & ipſe natione *Anglus*; " de cujus ſanctitate, & vita beati *Goaris* loquitur, & hi " verſus, quos jam inde à pueritia memini me audiſſe, " proteſtantur:

Antiſtes *Lullus*, quo non eſt ſanctior ullus,
Pollens divina, tribuente Deo, medicina,
Occurrit morbis, ut totus prædicat orbis.

Hæc ille: quorum ego vim, relictis ſibilis, adprobo.

CAP. CIV. *De Marcellino.*

MARCELLINUS homo *Anglus* è numero monachorum fuit, quos illuſtris memoriæ *Ecbertus*, archiepiſcopus *Eboracenſis*, in *Friſiam*, tanquam apoſtolos, miſit. Quocirca ſatis admirari non poſſum, qui factum ſit, ut *Beda* hujus rei ſcriptor vel diligentiſſimus, nullo prorſus, quod ſciam, loco *Marcellini* meminerit. Sed hæc tam docti viri incuriola mihi æquiori animo ferenda eſt, quod *Auguſtinus Acgæus*, clariſſimus antiquitatis & *Friſianæ* Hiſto-

riæ

riæ aſſertor, illum luci ac patriæ nuper, me audiente, reſtituerit; atque hoc potiſſimum auctario, ut adfirmaverit *Marcellinum D. Suitbberti*, alias *Wiberti*, cui familiariſſime adhæſerat, vitam nitide, docte ac eleganter ſcripſiſſe. Hic fuit ille *Switbebertus*, quem *Chriſtianorum* pietas propter *Rheni* fluminis ripam, in loco, qui dicitur *Verda Cæſaris*, non multis paſſuum millibus à *Colonia Agrippina*, magnifice ſepeliendum curavit.

Jam immortalitati *Marcellini*, adjuvante *Acgæo*, utcunque conſuluimus. Sed alii *Angli* inſtant à prædicto *Ecberto* in *Friſiam* miſſi, viri cum literis, tum religione ad miraculum inſignes, quos *Beda* innominatos etiam prætermiſit. Age igitur, ſatisfaciemus & illorum expectationi; nam jure quodam ſuo illuſtrem de ſe fieri mentionem petunt. Juvat itaque duodecim apoſtolorum nomina, quos, ab *Ecberto* olim miſſos, *Friſia* vel hodie in memoria quam fideliſſime retinet. Sic fiet, ut lector per ſe judicet, quos *Beda* ſilentio tranſiverit. Non hic laborabo, cui ex illis primum locum tribuam; quin potius, ut quiſque ad calamum venit, ordinem ſortiatur. *Marcellinus* caſu primus eſt, ſequuntur *Suitbebertus*, *Willibrordus*, *Werenfridus*, *Willibaldus*, *Winfridus*, *Hevaldus* niger, *Hevaldus* albus, *Ogerus* filius regis *Deirorum*, *Plechelmus*, *Lebuinus*; duodecimi apoſtoli * nomen in præſentia non occurrit. Ignoſcas, lector, brevitati noſtræ memoriæ; atque ad cumulum adjicias *Ogerum Gruningi* tumulatum fuiſſe, *Hevaldos* autem *Coloniæ*. Hæc ego & *Acgæus*, de quo plura in *Richardo Anglico*, in lucem protulimus.

CAP. CV. *De Eanbaldo.*

EANBALDUS *Eboracum* urbem *Brigantum* olim dominam celebravit, amavit, coluit: inque ea teneros literarum ſtudioſiſſimus exegit annos, patronis uſus candidiſſimis *Ecberto* & *Alberto*, alias *Cœna*, archiepiſcopis; præceptore vero *Albino*, viro ad unguem plane erudito: quorum ſanis conſiliis & inſtitutis eo pervenit tandem, doctrina & pietate ducibus, ut & ipſe infulas metropolis *Eboraci* acciperet. Rem literariam ab *Ecberto* epiſcopo reparatam non modo conſervavit, verum etiam auxit. *Eboracenſes* ejuſmodi ingenuitati ſerio applaudebant. *Albinus*

* *Julius.*

quoque

quoque epiſtola quadam gratulatur *Eanbaldo*, non tam fortunæ dignitatem, quam theſauros veterum librorum, ut ex his liquet: "Et præeſſe theſauris ſapientiæ, in quibus me "magiſter meus dilectus *Echbertus* archiepiſcopus hæredem "reliquit." Hæc *Albinus*. *Eanbaldus* vero moriturus lampadem ſtudiorum ſuorum, igne ſcintillantem conſpicuo, viro ſui nominis egregie docto conſervandam tradidit.

CAP. CVI. *De Felice.*

FELIX, ut ego conjecturam facio, apud *Girvios* gentem *fennicolam* & natus eſt, & aliquandiu in literis educatus. at ætate maturior *Anglos* orientaleis petiit; à quibus tum eruditionis, tum pietatis nomine humaniſſime acceptus eſt. Imperium vero *Oſtroanglorum* eo tempore penes *Ealſwaldum* fuit. Is, percognita hominis prudentia, eum inter familiareis accitum ſibi conſtituit. Divus *Guthelacus Penwaldi*, ab Icle maximo originem ducentis, & *Thettæ* filius, relicto *Rhepanduno* cœnobio in *Terentinis* ripis ſito, *Girviorum* inſulam *Crulandam* vel deſertiſſimam petiit: in qua *Beccelino*, alias *Bertbemo*, reguli *Sovaniæ* filio comite individuo uſus, monaſterium inſtituit. Studebat *Felix* tanti viri jam mortui laudes accurata poſteritati conſecrare diligentia. Erat ei cum *Vilfrido* abbate, & *Cyſſa* presbytero conſuetudo, quibus & *Guthelacus* cognitiſſimus. Apud hos autem ſic egit, ut mores hominis, cujus vitam jam ſcribere conſtituerat, ediſceret. Nec mora, operi ſe accinxit, cui & colophonem addidit. Poſtremo libello abſoluto cogitabat, cui potiſſimum ingenii monumentum ſui dedicaret. Cogitanti vero occurrit *Ealſwaldus Girviorum* princeps, quo *Mecænate*, & patrono plane candidiſſimo ſemper uſus fuerat. Monachum fuiſſe *Felicem* arbitror, quos fere ſolos eo tempore in *Britannia* doctos fuiſſe conſtat. Aurea eloquentiæ torrentis vena eo non profluebat ſæculo: attamen inter ſynchronos ſuos ſcriptor & proſa & carmine elegantulus dictus eſt. Hoc illi ad laudis cumulum recte accedit, quod *Girviorum* paludes accurate celebraverit. unde & antiquitas, magnificentia, denique gloria *Crulandiæ*, *Pegelandiæ*, quæ à *Pega Guthelaci* ſorore nomen accepit, *Anguillariæ* inſulæ, ac *Grantæ* fluminis, & Urbis linguarum cognitione florentis, ab interitu conſervatæ ſunt.

CAP.

CAP. CVII. *De Iglaco.*

IGLACUS monachus divinæ ſcripturæ majeſtati merito aſſurgebat, & ſtudium omne ſuum in ea recte collocavit. Hinc ejus fama per monaſteria *Nortabrinorum* celebris admodum; uſque adeo, ut *Sigwinus* abbas fani *Petri* in finibus *Berniciorum* verſus orientem magni eum fecerit, & accerſitum prælectorem monachis *Petrinis* conſtituerit. *Ethelwolphus*, ſcriptor *Factorum memorabilium* fani *Petri*, de *Iglaco* ſic ſcribit:

Tempore quo lector præclarus gaudia dicti
Accumulat patris, *Iglacus* nomine dictus:
De quo jamdudum perſtrinxi pauca relatu
Anglorum de gente pios dum carmine quoſdam
Concinerem.

Et rurſus in ſomnio ſuo:

Dic qua parte manet quidam meus ille magiſter
Iglac.

Et ibidem:

Sederat in ſcamno doctor, lectorque beatus
Iglac.

Hæc ego de *Iglaco*, *Ethelwolphi* autoritate fretus, poſteritati non ingratus conſecro.

CAP. CVIII. *De Baldwino.*

BALDVINUS, qui & *Beadwinus*, illuſtris cum famæ, tum eruditionis vir erat; ut ex hiſtoria de *Epiſcopis Orientalium Anglorum*, quæ *Ventæ Icenorum* extat, apparet. at breviora ſunt, quæ perſtringit, quam ut lucem plene adferant. Nos igitur partem obſcuritatis aliquam diſcutere volentes, præſidio *Alberici Veri*, canonici fani *Oſithæ Trenovantino* litore poſiti, utemur. Scripſit ille accurate vitam *Oſithæ* virginis religioſiſſimæ, filiæ *Fredewaldi*, regis orientalium *Anglorum*, & *Wilburgæ* ex *Pendæ* regis *Merciorum* genere: in quo opere hæc de *Beadwino*, quæ alibi nunquam legi, refert: "*Ecce* & *Bedvinus* presbyteri "deſignati

"deſignati ab *Wilburga* regina curæ *Oſithæ* ſuæ filiæ." Et rurſus ibidem: "*Sigberus* rex orientalium *Saxonum* inſti-"tuit *Eccam* & *Beduinum*, tanquam epiſcopos, aut paro-"chialeis presbyteros à Chelmeresforde uſque ad *Chicum*, "& alibi poſtea late per provinciam ſuam." Hactenus *Albericus Veras*.

Hiſtoria *Icenenſis* eccleſiæ, in diviſione epiſcopatus orientalium *Anglorum*, *Baldoinum* epiſcopum *Dunovico* urbi antiquiſſimæ, olimque emporio nobiliſſimo, deſignat; *Eccam* vero *Ulmeto*, pago alioqui ignobili. *Bedæ* teſtimonium de eiſdem tale eſt, quarto cap. quarti libri *Anglicæ Hiſtoriæ*: "*Ecca* & *Badewinus*, *Biſa* mortuo, & parœcia orienta-"lium *Anglorum* in duas partes diviſa, inſtituti à *Theo-*"*doro* epiſcopi."

De *Baldvini* eruditione vel hoc clariſſimum poſteritati argumentum eſſe poterit, quod fidem vacillantem apud catechumenos, paulo ante paganos, eloquentia profluenti, ſcripturæque ſoliditate divinæ corroboraverit.

CAP. CIX. *De Ethelwolpho.*

ETHELWOLPHUS, qui & *Lupus* dictus, monaſticæ ſectæ cultor magnus erat, idemque bonarum ardentiſſimus amator literarum. Fanum *Petri* ad orientale *Berniciorum* litus tum excreverat pietate nobiliſſimi *Eanmundi* ducis, tyrannidem *Oſredi* filii *Ealfridi Nortabrinorum* regis fugientis. quo loco ab *Eanmundo* ſucceſſere præſides *Eorpuinus*, *Alduinus* ejus frater germanus, *Sigbaldus*, & ejus frater germanus *Sigwinus*: poſtremo vero *Wolfſigus*, cui familiariter *Ethelwolphus* puer adhæſit, ſex annis ante acceptam monaſterii gubernationem. Ipſemet fatetur ſe *Eadfridum* poſtea epiſcopum *Lindisfarnenſem* primum habuiſſe præceptorem: poſtea autem audivit & *Iglacum* prælegentem, cujus vitam ſuperius ſcripſimus. Interdum, depoſita divinæ philoſophiæ ſeveritate, ſolitus eſt muſarum fontes petere, & carminibus indulgere. Extat ejus libellus non inelegans ad *Ecgbertum* epiſcopum verſibus heroicis conſcriptus, quo graphice depingit *Eanmundum*, & fanum *Petri* ab eo inſtauratum: cui operi & ſomnium ſuum Scriptor non indoctus affixit.

CAP.

CAP. CX. *De Claudio.*

CLAUDIUS à multis celebratus ſcriptoribus, inter quos præniteт *Lilius Gregorius Gyraldus*, antiquitatis inſtaurator plane eximius; cujus verba ex dialogo quinto de *Poetarum Hiſtoria*, quoniam vehementer *Claudii* (comitis *Flacci Albini*, alias *Alcuini*, ad *Carolum* Magnum in *Galliam* commigrantis) literas famamque promovent, deſumpta hic ſubjiciam: "*Claudius*, cui nomen *Demens*, "(niſi *Clemens* aliquis legendum putet) *Pariſiis* manere "juſſus, ad juvenes bonis artibus inſtituendos: & hic qui-"dem *Claudius Britannus*, & *Alcuini* collega fuit." *Geſnerus* in *Catalogo Scriptorum* affirmat *Claudium* monachum diſcipulum *Bedæ*, poſteaque collegam *Albini* levitæ fuiſſe; quo etiam & loco *Scottum* natione appellat. Quanquam ego interim *Lilii* judicium præfero, & *Britannum Britanniæ* reſtituo. Scripſit autem commentarios in *Matthæum*; quorum exemplar, annis abhinc pene duodecim, à me in palatinam *Henrici* octavi bibliothecam tranſlatum eſt. Edidit præterea commentarios in *D. Pauli* epiſtolas, qui & nuper, prælo commiſſi, in lucem prodierunt non ſine epiſtola nuncupatoria; quæ & nomen, partimque vitam illius non infeliciter exprimit. *Conradus Geſnerus*, *Tigurinus*, meminit ejus commentariorum in *Pentateuchum* & *Ruth*.

CAP. CXI. *De Suithuno.*

SUITHUNI vitam & facta illuſtria *Vuolſtanus* & *Lamfridus*, monachi *Ventani*, ille carmine heroico, hic ſoluta oratione, ut alios inferioris notæ ſcriptores omittam, quam diligentiſſime ſcripſerunt. Quare ſi ego in præſentia idem præſtare conarer, viderer forſan alicui meridiem velle facula clariorem reddere. Licebit tamen cum bona antiquorum ſcriptorum gratia, conſequentem attingere, ſed lucide & breviter, quo aditus ad ejus in literis cognitionem, quod unum in præſentia agimus, pateat. Regnante *Echberto* rege *Viſſaxonum* inviǤtiſſimo, prodiit in lucem *Suithunus*, *Anglicanæ* aliquando futurus ornamentum magnum eccleſiæ. ætas vero illius ubi matura eſſe cœpit, parentum ſolicita

duos non eleganteis de vita *Neoti* libellos, ſed ſuppreſſo in utroque codice autoris nomine. unus in liturgia ejuſdem templi in uſu erat: alter partim proſa, partim etiam carmine ſcriptus, affectatam neſcio quam eloquentiam potius, quam hiſtoriæ fidem integram exhibuit.

CAP. CXIV. *De Plegmundo.*

PLEGMUNDUS autoritate quadam vel juſtiſſima poſcit, in eruditorum numerum referri. id quod multis ab hinc annis factum diligentia ſcriptorum exquiſitiſſima: inter quos & *Aſſerius Meneuenſis* partes egregie præſtitit ſuas; cujus in *Annalibus* hæc adeo verba ſunt: "Deinde & *Plegimundum*, *Mercium* genere, *Dorobernenſis* eccleſiæ archipræſulem, venerabilem ſcilicet virum, ſapientia præditum; *Ethelſtanum* quoque, & *Vuerwolphum*, ſacerdotes & capellanos, *Mercios* genere, eruditos: quos quatuor *Alfridus* rex de *Mercia* ad ſe evocaverat, & multis honoribus ac poteſtatibus extulit in regno occidentalium *Saxonum*, exceptis his, quæ *Plegimundus* archiepiſcopus, & *Werfridus* in *Mercia* habebant. Quorum omnium doctrina & ſapientia regis indeſinenter deſiderium creſcebat, & implebatur, nam die noctuque, quandocunque aliquid otii haberet, libros ante ſe recitari imperabat. Non enim unquam ſine aliquo eorum ſe eſſe patiebatur, quapropter pene omnium librorum notitiam habebat." Hæc *Aſſerius*. *Gervaſius Durovernenſis*, qui vitas *Cantianorum* archiepiſcoporum poſteritati commendavit, ſic de *Plegmundo* ſcribit: "Succeſſit *Plegmundus*, qui in *Ceſtria* inſula, quæ dicitur ab incolis *Plegmundeſham*, per annos multos eremiticam duxerat vitam." Hactenus in gratiam *Plegmundi*, viri longa digniſſimi memoria.

CAP. CXV. *De Alfredo* Magno.

ALFREDUS, qui & *Aluredus* dictus, quatuor filiorum *Ethelwolphi*, potentiſſimi *Weſtſaxonum* regis, natu minimus, tot clara, optimæ indolis ſigna in tenera ætate oſtendebat, ut patrem amore ſui totum inflammaverit. quare curatum eſt, ne ejus pueritia ſine literis præteriret.

iret. Sed literæ id temporis in *Anglia*, à *Dacis* piratis undique impetitæ, rudes & barbaræ erant. itaque regio puero parum ornamento fuerunt: quem tempora etiam ad bella rectius, quam ad muſas provocabant. Jamque ex ephebis exceſſerat, cum *Ethelwolphus* illum, *Romam* uſque miſſum, *Leoni* quarto, pontifici *Rom.* commendavit: à quo ibidem, ut autor eſt *Gul. Meildunenſis*, cap. 9. libri ſecundi de *Regibus Anglorum*, in regem unctus eſt. Non hic *Gulielmi* docti ſcriptoris autoritatem elevabo; dicam tamen libere id quod ſentio, nempe *Alfredum* à *Leone Rom.* nunquam in regem unctum fuiſſe. Qui enim id recte fieri potuit, cum adhuc regnaret pater ejus, & tres fratres ſeniores habuerit; quorum unuſquiſque poſtea *Viſiſaxonibus* præfuit. Vero propius eſt, adoleſcentem vel à *Leone* pontifice *Romæ* baptizatum fuiſſe (nam illis ſæculis majuſculos ſacris fontibus immergebant) atque ita unctum; vel, quod ego magis arbitror, ſancto oleo delibutum: quia fidem, qua infans ſignatus fuerat, grandiuſculus factus confirmavit. Poſtea domum reverſus, tam multa de *Romanæ* urbis magnificentia prædicavit, ut patrem ſuum, *Dacis* jam male multatis, deſiderio videndi *urbem rerum olim dominam* accenderit; tantoque magis, quanto filium præſciebat futurum ſibi totius itineris comitem cum jucundiſſimum, tum fideliſſimum. *Romam* igitur ſecundo una cum patre profectus eſt; qui cum vota perſolviſſet, & munera non contemnenda de more obtuliſſet, ut nihil loquar de ſcholis, quas *Offa*, *Merciorum* rex, in publicam *Anglorum* utilitatem poſuit, & paulo ante conflagraverant, ibidem reparatis, inter redeundum *Carolum Calvum*, *Francorum* regem, inviſebat. *Francus* autem delectatus cum humanitate, tum majeſtate *Ethelwolphi*, *Judithiam* filiam ſuam ei in uxorem dedit. Ille vero, accepta virgine, lætus in *Britanniam* transfretavit, non longo ſupervivens tempore.

Nunc locus poſtulat, ut breviter doceamus, quibus modis *Alfredus* ad imperium *Viſiſaxonum* devenerit. Mortuo *Ethelwolpho*, & *Steningamii* ſepulto, *Ethelbaldus* ejus filius natu maximus ſucceſſit: qui exactis in regno quinque annis non ſine infami conjugio *Judithæ*, novercæ ſuæ, fato functus eſt, & *Shirovburnæ* tumulatus. Deinde *Ethelbertus*, natu proximus, regno potitus eſt: quod cum ſex an-

nis gubernaſſet diem obiit; propterque fratrem *Shiroburnæ* nobili monimento conditus fuit. Tum *Ethelredus*, cum mortui fratris vices per quinque annos reparaſſet, occubuit; ac *Twinoburnæ*, vel, ut latinius loquar, *Interamnii* ſepulchro clauſus eſt. ſic tribus fratribus natu majoribus humanis rebus ademptis, regnum accepit *Alfredus*; ſed *Dacica* violentia mirum in modum diminutum. Quæ calamitas adeo ejus adflixit animum, ut primis regni ſui annis parum felicitatis in regio nomine poſuerit. Nam quamvis multoties, viventibus adhuc fratribus, fortiſſime contra *Dacos* pugnaſſet, nec minorem virtutem imperator factus oſtendiſſet; fortuna tamen, neſcio quo pacto, quotidie fere viſa deterior: uſque adeo, ut neceſſitate coactus ſit recipere ſe in arcem *Ethelingianam*, locum munitiſſimum, ſitam quidem in ipſa *Thoni* fluminis ripa. Unde paucis nobilibus, & milite *Somurotrige* ſtipatus, quantum vires patiebantur, eruptiones in *Dacos* faciebat. Næ ille tunc temporis, licet ſpem vultu ſimularet, ſexcentis intus curis æſtuabat, donec à meliori fortuna evocaretur, ut vel aperto marte cum hoſtibus confligeret. Quod cum feciſſet ſemel atque iterum, tantum *Dacorum* vires infregit, quantum vix ſperare quidem unquam potuiſſet. Nam *Guthormus*, illorum dux, paulo poſt non modo pacis æquas conditiones ultro obtulit; verum etiam, præſente *Alfredo*, Chriſtianam fidem profeſſus, baptizatus eſt. Ab illo autem *Viſiſaxonis* ſpes, & major venit in præcordia virtus, quæ novos prædatores ſubinde in *Britanniam* navigantes aut funditus deleret, aut ab inſigni depopulatione compeſceret. Pace itaque utcunque reſtituta, cœpit apud ſe, ut prudentiſſimum principem decuit, conſilium inire, quibus modis regnum ſuum quam florentiſſimum faceret. A literis igitur, erga quas optime ſemper adfectus erat, auſpicatus eſt. Atqui ad literas illuſtrandas, nulla ratio commodior tum viſa, quam ut locum *Academiæ* deſignaret, ad quam ingenui adoleſcentes hinc inde convolarent. *Iſidis Vadum* itaque, urbem celeberrimam, doctis ſtudiis dedicavit: cujus nos antiquitatem, tanquam in tranſcurſu, paucis attingemus.

Erant olim, florente *Britannici* nominis gloria, ut ex hiſtoria fidei mihi non admodum approbatæ liquet, duæ ſcholæ cum eloquentia, tum eruditione pollentes; quarum utraque

utraque ſita in ipſis ripis *Iſidis*, fluvii famoſiſſimi. Uni nomen fuit patria lingua Graecelade, vocabulo à re nato; quod illic viri eximie docti *Græcam* profiterentur linguam: ubi *Sampſonis Eboracenſis*, poſteaque *Menevenſis* epiſcopi, obſcura adhuc per verſiculos memoria. Alteri ex *Latinæ* linguæ præceptoribus Latinelade nomen impoſitum. quanquam non deſunt, qui pro Latinelade, Lechelade, neſcio tamen an vere, ſcribant, adfirmantque medicorum fuiſſe ſcholam. Sed quis nunc autor gymnaſia illa primum inſtituerit, quamvis diligentiſſime quæſiverim, hactenus à nemine diſcere potui. Vix conſtat interim tenui teſtimonio, quo tempore in pretio fuerint. *Joannes* tamen *Roſſus Verovicenſis*, in libello de *Academiis Britannicis*, ſecutus autoritatem *Davidis Tavani*, alias *Landavenſis*, ſcribit *Sampſonem*, qui ab *Aurelio Ambroſio*, *Britannorum* rege invictiſſimo, in archiepiſcopum *Eboracenſem* electus fuit, *Græcoladæ* ſtuduiſſe. At poſtea, ut eſt rerum omnium viciſſitudo, utriuſque ſcholæ gloria *Belloſitum*, quod nunc *Oxonium* vocant, tranſlata fuit. de cauſa certe ambigitur. *Joannes* tamen *Roſſus*, curioſus ſubinde antiquitatis inveſtigator, adfirmat *Græcoladenſes*, tædio loci parum commodi adfectos, novas ſedes quæſiviſſe; illectoſque pratorum & amnium amœnitate, quibus *Belloſitum*, tanquam fœcundo varie ludentis naturæ horto, cingebatur, eo commigraviſſe. Sed quæ mea eſt conjectura, adducor ut credam, veteres ſcholas *Iſiacas* à *Saxonibus* late omnia depopulantibus deturpatas fuiſſe; & *Græcoladenſium* reliquias ab illo non modo ad amœniores, verum etiam ad tutiores ſedes, optimo quodam conſilio, confugiſſe. Nolo hic pluribus verbis in confirmanda conjectura invalida laborare; ne videar velle *Roſſi* autoritatem infringere, cum meam non poſſim interim ſatis conſtituere: utpote qui non ſtatim admittam, vel fuiſſe taleis aliquando *Academias*. ſed mos erroribus tam receptis utcunque gerendus. Magis ad rem faciet, ſi indicavero, quis poſtea ſtatus fuerit *Belloſitenſis* academiæ: in qua parte ita obliterata eſt antiquitatis memoria, ut ex autoribus, qui de rebus noſtris ſcripſerunt, nihil fere certi deprehendi poſſit. Ego nihilominus non gravabor ea in medium adferre, quæ ratio admiſſa ſemel dictat. Primum, cum ex autoritate *Davidis Tavenſis* conſtat *Græ-*

coladenſe gymnaſium floruiſſe, regnante *Aurelio Ambroſio*; neceſſe eſt commigrationem factam fuiſſe poſt *Saxonum* in *Britanniam* adventum, qui omnibus modis contendebant indigenas extinguere. Non tamen fortuna illorum crudelitati uſque adeo applauſit, quin, mortuo *Ambroſio* rege, cum ab *Uthero Pendracone*, tum ab *Arturio*, principibus invictiſſimis, ſæpe profligarentur. quemadmodum & poſtea *Conſtantino*, *Aurelio Conano*, *Vortiporio*, ac *Mailgone* regnantibus. Quo tempore ſi literæ à *Græcolada* ad *Belloſitum* commigraverunt, non dubium eſt, illas, non dicam maximo, aliquo tamen in pretio ibidem fuiſſe. At cum, devicto *Ceretico* & ultra *Sabrinam* fugato, victores *Saxones* totam mediterraneam *Britanniam* pro votis occuparent, credibile eſt *Belloſitenſis* academiæ honorem, aut prorſus concidiſſe, aut ita diminutum fuiſſe, ut poſtea indies devergerit ad interitum. Qui enim aliter eſſe potuit, imperantibus *Saxonibus*, hominibus barbaris, bellicoſis, feris, & à fide *Chriſti* alieniſſimis? Hæc ſors eſt rerum humanarum, ut nihil ſtabile, nihil perpetuum ſit. Ubi nunc veteris academiæ *Belloſitenſis* gloria? cum vix nominis umbra tenuis apud paucos admodum antiquarios extet. Qua parte aliquanto fortunatior *Græcolada*, quæ vel hodie, ſi vera referunt, quamvis humilis pagus ſit, antiquo nomine gaudet. Habet tamen *Belloſitum*, licet nomen, quemadmodum multæ aliæ præclariſſimæ urbes, perdiderit, quo fortunas ſuas jactet; quod *Alfridus*, princeps ter maximus, ſopitos literarum cineres novis ignibus in focis ſuis animaverit. Id vero qua factum ab illo ſolertia, nunc reſtat, ut declaremus.

Principio comparavit ædes intra muros ſtudioſorum uſibus maxime neceſſarias. Deinde doctiſſimos viros ex diverſis regni ſui monaſteriis, in quibus ſolis, illa tempeſtate, literæ vitam, quamvis ægram, trahebant, epiſtolis evocavit. nec ſic contentus, in *Galliam* miſit, qui eruditos, vel magno pretio conductos, in *Britanniam* deducerent. Poſtremo ingenuorum adoleſcentum numerum diſquiſivit, ut per omnes bonarum artium gradus pubes conſurgeret, quæ totam aliquando inſulam literis illuſtraret. Id quod ex *Aſſerii Menevenſis* hiſtoria liquet, qui *Alfredi* res geſtas accurate perſcripſit. His fundamentis rite jactis, linguarum & diſciplinarum profeſſores, una cum optimæ ſpei juventute,

in tria pulcherrima collegia diſtribuebat: Unum Grammaticis, alterum Philoſophis, tertium vero Theologis (quod vel adhuc extat, & *Univerſitatis* nomine cenſetur) dedicavit. & ne ſtipendia deeſſent, prædia liberaliter adjecit, quæ annuos fructus referrent. Illud certius, quod *Aſſerius* his verbis, ubi de diſtributione fortunarum *Ealfridi* agit, refert: "Tertiam partem dedit ſcholæ, quam ex multis propriæ "ſuæ gentis nobilibus pueris, & etiam ignobilibus ſtudio-"ſiſſime congregaverat." Hæc ille, cujus & *Marianus Scottus* autoritatem ſecutus (inciderat enim, ut liquido apparet, in librum *Annalium Aſſerii*) eadem confirmat. Secuti ſunt non multo poſt nobiles aliquot nobile regis exemplum, conſecratis in muſarum gratiam ſcholis. Atque hæc quidem origo fuit academiæ ad *Iſidis Vadum* inſtitutæ, quæ modo in tantam excrevit magnitudinem, ut quo te cunque verteris, merito inter primas numerari poſſit: non quod nunc alat ingentem ſcholaſticorum numerum; raro enim hac ætate ultra duo millia, cum tamen tempore *Henrici* tertii regis, quatuor millia, aut eo amplius aluerit, numerat. ſed quod collegia habeat ſtructura, donationibus, bibliothecis, denique eruditione magnificentiora, quam cuiquam extero facile credibile ſit.

Nunc ut de origine *Iſiacenſis* academiæ bello mihi, quantum ad *Alfridum* pertinet, cum *Joanne Roſſo*, ita de tempore vix, convenit: ille etenim reparatæ academiæ annum à *Chriſto* nato DCCCLXXXIII. deſignat, qui ſecundus aut tertius fuit imperii *Alfredi*. Ego autem, ſi fas eſſet à *Roſſo* diſſentire, annum DCCCLXXIX. tanquam diem natalem *Iſiacenſi* gymnaſio attribuerem. Quo tempore, fœdere cum *Gathormo Daco* inito, licuit *Alfredo* utcunque reſpirare, atque animum à bellis ad muſas convertere. ſed liberum per me doctis eſto in hac parte judicium. Age ergo quod reliquum eſt, dicemus. *Ealfridus*, inſtituta academia, indies magis, magiſque amore literarum ardebat, eoque *Plegmundum Cantiorum* archiepiſcopum, *Werefridum Vuicciorum* epiſcopum, *Aſſerium Menevenſem*, *Grimbaldum* monachum *Bertinianum*, cujus benevolentiam in prima ſua verſus *Romam* expeditione perſenſit; *Joannem* monachum ex *Saxonia* transmarina oriundum, *Joannem Scotum*, qui *Dionyſii* hierarchiam interpretatus eſt, viros citra quæſtionem

nem doctiſſimos, in pretio & familiaritate habuit: quorum inſtructione mirifice in literis profecit, ſed præcipue *Aſſerii*. Præter hos habuit etiam non paucos domi ſuæ eruditos, inferioris tamen notæ homines, qui multos libros ab antiquis autoribus, ſed maxime theologis, latine ſcriptos, in *Saxonicam* linguam transferrent. Fuitque labor ille *Anglorum* nobilitati tam gratus juxta ac utilis, ut vel hodie hujuſmodi translationes in non paucis bibliothecis extent, venerandam præ ſe ferentes antiquitatem. Quid, quod ipſe, rarum inter principes ſpectaculum, patriam linguam illuſtrare cupiens, ſuo proprio marte librum ſcripſit; quem *Gulielmus Meildunenſis* 14 aut 15 cap. libri ſecundi de *Regibus Anglorum*, *Aſſerii* autoritate fretus, Enchiridion vocat. quo etiam loco ſignificat eum interpretationem *Pſalterii* inchoatum fuiſſe, at morte præventum non abſolviſſe. *Ealredus Rievallenſis* hæc de parabolis *Ealfridi* breviter refert: "Extant parabolæ ejus, plurimum habentes ædifi-"cationis, ſed & venuſtatis, ſed jucunditatis." Edidit etiam lingua *Saxonica* librum de *Legibus*, cujus ego vetuſtiſſimum exemplar vidi aliquot abhinc annis *Medinmi*, alias Chriſtes-chirche Twinhamburne, quod latine ſonat oppidum inter duo flumina poſitum. ex una etenim parte *Avena*, ex altera *Duro* alluitur. Jam audiviſti, candide lector, quam candido *Ealfridus* erga literas animo fuerit. Nec deſunt, qui prædicent eum *Oroſium*, *Boetium* de *Conſolatione Philoſophiæ*, denique & *Anglicam Hiſtoriam* à *Beda* latine ſcriptam, in linguam tranſtuliſſe *Saxonicam*. Laudavere quidem multi *Ealfridi* incomparabilis erga bonas literas ſtudium, & in primis *Aſſerius*, cujus & veſtigia *Gulielmus* à *Meildulphi-curia* religioſiſſime ſecutus eſt. Ideoque ipſa *Aſſerii* verba ex ejus *Hiſtoria* deſumpta hic ſubſcribam: "Nam die noctuque, quandocunque liceret, ſuos ante ſe "libros recitare juſſit. Non enim unquam ſine aliquo eo-"rum ſe eſſe patiebatur; quapropter pene omnium libro-"rum notitiam habuit." Et rurſus de eodem: "Nam hæc "propria & uſitatiſſima illius conſuetudo, die noctuque in-"ter alia omnia mentis & corporis impedimenta, aut per "ſeipſum libros recitare, aut aliis recitantibus audire." Accedit huc & calculus *Rogeri Hovedeni*: "Hic poetarum "*Saxonicorum* peritiſſimus, in Dei ſervitio vigilantiſſimus,

&

"& in exquirendis judiciis diſertiſſimus." Hactenus *Hovedenus*. *Aſſerius* repetit oratiunculam *Ealfridi*, qua ignorantiam judicum caſtigavit, perſuadens, ut aut ſapientiæ ſtudium amplecterentur, aut magiſtratu defungerentur.

Supereſt, ut audias quæ nobilium fundamenta operum jecerit. In qua parte nos brevitati ſtudentes, ex multis pauca perſtringemus. Caſtrum, quod in mediis *Somurotrigum* paludibus coactus violentia *Dacica* poſuit, appellavitque **Ethelingete**, id eſt, nobilium inſulam, rebus poſtea, utcunque ſecundis, in monaſterii uſum convertebat. Et quoniam ædes novo inſtituto parum aptæ fuerunt, faciem totius fere ſtructuræ mutavit. Nec longum moratus, viros religioſiſſimos induxit, quibus *Joannem*, genere *Saxonem*, tranſmarinum hominem, cum puræ doctrinæ, tum vitæ, abbatem præfecit. Creditur certe hoc loco *Chriſto* templum conſecraſſe, quod inde oraculo admonitus in *Dacos* non ſine lætiſſima victoria proſiluerit. Aliud etiam cœnobium *Paladori*, alias *Sceaftesburgi*, poſuit virginibus velatis, præſidemque ibidem fecit *Ethelgevam*, filiam ſuam. Tertium opus, quod multo maximum & magnificentiſſimum fuit, *Londini* inchoavit, atque abſolvit; tantum mœniorum reparans, quantum *Daci*, dum urbem obſiderent, violaverant. quo facto modo non immortalitatem ſibi comparavit. Quartum *Ventæ Simenorum* in gratiam *Grimoaldi*, monachi *Bertiniani*, incepit, jactis novæ eccleſiæ fundamentis, & altiſſimis & ampliſſimis juxta veterem, cui & nomen inditum *Novum Monaſterium*. quo imperfecto mortuus eſt opere; at ejus filius *Eadveardus*, bellipotens & *Danorum* domitor, quæ pater feliciter inchoaverat, felicius conſummavit, canonicoſque in eo latifundiis donatos munificentiſſimus inſtituit. Quintum *Romæ*, cui vulgo nomen ſchola *Anglicana*, renovavit, & auxit inceptam, ut quidam volunt, ab *Ina*, famoſiſſimo *Viſiſaxonum* rege. Sunt, qui ſcribant, *Ealfridum* hoc feciſſe conſilio *Neoti*, conſanguinei ſui, viri ſanctiſſimi, locumque D. *Mariæ* conſecraſſe.

Quis jam neget hæc opera undecunque regia fuiſſe, & perenni laude digniſſima? At quota hæc portio ejus laudium, quæ à noſtris paſſim hiſtoriographis celebrantur. inter quos *Henricus Venantodunenſis*, alias *Huntingdunenſis*, non minimus eſt. Quare pretium operæ videtur, ſi ejus

carmen

carmen doctum plane & venuſtum apponam, in quo *Alfredum* à fortitudine ita collaudat:

Nobilitas innata tibi probitatis honorem,
Armipotens *Alfride*, dedit, probitaſque laborem:
Perpetuumque labor nomen, cui mixta dolori
Gaudia ſemper erant, ſpes ſemper mixta timori.
Si modo victor eras, ad craſtina bella parabas,
Si modo victus eras, ad craſtina bella parabas.
Cui veſtes ſudore jugi, cui ſica cruore
Tincta jugi, quantus ſit honos, regnare probarunt.
Non fuit immenſi quiſquam per climata mundi
Cui tot in adverſis vel reſpirare liceret;
Nec tamen aut ferro contritus ponere ferrum,
Aut gladio potuit vitæ finire dolores.
Jam poſt exactos vitæ, regnique labores,
Chriſtus ei ſit vera quies, ſceptrumque perenne.

Nunc mihi ad finem properanti unum reſtat, nempe ut ſignificem, quo tempore, relictis ex *Alſwitha* uxore *Eaduvardo* & *Ethelwardo* filiis, puellis autem *Ethelfleda*, *Ethelgeva*, & *Etheldreda*, obiit. quod quanquam ex multis abunde liqueat autoribus, illuſtriſſime tamen ex eo libello, qui *Aſſeru* annales in epitomen redegit. Nos igitur, quoniam apud fanum *Neoti* in vetus exemplar nuper incidimus, ipſa tam bonæ fidei autoris verba ſubjiciemus: "Anno D. 900. *Ealfridus*, veridicus vir per omnia, in bello ſtrenuiſſimus, "rex occidentalium *Saxonum* nobiliſſimus, prudens etiam, "religioſus, atque ſapientiſſimus, cum magno ſuorum do"lore viam univerſitatis adiit ſeptimo cal. novembris, an"no regni ſui 29 & dimidio, anno vero ætatis ſuæ 51. in"dictione 3. qui apud *Wintoniam* civitatem regalem de"center, & regio honore ſepultus eſt. mauſoleumque ejus "conſtat factum de marmore porphyretico pretioſiſſimo." Eſt hoc honorificum juxta ac verum teſtimonium de morte & ſepultura *Alfridi*.

At ne quis ignoret, quo loco *Ventæ* ſepultus fuerit, certum eſt, primo ſepultum fuiſſe in veteri monaſterio *Petro* conſecrato. deinde in novum monaſterium, confecto opere, tranſlatus eſt. tertioque delatus ad *Hidanum* monaſterium in eos uſus erectum in ſuburbio *Ventano*. Quod & factum

eſt

eſt conſilio quodam. nam ante duorum vicinitas monaſteriorum inimicitiæ & turbarum cauſa magna fuit.

CAP. CXVI. *De Eadveardo, Alfredi* Magni filio.

EADVEARDUM *Ealfridi* primogenitum præteriiſſem, niſi me *Gulielmi* à *Meildulphi-curia* imperium alio properantem revocaſſet, qui capitulo decimo quarto libri ſecundi *Hiſtoriæ Regum* eum vel literatiſſimum, *Aſſerii* judicium ſecutus, appellat. Per me alioqui prius intellexeram hunc ex præſcripto patris ſtrenuam dediſſe operam literis, & patris erga ſe diligentiam imitatum fuiſſe: dum ſuum *Ethelſtanum* in *Latina* erudiendum curaret lingua. Scio præterea hiſtoriographos aliquot, inter quos *Radulphus Higedenſis Caſtrenſis*, & *Roſſus Verovicanus*, attribuiſſe huic gloriam *Grantanæ* academiæ violenter à *Danis* concuſſæ, & poſtea reparatæ.

CAP. CXVII. *De Ethelveardo, Alfredi* Magni fil.

ETHELVEARDUS *Ealfredo* patri non in regno, ſed ſtudiorum ardore ſucceſſit, quo equidem calculo apud rerum geſtarum ſcriptores perinde illuſtris eſt ac frater ſuus *Eadveardus*: qui toties *Danos* aperto marte profligavit, & civitates non paucas bellorum fulmine deformatas priſtino nitori magnifice reſtituit. Quare partis noſtræ erit commodum in præſentia explicare, quid *Anglicæ* hiſtoriæ ſcriptores de illo memoriæ tradiderunt. *Gulielmus Meildunenſis* capite, ſi recte memini, 14. ſecundi libri de *Regibus Anglorum*, hominem vel inter eruditiſſimos ponere non dubitavit; cujus autoritatem & alii multi ſecuti, eundem inter literatorum proceres numeraverunt. Unus *Roſſus Verovicenſis*, in libello ſuo de *Academiis Britannicis*, præter cæteros recentiores, mihi plane videtur, cum ejus famæ, tum doctrinæ aſſurgere. Forſitan & hoc lubentius fecit, ut *Iſiacarum* ſcholarum exaugeret nomenque decuſque. ubi *Ethelveardum*, regii generis adoleſcentem, in bonis artibus mirifice profeciſſe quodammodo gloriatur. Illud certe ſatis admirari non poſſum, autorem chronicorum fani *Neoti*, qui *Alfredi* hiſtoriam quam diligentiſſime perſcripſit, nullam *Ethelwardi* mentionem, ne per umbram quidem, feciſſe. Sed næ ego homo ſuavis ſum, qui pro ſcriptoribus

eruditos

eruditos infarciam. Da veniam, quæſo, lector, culpæ, nec certe frequenti nec magnæ. Hoc ego enim ago, ut non modo noſtræ inſulæ ſcriptores, verum etiam eruditos, quorum *Britannia* ingentem numerum tulit, poſteritati commendatiſſimos relinquam. Nec interim incredibile eſt aliquid ab illo, quamvis ad noſtras non pervenerit manus, olim fuiſſe ſcriptum, ut orbi ſtudiorum ſuorum vel clarum ſpecimen oſtenderet. Utcunque ſit, hoc tantum mihi nunc ſupereſt, ut cum *Gulielmo Meildunenſi* manifeſtum faciam, *Ethelwardum* ſeniorem ſepultum fuiſſe quarto ante obitum *Eadveardi* regis anno, una cum patre ſuo, *Ventæ* in novo monaſterio, quod poſtea deſtructum, originem, jubente *Henrico* primo, *Hidenſi* cœnobio dedit.

Meminit *Gulielmus* à *Maildulphi-curia* alterius *Ethelwardi*, filii *Eadveardi* regis, his verbis cap. 17. ſecundi libri *Hiſtor. Regum Angliæ*: "Secundus filius *Eadveardi* fuit "*Ethelweardus* ex *Ealfreda*, filia *Ethelmi* comitis, lite"ris apprime inſtitutus, multumque *Ealfridum* avum vultu "& moribus præferens; ſed cito poſt genitorem morte ſub"tractus." *Marianus Scottus* ſcribit hunc diem obiiſſe ſupremam in *Iſidis Vado*, ibidemque ſepultum fuiſſe.

CAP. CXVIII. *De Wirofrido.*

WIROFRIDUS eo tempore bonis artibus operam dedit, quo pars maxima *Britanniæ* à barbariſſimis *Dacis* uſque adeo infeſtabatur, ut Muſis vix ullo licuerit loco tute caput exerere. Quare mihi quidem videtur tanto majoribus præconiis dignior, quanto in rebus adverſis erectior ad virtutem. Sed noſtris non hic eget laudibus, ut qui *Gul. Meildunenſem* ſui nominis præconem plane clariſſimum habeat. Quid ille? Certe hominem cum ab aliis multis, tum præcipue ab inſigni collaudat eruditione, quam honor etiam ſuo tempore ſecutus eſt. Mortuo etenim *Alwino*, *Vuicciorum* epiſcopo, digniſſimus viſus fuerit, qui ſuccederet. Namque ipſa tempora male proſpera, quodammodo poſcebant virum vitæ exemplis famoſum, conſilio prudentem, doctrina inſignem. quæ omnia in *Wirofrido* vel ſumma fuerunt, ut *Aſſerius Menevenſis* in ſuis annalibus refert. Vixerat jam aliquandiu in epiſcopatu, famamque ſuam

ſuam magnis meritis illuſtrem fecerat: cum ecce *Alfredus* rex, literarum amator multo maximus, bene multatis *Danis*, pontificem ad ſe è provincia ſua vocavit: quæ autem cauſa fuerit, ſatis liquet. Optimus princeps academiam paulo ante ad *Iſidis Vadum* inſtituerat, & quod rarius inter reges, decreverat in ſuo palatio alere viros excellentis doctrinæ, qui non modo literas profiterentur, verum etiam interpretationi *Latinorum* autorum ſedulo incumberent. Itaque prima fuit cura, ut doctiſſimos viros ſeligeret, qui rempublicam literarum promoverent. ſed inter alios *Wiccenſis* epiſcopus in aulam vocatus, tanquam anteſignanus, præniteit. Quid ego hic commemorem, quo pacto opinioni, quam de illo princeps conceperat optimam, ſatisfecerit; aut quæ munera ei contulerit; aut quo modo libros à probatiſſimis theologis ſcriptos in linguam *Saxonicam* tranſtulerit. Sit unus è multis in præſentia exemplo, nempe liber dialogorum *Gregorii*, pontificis *Romani*, quem in *Saxonicam* linguam vertebat. Cætera autem, quæ longo vitæ tempore egregie fecit, partim *Dacorum* violentia, partim antiquitas obſcuravit. Denique exactis undecim annis poſt mortem *Alfridi* regis de bonis literis maxime meriti obiit, id eſt, anno à *Chriſto* nato 911.

CAP. CXIX. *De Aſſerio.*

ASSERIUS ex *Cambria* oriundus, monaſticæ vitæ, & eruditis artibus ſtudebat *Meneviæ Demetarum*, quæ antiquitus totius *Cambriæ* metropolis erat ſub *Davide* præſide, à quo hodie locus fanum *Davidis* appellatur. ibique per omneis virtutum gradus tam inſigniter ſub archiepiſcopo, ut ego arbitror, *Aſſerio Menevenſi*, cui ſanguine conjunctus erat, crevit; ut fama paſſim egregia quæque de illo per totam late *Britanniam* prædicaret. Audiverat hanc famam *Ealfridus* rex, maximus poſt hominum memoriam literarum fautor, virumque tam eximii nominis accerſiri juſſit. Ille vero, audito nuntio, advolavit, &, rege ſalutato, ejus perſenſit cum munificentiam, tum magnificentiam; ac conſultis domi amicis, poſtremo ſe, ſuaque omnia tali ac tanto *Mecænati*, & publico doctarum ſcientiarum uſui commiſit. Rex itaque candorem hominis amplexatus, illum non modo in pretio poſtea habuit, verum etiam familiariſſime uſus eſt:

eſt: ac tria antiqui nominis monaſteria, videlicet, Cungresbyri, Banwel, & Exanceſtre, ejus curæ & imperio liberalis credidit. Ferreus ille quidem atque adeo vita indignus, qui hanc amicitiam in tam claro heroe undecunque ſanctiſſimam non laudet, non extollat, non ex animo amet. Sed unde, obſecro, profecta eſt? Certe à re nulla alia, quam ab ipſo doctrinæ fonte, qui in principe uberrime ſcaturiebat. Næ illè igitur recte ſapiebat, qui ſcripſit: *felicem rempublicam fore, ubi princeps doctus eſſet, aut doctrinæ ſolide faveret.*

Apparet ex libello de *Vita Grimoaldi*, alias *Grimbaldi*, cujus autor mihi de nomine incognitus, *Aſſerium* ab *Ealfrido*, *Viſiſaxonum* rege, una cum *Joanne*, forſan *Scotto*, conſilio *Ethelredi*, *Cantiorum* archiepiſcopi, ad monaſterium ſani *Bertini* miſſos fuiſſe, ut *Grimoaldum* accerſirent, & in *Angliam* ſecum deducerent. Transfretavit ille, & *Britanniam* inviſit, anno D. 885. *Alſius* circiter hæc tempora epiſcopus *Shiroburnenſis*, vir bonus & ſummo apud *Alfredum* loco habitus, diem obiit. in cujus ſedem ſurrogatus eſt *Aſſerius*, procurante hoc rege, omnium virtutum æquiſſimo ſane æſtimatore. O fortunatum juxta ac cordatum principem, qui potuit & voluit hujuſmodi ſortis hominem evangelico operi præficere! O fortunatiorem pontificem, cui contigit ſub tam pio principe ſancto fungi officio! Quid multis moror? erat elegans epiſcopus, digniſſimus qui elegantem regem patronum haberet. Ecce tibi, lector, pulchrum virtutis certamen. nam quanto magis patronus dignitates & fortunas accumulavit, tanto magis *Aſſerius* laborabat ejus opinioni & expectationi ſatisfacere. Longum hic eſſet ſingula aperire, & nihil in medium adferre abſurdum. Illud certe apponam, quod & *Ealfrido* ſumme placuit, & à noſtro non eſt alienum inſtituto. interpretatus enim eſt librum *Boetii* de *Conſolatione Philoſophiæ*, aut ut verius loquar, lucidis commentariolis illuſtravit: quo opere magnam gratiam meruit à principe ad ſimilia animato. cum non deſint, qui ſcribant *Ealfridum* eundem *Boetii* librum in *Saxonicum* ſermonem poſtea tranſtuliſſe; collegiſſe etiam ſententias aureas quidem illas, ex variis eruditorum operibus, & in parvum volumen collectas, libello *Enchiridion* nomen dediſſe. Hæc ego pauca de *Aſſerione* è craſſiſſimis antiqui-

antiquitatis tenebris in lucem erui, quibus percupio illum, annuente genio, vel immortalem facere.

Neque hoc interim omittendum, quod *Aſſerius* patroni ſui memoriam, famam, gloriam modis omnibus cum longiſſimam tum clariſſimam efficere ſtudens, ejus vitam atque adeo facta illuſtria omnia libro *Annalium* victuro eleganter, pro rei majeſtate, tanquam rarus *Apelles*, depinxerit; ac demum tabulas vel medio foro ſpectandas produxerit; quarum & *Marianus Scottus* venuſtate totus captus, flores ex eiſdem avidus, veluti ſtellulas, quibus ſuam interpolaret hiſtoriam, ſelegit.

CAP. CXX. *De Æthelfleda.*

ÆTHELFLEDA, alias *Elfleda* & *Ethelfrida* dicta, filia incomparabilis *Ealfridi* regis & *Egelſuithæ*, filiæ *Egelredi* comitis, à teneris annis aſſiduam navabat operam literis: id quod ex his *Aſſerii* verbis vel manifeſtiſſimum eſt, ubi de *Ealfridi* filiis & *Ethelfleda* loquitur: "Nec etiam illi ſine liberali diſciplina, inter cætera præ-"ſentis vitæ ſtudia, quæ nobilibus conveniunt, otioſe, "& incurioſe permittuntur: nam & Pſalmos & *Saxonicos* "libros & maxime *Saxonica* carmina ſtudioſi didicere, & "frequentiſſime libris utuntur." Hæc *Aſſerius*. Matura annis nupſit *Ethelredo*, comiti *Merciorum*, viro cum doctiſſimo, tum potentiſſimo, ex quo filiolam tantum unam peperit; cujus in excluſione, ita vehementes dolores & tormina ſenſiit, ut ab eo tempore venerem nunquam admitteret. Quantum autem ad magnitudinem animi pertinet, tam incredibilis in ea fuit, ut facilius admirationem, quam fidem mereatur. Nam, regnante *Eadveardo* fratre ſuo, ipſa quoque paſſim numeroſum in caſtris militem habebat: quorum præſidio freta, multoties *Danicas* turmas profligavit; oppida nova condidit, quæ & vallo & foſſa munivit. Urbes & caſtra ab hoſtibus miſere confracta quam celerrime refecit. Chronica fani *Neoti*, *Gulielmus Meildunenſis*, *Hovedenus*, *Marianus*, *Venantodunus*, atque adeo alii quidem multi meis verbis abunde fidem faciunt. Quare alioqui laudatiſſimam omittam, ſi hoc unum prius oſtendero, quod in ejus ſempiternam non modo laudem, ſed & gloriam quoque cecinit arguta *Venantoduni* muſa.

O *Elfleda* potens, O terror virgo virorum,
  Victrix naturæ, nomine digna viri;
Te quoque ſplendidior fecit natura puellam,
  Te probitas fecit nomen habere viri;
Te mutare decet, ſed ſolum nomina ſexus,
  Tu regina potens, rexque trophæa parans.
Jam nec *Cæſarei* tantum meruere triumphi,
  Cæſare ſplendidior virgo virago, vale.

Obiit, regnante *Eadveardo* fratre, ſed mortuo marito; cum quo *Claudiæ* in fano *Oſualdo* regi ſacro, monaſterio à ſe poſito, ſepulta eſt. Reliquit regii generis puellam, cujus hæreditatem *Eadveardus* patruus, matris vivæ, quantumvis ſororis, nec divitias nec faſtum, & multo minus potentiam æquo ferens animo, avarus invaſit.

CAP. CXXI. *De* quatuor *Serlonibus.*

SERLONES quatuor à literis commendant *Britannici* ſcriptores; quorum numero qui primus, circiter *Ethelſtani* regis tempora in pretio fuit. Lis huic erat cum monachis avaris, ut ego conjecturam facio, fani Servatoris *Duroverni Cantiorum*; quo nomine inſtigatus ſcripſit libellum in *Sordes Monachorum*, carmine ſibilos affectante: ſed interim tam acri, vehementi, atque adeo aculeato, ut ſtigmata vulnerum majora nulla, vel ſerpentes ipſi, quantumvis ſibilantes, reliquiſſent. Tam enim ingenioſe arguta ſunt, quæ ſcripſit, *Camarinam* improborum movens, ut vel faſtidioſo cuivis, vel nauſeanti aures juxta ac oculos facile excitent. Uſus eſt, ut ipſemet fatetur, patrono & defenſore *Odone*, qui ex epiſcopo *Sunnigenſi* apud *Attrebates* in ripa *Tameſina*, factus eſt *Cantiorum*, mortuo *Wolfhelmo*, archiepiſcopus. Sunt, qui hunc pro *Sunnigenſi Vilugodunenſem*, & *Clarofontanum* epiſcopum appellent. Utcunque ſit, ego libellum *Serlonis* monachomaſtigis reperi *Clarofonti Durotrigum.*

II. Secundus *Serlo* aliquot in locis *Gulielmum Meildunenſem* eximium laudatorem habet, & præcipue lib. 4. de *Regibus Anglorum*. Is genere *Nortomannus* erat, & abba *Gloecaſtrenſis* deſignatus beneficio *Gulielmi* Magni, de quo

&

& hæc *Meildunenſis*: "Quis poſſit præterire *Serlonem*, ab-
"batem *Gloecaſtrenſem*, qui locum illum ex humili & pæne
"nullo ad glorioſum provectum extulit."

Godefridus, præſes monachorum, qui *Ventam Simenorum* coluerunt, vir & ipſe literatiſſimus, ut ex eodem *Meildunenſi* liquido apparet, adjunctus eſt *Serloni* hac commendatiſſimus laude: "Nec memoria *Godefridi Wintonienſis* ire debet in
"perditum, qui temporibus his literatura & religione inſignis
"fuit. Literaturam teſtantur plures libri, plures & *Epiſtolæ*
"familiari illo & dulci ſtylo editæ: maximeque *Epigram-*
"*mata*, quæ ſatyrico modo abſolvit; præterea *Verſus* de
"*Primatum Angliæ* laudibus." Hæc & plura fautor *Meildunenſis*. *Godefridus* amicus *Serloni* incomparabili amico mortuo hoc diſtichon, epitaphii loco, conſecravit:

Eccleſiæ murus cecidit, *Serlone* cadente,
Virtutis gladius, buccina juſtitiæ.

III. Tertius *Serlo* ex decano *Severianæ* eccleſiæ factus eſt abbas *Corinienſis*, aliter *Cirencaſtrenſis*.

IV. *Serlo* denique quartus ex canonico *Eboracenſi* factus monachus *Fontanus*, deinde & *Kircboſtallenſis*; quo dictante, *Hugo Kircboſtallenſis* perſcripſit res geſtas *Fontani* monaſterii, ac originem una cum incremento *Bernardinæ* in *Anglia* ſectæ. Hæc cum ſcripſiſſem, incidi in catalogum librorum bibliothecæ *Rameſeganæ*, à quo intellexi *Serlonem* monachum *Duroverni Cantiorum* ſcripſiſſe, niſi titulus fallit, commentar. in *Pentateuchum*, libellum *Differentiarum*, ac alterum de *Proverbiis*.

CAP. CXXII. *De Ethelſtano.*

ETHELSTANI *Anglorum* monarchæ vitam & egregia facta ſcripſere quidem multi; inter quos præcipui ſunt *Florentius Vuiccenſis*, *Gulielmus Meildunenſis*, *Rogerus Hovedenus*, & *Henricus Venantodunenſis*. nemo tamen ex his ita fuſe & eleganter rem tractavit, ac *Gulielmus Meildunenſis*. Illum igitur ſequar, at non hoc nomine, ut quæcunque is de tam invicto principe ediderit, tanquam ab ovo, repetam: ſed in memoriam ut redigam, quod unus ex multis *Ethelſtanum* à literis laudaverit. Poterat

terat certe *Gulielmus* præter alios hiſtoriographos in hac parte judex optimus eſſe; ut qui inter monachos *Meildunenſes* vixerit, quibus ſepulturæ ſuæ curam moriens commendavit; & quibus, ut credibile eſt, librariam ſupellectilem multam reliquerit. At demus hunc regem, *Gulielmum*, quantum ad eruditionem pertineat, nunquam habuiſſe laudatorem. non deſunt tamen juſtæ conjecturæ, quæ facile perſuadeant eum fuiſſe doctarum artium amatorem.

Principio *Alfridum* Magnum avum habuit, tam amantem literarum, quam qui unquam fuit maxime. tum etiam erat ejus avunculus *Ethelwardus*, non infimus *Iſiacarum* ſcholarum cultor; quorum ille forſitan diligentiam ſedulo imitatus eſt. Sed ſint hæ nudæ conjecturæ. quod ſequitur mihi percognitum eſt.

Paucis abhinc annis fui in *Badunenſi* bibliotheca, ubi reperi aliquot non indoctos libros, venerandæ vetuſtatis theſauros, ab ipſo *Ethelſtano*, ut ex inſcriptionibus apparuit, monachis dono datos. ex illis unum, captus cum antiquitate tum majeſtate operis (erat enim de *Synodis Pontificiis*) in palatinam bibliothecam illuſtriſſimi regis *Henrici* octavi tranſtuli, at prius hoc hexaſticō inſcriptum:

Ethelſtanus erat noſtræ pars maxima curæ,
Cujus nota mihi bibliotheca fuit.
Illo ſublato, ſexcentos amplius annos
Pulvere delitui ſquallidus atque ſitu:
Donec me pietas Magni revocavit ad auras
Henrici, digno reſtituitque loco.

Jam utcunque liquet *Ethelſtanum* bonorum librorum fuiſſe amatorem; eundemque, ut ego inde colligo, rem literariam coluiſſe. ſubſerviunt & noſtræ opinioni cujuſdam non ineruditi laudatoris *Ethelſtani* verſiculi:

Extimuit rigidos, ferula crepitante, magiſtros:
Et potans avidis doctrinæ mella medullis
Decurrit teneros, ſed non pueriliter, annos.

At quæ *Gulielmus* adfert longe, inquam, certiora ſunt. ſcribit enim *Ethelſtanum* uſum fuiſſe calamo; atque adeo ſe vidiſſe librum ab eo ſcriptum: quamvis in illo *Latinæ* linguæ puritatem deſideret. Ergone expungerem ex *Eruditorum*

torum albo tanti principis nomen, parva imperfecti ſtyli macula aſperſum? Non certe; cum magnis viris vel tentaviſſe, ut *Latine* ſcriberent, non leve ſit. Mihi equidem mirum videtur, quo pacto aliquid lingua peregrina exarare potuerit; præſertim, cum eſſet tot *Danicarum* irruptionum procellis impetitus. ſed regem mediocriter doctum his modis illuſtraviſſe nunc ſatis ſit.

CAP. CXXIII. *De Dunſtano.*

DUNSTANI vitam *Osburnus*, *Durovernenſis* monachus, cura non exigua poſteritati, edito libello, commendavit. Sed ejus ita evicit induſtriam omnem *Gulielmus* à *Maildulphi-curia*, duobus de eadem materia libellis in publicum emiſſis, ut longo illius poſt ſe cum induſtriam, tum eloquentiam intervallo reliquerit. Nos igitur, quoniam opus tam præclarum apud pauciſſimos manu ſcriptum extat, carptim, & veluti in tranſcurſu, *Meildunenſem* ſecuti, breviſſime ejus vitam indicabimus.

Dunſtanus, nobilis *Herſtani* & *Chinedrithæ* filius, adoleſcentulus linguarum cognitioni operam dedit ſtrenuam. Maturior vero annis factus, ab *Ælphego Calvo*, poſtea *Simenorum* epiſcopo, ejus conſanguineo, & aliquando monacho *Gleſſoburgenſi*, ſacris *Ventæ Simenorum* initiatus eſt. Deinde *Ethelmum* patruum ſuum, ex epiſcopo *Fontano* archiepiſcopum *Cantiorum* factum, inviſit: cujus opera cognitiſſimus *Ethelſtano* tandem fuit.

Non æque hunc tulit ſucceſſum tantum invidia; &, inſtillato in aures nobilium veneno, effecit ſubito, ut averſo principe exularet aula. Tum ille *Ventam* rurſus ſe contulit; ac, ibi presbyter conſecratus, conſilio *Ealphegi* monaſticam vitam *Gleſſoburgi* profeſſus eſt. At tempus hoc vulnus perſanavit; & ille, ſolida *Eadmundi* beatus gratia, fit abba *Gleſſoburgenſis* cœnobii, quod inſigniter & reparavit, & auxit. Nec longo poſt tempore, mortuo *Ethelgaro*, epiſcopo *Cridiodunenſi*, *Eadredus* rex eum illi honorem obtulit; ſed oblatum modeſte recuſavit, *Alſuoldo* dignitatem adoptans.

Mortuo *Eadredo*, *Eadwinus* rex monachomaſtix ſucceſſit; quo regnante, *Dunſtanus*, malitia *Ealgivæ* pellicis,

cis, exulabat apud *Earnulphum*, *Flandriæ* comitem. At poſtquam is diem obiiſſet, reverſus eſt; & in ſynodo *Bradefurdenſi*, à morte *Cenewaldi*, *Wicciorum* epiſcopi, in antiſtitem electus eſt. Sequentibus quoque annis fit epiſcopus *Londinenſis*; ac *Odone* à terris ad coelum tranſlato, fit archiepiſcopus, favente *Eadgaro* rege, *Cantiorum*: quo tempore & *Romam* petiit; & feliciter ad ſuos, confecto itinere, reverſus eſt. Omitto dicere de ſingulari gratia, qua illum *Eadgarus*, ſupra quam cuiquam credibile, proſecutus eſt. non tamen temere omiſſurus ea, quæ *Meildunenſis* libro primo de ejus eruditione, ad noſtrum præſens maxime inſtitutum pertinente, candide refert: "Horum ergo diſci-"plinatu (*Hibernos* & *Anglos Gleſſoburgum* frequentantes "intelligit) ſacram ſcripturam medullitus ad extremam ſa-"tietatem exhauſit. Sæcularium literarum quiddam negli-"gendum, nonnihil etiam appetendum putavit. Poetarum "ſiquidem ſcripta duntaxat, quæ fabulas ſtrepunt, & artes, "quæ citra utilitatem animæ armant eloquium, tranſeun-"ter audivit. Arithmeticam porro cum geometria, & aſtro-"nomia ac muſica, quæ appendent, gratanter addidicit, & "diligenter excoluit. & quippe in illis & magna exercitatio "ſcientiæ, & veritatis integra caſtitas, & mirabilium Dei "non vana conſideratio. Harum ſcientiam *Hibernienſes* "pro magno pollicentur; cæterum ad formanda *Latine* "verba, & ad integre loquendum minus idonei. Quapro-"pter cum cæterarum, tum maxime muſices dulcedine "captus, inſtrumenta ejus tum ipſe excercere, tum ab aliis "excerceri dulce habere: ipſe citharam, ſi quando à literis "vacaret, ſumere; ipſe dulci ſtrepitu reſonantia fila qua-"tere." Et libro de ejus *Vita* ſecundo ſic loquitur: "Do-"ctrinam multam, ſicut ante dictum eſt, per Dei gratiam "hauſerat: quia in ejus cum ſtrenuitate ſtudii præcellebat "vivacitas ingenii. Doctrinæ porro res duæ adminicula-"bantur: eloquentia elimata, ſed illaborata; dictorumque "executio prompta & integra.

CAP. CXXIV. *De Ealfrido*, monacho.

EALFRIDUS monachus olim, ut colligo, *Gleſſoburgenſis*, familiariſſimus *Dunſtano*, ejuſdem loci abbati: à quo in gubernatorem *Meildulphi-curiæ* conſecratus

eſt, ut docet *Meildunenſis* libro de ejus *Vita* ſecundo. ubi à literis & religione ſic egregie laudatur: "Tum vero *Dunſtanus* ibidem *Ealfridum*, cui multum religionis, plurimum vero literarum ineſſe cognoverat; abbatem conſtituit. "Nec multo poſt in *Cridiodunenſem* epiſcopum, qui nunc "*Exonienſis*, virum ſingularis utrobique induſtriæ, hic in "conſtruendis ædificiis, ibi in refrænandis clericis." Hunc ego eſſe crediderim, de quo *Meildunenſis* ad hunc modum in vita *D. Aldhelmi*, epiſcopi *Clarofontani*, loquitur; "Literis itaque ad plenum inſtructus, *Latinæ* quoque linguæ "non negligebat carmina; adeo ut, teſte libro *Ealfridi*, "de quo ſuperius dixi, nulla unquam ætate par ei quiſquam fuerit, poeſin *Anglice* poſſe facere, cantum com-"ponere, eadem appoſite poſſe vel canere, vel dicere. De-"nique commemorat *Ealfridus* carmen triviale, quod ad-"huc vulgo cantitatur, *Aldhelmum* feciſſe." Hactenus *Meildunenſis*. Idem quoque ejuſdem *Ealfridi* in opere de *Pontificibus Anglicis* mentionem facit. Illud interim excutiendum, num idem ſit *Ealfridus*, quem in libro de *Antiquitate Gleſſoburgenſi* abbatem ejuſdem loci facit.

CAP. CXXV. *De Ethelwoldo*, Epiſc. *Wint.*

ETHELWOLDUS, gallinæ filius albæ, à teneris unguiculis ad literarum cognitionem flagranti quodam ſtudio ſe totum convertebat. Cumque maturior jam ætas eum quaſi virum feciſſet, cœpit cogitare de quieto quodam vivendi genere. Monachatus tunc temporis pietas cogitanti perplacuit: unde & *Gleſſoburgum*, antiquiſſimum ſimul & celeberrimum monaſterium, *Dunſtano* ſedulam impenſurus operam, petiit; id quod manifeſte ex his verbis liquet, quæ comparent primo libro *Gul. Meildunenſis*, de *Vita Divi Dunſtani*: "Confluxerunt eruditi, gratia *Dunſtani*, *Glaſconiam*." Et paulo inferius hæc quoque refert: "Unum "pro exemplo *Ethelwoldum* advoco, quia de pluribus di-"cere in immenſum eſſet pergere. Is nec iners nec impru-"dens, nec præterea tenuis patrimonii clericus, cum multa "in monaſterio ejus voluntati occurrerent, quæ illum obviis "manibus exciperent, ſolum omnium mortalium *Dunſtanum* ſuæ vitæ conſiliarium elegit, illius commilitium, il-

" lius contubernium deſiderans, ei convivere, ei commori
" exæſtuans. Venit igitur *Gleſconiam*, & ibi grammaticam
" metricamque artem edoctus, poſtremo etiam monachus
" factus." Hæc *Meildunenſis*. *Abbandunum*, nobile olim
Ciſſæ Viſiſaxonum monumentum, *Danorum* violentia con-
cuſſum, *Eadredi* regis pietate multa inſigniter reparatum
eſt, deſignato *Ethelwaldo* præſide. Unde, regnante *Ead-
garo* philomonacho, rurſum idem novis, ſed ampliſſimis for-
tunis cœnobium in gratiam *Ethelwoldi* exauctum: quo
tempore *Brighthunus*, epiſcopus *Ventæ Simenorum*, reli-
ctis terris, cœlum petiit, ſuccedente in eadem dignitate
Ethelwoldo, ſuo principi commendatiſſimo. Quid tum ille?
Monaſteria bellica clade collapſa reſtituere, præſertim apud
Girvios. Hinc *Petri Burgus*, *Thornega*, *Anguillaria* repa-
rata monaſteria. *Rameſegæ* etiam, exorato *Ailwino*, *Oſtro-
anglorum* comite nobiliſſ. fundamenta ingentia jacta ſunt.
Hinc monaſteria *Ventæ Simenorum* & alibi, ejectis, ne-
ſcio quo jure, canonicis, conſtituta ſunt. Poſtremo illud
eximiæ plane laudis erat, quod literatos, literatus & ipſe,
maximi fecerit. Inter quos & *Alfricus* grammaticus, *Wol-
ſtanus* præcentor, & *Ethelgarus* ex monacho *Abbandu-
nenſi*, *Novi monaſterii*, quod *Ventæ Simenorum* enituit,
fundatore *Alfredo* Magno, abbas, clari fuerunt. Ipſe vero
in matheſi non leviter eruditus, opus elimatum & rotundum
de *Planetis*, *Regionibus*, *&* *Climatibus Mundi*, tanquam
victurum ingenii monumentum, poſteritati reliquit. Multa
de hoc antiſtite tum à *Gul. Meildunenſi*, tum à *Richardo
Eligenſi* & *Hugone Albo* ſcripta ſunt.

CAP. CXXVI. *De Wolſtano.*

WOLSTANUS, monachus *Ventani* cœnobii apud
Simenos, diſcipulus atque idem alumnus fuit *Ethel-
woldi* epiſcopi; qui, canonicis expulſis, monachos in *Ven-
tanam* eccleſiam induxit. Deum immortalem! quantum
ille religionis infucatæ, quantum pietatis, quantum nervo-
ſæ eruditionis ſub tanto hauſit præceptore. Sed noſtrum
non eſt in præſentia inſtitutum vel religionis vel pietatis
exempla altius repetere; à doctrina noſtra rectius pendet
oratio. Dicite igitur, felicis memoriæ muſæ, quibus ani-
mum præcipue ſtudiis intenderit. Nam, vobis dictantibus,

mum

ſermo quovis melle dulcior inſtar torrentis defluet. Carmen præter cætera juvenis coluit, cujus illecebris captus, ægre aliquando liberiorem dicendi campum ingrediebatur: tentavit tamen, idque cum felicitate aliqua. At ut maxime aptus erat ad numeros, ita ad illos, tanquam ad delicias ſuas, ſemper recurrebat. Nec defuit vox bene canora, ut neque ſumma canendi peritia; quo utroque nomine collegianis ſuis ter charus erat. unde tandem & præcentor factus, quod genus magiſtratus apud monachos in magno olim pretio.

Porro ſiquis nunc quæret, quid ſcripſerit, huic pro me reſpondebit *Gul. Meildunenſis*, cujus hæc ſunt verba, è 39. c. libri ſecundi de *Regibus Anglorum*; "Hujus (*Ethelwoldum*, epiſcopum *Ventanum*, intelligit) vitam *Wolſtanus* quidam, cantor *Wintonienſis*, diſcipulus ejus ſcilicet & "alumnus, compoſuit ſtylo mediocri. Fecit & aliud opus "de *Tonorum Harmonia*, eruditi *Angli* *judicium, homo "vitæ bonæ & eloquentiæ caſtigatæ." Ego præterea, cum nuper eſſem in *Durotrigum* provincia reperi in *Clarofontana*, alias *Shiroburnenſi*, bibliotheca duos libros de *Tranſlatione & Miraculis D. Swithuni*, olim præſulis *Ventanæ* urbis, quos *Ælphego*, ejuſdem civitatis epiſcopo, dedicavit. Utque guſtum carminis lector habeat, quatuor apponam verſus, ex præfatione primi libri deſumptos:

Sit licet ægra mihi ſine dogmatis igne loquela,
 Nec valeam tanto ſcribere digna viro:
Hoc tamen exiguum, quod defero, munus amoris
 Commendare tibi, magne pater, ſtudui.

Carmen tamen, ut ingenue fatear, ſubinde impar & inæquale; uſque adeo, ut aliquando fere dixeram barbariem ſapiat. Aſſurgit tamen non raro vel ad juſtam eloquentiam, ut in his primi libri verſibus:

Alma fuit vicina dies ſolemnis & orbi,
Qua ſacer antiſtes domini *Swithunus* ab iſto
Corpore mortali felici tramite migrans,
Aurea perpetui conſcendit præmia regni.

Quare quod vitii in carmine eſt, adſcribat candidus lector barbaro ſæculo, in quo mirum certe *Wolſtanum* potuiſſe

* Libri impreſſ. legit *indicium*.

aliquid præſtare, quod noſtra hac aurea ætate attentum mereatur lectorem.

CAP. CXXVII. *De Andrea Leucandro.*

Andreas *Leucander*, alias *Whitemanne*, monachus & abba *Rameſeganus* apud *Girvias* tertius. Hic bonis artibus ſtudio quodam incredibili noctes atque dies invigilabat, & operæ pretium ingens inde retulit. Acceſſit præterea & peregrinationis ardens quoddam ſtudium; unde & ſacram *Solymorum* urbem, teſtem miraculorum Servatoris, inviſit, ac domum rediens *Ivonis Perſæ* epiſcopi, cujus reliquias ab *Ailwino*, comite *Oſtroanglorum*, divinitus promiſſas, & poſtea ab *Eadnotho*, primo abbate *Rameſegano*, *Slepæ Girviorum* inventas, vitam elaborata perſcripſit oratione. quem librum poſtea *Gotcelinus Bertinianus* inventum avide legens, excutiens, imbibens, edidit & ipſe aliquanto elegantiorem de eadem materia libellum.

CAP. CXXVIII. *De Unwono.*

Unwoni, hominis non trivialiter eruditi, nomen ſemel tantum, cum *Verolamii* inter libros antiquiſſimos verſarer, ſe mihi obtulit. id autem quo caſu acciderit, quoniam res cognitu non indigna eſt, enarrabo. Agebam dies aliquot apud fanum *Albani*, monaſterium propter muros deſerti *Verolamii* ſitum, ut aliquid antiquitatis *Britannicæ* è theſauris bibliothecæ, quæ ibidem celebris eſt, eruerem. Tulit autem fortuna, ut in *Matthæi Pariſii*, olim ejuſdem cœnobii monachi, hiſtoriam de *Abbatibus Albanenſibus* inciderem: cumque perveniſſem ad vitam *Ædmeri* abbatis, qui multum juxta ac ſtrenue in perſcrutandis neglectæ urbis fundamentis laboraverat, idemque arculam libris *Britannice* ſcriptis refertam invenerat; illuxit mihi præ oculis celebris *Unwoni* memoria. Fuit ille quidem, teſte *Matthæo*, presbyter cum ætate venerandus, tum etiam multarum linguarum cognitione uſque adeo excellens, ut ejus fama longe lateque per *Britanniam* ſpargeretur. Quare ſenem acceſſiri juſſit *Ædmerus*, & venientis ad ſe opera in vetuſtis codicibus interpretandis uſus eſt.

Quæſi-

Quæſiverit hic forſitan à me aliquis, quæ fuerit librorum materia? dicam. Unus, qui & præcipuus viſus eſt, utpote auro & minio pictus, ac ſerico veſtitus, D. *Albani Verolamienſis*, *Britanniæ* protomartyris, res geſtas continebat. cæteri *Verolamienſium* placita, antiquos ritus, & ſacrificia diis patriis immolata docebant. Hiſtoriam *Albani Ædmerus*, adjuvante *Unwono*, transferendam in *Latinum* ſermonem curavit. Cætera, pro dolor! fatuus & idem pæne impius abbas, non ſine ingenti antiquarum rerum jactura, *Vulcano* commiſit. Vixit, regnante *Ædgaro*, & *Ethelredo*.

CAP. CXXIX. *De Æthelnoto*, monacho.

ÆTHELNOTUS, monachus ſanctiſſimæ vitæ, ita à juventute literas bonas excoluit, ut illas ſolas pro animi ornamento neceſſarias duceret. quæ hominem adeo non fefellit opinio, ut poſtea cauſa unica illi fuerit ad honoris gradus etiam ſummos: quos quanquam modeſtus conſcendere reniteretur, tamen ita volentem nolentem fortuna ſecuta eſt, ut tandem *Canuto* Magno, *Dacorum* & *Anglorum* regi, familiariſſimum reddiderit. Unde cum circa hæc tempora *Livingus*, *Cantiorum* archiepiſcopus, moreretur, optimus princeps, quam optimum epiſcopum ſubſtituere cupiens, honorem maximum *Æthelnoto* detulit. Præſenſerat enim hominis ingenium ad pietatem; tum præterea ad literas, ut tempora ferebant barbara quidem illa, non vulgareis natum. Epiſcopus autem, novæ dignitatis non immemor, tam bene omnes officii ſui partes præſtitit, ut ne invidia ipſa aliquid in homine deſideraret. Quod cum vidiſſet *Canutus*, illi ſuas cauſas credere, conſilia aperire, denique ſe ſuaque omnia committere; & comitem tandem, tanquam facundum in via vehiculum, ad *Romanam* urbem ſecum deducere. Quid multis moror? tam bene inter illos conveniebat, quam non male convenit viti cum ulmo.

At ſi quis nunc iſta paulo ſubtilius noviſſe cupiat, legat *Gul. Meildunenſis* hiſtoriam de *Regibus Anglorum*. Hoc interim unum non te celabo, lector, quanquam multa de hoc autore legerim, nihil tamen ejus ſcriptorum in tam infinita, & varia librorum multitudine, quos ego vidi, unquam mihi veniſſe ad manus. Nihilominus, quia *Tritemius*, homo diligentiæ

diligentiæ plane maximæ, nec minoris lectionis, illum ſuo dignatus eſt catalogo, nunquam committam, ut è noſtra excludatur tabula. quin potius, quia leviter & obſcure à *Trittemio*, tanquam de nominis ſola fere umbra cognitus, raris lineis ducitur; à me ſuis coloribus, hoc eſt, purpureis depingatur. Sed nunc quid ſcripſerit, autore *Trittemio*, accipe:

In laudem divæ *Mariæ* Virginis, librum I.
Epiſtolarum librum unum.

Obiit autem poſtquam ſtrenue per 18. annos archiepiſcopi officio functus fuiſſet, & *Dorovernî Cantiorum* ſepultus eſt.

CAP. CXXX. *De Editha*, Regina.

EDITHA, *Godvini Cantiani* comitis filia, liberaliſſime parentum cura educata eſt; & literis, cum interim barbaries totum pæne occuparet orbem, bonis conſecrata. id quod me dubium plane detineret, niſi fidem *Gervaſii Durovernenſis* in hiſtoria autoritas mihi faceret; cujus & hæc verba ſunt: "*Editha*, filia *Godvini*, nupſit "*Eadvardo* regi; quam cum videres, ſi literas omnium ar-"tium liberalium, quibus imbuta fuit, ſtuperes; modeſtiam "ſane animi, & ſpeciem deſiderares." Hæc ille ad *Edithæ* immortalitatem.

CAP. CXXXI. *De Hucario*.

HUCARIUS, *Coriniæ* non levis, quantum ad theologiæ cognitionem divinam quidem illam pertinet, fama enituit; & eo potiſſimum tempore, quo bonæ per univerſam fere *Europam* literæ, barbarie undecunque prævalente, tantum non interierant. Ut autem ſtudiorum curſum felicius abſolveret, fanum *Germano* ſacrum apud ſuos petiit. ubi & levita factus, partim concionando, partim etiam ſcribendo, inſignem apud cunctos gratiam prudens ſibi comparavit. Scripſit autem *Homilias* centum & octo: & in hujus libelli prologo ſic ſcribit: "Talis liber à me *Hu-*"*caro*, exigui ingenii homunculo, in unum collectus talem "habeat prologum." Et ibidem: "Sed tamen hæc utcun-"que à me collecta, qui in ultimis *Cornugalliæ* partibus

"humilis

"humilis levita habito, cui placuerint, accipiat; & ſi lau-
"dare noluerit, peto ne carpat." Et, ne lector ignarus ſit, præfixit operi paucas conſtitutiones, decerptas quidem ex libro *Conſtitutionum Eccleſiaſticarum Ecberti*, archiepiſcopi *Eboracenſis*, olim præceptoris *Flacci Albini*, viri literarum titulo vel clariſſimi. Pervenerat, quo neſcio caſu, *Hucarii* opus vel *Durovernum* uſque *Cantiorum*: unde à monacho quodam tranſlatum eſt ad *Iſidis Vadum*, & bibliothecæ collegii *Cantiani* commendatum: id quod & aliis exemplaribus cum multis tum antiquis contigit. tota enim hujus bibliothecæ ſupellex à fano Servatoris *Durovernî* tranſlata eſt.

CAP. CXXXII. *De Chenulpho.*

CHENULPHUS, abba *Petroburgenſis*, vir magni olim in literis nominis erat. quanquam non alio is mihi cognitus teſtimonio, quam fide *Hugonis Albi*, qui *Res geſtas Petroburgenſium* egregie perſcripſit. Quare mihi hoc quidem reſtat officium, ne quod ille de tali tantoque viro publicum eſſe voluit, ego mihi ſoli conſervem, poſteritati ingratus. referam igitur ea, quæ *Hugo* ſcripſit: "*Kenulphus* abba, flos literalis diſciplinæ, & torrens eloquentiæ: tum decus ac norma divinarum rerum ac ſæcularium." Hactenus *Hugo*. In pretio fuit tempore *Eadveardi* Simplicis, regis *Angliæ*.

CAP. CXXXIII. *De Ealfrico.*

EALFRICUS, cum viveret, ſui memoriam aliquo literario monimento quam longiſſimam facere ſtudebat. itaque veterum grammaticorum ſecutus autoritatem, *Grammaticen* & ipſe in gratiam ſtudioſæ pubis *Latinoſaxonicam* ſcripſit; opus, ut tum quidem videbatur, & doctum & utile. Sed quod ſperavit ille apud ſeros nepotes de nominis ſui fama, tantum abeſt, ut hac noſtra ætate ſit conſecutus, ut ejus opuſculum pulvere obſitum in aliquot deliteat bibliothecis. Non auſim aſſerere hunc eſſe *Alfricum*, cujus doctæ *Conciones*, lingua *Saxonica* ſcriptæ, in *Fontana* extant bibliotheca: non magis quam *Alfricum*, fratrem

terim *Athenarum* mentione. *Platina* hanc à bonarum artium cognitione eximie collaudat his verbis: "Ibique (*Athenas* intelligit) præceptores bonarum artium audiendo tantum profecit, ut *Romam* veniens, paucos admodum, "etiam in ſacris literis, pares haberet, nedum ſuperiores." Succeſſit, teſte *Martino* hiſtoriographo, *Leoni* quarto. Tandem, à ſervo compreſſa, inter eundum ad *Lateranenſem* eccleſiam, inter coloſſum *Neronis* & fanum *Clementis*, peperit, & periit.

CAP. CXXXVIII. *De Oſwoldo.*

OSWOLDUS, monachus *Vigornienſis*, genus non ignobile ab *Oſwoldo*, epiſcopo *Vigornienſi*, duxit. Et quoniam propheta in ſua, ut aiunt, inglorius patria; voluit non inconſulte foris ſtudiorum in bonis artibus inchoatorum circulum abſolvere, & famam non morituram inde ſibi comparare. Monaſteria *Galliæ Belgicæ* celeberrima fauſtiſſimis plane avibus petiit, fanum videlicet *Bertini*, fanum *Vedaſti*, & *Corbeiam*; deinde & fanum *Dionyſii Pariſienſis* ac *Latiniacum*, nobile *Furſæi* nobilioris opus: poſtremo & *Floriacenſe* cœnobium. At interim fanum *Bertini* præter cætera toto excoluit pectore: quo loco non paſſus animum iniquo torpeſcere otio; literis ſtrenuam certe impendebat operam, & eruditiſſimum in illis regionibus quemque arctiſſima ſibi devinxit conſuetudine, devinctumque ſingulari candore quodam felix detinuit.

Conſtantinum, monachum *Floriacenſem*, grammaticum inſignem, præcipuum inter amicos tranſmarinos habuit: uſque adeo, ut amor plane eximius excitaverit *Conſtantinum*, impuleritque tranſmittere epiſtolam non inelegantem, verſibus elegiacis ſcriptam, ad *Oſwoldum*, epiſcopum *Vigornienſem*, hominem mediocriter eruditum, at interim eximie pium, ut vel hinc antiſtes intelligeret, quanti ejus conſanguineum ſodalem individuum faceret. *Oſwoldus* hæc videns, *Conſtantini* ſtrenue diligentiam in literis perſecutus eſt, & librum *Sacrarum Precationum* partim carmine, partim ſoluta oratione contexuit. Extat & ejus de *Componendis Epiſtolis* opuſculum, inſtar epiſtolæ. Tantum memini reperiſſe me duos lucubrationum *Oſwoldi* codices; unum *Gleſſoburgi Somurotrigum*, alterum *Rameſegæ Fennicolarum*.

CAP.

CAP. CXXXIX. *De Lamfrido.*

LAMFRIDUS, monachus veteris cœnobii *Ventæ Simenorum* eruditus, idemque pius fuit. Eruditionis non infima laus eſt, quod à ſuis appelletur *Doctor eximius*. Pietatis autem vel hoc liquidum argumentum eſt, quod, neglectis terrenis, cœleſtia ſit ſecutus. Tempore quo *Lambertus* effloruit, virtus *Suithuni*, epiſcopi *Ventani* mortui, per miracula multa claruit; quæ ne aliquando malignum obſcuraret ſilentium, ſcripſit de eiſdem librum dignum & doctorum & bonorum auribus. Colligo floruiſſe eum extremis temporibus *Saxonum* in *Britannia* regnantium.

CAP. CXL. *De Folchardo.*

FOLCHARDUS, monachus cœnobii ſani *Servatoris*, quod eſt *Dorovernì Cantiorum*, ſtudioſiſſime doctas artes coluit. Unde tanto majorem ſibi comparavit gloriam, quanto fuerant tempora, in quibus floruit, rudiora, & à muſis magis aliena. Incidit enim in eam ætatem, quæ totam late *Angliam Dacicorum* piratarum crebris irruptionibus uſque adeo adflixit, ut aris & focis conſervandis potius, quam literarum incremento ſtuderent. tantum abfuit tamen, ut temporis infelicitati cederet, ut alacrioris animi novo quodam, ſed plane ſpectabili, ardore vel ad ipſa ſcientiarum faſtigia contenderet. Non hæc prompta ad virtutem diligentia patrono caruit: nam *Aldredus*, *Eboracenſium* archiepiſcopus, hominem tam ſingulari amore proſecutus eſt, ut erga illum omnibus candidi *Mecænatis* officiis, uſus ſit. *Folchardus* patronum rurſus ita obſervabat, diligebat, ſuſpiciebat, ut diceres vitem in ulmi veniſſe amplexus. Tenebatur autem archiepiſcopus miro deſiderio illuſtrandi nomen & inclyta facta D. *Joannis Beverolacenſis*. quare inter cætera multa, quæ in tanti præſulis gloriam fieri ſedulo quidem curabat, à cliente impetravit, quod alias pro imperio recte exigere potuiſſet; nempe ut liturgia primum in uſus concentorum conſcripta, ac deinde, edito luculento libello de *Vita* D. *Joannis*, virtutes, miracula etiam viri undecunque eximii evolarent publice per ora virorum. Hactenus

tenus de *Folchardo*, qui claruit ſub *Eadoveardo* Simplici & *Haraldo*, *Angliæ* regibus.

CAP. CXLI. *De Oſmundo.*

OSMUNDUS, epiſcopus *Severianus*, quamvis *Nortomannus*, locum tamen inter *Anglos* quodammodo ambit. Is *Hermanno Flandro*, ejuſdem urbis primo antiſtiti ſucceſſit, vir præter generis nobilitatem, (erat enim *Gulielmo* Mag. ſanguine conjunctus, dignitate autem comes *Sagienſis*, & poſtea comes *Durotrigum*, ac *Angliæ* cancellarius) & literas, ad maximas res gerendas compoſitus, id quod ex ejus factis liquido apparebit. Namque ut primum pontificiis infulis ornatus fuit, auguſtam baſilicam ab *Hermanno Severiæ* inchoatam ad umbilicum perduxit, extantibus etiam nunc tantæ molis ruinis. Deinde viros, ut illa tulerunt tempora, doctiſſimos liberalitate ſua in collegium canonicorum aſcivit. Utque ipſe, tanquam anteſignanus, cæteris, qui una cum illo militabant, exemplo ad virtutem eſſet, nobilem bibliothecam, comparatis in hoc optimis juxta ac antiquiſſimis illuſtrium autorum monimentis, *Severiæ* poſuit.

Quid ego hic plura de ejus clariſſimis factis & virtutibus longa orationis ſerie adnecterem? Quæ fecit, omnia notiora per ſcriptores ſunt, quam ut noſtro ulla parte calamo indigeant. Quare non fruſtra conabor tantum ſolem exigua & male lucida noſtri ingenii facula accendere, contentus tantum docere quod à *Ranulpho Higedeno Caſtrenſi* didici; nempe *Oſmundum* ſcripſiſſe *Canones*, quos bona pars preſbyterorum *Anglicorum* in liturgiis celebrandis obſervant. tum præterea vitam D. *Aldhelmi*, emiſſo libello, poſteritati dedicaſſe. Floruit, *Gulielmo Nortomanno Anglis* imperante. Primum autem tumulatus fuit *Severiæ*, de cujus antiquitate abunde dicemus in libro de *Civili Hiſtoria*; ibique non inglorius ad multos annos jacuit. Deinde cum *Pons Hornamenſis*, cui nunc *Neoſeveriæ* inditum nomen, ex humili pago in juſtam uſque civitatis magnitudinem adcreviſſet; & nova baſilica, qua vix ulla magnificentior, ibidem poſita à *Richardo Pauperculo* fuiſſet; illuc ex veteri urbe tranſlatus eſt, ac Divorum numero aſcriptus.

CAP. CXLII. *De Gulielmo Chetello.*

GULIELMUS *Chetellus*, forſitan corrupte pro *Aſchetello*, clericus fuit ſani *Joannis*, quod *Fibrolegæ* ſacrum eſt. Hic, locum ſuæ educationis tacito devenerans pectore, multa de rebus in eo geſtis, tum præcipue de miraculis, virtute D. *Joannis* archiepiſcopi *Ebor.* editis animo pervolvebat. exoptans futurum aliquando, ut ſerie memorabilium pulchre inſtructus, vel clariſſimam *Fibrolegæ*, & ejus patroni famam efficeret. Quid multis? tentavit opus plane honeſtum, adjutus tum lectione rerum, tum oculata experientia. Unde & edito tandem egregio plane libro, voto abunde ſatisfecit, exordium ab adventu *Gulielmi Nortomanni* deſumens. Dedicavit autem monumentum hoc ingenii non moriturum *Thomæ*, *Fibroleganæ* eccleſiæ præpoſito.

CAP. CXLIII. *De Stephano Hardingo.*

STEPHANUS *Hardingus* primis adoleſcentiæ ſuæ annis monaſticæ vitæ præcepta in *Shiroburnenſi* cœnobio religioſiſſime obſervavit. Eſt autem *Shiroburna*, ne ſis ignarus, candide lector, oppidum *Dorocaſtrenſis* provinciæ, à fluviolo ejuſdem nominis præterlabente ſic dictum: ubi à tempore *Inæ*, regis *Weſtſaxonum*, uſque ad regnum *Gulielmi Nortomanni* ſedes epiſcopalis fuit, *Aldhelmo* tantam inchoante dignitatem, *Hermanno* autem eandem in *Severiam* urbem antiquiſſimam transferente. Fuerunt per aliquot ſæcula *Shiroburnæ* canonici, quos vulgus *Præbendarios* vocat; donec *Wolſſinus* epiſcopus, regnante *Eadgaro*, monachos, monachus & ipſe, extruſis violenter conſilio forſan *Dunſtani* juſtis poſſeſſoribus, induxit. Sed quo me rapuit oratio? Ad *Stephanum* revertor. qui, jactis ſinceræ vitæ fundamentis bene ſolidis, *Scottos* petiit; inter quos aliquandiu verſatus, multam ſibi conciliavit amicitiam. Deinde *Galliam* petiit, tanto diſcendi ardore correptus, ut totus eo conflagrare videretur. Dies igitur nocteſque bonis artibus operam dedit; nec ante operæ finem fecit, quam ità profeciſſet, ut in vaſto illo veterum autorum pelago ſine cortice, quemadmodum in proverbio eſt, nataret.

Dum

Dum hæc tamen ageret, quo erat judicio plane acerrimo, videbat deeſſe ſibi quiddam ad ipſum elegantis eruditionis circulum. *Romam* itaque, literarum parentem, profectus eſt: ubi tam diu degebat, quam ſtudiis ſuis utile videbatur. Sed ut magnam ex elegantia *Romana* voluptatem, ita majorem animi offenſam ex corruptiſſimis moribus, qui illic redundabant, cepit. *Roma* ergo relicta, *Burgundiam* venit, ubi in celebri quodam *Benedictinorum* cœnobio annos aliquot vixit, frequenter inculcans cum abbati tum monachis arctioris vitæ præcepta. At cum plane ſentiret, majores ibi eſſe opes, quam ut frugalitatem, quam ille tantopere prædicabat, admitterent; continuo ſelegit ſibi octodecim ſocios, homines ſui ordinis atque loci, & *Ciſtertium* petiit, locum ſilveſtrem, ac à ſtrepitu omni remotum. Ibi, ut hiſtoriæ tradunt, novi monaſterii fundamenta jecit, novoſque ſanctiſſimæ vitæ ritus, edito in hoc libro, qui ad poſteros etiam pervenit, ſtudioſe præſcripſit. atque hæc quidem *Ciſtertienſis* ordinis origo, qui hodie per totam late *Europam* diffunditur. Aſſurge nunc, candide lector, & *Hardingum* mecum celebra. à quo, regnante in *Anglia Gulielmo* Victore, tot illuſtres virtutum ſtatuæ erectæ ſunt.

CAP. CXLIV. *De Osburno.*

OSBURNUS, à *Trittemio Osbertus* dictus, præcentor *Durovernenſis*, & unica ſui temporis phœnix, tota *Europa* à craſſiſſima barbarie occupata, tanquam ſol novus, radios ſui ingenii per libros non morituros toto noſtro orbe ſparſit. Quare nemo mirabitur illa tempeſtate monachos in pretio fuiſſe maximo, cum intelligat hujus ſortis homines ex illa ſecta prodiiſſe. Facile, inquam, facile raram hominis virtutem vidit *Lanfrancus Italus*, tum *Gulielmi* Victoris beneficio *Dorovernenſis* archiepiſcopus & *Angliæ* primas; junxitque illum ſibi arcta amicitia; cui adjecit etiam imperium, ſed dulce, ſed utile, ſed honeſtum. exegit enim ab illo, quod alias ſua ſponte feciſſet. id eſt, ne ſtilum terſum, elegantem, floridum otio ſineret rubiginem contrahere. Jamque *Ælphegus* martyr à *Dacis* cruentiſſimis, regnante *Ethelredo*, principe infortunatiſſimo, *Grennovici*, quarto à *Londino* milliario, impie trucidatus

cœpit

cœpit ſignis quibuſdam clareſcere, uſque adeo ut Divorum numero adſcriptus ſit. Quæ res ut toto orbi innoteſceret, *Lanfrancus* provinciam *Osberno* deſignavit, ut libro edito tanti martyris vitam, virtutes, miracula mundo & æternitati conſecraret. quod ille tam egregie præſtitit, ut nullum elegantiæ, ſi tempora recte conſideres, omnem autem locum admirationi reliquerit. Vis paucis, candide lector, intelligere qualis, quantuſque fuit? Unius *Gulielmi Meildunenſis* in hac parte teſtimonium multorum inſtar erit. accipe igitur quid libro ſecundo de *Regibus Anglorum* ſcribat: "Plura & non contemnenda de viro (*Dunſtanum Cantiorum* archiepiſcopum intelligit) "volentem dicere revocat *Osbernus Cantuarienſis*, qui ejus vitam *Romana* ele-"gantia compoſuit, nulli noſtro tempore ſtylo ſecundus, "muſica certe omnium ſine controverſia primus." Nullus mihi nunc reſtat amplius dicendi aut laudandi locus, niſi velim, poſt tanti viri ſuffragium, ſolem, ut eſt in proverbio, lucerna accendere. Quare tantum monſtrabo pauca ex multis, quæ conjectura eſt, illum ſcripſiſſe. nam hi libri, quod ſciam, ſoli extant:

De Vita *Dunſtani*.
De Vita *Ælphegi*, proſa & carmine.
De Re Muſica,

cujus & libri *Gulielmus* à *Meïldulphi-curia* in quarto libro de *Regibus Anglicis* meminit, quo loco *Goſcelinum Bertinianum* à muſica commendat his verbis: "Muſicæ porro "primam palmam poſt *Osburnum* adeptus."

CAP. CXLV. *De Henrico Belloclerico.*

HENRICUS *Belloclericus*, ſecundo genitus filiorum *Gulielmi* Magni à parto *Angliæ* imperio, ab ipſis teneris annis, eloquentiæ & bonis artibus operam dedit. Quem vero ex tam alacri & expedita in literis diligentia ſit fructum conſecutus, liber, quem ego annis abhinc decem caſu reperi, *Duroverni Cantiorum* in fano *Auguſtino* ſacro, indicabat. erat enim ex publicis regni decretis ab eo elucubratis & editis compoſitus; unde & leges etiamnum *Henricianæ*, nomine ab autore ſumpto, dicuntur. Illud certe non eſt ſilentio tranſeundum, quod *Thomas Rodeburnus* hiſtori-

cus, monachus *Ventæ Simenorum*, *Henrici* his verbis meminerit: "*Henricus* primus, tertio paterni anno regni natus, in liberalibus artibus in univerſitate *Grantabrigienſi* ſuum primum protrivit tyrocinium."

CAP. CXLVI. *De Ealmero.*

EALMERUS, Prior monaſterii *Chriſticolarum*, quod eſt in *Cantiorum* metropoli, tanta diligentia uſus eſt, in verſandis veterum autorum libris; quantum noſtri temporis monachi, melius paſti quam docti, libenter non impendunt. At non defuit tam ſancto labori ſua meſſis: nam eo proceſſit, ut per literas *Cantianis* monachis tantum non immortalis ſit. Crediderim hunc eſſe *Ædmerum* individuum *Anſhelmi* archiepiſcopi comitem; eſt enim facilis à D in L lapſus, niſi me aliud *Ædmeri* doceret de *Anſhelmo* hiſtoria. in qua ne per umbram quidem mentionem facit ſe monachis unquam præfuiſſe; ſed potius *Anſhelmo* & *Rodolpho* archiepiſcopis in itineribus ſuis *Romam* verſus aſſiduam dediſſe operam. Quare, etſi tempora conveniant, nomen tamen non mutabo; contentus, ut in exemplaribus antiquis inveni, fideliter tradere. Sed nunc ad monimenta, quibus ſe poſteritati commendavit. ſcripſit enim,

Homiliarum librum 1.	Quoniam dies.
De Exercitiis ſpiritualis Vitæ, lib. 5.	Redemptor noſter.
Epiſtolarum librum 1.	

Crediderim carmen elegiacum, cui titulus *Querela Angliæ de Morte Anſhelmi*, quod ego fini libri *Epiſtolarum Anſhelmi* adjunctum reperi, vel ab *Ealmero*, vel ab *Eadmero* fuiſſe ſcriptum. Vixit circa tempora *Gulielmi Rufi* & *Henrici* primi. Diem obiit *Durovern*i, exactis in magiſtratu octodecim annis.

CAP. CXLVII. *De Eadmero.*

EADMERUS monaſticam vitam ab ipſis adoleſcentiæ annis *Doroverni Cantiorum* in cœnobio Servatoris profeſſus, magnum caſtæ religionis & non contemnendæ doctrinæ poſteris exemplum reliquit. Nos igitur, quo clarius virtus hominis eluceat, vitam ejus paucis perſtringemus. Primum orbi innotuit per *Anſhelmum*, qui ex abbate *Beccenſi* à

Gulielmo Rufo archiepiſcopus *Cantiorum*, perſuadente *Hugone* comite *Caſtrenſi*, factus eſt. Hic *Cantium* civitatem nobilem veniens, & monachorum cum ingenia, tum virtutes judicio quodam perpendens, ſolum ex tanto numero *Eadmerum* delegit ſibi comitem; futurum putans, ut ſuis rebus & ornamento & uſui eſſet. Quæ opinio adeo pontificem non fefellit, ut *Eadmerus*, orta graviſſima contentione inter patronum ſuum & *Gulielmum Rufum*, ne latum quidem unguem ab illo receſſerit, quantumcunque adverſa fortuna preſſo. Neque hoc officii in *Anglia* tantum erga epiſcopum exhibuit: exulem ſecutus eſt *Romam* uſque ſemel atque iterum. ubi cum correctorem vitæ ſuæ ab *Urbano*, præſule *Romano*, dari ſibi poſtularet, ſtatim provincia *Eadmero* data, quem archiepiſcopus lubenter admiſit, & illum magis magiſque indies colere cœpit, adeo ut fere nihil ſine ejus conſilio faceret. Quid quod nec officia, quæ vivo præſtitit, mortuo patrono ceſſaverunt. mortui enim funus impendio curavit, corpuſque balſamo *Aſſyrio* unxit, ut teſtis eſt *Gulielmus Meildunenſis* in libro de *Pontificibus Anglorum*. Succeſſit *Rodulphus*, *Roſenſis* epiſcopus, olim *Sagienſis* monaſterii abbas, in locum archiepiſcopi. qui poſtea *Romam* petens, *Anshelmi* judicium non male ſecutus, *Eadmerum* comitem aptiſſimum accepit; non modo propter rerum *Romanarum* experientiam, verum etiam linguæ cognitionem.

Jamque poſt aliquantulum temporis domum regreſſus, hiſtoriam ſcripſit rerum, quibus fere interfuit; exordium ſumens ab *Eadgaro* rege, & ita pauciſſimis verbis regum facta perſtringens, pervenit ad tempora *Gulielmi* Magni, quo *Lanfranci*, *Cantiorum* archiepiſcopi, res geſtas attingeret, & rectiſſimus aditus eſſet ad *Anſelmi* egregia facinora declaranda. in quibus exornandis, Deum immortalem! quantum ille olei & operæ impendit, uſque adeo ut ejus laudibus aliquot hiſtoriæ ſuæ libros impleverit. Rurſus his temporum, quibus *Cantii* epiſcopum deſiderabant, calamitates annexuit. nec ſilentio prætermiſit, quibus animis, gaudio, congratulatione *Rodulphum* archiepiſcopum deſignatum plebs & nobilitas acceperit. At nunc inter hæc quiddam mihi in mentem venit, nempe *Trittemium* de *Emondo*, monacho *Cantiano*, *Anshelmi* diſcipulo,

mentionem facere: quem aſſerit de eiſdem rebus, quas *Eadmerus* tractat, ſcripſiſſe. à cujus in hac parte autoritate ego ita multum diſſentio, ut audacter adfirmare auſim, illum in nomine hallucinatum fuiſſe. Quare, relicto *Emondo*, ſive *Edmundo Trittemiano*, lectori ſignificabo *Eadmerum* hiſtoriam ſuam ſex libris conſummaſſe, quos ego in *Hagmonenſi* cœnobio; quod uno aut eo amplius milliario à *Salopia*, nobili emporio, diſtat, inveni. Præterea aliud, quod ſciam, nihil ab eo ſcriptum hactenus aut vidi aut legi. *Joannes* tamen *Severianus*, alias *Saresbirienſis*, in prologo ſuo, quem præfixit vitæ *Anshelmi*, meminit duorum librorum, quos *Eadmerus* de *Vita Anshelmi* ſcripſit. Sed veriſimile eſt, duos illos libros partem eſſe ſex librorum, quorum ſupra mentionem feci. De ejus morte nihil certi habeo, quod referam.

CAP. CXLVIII. *De Roberto Polenio.*

ROBERTUS *Polenius*, vir in omni genere literarum inſtructiſſimus, multis nominibus perpetuam gloriam, tum hoc præcipue meritus eſt, quod depopulatis ab *Haraldo*, primo ejus appellationis *Anglorum* rege, *Iſiacis* ſcholis manum adjecit. Nam ad id temporis jacebant ſemirutæ, & ſine ſcholaſticorum frequentia. Non paſſus eſt hanc ulterius deſævire calamitatem, quin laboranti & extremam ruinam minanti academiæ utrumque humerum ſupponeret. Id fecit partim conſilio, fortuna, induſtria; partim eruditione, qua prænitebat. Quotidie enim in ſcholis publicis, jam utcunque reſtauratis, docebat; nullum non lapidem, ut eſt in proverbio, movens, quo *Britannica* juventus doctis expolita linguis floreret. Dumque hæc ageret, multa dictabat ipſe, plura ſcripſit. His modis ita late hominis undecunque docti fama divulgata eſt, ut pontifex *Romanus*, quo caſu incertum, illum ad ſe vocaverit; vocatumque magnis honoribus ornaverit. inter quos non minimus fuit, quod, pontifice annuente, cancellarius *Romanæ* eccleſiæ deſignatus ſit. Non hic illum nova dignitas ab antiqua ſtudiorum conſuetudine avocavit; nam & *Romæ* multa ſcripſiſſe fertur. Sed, nobis fatis egregia invidentibus, nihil hactenus ejus librorum vidi; utinam poſthac aliquando liceat.

ceat. Hæc ego curſim ex libro *Joannis Ruſi Verovicenſis* de *Academiis Britannicis* annotavi. Vixit, regnante *Henrico* primo, *Anglorum* rege.

CAP. CXLIX. *De Florentio Wiccenſi.*

FLORENTIUS, *Wiccenſis* cœnobii monachus, ita à teneris annis educatus fuit, ut ſolas fere literas ingenui ornamentum animi eſſe duxerit. quæ opinio tam altas in ejus pectore radices egit, ut nulla dies, immo ne horula quidem, quantum per alias occupationes ad vitam neceſſarias licuit, præteriret, quin aliquam duceret lineam; quam poſtea ſuis ornata coloribus, ſplendorem juxta ac artem avidis intuentium oculis oſtenderet. Et quo magis mireris hominis in hac parte induſtriam, rara quadam dexteritate conjunctam, nullis exoticorum pigmentorum uſus eſt lenociniis: tantum contentus in niveis tabellis figuras rerum ad infinitum varias carbone ducere. Hic tu forſan ſubrides, lector, & fidem in dubium vocas meam. at ego ſancte tibi per *Parrhaſium*, atque adeo per ipſum dejero *Apellem*, me ſerio loqui. Habet tamen mea oratio ſuum myſterium: nam pro carbone, arundine atramento illita; pro niveis vero tabulis, chartis uſus eſt. in quibus, præter alia multa, belle noſtræ gentis hiſtoriam depinxit, ac veluti appendicem derelictorum à tempore *Mariani Scotti*, ad ſuos deduxit annos. Emoriar, niſi illa malim, quæ rerum eſt gratia & varietas, oculos & animum ſemel paſcere, quam omnes *Zeuxidis Cupidines* ſexcenties contemplari. Neque hæc ſcribo meo nimium confidens judicio. nam *Gualterus Conventuenſis*, *Anglus*, in ſuis annalibus, vultus tantum non ſpirantes in *Florentii* tabulis approbat, laudat, extollit. *Ranulphus* etiam *Higedunus Caſtrenſis*, in *Hiſtoria Britannica*, ſymmetriam, quam exactiſſime ſemper obſervavit, libenter prædicat. Quid quod varios adfectus, quos idem pro re mirifice expreſſit, celebraverit *Joannes Roſſus Verovicenſis* in libro, quem de *Epiſcopis Wiccenſibus* ſcripſit. Præter hæc poſſum & ipſe parergon addere, niſi brevitati ſtuderem. Quare ſufficiat lectori cognoſcere, *Florentium* in pretio fuiſſe, regnante *Henrico* primo; & diem obiiſſe nonis Jul. anno D. 1118.

CAP. CL. *De Joanne Merciano.*

JOANNES *Mercianus*, ſic enim appello quia de *Regibus Merciorum* accuratiſſime ſcripſit, & alio mihi non eſt adhuc nomine cognitus, tantæ vir lectionis fuit, tantæ diligentiæ in eruenda antiquitate; ut ſolus mihi videatur, regulis *Merciorum* (erant enim olim inter *Saxones*, qui *Britanniam* occupabant, plures reguli) quandam immortalitatem aſſeruiſſe. Si roges, unde id ſciam, non gravabor dicere. nuper, cum eſſem *Verovici*, & diverterem ad clivum *Magdalenaicum*, qui à *Verovico* quingentis aut eo amplius paſſibus diſtans, *Avonæ* fluvii ripis imminet, ut admirator eſſem giganteæ imaginis, quæ ibi victorioſiſſimi *Guidonis* nomine celebratur; reperi inter alios libros hiſtoriam *Joannis Rufi*, ejuſdem loci præſidis, de *Epiſcopis Wicciorum*. in qua *Joannis* librum de *Regibus Merciorum* non modo frequentiuſcule citat, verum etiam ejus verba ſubinde in ſuum transfert librum; maximeque in eo loco, ubi de *Alaunii*, ſive *Alauiæ* civitatis . . . . provinciæ antiquitate ſcribit: quam vulgus nunc Alcester vocat, ex priſtina nobilitate in villam fere ruſticam mutatam. Hæc ego curſim *Rufi* hiſtoriam legens notavi; quæ tamen lectores celare nolui. ut neque hoc celabo; *Joannem* hiſtoriam ſuam de *Merciorum Regulis* cuidam *Euſtachio* dedicaſſe; quem ego interpretor fuiſſe *Stephani*, *Anglorum* tyranni, filium: quanquam non ſum id neſcius, circa illa tempora alium *Euſtachium* fuiſſe in pretio. quare ſint hæc per conjecturam tantum dicta.

CAP. CLI. *De Osburno Claudiano.*

OSBURNUS, monachus *Claudianus*, ſive *Glouceſtrenſis*, vir præter omnem illius ætatis ſortem in *Latina* lingua elegans juxta ac facundus. In philoſophia etiam magna cum felicitate verſatus; tum præterea tam exactus theologus, ut etiam cum veteribus ipſis (abſit invidia dicto) conferri poſſit. Deum immortalem! quantum ille laudis ſuo peperit cœnobio, dum monachus monachos literis inſtruit, format, adornat. Quantum ille bonarum horarum

rarum in ſcribendis libris bene collocavit! neque interim tamen ſuæ eloquentiæ nervos in canoras nugas & ingenii oſtentationem intendebat. Sacras literas aggreſſus, magno animo maxima quæque præſtitit; illas meditabatur, illas fere ſolas interpretabatur. Quo nunc autem ſpiritu, quo judicio, qua denique fide illud fecerit, doctorum eſto judicium. Illud vero, quod in commentariis ſuis, dialogis plerunque uſus ſit, cum philoſophis & theologis probatiſſimis, cum *Græcis*, tum *Latinis* commune habet. Eſt enim in dialogis neſcio quid latentis gratiæ, quod lectoris animum delectet, rapiat, detineat. *Hamelino*, abbati ſuo, tantæ eruditionis nomine, ter ac quater charus erat. familiaritate uſus eſt *Nicolai*, neſcio an ejuſdem cœnobii monachi; quem in *Prologo Dialogi ſui in Geneſin* hominem ſanæ doctrinæ ac eximiæ ſcientiæ appellat. Multa ſcripſit, quæ aliquot abhinc annis ornamento maximo fuerunt *Claudianæ* bibliothecæ. Sed cum illuſtriſſimus rex noſter *Henricus*, ejus appellationis octavus, palatinam ſuam bibliothecam *Londini* adornaret, libri ab *Osburno* ſcripti à *Claudia* in bibliothecam regis tranſlati ſunt; quos modo nuſquam alibi gentium extare arbitror. nam erant archetypi in nulla nova exemplaria, quantum colligere poſſum, tranſcripti. Sed nunc ad indicem librorum, quos per dialogos ſcripſit:

In Geneſin.
In Exodum.
In Deuteronomium.
In Numeros.

Qui ſequuntur continua oratione, non autem per dialogos ſcripti ſunt:

Super librum Judicum, libr. 6. ad *Gilbertum* epiſcopum *Herefordenſem*.
De Incarnatione Domini.
De Nativitate Domini.
De Paſſione Domini, vel De Sacramentis Paſſionis *Chriſti*.
De Reſurrectione Domini.
Panormia ad *Hamelinum* abbatem,

& hic liber nunc ex tot ſolus in bibliotheca *Claudiana* extat. Vixit regnante *Henrico* primo & *Stephano*.

CAP.

CAP. CLII. De Gilberto.

GILBERTUS, *Benedictinæ ſectæ* monachus ac abbas fani *Petri*, monaſterii olim celeberrimi in occidentali *Londini* ſuburbio, longa pervenit diligentia, & lectione veterum ſcriptorum vel ad ſcopum exquiſitæ eruditionis: unde & ejus fama in pretio plane maximo. Studuit in *Gallia*, *Romam*que aliquando petiit. Erat ei cum *Judæo* quodam *Moguntiacenſi* celebri & erudito lis magna de *Lege Divina*: quam & ille poſtea accuratè ſcriptam *Anſelmo Italo*, *Cantiorum* archiepiſcopo, per dialogum conſecravit. Sunt qui hunc putant *Gallum* fuiſſe.

CAP. CLIII. De Stephano.

STEPHANUS, *Benedictinæ* factionis monachus, omnem ſolicite volvebat lapidem, ut monaſticam vitam, pene extinctam apud *Tranſhumbranos* crudeliſſimis *Danorum* incurſionibus, integre repararet; *Reinfridi* monachi *Eoveſhamenſis*, reparatoris *Girvici* & *Sinus Phari* monaſteriorum, exemplum graviter ſecutus. Principio reſuſcitavit monochatum in *Sinu Phari*, ad oſtia *Iſcæ* flu. de quo loco *Beda* frequentem facit mentionem. At non ex voto ſucceſſit hic primus conatus, impedientibus partim piratis, partim etiam repugnante *Percio*, illius loci poſſeſſore. *Leſtinga*, relicto *Pharo*, petita, nota domus olim *Ceddo* epiſcopo, ſimiles priori loco fortunas habuit. Poſtremo *Stephanus* tædio fractus, *Alani*, comitis *Britanniæ* continentis & *Richemontanæ*, opem petiit. Ille, qua erat hominis humanitas, munificentia, pietas, *Stephanum* oratorem palatio una cum ſuburbio, quod extra borealem portam *Eboracenſis* urbis habebat, & fano *Olavo* conſecrato, donavit. hinc crevit loci fortuna beneficio *Gulielmi Rufi* regis, atque adeo aliorum nobilium. Hæc *Stephanus* perſentiens, arrepto calamo, monochatus reparati, & collegii *Mariani* extructi juſtam poſteritati perſcripſit rationem; exprimens videlicet eleganti libello, quantæ difficultatis eſſet, religionem intermiſſam, & tantum non emortuam, priſtinæ reſtituere valetudini. Floruit induſtrius *Stephanus* tempore *Gulielmi*

lielmi Magni & *Guliel. Rufi*, regum *Angliæ*. Ejus autem imitatus tum ſtudium tum diligentiam monachus quidam *Marianus*, de nomine mihi incognitus, attexuit hiſtoriæ *Marianæ* incrementa, uſque ad tempora *Eadvardi Vindeleſorani*, regis *Angliæ*. ſed hoc luculento interea commodo; ut hinc etiam memorabilia *Nortabrinæ* gentis facta multa eluceant.

CAP. CLIV. *De Gulielmo Caſtrenſi.*

GULIELMUS, *Caſtrenſis* cœnobii monachus, una cum pietate bonas excoluit literas: quo nomine & *Anſelmo*, abbati *Beccenſi*; deinde &, *Lanfranco* mortuo; *Cantiorum* archiepiſcopo deſignato, amicus innotuit. Amicitiæ vero cauſa hæc. *Hugo Lupus*, comes *Devonius* alias *Caſtrenſis*; conſtituto in urbe *Legionum* monaſterio, mutato virginum choro, D. *Varburgæ* ſacro, in ſocietatem monachorum opportune acceſſivit *Anſelmum*; ut ejus cum conſilio, tum judicio colophonem novo ſuperaddere operi. Ab eo tempore *Anſelmi* nomen in magna plane apud *Caſtrenſes* gloria; inter quos & hic *Gulielmus* non infimum locum obtinuit, utque patrono tam eximio, munere aliquo luculento, animi benevolentiam ſui aperte oſtenderet, archiepiſcopi laudes eleganti carmine complexus eſt. Quod ubi patronus factum eſſe intellexerat, & cenſor candidus perlegerat, laudatum pro dignitate ſcriptorem epiſtola accurate ſcripta donavit: quæ & adhuc comparet libro ejus *Epiſtolarum* ſecundo; quo etiam & libro extat & altera ad monachos *Caſtrenſeis* epiſtola, pietatis & continentiæ exemplum magnum. Et quoniam incidimus in mentionem epiſtolarum *Anſelmi*, lubet hic lectori ſignificare, me inveniſſe in meo exemplari, veteri quidem illo, carmen ultimis adſutum pagellis, elegiacum videlicet, de laudibus *Anſelmi*, non ineruditum, centum & quatuordecim conſtans verſiculis: inter quos & hi duo extant:

> Materiæ, fateor, ſum tantæ pondere preſſus:
> Nec mea muſa rei ſuſtinet hujus onus.

Sequitur ibidem & epicedion de morte *Anſelmi*: quod & verſiculos ducentos & decem computat. videtur autem ejuſ-

dem

dem autoris eſſe, cujus & encomiaſticon. at an hæc *Gulielmi Caſtrenſis* induſtria ſcripta fuerint, an ab *Eadmero Durovernenſi*, comite notiſſimo *Anſelmi*, & ejus vitæ per hiſtoriam illuſtratore, non temere affirmo.

CAP. CLV. *De Richardo Eboracenſi.*

RICHARDUS *Eboracenſis*, monachus fani *Mariæ*, quod & *Eboraci* ad *Iſurum* flu. magnificentiſſime ſitum erat, vitam plane continentiſſimam adoleſcens duxit, bonis literis & pietati unice ſtudens. unde & abba vicarius ibidem conſtitutus eſt. Maturis poſtea annis pertæſus vitæ, ut ſibi videbatur, non ſatis auſteræ, *Fontes* commigravit, duodeno monachorum choro doctiſſimorum atque optimorum comitatus, ac *Ciſtertienſium* ſectæ ſe addixit, anno à *Chriſto* nato 1132. pr. non. octobr. Hujus tam undecunque illuſtris chori ſic meminit *Hugo Chircboſtallenſis* in libro de *Origine Fontani Cœnobii*: "Egreſſi una cum "eo *Richardus* ſacriſta, *Ranulphus*, *Thomas*, *Gamellus*, "*Haymo*, *Robertus* de *Suella*, *Galloſridus*, *Gualterius*, "*Gregorius*, *Gervaſius*, *Rodolphus*, *Alexander*." Hæc ille. Quid ego dicam de horum vel eruditione vel pietate? Ut breviter ſuprema attingam, fuere ſuo ſæculo clariſſima mundi lumina.

CAP. CLVI. *De Nicolao*, Monacho.

NICOLAI monachi, in vita *Osburni Claudiani*, paulo ſuperius mentionem feci; referens videlicet, at alieno teſtimonio, qua fama, qua autoritate, quo denique judicio in literis enituerit. At à me illud mihi factum videtur paulo tenuius, quam tanti viri dignitas, ab *Osburno* paucis equidem ſed magnifice laudati, poſceret. Volentem vero me nunc fuſius de tam illuſtri viro loqui materia juſta pæne deſerit; niſi æquus lector huc aliquo ſpectare judicet *Nicolaum*, abbatem fani *Albani*, qui librum non inelegantem de *Conceptione Virginis* ſcripſit, & *Hugoni*, fani *Remigii* abbati, dedicavit. temporis ratio in hac parte conjecturam vehementer auget meam. Quid quod & *Gotcelinus Bertinianus*, hiſtoriographus inprimis notus, in vita *Witheburgæ*,

Nicolai,

Nicolai, archidiaconi *Lindocollini*, inter eruditos præclari meminit. Nihil tamen hic temere definio.

CAP. CLVII. *De Gualterio Mapæo.*

GUALTERIUS *Mapæus*, archidiaconus *Iſidis Vadi*, à *Gallofrido Monæmuthenſi*, *Henrico Venantodunenſi*, atque adeo aliis hiſtoriarum ſcriptoribus càndide celebratus eſt. ſed hoc præcipue facto memorabili, quod veterum indagator ſedulus librorum ex *Armorica Britannicam* hiſtoriam, *Britannice* ſcriptam, ad ſuos *Britannos* reduxerit, ac publicam eſſe voluerit. Diſquirenti autem, cui potiſſimum opus plauſibile, at interim reconditum, interpretandum traderet, *Gallofridus Monæmuthenſis Britanniciſſimus* opportune admodum occurrit. cui & provinciam delegavit. Acceptam vero ille interpretis curam diligentiſſime exegit, & hiſtoriam *Britannicam* latinitate donavit. Irrepſerant fabulæ ac vanitates in hanc hiſtoriam multæ, quas ille interpretatas, non tanquam vera aſſeruit: reliquit potius acri doctorum judicio qualiacunque illa diſcutienda. Sunt, qui putant *Gualterium* ipſum rerum ſuo tempore geſtarum annales concinnaſſe. *Ranulphus Higedenus Caſtrenſis*, ſi recte memini, ſcribit in quodam prologo ſe uſurum *Gualterii Oxonienſis* hiſtorica autoritate. Floruit *Gualterius*, imperante in *Anglia Henrico Belloclerico.*

CAP. CLVIII. *De Osberto Clarano.*

OSBERTUS, *Stochæ Claranæ* alumnus, monachus fani *Petri*, quod *Londini* celeberrimum eſt, virtutem & bonas literas præter cætera quæque merito excoluit. Non defuit inſtituto, tam undecunque honeſto, ſuum præmium. nam eo nomine præſes ſecundarius monachis *Petrinis*, ſuffragio publico, deſignatus eſt. Auxerat in immenſum gloriam fani *Petri Eadveardus* rex, *Ethelredi* filius. primus regum ſui generis ibidem moriens ſepultus eſt. Fuit ille quidem vir magnæ ſimplicitatis, & apud pleroſque ſanctitatis calculo celebris. Noluit *Osbertus* tam clari principis vitam & facta illuſtria poſteritati obſcura eſſe: & opportune, arrepto calamo, vitam tanti herois accurata perſcripſit

ſcripſit diligentia, nec minori elegantia aut fide. Opus vero dedicavit *Alberico*, legato *Innocentii* pont. *Rom.* Scripſit etiam vitam *Ethelberti* martyris. quem librum dedicavit *Giſliberto*, epiſcopo *Heuofortbenſi*.

CAP. CLIX. *De Ranulpho.*

RANULPHI monachi obiter memini paulo ſuperius in vita *Richardi Eboracenſis*; ubi de tredecim monachorum commigratione à *Mariano* cœnobio ad *Fontes*. Hic, quoniam fama ſcriptorem fuiſſe confirmat, in medium afferam id quod *Hugo Kircboſtallenſis* de eo in hiſtoria, quam de *Rebus Fontani cœnobii* concinnavit, prædicat: "*Sigwardus*, epiſcopus *Bergenſis* in *Norvagia*, ad monaſterium *Fontanum* venit, & conventum monachorum cum *Ranulpho* abbate ſecum deferendum magnis precibus impetravit, anno D.1145. & eundem *Lyſa* novo monaſterio donavit." *Saxo* Grammaticus in *Hiſtoriæ Danicæ* libro 10. hæc recitat: "Nec minus *Norvagia Bernardi* ex *Anglia* profecti ſaluberrima admonitione profecit." Hactenus *Saxo*. Hunc ego *Ranulphum Bernardinum* fuiſſe certe puto.

CAP. CLX. *De Simeone Dunolmenſi.*

SIMEON, præcentor *Dunolmenſis* eccleſiæ, cum primariis ſui ſæculi monachis jure conferendus optimo; intelligens res *Tranſabrinorum* geſtas, tum ſcriptorum negligentia ſocordiaque, prævalentibus tot *Danicis* bellis, tum iniquitate temporis ita obſcuras, & in ſilentio preſſas delitere; ut brevi in oblivionem interitumque, niſi eas diligentis aliqua docti inveſtigatoris cura repararet, colligeret, in ordinem referret, pervenirent. Quare rationem ſolicitus apud ſe inibat, qua malo inſtanti occurreret. Multa tandem cogitanti hoc ſuccurrit in primis & neceſſarium & utile: ut reliquias bibliothecarum, à *Danis* ſpoliatarum, anxie diſquireret. nam monachi *Lindisfarnenſes*, *Coquedani*, *Tinomutenſes*, *Girovicenſes*, *Viremutenſes*, *Haguſtaldenſes*, *Simuſpharenſes*, *Vetadunenſes*, *Leſtingani*, *Ripodunenſes*, *Deiroſilvani*, denique *Eboracenſes*, *Danorum* tyrannidem miſeri

miſeri fugientes, aliquam veteris hiſtoriæ ſupellectilem, & cognitionis rerum ſui temporis ſecum detulerant, & indies conſervaverant; quas feliceis aliquando futuras ſperabant. Hæc omnia perquiſivit, invenit, excuſſit curioſa *Simeonis* diligentia; uſque adeo, ut ante ardorem ſtudii nulla ex parte remiſerit, quam hiſtoriam gentis *Nortabrinæ* à tempore *Bedæ Girovicenſis*, ad *Stephani* tyranni regnum accurate perduxiſſet.

Non hic decrevi *Simeonis* encomiaſtes eſſe. ejus immortale opus eſt, atque adeo erit, me reticente. Tantum interim lectorem admonitum volo, fuiſſe quendam *Rogerium Hovedenum*, hominem non indoctum, qui eadem, qua ille, ſerie hiſtoriam deduxit à *Beda* ad *Joannis* regis imperium: quem ob hiſtoriam auctam ut merito probandum putem; ita improbandum, quod picta *Simeonis* prata, nulla ejus nominis mentione prorſus habita, compilaverit.

CAP. CLXI. *De Gallofrido Arturio.*

Gallofridus *Arturius*, *Monovagæ*, quæ celebris & antiqua urbs eſt *Cambriæ*, poſita quidem inter duos fluvios, *Monam* & *Vagam*, unde & nomen ſumpſit, natus erat. Num tamen ibidem in bonis literis, ad maturam uſque ætatem, informatus fuerit, certo adfirmare non poſſum: ut neque utrum monachus fuit. quanquam utrumque aliquam veri ſpeciem præ ſe fert. Nam *Monæ Benedictinorum* cœnobium nuper erat; ſed cujus antiquitatis mihi incertum. & illis temporibus ſoli fere monachi, cum alibi, tum præcipue in noſtra *Britannia*, docti erant. Cauſa autem hæc fuit. nondum *Iſidis Vadum*, non *Granta*, florentes nunc academiæ, alte capita extulerant. emerſerant tamen; ſed ita, ut *Danica* barbarie, vi, furore aliquoties deprimerentur. Quare quæ celebria erant monaſteria, erant etiam & gymnaſia, perinde atque olim ante diminutum *Saxonum* imperium. monachique non ventrem lautis epulis, ſed animum pulcherrimis ſtudiis perpaſcebant. Quid multis in confirmanda conjectura moror? Illud liquido conſtat, *Gallofridum*, quantum tempora patiebantur, nec carmine, nec ſoluta oratione indoctum fuiſſe. id quod ne ipſi quidem *Itali*, qui, tum non uſque adeo pure & exacte *Latini*, vivebant, mihi

mihi pernegarent. quanquam non hæc res mihi curæ eſt, ut autorem ab eloquentia laudem. Aliud eſt longe nobilius, illuſtrius, magnificentius, quod me ſedulo hortatur monetque, immo jubet potius cogitque, ut illum, idque accurata oratione, extollam. Solus etenim eſt, qui diligentia ſua, nunquam ſatis laudata, bonam partem *Britannicæ* antiquitatis ab interitu plane vindicavit. rumpantur ut ilia *Codris*, aliter & ſcribentibus & ſentientibus.

Non tamen ſum uſque adeo malus rerum æſtimator, ut putem *Gallofridum* tanta & tam integra fide in ſcribenda hiſtoria fuiſſe, ut nunquam à vero latum culmum erraverit. cum manifeſte liqueat incerta pro certis, vana pro veris ab illo eſſe aliquoties ſcripta. Et quis, obſecro te candide lector, inter hiſtoricos in eodem luto non hæſit? *Gallofridus* tamen in primis veniam meretur, qui ingenue fatetur, ſe tantum interpretis uſum fuiſſe officio; id eſt hiſtoriam *Britannicam*, *Britannice* ſcriptam, *Latinitate* donaviſſe. *

Summopere delectabatur lectione antiquarum rerum, maximeque *Britannicarum*. Delectabatur etiam doctorum conſuetudine: unde intervenit illi familiaritas cum *Gualtero*, archidiacono *Iſiacorum*, homine ejuſdem prorſus inſtituti & animi. nam tam diligenter vetereis bibliothecas inviſebat, avidus quam qui maxime eruendi docta veterum autorum in lucem monimenta. Quod cum aliquandiu ſtrenue feciſſet, & caſu inter *Armoricanos* diverſaretur, incidit in hiſtoriam *Britanniæ*, *Britannice* ſcriptam. Tum vero, tanquam ingentem nactus theſaurum, impendio gaudebat; pauloque poſt in *Angliam* transfretans, librum *Gallofrido*, viro citra controverſiam in *Britannica* lingua exercitatiſſimo, transferendum tradidit. Atque hic fuit *Gualterus*, ne quis ignoret, qui de rebus noſtris proprio marte privatam à *Britannica*, ut autor eſt *Ranulphus Caſtrenſis*, *Hiſtoriam* ſcripſit.

Gallofridus vero, antiquo exemplari ſupra quam cuiquam credibile eſt delectatus, hiſtoriam *Britannicam Latinitate* donavit, inque octo libros diviſit. quos *Roberto*, duci *Claudiano*, poſtea dedicavit. Tranſtulit etiam in *La-*

* Hic loci in MS. ſequitur longa, & bene erudita, diſceptatio adverſus *Polydorum Virgilium* (quem *Codrum* appellat) de *Arturio* rege; ſed, propria auctoris manu, ideo ἐντελῶς confoſſa, quod ſingularem ea de re tractatum perſcripſerat.

tinam

tinam linguam *Prophetias Merlini Ambroſii*; quas, addita præfatione, *Alexandro*, epiſcopo *Lindenſi*, commendavit. quanquam in multis exemplaribus libellus ille hiſtoriæ *Britannicæ*, à *Gallofrido* tranſlatæ, tanquam quartus inſeritur: quo modo ſi ſumas, *Britannica* hiſtoria novem libros continet. Præterea *Vitam Merlini Caledonii*, ad *Robertum* epiſcopum, non contemnendo edidit carmine; quod ego nuper avide legebam, cum eſſem *Gleſſoburgi Somurotrigum*. Pollicebatur etiam, 2. c. octavi libri *Hiſtoriæ Britannicæ*, tranſlaturum ſe, ex lingua *Britannica* in *Latinam*, librum de *Exilio Eccleſiaſticorum virorum Britanniæ*. quod num fecerit, nondum ſatis cognitum habeo. Aliud tamen, idque memoria non indignum, cognitum habeo ex *Annalibus Joannis*, abbatis *Burgenſis*; nempe *Gallofridum* deſignatum fuiſſe epiſcopum *Elvienſem*, anno D. 1150. Eſt enim *Elvium* ſedes epiſcopalis, in citeriori parte *Cambriæ*, ab *Elvio* fluvio præterlabente ſic dictum; *Britannice*que vocatur *Llan-Elwi*, id eſt locus vel eccleſia ſuper *Elvium* fluvium poſita. ſed recentiores nomen loco indidere fanum *Aſaphi*. Sed jam finis eſto noſtræ de *Gallofrido* orationis; qui in pretio fuit, regnante in *Anglia Henrico* primo.

CAP. CLXII. *De Caradoco Lancarovanenſi.*

CARADOCUS *Lancarovanenſis Gallofridi Monovagani* ſynchronius fuit; vir, ut ex ultimo capitulo hiſtoriæ *Britannicæ* apparet, totus conſecratus ad res geſtas recentium regulorum *Britanniæ* illuſtrandas. Recentiores enim regulos appello, qui poſt mortem *Cadovalladri*, deflorefcente juſta *Britannici* nominis gloria, *Cambriam* & *Coriniam*, montanas regiones, tanquam loca munita, & *Saxonibus* male pervia, poſſidebant, donec ſuperveniret *Gulielmus Nortomannus*, à cujus imperii tempore ſecundo decreverunt. Fuit hic dicendi campus plane latiſſimus, & qui non modo *Caradocianæ*, ſed etiam *Cæſarianæ* aut *Livianæ* eloquentiæ par eſſet. Quid tamen in tam fœcunda materia præſtiterit, nihil certi, quod referam, habeo; quia nihil ab illo, quod ſciam, ſcriptum vidi. Certiſſimum interim eſt hiſtoriam recentiorum principum, qui reliquiis *Britannorum* præfuerunt, paſſim adhuc volare, ſed *Britan-*

nice ſcriptam, inter manus *Cambrorum*. Non auſim tamen adfirmare *Caradocum* hujus hiſtoriæ autorem fuiſſe, cum mihi non conſtat, utrum *Britannice* an *Latine* ſcripſerit. Ut demus autem *Britannice* ſcripſiſſe, non ſtatim ſequitur, *Caradocum* autorem operis fuiſſe, niſi antiqui codices, inſcripto nomine, fidem faciant. nam & alios multos de rebus *Cambricis Britannice* ſcripſiſſe non dubium eſt. Et ut ego id quod ſentio ingenue loquar, crediderim *Caradocum Latina*, non *Cambrica* lingua in ſcribenda hiſtoria uſum fuiſſe. Quomodocunque ſit, dabo operam, ut, ſi uſpiam extet, in lucem prodeat. Sic etenim futurum eſt, ut multa de rebus *Britannicis* ſcitu certe digniſſima, tanquam poſtliminio ad ſuam famam & gloriam redeant.

CAP. CLXIII. *De Guimundo.*

GUIMUNDUS, ex ſacellano *Henrici Belloclerici*, regis *Angliæ*, factus *Auguſtinianæ* ſectæ canonicus, gloriam cum à literis, tum maxime à religione ſibi ingentem plane comparavit; & comparatam placida quadam morum candidorum dexteritate mirifice auxit. Frigebat id temporis fanum apud *Iſidis Vadum*, D. *Frediſwidæ* ſacrum, neſcio qua incolarum negligentia. Senſerat hanc cladem *Rogerius*, *Severianus* epiſcopus, cujus tunc, ut ego colligo, ditionis locus ille fuit; ac maturo conſilio uſus, collegio miſere laboranti remedium, idque præſentiſſimum, pius contulit: de quo & *Gulielmus* à *Meildulphi-curia*, libro de *Pontificibus Anglicis* quarto hæc ſcribit: "Noſtro tempore "paucis ibidem clericis, qui pro libito viverent, reſiduis; "datus ille locus à *Rogerio*, *Saresbirienſi* epiſcopo, *Guimundo*, excellentis literaturæ, & non aſpernandæ religionis canonico. qui non inoperoſe commiſſo inſudans muneri, multos ibi canonicos regulariter victuros Deo exhibuit." Hæc ille. *Thomas Rodeburnus*, *Ventanus*, haud diſſimilia refert, & facto annum D. 1111. attribuit. At chronica fani *Frediſwidæ* pronunciant *Henricum* primum, regem *Angliæ*, hoc munus *Guidoni* contuliſſe. A quo tempore uſque ad potentiam *Thomæ Volveſegi*, *Gippovicani*, viri apud *Henricum* octavum in gratia flagrantiſſima, canonicos *Auguſtinianos* aluit.

Ille

Ille memor ſtudiorum, quæ juvenis *Iſidis* ad *Vadum* excoluit, opus ibidem novum incepit; quale quidem, quantum ad ſtudiorum ſedem pertinet, priores noſtri, mea ſententia, videre nulli: ſed neque poſteriores videbunt. Tanta erat loci cum moles, tum ſplendor; ut nihil interim de donatione latifundiorum loquar. Tam lætis principiis finis adfuit triſtiſſimus. nam cum annus unus aut alter, egregie rebus omnibus comparatis, ſupremis partibus deeſſet operis: continuo talis orta eſt calamitas, quæ autorem tantarum rerum ſolita omnino excuſſit principis gratia: unde & una collegii inſtituti fortuna ampliſſima, quaſi tota, concidit. At longe piiſſimus princeps *Henricus* octavus, tam auguſti miſertus loci, decano & præbendariis numero 12. in collegio ſui nominis ibidem conſtituto, inchoati operis ſeptum, adjectis fortunis non contemnendis, dono dedit: in quarum parte & ego illius bona gratia hæreo.

CAP. CLXIV. *De Gilberto Sempringamo.*

GILBERTUS *Sempringamus*, ex *Lindenſi* provincia oriundus, *Jocelini* filius atque hæres, fuit corpore non admodum ſpecioſo, ſed mente ad omnes virtutes plane compoſita; id quod ex ejus facile apparebit vita, quam nos hic paucis ſubjiciemus. Primis igitur adoleſcentiæ annis *Galliam* ſtudendi gratia petiit, ut quod corpori defuit, ad formam animi accederet. eratque labor ille ſuo autori felix ac fauſtus: nam ſingulari quadam diligentia, tanquam duce multo certiſſima, uſus, eo tandem pervenit, quo maxime voluit; nempe ad eruditionem, non pictam, non floridam, non oſtentatricem quidem illam; ſed gravem, ſolidam, modeſtam. Talis utique belle conveniebat viro, cui nihil prius unquam, aut antiquius fuit, quam puram vitam purioribus moribus informare. Ita demum, comparatis literis, non inglorius *Lindeſiam* ſuam reverſus eſt: ubi poſtea tot clara vitæ undecunque ſanctæ exempla populo exhibuit, ut, confluentibus ad illum cum mulieribus tum viris ſelectiſſimis, cœnobia brevi aliquot, præſcriptis novis ſed caſtiſſimis vivendi ſanctionibus, erexerit: quorum illud celeberrimum, atque adeo primum erat, quod in pago *Sempringamenſi*, ſolo natali, conſtruxit. Atque hæc quidem ab illo acta,

regnante *Stephano* tyranno. Poſtea vero *Galliam* repetiit, & decreta, quæ ſuis ſectatoribus præſcripſit, *Eugenio* tertio, pontifici *Romano*, examinanda obtulit. *Romanus* autem, collaudato hominis tam ſancto inſtituto; novæ ſectæ autoritatem addidit: denique confecto pro animi ſententia negotio, lætiſſimus domum rediit, vixitque, ut ego legi, centum aut eo amplius annos; quo tempore tredecim nobilium cœnobiorum fundamenta jecit. Nuper etiam, ne hoc ignores, lector, incidi in librum *Epiſtolarum* ab illo majori cura, quam eloquentia ſcriptum; quem ipſe unum ex multis, quos ſcripſiſſe fertur, vidi. Hactenus de *Gilberto*, à quo nomen & originem ſumpſere *Gilbertini*. Obiit nonis febr. anno D. 1189. ſepultuſque eſt *Sempringamii*, & ab *Innocentio* tertio in Divorum numerum relatus.

CAP. CLXV. *De Richardo Anglico.*

RICHARDUM *Anglicum*, alias *Sacriſtam*, at *Latinius* à functione *Æditum*, virum fuiſſe adprime doctum, ex *Auguſtino Acgæo Phriſone* medico, præter communem ſortem erudito, didici. Itaque rem dignam memoria fecero, ſi quæ mihi privatim narravit, literatis omnibus ſignificavero. Accipe igitur quæ ille mihi tradidit: "Locus "eſt in *Phriſia* non procul ab urbe *Gruningenſi*, quod vocatur fanum *Bernardi* in Aenterth, id eſt, terra *Adonis*, quæ "per alluvionem accrevit, quam *Phriſones* patria lingua Wert "appellant: ubi nunc *Ciſtercienſium* monachorum cœnobium reliquiis D. *Richardi*, cujus de *Harmonia* liber egregius extat, famoſiſſimum." Hæc meus *Acgæus* pæne ad verbum. At quo tempore floruerit *Richardus*, aut cujus ſectæ monachorum fuerit, ille ne verbum quidem unum. Mihi vero contigit, cum paucis abhinc annis illuſtriſſimus *Henricus* octavus, rex *Angliæ*, *Eboracum*, urbem olim *Brigantum* dominam, inviſeret; ut diverterem *Ripodunum*, urbem etiam *Brigantum*, quondam fama nobilem, & caſu reperirem *Hugonis*, monachi *Kirchoſtallenſis*, librum de *Origine & Rebus præclare geſtis Fontani monaſterii celeberrimi*, unde hæc, quæ ſequuntur, de *Richardo* didici: "Erat tunc temporis in monaſterio *Clarevallenſi* præcentor quidam, *Richardus Faſtolphus* nomine, abbas quondam *Vallis Claræ*, natione *Anglus*,

"*glus*, & in civitate *Eboraco* ortus, vir vitæ probatæ, & "religionis conſummatæ; familiaris admodum pro vitæ me- "rito ſancto patri *Bernardo*, & *Henrico Murdachio*, ab- "bati *Fontano* ac poſtea archiepiſcopo *Ebor.* à quibus fa- "ctus eſt *Fontanus* abbas à primo proximus." Hæc ille.

Cap. CLXVI. *De Gulielmo à Maildulphi-curia.*

Gulielmus à *Maildulphi-curia*, alias Maldulphesbyri, monachus proſa & carmine eruditus erat: cujus libros quoties in manus ſumo (ſumo autem cum frequentiſſime, tum lubentiſſime) toties vel admirari cogor hominis diligentiam, felicitatem, judicium. Diligentiam, quod paſſim oſtendat ſe ingentem bonorum autorum numerum legiſſe: felicitatem, quod illorum elegantiam & nervos æmulus ipſe in ſuis elucubrationibus belle exprimat: judicium denique, quod multa ab aliis temere ſcripta ad incudem revocet, revocataque luci & veritati reſtituat. Certe operæ pretium erit, ejus ſtudiorum rationem & vitæ inſtituta pernoſcere. Audi ergo quid dicat in prologo ſecundi libri de *Regibus Anglorum*: "Diu eſt, quod & parentum cura & "meapte diligentia libris inſuevi. hæc me voluptas jam inde "à pueritia cepit: hæc illecebra mecum parilibus adoleſvit "annis. Et ita à patre inſtitutus eram, ut ſi ad diverſa in- "clinarem ſtudia, eſſet animæ diſpendium, & famæ peri- "culum, Quocirca memor ſententiæ, cupias quodcunque "neceſſe eſt, extorſi juventuti meæ ut libenter vellem, quod "non velle honeſte non poſſem. Et multis quidem literis "impendi operam; ſed aliis aliam. Logicam enim, quæ "eloquium armat, ſolo libavi auditu. Phyſicam, quæ me- "detur valetudini corporis, aliquanto preſſius concepi. Jam "vero Ethicæ partes medullitus rimatus illius majeſtati aſ- "ſurgo, quod per ſe ſtudentibus pateat, & animos ad bene "vivendum componat. Hiſtoriam præcipue, quæ jucunda "quadam geſtorum notitia mores condiens ad bona ſe- "quenda, vel mala cavenda legentes exemplis irritat. Ita- "que cum domeſticis ſumptibus nonnullos exterarum gen- "tium hiſtoricos conflaſſem, familiari otio quærere per- "rexi, ſiquid de noſtra gente memorabile poſteris poſſet re- "periri." Hoc eſt, quod ab antiquo ſcriptis non contentus,

" ipſe quòque ſcriptitare incepi. non ut ſcientiam meam, " quæ pæne nulla eſt, proponerem; ſed ut res abſconditas, " quæ in ſtrue veritatis latebant, convellerem in lucem." Hactenus ille.

Nunc autem locus eſt, ut indicemus, quibus honoribus inter literas enituerit. *Bibliothecarius* dictus fuit, ut ex veterum librorum titulis didicimus. neſcio tamen an à libris ſcribendis, an quod *Meildunenſis* bibliothecæ præfectus fuerit. Quanquam hoc poſtremum veriſimilius. Fuit etiam *Meildunenſis* eccleſiæ præcentor, quod genus honoris olim apud monachos in levi pretio non fuit. Denique cum potuiſſet eſſe abbas *Meildunenſis* (ut in *Prologo Itinerarii* ſui ſcribit) maluit, qua erat modeſtia, & animo gloriæ contemptore, *Joanni* cedere. Reſtat hoc unum, ut titulos librorum, quos ſcripſit, indicemus.

De ſerie Evangeliſtarum nullo non genere carminis lib. 15.
Vita S. *Patritii*, libri duo.
Vita S. *Benigni*.
Vita *Indracti*, *Hiberniæ* reguli.
Vita S. *Dunſtani*.
De Antiquitate *Gleſſoburgenſis* monaſterii.
Vita S. *Aldelmi*: opus elegans & rotundum.
Itinerarium.
Commentarii in Threnos *Hieremiæ*, libri 4.
De Regibus *Anglorum* ad *Robertum*, comitem *Claudianum*, filium nothum *Henrici* primi, libri 5.
Novellæ Hiſtoriæ, id eſt, *Henricianæ*, libri 3.
De Geſtis Pontificum *Anglorum*, libri 4.
De Miraculis *Mariæ* Virginis, libri 4. Multi miracula.
Epitome Hiſtoriæ *Haimonis Floriacenſis* monachi, à *Juſtiniano* ad *Carolum* Magnum.

Ipſe hæc ſcribit libro de *Pontificibus* ſecundo: " Et indi" genarum ſanctorum miraculis manus occupatas habeo." Claruit, regnantibus *Henrico* primo, *Gulielmi* Magni filio, *Stephano* tyranno, & *Henrico*, *Matildis* Auguſtæ filio. Obiit vero *Meilduni*, ubi & ſepultus fuit. Sed cum ego nuper *Meilduni* eſſem, & locum ejus ſepulturæ quærerem, tam obſcurus ſuis monachis fuit, ut unus aut alter tantum nomen in memoria retinuerit.

CAP.

CAP. CLXVII. *De Henrico Venantodunenſi.*

HENRICUS *Venantodunenſis*, alias *Huntingdunenſis*, archidiaconus, *Nicolai*, ut ipſe fatetur, filius, ſoluta oratione & carmine impendio exercitatus, tantum in literis profecit, quantum illa ſane admirabantur ſæcula. Juvenis libentiſſime carmina ſcripſit, ad quæ pangenda natus fuit: ita tamen ut notam & maculam ſui temporis ſubinde prodat. Ingenium plane illi acutiſſimum, neque felix inventio defuit, uſque adeo, ut non raro ad juſtam gratiam & majeſtatem adſurgeret. Inter cætera, quæ multa certe carmine egregie ſcripſit, illud epigramma, quod de laudibus *Ælſledæ*, *Alfredi* Magni *Anglorum* regis filiæ, compoſuit, ſummè mihi placet. Ipſe vero octavo *Hiſtoriæ* ſuæ libro, in fine epiſtolæ, quam ad *Gualterum*, abbatem, ut ego colligo, *Rameſeganum*, amicum familiariſſimum, de contemptu mundi ſcripſit, aperte declarat his verſibus, quas juvenis res carmine tractaverit:

> *Henricus* tibi ſerta gerens, epigrammata primum,
> Prælia mox *Veneris*, gramina deinde tuli.

In epigrammatis & luſibus amatoriis aliquid memoria dignum præſtitit. At non perinde ſe artificem probavit, ſecutus neſcio quem recentiorem *Macrum* in libro ſuo de *Herbis*: cui ſubjecit & alios duos libellos, unum de *Aromatibus*, alterum de *Gemmis*, in neutro aſſecutus gratiam, quam ego optarem; illis tamen forſan temporibus, tanquam doctos & utileis, multorum manibus aſſidue verſatos. Inter hæc prima ſtudiorum tempora uſus eſt *Alduino* & *Reginaldo*, abbatibus *Rameſegani* cœnobii, fautoribus & patronis candidiſſimis. At inter alios in primis uſus eſt familiaritate *Albini Andegavenſis*, canonici *Lindocollinæ* eccleſiæ; quem &, libro octavo *Hiſtoriæ*, præceptorem honorifice appellat.

Porro jam gravior & maturior orbi factus inivit ſingularem gratiam, nomine bonarum literarum, apud *Alexandrum*, epiſcopum *Lindocollinenſem*: à quo libenter crediderim *Henricum* archidiaconum *Venantodunenſem* factum. Hoc ſatis conſtat, quod *Alexander Romam* proficiſcens, hunc facundum

facundum comitem, pro vehiculo in via, elegerit. Denique totum ſe contulit, cum jam eſſet pleniſſimus experientiæ, judicii, conſilii, ad hiſtoriam ſcribendam: in quo negotio ſui ſæculi ſcriptoribus adeo non ceſſit, ut multis ſuperior fuerit. &, quod pænè præterieram, acceſſit ad hæc, ut aliquod nomen decuſque etiam inter theologos geſſerit. Sequitur index librorum, qui ab illo ſcripti adhuc extant.

Epigrammatôn libri octo.
De Amore libri octo.
De Herbis }
De Aromatibus } libri octo.
De Gemmis }

quibus & adjunxit compendiolum de *Ponderibus* & *Menſuris*.

Hic viſum eſt apponere carmina aliquot, quia terſiſſima ſunt, quæ *Henricus* in ſua invocatione libello de *Herbis* præfixit:

Vatum magne parens, herbarum *Phœbe* repertor,
Voſque, quibus reſonant *Tempe* jocoſa, deæ,
Si mihi ſerta prius hedera florente paraſtis,
Ecce meos flores, ſerta parate, fero.

Hiſtoriam rerum *Anglicarum* decem libris non infeliciter complexus eſt; quorum octavus de *Contemptu Mundi*, nonus de *Miraculis Sanctorum Anglorum* inſcribitur. Scripſit & juſtum volumen de *Lege Domini* ad monachos *Petroburgenſis* cœnobii. Vixit, *Stephano* tyranno, & *Henrico* ſecundo *Anglis* imperantibus.

CAP. CLXVIII. *De Gervaſio Parchenſi.*

GERVASIUS, monachus fani *Mariæ*, quod *Eboraci Brigantum* celeberrimum nuper eluxit, non infimus, ex duodenis illis unus erat, qui arctioris vitæ ſtudio *Fontes*, locum ad *Schellam* fluviolum, petierunt, ac *Ciſtertienſium* religioni ſe totos conſecraverunt. Quales autem quantique fuerint, tum præterea qua eruditione inſigniti, malo ſtudioſus lector à *Truſtino Eboracenſi*, & *Hugone Kirchoſtallenſi*, rerum *Fontanarum* ſcriptoribus, & luculentis, quam à me ediſcat. Illud interim commode ſignificabo, hunc tandem *Parchenſis* cœnobii ab *Alexandro*, ſi recte memini,

memini, epiſcopo *Lindiſino* conſtructi, & propter *Ludam* oppidum ſiti, primum abbatem deſignatum fuiſſe: ac poſtea *Ealredo*, abbati *Rievallenſi*, familiarem fuiſſe; uſque adeo, ut ei munus injunxerit edendi librum, cui titulus *Speculum Charitatis*. Extat *Gervaſii* prologus elegans, libro præfixus eleganti. alia ſcripſiſſe fertur: ſed quæ ego hactenus non vidi.

CAP. CLXIX. *De Ealredo Rievallenſi.*

EALREDUS, monachus & abbas *Rhevesbienſis* monaſterii in provincia *Lindiorum*, educatus fuit, neſcio certe quo caſu, in *Scotia*, una cum *Henrico*, *Davidis Scottorum* principis filio, uſque ad ipſos adoleſcentiæ annos: quo tempore ad ſuos in *Angliam* reverſus, divertebat ad *Rhevesbienſes*, monachos *Ciſtertienſis* ordinis. ubi cœleſtis vitæ ardore totus inflammatus, novæ religionis jugo ſponte collum ſubdebat; in qua talis tantuſque evaſit, ut brevi ſocios ejuſdem profeſſionis omnes omnibus vitæ ornamentis ſuperaret. Acceſſit ad hæc literarum cognitio, quam una cum *Henrico*, *Davidis Scotti* filio, imbiberat. Quæ res tanto illi poſtea ad omne genus doctrinæ incitamento fuit, ut nullum ſcientiæ genus intactum relinqueret.

Jamque abbas ſolo virtutis nomine factus, tanquam clariſſimum ſuæ religionis ſidus inter minora lumina, emicuit, monachos exemplo docens, literis purioribus informans: quo factum eſt, ut regni nobilibus, non minus quam ſuis, charus eſſet, & abbas ſecundus *Rievallenſis* deſignaretur. Atque ne ſuos tandem abſens deſereret, egregia apud illos eruditionis monimenta reliquit; in quibus ſcribendis præcipue uſus eſt opera *Gualteri Danielis* diaconi, ejuſdem collegii monachi, de quo mox plura dicemus; interim connumeraturi libros, quos ſcripſit:

Homiliarum juſtum volumen ad *Gilbertum*, epiſcopum *Londinenſem*.	Petis à me.
De Spirituali amicitia.	Cum adhuc puer eſſem.
De Speculo Charitatis.	Vere ſanctorum.
Epiſtolarum liber I.	In quieto litore.
De Miraculis *Haguſtaldenſis* Eccl.	Præſentis diei.
Vita S. *Niniani* Epiſcopi.	Multis virorum.

Vita

Vita S. *Edwardi* Confeſſ. lib. 2. Multis veterum ſtudio &c.
De Amicitia libri 3. Ecce ego & tu.
Dial. inter hominem & rationem. Quare triſtis es.
De Inſtitutione Incluſarum ad ſororem ſuam.
De Vita *Davidis*, *Scottorum* regis, libri duo, ad *Henricum* ſecundum, regem *Angliæ*;

quorum poſterior perſtringit vitas *Anglicorum* regum ab *Edelwulpho*, *Alfredi* Magni patre, uſque ad *Henricum* ſecundum, filium *Matildis* Auguſtæ.

De Virtute *Gualteri Eſpec*, *Scottos* profligantis; alias, de Standardico bello.
De Lectione Evangelica ad *Ivonem*.
De duodecimo Anno ætatis *Chriſti*,

quem libellum ab amico quodam rogatus ſcripſit.

Super *Lucam* etiam,

ſi vera ſunt, quæ *Trittemius* refert.

De Oneribus *Iſaac*. Audiens te, pater beatiſſime.
De Natura Animæ lib. 2.

Fuit in maximo pretio, regnantibus *Stephano* & *Henrico* ſecundo regibus. claruitque poſt obitum miraculis, & in Sanctorum catalogum relatus. Sepulchrum ejus vidi in eccleſia *Rhievallenſis* cœnobii, auro & argento exornatum. Cum hæc ſcripſiſſem, incidit mihi ſuſpicio, & quidem vehemens, *Ealredum* in *Scotia* fuiſſe natum, ac deinde in *Angliam* perveniſſe. at interim nihil temere adfirmo, veritate nondum excuſſa.

CAP. CLXX. *De Gualtero Daniele.*

GUALTERUS *Daniel*, diaconus *Ealredi* abbatis *Rievallenſis*, monachus fuit tam celebris vitæ & eruditionis; ut optimum præceptorem optimus diſcipulus non modo æquaverit, verum etiam aliquot nominibus vicerit. Pulcherrimum hoc mehercule vincendi genus eſt, cum de virtute contenditur. In hoc certamine *Ealredi* in literis virtutem uſque adeo multa, ſed ſancta, invidia proſecutus eſt, ut ſubinde eaſdem res ad calamum revocaret, de quibus ante præceptor nec infeliciter ſcripſiſſet. Quantus autem nunc fuerit in philoſophia & theologia, quantaque cura, ut illa ferebant ſæcula, ſtylum aſſidue expoliverit, ipſa

ipſa per ſe res multo manifeſtius, clariuſque indicat, quam ut noſtræ orationis autoramento egeat ullo. Quare ad librorum nomina, qui hodie in bibliotheca *Rievallenſi* extant me, vertam: operæ pretium facturus, ſi is palam in lucem prodeat, qui tot annis apud paucos, eoſque obſcuros monachos, delituit.

Centum Sententiæ.	
Centum Homiliæ.	Adventus Domini.
Epiſtolæ, juſtum volumen.	Mandaſti mihi.
De Virginitate *Mariæ*.	Crebris me *Gualterum* &c.
Expoſitio ſuper, *Miſſus eſt Angelus Gabriel*.	
De honeſta Virginis formula.	In primis hujus.
De Onere Jumentorum auſtri libri duo.	Animadvertens.
De vera Amicitia libri quinque.	Quaſi in bivio.
De Conceptione beatæ *Mariæ*, contra *Nicolaum* monachum, libri duo.	Contra *Nicolai*.

CAP. CLXXI. *De Athelardo Badunenſi.*

ATHELARDUS, monachus *Badunenſis* cœnobii, naturalium rerum myſteria, & cauſas omneis diligentia tam undecunque exquiſita perſcrutatus eſt, ut cum aliquibus veteris ſeculi philoſophis non indigne conferri poſſit. Hinc petiit *Galliam*, eo tempore bonarum artium cognitione illuſtrem admodum, linguaſque politioreis illas nepote quodam ſuo comitatus edidicit. In ſtudiis vero ſuis *Ariſtotelis*, ter maximi philoſophi, veſtigia religioſiſſime ſecutus eſt. Sed non ſatis eſſe ſibi ad honeſtæ famæ immortalitatem ducebat, ſi quæ multo cum labore didicerat, in ſuo tantum recondita ſervaret pectore. Quare ſacroſanctæ poſteritatis memoriæ luculentum de *Naturis Rerum*, alias naturalium quæſtionum librum, opus dignum philoſopho, dedicavit. Vidi etiam opus, cui titulus *Erith Elcharetmi*, ex *Arabico* in *Latinum* ab eo tranſlatum: & *Euclidis* geometriam ex eodem fonte in *Latium* derivatam. denique & libellum de *Aſtrolabio*, argutum, numeroſum, rotundum. Scripſit etiam problemata, quorum ego exemplar annis abhinc aliquot *Londini* in bibliotheca *Dominicanorum* vidi: ſed jam furto ſublatum eſt. Male ſit polypo, quiſquis is fuit: nam ejus injuria

juria non modo *Athelardum* nobis ademit, verum etiam *Alverredum Anglum.* Scripſerat is libellum de *Motu Cordis*, ac etiam commentarios in opus *Ariſtotelis* de *Vegetabilibus.* Diſtractus fuit eodem tempore *Aldruidus*, qui ſcripſit de *Quintis Eſſentiis*; una cum libro *Alexandri Aphrodiſei* de *Tempore*, & opuſculo *Roberti Capitonis*, epiſcopi *Lindocollini*, de *Cometis.* Erant hi quinque optimæ notæ autores ſub unis & eiſdem conjuncti aſſeribus, ideoque rapinæ magis expoſiti. Vixit *Athelardus*, ut ex codice *Badunico* didici, tempore *Henrici* primi; id quod apparet in præfatione libri *Naturalium Quæſtionum.*

CAP. CLXXII. *De Roberto Scriba.*

ROBERTUS, cognomento *Scriba*, canonicus, quartus prior monaſterii *Brillendunenſis*, quod eſt in ora maritima *Eboracenſis* provinciæ, opus memorabile *Gualterii Gandavenſis*, viri *Nortomannicæ* nobilitatis, ita juventutem ſuam ſacrarum literarum lectione exercuit, ut univerſum fere orbem *Latinorum* theologorum viderit, evolverit, intellexerit: unde factum eſt, ut & ipſe, qua erat doctrina & judicio plane ſingulari, inciperet ſcribere, & nomen ſuum per libros immortaleis poſteritati commendare. In quo negotio ſedulæ apis induſtriam non infeliciter æmulatus eſt. utpote & hinc & inde ex vernantiſſimis probatiſſimorum autorum pratis ſelectiſſimos flores delibans, quo ſuorum librorum alveos, exquiſita cura concinnatos, adornaret, æthereoque melle paginarum favos ſtiparet. Non tamen ita antiquorum amœniſſimos defloravit hortos, quin & ipſe multa de fertili ſui pectoris ſolo enata adderet. O ſanctum ſæculum! O ſanctiores monachos! qui ita bona tempora in melioribus ſtudiis collocaverint, ut, victuris librorum monimentis, etiam nunc ſtudioſos alliciant, rapiant, ſimul & detineant. Hujus generis monachus fuit hic *Robertus*, qui, niſi fallor, à ſcribendis libris *Scribæ* nomen ſortitus eſt. Sed jam ad librorum elenchum, quos ego præſens præſenteis, in bibliotheca *Brillendunenſi*, vidi, atque adeo contrectavi; &, quantum per tantillum temporis licuit, curioſe evolvi.

Commen-

Commentarii in Geneſin.
In Exodum.
In Leviticum.
In Numeros.
In Deuteronomium.
In duodecim Prophetas.
Super Pſalterium.
Super *Matthæum*.
Super *Joannem*.
Super Epiſtolas *Pauli*.
Super Apocalypſim.
Dialogus.
De Corpore & Sanguine Domini.
De Eccleſia Catholica.

Floruit imperante *Henrico* ſecundo, *Anglorum* rege, ſepultuſque eſt in clauſtro monaſterii ſui, ante fores capituli, cum hac inſcriptione:

ROBERTUS, COGNOMENTO SCRIBA,
QUARTUS PRIOR.

CAP. CLXXIII. *De Gulielmo Parvo.*

GULIELMUS *Parvus*, *Brillendunenſis*, canonicus *Novoburgenſis* monaſterii, propter ſilvam Cuculinam ſiti, fuit. Humanioribus juxta ac divinis ſtudiis tantopere adhærebat, ut nullam fere horam recte collocatam putaret, niſi in doctorum librorum lectione. hanc ſanctam hominis aviditatem ego non poſſum non vehementer approbare; cum quod otium nimium, religionis peſtem plane maximam, excutiat; tum præcipue quod virtutis quoſdam igniculos in animo excitet. Senſerat *Robertus*, abba *Bellolandienſis* cœnobii vicini, honeſtum & liberale *Gulielmi* ingenium; cupienſque literarum nomine cum illo amicitiam inire, multis modis hominem ſibi devinxit, & tandem familiariſſime uſus eſt.

Vides jam, lector optime, quo in pretio olim apud monachos doctrina fuerit. nunc vero ô luxuriem! ô ſacram deſidiam! quam nullo pene in honore ſit, vides. Sed hic ab inſtituto non erit alienum meo breviter narrare, quo pacto humanitati *Roberti* abbatis reſponderit. Illi, quod unum præſtare potuit, ſuas dedicare non indoctas lucubrationes;

tiones; ex quibus extant *Commentarii* in *Cantica Canticorum*, opus intra unius anni ſpatium ad umbelicum deductum. Porro ſenior factus, hiſtorias, quas juvenis mirum in modum coluit, avidiſſime repetiit. utque fructum etiam in hac parte aliquem produceret, ſcripſit & ipſe de *Anglis Hiſtoriam*; quam nuper in *Fontana*, alias *Wellenſi*, bibliotheca reperi. In cujus prologo vir alioqui ſatis ſani judicii *Gallofridum Arturium*, *Monumetenſem*, tam petulanter laceſſit, tam invidis morſibus lacerat, ut conductum ad id facile putes. cujus judicium ſecutus *Polydorus*, & ſæpe & libenter *Gallofridum* vellicat, alieni operis interpretem. Quare mihi uterque ad partes merito vocandus, niſi eſſent ex æquo penitioris antiquitatis *Britanniæ* ignari. Qualiſqualis fuit *Gallofridus*, ego certo ſcio *Polydorum* coactum, niſi prius habuiſſet tacere, *Gallofridum* ſexcentis in locis ſequi. Sed iſta miſſa facio; contentus indicare *Gulielmum* fuiſſe celebrem circa tempora [*Ricardi Leonini.*]

CAP. CLXXIV. *De Laurentio Dunolmenſi.*

LAURENTIUS, *Dunolmenſis* cœnobii præcentor, circa tempora *Henrici* primi, deinde & præſes, magnum ſui ſæculi, ſive religionem, ſive quis eruditionem ſpectet, decus fuit: eluxitque honos ille uſque adeo felix ei, ut longe majorem pepererit. Nam abbas poſtea *Viſimonaſterienſis* deſignatus eſt à rege *Henrico*, amoto *Gervaſio*, fratris regis *Stephani* filio; qui res loci illius juveniliter profuderat. De religione hominis, monachi *Cuthbertini*, *Albanenſes*, & *Petrini*, adhuc præclare loquuntur. De literis autem ego ipſe teſtis non omnino malus eſſe poſſum, utpote qui viderim omnia fere ejus monimenta, quibus ſe poſteritati commendavit. Carmen juvenis, aulæ cultor maximus, mirum in modum coluit; non raro editis in hoc genere orationis, ut periculum ſui ingenii faceret, libellis. Succeſſit mediocriter hic labor, meliuſque ſucceſſiſſet, ſi perpetuo materiam numeris aptam delegiſſet; & rebus aulicis, ut ipſe refert, minus ſerviiſſet. Nec metas hic ſtudiorum poſuit. nam magno rhetoricam aggreſſus animo, majori orationes ſcripſit; & cauſas amicorum, exercendi ſtyli gratia, acerrime tutatus eſt. Non poſſum equidem hoc non laudare, fuiſſe

fuiſſe homines taleis in illa barbara ætate, qui tam alacri impetu ad ſtudia progrederentur. Fuit tamen orator vehementior, quam facundior; quanquam multis in locis non facundia nec lucido rerum ordine deſtitutus. Poſtremo ad ſacras literas, tanquam colophonem ſtudiis additurus, ſe totum convertit, in quibus non leviter profecit.

Hactenus de ejus laude; nunc ad indicem librorum, qui ab illo ſcripti apud *Cuthbertinos* extant:

*Hiponoſticon libri 9. carmine elegiaco ad *Gervaſium*, } Principium rerum.

cujus ſupra, ut arbitror, mentio.

Conſolatio de Morte *Pagani*, Sæpe & ſupra modum.

amici & conſultoris incomparabilis, à quo & edoctum fuiſſe credo *Laurentium*, proſa & carmine. Hic vero libellus **Hiponoſtico* præponitur.

Exempla ad *Hatbewiſam*, inſtar libelli. Tria ſunt præcipue.
De conſcribendis Epiſtolis.
Orationes Pro *Laurentio*, i. e. ſeipſo.
Pro Naufragis.
Pro Juvenibus in vinculis.
In *Malgerium*.
Pro *Milone* amatore.

Obiit *Viſmonaſterii*, ubi & ſepultus eſt in clauſtro, ut liquet ex marmore inſculpto.

CAP. CLXXV. *De Joanne Eboracenſi.*

JOANNES, *Eboracenſis* theſaurarius, primis ſtudiorum fundamentis non infeliciter jactis, ad altiora anhelabat. Hinc nova animum illius ſubibat cura videndi *Italiam*, olim rerum dominam, & omnis eruditionis poſt *Græciam* altricem. quo cum perveniſſet, ita ſtrenue partes ſuas egit, ut brevi nomen aliquod, decuſque inter eruditos ſibi compararet: at cum jam maturior ætas ſuperveniret, eo excellentiæ devenit, ut vel princeps literatorum haberetur. Neque tamen ſatis putabat ipſa nuda ſcientiarum cognitione præſtare, quinetiam eloquentiam, hoc eſt linguarum peritiam adjiceret. in qua tantum profecit, quantum illis temporibus facilius erat ſperare, quam conſequi. Sim vanus, niſi *Joannes Severianus*, *Anglus*, cui quam familiariſſimus

* *Hypognoſticon* & *Hypognoſtico*.

erat,

erat, hæc eadem de illo ſcribat octavo capite ſeptimi libri *Polycratikôn*: “Vir ſingularis eloquii, & qui omnibus, quos “viderim, trium linguarum gratia præſtat. Is quidem eſt “*Joannes* theſaurarius *Eboraci*” Hæc ille poſteritati in gratiam amici ſcripta reliquit. Porro tanta virtus nec patronis, ut nec præmiis, caruit. *Romæ* enim, ubi diu & ſplendide vixit, multis nobilibus charus, tum præterea *Nicolao Haſtifrago*, *Anglo*, qui poſtea pontifex *Romanus* factus, *Adrianus* quartus dictus eſt, tam familiaris & notus, ut nihil ſupra. Poſtremo factus eſt à . . . pontifice *Romano*, ſed annuente *Henrico* ſecundo rege, epiſcopus *Pictavenſis in Gallia*, ut apparet in annalibus *Radulphi* de *Diceto*; qui olim fuit decanus eccleſiæ *Paulinæ*, *Londini Trenovantum*. Sed vide quid tempus edax rerum, & invidioſa vetuſtas faciant. nam nihil à tanto viro, quod ſciam, ſcriptum extat: & nihil ipſum ſcripſiſſe adfirmare non res levis, ſed ſtulti judicii eſſet. quam ego nunc vellem omnes *Pictavenſium* bibliothecarum forulos excutere, ut aliquid ſaltem à tam docto viro ſcriptum in lucem eruerem. Interea ego illi immortalitatem, quantum per me ſtabit, aſſeram. vixit non ſine celebri fama, regnante *Henrico* ſecundo, *Anglorum* rege.

Hæc cum ſcripſiſſem, incidi in librum, cui titulus hujuſmodi præfixus eſt: *Aurea Joannis Eboracenſis Hiſtoria.* Nec tamen temere diffinio hunc eſſe *Joannem*, cujus vitam præpoſui. In eo opere multa quidem & præclara de *Gulielmo* Magno, rege *Anglorum*: Scalæ chronicæ attribuunt *Auream Hiſtoriam* cuidam, ſuppreſſo nomine, * *Tillemuthenſis* eccleſiæ vicario. Hæc ad coronidem.

CAP. CLXXVI. *De Joanne Severiano.*

JOANNES *Severianus*, alias *Sareſbirienſis*, natus in provincia *Severiæ*, quæ nunc *Wilugia* vocatur, unus ex primis fuit, qui noſtræ *Britanniæ*, poſt *Theodori*, *Cantiorum* archiepiſcopi, & *Adriani*, abbatis, felicia tempora, *Græcam* & *Latinam* linguam cum ſua puritate & dignitate reſtituit. Videor enim mihi videre in hoc homine, præter raram quandam facundiam, omnis ſcientiæ orbem. nam & dialecticus acutiſſimus, vehemenſque rhetor eſt. ac quoties res poſtulat, in omni ſcientiarum genere, quas libera-

* *Tinemuthenſis*.

lem

lem virum decent, vel ad miraculum excellens. Taceo quod poeſim ita aſſecutus ſit, ut ejus carminibus nihil facilius, nihil venuſtius, nihil elegantius. torrens certe in hac parte eſt, & lectorem impetu quodam profluentis eloquentiæ rapit, victorque, quo lubet, defert. Nunc quantus & quam gravis philoſophus fuerit, doctiſſimorum eſto judicium. Denique quam purus theologus fuerit, id eſt, proxime accedens ad orthodoxos patres, vetereis quidem illos, malo ex ipſius fontibus, quam ex noſtris lacunis hauriatis. Næ ille ſatis videbat pontificum avaritiam, faſtum (nolo aliquid gravius dicere) & totam denique noſtri ſæculi tragœdiam. Vixit longiuſcule, & ſtuduit in *Italia*, omnium bonarum literarum facile poſt *Græciam* parente.

Scriptor quidam vitæ *Thomæ Becketi* refert, & alium fuiſſe *Joannem Severianum*, virum eruditum; at neſcio an ejus fratrem, de quo modo ſcribimus. De hoc vero altero liquet exulem fuiſſe à familiaritate, quam cum *Becketo* inierat. *Petrus Bleſenſis* ad *Joannem Severianum*, epiſcopum *Carnotenſem*, ſcribens, in *Epiſtolis*, *Roberti Severiani*, archidiaconi, nepotis *Joannis*, meminit. Extat libellus *Morſi Ravennatenſis de Interpretatione Græc. dict.* ad *Joannem Severianum*.

Romæ notus fuit *Eugenio*, pontifici *Romano*; & *Adriano* quarto, *Anglo*, ejus ſucceſſori chariſſimus. Ubi etiam inter familiares habuit *Joannem*, *Eboracenſem* theſaurarium, trium linguarum peritiſſimum. Familiariſſimum porro *Thomæ Becketo*, *Cantiorum* archiepiſcopo, fuiſſe vel ex hoc ſatis liquet, quod tragœdiæ interfuerit, cum *Thomas Duroverni* in ſua eccleſia à percuſſoribus opprimeretur; in quo tumultu, cum videret *Edwardum Grimferum*, alias *Grimæum*, archiepiſcopi cruciferum, altero brachio graviter vulneratum, tacitus, ſed mœrens, cruentæ turbæ continuo ſe ſubduxit. Poſtea tamen ſplendidi nominis honore functus eſt. nam quo tempore *Thomas* gladiis ſuccubuit, *Joannes* homo erat majoris ingenii & eruditionis, quam fortunæ; tandem tamen juſtum ſuæ virtutis præmium, ſacras *Carnotenſis* eccleſiæ infulas optimus paſtor accepit favore, gratia, beneficio *Henrici* ſecundi, regis *Angliæ*. Denique ex multis libris, quos ille plane eloquentiſſimos ſcripſit, hi pauci adhuc ſuperſunt:

Polycraticon lib. 8.

cujus & *Geſnerus* in catalogo ſcriptorum meminit.

Mythologicon lib. 4.
Vita *Anſelmi.*
Vita *Thomæ Becketi*, *Cantiorum* Archiepiſcopi.
Pœnitentiale.
Epiſtolarum liber.
Eutheticon ad *Thomam Becketum*, *Angliæ* Cancellarium.
Speculum Stultitiæ ad *Nigellum*, carmine.
Speculum Rationis.

Scripſit etiam librum de *Tyrannis*, & malo illorum exitu, ut apparet ex vigeſimo capite octavi libri *Polycraticon.*

De Statu *Romanæ* curiæ.

Floruit ſub *Henrico* ſecundo, & apud *Carnutes* ſepultus eſt, parta per libros immortalitate.

CAP. CLXXVII. *De Gulielmo Stephanide*

GULIELMUS *Stephanides*, *Londini* natus, originem à *Nortomannica* deduxit nobilitate: & teneros in ſcholis, bonorum autorum lectioni ſolide addictus, annos feliciter exegit. Nec tantum contentus intra patriæ ſepta ſe continere, ad *Gallos* evolavit, nidum non incommodum; reportans tandem ad ſuos theſauros, & quidem magnos, prudentiæ cum humanæ tum divinæ. Hinc factum, ut innotuerit eruditionis nomine *Thomæ Becketo*, archiepiſcopo *Cantiorum*, cui tandem & familiariſſimus. Interfecto *Thoma*, non expectato militum nobilium impetu, voluit eleganti aliquo patronum bene de ſe meritum monumento illuſtrare. Scripſit igitur accurata oratione ejus *Vitam*; & opus abſolutum eruditis publicum fecit. at interim hac luculenta acceſſione, ut, quoniam patronus, *Londinenſis* civis, ipſe quoque *Londinenſis* cliens, urbem natalem, *Britannorum* dominam, graphice ſuis coloribus depictam, veluti ornamentum undecunque ſplendidum, illuſtre, conſpicuum, fronti operis ſuperadderet.

Sic natale ſolum tacita dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui.

Crediderim

Crediderim hunc eſſe *Stephanum Cantuarienſem*, de quo *Ranulphus Higedenus*, qui *Polychronicon* ſcripſit, hæc aut ſimilia 25. cap. ſeptimi libri refert: " Cujus mores & actus (*Henricum* ſecundum, *Anglorum* regem, ſignificat) " *Ste-* " *phanus Cantuarienſis* luculenter deſcripſit. ac ne præ- " ſens hiſtoria careat inſignibus tanti ducis, libellum *Stephani* " ſtatui deflorare." Hæc *Higedenus*. Quod autem *Cantua-rienſem* vocet, cum interim conſtet *Londinenſem* fuiſſe, hinc certe factum crediderim, quod *Cantiorum* & urbem & epiſcopum celebraverit. Monachum vero *Cantuarienſem* fuiſſe eum pronuncio, veteris codicis inſcriptione commode admonitus, qui & talis: " *Gulielmus Cantuarienſis* mo- " nachus."

Fuerunt, præter *Stephanidem*, & alii duo, *Londinenſis* urbis alumni, viri in literis præſtantiſſimi, familiares quoque *Becketo*: quorum unus *Henricus*, alter *Philippus Calna* dicebatur.

CAP. CLXXVIII. *De Senato Vigornienſi.*

SENATUS, præſes monachorum *Bravonii*, principis *Wicciorum* urbis, cœnobium ſuum, alioqui clarum, bonarum artium cognitione clarius reddidit. ita enim comparatum eſt, ut præceptor eruditus diſcipulos ut plurimum ſui ſimileis reddat. Hac factum ratione plane optima, ut ſocietas *Wicciorum*, non numerus ad fruges conſumendas, verum ad politioreis literas promovendas, natus videretur. *Rogerus*, ejuſdem urbis epiſcopus, hoc calculo *Senatum* chariſſimum habuit, tum præterea familiaritate ſibi conjunctiſſimum. Extat liber epiſtolarum *Senati* ad *Rogerum* epiſcopum. Scripſit etiam *Pallii Pontificii* [*Rationem.*] Denique *Vitam Oſuualdi* & *Wolfſtani*, epiſcoporum *Bravonienſium*, victuris commendavit chartis. In pretio autem fuit tempore *Henrici Plantageniſtæ*, regis *Angliæ*, *Matildis* imperatricis filii.

CAP. CLXXIX. *De Henrico Plantageniſta.*

HENRICUS *Plantageniſta*, *Galfredi Andegavenſis* & *Matildis* imperatricis filius, ſi non inter *Scriptores*, at interim inter eruditos recte collocandus. neque

enim me decet cognitam tanti principis eruditionem ſilentii craſſo obducere velo. At ne ego ejus majeſtati & gloriæ, potius quam rei veritati indulgere alicui videar, *Silveſtri Giraldi* de eo eulogium in medium adducam. ſic ego officium non temere neglexiſſe meum videbor; & autor fidei pretium feret. Quin ipſe loquatur: "Citra animi turbatio-"nes & iracundiæ motus princeps eloquentiſſimus, &, quod "his temporibus conſpicuum eſt, in literis eruditus." Hæc ille in libro de *Inſtitutione Principis*. *Petrus* quoque *Bleſenſis*, in libro *Epiſtolarum* ſuarum, *Henricum* hunc à literis candide collaudat. cujus & verba, ut in ejus comparente *Epiſtola* ad *Gualterium*, archiepiſcopum *Panormitanum*, in qua rogatus vultumque coloremque, atque adeo omnem corporis habitudinem, una cum moribus, graphice depinxit, ſubjiciam; hac lege, ut ea tantum, quæ literas ſpectent, attingam: "Quoties enim poteſt à curis & ſol-"licitudinibus reſpirare, ſecreta ſe occupat lectione; aut "in cuneo clericorum nodum aliquem quæſtionis laborat "evolvere. Nam cum rex veſter literas bene noverit, rex "noſter longe literatior eſt. ego enim in literali ſcientia fa-"cultates utriuſque cognovi. Scitis quia Dominus *Siciliæ* "per annum diſcipulus meus fuit; &, qui à vobis verſificato-"riæ artis atque literatoriæ primitias habuerat, per indu-"ſtriam, & ſolicitudinem meam beneficium ſcientiæ ple-"nioris obtinuit. Quam cito autem egreſſus ſum regnum, "ipſe, libris abjectis, ad otium ſe obtulit Palatinum: ve-"runtamen apud D. regem *Angliæ* quotidiana ejus ſchola "eſt, literatorum converſatio jugis, & diſcuſſio quæſtio-"num." Hactenus *Bleſenſis*, & magnifice.

CAP. CLXXX. *De Odonibus.*

ODONES multos in *Britannia* noſtra floruiſſe, omneſque viros claræ eruditionis fuiſſe, ex antiquorum autorum lectione probe didici. ego tamen, ne magnum ſcriptorum numerum adfectare videar, ex multis paucos, & præcipue *Odonem Cantianum*, pro meo inſtituto, ab injuria oblivionis vindicabo. Is etenim monachus fuit metropolitanæ *Cantiorum* eccleſiæ, ubi tam diu virtuti, & doctis artibus ſtudebat, ut ſocios ſui collegii omneis facile ſuperave-

rit:

rit: quo ſolo nomine non modo apud convictores ſuos, verum etiam apud palatinos *Thomæ Becketi*, *Cantianæ* diœceſis archiepiſcopi, familiares magnam ſibi gratiam conciliavit. At inter cæteros *Joannem Severianum*, virum terſe, nitide, & eleganter eruditum, fautorem & collaudatorem ſummum meruit habere. Ideoque non alienum erit vel in præſentia adferre longe honeſtiſſima teſtimonia, quibus ab illo, ſed conjuncto ſemper *Britone*, muſarum & carminis amatore maximo, celebratur. illud certe ex prologo primi libri *Polycraticon* in primis ſe mihi offert:

Si ſapis, *Odoni* ſtudeas donare ſalutem,
  Accipiatque *Brito*, te veniente, crucem.

Et rurſus in *Euthetico* ſuo:

Odo libris totus incumbit, ſed tamen illis,
  Qui *Chriſtum* redolent, gratia major ineſt.
Hic gravis *Eumolpis*, *Encolpius* hunc, & *Adonis*
  Cum *Gittone* cavent, & *Venus* ipſa timet.
Cauta manus *Britonis*, *Odonis* & aurea lingua,
  Dum *Chriſtum* loquitur; plenus uterque fide.
Hi tibi ſint comites, illis tua cuncta revela,
  Nam *Brito* quod ludis, quod ſapis *Odo* probat.

Et quoniam in *Britonis* mentionem incidimus, lubet *Severiani* verſus, quos de eo in *Euthetico*, librum ſuum alloquens, privatim ſcripſit, producere:

Invenies lætum *Britonem*, ſi caſeus adſit,
  Plus tamen interdum gaudet adeſſe libris:
Nam quantum patitur *Britonis* natura, vel ordo,
  Indulget libris, carminibuſque vacat.
Diſpenſanda domus illi commiſſa reſurgit,
  Atque mali ſpecies, hoc veniente, fugit.
Non amat hunc *Balathus*, non *Danus*, *Pamphilus* odit,
  Cui nihil eſt gravius, quam reſidere domi.

Sint hæc ſatis de *Britone*. ad *Odonem* igitur recurro; qui, procurantibus ſuis amicis, à *Thoma Becketo*, archiepiſcopo, præſes cœnobio S. Servatoris deſignatus eſt. In qua celebri functione tantum abeſt ut permanſerit, ut multo magnificentiorem acceperit: ex Priori etenim, mutato loco, *Bellici*

monaſterii abbas factus eſt. Eſt *Bellum* autem *Sudoſaxoniæ* cœnobium, eo loco ſitum, quo *Gulielmus Nortomannus Haraldum*, *Anglorum* regem, vicit, dejecit, interfecit. Sed quo autore abbatis nomen decuſque nactus eſt, non magis pronuntiare poſſum, quam an ſuperſtite, an interfecto *Thoma* archiepiſcopo, à *Cantiis* ad *Sudoſaxones* tranſlatus ſit. Hoc plane conſtat, quod in utraque provincia honorifice ſe geſſerit: ac etiam quod ſacræ ſcripturæ cognitioni ſummam impenderit operam. Sim vaniſſimus, niſi *Stocbolegus*, epiſcopus *Londinenſis*, theologorum, ſi ita dicere licet, theologiſſimus, nuper excutiens omneis bibliothecæ *Coggeſalenſis* cœnobii forulos, ita laudaverit *Odonis* in *Pentateuchum* commentarios, ut illos cum veterum theologorum monumentis fere pares fecerit.

Quanquam nec in illis ſolis ejus emicuit doctrina. Pſalterium *Davidis* lucide interpretatus eſt, & conciones ſuper *Evangelia Dominicalia* & *Epiſtolas Pauli*, erudito auditore dignas, ſcripſit. Adde huc libellum, quem de *Inventione Reliquiarum D. Milburgæ* edidit. apparet ex indice bibliothecæ fani Servatoris *Durouerni Cant. Odonem* ſcripſiſſe *Expoſitiones in vetus Teſtamentum*, & ſigillatim in *Libros Regum*: ac librum de *Moribus Eccleſiaſticis*. tres inſuper libros de *Vitiis* & *Virtutibus Animæ*, egregios ſane compoſuit, & eoſdem cuidam epiſcopo, cujus nomen ipſe, data opera, ſupprimit, cautus dedicavit. Crediderim opus *Thomæ Becketo*, *Cantiorum* archiepiſcopo, fuiſſe conſecratum. vidi etiam *Epiſtolas* ab eo non infeliciter ſcriptas.

Præter hæc credibile eſt multa illum docte, apte & luculenter concinnaſſe, quæ nunc vel prorſus interciderunt, vel inter pulverem delitent & tineas. Denique orationis ſeries hic poſtulat, ut ſignificem ejus obitus diem. ſed multo præſtat tacere, quam temere quidquam de re incognita loqui. Sepulcrum tamen illius, cum nuper *Belli* eſſem, curioſiſſimis oculis contemplatus ſum. opus enim elegans eſt è *Lydio* factum marmore, vulgo etiam (ſi vera referunt monachi) olim ſacroſanctum. nam *Odonem* ætas illa inter Sanctos retulit. Inter hæc unum reſtat, quod lectorem minime celabo. nempe *Odonem* patria lingua Wode dictum fuiſſe, quod vocabulum *Latinis* ſilva eſt. dempto igitur *V* duplici, & mutato epſilo finali litera in omicron, pro Wode *Odo* vocatus eſt.

Jam

Jam inſtat *Odo*, qui, regnante in *Anglia Eadgaro*, archiepiſcopi apud *Cantios* honore fungebatur, locumque inter *Scriptores* noſtros ambit, quod D. *Wilfridi Ebor.* vitam perſcripſerit: at quoniam è *Dania* originem duxit, ſatis ſit illum leviter attigiſſe. Ecce alius ſe ingerit *Odo*, abbas *Muremundenſis*, cujus liber de **Analecticis ternarii* in *Corinienſi*, alias *Cirenceſtrenſi*, bibliotheca comparet. Hunc pone ſequitur *Odo Shirodunenſis*, multarum concionum non infelix ſcriptor, comitemque ſecum ducit *Gulielmum Odonem*, *Dominicanum* egregie ſuo ſæculo literatum, de quo nos alio loco fuſius dicemus. Extat & cujuſdam *Odonis* dialogus de *Religione Chriſtiana* & *Judaica*, *Leone* & *Odone* interlocutoribus. titulus indicat hunc fuiſſe epiſcopum. *Rameſegani* etiam *Odonis* de *Pœnitudine* libellum evolvebant.

CAP. CLXXXI. *De Gervaſio Tillebirio.*

GERVASIUS *Tillebirius*, quantum ego colligere poſſum, *Anglus* erat, nomenque à *Tillæcuria*, oppidulo *Oſtroſaxonum* in ipſo litore æſtuarii *Tameſini* ſito, accepit. Hiſtoriarum cognitioni invigilabat: unde tandem, quæ recte didicerat, homo candidus, edito libello, conſecravit maxime *Othoni* quarto, imperatori, domino ſuo incomparabili. qua autem apud eum autoritate & gratia fuerit, hinc apparet, quod *Arelatenſis* ditionis *Mareſcallus* deſignatus ſit. Cauſam vero tranſmigrationis *Gervaſii* à *Britannia* in *Germaniam* hanc equidem fuiſſe crediderim: *Otho* maternum genus à nobili heroina *Anglica* deduxit. hinc forſitan juſtam ſerviendi nactus occaſionem peregre profectus eſt. Liber editus de *Antiquitate Lugdunenſium* præclaram plane facit de *Tilberio* mentionem.

CAP. CLXXXII. *De Gulielmo Gillingamio.*

GULIELMUS *Gillingamius*, monachus fani Servatoris *Duroverni Cantiorum*, ita erga ſuæ ſectæ ſymmyſtas adfectus eſt, ut tot, quot in ea *Scriptores* aliquando floruerunt, in numerum colligeret, & ſacroſanctæ poſteritatis memoriæ luculente commendaret. Placuit monachis

* *Analyticis.*

Durovernenſibus Gulielmi inſignis diligentia; qui & opus ab eo ſcriptum in tabulis rurſus pinxerunt, ac columnæ, qua chorus eccleſiæ boream ſpectat, adfixerunt. Qua ratione ſpectatorum in baſilica obambulantium cum oculos, tum aures literarium paſcebat monumentum.

CAP. CLXXXIII. *De Aluredo Anglico.*

ALUREDUS *Anglicus* ſuo ſæculo inter literatorum proceres locum tenuit honorificum: quem & utriuſque linguæ cognitio, & philoſophiæ ſtudium quoddam ardentiſſimum eo evexerant. *Rogerus Bacon* hunc inter linguarum politarum interpretes his verbis in libro de *Utilitate Linguarum* numerat: "Alii vero, qui infinita in *Latinum* converterunt, ut *Gerardus Cremonenſis*, *Michael Scottus*, *Aluredus Anglicus*, *Hermannus Alemannus*." Hæc ille. Scripſit libellum de *Motu Cordis*, quem vidi aliquando *Londini* in bibliotheca *Dominicanorum*, & *Grantæ Girviorum* in bibliotheca *Petrina*. Erat & *Duroverni* in bibliotheca fani Servatoris *Aluredi* libellus de *Educatione Accipitrum*. præterea *Ariſtotelis Vegetabilia* doctis illuſtravit commentariis. Colligo hunc non multis admodum annis *Baconem* præceſſiſſe.

CAP. CLXXXIV. *De Roberto Salopiano.*

ROBERTUS *Salopianus* eadem opera & religionem & literas excoluit, quæ poſtea ei vel ornamento eximio fuerunt. Nam cum *Salopiani* jam præſes deſignaretur monaſterii, à *Gomericis* comitibus inſtituti, & *Guenvreæ*, alias *Wenfridæ* exuvias, è *Cambria* tranſlatas, penes ſe retineret: decrevit ingenii periculum clarum aliquod publice exhibere. Unde conſultis *Reſſis* & *Ruthenis* gentibus *Cambriæ* limitaneis, elegantulum de *Vita Guenvreæ* librum, dedicatum *Guarino*, monachorum *Vigornienſis* eccleſiæ optimo, publicum fecit. Hic multa de *Trefonte*, villa virginis natalitia, deque virgine ipſa, & ejus origine, de *Caradoco*, impuro amatore: de *Beunone* & ejus monaſterio: denique de *Guitheriaco*, una cum *Elerio* inſtitutore referuntur.

CAP.

Cap. CLXXXV. *De Roberto Folioto.*

Robertus *Foliotus*, vir imprimis memorabilis, de bonis olim optime eſt meritus artibus; quibus non ſolum in *Britannia*, verum etiam & in *Gallia* jugem exhibuit operam. Deinde *Melundinenſis*, à loco ejus ſtudiorum, ut credibile, in *Gallia*, dictus eſt. Crediderim *Robertum* ſanguine conjunctum *Gilberto Folioto*, qui ex abbate *Claudiano* factus eſt *Maiſevetum* epiſcopus; cujus & aliquando *Commentarios* & lucidos in *Cantica* vidi. conſtat contractam eſſe amicitiam in *Gallia* inter eum & *Thomam Becketum*, quem aliquandiu diſcipulum habuit, poſtea & patronum, cui inſerviebat. Inter hæc fit archidiaconus *Iſiacenſis*: deinde &, procurante *Becketo*, *Cant.* archiepiſcopo, fit epiſcopus *Henoforthenſis*, ac tandem *Londinenſis*. Extat ejus opus de *Sacramentis veteris Teſtamenti*, plane undecunque luculentiſſimum, quod ego quoque vidi Curiæ *Sudovolcarum* in diviti bibliotheca ſancti *Edmundi*.

Cap. CLXXXVI. *De Gulielmo Rameſegano.*

Gulielmus *Rameſeganus*, dictus à *Rameſega* oppido, ejus natali loco, monachiſmum vero ſecutus, contulit ſe *Crulandiam*, cœnobium D. *Guthelaci* monumento celeberrimum. ubi, qua erat ingenii promptitudine, alacritate, felicitate, talem ſe in eloquentiæ ſtudio præſtitit, qualem illa ætas coluit, & poſteritas, ex elimatis libris judicio facto, admirata eſt. Exercuit autem calamos, non modo ſoluta uſus oratione, verum etiam carmine, ad quod ipſum vel natura aptiſſimum fecerat; uſque adeo, ut ſi in ſæculum paulo felicius incidiſſet, in verſibus pangendis omne tuliſſet ſane punctum. Mortem *Valdephi*, nobiliſſimi comitis *Nortabriorum*, *Avonenſium* mediterraneorum, & *Venantodunenſium*, cruentam lugubri libello, qui & genus & vitam ejus perdpcet, partim ſoluta, partim conſtricta oratione deflevit. Vitam præterea D. *Guthelaci*, patroni ſui, heroico grandiloquus concinuit carmine; quod opus *Henrico Longocampo*, *Gulielmi Longocampi* epiſcopi *Anguillariani* fratri, & abbati *Crulandenſi*, dedicavit. Scripſit

ſit etiam vitam *Eadmundi*, *Oſtroanglorum* regis, verſibus heroicis: ac eiſdem numeris, *Birini Romani*, epiſcopi *Hydropolitani*, alias *Durocaſtrenſis*, vitam meditatus eſt, ac meditatam perſonuit, conſecrato libro *Petro*, *Ventæ Simenorum* epiſcopo. *Gulielmus Gillingamus*, *Durovernenſis* monachus, præclare meminit hujus *Gulielmi*, quem & *Rameſienſem* vocat, in libro de *Viris Benedictinæ ſectæ illuſtribus*. Extat in bibliotheca *Paulina Londini* opus cujuſdam *Gulielmi* de *Vita* & *Moribus Philoſophorum* ad *Gutheлacum*; ſed an is ſit *Rameſeganus*, neſcio.

CAP. CLXXXVII. *De Gervaſio Ciceſtrenſi.*

GERVASIUS ab urbe, *Caircei Britannice* dicta, *Saxonice* autem *Ciſſanceſter*, in qua natus fuit, nomen *Ciceſtrenſis* accepit. Hic, flagrantiſſimo eloquentiæ & doctæ cognitionis ardore correptus, ſcholas ejus ſæculi celebratiſſimas excoluit; & maxime *Lutetiam Pariſiorum*. Fuit apud *Becketum*, *Cantii* archiepiſcopum, in pretio, nomine bonarum literarum, plane maximo; atque ejus frequentiuſcule adhærebat lateri. Sublato domino & patrono, multa expedito uſus calamo chartis tum eleganter, tum ingenioſe commendavit. Cum autem annis abhinc decem theſauros bibliothecarum provinciæ *Claudianæ* curioſe excuterem, caſu felici incidi in *Commentarios* hujus *Gervaſii* in *Malachiam*; opus terſum, luculentum, eruditum, ubi illuſtria multa de ordine ſacerdotali. reperi & ibidem librum ejus *Homiliarum*. Vidi & alibi, ſi recte memini, *Commentarios* ejuſdem in Pſalmos *Davidis* prophetæ.

Ad quas autem conſcenderit fortunas, non hercule pronunciare poſſum. Colligo tamen eum in *Ciceſtrenſi* baſilica dignitate fuiſſe inſignitum aliqua. Illud manifeſte conſtat *Matthæum*, *Ciceſtrenſis* eccleſiæ decanum, virum à literis commendatiſſimum, & *Jordanum Molæburnum*, ejuſdem eccleſiæ archilevitam apptime eruditum, clientes fuiſſe, una cum *Gervaſio*, *Thomæ Becketi*, nobilis patroni; de quibus monachus ille *Eveſhamenſis*, qui vitam *Thomæ* ſcripſit, honorificam facit mentionem. Ut pertinacia *Thomas* ſua nimia cecidit, majeſtatem principis minuens; ita ſtat ſtabitque perpetuum hoc uno nunquam ſatis laudatus calculo,

quod

quod talem eruditorum ſibi non parvo tempore numerum retinuerit, qualem ab eo tempore epiſcoporum *Britannicorum* nullus ſibi comparavit: ſed neque futurorum quiſquam, quantum ego exiſtimare poſſum, comparabit.

CAP. CLXXXVIII. *De Mauritio.*

MAURITIUS, *Morganiæ Cambricæ* alumnus, non levem ſibi ex eruditis artibus exiſtimationem peperit. erat autem *Clementis*, *Nidenſis* cœnobii abbatis, viri non illiterati, frater. Non hoc plane ſine magna ratione à *Silveſtro Giraldo Menevenſi* factum, ut hunc in libro de *Inſtitutione Principis* vel literatiſſimum appellet. quare & ego illius judicio ſubſcribo.

CAP. CLXXXIX. *De Benedicto Petroburgenſi.*

BENEDICTUS ex Priore *Durovernenſi Petroburgenſis* abba factus anno D. 1177. vir in literis feliciter verſatus, famæ pretium excellentis inter eruditos commeruit. Fuit ei, ut ego conjecturam facio, magna cum *Thoma Becketo* familiaritas. Hinc accidit, ut, occiſo archiepiſcopo, ſe ad calamum converteret, ac illius *Vitam* in libello eleganti depingeret.

CAP. CXC. *De Hereberto Boſſanhamenſi.*

HEREBERTUS *Boſſanhamenſis* à loco natali dictus. eſt autem maritima villa apud *Sudoſaxones*, Boſſanham patrio nomine, quod & inditum à *Boſſa*, prædicatore & *Sudoſaxonum* apoſtolo, qui ibi cœnobiolum erexerat. Studuit autem ſtrenuiſſime non domi modo, ſed & foris quoque, nempe in *Gallia*, tunc temporis bonas mirifice artes excolente, & non ſine laude quidem multa promovente. Tandem fama alumno adblandiens ſuo tam nitide, tam elimate, tam exquiſite erudito, ejus inſtillavit laudes *Thomæ Becketi* in auriculam, qui tum archigrammatei apud *Henricum* ſecundum, regem *Angliæ*, functione inſignis erat. Ille vero, audita viri illuſtris laude, accitum numero ſuorum adſcripſit; & quia celeritate ingenii ac judicio

dicio valebat ſolido, eum ab epiſtolis ſibi conſtituit, & familiariſſime uſus eſt. Adhæſit ejus lateri comes individuus, & lachrymantibus occiſi domini funus aſpexit oculis adoptans illi defuiſſe pertinaciam. Extincto patrono, mœrens & inglorius, arrepto ejus *Vitam* perſcripſit calamo, qui liber vel adhuc extat. *Petrus Longatoſta*, canonicus *Auguſtinianus* in cœnobio *Brillendunenſi*, hunc tranſtulit in *Gallicos* rhythmos libellum. Collegit præterea *Herebertus Epiſtolas* à ſe ſcriptas, & in juſtum redegit volumen. Frequens apud ſcriptores ejus ætatis de *Hereberti* eruditione mentio.

Erat & alter *Herebertus*, ſed ætate prior, vir magni nominis, nec minoris doctrinæ, de quo *Radulphus Dicetenſis*, decanus fani *Pauli Londini*, hæc ſcribit: “ *Herebertus* natus inter mediterraneos *Saxones*, tranſiens in *Siciliam*, aſſenſu regis *Gulielmi* creatus eſt in *Calabria* * *Conſenſanus* epiſcopus, qui poſtea terræ motu abſorptus eſt.

CAP. CXCI. *De Alano Theocicuriano.*

ALANUS, abba *Theoci-curiæ*, monaſterii ad confluentiam *Avonæ* & *Sabrinæ* fluminum ſiti, ſuo ſæculo in magno quidem fuit exiſtimatione, cum fortunæ tum literarum nomine. Erat illi quædam cum *Thoma Becketo Cantiano* familiaritas; quo tempore Æditmus erat fani Servatoris *Durovernì Cantiorum*. Extat adhuc libellus non inelegans, quem *Alanus* de rebus geſtis à *Becketo* in *Clarodundunenſi* concilio, ac poſtea perſcripſit; multa à *Joanne Severiano*, in hac parte, prætermiſſa ſubſtituens.

CAP. CXCII. *Edmundo Grimaeo.*

EADMUNDUS *Grimaeus*, vir in literis optimis non infœliciter verſatus, individuus *Thomæ Becketi Cantiani* [comes,] atque idem crucifer, erat. in cæde patroni vulnus & ipſe brachio accepit. Deinde quieti ſtudens, *Vitam Thomæ Becketi Cantiani* ſcripſit, ac edidit; quem & ego aliquando librum vidi, & legi apud *Sulmonem*, virum antiquitatis cognitionem edoctum.

* *Conſentinus.*

CAP.

CAP. CXCIII. *De Adamo Eoveſhamenſi.*

ADAMUS, abbas *Eoveſhamenſis* cœnobii, quod eſt in provincia *Wiccenſi*, ſuper ripam *Avonæ* fluvii limpidiſſimi, ea in literis diligentia uſus eſt, ut dediſſe honorem monaſterio, potius quam accepiſſe videatur. Amo mehercule, atque equidem ſemper amavi, amaturus etiam dum vixero, præſides monachorum doctiores quam pinguiores. Talis hic fuit, quo calculo in albo noſtræ tabulæ ponendus. Quanquam indolet tam pauca mihi eſſe de hoc homine cognita. nam aliud habeo nihil dicere; quam quod inviſentibus nobis bibliothecæ *Eoveſhamenſis* theſauros, hi libri ab *Adamo* ſcripti inter alios comparuerunt.

Exhortatio ad ſacras Virgines *Godeſtovenſis* cœnobii.	Sanctiſſimis ac dilectis.
De Miraculo Euchariſtiæ ad *Rainaldum*.	Diu jam ſatiſque.
Epiſtolæ ejuſdem.	

CAP. CXCIV. *De Rogero Crulandenſi.*

ROGERUS, *Crulandenſis* monachus, ac poſtea præſes *Friſcodunenſis* cœnobioli, in æſtuario *Lindiſino* ſiti, ab eximia doctrinæ cognitione famam ſibi clariſſimam peperit. Utque erat erga viventem *Becketum Cantianum* illum ardenti adfectus amore; ita & mortuum, ſuperſtitione auctus, uſque adeo magni fecit, ut accurata diligentia de ejus *Vita* librum in ſex diviſum partes & ſcriberet, & publicum feceret, dedicato opuſculo *Henrico*, abbati *Crulandenſi*. Inceptum vero illud ultimo anno imperii *Richardi Leonini*, regis *Angliæ*; auctum etiam decimo quarto anno regni *Joannis* regis, & editum.

CAP. CXCV. *De Nicolao Haſtifrago.*

NICOLAUS *Haſtifragus*, alias **Brekſpere**, cujuſdam *Roberti* de *Camera* filius, ut teſtatur *Matthæus Pariſienſis* in hiſtoria ſua de *Abbatibus Albanenſis Cœnobii*, natus fuit *Langolegæ*, villulæ aliquot paſſuum millibus à *Verolamio* diſparatæ; qui cum pubertatis annos attigiſſet,

Richardo,

Richardo, *Albanenſi* abbati, ſe obtulit, monaſticam animo vitam profeſſus. Sed abbas, homo rigidus & ſeverus, cauſſatus neſcio quid imperitiæ, adoleſcentem quodammodo repulit. Ex hac ille repulſa novos animos recepit, *Lutetiam*que *Pariſiorum* ſtudendi cauſâ petiit. Ubi literatus evadens, iterum ad religionem monaſticam animum adjecit, tandemque *Auguſtinianæ* profeſſionis canonicus in cœnobio *Ruſiano* non procul à *Valentia*, *Galliæ* urbe, factus eſt. Interea *Nicolai* pater, ſpreta militia, quam juvenis ſequebatur, in cœnobio S. *Albani* (quod *Verolamii* ruinis adjacet, ex quibus tota, quanta eſt, monaſterii ſtructura & moles conſtat, ut in libro *Civilis Hiſtoriæ* ſive *Antiquitatis Britannicæ*, ſubtilius oſtendemus) cucullo accepto, in *Benedicti* inſtituta juravit. *Nicolaus* vero inter *Ruſianos* ita ſe geſſit, ut per omnes honoris gradus paulatim ſurgens, tandem abbas electus ſit. Poſtea *Romam* petens, *Albanus* epiſcopus ab *Eugenio*, pontifice *Romano*, factus eſt, & mox ab eodem Cardinalis. Erant id temporis *Norvegenſes* infideles. quare cum propter eruditionem non vulgarem, tum propter puræ vitæ ſanctitatem, *Nicolaus* apoſtolus ad illos per *Eugenium* miſſus eſt: quos tandem, ſic volente Deo Opt. Max. ad fidem convertit.

Inter hæc *Eugenius* fato conceſſit, & *Anaſtaſius* quartus uno tantum anno pontificatum *Romanum* tenuit. cui ſucceſſit noſter *Nicolaus*, poſtea *Adrianus* quartus dictus; primus *Anglorum*, qui ad tantæ dignitatis faſtigium conſcendit. Quid autem in pontificatu memoria dignum geſſerit, *Platina* abunde declarat. Non tamen hoc declaravit, ut monaſterium S. *Rufi* reperaverit, aut potius novum fecerit: ut *Robertum*, patrem ſuum dudum *Albanienſem* monachum, honeſtiori ſepulchro donaverit; & abbatem ejuſdem monaſterii *Angliæ* protoabbatem fecerit. Denique quantum ad libros, quos ille doctiſſimus multos ſcripſit, ſuperſunt tenues reliquiæ, nempe *Homiliæ* aliquot, & *Epiſtolæ*. Amicos ex *Anglis Joannem Severianum*, & *Joannem*, *Eboracenſis* eccleſiæ theſaurarium, viros undecunque literatiſſimos coluit. Pontificatum *Romanum* gubernavit, *Henrico* ſecundo *Anglos* regente. obiit in *Italia Arignani*. ſepultus autem *Romæ* in baſilica *Petrina*.

CAP.

CAP. CXCVI. *De Silveſtro Giraldo, Cambrenſi.*

SILVESTER *Giraldus*, *Cambrenſis*, ex nobiliſſima familia ortus, in provincia *Penbrochiana* natus fuit, non procul à *Tinbio*, celeberrimo jam mercatorum emporio; qui eo felicitatis, neſcio tamen ſub quibus præceptoribus, in omni fere literarum genere tandem evaſit, ut cum ipſis doctorum virorum principibus, quæ illa erant tempora, merito conferri poſſet. Nec deerat in tanta & tam varia rerum cognitione torrens dicendi copia; ſed ſibi aliquando inæqualis, quod vitium non hominis, ſed potius ætatis erat. Quis enim illo ſæculo talem facile ſperare potuiſſet facundiam, qualem cito nactus eſt *Giraldus*? Hac jam bonarum literarum gloria celebris factus, cœpit in aliquo eſſe [pretio] vel apud ipſum *Henricum* regem ejuſque filios; uſque adeo, ut, cum rex *Joannem* filium ſuum in *Hiberniam* mitteret, *Giraldus* dignus eſt viſus, qui ei à ſecretis eſſet. in quo munere obeundo tam egregie ſe geſſit, ut *Joanni* merito gratiſſimus eſſet. Sed nec hoc tacendum, omnem fere antiquitatem *Hiberniæ* in obſcuro eſſe & altiſſima oblivione, niſi ille in tempore manum calamo adhibuiſſet. Domum tandem regreſſus maximo cum ornamento, tum uſui fuit *Balduino*, archiepiſcopo *Cantiorum*, qui edicto *Henrici* ſecundi, *Anglorum* regis, milites cruciferos ad bellum in *Saracenos* ſuſcipiendum animavit. Nec erat interim hominis tam clara virtus ſine fortuna comite, maximeque in ſua *Cambria*; quæ res ut illi magnam gloriam peperit, ita nec minimam voluptatem. Sunt enim, qui putent *Giraldum* archidiaconum *Tavenſem* fuiſſe. Hoc liquido conſtat *Brachaniæ* illum, & *Meneviæ* fuiſſe archidiaconum, tandemque à canonicis ejus eccleſiæ rite in epiſcopum *Menevenſem* electum: cujus poſtea rei gratia *Romam* petiit, ubi, competitore quodam ſtrenue per pecuniam agente (ſunt enim omnia venalia *Romæ*) cauſa & dignitate cecidit.

Sed nunc ad libros ab illo ſcriptos; quorum catalogum ipſe diligentiſſime ſcripſit. ejus itaque verba hic apponam: " Occurrit hic igitur in primis tempore tenerior *Chronogra*-" *phia* noſtra & mundi *Coſmographia*, annis adoleſcentiæ " verſibus hexametris pentametriſque compoſita, plus philo-

" ſophicum

"ſophicum quam theologicum nonnullis in locis dogma ſe-
"cuta. Item *Topographia Hibernica*, liber ſcilicet de ſitu
"terræ illius, & mirabilibus ejuſdem multis exaratus, *Oxoniæ*
"per tres dies continuos publice recitatus. Item liber de
"*Expugnatione Hiberniæ*, & hac ultima inſulæ illius per
"*Anglos* ſubactione. Inſuper de *Legendis Sanctorum*: Vi-
"ta ſcilicet S. *Davidis*, *Menevenſis* archiepiſcopi: Vita
"S. *Caradoci*, nobilis loci ejuſdem confeſſoris: Vita S. *Ethel-
"berti*, martyris egregii *Herefordenſis*: Vita S. *Remigii*,
"*Lincolnienſis* epiſcopi primi: Vita S. *Hugonis*, quinti poſt
"*Remigium* loci ejuſdem antiſtitis. Liber de *Promotioni-
"bus* & *Perſecutionibus Gaufredi*, *Eboracenſis* archiepi-
"ſcopi. *Symbolum Electorum* ad varia complenda diver-
"ſorum deſideria. Liber *Invectionum*, *Romæ* in *Giraldum*
"acriter inchoatus, & ibidem ipſo, Papa monente, in ple-
"no conſiſtorio ad injurias reſpondente, & objecta crimina
"non incompetenter evacuante, pariter & refundente, nec
"non & utilia poſtmodum quædam adjiciente, conſumma-
"tus. *Speculum duorum Commonitorium* & *Conſolatorium*,
"& quod ſola peperit indignatio, cum *Epiſtolis* paucis ad
"injurias illatas reſpondentibus & remordentibus, quaſi que-
"rulum carmen emiſſum. De cleri circa ſacramenta majora
"magiſque neceſſaria inſtructione, cui *Gemma eccleſiaſtica*
"titulus nomen dedit. *Itinerarium Giraldi*, & laborioſa
"*Balduini*, *Cantuar.* archiepiſcopi, *Legatio*, devotaque
"per *Walliam* in crucis obſequium *Prædicatio*. *Cambriæ
"Topographia*, & tam terræ, quam morum gentis illius bre-
"vis & compendioſa deſcriptio; cujus in fine ſatis ſuccin-
"ctus & dilucidus librorum noſtrorum catalogus eſt appoſi-
"tus. Porro circiter id ipſum temporis, quo *Cambriæ* deſcri-
"ptionem ſtylo perſtrinximus, *Mappam* ejuſdem expreſſam,
"quatenus & natale ſolum non tantum literis, ſed etiam
"protractionibus quibuſdam, & quaſi picturis variis, non
"incompetentibus aut indecentibus noſtra foret ad un-
"guem opera declaratum, brevi in loculo, arctoque fo-
"lio loca quam plurima complectentes, eademque tum di-
"lucide ſatis, & diſtincte diſponentes non abſque ſtudioſo
"labore propalavimus. Liber de *Fidei Fructu Fideique
"Defectu*, labor ſcilicet diligenti lectori non inutilis. Li-
"ber de *Principis Inſtructione*, labor quoque ſua laude

"non

"non indignus. Liber de *Geſtis Giraldi laborioſis Mene-* "*venſis* eccleſiæ, de cujus dignitate multa complectitur, "quanquam ad præterita minime medelam, magnam ta- "men ad futura cautelam præſtans." Meminit præterea in topographia *Hibernica* libelli *Floſculorum Philoſophicorum*, quem carmine ſcripſit. Promiſit etiam ibidem totius *Britanniæ* topographiam, quam ego præ aliis libris omnibus, quos edidit, ſi modo edidit, ſemper videre optavi, atque etiam jam opto. Vixit ultra ſeptuageſimum annum: ſepultus in *Menevenſi* eccleſia, quæ vulgo vocatur fanum S. *Davidis*.

CAP. CXCVII. *De Thoma Balduino.*

THOMAS *Balduinus Iſcæ Domnoniorum* tenui loco natus, *Fordani* cœnobii monachus, vir elimatæ facundiæ & ſolidæ eruditionis; tum præterea tam exactus philoſophus, ut ad omne diſciplinæ genus aptiſſimus videretur. habet enim in ſe philoſophia neſcio quid latentis energiæ, quod hominum mentes judicio quodam informet, inſtruat, illuſtret. Itaque hac pulcherrime ornatus, recta ſe ad theologiam contulit. in qua tantus tandem evaſit, ut ſui ſæculi apud *Anglos* miraculum plane & eſſet, & haberetur. Hinc factum, ut ejus nominis gloria ad regis *Henrici* ſecundi aures perveniret; apud quem tantam idque brevi inibat gratiam, ut optaret præſentem aliquam conditionem, qua ſui animi candorem erga illum oſtenderet. Cum ecce nuntius venit, referens *Rogerium, Claudiani* comitis filium, *Wicciorum*que epiſcopum, fato conceſſiſſe. Hic illuſtriſſimus princeps anſam nactus, qua *Balduino* gratificaretur, illum deſignavit epiſcopum. Poſthæc crevit cum munere inſignis *Henrici* erga novum epiſcopum amor. Contigitque poſt aliquot annos, ut *Richardus* Magnus, archiepiſcopus *Cantiorum*, fato fungeretur. Enituit hic quoque principis in *Balduinum* favor: nam, annuente rege, à monachis fani Servatoris *Duroverni* in archiepiſcopum electus eſt, & ab epiſcopis, qui *Cantiano* à ſuffragiis ſunt, conſecratus.

Jamque rex memor voti, quod fecerat, inſtigante *Romano* Pont. de bello *Saracenis* inferendo, jubet archiepiſcopum ſacris concionibus nobilitatem & plebem ad tam pium opus

ſoli-

ſolicitare, & audientes ejus dicta cruce ſignare. Lubens negotium ſibi impoſitum archiepiſcopus ſuſcepit, & multis peragratis provinciis,tandem *Cambriam* pervenit; cujus celebria omnia loca adibat, inviſebat, curioſe perluſtrabat. De quo itinere multa notatu plane digniſſima *Giraldus Cambrenſis*, archidiaconus *Brachaniæ* & *Meneviæ*, ſcripſit, qui in eodem itinere *Balduino* tanquam anteſignanus & comes fuit.

Quod ſi forte quem juvat plura de *Balduini* forma, habitu, vel moribus cognoſcere, legat *Giraldi* prologum in itinerarium *Cambriæ*; in quo tam belle, tam argute, tam eleganter illum depinxit, ut ne *Apelles* aut *Parrhaſius* potuiſſet quidem melius. Nec defuit & alter ei encomiaſtes, videlicet *Joſephus*, poetarum ſui ſæculi facile princeps: cujus in *Daretem Phrygium* paraphraſis, & *Antiocheis*, opera ad miraculum elimata, & *Balduino* conſecrata, magnifice de ejus laudibus pronunciant. Atque hic *Joſephus* eſt, qui, *Cornelii Nepotis Romani* titulo, prodigioſe corruptus, nuper in *Germania* prodiit. Accedit & tertius, *Petrus Bleſenſis*, cujus extat ad *Balduinum* epiſtola una, alteraque de ejus morte ad *Canon. Belloviderenſes* conſolatoria. Sed ad rem propius redeamus. Finierat archiepiſcopus munus ſibi injunctum, & plurimus miles, cruce ſignatus, in armis ſtabat. At erat *Henrici* jam tarda ætas, quam paulo poſt & mors ſecuta eſt. Succeſſit in regno *Richardus*, cui igneſcens juvenili in corpore virtus, nihil aliud ſonabat, quam *Virgilianum* illud, *Bella, horrida bella.* Suſcepta igitur expeditione belli *Hieroſolymitani*, archiepiſcopus una cum rege *Maſſiliam* devehitur: deinde, cum magna claſſe præcedens, expectatiſſimus *Tyrum*, civitatem nobiliſſimam ac antiquiſſimam, venit.

Nunc locus eſt, ut, omiſſis armis, literas repetamus, ſimul & oſtendam, quibus libris mundo innotuerit; de multis igitur hi, quorum tituli ſequuntur, extant:

Super libros Regum.
De Sectis Hæreticorum.
De orthodoxis fidei Dogmatibus.
De Commendatione fidei.
De Sacramento altaris.
Epiſtolæ.
De Annunciatione Angeli ad *Mariam*.
Libellus *Jordano* dedicatus.

Myſterium fidei.
Doctrina ſanct. Conciliorum.

Illud

Illud interim aculeos habet, quod *Urbanus*, pontifex *Romanus*, male adfectus, qua certè cauſa neſcio, erga hunc, literas ita inſcriptas ad eum miſerit: "*Balduino*, monacho "ferventi, epiſcopo tepido, archiepiſcopo remiſſo." *Italo* hæc verba aceto perfuſa. Præfuit *Cantianæ* eccleſiæ annis quinque, menſibus undecim, & quinque diebus. Obiit autem *Tyri*, ubi & ſepultus eſt, relinquens *Ricardo* magnum ſui deſiderium.

CAP. CXCVIII. *De Barptolemæo Iſcano.*

BARPTOLEMÆUS, *Iſcanus* epiſcopus, in philoſophia non mediocriter, in theologia vero ad unguem doctus, *Balduino*, abbate *Fordenſi*, familiariſſime uſus eſt; propter raram, quam in eo videbat prænitere eruditionem, ſuavitate quadam morum conjunctam. Tantumque abfuit, ut locorum intervallo tam ſanctæ amicitiæ aliquid decederet, ut alter alterum, editis libris, immortalitati conſecraverit. *Balduinus* enim, nondum epiſcopus factus, dedicavit *Barptolemæo* epiſcopo opus ſuum plane divinum de *Sacramento Altaris*. Rurſus *Barptolemæus Dialogum* ſuum contra *Judæos*, acuminis & nervorum pleniſſimum, *Balduino*, jam *Wicciorum* epiſcopo, dedicavit. O pulcherrimum certamen! O amicitiam terque quater ſacram! Quis nunc tandem nollet ab iſto enſe mori? Sed quæ noſtra interim eſt infelicitas, ut quanto quiſque in literis excellentior eſt, eo fere pauciora ſcribat; aut, ſi quæ ſcribat, tempus & negligentia noſtris oculis ea prorſus ſubtrahunt. Hæc enim ſunt, quæ extant, quod ego ſciam, ab hoc tanto viro ſcripta, præter *Dialogum*, de quo modo mentionem feci: videlicet libellus de *Prædeſtinatione* & *Libero Arbitrio*; ac opuſculum, ſi recte memini, de *Pœnitentia*. Elucet de ejus ſanctitate non levis mentio apud . . . . . in libro de *Vitis Sanctorum Anglorum*. Mira ſunt, quæ de hoc referuntur epiſcopo. Scribunt fide digni, orante eo de more pro mortuis, *requieſcant in pace*, repetitum inter ſepulchra, *Amen, Amen.*

CAP. CXCIX. *De Clemente Lanbondenenſi.*

CLEMENS, Canonicus ſectæ *Auguſtinianæ* .... Prior *Lanbondeni Claudiani*, (ſic enim appello, quia *Claudiæ* urbi adjacet; & aliud in *Brechania*, nobili *Cambriæ* provincia, ejuſdem nominis monaſterium fuit, atque adeo nuper licet puſillum erat, à quo & hoc cœnobium originem ſumpſit) tam claram per ſtudia pulcherrima famam undique conſecutus eſt, ut id temporis tantum non literatorum princeps diceretur. At quamvis ille tum magnum quiddam in ſcientiis, quas publicæ ſcholæ celebrant, præſtare potuit; tamen ſi in noſtrum hoc ſæculum, quo ille erat ingenio, incidiſſet, multis inquam multis paraſangis clarior fuiſſet. ſibi certe, qualiſcunque erat illa ætas, & ſtudiis ſuis nunquam defuit. Quoque alacriori animo eſſet cum ad legendum tum ad ſcribendum, ubi ſatietas cœpit, locum commutabat, *Lanbondenum Brechanianum* petens, quod illi erat, ut eſt locus ab omni ſtrepitu remotiſſimus, portus quietis. Hunc nactus, libenter calamum in manus ſumpſit, id chartis committens, quod mox in publicam utilitatem depromeret. De hoc autem *Clementis* ſeceſſu mentionem facit *Giraldus*, *Brechaniæ* olim archidiaconus, in *Cambriæ Itinerario*; ubi præclare de ejus eruditione ſentit. Ratio porro ſtudiorum, quam ſequebatur, hæc fuit. Omnem operam, quamvis ille in humanioribus literis juvenis pedem bene promoviſſet, vir factus in legendis theologis, ut religioſum decuit, collocavit. unde & ipſe tandem theologus inſignis hos ſui ingenii fœtus nobis reliquit:

Concordiam Evangeliſtarum. Quæris qua fretus autoritate.
Commentarios in quatuor Evangelia.
De Alis Cherubin.

Lubet ad coronidem addere, quæ refert *Osbertus Claranus* in libello de *Tranſlatione Reliquiarum Divæ Eadburgæ*: "Venerabilis Prior *Lanbondenenſis*, *Clemens* nomine & opere, vir ſingularis religionis, & elimatæ ſcientiæ, præclarus ſuo illuxit tempore inter illuſtreis viros *Angliæ*.

Præniuit, *Henrico* ſecundo *Anglis* imperante. Periit, ut ſcribit *Giraldus Cambrenſis* in *Itinerario* ſuo, ſubita percuſſus paralyſi; & ſepultus *Lanbondeni Claudiani*.

CAP. CC. *De Joanne Cornubienſi.*

JOANNES *Cornubienſis* claræ famæ theologus fuit; ſed à noſtris ſcriptoribus, neſcio qua incuria, adeo nón celebratus, ut raro ejus nominis meminerint. meum igitur erit officium ingrati ſilentii tenebras utcunque diſcutere. Prima pars ejus laudium fuit *Romæ* ſtuduiſſe, & alibi in *Italia*; magnamque merito gratiam apud *Alexandrum* tertium eruditionis titulo inveniſſe. Extat ejus liber de *Homine Adſumpto*, ſive de *Incarnatione Chriſti*, huic *Alexandro* pontifici *Romano* dedicatus: ſcripſit etiam de *Virtute Crucis in Sacramento altaris*. Eulogium ab eo ſcriptum cauſa inimicitiæ magna fuit inter eum & *Petrum Longobardum*, theologum inſignem; cujus & adhuc penes me extat *Apologia*, quæ *Eulogio Coriniani* accurate, ſevere, & acriter reſpondet; & veluti cum hoſte de triumpho ambitioſe miles veteranus contendit. Et quoniam in *Cornubienſium* mentionem incidimus, lubet oſtendere *Michaelem* quendam *Cornubienſem* ſcripſiſſe aculeatum carmen contra *Henricum Abrincatenſem*, quod in *Severiana* extat bibliotheca.

CAP. CCI. *De Richardo Canonico.*

RICHARDUS, Canonicus *Auguſtinianæ* ſectæ in monaſterio, quod *Londini* Trinitati ſacrum erat, florebat; literarum, ut multi erant id temporis monachi, amator maximus, & qui bona tempora melioribus ſtudiis impendebat, nullum non movens lapidem, quo tandem, ſi id fieri quidem poſſet, circulum abſolveret. quod quanquam votis omnibus minime adſecutus eſt, (pauci enim hunc ſcopum pertingunt) tamen ſua laude minime fraudandus eſt; nam in magnis rebus vel voluiſſe ſatis. Illud auſim affirmare, talem ab illo acceptam materiam, quæ facundiſſimum rhetorem, & poetæ quantumvis divini muſas omnes pulchre exerceret. Scripſit enim *Itinerarium* proſa & carmine, in quo *Ricardi* primi, *Anglorum* regis, expeditionem in *Sultanum Babyloniæ* regem, & perfidos *Saracenos* depingit, & quaſi præ oculis ponit. Carmen tantum, ut ingenue fatear, legi, quod mihi omnino non diſplicuit. Num plura

ſcripſerit, mihi non conſtat. Hoc ſatis conſtat, illum in pretio fuiſſe, regnante *Ricardo* rege; cujus inclyta facta ſi quis perſcribere vellet pro dignitate, totas *Athenas* exhauriret.

Hic finem cogitabam, ſed me quidam *Gulielmus* de *Canno*, gente *Anglus*, alio feſtinantem detinet. Is carmine heroico idem cum *Richardo* argumentum non infeliciter, ut illa ferebat ætas, pertractavit; opuſque jam abſolutum *Huberto*, *Cantiorum* archiepiſcopo, & *Stephano Turnamo*, capitaneo rerum bellicarum expertiſſimo, dedicavit. Breviter hæc quidem de *Gulielmo* poeta, at loco, niſi admodum fallor, peropportuno.

CAP. CCII. *De Nigello Cantuarienſi.*

NIGELLUS monachus, *Cantuarienſis* eccleſiæ præcentor, vir multæ lectionis nec minoris judicii, in re theologica eo tandem proceſſit, ut non modo ſuo monachorum collegio ornamento & utilitati eſſet; verum etiam toti *Britannico* orbi. Præſertim cum præter literas, quas plane non vulgareis habebat, tanta eſſet vitæ puritate, honeſtate, ſanctitate, ut non veritus ſit ſcribere de *Abuſu Rerum Eccleſiaſticarum*, vel ad ipſum *Gulielmum Longocampanum*, *Elyenſium* epiſcopum, hominem omnium, quos ſol tunc videbat, invidioſiſſimum. Nam dum invictiſſimus rex *Ricardus* in bello contra *Saracenos*, tanquam novus *Hector*, fulminaret; hic *Gulielmus*, principis in *Anglia* cancellarius, ac idem vicarius, tanta, ut ſuæ ſatiſfaceret pompæ ac gloriæ, tyrannide uſus, ut nobilibus, viris eccleſiaſticis, & plebi intolerabilis eſſet. Peſſimum hoc poſt natos homines exemplum, ut Cardinalis, qui animæ ſolam curam gereret, negligentia *Ricardi*, vices regis in medio rerum ſtrepitu oſtentaret.

Sed hæc extra lineam præſentis negotii. rectius libros à *Nigello* ſcriptos nunc recenſebo:

Diſtinctiones ſuper novum & vetus Teſtamentum.	Quatuor ſunt regulæ.
De Abuſu rerum Eccleſiaſticarum.	Sincere & ſine ſimulatione.
Excerptiones ex *Guarnerio Gregoriano* ſuper moralia *Job*.	Sublimitas.

Claruit ſub *Henrico* ſecundo rege, & *Ricardo* ejus filio.

CAP.

CAP. CCIII. *De Rogero Hovedeno.*

ROGERUS *Hovedenus*, quantum colligere poſſum, mediis ſtudiorum ſuorum annis, legibus *Cæſarianis* operam dedit, à quibus recta ſe contulit ad *Pontificias*. Hoc quibus conjecturis aſſequar, quia brevitati ſtudeo, in præſentia dicere omitto; non tamen omiſſurus quod *Gualterus Conventuenſis*, homo *Anglus*, in ſuis *Annalibus* ſcribit: nempe *Hovedenum* inter domeſticos *Henrici* ſecundi, *Anglorum* regis, fuiſſe. à quo miſſus *Nordovicum*, civitatem primam *Nordovolgiæ* in ipſis *Garieni* fluminis, à *Ptolemæo* celebrati, ripis ſitam, in mandatis habuiſſe, ut cœnobium ejuſdem civitatis, *Chriſti* nomine celeberrimum, quod tunc, abbate mortuo, rectore vacabat, inviſeret; rationeſque acceptæ, & impenſæ pecuniæ à monachis exigeret; deinde novi abbatis electionem confirmaret: quod ab illo ſedulo factum eſt, non tantum in *Nordovicenſi* monaſterio, verum etiam in multis aliis, quæ tunc abbates deſiderabant. Unde aucta illi apud principem exiſtimatio, aucta etiam & opes. at, mortuo *Henrico*, omne ſtudium ſuum ad *Hiſtoriam* ſcribendam contulit; in quo negotio ſi diligentiam, ſi antiquitatis cognitionem, ſi ſanctam fidem ſpectes, non modo quotquot ſæculis rudibus quidem illis præceſſerunt ſcriptores, verum etiam ſeipſum ſuperavit. Quod ſi adjunxiſſet fidei, quæ prima pars hiſtoriæ eſt, pluſculum elegantiæ *Romanæ*, facile palmarium obtinuiſſet.

Non hic præter rem fecero, ſi lectori ſignificem *Rogerum Annales* ſuos ibi inchoaſſe, ubi *Beda* finem *Hiſtoriæ* impoſuit; quos etiam deduxit uſque ad tertium annum imperii *Joannis, Anglorum* regis. Porro, quod res *Tranſabrinas* tam accurate ſcribat per totam hiſtoriam, probabilis conjectura eſt, in illis partibus natum fuiſſe. Eſt & oppidum *Hovedenum* nomine in provincia *Eboracenſi*, quod *Duno* fluvio alluitur, unde forſan & originem familia *Hovedenorum* ſumpſit. Quid quod de monachis *Cuthbertinis*, qui *Dunelmum* incolunt, plurimum meritus eſt. nam illorum antiquitates omnes, libertates, & privilegia in hiſtoria ſua æternitati conſecravit. Denique an aliquid librorum præter *Annales* ediderit, non poſſum affirmare. Nuper,

cum eſſem *Eboraci*, in bibliotheca *Petrina* reperi neſcio quid nugarum titulo *Hovedeni*; quem ego puto fuiſſe *Joannem Hovedenum*, cujus rhythmicum carmen, titulo *Philomela*, extat. Claruit ſub *Henrico* ſecundo, obiit regnante *Joanne*.

CAP. CCIV. *De Colmanno Sapiente.*

COLMANNUS, cognomento *Sapiens*, vir ſuo ſæculo alicujus nominis, pauciſſimis tamen noſtræ ætatis ne de nomine quidem cognitus; tantum abeſt, ut aliquid ejus librorum publicis terantur manibus. Ego tamen, cum aliquando, & animi & lectionis gratia, diverterem in bibliothecam *Paulinam*, reperi *Angliæ* deſcriptionem ab hoc *Colmanno* fidelius, quam elegantius ſcriptam. Scripſerat enim patria lingua, *Saxonica* quidem illa, qua id temporis *Angli* utebantur; unde facile eſt videre, quantum lingua noſtri temporis ab illa degeneraverit: uſque adeo, ut mihi cum difficultate quadam legenti negotium fecerit. ſed num plura ſcripſerit, certe adfirmare non audeo. *Joannes* tamen *Hardingus*, qui *Angliæ* hiſtoriam lingua vernacula, tempore *Henrici* quinti, regis poſt hominum memoriam invictiſſimi, ſcripſit, ſæpiuſcule facit mentionem de *Chronicis Colmanni*, & de ejus *Catalogo*. Hinc non omnino vana conjectura eſt, alia edidiſſe præter *Angliæ Deſcriptionem*. Floruit autem tempore *Joannis* regis.

CAP. CCV. *De Rogero Fordano.*

ROGERUS, *Bernardinæ* ſectæ profeſſor, *Fordano* in monaſterio propter *Axi* fluminis ripas tum doctis artibus, tum pietati, inſolito quodam animi ardore, noctes atque dies invigilavit. deinde & in tranſmarinis partibus, ut ego colligo, apud *Belgas*, quo tempore & fama ingens de *Elizabetha*, virgine *Sconaugiani* monaſterii, per orbem evolavit. Hinc factum, ut *Rogerus* revelationes virginis, à ſancto acceptas Spiritu, collectas in volumen, beneficio *Gulielmi Sanguenſis*, redigeret, ac *Balduino*, tunc Abbati *Fordano*, dedicaret; & *Encomium* deiparæ *Mariæ*, verſibus canoris ſcriptum, tanquam parergon operi adjiceret; quod & ante, per *Sigwinildum* monachum, ad *Balduinum* miſerat.

Cap. CCVI. *De Joanne Fordenſi.*

JOANNES, abbas *Fordenſis* cœnobii in provincia *Domnoniorum*, ſuo ſæculo theologus inſignis habitus. is etenim cupiens *Balduini*, optimi *Cantiorum* archiepiſcopi, veſtigiis inhærere, qui non adeo multis ante annis in eodem cœnobio famoſæ religionis & eruditionis monachus fuerat; ita ſanctæ inſtituta vitæ coluit, ut uno meritorum nomine omnium ſuorum calculis pater & abba deſignatus ſit. In qua cura tam ſtrenuum ſe geſſit, ut omnes numeros puræ vitæ & literaturæ adimpleverit. Literaturam abunde teſtantur libri multi ab eo ſumma certe diligentia ſcripti, quorum jam non pauci ſuorum negligentia deſiderantur. Aliquot extant, nempe

Homiliæ centum & viginti.
Expoſitio ſuper *Hieremiam*.
De Contemptu Mundi.
Super Cantica Canticorum.

Scripſit præterea *Vitam Walfrici Conodunenſis* presbyteri continentiſſimæ vitæ; quod opus *Bartptolemæo Iſcanio*, alias *Exonienſi*, epiſcopo dedicavit. Vixit regnante *Joanne* rege, cui fertur ab auriculari confeſſione fuiſſe. Sepultus vero ſine magna pompa in ſuo cœnobio; quod nunc ſumptibus plane non credendis abbas magnificentiſſime reſtaurat.

Cap. CCVII. *De Gualtero* de *Vinoſalvo.*

GUALTERUS de *Vinoſalvo*, *Anglicus*, vir, quantum illa permittebant tempora, ſplendidæ, comptæ, floridæ eloquentiæ, omnes nervos ingenii ſui, quo præditus erat plane acerrimo, in ſolam fere rem literariam intendebat. Itaque non contentus ſcholas tantum patrias frequentare, *Gallicas* quoque celebravit, &, niſi male colligo, *Italicas* etiam. nam conſtat illum *Innocentio* tertio, pontifici *Romano*, notum fuiſſe. Atque adeo hinc eſt, quod conjecturam facio, hominem aliquando in *Italia* fuiſſe, & *Romæ* vixiſſe; ubi forſitan *Innocentium* candidum habere meruit patronum. utcunque ſit, non admodum laboro. Illud longe certiſſimum eſt, quod *Innocentio* librum,

brum, quem proſa & carmine hexametro de *Arte dicendi*, ut illa judicavit ætas, doctum, ornatum, venuſtum ſcripſit, dedicaverit. Quo munere cum domi, tum foris gloriam ſui nominis reddidit illuſtriorem, &, quod multo maximum, immortalitatem quodammodo ſibi comparavit: non illam, quam pyramides, quam columnæ, quam arcus triumphales, quam ſtatuæ, quam tabulæ marmoreæ, quam denique numiſmata pollicentur; ſed longe aliam, utpote quæ cariem nec ſentiat, nec timeat.

Sed ſit meum leve in hac parte elogium. non itidem leve erit *Joannis Frumentarii* teſtimonium, qui in libro ſuo, cui titulus eſt *Granarium*, honorificam de *Gualtero* mentionem facit. Extat ejus ad imperatorem *Romanum* breve carmen, quo ſupplex eum hortatur ut *Richardum Leoninum*, *Anglorum* regem, interceptum reſtitueret. Incidi aliquando in libellum non inelegantem de *Rebus Ethicis*, qui bonos informaret mores. Extrema ejus pagella ſic inſcripta fuit: *Galfridus Vineſave*. Stylus plane *Vinoſalvum* ſapiebat. claruit ſub *Richardo* & *Joanne*, regibus.

CAP. CCVIII. *De Adamo Berchingenſi.*

ADAMUS *Berchingenſis*, inter *Claroſontanos* monachus, famam ab eruditione, quam mirifice excoluit, non tenuem comparavit: unde & enata ei cura ſcribendi aliquid, quod doctæ poſteritatis aures illiceret, mulceret, detineret. Scripſit igitur *Commentarios* in quatuor *Evangelia*, opus, ut illa judicavit ætas, non indoctum; quod & *Joanni*, canonico *Severiano*, dedicavit. Edidit etiam libellum de *Natura Divina* & *Humana*, ac alterum de *Serie ſex Ætatum*, carmine rhythmico.

CAP. CCIX. *De Thoraldo Rievallenſi.*

THORALDUS, monachus *Rievallenſis*, vir elicatæ eruditionis, eo pervenit excellentiæ, ut ſociorum facile primus haberetur: nec minor de illo apud vicinos opinio. *Mauritius*, monachus non indoctus, à *Rievalle* ad gubernationem cœnobii *Fontani* vocatus eſt, quam ille non infeliciter obibat provinciam. tandem, ſtudio

quietis

quietis provocatus, accerſitum ad ſe *Thoraldum*, abbatem *Fontibus* præfecit. Facti meminit *Hugo Chircoſtallenſis* his verbis: "Hic curam reſignavit *Thoraldo*, homini in ſcri-"pturis ſacris non mediocriter edocto, & in liberalibus ar-"tibus adprime erudito."

CAP. CCX. *De Rogero Henofortenſi.*

ROGERUS *Henofortenſis*, alias *Herefordenſis*, philoſophus idemque mathematicus excellentis notæ fuit. Cum ante paucos annos bibliothecam *Claranam* avidis colluſtrarem oculis, hujus nomen libello inſcriptum commode ſe mihi obtulit. erat *Theorica Planetarum*; cujus generis & alter ibidem libellus, autorem ex titulo *Robertum Capitonem, Lindocollinum*, agnoſcens, comparuit. Legi alias libellum *Rogeri* hac inſcriptione inſignem: *Introductorium in Artem judiciariam aſtrorum*. Scripſit etiam *Herefordiæ* anno D. 1170. *Collectaneum annorum omnium planetarum*. Erat & quidam *Joannes Herefordenſis*, *Franciſcanus*, cujus *Lexicon*, titulo *Tabulæ originalium*, extat.

CAP. CCXI. *De Galfrido Burgodunenſi.*

GALFRIDUS, *Burgodunenſis* abba monaſterii ad *Terenti* ripam, mirifice contendebat ſuam ſpartam modis magnificam omnibus facere. Sed animum huc præcipue intenderat, ut *Moduennæ Hibernicæ*, fœminæ incomparabilis, olim etiam *Andreſegæ* inſulæ in alveo *Terenti* fluminis incolæ, vitam & facta memorabilia poſteris commendaret. Excuſſa itaque antiquitate penitiori illa *Rhepodunenſis*, *Andreſegani*, *Fiburgenſis*, *Triebenganenſis*, & *Caſtrenſis* monaſterii, quod voluit maxime, effecit. Ceciderant loca illa celeberrima *Sovaniæ*, præter *Caſtrum*, quod *Devaniæ* eſt, quo tempore *Danica* tempeſtas *Merciorum* miſere premebat reges. Nec *Andreſega* revixit gloria priſtina, donec æterni pietas *Vuolfrici Spotti* animum novo & monaſterii & oppidi *Burgodunenſis* operi commode admoviſſet. Deus hoc voluit ipſe: nam & fundamenta feliciter ab *Vuolfrico* jacta ſupereſſe permiſſa ſunt; reliquis hinc inde funditus noſtro tempore concidentibus. Hanc inſignem

ſignem ob pietatem debet quidem nunc plurimum *Burgodunum*: debent etiam, atque adeo perpetuum debebunt *Terenticolæ Henrico* octavo, regum facile primo.

CAP. CCXII. *De Richardo Plutone.*

RICHARDUS *Pluto*, *Durovernenſis*, ut ego conjecturam facio, monachus, famæ incrementum magnum, doctrinæ adminiculo ſolidæ, ſibi comparavit: atque illud immortale aliquando, luculento aliquo ingenii monumento, faceret, apud ſe decreverat. Studuerat philoſophiæ tum naturali, tum ethicæ; & in ea longe ſupra ſortem communem profecerat. Collectis igitur quæſtionibus, quas accurate tractaret, librum elimatum carmine compoſuit, cui titulus, *Unde malum*; quem & ego *Veroduni*, *Bernardinorum* cœnobio, inter cæteros antiquæ notæ codices reperi. Index bibliothecæ fani Servatoris *Durroverni Cantiorum* ampliora hac refert ſerie: *Richardus Pluto* ſcripſit libellum, cui titulus, *Unde malum*. Item

De Gradibus Virtutum.
De Virginitate.
De Bono Mortis.
De Loco & Temp[ore.]

CAP. CCXIII. *De Roberto Canuto.*

ROBERTUS *Canutus Crecoladæ Iſiacæ* natus fuit. maturioribus vero educatus annis in *Iſidis Vado*, ſtrenue literis incumbebat, nec ſine fructu, literati titulos omneis ibidem merito oblatos adeptus eſt. Canonicis, qui eo tempore fanum D. *Frediſwidæ* celebrabant, ſe totum addixit. qua parte apud ſuos tantum promeruit ſolidæ gratiæ, ut præſes univerſo choro ſupremus deſignatus ſit. Tum ille, quo erat adfectu erga bonas artes, quotidie elaborabat famam, alioqui claram ſatis, monumentis literariis clariorem reddere. Et quoniam naturalium rerum cognitioni perſpicuæ operam impenſe magnam adhibuiſſet, uſus cura non ſpernenda, *Plinii* philoſophi flores ſelegit, ſelectos in orbem coronarium eleganter diſpoſuit, ac tandem perfectum opus eruditis videndum commiſit. ſed neque minori opera tracta-
vit

vit theologica. Extat illius liber de *Connubio Jacob*, opus elaboratum diligentia, cura, denique ſtudio multo; ac dedicatum cuidam *Laurentio* monacho. Vidi etiam librum *Roberti* abbatis de *Benedictionibus Jacob* & *Moſis*, ad *Gutlandum* monachum; qui an idem ſit cum *Canuto* nondum percognitum habeo. Scripſit præterea libros quatuor, quibus titulus *Speculum fidei*; & *Homilias* numero quadraginta, quas & *Reginaldo Greſebiano* canonico dedicavit. Colligo vixiſſe illum temporibus regum *Richardi* & *Joannis*.

CAP. CCXIV. *De Simone Fraxinio.*

SIMON *Fraxinius*, quem ego Aſche patria dictum fuiſſe lingua arbitror, *Henofortbi Maiſevetum* inter canonicos ſedis pontificiæ non infimum tenuit locum. doctrinæ beneficio coaluerat à teneris annis gratiſſima illi conſuetudo cum *Silveſtro Giraldo*, magno literarum cultore. Hinc factum, ut frequenter inter ſe literas miſſitarent; quarum ego paucas, verſibus hexametris ſcriptas, olim adſutas poſtremis pagellis, alioqui vacuis, libri *Silveſtri Giraldi*, *Menevenſis*, cui titulus, *Speculum Eccleſiaſticum*.

CAP. CCXV. *De Mauritio Fordano.*

MAURITIUS, *Bernardinæ* imitator ſectæ, qua *Forda* propter *Axi* ripas apud *Somurotriges* monaſterium floruit, literas excoluit: utque ſeriis jucunda ſubinde miſceret, ſtudium ad muſas contulit. qua parte & libellum carmine ſcripſit de *Schemate Pontificali*, quem & *Reginaldo*, *Badunenſi* epiſcopo, dedicavit.

CAP. CCXVI. *De Gervaſio Durovernenſi.*

GERVASIUS, *Durovernenſis* monachus, famam *Servatoris* eruditione inſignis multa illuſtravit. Studuit, ſupra quam cuiquam credibile, antiquarum rerum cognitioni. quo nomine ingentem hiſtoriographorum numerum collegit; præcipue vero eorum, qui res *Britannicas* & *Saxonicas* accurate tractabant. Unde & ipſe tandem, in arenam deſcendens, periculum ingenii fecit, edito volumine

plane

plane egregio. in quo tum *Britannorum* ab origine hiſtoriam, tum *Saxonum* & *Nortomannorum* fortia facta uſque ad imperium *Joannis*, regis *Angliæ*, deduxit diligentia quadam inexhauſta. Deinde, induſtria non minori, *Vitas Archiepiſcoporum Cantiorum* perſcripſit. Præterea ad cumulum addidit librum de *Regiunculis Britanniæ primæ*, deque *Sedibus Pontificiis* in ea conſtitutis; ac denique de *Monaſteriis* in eadem à Nobilitate conſtructis. Hactenus de *Gervaſiani* ingenii foetura.

CAP. CCXVII. *De Joſepho Iſcano.*

JOSEPHUS, omnium poetarum ſui temporis, abſit invidia dicto, facile primus, tantæ eloquentiæ, majeſtatis, eruditionis homo fuit, ut nunquam ſatis admirari poſſum, unde illi in tam barbara & rudi ætate facundia accreverit uſque adeo omnibus numeris terſa, elegans, rotunda. quæ tamen virtus his noſtris diebus tam nihil ad immortalitatem profuit, ut pauciſſimis ne de nomine quidem cognitus ſit; tantum abeſt, ut doctorum manibus aſſidue teratur. Quare putabam meæ partis eſſe tam ſplendidum *Britanniæ* ſidus ab obſcuritate aſſerere. itaque accipe quid de autore cognitum habeam. Non adeo multis abhinc annis, cum eſſem *Iſidis* in *Vado*, & caſu diverterem in bibliothecam *Magdaleniacam*, reperi libellum carmine ſcriptum, ſed imperfectum, & tantum non obliteratum, cum hoc titulo, *Dares Phrygius de Bello Trojano.* Carmen utcunque pro tempore devorabam, non neſcius *Daretem Græce*, ſoluta tamen oratione, de *Rebus Trojanis* ſcripſiſſe.

Poſt biennium, cum ſtuderem *Lutetiæ Pariſiorum*, & bibliothecam *Victorianam* inviſerem, idem qui prius libellus, ſed mancus etiam, mihi ſeſe obtulit. Paulo poſt, cum *Richardus Hirtius*, juvenis cum eloquentiſſimus tum literatiſſimus, me duce & autore, *Sylvium*, nobilem *Pariſiorum* grammaticum, inviſeret, ut daret ſalutem acciperetque, offendi tertio eundem libellum, at anonymum, & ſub fine mutilum. Hic ego, quæ mea erat cum homine conſuetudo, mutuo libellum petii, & ille dedit. Inde domum divertens, & ſolicite autoris nomen, adhibito amico, quærens, tandem ubi ad hoc hemiſtichium perventum eſt: *Quos ſuperos*

ſuperos in vota vocem: quidam diligens lector in margine, minutiſſimis literis, aſcripſerat: *Supple, ego Joſephus.* Atque hæc hactenus de nomine cognita.

Nuper vero, cum omnes bibliothecas maxime celebres totius *Angliæ*, dato eruditiſſimi regis *Henrici* octavi *Mecænatis* mei diplomate, adirem, reperi inter medias *Girviorum* paludes *Joſephum* in *Thornegana* bibliotheca integrum. Tum cœpi diligenter legere, &, quoniam perplacuit carmen, cum judicio relegere. Unde didici *Thomam Balduinum*, *Cantiorum* archiepiſcopum, fuiſſe patronum *Joſepho*; cui dedicavit carmen ſuum de *Bello Trojano*, quod tranſtulit παραφραστικῶς ex *Darete Phrygio*, ut ex his verſibus, quos operi præpoſuit, liquet:

Quin te *Cecropii* mentita licentia pagi,
Et lædant figmenta, pater, quo præſule floret
Cantia, & in priſcas reſpirat libera leges.
In numerum jam creſcit honos, te tertia poſcit
Infula; jam meminit *Vigornia*, *Cantia* diſcit,
Romanus meditatur apex, & naufraga *Petri*
Ductorem in mediis expectat cymba procellis.

Et rurſus ibidem:

——Tuque oro tuo da maxime vati
Ire iter inceptum, *Trojam*que aperire jacentem.

At hic avidus forſan lector à me requiret, quia opus rarum eſt, ut primorum aliquot verſuum vel guſtum ſaltem habeat. Ego, qui nulli ſtudioſo operam meam recte negare poſſum, in hac parte non ceſſator ero:

Luſerat omnificæ quondam ſolertia curæ
Ignotas molita vias, aurique cupido
Audendi tranſgreſſa modum trans æquora miſit,
Qui raperent thalamos, ſpoliarent templa metallo.

Habes leve ſpecimen, humaniſſime lector, longi, nec minus præclari operis.

At *Joſephus* non hunc ſolum laborem deſtinavit, aut potius dedicavit, *Balduino*; majora aggreſſus *Bellum Antiochenum* conſecraviſſet eidem patrono, niſi optimus archiepiſcopus

piſcopus *Tyri* obiiſſet. id quod ſatis apparet ex his carminibus, quæ primo libro *Belli Trojani* præfixit:

Te ſacræ aſſument acies, divinaque bella
Tunc dignum majore tuba, tunc pectore toto
Nitar, & immenſum mecum ſpargere per orbem.

Et rurſus in fine quinti libri de *Bello Trojano*:

———— Altera ſacræ
Tendo fila lyræ; plectro majore canenda,
Antiochi me bella vocant: nunc dicere votum eſt
Chriſticolas acies, & noſtræ ſigna *Sibyllæ*.
Quæ virtus, quæ dona crucis; nec fundit anhela
Hos mihi *Cyrrha* pedes, animi fidentis hiatum
Celſior è cœlo venit impleturus *Apollo*.
Tu quoque, magne pater, noſtri fiducia cœpti
Altera, & in pelago pandens mihi vela ſecundo,
Hoc tibi ludit opus: ſuccedit ſerior ætas,
Seria ſuccedunt aures meritura pudicas;
Si tuus in noſtros candor conſenſerit auſus,
Non metuam culicis ſtimulos, fucique ſuſurrum.

Neque hic tamen ceſſavit; quin, mortuo patrono, quod ſemel inchoaverat, abſolveret. Erat enim latiſſimus per ſe dicendi campus, & res digna, in quam omnes eloquentiæ nervos intenderet. Dabat etiam animos ſcribendi hinc odium in *Saracenos*, & *Sultanum Babylonium*: hinc amor patrius erga *Ricardum*, *Anglorum* regem; qui in illo bello tot clariſſimas victorias ipſe clarior peperit, quot vix *Cæſar* unquam tam brevi conſecutus eſt. Hoc ego tam undecunque luculentum *Joſephi* opus diligentiſſime multis in locis quæſivi, nec inveni. Tantum fragmentum magni operis nuper mihi ad manus venit, cum excuterem pulverem & blattas *Abbandunenſis* bibliothecæ; ſed ex quo licuit cætera ejuſdem carminis, tanquam leonem ex unguibus, æſtimare. De *Bello Antiocheno* amplius nihil novi, niſi quod ex eo eluceat *Joſephum* fuiſſe natum *Iſcæ Domnoniorum*; quam urbem tam exquiſite, tam dextere, tam denique magnifice vel ad æthera tollit, ut facile credas muſas ipſas, cum profluenti *Helicone* toto, vati ea concinenti præſentiſſimas adfuiſſe.

Illud

Illud tamen lectorem admonitum volo; nempe libros de *Bello Trojano* poſt mortem *Balduini* ad incudem revocatos: id quod ex multis locis, & hoc præcipue apparet, quod in his poſtremis quarti libri carminibus *Henricum* tertium, qui ſecundus *Anglorum* rex fuit à *Ricardo*, ſub quo mortuus eſt *Balduinus*, cum *Hectore* conferat:

> Tantus in *Hectoreas* audax decreverat iras
> Tertius *Henricus* noſter, quo rege *Britannus*
> Major, quo duce *Normannus*, quo *Françus* alumno
> Riſit, & in bellis gens Martia nacta priorem
> Non illi invidit *Bellonam*, ut *Pallada* nobis.

Sed nunc apponendus librorum numerus. Scripſit de *Bello Trojano* libros quinque. Librorum de *Bello Antiocheno* numerus, quia tantum fragmenta vidi, mihi ignotus. Plura etiam præter hæc ſcripſiſſe eum dubium non eſt, quæ fortaſſe temporis injuria omnino extinxit. Utinam extarent, quæ juvenis præluſerit: videlicet *Epigrammata*, & nugæ amatoriæ, ut & in hac quoque parte autoris non modo elegantiam, verum etiam ingenii felicis acumen approbaremus. Vixit, ut conjectura eſt, ad juſtam uſque ſenectutem, regnantibus in *Britannia Henrico* ſecundo, *Ricardo*, *Joanne*, *Henrico* tertio.

Hæc cum ſcripſiſſem, prodiit *Joſephi* opus interpretis de *Bello Trojano*, typis excuſum *Germanicis*; ſed tam corrupte, ut ſi pater ipſe in prolem redivivus oculos converteret tam informem, cognoſceret plane nunquam. Utque fucus edito præfigeretur libro, *Cornelii Nepotis*, *Romani*, nomine inſcriptus eſt.

CAP. CCXVIII. *De Alexandro Nechamo.*

ALEXANDER *Nechamus* inter ſuæ ætatis ſcriptores locum poſcit plane honorificum, quem & per me modo accipiet. quanquam, quæ ejus fuit in nullo non eruditionis genere peritia, magnæ eloquentiæ laudatorem jure quodam optimo videtur expectare. Quid ergo faciam? An torrentis facundiæ juſtis deſtitutus ornamentis tacebo? Præſtabo certe quod potero; nec unquam committam, quicquid alii ingrati fecerint, ut tam clari hominis gloria ſilentio

tio obſcuretur. Nolo te igitur neſcire, lector, *Alexandrum Verolamii Catyeuchlanorum*, vel, ut nunc loquuntur, *Albani* natum fuiſſe. Nam in titulis veterum exemplariorum *Alexander* de *Sancto Albano* frequentiuſcule appellatur. *Petrus Bleſenſis*, archidiaconus *Badunenſis*, ſic inſcripſit literas: *Dilecto Magiſtro, ſocio & amico, Alexandro de Sancto Albano.*

Nunc ut ejus natalis locus mihi eſt percognitus, ita & ejuſdem à pueritia inſtitutio mihi non ignota; quando ipſe in libro de *Laude Sapientiæ divinæ* ſuam vitam fuſius, tanquam tenui penicillo in levi tabula, depingit his verſibus:

Quod ſi forte fores claudat [tibi] *Claudia*, clauſtrum
 Martyris *Albani* ſit tibi tuta quies.
Hic locus ætatis noſtræ primordia novit,
 Annos felices, lætitiæque dies.
Hic locus ingenuis pueriles imbuit annos
 Artibus, & noſtræ laudis origo fuit.
Hic locus inſigneis, magnoſque creavit alumnos,
 Felix eximio martyre, gente, ſitu.
Militat hic *Chriſto*, noctuque dieque labori
 Indulgens ſancto, relligioſa cohors.
Hæc te ſuſcipiet placido gratoque favore,
 Optabit tutor quilibet eſſe tuus.
Hic locus hoſpitibus ſeſe debere fatetur;
 Quos admittit honor, janitor iſte loci.
Hortarer te *Parriſios* parteſque remotas
 Viſere, ſed terret me maris unda tumens.
Vix aliquis locus eſt dicta mihi notior urbe,
 Qua modici pontis parva columna fui.
Hic artes didici docuique fideliter; inde
 Acceſſit ſtudio lectio ſacra meo.
Audivi Canones, *Hipocratem* cum *Galieno*,
 Jus civile mihi diſplicuiſſe neges.
Si ſuſpecta tibi loca ſunt ſolennia, noſtræ
 Intra ſepta domus tutior eſſe potes.
Urbs vires experta tuas, *Gurmunde*, per annos
 Septem, ni fallor, vix tibi deeſſe volet.
Non moriar totus, dum tu ſervaris in eſſe,
 Cum ſis ingenii gloria magna mei.

Eſt

Eſt etenim in confeſſo *Nechamum*, accreſcente matura ætate, ſectæ canonicorum *Auguſtinianorum* ſe addixiſſe; ea tamen lege atque omine, ut ſanctius viveret, & quietius ſtuderet. quorum utrumque ex voto aſſecutus eſt; uſque adeo, ut ingentem canonicorum nomini gloriam, literis autem priſtinum decus pepererit. Veriſſima loquor. nam pro religione tam integre obſervata viſus eſt, & merito quidem, omnium digniſſimus, qui gubernationem *Corinienſis*, alias *Cirenceſtrenſis*, cœnobii acciperet, anno à *Chriſto*, ut ego didici, 1215.

Porro quod literis ſuum decus aſſeruerit, abunde teſtantur ejus libri magno labore, at majore fructu in lucem editi. Quis crederet tantum reconditæ eruditionis, illo præſertim ſæculo, penes unum fuiſſe? Ego vero, ne fucum lectori faciam, ingenue fateor me ejus opera aliquando incredibili cum admiratione legiſſe; non quod noſtri felicitatem temporis æquarent, ſed quod ſuæ ætatis pleroſque omnes diligentia, acumine, eloquentia etiam præceſſerit. Uſus eſt autem *Aſiatico* quodam dicendi genere; nempe copioſo, luculento, & florido. Nec unius tantum ſcientiæ cognitioni ſtrenuam navavit operam, per omnes doctas artes evagatus eſt. Atque his quidem modis in clarum oratorem, in philoſophum, in theologum tandem evaſit. Quid quod & poeſim ſumme dilexerit. Certe, cum in multis libris, tum præcipue in opere de *Laude Sapientiæ*, in quo ſeipſum plane vicit, & in libello de *Officio Monachorum*, qui tamen ab aliquibus *Anſelmo*, ſed falſo, adſcribitur, ſe facilem juxta ac dulcem poetam oſtendit. Nihil ibi impolitum, nihil inconcinnum, nihil denique invenuſtum; ut nihil interim dicam de materia ex ipſo virtutis fonte limpidiſſimo ubertim ſcaturiente.

Sed quid ego in unius libelli laude demoror? Effundam ſimul omnia ejus operum nomina. edidit enim

Commentarios In Eccleſiaſten.
In Cantica Cantic.
In Pſalmos *Davidis*.
In Symbolum *Athanaſii*.
In *Martianum Capellam*.

Humilitas vera.
De Horto paradiſi.

Scripſit præterea

Correctiones Bibliæ.
Mythologiam.
Quæſtiones.

Prometicum, carmine proſa intermiſta.	Sponte ſua genius.
Exorciſmum, ſive Baptiſterium.	Huic operi talis præponitur titulus.
Vocabularium Biblicum.	Poſthæc de ſingulis libris bibl.
Conciones.	
Speculum Speculationum libr. 4.	Paradiſum voluptatis ſubdiv.
Concordantias.	
De Laude D. Virginis.	
De Converſione D. *Magdalenæ*.	
De Laude Sapientiæ Divinæ, carmine elegiaco,	Gloria majeſtas.

ad *Gurmundum*, *Claudiani* cœnobii abbatem, ac candidum ſuum patronum.

De Rebus creatis in ſpecie.	
De Naturis rerum, opus varium & elegans.	Forma decens.
De Utenſilibus.	Cum rerum notitiam.
De Vita monaſtica, carmine elegiaco.	Quid deceat monachum.
Iſogogicum,	

quo opere de grammatica agitur.

Habes, ſtudioſe lector, nomenclaturas operum *Necbami*, quæ hoc noſtro tempore in bibliothecis *Britannicis* extant. nunc reliqua, quæ mihi de illo ſunt cognita, perſequar. *Annales Corinienſis* cœnobii tribus ſeriatim annis, nec ulterius, ejus mentionem faciunt. unde ego conjectura ducor *Alexandrum* tertio ſuæ præfecturæ anno (nam alia inſignitum fuiſſe dignitate hactenus non legi) mortem obiiſſe. Quod autem ſequitur à multis audivi, &, ſi recte memini, in libro *Joannis Roſſi*, *Verovicenſis*, de *Epiſcopis Vitarum*, ſive *Wicciorum*, legi: nempe illum ſepultum eſſe in ipſo clauſtro cœnobii, quod *Vigorniæ*, ut nunc loquuntur, celeberrimum eſt. cujus & hoc epitaphium:

Eclipſin patitur ſapientia, ſol ſepelitur,
Qui dum vivebat, ſtudii genus omne vigebat.
Solvitur in cineres *Necchami*, cui ſi foret hæres
In terris unus, minus eſſet flebile funus.

Dixerit hic aliquis, quid fuit in cauſa, quo minus *Corinnii* inter canonicos ſepeliretur. Huic ego reſpondebo,

magnam

magnam ei fuiſſe cum quodam epiſcopo *Vigornienſi* familiaritatem; cui comes facundus erat, cum *Italiam* & *Romam*, principem rerum urbem, inviſeret. At mihi non liquet num *Italiam*, ante acceptam monaſterii gubernationem, an poſtea, petierit. Nihilominus mihi quidem mea conjectura quodammodo perſuadet, ut credam *Alexandrum*, nondum abbatem, comitem *Vigornienſis* antiſtitis in *Italia* fuiſſe, nec tum primum illam vidiſſe regionem; ſed & alias ſæpe *Galliam* ſimul & *Italiam*, ſtudendi gratia, celebraviſſe. Atque hinc etiam tam illuſtrem ſibi è bonis literis famam comparaſſe. adde huc, quod amicitiam, quæ illi cum *Vigornienſi* accreverat, ita ſtabilis poſtea ſemper permanſerit, ut ſola dirimeretur morte; tum, ut veriſimile eſt, ingruente, cum ille ſe ad epiſcopum de more contuliſſet.

Hæc ego de ejus ſepultura prolixius forſitan, quam neceſſe fuit. ideoque finem dicendi facerem, niſi me *Alexander*, *Eſſebienſis* monaſterii Prior, interpellaret. Non hic audeo quidquam in re obſcura pronunciare. Fieri tamen potuit, ut *Nechamus* ex Priore *Eſſebienſi* abbas *Corinienſis* factus ſit. & carmen de *Faſtis*, quod *Eſſebienſi* adſcribitur, ſtylum *Nechami* quodammodo refert. Per me tamen ſuo quiſque gaudeat judicio. Ego hoc ſolum ago, ne *Alexandri Eſſebienſis* fama ſilentio prematur. Quare ejus carminis guſtum cultoribus muſarum in præſentia exhibebo. Sic ille de *D. Andrea* cecinit:

Quem primum proprio cœli rex ore vocavit,
Andreas aderit primus in ore meo.

Sic etiam de *Epiphania*:

Una dies tribus eſt præclarus inclyta geſtis,
Inque tribus triplicem continet illa typum.
Chriſtum, feſta, fidem decorabant amne *Joannes*,
Et vino *Chriſtus*, muneribuſque Magi.

Et rurſus de *Annunciatione* D. Virginis:

Angelicis verbis dum credit fœmina, Verbi
Fit mater, Verbum, quod Deus eſt, fit homo.

Ibidem de *Philippo*:

> A *Scythica* pellit tenebras regione *Philippus*,
> Et radiis fidei barbara regna nitent.

De *Edmundo* quoque Martyre hos verſus ſcripſit:

> Hoſtis eum tandem vinclis & verbere torquet,
> Imber telorum tertia pœna fuit.
> Ille polo mentem, gentili colla mucroni
> Tradit, & efficitur victima ſacra Deo.

En, quem ſum pollicitus, guſtum *Alexandrini* carminis exhibui. Tu nunc mecum, candide lector, & *Corinienſi* & *Eſſebienſi* ex æquo applaude, ac vale.

CAP. CCXIX. *De Sampſone Durovernenſi.*

SAMPSON, monachus *Durovernenſis*, quo loco fanum Servatori ſacrum eſt, aſſidua divinæ ſcripturæ imprimis animum paſcebat lectione. Senſerat ex eo fructum quidem magnum labore; quo ne ſolus perfrueretur, late felicia ſparſit ſemina, frequenti ad populum concione habita. Extant quoque ejus in *Claudiana* bibliotheca *Homiliæ*, opus elegans, eruditum, pium; ſed *Latine* ſcriptum.

CAP. CCXX. *De Daniele Morilego.*

DANIEL, *Morilegus* à villa natali dictus, *Iſiacas* juvenis ſcholas ſtudioſiſſime excoluit. maturior annis factus, *Lutetiam Pariſiorum* inviſit. Poſtremo mathematicæ artis cupiditate inſolita tactus, animum ad *Arabes* ea ætate imprimis eruditos adjecit; quorum & diſciplina tunc late in *Hiſpania*, qua ſtat *Toletum* civitas ampliſſima, floruit. Profectus igitur *Toletum*, *Arabum* ſcrinia excuſſit; & quod quærebat maxime, tandem invenit. Hinc enata repetendi patriam cura, cui dum ſubſervit, inter redeundum fit obviam *Joanni Oxonienſi*, epiſcopo *Nordovicano*, à quo liberaliſſime acceptus eſt; ſtudebat enim & ipſe rei mathematicæ. Unde, nacta temporis opportunitate, duos libellos, unum de inferiori, alterum de ſuperiori parte mundi, edidit, ac *Joanni Nordovicano* conſecravit.

CAP.

CAP. CCXXI. *Richardo Anguillariano.*

RICHARDUS, *Anguillarianus* monachus, in ipſis *Girviorum* paludibus, qua inſula, ab anguillis nomen deſumens, molli conſurgit clivo, ſacroſanctæ cognitionis ſtudio ſe totum contulit: hac tamen lege plane æquiſſima, ut ſuccisivis libere horis hiſtoriarum ſcriptoribus invigilaret; unde & utrinque tandem, veluti ex agris ſolicite cultis, læta excrevit ſeges, quam nec ſibi avarus uni conſervavit. *Anguillarianæ* res geſtas inſulæ deſcribere magno ſtudio aggreſſus, majori conſummavit. Hinc prima inſtitutio eccleſiæ, cui nomen à loco *Cratilli* vallis, per *Auguſtinum*, *Anglorum* apoſtolum, poſitæ *Ethelberti* Magni conſilio, cognita eſt. Hinc etiam liquet *Etheldredam* reginam, filiam *Annæ* orientalium *Anglorum* [regis,] monaſterii fundamenta ibidem, tanquam in ditione paterna, jeciſſe. utque hæc poſtea violentia *Angeri* & *Ubbonis* miſere concuſſa fuerint; ac poſtremo beneficio *Ethelwuolphi*, epiſcopi *Simenorum*, reſtituta, & inſigniter aucta fuerint. ſic ille antiquitatem ſui collegii, alioqui perituram, optimo ſane conſilio, integram conſervavit; ac tandem in lucem emiſit. Ab ejus obitu opus à quodam incerti nominis monacho, ſed ejuſdem loci incola, inſigni acceſſione exauctum eſt.

CAP. CCXXII. *De Hugone Kircoſtallenſi.*

HUGO, *Kircoſtallenſis* monachus, *Bernardinæ* ſectæ adoleſcens ſocium ſe adjunxit; imperiumque *Rodolphi Hagethi*, olim equitis ſtrenuiſſimi, poſtea abbatis vigilantiſſimi, primum *Kircoſtallenſis*, deinde & *Fontani* monaſterii agnovit. Is, quia intellexerat fuiſſe incrementa magna & illuſtria hominum ſuæ religionis, nec minora baſilicarum ſumptibus infinitis quotidie excreſcentium, honeſto quodam animi ſtudio, alacritate atque adeo impetu ardebat *Res geſtas* in *Anglia* à *Bernardinis* victuris commendare chartis. id quod & *Thurſtinus*, archiepiſcopus *Eboracenſis*, antea, ſed ſuccincto libello de *Origine Fontani Monaſterii*, præſtiterat. Atque, ut illud apte, ſignificanter, accurate præſtaret, rationem diſquirebat expeditam. Quærenti, *Fontes*,

eximii nominis monaſterium, à quo, velut ab equo *Trojano*, alia plurima prodiere, materiam præſentem, eamque cum amplam, tum plane claram exhibuere.

Lætus hoc omine, *Serlonem* in conſilium ſuſcipiendum putavit. Ille, olim canonicus *Eboracenſis* eccleſiæ, pertæſus ſtrepitum, faſtum & pompam rerum humanarum, relictis fortunis & quidem ſplendidis, *Fontes*, hauſurus dulciores ſanctæ vitæ aquas, alacriter petiit. *Serlo*, qui tum ex monacho *Fontanenſi Kirchoſtallenſis* factus eſt, agens annum vitæ pæne centeſimum, videns quo tenderet *Hugo*, collaudatum egregie in ſingulis inſtruxit. Dictabat *Serlo*; dictata excepit ille, ac exceptas in ſuas lucide diſtribuebat partes. Sic hiſtoria rerum à *Bernardinis* in *Anglia* geſtarum in volumen accrevit, circa primos *Henrici* tertii regis annos. Dedicavit opus *Joanni*, *Fontano* abbati.

CAP. CCXXIII. *De Radulpho Eleemoſynario.*

RADULPHUS *Eleemoſynarius*, *Viſimonaſterienſis* cœnobii alumnus, *Benedictinas* ſanctiones religioſiſſime coluit; idemque bonas literas tanto animi ſtudio proſecutus eſt, ut majori nemo homo facile potuerit. Præcipuas tamen ſtudiorum partes, ut pium monachum decuit, theologiæ conſecravit. In qua tantum promovebat, quantum hæc noſtra felicia tempora collaudarent. Conciones igitur de rebus ſacris frequentes cum privatim in ſuo collegio, tum etiam publice in noſtra urbe habuit; quibus ita auditorum ſuorum animos contemplatione rerum cœleſtium inflammavit, ut ſordes rerum humanarum facile contempſerint.

Viderat hanc honeſtiſſimam in formandis bonis moribus ſedulitatem *Laurentius* abba, genere *Nortomannus*, vir quidem, ut ex ejus libris apparet, bene doctus; & *Radulphum*, præ cæteris ſuis monachis omnibus, arcta quadam familiaritate ſibi conjunxit. Deinde etiam, ne artes ſine honore eſſent, præfecit illum cœnobiolo ſuæ ditionis, ut liberrime, tanquam in alto, ſed ſancto otio, ſtuderet, ſimul & ſcriberet.

Eſt locus non longe ab *Henlegia*, foro celebri in ipſa *Tameſina* ripa poſito, diſſitus, quem *Hurſtelegam* vocant; ubi

ubi etiam nuper monachi *Chriſto* Opt. Max. ſerviebant. Fuit hic non paucos per annos; &, motore *Laurentio* abbate, conciones, quas olim pro populo graviſſimas habuerat, cœpit non ſine ſumma induſtria in unum volumen cogere: eratque mox novum opus dedicaturus ſuo abbati, niſi mors talem ſibi patronum, nondum abſoluto libro, abſtuliſſet. Poſtea tamen quod *Laurentio* deſtinaverat, *Gualterio* abbati, ejus ſucceſſori, dedicavit. Scripſit præterea *Homilias*, opus luculentum, in quibus ſacræ ſcripturæ locos non obſcure interpretatur. Legi & hunc fuiſſe tandem abbatem *Viſimonaſterienſem*.

Sed jam mihi rogandus eſt lector, ut patientem præbeat aurem, dum ego aliquid, conjectura tantum uſus, de *Radulphi* cognomine leviter attingam. Annis abhinc duobus fui in bibliotheca *Nordovicenſi*, bonis refertiſſima libris, inter quos erant *Homiliæ* titulo *Radulphi Actonis*; quas puto, quanquam exemplaria nondum contulerim, eaſdem eſſe cum *Homiliis* hujus, de quo nunc ſcribimus, monachi. Hæc mea eſt conjectura de cognomine *Radulphi*.

CAP. CCXXIV. *De Stephano Longoduno.*

STEPHANUS *Longodunus*, ad literas natus & compoſitus, ardenti quodam ſtudio, quo totus in libris flagrabat, raptus *Lutetiam*, urbem *Pariſiorum* nobiliſſimam, fauſtis avibus petiit; ubi illis temporibus, quemadmodum & nunc, celeberrimum fuit eruditorum virorum gymnaſium. Hic ita omnes diligentiſſimi hominis partes adimplevit, ut inter præcipuos dialecticos, philoſophos, theologos præcipuus haberetur. Jamque comparata fama maxima, & laurea theologici nominis, tum præterea fortuna ſplendida, (erat enim canonicus *Marianæ* eccleſiæ, quæ in urbe *Pariſiorum* præcipua eſt) cogitaverat reliquos vitæ annos ibidem tranſigere: cum ecce, à . . . . . pontifice *Romam* accitus, tantum non coactus eſt *Pariſios* relinquere. Ad urbem autem veniens, inſigni & liberalitate & humanitate acceptus eſt; deinde, rogante pontifice, inter *Palatinos* Palatinus & ipſe profitebatur, idque publice, theologiam. Dumque hæc fierent, & *Stephanus* in magna apud *Romanum* gratia eſſet, ... *Cantiorum* archiepiſcopus obiit, & monachi *Cantuarienſes*

tuarienſes de more novum paſtorem eligebant; quem ut pontifex *Romanus* approbaret, ſtatim nuncii *Romam* miſſi ſunt. Quo cum veniſſent, cauſam aperuerunt. tunc pontifex ad ſolitas artes recurrens, cauſabatur neſcio quid. tandemque res eo deducta eſt, ut in locum electi à monachis archiepiſcopi *Stephanum* ſubſtitueret. Satis enim ſatis ſciebat illum in *Anglia* magno uſui ſibi futurum; utpote hominem à ſeipſo, non ab *Anglo*, honoribus auctum. Deſtinati poſt hæc nuncii ſunt, qui in *Britanniam* advolarent, peterentque à *Joanne*, ut id ratum faceret, quod *Romanus* decreverat. Ille autem, ut erat animo excelſo & plane invicto, tantam injuriam non ferens, *Stephanum* regno ſuo ſtatim interdixit. Pontifex *Romanus* ſemel atque iterum ad regem reſcripſit; quem cum prorſus implacabilem vidiſſet, autoritate uſus, audacter, neſcio an prudenter, *Stephanum* in *Cantiorum* archiepiſcopum conſecravit. Quid multis moror? Princeps, quieti ſtudens, poſt longas *Romani* preces, *Stephanum* admiſit in *Angliam* venientem. nec multo poſt, indicto per pontificem *Romanum* generali concilio, repetiit *Italiam* archiepiſcopus.

Interea *Joannes* rex ex dyſenteria mortuus eſt *Nevarci*, quod poſitum caſtellum eſt ſuper ripam *Terenti* fluminis. *Stephanus* autem, finito concilio, poſt tres annos domum rediens, *Henrico* tertio gratus eſſe modis omnibus ſtuduit: quo etiam annuente, annuente & *Romano* pontifice, *Thomas Becketus*, *Cantuar*. archiepiſcopus, à *Stephano* tranſlatus, & in Divorum album relatus. in qua pompa non tantum veteres ſuæ eccleſiæ theſauros exhauſit, verum etiam ingens pondus æris alieni conflavit, non ſine detrimento ſucceſſorum ſuorum plane maximo. Præſtiterat reliquiſſe cineres ſepulchro veteri. Qualiſcunque vivus erat, mortuus certe talia nec ambiebat, ſed neque ſentiebat.

Vix celebritatem tranſlationis finierat, cum tertio *Romam*, jubente illuſtriſſimo *Henrico*, iter adornaret. quo tempore ab *Honorio* pontifice ſumma cum humanitate tractatus, & Cardinalitia dignitate donatus fuit. Poſtremo, perfecto negotio, quod à principe in mandatis habuit, reverſus in *Angliam*, concilium *Oxonii* celebravit; in quo oblatus illi fuit quidam *Pſeudochriſtus*, ſtigmata vulnerum in corpore ſuo oſtentans, nec defuit *Maria* ejuſdem farinæ.

Fratrem

Fratrem habuit non omnino illiteratum, hominem ambitioſum. is enim inſtructus animum ad archiepiſcopatum *Eboracenſem* adjecit; quem & accepiſſet, niſi principis judicium prævidiſſet, non eſſe publicæ utilitatis, ut univerſa eccleſiæ *Anglicanæ* juriſdictio duobus germanis fratribus, *Romani* epiſcopi fautoribus, cederet.

Sed nunc à dignitate ad literas; quas ita exercuit, ut omnes fere libros non ſolum veteris, verum etiam novi inſtrumenti commentariis illuſtraverit. Quare operæ pretium erit recenſere titulos librorum, quos ſcripſit, & etiam nuper extabant in bibliotheca *Stratofordenſi*, propter *Lugiæ* flu. ripas.

Super XII. Prophetas.
In Pentateuchum.
In Eccleſiaſtem, & Eccleſiaſticum.
In libros Regum, & Paralipomena.
In *Tobiam* & *Judith*.
In libros *Maccabæorum*.
In Cantica & Parabolas *Solomonis*.
De Pœnitentia ſub perſona *Magdelenæ*.

Scripſit præterea *Hexameron* carmine heroico, quem librum, à *Durouerno* ad *Iſidis Vadum* tranſlatum, in collegio *Cantiano* aliquando inveni. Extat & libellus *Quæſtionum* titulo ab eo editus; & alter de *Benedictionibus* datis in monte *Ebal* & *Maledictionibus*.

CAP. CCXXV. *De Petro Canonico.*

PETRUS à fano Servatoris, quod juxta portam veterem *Londini* nuper enituit, canonicus fuit. At quo loco prima ſacrorum rudimenta ſtudiorum imbiberit incertus ſum. Conjectura interim noſtra eum tum *Iſiacorum*, tum *Pariſiorum* ſcholas, more doctis tunc *Anglis* conſuetiſſimo, celebraſſe. Hoc conſtat fuiſſe illum theologum omnibus numeris eruditiſſimum. Id quod facile deprehendere licet ex ejus de *Meſſiæ Adventu*, id eſt, *Jeſu Chriſti* contra *Judæos*, ſive de *Reparatione lapſi*, opere undecunque magnifico; quod per dialogos concinnatum, interlocutoribus *Petro* & *Simone*, dedicavit *Simoni Longoduno Cantiorum* *archiepiſcopo. Nec minus liquet ex volumine, cui titulus

* *Archidiacono.*

titulus inſcribitur *Pantheologus*, monumento videlicet æterno, *Godefrido Lucio*, *Simenorum* epiſcopo, dedicato; quod tanquam ſacræ *Lexicon* ſcripturæ poſteris exhibuit.

CAP. CCXXVI. *De Gulielmo Lanbondenenſi.*

GULIELMUS, Præſes *Lanbondenenſis* cœnobii, vir facundus, idemque doctus, mirifice inardebat cupiditate quadam collaudandi *Robertum Betunenſem*, quondam præſidem *Lanhondeni* monaſterii, in montibus *Brecaniæ* Cathedralibus *Hugonis Lucii* opera inſtituti; poſteaque in *Claudiæ* nobiliſſimæ civitatis ſuburbium, à *Roberto*, favente *Milone* comite, tranſlati. Quare aggreſſus ejus *Vitam* deſcribere, luculento ſatisfecit cupiditati libello; quem & *Reginaldo*, gubernatori *Ventolacenſis* monaſterii, dedicavit. Sic *Robertus*, qui à *Lanbondeno* ad epiſcopatum *Henofortbenſem* tranſlatus eſt, poſteritati commendatiſſimus factus eſt.

CAP. CCXXVII. *De Gualtero Conventuenſi.*

GUALTERUS *Conventuenſis*, alias *Conventrenſis*, homo jam gravis annis & multa rerum experientia, cupiens ſui nominis famam, aliquo inſigni monimento, non modo illuſtrem, verum etiam longiſſimam facere, animum ad ſcribendum appulit. In quo negotio talem ſibi deſumpſit materiam, qualem ſciebat cum ſibi, tum populo gratam, jucundam, utilem futuram. Hiſtoriam igitur aggreſſus eſt magno animo, quam etiam inchoatam ab origine *Britannorum* ad ſua tempora majoribus animis deduxit. Secutus eſt autem hos præcipue autores *Anglos*, *Galfredum Arturium Monenſem*, *Hovedunum*, & *Henricum Venantodunenſem*; ita tamen, ut multa addiderit, non ſine fide, quæ nuſquam apud illos leguntur. Unum certe defuit homini, alioqui claro: nam quanquam fide & lucido ordine nuſquam, facundia tamen ſæpiuſcule deſtitutus erat. quod non autoris, ſed ætatis potius vitium fuit. Vixit, regnantibus *Joanne* & *Henrico* tertio.

CAP.

CAP. CCXXVIII. *De Caducano Bannochorenſi.*

CADUCANUS, *Bannochorenſis* epiſcopus, rerum peritiſſimus theologicarum, relicta ſacrarum inſularum dignitate, ſocium *Bernardinis*, *Durenſe* monaſterium incolentibus, ſe præbuit. Rarum hoc equidem exemplum, ut quis opimas fortunas macra commutet tenuitate. At quæ hominis erat pietas, cœleſtia terrenis merito prætulit. Sed neque ſtudiorum ejus interea elanguit ſucceſſus. edidit enim *Homiliarum* volumen, opus eruditum; ac præterea librum, cui titulus *Speculum Chriſtianorum.* Obiit anno D. 1225.

CAP. CCXXIX. *De Richardo Regioſilvano.*

RICHARDUS *Regioſilvanus*, *Saxonice* Cuningeſthorp, relicta patria, facundam celebravit *Galliam*, totus operi intentus literario. Quo tempore *Agnellus Piſanus*, novus *Franciſcanæ* cultor religionis, in *Galliam* venit. hujus delectatus ille conſuetudine, ſocium ſe *Franciſcanis* jam ſeniculus presbyter adjunxit; & *Ciſalpinis* evangelicam primus ſui ordinis paupertatem prædicavit. Acceſſere ibidem ad numerum *Richardus Devonienſis* & *Gulielmus Eſchebius*. Hi quatuor bonis in *Britanniam* avibus anno D. 1224. pervenerunt, & ſedem primam *Londini* in *Frumentario* monte ſibi poſuerunt; ut *Thomas*, *Franciſcanæ* ſcriptor *Hiſtoriæ*, enarrat. Conjuncti eis poſtea *Hugo Baldochus* & *Philippus* concionatores. *Eſchebius* vero *Iſidis Vadum* petiit una cum *Agnello*, qui & ſcholam ibidem ſuis jam numero auctis poſuit.

CAP. CCXXX. *De Joanne Ægidio.*

JOANNES *Ægidius*, cupidiſſimus excolendi mentem bonis ſtudiis, relicta *Anglia*, *Lutetiam Pariſiorum* recta ſe contulit. ubi poſt juſtas vigilias & ſudores, tantum abfuit, ut vel oleum vel laborem perdiderit, ut in re literaria principem locum obtinuerit. Hoc quo facilius jam pio lectori innoteſcat, rationem ejus ſtudiorum, ex hiſtoria *Nicolai Tripodis Angli*, alias *Triveti*, deſumptum, in medium

adferre

adferre non recuſabo. Dialecticam & philoſophiam principio aggreſſus, quadam rara ingenii dexteritate clarus in utraque evaſit. Hinc illi ad medicinam gradus, in qua etiam uſque adeo promovit, ut artem publice in ſcholis *Pariſiorum* profeſſus ſit. & apud plebem, non ſine quæſtu plane maximo exercuerit. Tum vero de loco mutando cogitans, *Peſſulanum* montem non inglorius petiit; ubi, fama & fortunis per medicinæ profeſſionem non mediocriter auctis, cœpit de novo medendi genere ſecum altius rationes inire, quod animo, quantumvis languenti & morbido, præſentiſſime mederetur. Illuc igitur, unde abiit, rediit, nempe *Lutetiam*, & ſe totum theologiæ dedicavit, quam etiam & ante, ſed ſummis labiis, guſtaverat. Et hic labor quoque pulcherrime proceſſit.

Jam *Dominicanorum* ſecta, jactis novæ religionis fundamentis, mirum in modum creſcere cœpit, & maximo in honore haberi. huic, relictis fortunis omnibus, ſe dedicavit, non ſine publico ejus ſectæ uſu. Nam in *Ægidii* gratiam permiſſum eſt, ut *Dominicani* etiam intra ſui cœnobii ſepta duas ſcholas *Lutetiæ*, vel ut alias legi, in *Iſidis Vado* haberent; in quibus & ipſe cum alias artes, tum præcipue theologiam profitebatur. Quid multis moror? cum lector avidus forſan expectet, ut libros ab illo editos indicem: quorum ego, quæ mea eſt in hac parte infelicitas, nihil prorſus vidi. Fertur tamen ſcripſiſſe

De Re Medica.
De Prognoſticis.
Homilias.
Morales Theologiæ Interpretationes.

Vidi aliquando in *Iſidis Vado* cujuſdam *Ægidii*

De Productione Rerum.
De Cognitione Angelorum,
Et de Menſura Angelorum.
De Eſſe & Eſſentia.
De Formatione Corporis humani.
De Laude Sapientiæ divinæ.
De Prædeſtinatione & Præſcientia Dei.
De Paradiſo & Inferno.
De Reſurrectione Mortuorum.
De Materia Cœli.

libellos non ineruditos; at an *Ægidium* hunc noſtrum parentem

parentem habuerant, non temere pronuncio. Vixit regnante *Henrico* tertio, *Anglorum* rege.

CAP. CCXXXI. *De Alexandro Aleſio.*

ALEXANDER *Aleſius*, juvenis ſummæ ſpei, relicta *Britannia*, *Lutetiam*, nobiliſſimam *Gallorum* civitatem, petiit, ſtudendi gratia; non ignarus locum, paulo à patria remotiorem, ſibi & honori & uſui futurum. Id quod adeo ejus opinionem non fefellit, ut omnino veram probaverit. Nam honor ei magis magiſque indies per totam adcrevit academiam. Argumenta hujus quanquam plura non deſunt; unum tamen juvat, quia illuſtrius eſt, in medium adferre. *Euſtathius* enim, nobili genere natus & purpureo galero inſignis, *Alexandro* hunc honorem detulit, ut eum ſibi in præceptorem admitteret. Quanto vero nunc uſui fuerit, res ipſa ita abunde ſe declarat, ut probatione non egeat. Nam quis uſus literarum major vel optari quidem poteſt, quam, ut in eruditum evadas, &, publicæ ſerviens utilitati, alios erudias. Quorum illud noſter *Alexander* magno proventu accepit, hoc majori dedit. Fuit enim illo ſæculo, ſiquis alius, clarus philoſophus, juxta ac theologus, quanquam facundia, quid enim manifeſta negem, tantis nominibus impari: & docebat tam magno cum fructu, ut à ſuis auditoribus, quos multos habuit, & inter cæteros, ut *Tritemius* refert, *Joannem Dunſcottum* famoſiſſimum, & *Bonaventuram*, teſte *Hertmanno Schedelio*, tantum non pro numine haberetur.

Sed ille qua erat modeſtia, inanes gloriæ fumos contempſit, & *Franciſcanorum* collegio, poſthabitis fortunis omnibus, ſe inſeruit: non ut ceſſator, quales hodie omnes plerique omnes fratres, eſſet; verum ut in ſanctis ſtudiis, depoſita ambitionis & pecuniæ gravi ſarcina, ſtrenuius elaboraret. Sim vaniſſimus, niſi libri ab illo poſtea ſcripti hæc eadem teſtentur, maximeque volumen, quod *Innocentio* quarto, pontifici *Romano*, cui notus ac perinde charus erat, dedicavit. Hactenus de ejus vita, nunc, quos libros ſcripſit, accipe.

Quæſtiones de Anima.
Commentarios in *Job*. Dicitur in Pſalmo.

In

In *Eſaiam*.
In *Hieremiam*.
In *Ezechielem*.
In quatuor Evangelia.
Summam Theologiæ lib. 4. Quoniam ſicut dicit *Boetius*.
Declarationem regulæ *Minorum*. } Reverendo in *Chriſto* patri.
Super Sententias.

Vidi præterea librum ab eo ſcriptum, cui titulus *Mariale*. *Geſnerus* in catalogo ſcriptorum meminit *Diſſertationis* de *Concordia divini Juris* & *humani*. Claruit ſub *Henrico* tertio. Diem obiit *Lutetiæ Pariſiorum*, ubi & ſepultus eſt inter *Franciſcanos*, ut ex inſculpta effigie apparet, quam ejus memoriæ dedicaverunt.

CAP. CCXXXII. *De Michaele Scotto.*

MICHAEL, proprio nomine *Scottus* dictus non à regione natali. nam à fide dignis didici eum in *Dunolmenſi* ditione genitum & ortum fuiſſe, & prima in literis incrementa *Dunolmi* imbibiſſe. Maturior annis *Iſidis Vadum* & *Lutetiam* de more petiit. Philoſophiæ & mathematicis artibus diligentiſſimam exhibuit operam. Conſcendit etiam tandem per gradus vel ad ipſa theologiæ faſtigia; &, quia magiæ naturalis penitiores receſſus inveſtigavit, necromanticus à vulgo creditus. Comparata autem doctarum linguarum cognitione, interpretationi ſe conſecravit, qua parte & bonas artes juvabat, *Rogerio Bacone* non malo teſte in libro de *Linguarum Utilitate*. *Geſnerus Michaelis* meminit, cujus & opus [de *Phyſiognomia* notat.]

CAP. CCXXXIII. *De Petro Henhamo.*

PETRUS *Henhamus*, monachus, ut conjecturam facio, *Vallidenenſis*, omnis antiquitatis, & maxime *Anglicæ*, ſtudioſus, autores, qui de noſtris rebus ante ſua ſcripſerunt tempora, diligentiſſime evolvebat. unde non mediocrem voluptatem, aut utilitatem cepit. Quæ enim voluptas ingenioſo major ulla eſſe poteſt, quam ut animum, ad ſcientiam natum, cognitione rerum ad miraculum variarum informet, oblectet, adjuvet. Rurſus, quæ major utilitas,

quam

quam alieno exemplo virtutem amplecti, vitia vitare, &, quod his non infimum accedit, quod ipſe didiciſti alios docere; quemadmodum noſter *Henhamus* fecit, qui à tempore *Hengiſti Saxonis*, uſque ad annum 1244. res *Anglicas* ſcripſit tam bona fide, quam qui unquam optima: ſed, quæ erant ſæcula, facundia impari. id quod apparet ex veteri exemplari, quod nuper in bibliotheca *Vallidenenſis* monaſterii reperi. Vixit, regnante *Henrico* tertio.

CAP. CCXXXIV. *De Alexandro Caſtrenſi.*

ALEXANDER, *Caſtrenſis* epiſcopus civitatis, quæ antiquitus à *Britannis Civitas Legionum* dicebatur, ab *Antonino* autem *Deva* à flumine celeberrimo ejuſdem nominis præterlabente vocata, claram ſibi per literas, quibus floruit, famam comparavit. Hæc illi fuit rectiſſima ſemita, quæ ad illuſtriſſimi principis *Henrici* tertii, *Anglorum* regis, gratiam pervenit. Unde & poſtea *Caſtrenſis* epiſcopus factus: cum quo novo honore crevit etiam inſigniter principis favor; uſque adeo, ut nihil non ex ejus benevolentia ſperare potuerit. Ille tamen nihil elatior eo factus, relicta ad tempuſculum ſtudia, ut fortem epiſcopum decuit, repetiit; atque pulcherrima ingenii pulchrioris monimenta reliquit. inter quæ extant *Commentarii* ſuper *Pſalterium*.

CAP. CCXXXV. *De Alano Bellioclivo.*

ALANUS *Belloclivus*, *Sudovolca*, non infimum *Iſiacorum* decus ſcholaſticorum, maximam à bonis literis laudem ſibi peperit; & partam adeo *Lutetiæ Pariſiorum* auxit, lector philoſophiæ publicus, & ſacræ lucidus ſcripturæ interpres, ut ornamentum plane eximium doctis *Gallis* videretur. Non paſſus eſt tantam hominis gloriam *Matthæus Pariſius*, fani *Albani* monachus, diſperire. quare in hiſtoria ſua primum locum inter eruditos ejus ætatis facile tribuit *Belloclivo*.

Tomi Primi Finis.

Commentarii
DE
SCRIPTORIBUS
Britannicis,

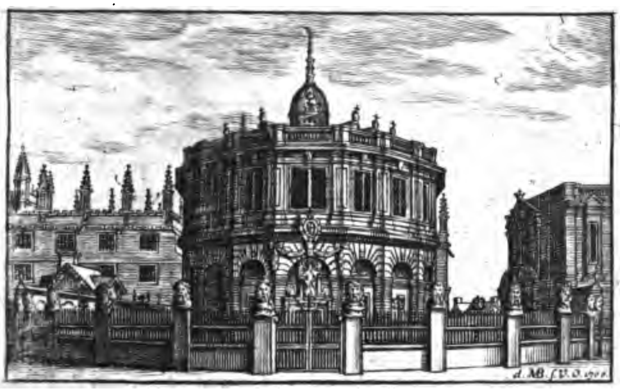
AUCTORE

JOANNE LELANDO

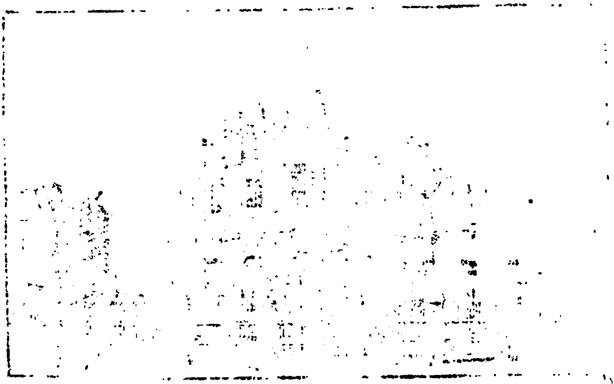
LONDINATE.

Ex Autographo *Lelandino* nunc primus edidit
ANTONIUS HALL Coll. Regin. *Oxon*. Socius.

TOMUS SECUNDUS.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO, MDCCIX.

JOANNIS LELANDI
Commentarii,
DE
SCRIPTORIBUS
Britannicis.

CAP. CCXXXVI. *De Rogero Bacono.*

ROGERUS *Baconus*, *Franciſcanæ* ſectæ imitator, ita diligenter in omnis generis autoribus verſatus fuit, ut ſui ſæculi unicum plane miraculum diceretur. Quare juvat talem tantumque in noſtro catalogo ponere; ejuſque vitam, in ſtudioſi gratiam lectoris, paucis perſtringere. Primos adoleſcentiæ annos *Iſiaci* in rebus dialecticis exegit; unde ingenium, per ſe felix, quaſi accepto à cote novo acumine, felicius reddidit. Maturior ætas philoſophiam tentavit; nec tantum tentavit, verum ingreſſam ita totam penetravit & circuivit, ut nullum locum jam non excuſſum reliquerit. Acceſſit huc tanta in matheſi peritia, quantam ne noſtra quidem tempora, quantumcunque aurea & felicia, conſecuta ſunt. Nota loquor; & hæc quæ ſequuntur, doctis ignotiora non ſunt: nempe *Baconum* ea, ut ita dicam, divinitate in magia naturali (nam procul eſto à ſani judicii viris infamis illa necromantia) exercitatum fuiſſe, ut *Cornelius Agrippa*, *Germanus*, homo eloquentiæ inexhauſtæ, & eruditionis fere abſolutæ, mihi videatur

deatur

deatur in ſua *Occulta Philoſophia* non accedere ad majeſtatem illam, quam noſter *Baconus* præ ſe fert. Hic mihi optarem centum linguas & totidem ora, ut myſteria & miracula rerum, quæ ille in hoc ſcientiæ genere invenit & oſtendit, pro dignitate declararem. Sed quorſum hæc vota? longe præſtiterit tacere, quam pauca de re tanta loqui. Age igitur, quod inſtat, agamus. Jam magnis paſſibus ad ſacras literas feſtinabat; quas ut plenius & purius hauriret, famoſam *Pariſiorum* academiam, id quod ego quibuſdam conjecturis colligo, petiit. Evicit & hunc facile laborem, mira & inſolita quadam ingenii dexteritate; uſque adeo, ut domum reverſus, qui nuper magnus, jam *Iſiacis* merito ter maximus eſſet.

Inter hæc tamen viderat, ut erat acerrimo judicio, quiddam ſibi ad orbem literarum deeſſe: nempe linguarum cognitionem. Quare ſtatim non levem operam cum *Hebraicæ* tum *Græcæ* linguæ adhibuit. Porro *Eadmundum Abbodunenſem*, qui poſtea archiepiſcopus *Cantiorum* fuit, & *Richardum Fiacrium*, *Dominicanum*, amicos, & ſtudiorum ſocios ſumme coluit. Denique ingentem librorum numerum ſcripſit, qui olim, in multa exemplaria diffuſi, religioſiſſime per totam *Britanniam* in bibliothecis ſervabantur; nunc autem, pudet dicere, partim è ſuis forulis exciſi, & furto, cuſtodum negligentia, ſublati, partim mutili, direptis hinc inde quaternionibus, facti, tam raro comparent, ut facilius ſit *Sibyllæ* folia colligere, quam nomina librorum quos ſcripſit. Hi tamen adhuc extant:

De Logica.	
Commentaria in librum *Avicennæ* de Anima.	
De ſeptem Experimentis.	
De Secretis.	Interrogationi tuæ.
Epiſtola inſtar libelli ad *Clementem* Pont. *Rom.*	Sanctiſſimo patri.
De Utilitate Linguarum.	Multæ præclaræ radices.
De Scientia perſpectiva continenti novem diſtinctiones.	Cupiens te.
De Fluxu & Refluxu maris *Britannici*.	Viſis effectibus.
De Rebus Metallicis.	
De Utilitate Aſtronomiæ.	Poſt locorum deſcriptionem.
De Cœlo & Mundo.	
De Impedimentis Sapientiæ.	

Commen-

Commentarii in libros Sententiarum.
Super Pſalterium.
De Aſpectibus Lunæ ad alias Planetas.
De Operibus non occultis.
De Victoria *Chriſti* contra *Antichriſtum*. Ne ſum propheta.
De Copiæ vel Inopiæ Cauſis.
De Retardatione ſenectutis. Cogito & cogitavi.
Antidotarium.
De Gradibus Medicinalibus.
De Locis. Quoniam infinitum eſt.
De Arte Memorativa.
De Centris gravium vel Planis.
Parabolæ de Quadratura.
De Rebus Alchymicis, alias Speculum Alchymiæ.
De Communibus Naturalibus, lib. 4.
De Speciebus & Legibus multiplicationum.
De Forma in Speculo reſultante.
De Vita *Edmundi*, archiepiſcopi *Cant.*

Floruit ſub *Henrico* tertio, *Anglorum* rege. Obiit *Oxonii* anno à *Chriſto* nato 1248. & ibidem ſepultus eſt in eccleſia *Franciſcanorum*. Catalogus eruditorum collegii *Maridunenſis* meminit alterius *Baconis*, viri eruditi.

CAP. CCXXXVII. *De Joanne Annævillano*.

JOANNES *Annævillanus*, qui & corrupte *Hantvillenſis* & *Nantvillenſis* dictus, ex *Annævilla Neuſtriæ* oriundus, at in *Britannia* inſula ortus, ita ſe in bonis literis adhuc juvenis feliciter exercuit, & præcipue in poeſi, ut vir factus, vel miraculum eloquentiæ profluentis ſæculo alioqui tum barbaro viſus ſit, & quidem *Pariſiis*. concinnavit autem opus, ut ea tulit ætas, ſane elegans, venuſtum, ſplendidum: in quo ſubinde encomiaſtes, aliquando etiam & ſatyricus. Nomen autem operi à *Græco* derivatum fonte inditum eſt, videlicet *Archithrenius*, ab inſigni lamentatione. Patriæ vero memor, *Bruti*, & *Britannorum* gratiſſimus cum antiquitatem tum gloriam deprædicat. *Lodovicus Vives* libro tertio de *Diſciplinis*, *Lilius Gregorius Gyraldus* dialogo de *Hiſtoria Poetarum* quinto, & *Geſnerus* in *Scriptorum Catalogo* præclaram *Annævillani* faciunt mentionem. Illuſtrat nomen *Henrici* tertii *Annævillanus*, unde & liquet, quo tempore floruerit.

CAP. CCXXXVIII. *De Aldruido.*

ALDRUIDUS nomen mihi *Saxonicum* quiddam perſonare videtur, quod ſenem Drugonem *Latine* exprimit. Erat ille in penitioribus philoſophiæ & magiæ exercitatiſſimus, ut manifeſte apparet ex ejus libello, quem de *Quintis Eſſentiis* curioſulus compoſuit. quem & ego *Londini* in bibliotheca *Dominicanorum* aliquando extitiſſe novi. Cur autem hunc inter *Anglos* numerem, prius attigi; & nunc pronuncio, me ejus nomen inter *Scriptores Anglicos* deprehendiſſe.

CAP. CCXXXIX. *De Gulielmo Shirovodo.*

GULIELMUS *Shirovodus* prima literarum incrementa accepit apud *Iſiacos* in collegio Univerſali, quod ab *Alfrido* Magno, *Anglorum* rege, devictis truculentiſſimis *Dacis*, in gratiam bonarum artium inſtitutum fuiſſe conſtat. ſecunda vero, quæ & multo maxima fuerunt, *Lutetiæ Pariſiorum*, ubi longiuſcule ſtuduerat, accepit. Ita, utrimque comparata ſolidæ eruditionis ſupellectile bene ſplendida, in *Angliam* non ſine fortuna comite reverſus eſt. Nam ſtatim *Lindenſis*, vel *Lindocollinenſis* eccleſiæ cancellarius deſignatus fuit. qua dignitate tam recte uſus eſt, ut magiſtratui dediſſe potius honorem, quam ab illo accepiſſe videretur. Non enim vulgus canonicorum ſequebatur, qui, nacti fortunam uberiorem, ſe totum luxui, ſplendori, ventri, nulla habita honeſti ratione, committunt; quin potius virtutes, & purioris notæ diſciplinas, quibus ante aſſueverat, tanquam res nullo morituras tempore, impendio promovebat.

Poſſem hic multa, & ea quidem non levia, in medium adducere, quæ fidem verbis meis facerent. brevitatis tamen gratia tantum unum, ſed clarum, nobile, magnum, apponam. Florebant utcunque ſcholæ, ab *Alfredo* rege *Oxonii* inſtitutæ, uſque ad tempora *Haroldi* ejus appellationis primi; qui ut *Dacus* barbarus & immanis erat, ita ex nulla aut levi admodum occaſione ædes ſcholaſticis conſecratas violavit, ſpoliavit, deturpavit: &, quod majus eſt, prædia omnia

in

in honeſtiſſimos academiæ uſus data, ſpreta antiquarum donationum autoritate, prorſus abſtulit. Illud certe ſibi viſus eſt beneficii loco feciſſe, quod ſcholaſticis collegii *Univerſalis* nudam domum habitandam reliquerit. Torquebat hæc *Collegianos* jactura, qui præter male reparatas ædes uſque ad imperium *Henrici* tertii *Angli*, ne unciam quidem certi ſtipendii habebant. Quo tempore *Shirovodus* tam durum paupertatis telum inſigni ſua liberalitate excuſſit, erogato auro, quantum novis agris coemendis ſufficiebat. Atque hæc fuit hominis erga *Oxonienſes* pietas, quam *Joannes Roſſus*, alias *Rufus*, *Gaurovicenſis*, in libello de *Academiis Britannicis* mirum in modum extollit.

Audiviſti, humaniſſime lector, teſtimonium munificentiæ plane honorificum. Quod ſequitur tamen de ejus eruditione elogium honorificentius eſt; cum quod literæ fortunis præferendæ, tum etiam quod magnum aliquid à viro excellentis judicii, qualis fuit *Rogerus Baconus*, approbari. Is etenim in libello de *Laudibus Mathematicæ Artis*, *Clementi* quarto, pontifici *Romano*, dedicato, quem ego nuper *Oxonii* in *Maridunenſi* bibliotheca vidi, ita *Shirovodum* laudat, ut, quantum ad variam ſcientiarum cognitionem pertinet, facile illi palmam tribuat.

Sed hic in loco lector admonendus eſt, hujus ſæculi ſcriptores negligentiſſimos in illuſtrium virorum cognominibus fuiſſe. uſque adeo, ut frequenter à loco natalitio, non raro etiam à dignitate, ſuppreſſo proprio nomine, aliud mutuo, ſed parum apte, adſumptum infarciverint. Qua parte *Rogerus Baconus*, vir alioqui inter doctos doctiſſimus, deliravit; qui pro *Gulielmo Shirovodo*, dignitati hominis applaudens, *Gulielmum Cancellarium Lincolnienſem* inſcripſit. Fuit hic error id temporis tam communis, ut veniam certe mereatur. Ego tamen per omnes muſas ſanctiſſime dejerare auſim, nihil in toto hoc eſſe opere, quod me magis torſerit, quam ſcriptorum craſſa in ſupprimendis cognominibus incuria. Et ne longius petatur exemplum, quid incertius quam *Gulielmum Shirovodum* in *Gulielmum Cancellarium Lincolnienſem* transformaſſe? cum *Gulielmus* ſit prænomen multis commune; cujus etiam appellationis præter *Shirovodum* in eccleſia *Lindenſi* plures forſan fuerunt, atque adeo futuri ſunt cancellarii. At totus hic, quantus quantus eſt, error

ror monachorum, & fraterculorum eſt; qui, non contenti ſuis nominibus, nova vocabulorum portenta excogitaverunt.

Vellem nunc quidem tantum uno contentus exemplo ad finem properare, niſi aliud me pallio apprehenderet, juberetque paulum pedem ſiſtere. *Matthæus*, ſi recte memini, *Pariſius* in *Henrico* tertio accuratis verbis *Gulielmum* de *Dunelmo*, virum literatiſſimum, celebrat; quem ſcribit *Romæ* fuiſſe, atque quondam electum in archiepiſcopum *Rothomagenſem*. ſed, in ſuo ab urbe reditu, anno à *Chriſto* nato 1249. obiiſſe, & *Rothomagi* ſepultum eſſe. Hunc non auſim certo adfirmare eundem eſſe *Gulielmum*, de cujus vita nos in præſentia agimus: ſunt tamen non pauca, quæ mihi conjecturam faciunt. Nam tempora primum conſpirant; tum præterea facile adducor ut credam, *Matthæum Pariſium* à *Dunelmo*, ubi *Gulielmus* archidiaconus fuit, cognomen, ſed minus proprium, mutuo ſumpſiſſe.

Sed ſint hæc nudæ tantum conjecturæ. quare nos calamum alio transferemus, dicturi de uno & altero *Shirovodo*, ſcriptoribus non indoctis; memoriæ tamen recentioris. Quorum *Joannes*, qui prior ætate, floruit regnante *Edovardo* quarto; *Rochoque*, monacho *Cartuſiano*, propter ſtudiorum ſimilitudinem (nam uterque muſas amœniores coluit, & carmina quam lubentiſſime cecinit) conjunctiſſimus erat. hujus crediderim verſus eſſe, quos nuper *Shirovodi* titulo in *Fontenſi* cœnobio legi. Fuit aliquamdiu in *Italia*, & *Angli* cauſas egit. quo etiam tempore *Græca* exemplaria, quorum ſtudioſiſſimus erat, ſibi comparavit, & in *Britanniam* advexit. Poſt multos vero annos *Cuthbertus Tunſtallus*, doctiſſimus epiſcopus, doctiſſimi *Shirovodi* epiſcopi *Dunolmenſis Græcos* theſauros *Acholandiæ* reperit......

Dixerit nunc aliquis ſatis exſpatiatum eſſe me in hoc campo; at ne verbo quidem uno ſignificaſſe, num *Gulielmus Shirovodus* aliquid librorum ſcripſerit. Ergo, ut per omnia lectori etiam curioſo ſatisfaciam, non recuſabo aliis oſtendere, quod in hac parte mihi cognitum. Fui duobus abhinc aut eo amplius annis *Iſcæ Devoniorum*. ibi in bibliotheca *Dominicanorum* reperi librum ſuper *Sententias*, *Shirovodi* nomine inſcriptum. Vidi etiam *Grantæ* in publica bibliotheca *Diſtinctiones Theologicas*, ejuſdem *Gulielmi* opus. Ecce jam ſunt aperta omnia, quæ mihi cognita de hoc autore;

tore. ſiquis tamen ſit, cui plura aut certiora nota ſunt, ea veluti colophonem huic noſtro labori addat; tantumque aberit, ut gratias merito maximas non agam, ut me, ſiquem alium, promptum, facilem, benevolum auditorem habeat.

CAP. CCXL. *De Nicolao Græco, Albanenſi.*

NICOLAUS *Græcus*, à fano *Albani*, clarum utriuſque linguæ decus, quantum ego conjecturis non levibus colligere poſſum, bonis literis diligentiſſimus partim ad *Iſidis Vadum*, partim *Lutetiæ Pariſiorum* invigilavit. Erat *Robertus Capito*, *Lindiſiorum* epiſcopus, ſuo ſæculo non modo eruditus ipſe, ſed literatorum omnium cultor atque [fautor] aſſiduus. Unde factum, ut *Bacone*, *Baſingo*, *Fizacrio*, *Shirovodo*, *Adamo Mariſco*, *Blondo*, *Belloclivo*, & *Fernamio*, *Anglicæ* ſcholæ proceribus, familiariſſime uteretur. Accerſivit præterea *Græcæ* ſtudioſiſſimus eloquentiæ *Nicolaum*, fani *Albani* tunc temporis incolam: cui ob inſignem, variam, & expeditam *Græcæ* linguæ cognitionem, *Græcus* nomen inditum eſt. Hunc humaniſſime acceptum, tanquam comitem plane individuum, ſibi ſuiſque ſtudiis arctiſſime conjunxit. De quo *Nicolao Matthæus Pariſius* hæc ſcribit in ea parte hiſtoriæ ſuæ, cui annus D. 1242. inſcribitur: "*Robertus* tranſtulit è *Græca* lingua in *Latinam* "*Teſtamenta* duodecim *Patriarcharum*, coadjuvante *Nicolao Græco*, clerico abbatis *Sancti Albani.*" Hæc ille: unde & conjectura, *Nicolaum* non diſſimilem exhibuiſſe operam *Capitoni* in *Damaſceno* & *Dionyſio*, commentariis ejus illuſtratis.

CAP. CCXLI. *De Gulielmo Burgenſi.*

GULIELMUS à *Petriburgo* loco natali, decurtato nomine, *Burgenſis* dictus eſt. Fuit monachus *Rameſeganus*, atque inter academicos verſatus feliciter theologos, lauream ejus nominis facile ſibi comparavit: ac partam, edito non contemnendo volumine, cui titulus *Diſtinctiones Theologicæ*, tam egregie illuſtravit, ut tandem vel inter theologorum lumina connumeratus ſit. Scripſit etiam *Homiliarum* duo volumina, & *Commentarios* in *Cantica.*

tica, Extabant & *Euphraſtica* & liber *Partium* eodem autore in bibliotheca *Rameſegana*, antiquorum ſcriptorum conſervatrice.

Multa mihi de hoc *Gulielmo* narravit *Joannes Infantius*, nuper *Rameſeganus* monachus, cognitione trium linguarum doctus, ac reconditæ antiquitatis juxta ac veterum exemplariorum indagator longe curioſiſſimus. Si tales noſtro multi fuiſſent monachi tempore, non tam ſubito ingentem paſſa eſſent monaſteria ruinam. Meminerint igitur miniſtri eccleſiaſtici hujus non expectatæ cladis; & ſtatim, relictis ſordibus, puritatem vitæ & bonarum cognitionem artium inprimis neceſſariam ſibi integre comparent. *Gulielmus* in ea incidit tempora, quæ *Henrici* tertii imperium agnoſcebant.

CAP. CCXLII. *De Joanne Londinenſi.*

JOANNES *Londinenſis*, juvenis ad bonas artes & linguarum cognitionem felicem natus, relicta urbe natali, *Iſidis Vadum*, ſola ſtudendi gratia, petiit: quo loco, fortunis deſtitutus honeſtis, duram ac parcam ducebat vitam. Contigit tandem, ut *Rogerio Baconi* innoteſceret; ille, adoleſcentis ingenio acri delectatus, tum præterea miſertus ejus tenuitatis, in familiam ſuſceptum utraque lingua, & imprimis matheſi erudiendum curavit. Diſcipuli in immenſum accrevit alacritas, & jam *Lutetiam* uſque præceptorem ſecutus eſt; quem poſtea laudatorem etiam habere meruit, ut apparet ex ejus ad *Clementem* quartum, epiſcopum *Romanum*, epiſtola; cujus & hæc verba ſunt: "Non "remanſit unus *Pariſiis*, qui plus novit de philoſophiæ ra-"dicibus, quamvis & fructus nondum produxerit propter "juvenilem ætatem." Hunc *Romam* miſit *Baconus* cum libellis & organis mathematicis, à ſe compoſitis, ad *Clementem* quartum pontificem, hoc omine, ut interpretis in rebus difficilioribus partes egregie præſtaret.

CAP. CCXLIII. *De Rogerio Vallothamenſi.*

ROGERIUS *Vallothamenſis*, fani *Pauli*, quod *Londini* celeberrimum eſt, canonicus, nihil prius habuit, quam aſſidue veterum ſcriptorum monumenta contrectare;

ſed

ſed tanto cum fructu, ut laudem inde abunde magnam non modo ſibi comparaverit, ſed partam retinuerit quoque, ac inſigniter auxerit. Utque autem præſtaret ſe talem, qualem eum eſſe literati candide prædicabant, congeſta ſupellectile tum copioſa tum divite, ex amoenis antiquorum autorum campis, *Compendium Morale*, opus de memorabilibus dictis & factis, in volumen concinnavit; quod poſtea in multa transfuſum exemplaria. Vidi præterea libellum de *Imaginibus & Picturis Oratorii*, quod in eccleſia D. *Pauli Londini* celeberrimum erat. Hactenus de *Rogerio*.

CAP. CCXLIV. *De Godvino.*

GODVINUS, *Severianæ* præcentor eccleſiæ, non modo eruditione, ſed & vitæ quoque ſimplicitate, caſtitate, integritate clarus erat. Theologiæ primas ſtudiorum partes judicio quodam plane ſano impendebat. Meditabatur etiam, idque frequentiuſcule, coelum pia conſcendens cogitatione. Sed neque hoc ſibi ſolum præſtitit; cupiebat maxime divinarum perpetuo amore rerum omnium delenire animos. Extat ejus liber cura conſcriptus multa, nec impari felicitate, *Meditationum* inſcriptione renidens; dedicatus quidem *Ranildæ* anachoretæ, foeminæ incomparabili. De tempore, quo claruit, nihil adfero; at conjectura interim fretus mea, ſubſtituo *Heurici* tertii regnum.

CAP. CCXLV. *De Hugone Rheadingenenſi.*

HUGO, *Rheadingenenſis* abba, theologiæ conſultiſſimus fuit. hanc illi virtutem tum educatio, tum diligentia inſignem fecit. Inter legendum vero multa mature diſcuſſit, multa annotavit, quæ parum cognita tenebras inexercitatis offundebant ingenteis. *Quæſtiones* igitur non paucas, aut de trivio petitas, ſed potius ex ſacræ penetralibus ſcripturæ in numeros redegit ſuos, & redactas tanto pertractavit acumine, ut dediſſe illis lumen potius, quam aliunde petiiſſe videatur. *Petrus Bleſenſis*, archidiaconus *Bathonienſis*, aliquot epiſtolis, *Hugonis* cum literas tum virtutem eximie collaudat.

CAP. CCXLVI. *De Joanne Baſingo.*

JOANNIS *Baſingi*, viri non leviter eruditi, memoria tantum non interiiſſet, niſi *Matthæi Pariſii* honeſta cura illam conſervaſſet. Igitur, quoniam pauca admodum exemplaria *Annalium Matthæi* extant, quæ is de *Baſingo* ſcripſit, communia faciam. Fundamenta diſciplinæ philoſophicæ *Oxonii* jecit. Deinde *Lutetiam*, ſtudioſorum ſui temporis morem impigre ſecutus, petiit. Nec ſic contentus, ipſas etiam *Athenas*, omnium doctarum artium parentem ſimul & nutricem, non ſine ingenti quodam diſcendi ardore, profectus eſt. Rariſſimum mehercule ſpectaculum vidiſſe hominem *Anglum* in *Græcia*, idque *Athenis*, ſtudentem. nam quantum ego ex lectione pæne infinita hactenus didici, pauciſſimi, in *Britannia* noſtra nati, *Athenas*, literarum gratia, ſe contulerunt. Quanquam non me interim latet *Galfredum Monenſem*, *Britannicæ Hiſtoriæ* interpretem, adfimare *Bladudum* regem *Athenis* philoſophiæ incubuiſſe: *Platinam*que pronunciare, quod *Joanna Anglica*, quæ *Romanæ* eccleſiæ fœmina aliquando præfuit, ibidem cum profanis, tum ſacris ſtudiis operam adhibuerit. ita tamen, ut *Maguntinenſem* fuiſſe ſcribat; cujus opinionis non me rivalem habebit. Ergo ſi olim magnæ gloriæ loco ducebatur ſtuduiſſe *Athenis*, quid obſtat quo minus & hic noſter pretium inde ſuum ferat. certe quantum per me, tenuis facundiæ ſcriptorem, licebit, vel palmarium hac parte inter *Anglos* feret.

At argutulus aliquis objiciet non eſſe è re literaria *Athenas* inviſere. Cui ego reſpondebo, idque cum judicio, ipſiſſimum eſſe ingenioſo viro ad liberales artes compendium, ut urbem, doctiſſimorum *Græcorum* prælectionibus inſignem, celebret, amet, colat. Annon credibile eſt maturæ ætatis præceptores illic magna potuiſſe præſtare, ubi *Baſingus Conſtantinam*, nobilem fœminam, vix annos viginti natam, de penitioribus operoſæ naturæ cauſis diſputantem magna cum autoritate audivit.

Sed ego doctas *Athenas* miſſas faciam, ac lectori ſignificabo *Baſingum* patriæ reſtitutum, & ſecum multa exemplaria *Græca* ferentem, apud collegium doctorum in ſummo

mo honore fuiſſe, proinde etiam archidiaconi *Legeriani*, alias *Legrecaſtrenſis* munus accepiſſe. Hoc ego factum crediderim liberalitate *Roberti Groſſi*, epiſcopi *Lindenſis*, qui *Baſingum* arcta familiaritate ſibi conjunxerat, utpote hominem *Græcæ* linguæ peritum. Bene ſit ejuſmodi epiſcopis, qui doctos viros nepotibus ſuis, plerumque vere nepotibus, præferunt.

Interea quid domi fecit *Baſingus*? aſpirantem ad bonas literas juventutem, ut ego plane accepi, animavit; & præcipue ad *Græcorum* autorum lectionem. Quoque id facilius fieret, *Græcam* quandam *Grammaticam* in ſtudioſorum uſum tranſtulit, ac in lucem emiſit. Concinnavit inſuper opuſculum de *Concordia Evangeliorum*. Denique quo loco fato functus eſt, aut ſepultus, penitus ignoro. At de tempore ejus obitus aperta apud *Matthæum Pariſium* mentio. Quare operæ pretium erit ipſa autoris verba, quamvis vernos eloquentiæ flores non ſpirent, in medium adducere: "Anno Dom. 1252. *Joannes* de Baſingſtoke, archidiaconus *Legreceſtriæ*, vir quidem in trivio & quadrivio experientiſſimus, *Græcis* ac *Latinis* literis ad plenum eruditus, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt." Hæc *Matthæus* de *Baſingo*, amico familiari ſuo.

CAP. CCXLVII. *De Alberico Vero.*

ALBERICUS *Verus*, ex nobiliſſimo cum *Iſiacorum* tum *Claranorum* comitum ſtirpe ortus, in *Bonaclea*, villa *Trenovantum*, tribus à fano *Oſithæ* milliaribus diſſita, talem à ſtudiis ſibi comparavit laudem, qualem vel noſtro tempore facilius ſperare, quam conſequi licet. Locum vero laboribus & vigiliis commodum ſuis *Chicenſi* in litore, fano *Oſithæ*, virginis regiæ, nominatiſſimo, prudens delegit. Fuit ille receſſus ſtudioſo quietus, placidus, amœnus. Tandem cum *Verus* maturos perveniſſet ad annos inter canonicos, canonicus & ipſe, cum eloquentia tum doctrina excellens, ſecum cogitabat, quo potiſſimum memorabili officio ſpecimen ingenii, literarum beneficio, amplum orbi apertiſſime oſtenderet. Ecce autem loci, quem incoluit, & antiquitas, & ſanctitas præ oculis obverſabantur, opem petentes, eamque præſentem, ne oblivione aliquando obſcurarentur. Perplacuit

placuit ratio: unde & brevi pulcherrimus plane & cedris digniſſimus de *Genere*, *Vita*, & *Cœnobio* D. *Oſithæ* prodiit libellus: ex cujus lectione ingenue fateor didiciſſe me bonam partem antiquitatis *Oſtroſaxonici* litoris, ac etiam *Boccaniæ*, qua vallis *Æilleciriana* ſubſidet. Illud non eſt ſilentio pertranſeundum, ſcripſiſſe *Verum* interfuiſſe quidem ſe, quo tempore tranſlatio reliquiarum D. *Hieronymi* in *Bethleem* facta.

CAP. CCXLVIII. *De Adamo Mariſco.*

ADAMUS *Mariſcus*, inter *Somurotriges* natus, operam adoleſcens philoſophiæ inter *Iſiacos* dedit; inter quos eruditionis poſtea calculo non levem ſibi comparavit gloriam. *Franciſcanæ* jam ætate aliquanto provectiori ſectæ ſe adjunxit, qua urbs *Wicciorum* prima late elucet. Hinc & *Iſidis* quoque *Vadum* repetiit, ſolito erga literas totus conflagrans æſtu: ubi elegantis Profeſſoris munere in publicis *Franciſcanorum* ſcholis functus eſt. *Rogerus Bacon* in libro, ſi recte memini, de *Utilitate Linguarum Adami* mentionem fecit. *Thomas Franciſcanus*, qui ſuorum res geſtas ſcripſit, hæc de *Adamo* refert anno D. 1308. "Legit *Oxonii* primus frater *Adam* de *Mariſco*." Libellus præterea eſt inſtar catalogi de *Eruditis Franciſcanis*, quem olim vidi, atque adeo legi in collegio ei ſectæ dicato propter *Iſidis Vadum*: unde & apparuit ſcripſiſſe illum juſtum in ſacram ſcripturam *Commentariorum* numerum. *Adamo* magna fuit cum doctis familiaritas; & præcipue cum *Rogero Bacone*, homine ſui loci atque ordinis. *Robertum* quoque *Capitonem*, *Lindiorum* epiſcopum, eruditorum inſigniter notum *Mecænatem*, religioſe excoluit. Nactus eſt *Trivetbum*, *Dominicanum*, encomiaſten: nam & ille vitam *Mariſci* artifex depingit.

Hic, quoniam in *Adami* nomen incidimus, libet commode & opportune lectorem admonere, fuiſſe & alios treis *Adamos*, *Franciſcani* imitatores inſtituti; & literis, ut illa ferebant tempora, egregie inſtructos: quorum qui primi duo *Adamum Mariſcum* tempore aliquanto præceſſerunt.

I. *Adamus Iſcanus*, alias *Exonienſis*, cæteris ætate præceſſit: de quo *Thomas*, *Franciſcanæ* ſcriptor *Hiſtoriæ*, talia

lia memoriæ commendavit: "*Adam* de *Exonia* poſt in-"greſſum profectus eſt ad *Gregorium* nonum, pontificem "*Romanum*, à quo miſſus eſt ad prædicandum contra *Sa*-"*racenos*. ſed apud *Barlet* obiit."

II. *Adamus*, *Eboracenſis* ab urbe natali, ordine ſecundus. de quo & *Thomas* quoque hæc refert: "Unde mi-"niſter generalis *Helias* miſit pro *Philippo Guallenſi*, & "fratre *Adam* de *Eboraco*, ut *Lugduni* legerent." Hactenus *Thomas*.

III. *Adam* vero tertius, *Odohamus* dictus, recentiori quam *Mariſcus* floruit ſæculo. Catalogus illuſtrium *Franciſcanorum* meminit *Commentariorum Odohami* in librum *Sententiarum* & *Canticorum*; tum præterea *Determinationum* librum ei adſcribit. ego præterea vidi ejus libellum de *Poteſtate Fraterculorum in foro pœnitentiæ*. Hoc interim auctario, ut

IV. *Adamus Buccenfeldus*, commentariographus in *Ariſtotelis Metaphyſica*, ad numerum accedat. Sic quatuor *Adamos* ſuæ reſtituimus famæ.

CAP. CCXLIX. *De Matthæo Pariſio.*

MATTHÆUS *Pariſius*, *Albanenſis* cœnobii monachus, meo quidem videre, dignus eſt, qui inter noſtræ gentis *Scriptores* numeretur. Noſtratem autem fuiſſe, quamvis *Pariſius* dictus ſit, mihi quidem conſtat. nam *Pariſiorum* cognomen olim apud *Anglos* erat, quemadmodum & nunc, celebre. niſi quis ſentiat illum à vulgo *Pariſienſem* nominatum, quod aliquando *Lutetiæ Pariſiorum* ſtuduerit. Sed in hac re, utpote incerta, nihil volo ſtatuere; multo rectius auſpicaturus à re perinde memorabili ac certa, quæ præſens negotium belle ornet, ac illuſtret.

Canutus Magnus, *Danorum* ſimul & *Anglorum* princeps, duo præclariſſima monachorum cœnobia à fundamentis erexit. quorum unum apud *Fennicolas* octo, aut eo amplius, paſſuum millibus à *Nordovico*, principe non modo *Nordovolgiæ*, verum etiam, excepto *Londino*, totius *Britanniæ* civitate, diſtans, hodie floret, & à vulgo fanum *Benedicti* appellatur: quanquam antiquitus *Holmus*, quod inſulæ ſitum referret, dicebatur. cui cœnobio nunc præeſt

Repſius, epiſcopus *Nordovicenſis*, vir profecto candidiſſimus, & mihi familiariter cognitus, tum præterea theologus ad unguem doctus. alterum vero ejuſmodi nominis in *Noruvegia* conſtruxit. *Holmus*, *Britannicus* religionis normam quam diligentiſſime obſervabat, *Noruvegiana* paulatim ad luxum declinante: id quod cum *Innocentio*, pontifici *Romano*, innotuiſſet, ſtudebat morbo quotidie invaleſcenti opem ferre. Jamque de medico cœpit ſolicite agere, quo tempore *Matthæus Pariſius* cum literarum tum præcipue virtutis calculo ei commendatus eſt. Scripſit igitur ad *Albanenſis* cœnobii præſidem, ut *Matthæum* in *Nordovegiam* ad *Holmenſes* monachos tranſmitteret; quo illic religio conſpurcata priſtinæ reſtitueretur puritati. Ille vero *Romani* mandata facere; & *Matthæum*, honeſto inſtructum viatico, mari ac ventis commendare. Nolo hic longa oratione lectori, brevitatis forſan amatori, moleſtiam adferre. Pervenit ille quidem ad *Holmenſes* ſalvus & incolumis; religionis puritatem ad priſtinum ſtatum revocavit, magnamque merito gratiam apud monachos inivit. Poſteaque patriam repetiit, exceptus magno cum *Albanenſium* applauſu.

His modis primus illi ad immortalitatem gradus adcrevit. Reſtat modo, ut de ſecundo gradu, qui totus ex literis conſurrexit, aliquid dicam. Domum reverſus aſſidue, quemadmodum & ante fecit, ſtudiis vacabat; ac doctos viros, quotquot tunc temporis in *Britannia* claruerunt, impenſiſſime coluit. Unde variam ſibi multarum rerum cognitionem pariebat. Quid dixi, ſibi pariebat? Immo patriæ potius & poſteritati. Nam cum prudens vidiſſet hiſtoriam rem eſſe cordatis hominibus in primis neceſſariam, auſpicatus ab ultimo anno imperii *Henrici* ſecundi, *Anglorum* regis, acta noſtræ gentis uſque ad 37 annum *Henrici* tertii maxima cum diligentia, juxta ac fide perſcripſit. cui & poſtea multarum rerum ſcientia auctus, appendicem titulo *Additamentorum* annexuit. Simili quoque diligentia in illuſtrandis memorabilibus viginti duorum abbatum *Albanenſium* factis uſus eſt: incipiens videlicet à *Vilogodo*, primo *Albanenſis* cœnobii abbate, & in *Gulielmo*, cujus tempore calamum non ſegniter exercuit, operi ſummam manum imponens. Atque adeo hinc fateor me didiciſſe bonam partem antiquitatis *Verolamienſis* municipii. Scripſit etiam

Vitam

Vitam Eadmundi Richii, *Cantiorum* archiepiſcopi, omnia tamen à *Richardo Vicanio*, & *Rogero Bacone* prius edoctus. Hic plura conantem me dicere de *Matthæo Pariſio* materia deſerit.

CAP. CCL. *De Radulpho Coleburgenſi.*

RADULPHUS *Coleburgenſis*, *Franciſcanus*, cauſam ſtrenuiſſime agebat literariam in ſcholis *Iſiacis*; deinde etiam & *Lutetiæ Pariſiorum*. *Adamus Mariſcus*, anteſignanus prælectorum collegii *Franciſcani*, quaſi miles jam emeritus, provinciam interpretandi ſacras literas, tanquam per manus, *Coleburgo* tradidit. Ille alacer, & plane expeditus injunctum pulcherrime obibat munus, magno auditorum cum fructu, majorique gloria ſua. *Thomas*, *Franciſcanæ* ſcriptor hiſtoriæ, honorificam hujus *Radulphi* facit mentionem.

CAP. CCLI. *De Euſtachio Normannovillano.*

EUSTACHIUS *Normannovillanus*, *Franciſcanæ* illuſtrator ſectæ, inter *Iſiacos* non exiguam ſibi ab eruditione egregia laudem peperit: quam ut numeris perpetuo integram omnibus ſibi conſervaret, quieſcentis ab aſſidua lectione, *Coleburgi* vices reparavit. Unde fama illi plane immortalis parta, teſte *Thoma Franciſcano* his verbis fideliſſimo: "*Euſtachius* de *Normanville*, prius magiſter artium, & doctor Decretorum, ac Cancellarius *Oxonienſis*."

CAP. CCLII. *De Gualterio Eoveſhamenſi.*

GUALTERIUS, *Eoveſhamenſis* cœnobii monachus, bonas horas in optimis recte collocavit ſtudiis. Et, ne interim laboris aut vigiliarum ſeveritas mentis vigorem, promptitudinem, alacritatem minueret, ad muſicam, conſilio peropportuno, ſe contulit: qua parte eouſque tandem proceſſit, ut concentibus harmoniæ omnibus vel ab ipſis artificibus inſtructiſſimus haberetur. Hanc ille dotem tam raram ne ſibi conſervaret uni, de *Re Muſica* libellum conſonantiæ vel ſuaviſſimæ edidit.

Concentus *Boetii* melitus à doctiſſimis collaudatur. *Gulielmus* à *Maildulphi-curia Osburnum Durovernenſem* primum in re muſica facit. *Richardus*, abbas *Fontanenſis* idemque *Clarovallenſis*, ſummum quoque ab eadem tulit pretium. Liceat igitur & mihi, candida eruditorum benevolentia, juſtas & *Gualtirio* quoque ſimili calculo attribuere laudes, nomenque ſcriptoris æternitati conſecrare.

CAP. CCLIII. *De Richardo Legrocaſtrenſi.*

RICHARDUS *Legrocaſtrenſis*, alias *Grantebrigenſis* ab illuſtri aliqua functione, qua in academia uſus eſt, ſtudiorum felici proventu famam & fortunam ſplendidam comparavit. Vivens eccleſiæ ornamento fuit *Anglicanæ*. Hanc laudem nec moriens perdidit, relicto libro egregio, cui inſcriptio *Summa*, alias *Speculum Eccleſiaſticorum*; quo mores miniſtrorum eccleſiaſticorum ad vitæ exemplum honeſtæ illexit, animavit, confirmavit denique. Scripſit & *Homiliarum* opus cognitione, eruditione, pietate renidens.

Memini aliquando vidiſſe me libellum, cui titulus, *Summa Magiſtri Richardi* de *Wetheringſeto*, Cancellarii *Grantabrigienſis*. Hoc mihi niſi caſus indicaſſet, proprium ſcriptoris nomen prorſus ignoraſſem. Catalogus illuſtrium *Carmelitarum* meminit *Joannis Legrocaſtrenſis*, *Angli*, archiepiſcopi *Smirmanenſis*, hominis non ineruditi. Denique, memini me aliquando incidiſſe, dum forulos bibliothecæ *Regalis* collegii apud *Iſiacos* excuterem, cujuſdam *Legrocaſtrenſis* mathematici libellum, *Computus* titulo editum.

CAP. CCLIV. *De Thoma Eboracenſi.*

THOMAS *Eboracenſis*, quartus inter prælectores *Franciſcanos*, qui *Iſidis Vadum* celebrabant, non minorem ex elimata laudem lectione accepit, quam qui in eodem præceſſerant munere. Id liquido ex ejus ſæculi ſcriptoribus apparet; & maxime ex hiſtoria *Thomæ Franciſcani*. Catalogus quoque illuſtrium *Franciſcanorum* meminit ejus *Commentariorum* in *Eccleſiaſtem*. Senio poſtremo ingruente, *Eboracum*, inſignem ſodalitio *Franciſcano* urbem,

petiit; ubi prius vitæ diem primum, poſtea vero ſupremum vidit.

CAP. CCLV. *De Gulielmo Montano.*

GULIELMUS *Montanus*, theologicæ cognitionis profeſſor, inter canonicos ſupremæ *Lindiorum* urbis celeberrimus vixit; & cancellarii in eadem eccleſia dignitate functus eſt. Erat ſæculum, in quod incidit, ſpinoſis ſophiſtarum argutiis miſerrime obnoxium; inter quas tamen ille ita eluctatus eſt difficultates, ut ſi non eloquentiam profluentem illam, at nervos interim & pondus rerum ſibi conquiſiverit, ac aliis tanquam per manus ſtudioſe tradiderit. Tam honeſti teſtes facti hi libri ab eo editi ſuperſunt, videlicet *Similitudines* & *Diſtinctiones Numeri*, in quibus res tractat theologicas. Extat etiam libellus, cui titulus *Summa*; & alter nomine *Concordantiæ*.

Chronica, *Lindianæ* eccleſiæ res geſtas referentia, adfirmant *Gulielmum* de *Montibus* ſucceſſiſſe *Hugoni*, epiſcopo *Lindiorum*. Is an idem fuerit cum hoc noſtro, de quo nunc agimus, doctorum judicium eſto. Eſt egregium de *Montano* epigramma in libro *Alexandri Nechamii* de *Laude Sapientiæ*, in quo videtur eum à fano *Genovefæ Lutetiæ Pariſiorum* apud *Demetas* ejus dignitatis originem derivaſſe; quo titulo *Gallum* fuiſſe credibile eſt.

CAP. CCLVI. *De Gualterio Morganenſi.*

GUALTERIUS, *Morganenſis* abba cœnobii .... cognitione naturalium rerum præter communem enituit ſortem. Muſis quoque elegantioribus impendio favebat; unde, ut naturæ ſuum decus per elegantiam eo ſæculo familiarem reſtitueret, librum de *Avibus* & *Animalibus* carmine conſcripſit. *Frumentarius*, abba fani *Albani*, in libro de *Viris Illuſtribus*, hujus mentionem plane honorificam facit.

CAP. CCLVII. *De Richardo Anglico.*

RICHARDI *Anglici* frequens apud eruditos mentio. Crediderim ſtuduiſſe eum *Iſiaci* & *Lutetiæ Pariſiorum.* Notior mihi alia parte nulla eſt, quam ex libris editis. Conſtat eum ſuo ſæculo in philoſophiæ, matheſeos, & medicinæ cognitione imprimis eluxiſſe. Scripſit librum de *Signis Prognoſticis*, alterumque de *Urinis*: tum etiam *Anatomiam*, *Galenum* ſecutus; & *Correctorium Alchymiæ*.

Alia quoque multa ſcripſiſſe eum fama refert, quæ temporis obſcurat invidia. *Grantæ Girviorum* in bibliotheca *Petrina* extat volumen de *Re Medica*, autorem præferens *Richardum*; nec tamen pronuncio eundem eſſe cum hoc noſtro Alchymico. Conſtat *Richardum* edidiſſe volumen, cui *Repreſſiva* titulus; at neſcio an idem opus ſit, quod & *Petrina* in bibliotheca eminet. *Symphorianus Campherius Richardi Anglici* meminit.

Hic, quoniam in alchymiæ mentionem incidimus, commode lectorem admonebo fuiſſe quendam *Arturium*, *Anglum*, in alchymiæ cognitione admirabilem; cujus de eadem opuſculum olim in bibliotheca fani Servatoris *Duroverni* extitit. *Geſnerus*, conjectura ductus, addit libellum de *Signis* febrium *Baſileæ* impreſſum.

CAP. CCLVIII. *De Richardo Theologo.*

QUONIAM in *Richardorum Anglicorum* mentionem incidimus, lubet *Richardum Theologum* medico adjungere. Is diſcendi quodam ſtudio ardentiſſimo, relicto natali ſolo, impiger *Pariſios* petiit. ubi partim legendo, partim etiam docendo ac ſcribendo talem ſibi gloriam comparavit, qualem nec ætas hæc noſtra cantitare ceſſat. Collegium D. *Victoris*, quod *Lutetiæ* nobiliſſimum eſt juxta ac antiquiſſimum, pietate excolebat vel rariſſima; unde factum, ut & ipſe *Victorinis* ſe adjungeret ſocium canonicis. Quæ ſors vitæ tam fauſte ei illuxit, ut tandem inter ſuos proximum à primo locum acciperet. Multa *Victorini* de hoc *Richardo Anglico* etiam nunc prædicant; cum eruditionem, tum pietatem hominis deprædicantes. Multa ſcripſit

ſcripſit vir ſuo ſæculo undecunque doctiſſimus. Ego vidi ejus de duodecim *Patriarchis* librum, teſtem luculentæ doctrinæ optimum.

CAP. CCLIX. *De Richardo Fizacrio.*

RICHARDUS *Fizacrius*, *Dominicanus*, *Iſcanæ*, ſive *Exonienſis*, diœceſis alumnus, *Iſiaci* operam literis ſtrenuam navabat, nullo non genere eruditionis animum exercens; qui labor tam felix illi fauſtuſque fuit, ut inter doctos doctiſſimus haberetur. Præter cæteros *Ariſtotelem* mirum in modum coluit; illum legebat, ſuſpiciebat, in ſinu gerebat. Inde ad theologos ſe transferens, uberrimum utrinque fructum accepit. nam & inſignis philoſophus & theologus fuit, quibus nominibus tam charus erat *Rogero Bacono*, viro undecunque doctiſſimo, ut comes illi individuus adhæreret. Hinc facile crediderim *Fizacrium* una cum *Bacono Lutetiæ Pariſiorum* ſtuduiſſe, & ibidem ex eruditiſſimo eruditiorem factum.

Porro neque hoc tacendum, quod ſcriptores noſtrates, quoties illius ætatis ſit mentio, *Fizacrium* ſemper *Bacono* adjungunt, tanquam *Bithum Bacchio*, id eſt, nobile par *Anglorum*, ſive amicitiam ſpectes, ſive literas. Quid quod ut in vita ſocii conjunctiſſimi fuere, ita ne morte quidem dividi potuerunt. nam ut turtur, ereptam ſociam lugens, commoritur; ita, extincto *Bacono*, nec potuit, nec voluit ſupereſſe *Fizacrius*. O raram, & omnibus ſæculis prædicandam amicitiam! Sed quo me rapuit oratio? Finem laudandi, & ornandi munus noſtrum faciam, ſi prius indicavero, quibus ſe libris poſteritati commendavit. Scripſit enim

Super quatuor libros Sententiarum.	O altitudo.
Super Pſalterium.	
Super *Solomonis* Parabolas.	Multiplici ratione.

Vixit regnante *Henrico* tertio, *Anglorum* rege. Obiit anno D. 1248. & ſepultus eſt *Iſidis* ad *Vadum* in eccleſia *Prædicatorum*; quibus omnium virtutum clariſſimas imagines reliquit.

CAP. CCLX. *De Radulpho Dominicano.*

RADULPHUS, *Dominici* ſectator ſtrenuus, vir maximæ in legendis autoribus induſtriæ fuit; quam tantus ſuo tempore fructus ſecutus eſt, ut non modo eruditi, verum etiam elegantis nomine dignus cenſeretur. id quod illis temporibus rariuſculum fuit, degenerantibus jam à ſua puritate artibus fere omnibus, una cum *Latinæ* linguæ elegantia, & perſtrepente totis ſcholis neſcio qua ſophiſtica garrulitate. Inter cætera tamen bonam ſtudiorum partem in re theologica collocavit; tam utiliter, ut & ipſe poſtea inſignis theologus ea ſcripſerit, quæ poſteritati & grata & utilia eſſent. Sed quid non audet, atque adeo facit tempus? quæcunque enim ſcripſit, tempore & negligentia conſpirantibus, fere perierunt. Liber tamen, quem de *Vita Richardi, Ceicaſtrenſis* epiſcopi, non invenuſtum ſcripſit, extat; & à *Ciſſenſis* eccleſiæ canonicis religioſe obſervatur. Claruit ſub *Henrico* tertio, *Anglorum* rege.

CAP. CCLXI. *De Joanne Blondo.*

JOANNES *Blondus*, ut illa ferebant ſæcula, inter doctos doctiſſimus, *Iſiaci* primum, deinde *Lutetiæ Pariſiorum* ſtuduit; utrinque tanta cum felicitate, ut tandem unus ex multis digniſſimus judicatus ſit, qui publico ſtipendio inter *Iſiacos* theologiam profiteretur. Quod cum aliquamdiu feciſſet, accepit in eccleſia *Eboracenſi* honeſtiſſimum virtutis ſuæ præmium. Nec multo poſt electus eſt *Cantuariorum* archiepiſcopus, quo nomine *Romam* petiit; ubi, quibus artibus ſane neſcio, cauſa & dignitate cecidit, atque in ejus locum ſubornatus eſt *Edmundus Divitius*, canonicus *Severianus*. Ita domum inglorius rediens, repulpulſam literis, ut ſapientem decuit, conſolatus eſt.

Sed inter hæc jam mihi in mentem venit, quod minime prætermittendum eſt: nempe *Blondum Lutetiæ* ſocios habuiſſe ſtudiorum, *Alanum Belloclivum*, *Rodulphum Vageniacum*, *Gulielmum Dunum*, & *Nicolaum Fernamum*, *Anglos* inſigniter eruditos. Hæc ego curſim, *Matthæi Pariſii Angli* hiſtoriam, & *Johannis Rufi* ſive *Roſſi Gaurovicenſis*

ſis de *Academiis Britannicis* librum perſtringens, notavi. De libris, quos elegantes ſcripſiſſe fertur, quæ mea eſt in hac parte infelicitas, nihil legi; quanquam & dubium num extent. Floruit, regnante *Henrico* tertio. Mortuus eſt anno 1248.

Petrus Bleſenſis, in libro *Epiſtolarum* ſuarum, *Rogerii* aut *Roberti Blondi* meminit, quem inter diſcipulos aluit. Hunc, quod dominum mutaverat, his verbis caſtigat: "Ve-"runtamen indomita cervice ferorum poſt vocationis meæ "literas nunc agere cauſas *Pariſiis*, nunc reverti *Bononiam*, "nunc *Lincolniam* proficiſci, nunc morari *Oxonii* ordinas "& diſponis."

CAP. CCLXII. *De Eadmundo Divitio.*

EADMUNDUS, filius *Eadueardi Divitii*, alias Riche, *Abbanduni* natus fuit; quod oppidum ſitum in ripa *Ocbidis* flu. diſtat quatuor ab *Iſidis Vado* milliaribus, & ab antiquioribus *Saxonibus* Seukeſhem vocabatur. ubi educatus ad ipſos pubertatis annos, quo tempore parentum cura docendus *Iſiacum* tranſmiſſus eſt, non ſine felici, ut poſtea plane apparuit, omine. Nam ita ibi ſe cum omni literarum, tum etiam virtutum genere exercuit, ut brevi ingentem ſui nominis famam late ſparſerit.

Erat illis diebus *Rogerus Baconus* apud *Oxonienſes* bonorum ſtudiorum amatoribus ſignifer, cujus familiaritate & opera *Eadmundus* aſſidue utebatur; ſed ut multis aliarum virtutum titulis *Bacono* ſuperior fuit, ita, niſi ego plurimum fallor, eruditione inferior. Has utique virtutes honos, ut umbra corpus, ſecutus eſt. primus tamen fuit, cum theſaurarius collegio *Severianorum*, ſive *Sarisbirienſium* canonicorum deſignaretur. ſecundus, qui & maximus, ſtatim ſucceſſit. Mortuo etenim *Ricardo* Magno, archiepiſcopo *Cantiorum*, communibus ſuffragiis, & *Henrici* tertii applauſu archiepiſcopus factus eſt: non ille, tanta auctus dignitate, principi blandiebatur, imo libere reprehendebat, quod *Leonoram*, ſororem ſuam, parum juſte, conjugem *Simoni MontoforUo*, *Ligeriano* comiti, dediſſet. unde factum eſt, ut principi parum gratus eſſet, & multis quotidie injuriis adficeretur; de quibus cum poſtea *Romæ* coram *Gregorio* nono,

vel

vel *Cœleſtino* quarto pecunia corrupto conqueſtus fuiſſet, parum aut nihil profecit. Itaque in *Angliam* reverſus, ſenſit adverſa omnia, & maxime quæſtores *Innocentii* quarti, qui tum ſtrenue regem una cum plebe ſpoliabant, ut beatiſſimus pater *Nocentius Fredericum* imperatorem, comparata pecunia, bello fortiter impeteret. quare poſt aliquantulum temporis videns partes ſuas longe eſſe inferiores, *Pontiniacum*, *Galliæ* cœnobium, quaſi exul, adivit. Deinde *Saſiacum* monaſterium, ubi etiam obiit, exactis in epiſcopali functione octo annis; ſed corpus *Pontiniacum* delatum poſtea, & ſepultum.

At nunc lector forſan oblitum me eſſe putabit librorum, quos ſcripſit. Non equidem; quanquam ego ſolum hactenus ejus librum vidi, cui titulus *Speculum* eſt. Poſſem hic multa de ejus in Sanctorum numerum relatione & miraculis inſerere, niſi *Robertus Divitius*, ejus frater, omnia etiam edito libello jam olim perſcripſiſſet.

CAP. CCLXIII. *De Nicolao Ferenhamo.*

NICOLAUS *Ferenhamus Iſidis Vadum* florentis adoleſcens ætatis coluit; & bonæ indolis, ac ingenii præter communem ſortem acuti, ſigna exhibuit illuſtria. Jamque vir maturus factus, & undecunque in philoſophia inſtructiſſimus, animum ad rei herbariæ cognitionem nova quadam, ſed vehementi, applicuit cura. *Hippocratem*, *Dioſcoridem*, *Galenum*, medicorum clariſſima lumina, hac ratione familiariter coluit. Inglorium tum putabat eſſe domi, totos deſidere dies, nec florenteis alibi quoque artes diſquirere. *Lutetia Pariſiorum* eo tempore inprimis cognitione literarum enituit; cujus videndi ardore quodam accenſus incredibili, eo ſe mature contulit; ac, philoſophiæ fundamentis feliciter jactis, medicinæ ſtudium ſuſcepit. quod & inchoatum ſemel, in *Italiam* profectus, *Bononiæ* abſolvit. Hinc ſecum reputans longe utilius ac dignius eſſe animæ, quam corpori laboranti præſentem ferre opem, divinam ſanctus legem incredibili perdidicit diligentia. *Otho* legatus *Romanus* ad *Britannos*, de rebus magnis acturus, venit: uſuſque *Ferenhami* familiaritate, quem *Henricus* tertius, rex *Angliæ*, aulæ jam medicum ſuæ conſtituerat, ſic cum

rege egit, ut *Fereubamus*, refutato epiſcopatu *Caſtrenſi*, paulo poſt *Dunholmenſem* ſedem, virtutis amplum præmium, acceperit. Hactenus *Matthæum Pariſium*, egregium *Ferenhami* laudatorem, ſum ſecutus.

CAP. CCLXIV. *De Richardo Rufo.*

RICHARDUS *Rufus*, *Corinianus*, non modo *Iſidis* in *Vado*, ſed in inſula quoque *Pariſiorum* tanta cum felicitate melioribus invigilavit artibus, ut late ejus orbi fama innoteſceret. id quod luculente teſtatur *Thomas*, *Franciſcanæ* collector hiſtoriæ. Notius eſt hunc profectum fuiſſe in *Franciam*, una cum *Haymone*, viro undecunque laudatiſſimo, quam ut in præſentia inſinuatione indigeat ulla. Juvat tamen hic *Thomæ Franciſcani* verba in medium adferre; non quod eloquentiam, ſed fidem potius ſpirent: "*Richardus Rufus*, *Cornubienſis*, qui eo tempore, quo " frater *Helias* religionem turbavit, *Pariſiis* ingreſſus eſt: " ubi poſtea curſorie legit Sententias, & admirabilis philo" ſophus judicatus eſt." Vidi aliquando commentarios *Cornubienſis* in ſex Principia, Prædicamenta, & libr. Phy. & libros Poſteriorum. Sed relinquo lectoris judicio, num à *Rufo*, an alio editi fuerint. Erat denique in pretio & *Gothofridus Cornubienſis*, *Carmelita*, ætate aliquanto recentior, at ſcriptor interim non contemnendus, ut ex his apparet, qui illuſtrium *Carmelitarum* vitas ſcripſerunt.

CAP. CCLXV. *De Hugone Albo.*

HUGO *Albus*, jam annis maturus, vitæ ſtudebat ſolitariæ; unde & in *Benedicti* verba juravit: ita tamen ut eadem opera non modo religionem, verum etiam pro conſuetudine quadam ſua eruditionem mediis amplecteretur ulnis. Tam utile, honeſtum, ac undecunque ſanctum invigilantis animi ſtudium fructus, & quidem uberrimos, produxit. *Petroburgus*, nobiliſſimum juxta ac antiquiſſimum mediterraneorum *Anglorum* cœnobium, in quo ille vitam ducebat plane continentiſſimam, dictorum teſtis vel fideliſſimus meorum.

Unum erat, quod *Hugonem* præter cætera detinuit, juvabat, delectabat; nempe rerum memorabilium & antiquitatis

tatis

tatis exquiſita cognitio: quam ut aliquando conſequeretur, nullum prorſus diligentiæ locum reliquit. At erat interim cura hæc præcipua, ut hiſtoriam *Petroburgenſis* eccleſiæ, nutricis ſuæ chariſſimæ, gratus perdiſceret alumnus. Hinc, elaborata quadam induſtria, omnia diplomata à *Merciorum* regibus, tum aliis nobilibus *Petroburgenſibus* collata conquiſivit; & quicquid præterea chartaceæ ſupellectilis in forulis delituit, propenſa excuſſit induſtria. Tum vero, ut herba excreſcens fructum opportune produceret ſuum, originem ſui cœnobii, ſucceſſus feliciſſimos, ac tandem fortunæ per *Danos* crudeliſſimos, *Angerum* videlicet & *Ubbonem*, viciſſitudinem accurata perſcripſit diligentia. Nec minori cura in reparato per *Ethelwoldum*, *Ventæ Simenorum* epiſcopum, & *Adulphum*, *Eadgari* regis Archigrammateum, monaſterio uſus eſt. In quo opere tam multa de primitiva *Merciorum* eccleſia, à *Beda*, viro alioqui tum docto, tum diligenti prorſus intacta, ac præterea de cœnobiis ex *Petriburgo* enaſcentibus, collecta inſeruit, ut merito ſacroſanctæ antiquitatis theſaurus eſſe videatur. Perduxit autem hiſtoriam uſque ad imperium *Henrici* tertii, regis *Angliæ*: quo tempore vixiſſe illum credibile eſt.

CAP. CCLXVI. *De Haymone Favereſhamenſi.*

HAYMO, ex *Favereſhamo*, celebri *Cantiorum* emporio, oriundus, relictis ſcholis patriis, contulit ſe ad famoſam *Pariſiorum* academiam, periclitaturus quantum non modo diligentia, verum etiam ingenio valeret. Quæ illi poſtea audacia tam felix fauſtaque fuit, ut ſpem, quam de ſeipſo plane bonam conceperat, infinitis modis vicerit. Nam inter *Ariſtotelicos* & dicebatur, & erat, ſi ita dicere licet, *Ariſtoteliſſimus*. Ad hæc theologorum labores ſacroſanctos illos nocturna verſarat manu, verſarat & diurna. Ex quo ſtudio tam undecunque ſanctam animi puritatem hauſit, ut, contempto fortunarum ſubinde ei adblandientium ſplendore, *Franciſcanorum* gregi, ſolo prædicandi evangelium nomine, comitem ſe in ipſo *Dionyſii* fano addiderit. Ab illo cœpit ejus fama *Lutetiæ* clarior eſſe: ſed, quæ hominis modeſtia erat, famam non magni facere. Et jam vocatus à ſui ordinis primatibus *Bononiam*, deinde & *Patavium*,

vium, clariſſimas *Italiæ* civitates, venit: ubi multam, cum in ſcholis docendo, tum apud populum concionando, laudem adeptus eſt. Nec multo poſt in patriam reverſus una cum *Gulielmo Colevillano*, homine & *Franciſcano* & ſolide literato, virtutis ſuæ radios evangelica prædicatione late diffudit; quo titulo maximam certe non modo ſibi, verum etiam omnibus *Chordigeris*, quotquot in *Anglia* erant, gratiam conciliavit.

At cum jam in medio evangelii opere totus ferveret, *Helias* neſcio quis, perturbator totius *Franciſcani* ordinis, in cauſa fuit, ut *Lutetiam* comitatus *Richardo Rufo*, *Cornubienſi*, viro ſui inſtituti & ſectæ, repeteret; deinde etiam vel *Romam* uſque proficiſceretur, ubi omnia ei ex voto ſucceſſerunt. Nam *Helias* ille, celebrato *Romæ Franciſcanorum* concilio, cauſa cecidit, & ſummo magiſtratu privatus eſt. Eodemque tempore *Haymo* præſes provincialis *Angliæ* conſtitutus eſt: quem honorem poſt annum unum *Gulielmo Snotenhamo* tanquam per manus tradidit; ita tamen, ut non longo poſt tempore multo majorem acceperit, nempe primam totius ſui ordinis gubernationem. Hinc ejus nomen laudeſque cœperunt in immenſum creſcere, idque apud *Gregorium* nonum, pontificem *Romanum*, à quo in *Græciam* legatus miſſus eſt.

Romæ circiter hæc tempora fuit quidam *Richardus Somaridunus*, alias *Somertonus*, genere *Anglus*, magno pretio cum propter eruditionem non protritam, tum etiam ob eximiam in magnis rebus agendis dexteritatem. Hic, utpote unus ex purpuratorum patrum collegio, *Haymonem Innocentio* quarto charum, juxta ac familiariter cognitum reddidit; uſque adeo, ut cum ſenex moriturus *Anagniæ* decumberet, non gravatus ſit pontifex illum inviſere, & candidiſſimis verbis conſolari, ac mortui denique manibus bene precari. *Trittemius* ſcribit *Haymonem* perveniſſe ad tempora *Alexandri* quarti, atque ejus juſſu Breviarium correxiſſe; tum præterea opus ſuper *Sententias*, quod & ego vidi, edidiſſe.

CAP.

Cap. CCLXVII. *De Nicolao Anglico.*

NICOLAUS *Anglicus* inter *Franciſcanos* non modo doctrinæ, ſed & pietatis quoque laudem tulit. Fuit, atque adeo nunc eſt, eritque innata quædam literatis cupido videndi exteras gentes, urbes, ac rerum miracula. Id quoque conſilio quodam fit. nam hac itur recta ad ſapientiam, vel ipſo *Homero* in *Odyſſea* teſte, dum *Ulyſſem*, ſapientiæ exemplar abſolutum, elegantiſſime juxta ac ſignificantiſſime exprimit: id quod interpres *Horatius* his verſibus, ex *Græco* deſumptis, *Latine* inſinuat:

> Dic mihi, muſa, virum captæ poſt tempora *Trojæ*
> Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.

Nicolaus igitur & *Galliam* & *Italiam* diſcendi cupidus petiit: id quod illi poſtremo & fructum & gloriam contulit. Incidit enim familiaritas cum *Innocentio* quarto, pontifice *Romano*, cui & ab auriculari fuit confeſſione. Munus denique à liberali accepit patrono, epiſcopatum *Aſſiſienſem*, ut refert *Thomas*, *Franciſcanæ* ſcriptor hiſtoriæ.

Cap. CCLXVIII. *Rodulpho Vageniacenſi.*

RODULPHUS *Vageniacenſis*, Anglice Medwe-gedune, corrupte Maideſton, egregie profecit in bonis omnibus diſciplinis, qua *Iſidis Vadi* nomen academia celeberrima retinet. Amplior poſtea in eiſdem homini fuit proventus *Lutetiæ Pariſiorum*; ubi ingenii acrioris periculum frequens in ſcholis exhibuit publicis. Hujus inſignem eruditionem *Matthæi Pariſii* hiſtoria luculente exprimit. Reverſus ille domum, fit *Henrico* tertio tandem cognitiſſimus, à quo & *Maiſevetum* epiſcopus conſtitutus. Sextus jam ab accepta dignitate pontificia agebatur annus. ecce arctioris vitæ ſtudium eum ab epiſcopatu ad collegium *Franciſcanorum* deduxit. *Antoninus* in *Chronicis* ſuis facto hoc modeſtum addidit teſtimonium: "In tantum autem fratres "illi in partibus illis fuerunt ſanctitate famoſi, ut non ſo"lum *Monachellus Abbandunenſis*, qui fuit receptus ad or"dinem *Minorum*, ſed & *Radulphus Herefordenſis*, & qui-
"dam

" dam abba cum multis aliis ordinem intrarunt, & tam hu" militer converſati ſunt, ut & ipſe epiſcopus & abba lapi" des pro conſtructione conventus portarent." Hactenus *Antoninus*.

CAP. CCLXIX. *De Roberto Capitone.*

ROBERTUS *Capito*, patria lingua Grouteheved, Gallice *Groſteſt* dictus, ab externis vero autoribus *Rupertus Lincolnienſis*, natus fuit atque adeo teneris annis educatus in *Sudovolgia*, *Nordovicenſis* parœciæ provincia, ut teſtis minime malus eſt *Nicolaus Trivetus*, *Anglus*, in ſua hiſtoria. Cumque jam adoleſcentiæ annos attigiſſet, tam felici indole erat, tam naturali facundia, tam denique acri pro ætate judicio, ut *Belloſitum*, ſive *Oxoniam*, academiam illo tempore literis florentiſſimam, à propinquis miſſus ſit. ubi tanta dexteritate in ſtudiis uſus eſt, ut poſt annos non adeo multos in acutiſſimum dialecticum, & ſummum philoſophum evaſerit. Cui rei *Joachimus Vadianus*, illuſtris autor, in ſua *Catecheſi* perbelle ſubſcribit his verbis: " *Rupertus* autem *Lincolnienſis* ſummi ingenii & eruditio" nis minime protritæ philoſophus." Poſſum hic quoque & *Trittemii* in eadem re calculum adjicere. ſed ſit in præſentia unus *Vadianus* multorum inſtar.

Jam nova, honeſta tamen, cupido *Roberti* animum ſubivit, ut linguarum cognitioni paulo ſubtilius ſtuderet; ut *Galliam* inviſeret, communi quadam conſuetudine *Anglorum* fere omnium, qui illis temporibus paulo eruditiores erant. Petiit igitur *Lutetiam Pariſiorum* felici plane ſidere, ut poſtea manifeſtiſſime apparuit. Nam præterquam quod ibidem in *Græca* lingua, quam antea guſtaverat, multum profecerit; & linguam *Gallicam* dubio procul exactiſſime didicerit, ut liquido apparet ex ejus libro, cui titulus *Le Chaſteau d' Amours*; theologos fere omnes exactiſſime evolvebat. unde & ipſe talis theologus factus, qualem vel docta antiquitas ſurgentis *Chriſtianæ* eccleſiæ pro ſuo agnoviſſet.

At quanta nunc cum laude & gloria ad *Anglos* ſuos reverſus ſit dicendum. Primus illi honor ſaltem ſplendidus apud ſuos *Anglos* fuit; cum pro virtutibus multo maximis

electus

electus eſſet archidiaconus *Ligerienſis*. Mihi certe veriſimile eſt hanc illi dignitatem ab *Hugone*, *Lindocollinia* eccleſiæ epiſcopo, collatam fuiſſe. Utcunque ſit, non refert. Hoc ſane conſtat illum fuiſſe admodum familiarem *Simoni Montofortio*, comiti *Ligeriano*, homini omnibus virtutibus ornatiſſimo; in hoc tamen improbando, quod cum *Henrico* tertio, domino ſuo, civile bellum geſſerit. A quo num honore aliquo auctus fuerit, non habeo cognitum. Illud mihi cognitiſſimum, quod, mortuo *Hugone*, *Lindiano* pontifice, *Robertus*, annuente & merito quidem *Henrico* tertio, epiſcopus electus & conſecratus fuit. Quam ille provinciam ita probe, ſincere, & religioſe gubernavit, ut ne *Momus* certe digne quidpiam in homine reprehendere potuerit. Exactis vero aliquot in epiſcopatu annis, ad *Synebaldum*, pontificem *Romanum*, *Innocentium* quartum vocatum, quo neſcio caſu, profectus eſt. Fuit per id tempus *Synebaldus*, niſi male colligo, *Lugduni*, ferventibus in *Italia* bellis, & venientem ad ſe cum literarum tum virtutis nomine honorifice accepit. Hic noſter *Robertus* cœpit *Romano* & ſuis chariſſimus eſſe, donec, quemadmodum fortem epiſcopum decuit, in familiaribus colloquiis & publicis concionibus faſtum tyrannidemque ejus obiter, modeſte tamen, caſtigaret. Manſit nihilominus *Synebaldi* erga *Lincolnienſem* gratia utcunque integra. Ille domum reverſus, de nocente *Innocente* eandem, quam *Lugduni*, cantabat cantilenam, & ulcus acre ſubinde per literas refricavit. id quod tam ægre tulit *Romanus*, ſi vera refert *Joannes*, *Edmundoburgenſis* cœnobii abbas, in ſuis *Annalibus*, ut, mortuo *Lincolnienſi*, cogitaverit de exhumando ejus cadavere, ſed morte præventum fuiſſe juſto Dei judicio, ne cum larvis pugnaret.

Omitto *Synebaldum*, dicturus id quod noſtri propoſiti ordo poſcit, nempe ut librorum, quos *Robertus* ſcripſit, elenchum apponamus:

Commentarii In Prædicamenta *Ariſtotelis*.
In Libros Poſteriorum.
In Libros Phyſicorum.
In Libros de Cœlo & Mundo.
In Librum de Generatione & Corruptione.
In Libros Meteororum.
Quæſtiones ſuper Libros Ethicorum.
De Potentiis Animæ. Multi circa animam erraverunt.

De

De Iride.
De Cometis.
De Coloribus.
De Natura Intellectus.
De Computo Eccleſiaſtico. Computus eſt ſcientia numer.
De Formis ad *Adamum Mariſcum.*
Calendarium.
De Sphæra. Intentio noſtra in hoc tractatu.
Theorica de Planetarum Latitudine.
Praxis Geometriæ.
De Civilitate morum, carmine. } Stans puer ad menſam Domini.
De Utilitate Artium.
De Lingua.
De Oculo Morali.
De Doctrina Cordis. Præparate corda veſtra.
De Reſurrectione.
De Templo Dei.
De Veritatibus.
De Veneno, id eſt ſeptem peccatis. } Ratio potiſſima veneni.
Summa Philoſophiæ.
De Poteſtate Paſtorali.
Hexameron.
De Confeſſione.
De Libero Arbitrio.
De Pœnitentia.
De Ceſſatione Legalium. Fuerunt plurimi.
De Pollutione nocturna.
Commentarii in libros *Dionyſii* de Hierarchia, lib. 4. } Non invenio in exemplari *Gr.*
Annotationes in librum *Damaſceni* de Orthodoxa Fide, male è *Græco* interpretatum.
Commentarii in quatuor Evangelia.
De Gratia.
In decem Præcepta.
Homiliarum juſtum volumen.
Commentarii in *Boetium* de Conſolatione Philoſophiæ.
Tonitru contra Curiam *Romanam.*
Conciones ad Pontificem *Romanum.*
Epiſtolæ numero 127. Novit ſanctitas tua.
Meditationum libellus.
Le Chaſteau d' Amours. Ki bien Penſe.
Teſtamenta duodecim [Patriarcharum,] è *Græca* tranſlata.
Aſſertio Virginitatis D. *Mariæ,* è *Græco* tranſlata.
Dictorum liber unus.

Recol-

Recollectiones in tractatus Pœnitentiæ.
Decreta Synodalia.

Geſnerus in catalogo meminit libelli de *Lineis Phyſicis*.

Vixit regnantibus in *Anglia Joanne*, & *Henrico*, ejus filio. Obiit anno à *Chriſto* incarnato 1253. *Bukduni*, & ſepultus *Lindi*, ſive *Lincolniæ*.

Non poſſum hic non admonere lectorem, quamvis ad alia properem, *Robertum* quam familiariſſime uſum fuiſſe *Adamo Mariſco*, *Franciſcano* theologo ad unguem erudito; in cujus gratiam moriturus ex teſtamento reliquit quotquot habuit libros, habuit enim ingentem numerum, cœnobio *Franciſcanorum Oxonienſium*, cui *Adamus* præfuit. Quorum videndi deſiderio plane maximo cum longiuſcule detentus fuiſſem, nuper contigit, data juſta occaſione. nam id temporis fui *Oxonii*, ut copiam peterem videndi bibliothecam *Franciſcanorum*; ad quod obſtupuerunt aſini aliquot, rudentes nulli prorſus mortalium licere tam ſanctos aditus & receſſus adire, & myſteria videre, niſi Gardiano, ſic enim præſidem ſuum vocant, & ſacris ſui collegii Baccalaureis. Sed ego urgebam, & principis diplomate munitus, tantum non coegi, ut ſacraria illa aperirent. Tum unus ex majoribus aſinis multa ſubrudens, tandem fores ægre reſeravit. Summe *Jupiter*! quid ego illic inveni? Pulverem autem inveni, telas aranearum, tineas, blattas, ſitum denique & ſqualorem. Inveni etiam & libros, ſed quos tribus obolis libenter non emerem. Sic mihi, quærenti theſauros, carbones ſe obtulerunt. Atque adeo hæc ſunt ſacroſancta myſteria quidem illa, quæ tam religioſe à *Franciſcanis Oxonii* obſervantur. nam *Roberti* epiſcopi volumina & exemplaria omnia, ingenti olim pretio comparata, furto ab ipſis *Franciſcanis* huc illuc ex præſcripto commigrantibus, aut, ut verius loquar, vagantibus ſublata ſunt. Ite nunc pontifices, & hujuſmodi fraterculis librorum theſauros conſervandos ex teſtamento committite.

CAP. CCLXX. *De Roberto Chiluuardebio.*

ROBERTUS *Chiluuardebius*, non leviter jactis bonarum artium fundamentis, *Pariſiorum* academiam felicibus avibus petiit. ubi poſt annos non admodum multos

vos clarum per literas nomen conſecutus eſt, quod etiam ut per virtutem continentis vitæ clarius redderet enitebatur. Erat id temporis *Prædicatorum* ſecta famoſa; illam igitur ſecutus, religioſiſſimæ vitæ exemplis effecit, ut tandem omnibus ſui ordinis collegiis, quæ tum in *Anglia* erant, præficeretur: quam provinciam cum jam undecim annis prudentiſſime gubernaſſet, contigit litem eſſe, mortuo *Bonifacio Allobroge*, *Cantiorum* archiepiſcopo, de novo antiſtite eligendo. Quare ad pontificem *Romanum*, *Gregorium*, niſi fallor, decimum, recta itum eſt. Ille non ignarus ſuam cauſam agere, monachorum neglecta aut contempta potius electione, ad vetereis artes recurrit, & *Chiluvardbium*, qua de cauſa neſcio, niſi forte eum, tanto munere oblato, ſibi & ſuis quæſtibus audientem eſſe voluerit. Id quod veriſimile eſt. nam & poſtea in tanto apud **Gregorium* honore fuit, ut ab illo vocatus ſit in *Italiam*, ibique *Portuenſis* epiſcopus factus, & rubro galero inſignitus: ita tamen, ut idem *Gregorius Joannem Pecchamum*, *Franciſcanum*, hominem *Anglum*, qui tum *Romæ* ſacras literas profitebatur, in locum *Roberti* apud *Cantios* archiepiſcopum ſubrogaverit.

Vides hic, lector, quam ambierint *Romani* pontifices *Cantianos* epiſcopos perpetuo ſuos facere. Cauſa erat, ut ſuas pompas, quæſtus, imperia etiam, ſi diis placet, in *Anglia* ſtrenue defenderent. Illud certe me latet, num *Chilwardbius* ante acceptum in *Anglia* epiſcopatum in *Italia* fuerit, num cum *Romano* familiaritatem contraxerit. Aliquid interveniſſe certe neceſſe eſt, quod *Nicolaus* tertius illum ad *Portuenſis* eccleſiæ faſtigia ſubito extulerit.

Sed quid fecit *Robertus* jam maximam dignitatem adeptus? Hoc plane memoria dignum fecit. Cœnobiolum humile, & pro tempore conſarcitum, quod *Prædicatores Londini* non procul à ponte *Oldeburnenſi* habebant, alio traduxit, coemptis ex *Roberto*, filio *Gualteri*, aliquot neglectis areis, ſed amplis, & ruinis caſtelli *Baynardini* adjacentibus; in quibus novum templum elegantis operis, & ſedes magnificas poſuit.

Nunc ſupereſt, ut lectorem doceamus, quibus ingenii monimentis poſteritati ſe commendavit. Nam, quamvis in gar-

* *Vide num ſit Nicolaus pro Gregorio legendus, Leland, in margine.*

rulorum ſophiſtarum inciderit ſæculum, multa tamen ſcripſit, quæ ne noſtro quidem tempore ſua laude indigna ſunt. Age igitur indicemus librorum, quos edidit, nomina.

De octo Partibus Orationis.
Quæſtiones Dialecticæ.
De Tempore.
De Univerſali.
De Ortu, alias Diviſione Scientiarum; opus tum elegans, tum ingenioſum.
De Conſcientia & Synthereſi.
In Sententias, quarum & tabulam perſcripſit.
In *Ezechielem*.
In Epiſtolas *Pauli* ad *Romanos*.
In Epiſtolas ad *Corinthios*.
Capitula diverſorum Originalium.
Commentarii In *Porphyrium*.
In Prædicamenta.
In libr. Perihermenias.
In libr. Priorum.
In libr. Poſteriorum.
In libr. Elenchorum.
In libros Topicorum.
In libros Phyſicorum.
In libros de Cœlo & Mundo.
In libros de Generatione & Corruptione.
In libros de Anima.
In libr. Meteororum.
In libr. Metaphyſicorum.
In *Boetium*.

Chronicon ſani *Albani*, in anno D. 1272, hujus vitam & eruditionem breviter, at interim ſignificanter, pingit. Vixit regnantibus in *Anglia Henrico* tertio, & *Eduvardo* ejus filio. Obiit in *Italia*, & *Viterbii* ſepultus fuit.

CAP. CCLXXI. *De Gulielmo Snotingamo.*

GULIELMUS *Snotingamus* propter *Iſidis Vadum* juravit in verba D. *Franciſci*, cujus veſtigia religioſe ſecutus eſt; hoc tamen incremento, ut ego quidem arbitror, non contemnendo, quod præceptorem ſuum ſcientiarum cognitione vel longo poſt ſe reliquerit intervallo. Quid enim aliud, ſi non literæ, tantum gratiæ tantumque autoritatis, non modo apud *Haymonem*, celebrem illum theologum; verum etiam apud univerſi ordinis *Franciſcani* cœtum,

tum, *Snotingamo* peperit. Certe, quæ fuit *Haymonis*, primi *Chordigeræ* ſectæ in *Anglia* præſidis, ſapientia, nunquam ſuas vices huic commiſiſſet, niſi prius cognitiſſimum habuiſſet. Eventus etiam noſtra plane confirmat verba: nam cum *Haymo* poſt annum unum, relicto provinciali honore, præſidis, ut vocant, generalis gradum conſcendiſſet; hic noſter ex multis unus digniſſimus judicatus eſt, qui *Anglicanæ* provinciæ præeſſet. Atqui quid ille quæſo fecit, ut honeſte præeſſet? Profecto ad *Innocentium* quartum, pontificem *Romanum*, opportunius quam conſultius ſe contulit, comitemque itineris ſibi delegit *Petrum* à *Theocicuria*, hominem ſui ordinis & literatum & probum. Quid multis moror? Quod voluit cum gratia impetravit; uſque adeo, ut ab illo in pretio apud *Romanum* ſemper fuerit.

Exemplo frater ejus *Auguſtinus Snotingamus* eſſe poteſt, *Franciſcanus* & ipſe; qui poſtea à *Gulielmo*, non tam conſilii, quam doctrinæ titulo, commendatus *Innocentio*, epiſcopatum *Laodicenſem*, dignum virtutibus ſuis munus, accepit. Atque hæc quidem de *Auguſtino*.

Gulielmus autem, exacto in provinciali magiſtratu quatuordecim annorum curriculo, *Italiam* repetiit; & in concilio *Metenſi* honorem & functionem alteri tradidit.

Jamque reditum in patriam maturabat, cum ecce peſtis *Genuæ* ſæviens illum è medio tolleret, ſalvis tamen libris, quos ille publicæ utilitati rite conſecraverat. ſed ſtudioſus nomina ejus operum facile requiret, nec ego aperire dedignabor. Scripſit de *Concordia Evangeliſtarum*, *Commentarioſ*que operi adjecit. Porro omnes *D. Pauli* epiſtolas ſimili cura illuſtravit. Denique vidiſſe me olim memini *Grantæ Girviorum* ejus de *Obedientia* epiſtolam ſive libellulum. Catalogus ſcriptorum *Franciſcanorum* meminit ejus *Comment.* in *Longobardum*.

Tertius ad calamum venit *Snotingamus*, prænomine *Rogerius*, *Franciſcanus* & ipſe; quem catalogus eruditorum *Chordigerorum* à literarum excellentia prædicat, laudat, extollit.

Cap. CCLXXII. *De Joanne Veſhamio.*

JOANNES *Veſhamius* inter *Iſiacos*, ſtudiorum gratia, multa fecit tulitque; adoleſcens cùm optimæ indolis, tum ſpei longe maximæ. Unde & academiæ proceres ſingulari erga eum adfecti candore. Tantumque abfuit, ut doctorum expectationem, ingentem quidem illam, de ſe conceptam falleret, ut pro magnis, quæ ſperabant illi, vel maxima facile exhibuerit. Prælegerat in ſcholis *Franciſcanis*, ab *Agnello Piſano* inſtitutis, *Robertus Capito*, ornamentum clarum ſui ſæculi; jam rude donatus, tanquam emeritus, alio ſe contulit. Succeſſit in ejus locum *Veſhamius*, & recte confecto munere, *Capitonis* beneficio fit decanus *Lindianæ* eccleſiæ, ac tandem regis munificentia epiſcopus *Coventrenſis*.

Cap. CCLXXIII. *De Rodulpho Loccbeſlego.*

RODULPHUS *Loccbeſlegus* inter *Franciſcanos*, qui *Iſidis Vadum* incolebant, celebris erat cum philoſophiæ tum theologiæ calculo. Tantorum igitur in ſtudiis laborum præmia accepit digniſſima; relatus videlicet in claſſem theologorum ſupremam. Tum ille, ut novæ dignitati videretur belle reſpondere, *Longobardi*, præſcripta conſuetudine, libros *Commentariis* donavit. Deinde & libellum de *Paupertate Evangelica* publicum fecit; cujus & exemplum eodem tempore *Gualterus Chattodunus* ſecutus eſt, homo ejuſdem locique ordiniſque.

Cap. CCLXXIV. *De Gilberto*, Monacho *Ciſtertienſi.*

GILBERTUM monachum *Ciſtertienſis* ordinis fuiſſe ſcribit *Trittemius*; eundemque adfirmat non mediocriter in literis profeciſſe, ac tandem abbatem factum. Porro meminit ejus operis in *Cantica Canticorum*. In ſumma colligit hominem anno D. 1200. floruiſſe. Breviter hæc ille quidem; at tam obſcure, ut illuſtri opus ſit facula, quæ tenebras diſcutiat. Sed næ ego parum verecundus ſum, qui *Trittemii* obſcuritatem in re, quam ipſe illuſtrare non poſſum,

ſum, notem. Ne tamen omnino temere notaviſſe videar, non feneſtram, ſed rimulam, qua radiolus inluceat, aperire volo.

Fuit hic *Gilbertus Anglus*, ut ego nuper ex epiſtola *Oraculo Cyrilli, Carmelitæ*, præfixa didici; quæ licet nullius præ ſe ferebat nomen, habebat tamen neſcio quid, quod *Joachimum*, *Florenſis* cœnobii abbatem, ſapiebat. Cujuſcunque erat pro me loquatur ipſa: "Frater *Gilbertus Anglicus*, magnus ille theologus, *Ciſtertienſis* monachus, qui & ipſe hunc libellum ſatis curioſe expoſuit." An non jam aliquantulum lucis promiſſi attulimus, cum & *Anglum* fuiſſe conſtat, & interpretem *Vaticiniorum Cyrilli*? *Anglicus*, ne hic ignarus ſis, lector, *Gilberti* cognomen non fuit. ſolenne olim erat exteris *Anglici* cognomentum minus quidem proprium, at plauſibile ſatis, noſtris procul à patria ſtudentibus indere. Hinc *Gilbertus Anglicus* dictus.

Fuit & alter *Gilbertus Anglicus*, profeſſione medicus, ſed memoriæ recentioris; cujus *Practicen* & *Compendium Medicinæ* multi ad quæſtum properantes diligentiſſime legebant. Tertius quoque accedit *Gilbertus*, *Viſimonaſter.* abba, qui *Homil.* 47. ſuper *Cantica* ſcripſit, & diſputationem de *Anima*.

Quæret à me forſitan curioſus aliquis verum *Gilberti* monachi cognomen. Certe ita uſus invaluit, ut nobis tam monachi quam medici propria nomina prorſus abſtulerit.

Jam quod ſcribit *Trittemius Gilbertum* abbatem fuiſſe, nec probare nec improbare contendo; in utramque tamen partem quod dicam aliquid habeo: ex verbis epiſtolæ, cujus ſupra mentionem feci, nihil elucet, unde recte colligere poſſum *Gilbertum* abbatem fuiſſe. Nihilominus, cum nuper eſſem *Bellolandæ*, monaſterio *Eboracenſis* agri, *Ciſtertienſibus* conſecrato, incidi in *Theologicas Conciones* cujuſdam *Gilberti*, abbatis, ſi vera fuit inſcriptio, *Hoylandiæ*. ſed quæ ſit iſta *Hoylandia*, nondum percognitum habeo. Scio *Batavorum* patriam vulgo appellari *Hoylandiam*, ſive *Holandiam*: quo etiam nomine vocatur & apud nos regiuncula, quæ *Velanda* & *Linda* magnorum fluminum ripis inferioribus complectitur. Nam tamen apud *Batavos* ſive apud *Lindios* noſtros cœnobium ſit *Hoylandia* dictum, mihi plane incertum eſt.

Denique, ut paucis concludam, non mirum eſt, quod *Anglis Gilberti* vita obſcura ſit. nam, ut ego mihi perſuaſi, ſtuduit, longum vixit, forſan & *Ciſtertii*, ac tandem procul à patria obiit. *Trittemius* ejus vitam deſignat anno D. 1200. *Joannes Balæus, Carmelita*, correxit numerum, ac annos octaginta ſuperaddidit; at qua autoritate mihi plane incertum.

CAP. CCLXXV. *De Rodulpho Freſcoburno.*

RODULPHUS *Freſcoburnus*, ſolitudinis amator certe maximus, *Carmelum* . . . . . . montem prope *Ptolemaïdem* voti cauſa petiit: ibique inter eremitas, carnis illecebras caſtigans, duriter & parce, una cum aliis *Anglis*, quos loci ſanctitas eodem pellexerat, vixit. Circiter hæc tempora *Anglorum* exercitus dira bella contra *Saracenos*, *Chriſtiani* nominis hoſtes, gerebant. Unde data fuit occaſio bene opportuna *Joanni Veſcio* & *Graio*, non infimis *Anglici* exercitus capitaneis, inviſendi montem *Carmelum*. Quo cum perveniſſent, ac ſuæ gentis homines præter ſpem omnem reperiſſent, præſidem loci enixiſſime rogabant, ut liceret illos abducere; tandemque exorabant, ſed non alio nomine, quam ut fundamenta tam claræ religionis etiam in *Anglia* jacerent. Hujus rei meminit *Baptiſta Mantuanus*:

Anglicus in *Syrias* veniens exercitus olim,
Acconem, *Tyrii* poſitam prope litora ponti,
Quæ prius occurrit, ſubitis oppreſſerat armis.

Et rurſus ibidem:

Hi duces tanta intuiti miracula, ſecum
In patriam duxere viros, quibus arma negabant,
In laribus ſedem *Aſſyriis*, & templa domoſque
Conſtruxere novas. ———

Relicto igitur *Carmelo*, *Freſcoburnus* cum ſuis capitaneos ad patrios uſque lares ſecutus eſt. Illi vero, ſancti promiſſi non immemores, de locis eremitis deſignandis ſtatim cogitabant. *Heſnius* forte *Alanovici*, oppido *Nortabrinæ* ditionis erat; à quo non longe diſtabat *Helmenſe*

nemus,

nemus, locus ſolitudini aptiſſimus, tum præterea ſitu *Carmelo* non omnino diſſimilis. Hic templum, hic ædes convictui eremitarum neceſſarias poſuit. Venerat una cum *Rodulpho Ivo* quidam ex *Britannia Armoricana* oriundus. Hunc *Grailus* una cum eremitis aliquot, ſed *Anglici* nominis, in *Cantia* fovebat; & condito, quanta potuit maxima celeritate ad *Alauni Vadum*, cœnobio donavit. Fuit hæc origo *Carmelitici* in *Britannia* noſtra ordinis anno D. 1240.

At quid poſtea fecit *Rodulphus*? Certe virtuti ſtrenue incumbebat, alioſque multos ſuo exemplo ad eandem inciſtabat. Scripſit etiam non contemnenda, ut fama eſt, opuſcula; quæ per temporis ſive negligentiæ injuriam jam perierunt. De obitu ejus recte computare non poſſum. Certo tamen ſcio, quod ſub *Henrico* tertio floruerit, quodque in *Holmenſi* cœnobio ſepultus ſit. Plura, quæ cum autoritate de *Freſcoburno* referam, non habeo. Adpingam tamen aliquid, quod à præſenti non alienum erit inſtituto.

Transfretaverat in *Britanniam*, dum hæc agerentur, *Rodulphus Alemannus*, vir magnæ cum continentiæ tum eruditionis; & præterea gubernator ſummus totius *Carmeliticæ* ſectæ. Is, ante cognita per literas *Holmenſium* celebritate, *Alnwicum*, ut ſcribit *Triſſa Nemetenſis*, *Carmelita*, petiit: ubi, depoſito magiſtratus ſui onere, inter eremitas vixit, obiit, ac ſepultus eſt. *Simon Stockus*, eremita vitæ plane caſtiſſimæ, hoc etiam tempore floruit, præfuitque univerſo *Carmelitarum* gregi. Quare conjectura eſt *Rodulphum Alemannum* ceſſiſſe *Simoni*, cujus vitam nos *proximo adponemus loco.

CAP. CCLXXVI. *De Henrico Brachedunо.*

HENRICUS *Brachedunus*, utriuſque juris profeſſor, eo majeſtatis pervenit, ut, *Henrici* regis tertii beneficio, totos viginti annos præſidis juſtitiæ ſupremi munere fungeretur: quo tempore integritati & conſervationi legum patriarum ſtudens, egregium de *Legibus* librum, cui *Brito* nomen dedit. Hæc ego ex inſcriptione libri *Brandmenſis* bibliothecæ.

* Sententiam mutavit.

CAP.

CAP. CCLXXVII. *De Simone Stochæo.*

SIMONIS *Stochæi*, inter *Cantios* honeſto loco nati, virtutes, illuſtria facta, denique totam vitam multi quidem *Carmelitici* nominis profeſſores poſteritati diligentiſſime tradiderunt. me tamen nunquam pigebit aliquantulum laboris in eadem re impendere, & pauca ex multis, tanquam è copiæ cornu, ſeligere. *Simon* igitur in ipſa adoleſcentia ſe totum ſolitudini & virtutibus conſecravit. Silveſtres illi fructus, ambroſiæ dapes erant; ſcaturiens ex horridis rupibus aqua, nectar; cavæ quercus & antra, purpureus torus. Unde etiam cognomen traxiſſe fertur. quod quamvis ego non omnino adfirmo, ſic tamen *Laurentius Burellus*, *Divionenſis*, de *Stochæo* verba faciens in libro de *Illuſtribus Carmelitis*, ſcribit:

Qui latuit quercu, celſo nunc vivit olympo;
Nam populi ductor, doctor & ipſe fuit.

Cumque jam longiuſcule vaſtam coluiſſet eremum, accepit nuntium lætiſſimum; nempe *Anglos* paucos, at bene inſtructos, è *Carmelo* domum rediiſſe. Audiverat ille quidem antea multa de loci celebritate, & tacito ipſum apud ſe animo devenerabatur. itaque maturavit, ut ſui, id eſt, eremitici ordinis homines *Alanni Vadum* colenteis non modo videret, verum etiam conveniret. Quid longa opus eſt oratione? Vidit, convenit, dexteram dexteris conjunxit. denique ſe ſocium etiam creſcenti, non ſine *Anglici* orbis tunc applauſu, religioni adjunxit. Caſta certe & undecunque probata erat vita *Anglorum* è *Carmelo* venientium: collata tamen cum *Simonis* claritate, viſa plane ſubobſcura. Illuxit hæc claritas uſque adeo in ſociorum ſuorum oculis, ut divinum aliquod lumen cœlitus in hominem delapſum, facile & dicerent & crederent. O tempora! O mores! Ubi nunc ſunt eccleſiæ *Anglicanæ* lumina, quæ per totam late inſulam veluti cœleſtia coruſcarent fulmina. Cognita autem tam manifeſtis ſignis ejus, ſi ita dicere liceret, divinitate, curatum eſt, quibus tamen neſcio modis, ut toti *Carmelitarum* religioni merito præeſſet. Tanta res eſt habere anteſignanum, qui radiantem facem præferat.

Jam

Jam ſenex fuit *Stochus*; nec puduit tamen colophonem literis, quas non mediocriter juvenis hauſerat, addere. Ergo *Iſidis Vadum* academiam, ut hac noſtra ætate, ita & olim florentiſſimam ſe contulit; nomenque decuſque inter literatorum proceres meruit. Sed hic res memoria digna occurrit. nam quo tempore *Stochus* apud *Iſiacos* ſtudebat, nullus erat in urbe nec in ſuburbio locus *Carmelitis* deſignatus. Ubi vero nunc eſt cœnobium *Carmelitarum* extra muros bene amplum, olim erat alta & magnifica principum regia; inque illa, ne ſis ignarus, lector, natus fuit *Richardus*, ejus appellationis primus *Anglorum* rex. ſic etenim didici à *Joanne Roſſo, Verovicenſi*, in libello de *Academiis Britannicis*. Cavendum igitur ne quemadmodum reges aliquando palatiorum, & antiquarum urbium uſum monachis permiſerint, ita rurſus viciſſitudine quadam pro palatiis & urbibus ipſa petant cœnobia.

Sed ad *Simonem* redeo; qui, relictis *Iſiacis*, *Alauni Vadum* & gregem ſibi commiſſum repetiit. Hic quoque aliquam nactus quietem, rem ſtudiis apprime neceſſariam, calamo uſus eſt, at præcipue in hymnis, & canonibus *Carmeliticæ* profeſſioni convenientibus.

Inter hæc ſenio gravatus erat. agebat enim annum vitæ ſuæ centeſimum; & communis cauſa religionis illius in *Gallia* præſentiam mirum in modum deſiderabat. Quapropter *Burdegalam*, nobilem juxta ac antiquam *Galliæ* civitatem, ſe contulit, multaque ibidem in rem publicam ſui ordinis excogitavit, ſcripſit, edidit; ac non multo poſt obiit 16. die Julii, anno D. 1266. *Burdegalenſes* vero funus honorifice ſepeliendum curaverunt. Porro non longo ab ejus morte tempore per *Romanum* Divorum numero adſcriptus eſt.

Nunc, ſicut fabula fabulam trudit, ita *Simon Stochus* alium longe recentioris memoriæ *Stochum*, prænomine *Petrum*, à me laudandum evocat. Fuit hic *Petrus Carmelita Hichienſis* collegii, & tanto apud *Iſiacos*, cum eruditionis tum ingenii nomine, in honore, ut proximum à ſupremo academiæ magiſtratum geſſerit. Factus igitur Commiſſarius, ſic enim vocant, non modo ſummo ornamento, verum etiam commodo academicis erat. Nam eo ſæculo, quo ille fuit in pretio *Stochus*, ſparſerat nova dogmata *Vigoclivus*, contra quæ acriter inſurgebat, &, collatis ſignis, ut ex edi-

to

ro libro apparet, pugnabat. Scripſit etiam contra *Philippum Repingdunum*, canonicum, *Oxonii* hæreſeos accuſatum anno D. 1382. quo tempore & *Nicolaus Honefortbus*, alias **Herfort**, accuſatus fuit; ſed an hic ſit *Repingdunus*, qui *Homilias* in *Evangelia Dominicalia* ſcripſit, non poſſum certo pronuntiare. Extat præterea liber, in quo *Stochus* ſe clypeum haſtamque pro *Holcbamo* exhibet. Adde huc *Præconia ſacræ Scripturæ*, opus non contemnendum. In ſumma multa alia ſcripſit, quæ ſæculo ſophiſtico valde placuerunt. Tandem, exuto magiſtratu, *Hichiam* reverſus eſt, ubi diem clauſit ſupremum 18. die Julii anno D. 1399.

Certe *Joannis Stochi*, niſi in tempore ſe mihi obtuliſſet, non meminiſſem. Erat ille *Dominicanus* & literatus; ſed, quia parum candide ſentiebat de *Carmelitis*, *Joannes Cornutus*, alias **Hornby**, edito libello, illum perſtrinxit. Plura de *Joanne Stocho* in præſentia non occurrunt.

CAP. CCLXXVIII. *De Joanne Cantiano.*

JOANNES *Cantianus*, relicta patria & ſcholis, in quibus adoleſcens crevit, jam virileis attingens annos *Galliam Aquitanicam* petiit; ubi & placita legum cauſidicus non improbandus exerciebat. Fit poſtea canonicus *Andegavenſis* in fano D. *Mariæ* ſacro: quo tempore edidit duos de *Caſibus* libellos, alias *Rubricas*.

CAP. CCLXXIX. *De Thoma Dublinenſi.*

THOMAS, *Dublinenſis* eccleſiæ primas, non modo ingenio, verum etiam calamo, utpote bonis inſtructus artibus, plurimum invaluit. Conſtituerat eum *Henricus*, ut ego conjecturam facio, tertius tanquam præſidem, qui nocentum colla jugo premeret. At *Hiberni* non immemores pertinaciæ ac fraudis, quibus naturæ quodam inſtinctu ſemper aſſueverunt, iniquis primatem urgebant conditionibus. Id ille ægerrime ferens, conſilio non inepto, opem ab *Henrico*, patrono, per epiſtolam argutam juxta ac elegantem, carminibus centum & ſex inſcriptam, petiit; quam & ego aculeatam non ſine voluptate quadam legi, memoriaque retinui.

CAP. CCLXXX. *De Gulielmo Alanuvicano.*

GULIELMUS *Alanuvicanus*, ſecta *Franciſcanus*, à literarum apud *Iſiacos* emicuit dignitate. Illi, videntes maturo quodam judicio hominem in ſacris ſtudiis pulcherrime proceſſiſſe, inſignia theologi ſuprema omnibus ſuffragiis ei contribuerunt. Theologus, collati recte memor muneris, *Longobardum* de more *Commentariis* illuſtravit. Hic, ut ex catalogo eruditorum *Chordigerorum* didici, fuit aliquando epiſcopus.

CAP. CCLXXXI. *De Joanne Acbedune.*

JOANNES *Arbedunus*, corrupte *Acton* dictus, utriuſque juris inſignia tulit. ac tandem *Lindianæ* canonicus eccleſiæ illuſtrandis *Othonum*, paulo ante in *Britannia* legatorum, *Conſtitutionibus Eccleſiaſticis* ſtudebat: unde & *Commentarios* in eaſdem edidit. Hæc ſuccincte de *Acbeduno* leguleio.

CAP. CCLXXXII. *De Joanne Redovallenſi.*

JOANNES *Redovallenſis*, è ſodalitio *Franciſcanorum*, humanioribus juxta ac divinis literis ſe totum vel lubentiſſime obtulit. Tanta non potuit ſub latere alacritas ſucceſſu: nam hominem gloriæ fugientiſſimum fama percelebravit. Hinc neceſſe habuit libros ſcriptitare, quibus, tanquam luculentiſſimis indicibus, ſpecimen non protritæ cognitionis palam faceret. concinnavit igitur elaboratos in duodecim libros *Auguſtini* de *Civitate Dei Commentarios*. Edidit etiam *Commentarios* in *Fulgentii Mythologicon*: majora deinde aggreſſus, *Elucubrationes* in *Pſalterium Davidis*, & *Pauli Epiſtolas* edidit.

CAP. CCLXXXIII. *De Roberto Turnbamio.*

ROBERTUS *Turnbamius*, *Franciſcanus*, theologiæ profeſſor inſignis, *Lini*, celebri *Icenorum* ad ripas *Iſidis* emporio, collegio ſuorum magnifice præfuit. Erat hic

hic *Robertus* patientiſſimus laborum, & eloquentia in concionibus ſacris ad miraculum uſque profluenti. *Eaduerdus* princeps, cognomento *Longus*, bellicam expeditionem contra *Saracenos*, *Aſſyriam* incolenteis, parabat. ad tantam quæſitus quoque orator vehemens, qui plebis in cauſa religionis animos excitaret. *Turnhamius* principi viſus vel digniſſimus, qui munus obiret. Sic, tanquam ſignifer conſtitutus, *Aſſyrios* una cum *Anglico* exercitu petiit, ac officium non ſine laude ſuum præſtitit.

CAP. CCLXXXIV. *De Thoma Franciſcano.*

THOMAS, *Franciſcanus*, *Iſiacarum* cultor ſcholarum ingenuus, magnis ad literarum penetralia contendebat paſſibus; quo tandem & pervenit, ducibus experientia & prudentia. Tenebatur quodam ardore plane mirifico cognoſcendi originem, incrementa, ſucceſſus *Franciſcanæ* ſocietatis; & præcipue ejus, quæ in *Britannia* ſedes poſuit. Conſultis igitur ſui ordinis proceribus, omnia, quæ ad hiſtoriam jam conceptam pertinebant, edidicit. Hoc tandem confirmatus præſidio operi ſe accinxit, ac deſumpto exordio ab adventu *Agnelli Piſani*, *Franciſcani*, in *Britanniam*, perduxit hiſtoriam diligentia ſumma, cura ſolicita, denique fide optima uſque ad tempora *Gulielmi Snotinganii*, univerſi cœtus *Franciſcani* primatis; librumque abſolutum *Simoni Eſſebio*, *Franciſcano*, erudito amico, dedicavit. Exemplar vero vel adhuc extat *Grantæ Garviorum*, in bibliotheca *Reginæ*.

CAP. CCLXXXV. *De Roberto Plimmodunenſi.*

ROBERTUS, *Plimmodunenſis* canonicus, poſtremas famæ partes à literis non accepit. Hunc ferunt archidiaconum *Tutoneſſinum* aliquando fuiſſe; & *Damnonios* ſuos evangelica doctrina ſancte inſtituiſſe. Hujus vero pietatis exemplum vel adhuc apparet lucidentum, cui nomen à *Pænitentia* inditum.

CAP. CCLXXXVI. *De Thomas Chebhamio.*

THOMAS *Chebhamius*, *Severianæ* eccleſiæ canonicus, idemque decanus vicarius. *Roberti Plimmoduni* veſtigia ſecutum fuiſſe conjicio. nam & ille malorum vulneratus impotentia, pœnitentiæ præſentiſſimum pharmacum excogitavit; & chartis concreditum victuris commendavit.

CAP. CCLXXXVII. *De Thoma Spottæo.*

THOMAS *Spottæus* inter *Auguſtinianos* monachos, qui ſunt *Durovernì Cantiorum*, celebris erat, non ſolum religionis, verum etiam ſolidæ doctrinæ titulo. Næ ego igitur eſſem parum candidus, ſi hominem tam clara dignum memoria ſilentio præterirem. Itaque pro mea conſuetudine id ei dabo, quod aliis noſtræ gentis *Scriptoribus* hactenus non inviderim; nempe lucem & famam, debita mehercule eruditorum præmia. Cum nuper per totam late *Cantiam* obequitarem, eruendæ antiquitatis gratia, cujus, ob frequentiſſimum *Romanorum* & in *Limenicum* & in *Rutupinum* portum adventum, pleniſſima eſt; ac, data opera, *Auguſtinianam* bibliothecam, id eſt divitem veterum exemplariorum officinam, inviſerem, incidi, ut caſus tulit, in *Gulielmi Thorni*, monachi *Auguſtiniani* hiſtoriam, qua ille abbatum ſuorum res geſtas memoriæ commendavit. Tum ego ſtatim, quæ mea fuit aviditas, legere incepi; cum ecce in ipſo libri procemio teſtaretur ſe defloratorem fuiſſe *Spotti*, qui luculenter ſuorum abbatum hiſtoriam ſcripſit ab adventu *Auguſtini*, *Anglorum* apoſtoli, in *Britanniam*, uſque ad annum à *Chriſto* nato 1272. Sed quam hic vellem *Thornum* minus diligentem fuiſſe. nam dum ſuum ornaret munus, alieno forſitan injurius erat. Nuſquam etenim illic apparet *Spotti* hiſtoria, & veriſimile eſt omnino periiſſe. extat tamen defloratoris *Thorni* volumen plane non contemnendum, in quo non ſolum abbatum *Auguſtinianorum* egregia facta, verum etiam regum *Cantianorum* ſubinde elucent. Sed de *Thorno* plura ſuo loco dicemus. Hæc ſola in præſentia habui, quibus *Spottum* doctorum memoriæ commendatum relinquerem.

Quid

Quid ſi nunc & bibliothecam *Auguſtinianam*, cujus ſupra mentionem feci, poſteritati commendem? An non hoc pacto antiquarum rerum admiratoribus gratum facerem? Accipite igitur, vos antiquarii, quæ vulgo incognita ſunt. *Auguſtinus*, à *Gregorio* Magno in *Britanniam* miſſus, multa cum *Latina* tum *Græca* exemplaria per amicos in *Italia* comparavit, & ad ſe deferenda curavit; quæ omnia moriens, tanquam virtutis pignora, monachis ſuis reliquit. *Græca* partim violentia temporis, partim igne, partim etiam furto ſublata ſunt. Ex *Latinis* autem codicibus, majuſculis literis *Romanis* more veterum ſcriptis, hi etiam nunc extant, incredibilem præ ſe ferentes antiquitatis majeſtatem: videlicet duo volumina quatuor *Evangelia* complectentia; ſed alius quam vulgaris interpretationis. *Pſalterium* etiam ab ipſo *Hieronymo Damaſo*, pontifici *Romano*, dedicatum, quod quidem vel archetypum eſſe libenter crediderim. Inſuper duo elegantiſſimi in *Pſalmos* commentarii, qui præ nimia vetuſtate lectorem non admittunt, niſi oculatiſſimum. Sed nuſquam in illis comparent autorum nomina. Extant & ibidem *Philippi* in *Job Commentarii*, ut alios multos non protritæ notæ autores, qui jam mihi per ſuos non occurrunt titulos, omittam. Qui vero *Auguſtini* ætatem ſecuti ſunt archiepiſcopi *Cantiani* & abbates, hanc bibliothecam magnis ſtudiis & impenſis auxerunt. Inter quos tamen *Theodorus Cilix* & *Adrianus Afer* præcipui erant; uterque optimus, uterque plane doctiſſimus, & certe quibus tota reſtitutas linguas debuit *Britannia*.

Nunc ut de incremento *Auguſtinianæ* bibliothecæ commode diximus, ita & de ejuſdem decremento, nam rerum omnium viciſſitudo eſt, pauculla quædam dicemus. Regnante *Ethelredo*, patre *Edovardi* tertii, depopulatores *Daci Cantiorum* metropolim immiſericorditer devaſtaverunt: quo tempore quanquam utcunque parcitum ſit *Auguſtinianis*; tamen in tanto tumultu defloratam fuiſſe bibliothecam veriſimile eſt. Illud autem vel *Gulielmo Thorno* autore in confeſſo eſt, quod eccleſia *Auguſtiniana* conflagraverit anno D. 1168. quæ calamitas magnam vim bonorum autorum, ut idem eſt teſtis, abſtulit. At quæ ſecuta eſt ætas multo majorem libris intulit injuriam. nam indocti monachi *Græcos* codices non intellectos, & *Latinos* præ ſenio ipſis parum

rum amabiles, in forulorum uſus, ut nihil vilius dicam, diſcerpſerunt. Ad noſtra tamen tempora pars aliqua veteris bibliothecæ integra permanſit. Satis etenim novi multos præclari nominis ſcriptores ab *Auguſtinianis* in *Palatinam* illuſtriſſimi principis mei *Henrici*, ejus appellationis octavi, bibliothecam aliquot abhinc annis fuiſſe tranſlatos. Atque ut in hac parte de meipſo etiam pauca loquar. Sunt aliquot penes me exemplaria, non indocta, ab *Auguſtinianis* ſumpta, quæ propediem in lucem prodibunt. Sed quo nunc prorepſi? Jamdudum finem forſitan expectabas, lector. Finis ergo hic eſto.

CAP. CCLXXXVIII. *De Thoma Monemuthenſi.*

THOMAS *Monemuthenſis*, profeſſione monachus, vir ſuo ſæculo inter literatos nomen laudeſque emeruit. *Judæi*, perfidum genus hominum, & ſanguinem ſitiens Chriſtianum, in *Britannia* ſuæ ſtirpis radices alte fixerant. Horum grex peſſimus *Ventam Icenorum* precario incolebant, ea urbis regione & inſula, ubi *Abrahami* aula etiam nunc de nomine nota extat. inter cætera quæ ibidem ſcelera multa deſignaverunt, illud imprimis impium, quod *Hugonem* quendam, puellum ingenuum, morti in *Chriſti* contumeliam tradiderint; deprehenſi ſceleris conſcii, & in crucem acti. Nec longo poſt tempore *Judæi* urbe omnino expulſi. Claruit miraculis *Hugonis* ſepulchrum. Ergo, ne *Hugonis* Martyris vita & mors obſcura aliquando eſſent, poſteritati, rogatus *Thomas Monemuthenſis*, charum civibus *Ventanis*, & Deo pignus edito immortale fecit libello.

CAP. CCLXXXIX. *De Albricio.*

ALBRICIUS merito inter eruditos collocandus; ſed ejus tenuis ad meas pervenit aures cognitio. Conſtat interim ex veteris codicis inſcriptione fuiſſe eum urbis *Londinenſis* alumnum. Diverterat amiculus quidem in meam gratiam *Ventam Icenorum*, excuſſurus bibliothecas ibidem bonis libris refertas: hoc nomine ut mihi eo paulo poſt venturo labor in eadem parte tum expeditior, tum

tum gratior eſſet. Multos ille autores, à me non ante aut viſos aut lectos, exquiſivit, inter quos & *Albricius* de *Origine Deorum* comparuit. Conjecturis tantum ducor eum fuiſſe, temporibus *Joannis* & *Henrici* tertii regum *Angliæ*, celebrem.

CAP. CCXC. *De Thoma Bongeio.*

THOMAS *Bongeius*, apud *Icenos* ortus propter ripas *Avonæ* in emporiolo ſui nominis, quod tunc *Bigotianæ* ditionis erat, maturis ſtuduit *Franciſcanus* annis in *Iſidis Vado*, & uſque adeo ſtrenue philoſophiæ ac theologiæ incubuit, ut ab opere gloriam vel æternam ſibi comparaverit. Crediderim & *Lutetiæ*, de more illuſtrium *Anglorum*, eum aliquando ſcholas frequentaſſe publicas, cura quidem magna nec ſucceſſu minori.

Cedebat occupatiſſimus, ſed doctiſſimus *Hevedlegus* muneri interpretationis ſacræ ſcripturæ; non alia tamen ratione ulla, quam ut expeditum & in eadem parte exercitatum commode ſubſtitueret. Erat ille quidem inter prælectores collegii *Franciſcani*, tum propter *Vadum Iſidis* celeberrimi, à primo nonus. Loco vero ſuo ſtatuit *Bongeium* in primis doctum; cujus præter cætera tanta in matheſi & tam recondita cognitio fuit, ut præſtans arte multa ingenioque longe acerrimo majora quam ſimplex tenuiter literatorum turba, vel recte expendere, vel intelligere facile potuerit, crederentur cacodæmonium facta conſilio, & infami ſtudio. Adducor ut credam, eum in ejuſmodi naturalium rerum experientia uſum fuiſſe adprobato *Baconis* judicio, qui eam magiæ partem libris accurate ſcriptis poſteritati conſecravit. De dignitate magiſtratus, quo inter ſuos functus eſt, ſatis conſtat. Erat enim *Franciſcanorum Angliam* incolentium, ut conſueto utar vocabulo, Miniſter. Catalogus illuſtrium *Franciſcanorum* magnifice meminit libri à *Bongeio* in *Sententiarum* lucem ſcripti.

CAP. CCXCI. *De Joanne Durolenduno.*

JOANNES *Durolendunus*, *Dominicanus*, vir probatiſſimæ vitæ & maximæ in literis diligentiæ, ita probe ſe geſſit inter ſocios ſui loci & ordinis, ut multis ad bene

vivendum, pluribus vero ad diſcendum incitamento eſſet. Quæ poſtea virtutes, fama duce, vel ad ipſius *Henrici* tertii, *Anglorum* regis, aures pervenerunt; à quo, jam ad ſenium vergente, vocatus fuit, non ut adulatoris partes præſtaret, ſed ut ſanum, rectum, honeſtum conſilium daret: & præcipue in illis rebus, quæ religionem, quæ fidem, quæ denique ſanctam animæ curam ſpectarent. Tantumque abfuit ut ſuum non faceret officium, ut omnibus numeris principis de ſe opinioni ſatisfecerit; uſque adeo, ut *Henricus*, qui ejus erat erga hominem adfectus, illum etiam ad confeſſionem auricularem admitteret.

Sed non diu ſupervixit *Henricus*; & *Edwardus* primus, ejus filius, in regno ſucceſſit. Nuſquam tamen *Durlenduni* ſplendor obſcuratus, immo illuſtratus potius. nam id temporis quæſtor *Romani* Pontificis in *Anglia* factus eſt. Nullo enim tempore defuerunt ſuæ artes *Romano* corradendi pecuniam; ſive *Turca* aliquid novarum rerum, ſive nihil in *Chriſtianos* moliretur. Poſt hæc laborem honeſta ſtatim præmia ſecuta ſunt. Nam à Pontifice *Romano* archiepiſcopus *Dubliniæ*, primæ civitati *Hiberniæ*, deſignatus eſt. Hactenus ex *Triveti* de *Edwardo* primo hiſtoria, quæ ſcripſimus, deſumpta ſunt; quemadmodum & hoc quod ſequitur. nempe *Derlingtonum* inter alios ingenii ſui fœtus *Concordantias*, quæ vulgo magnæ & alias *Anglicanæ* vocantur, edidiſſe. Floruit regnantibus *Henrico* tertio & *Edwardo* ejus filio, victore longe fortunatiſſimo. Obiit quinto Cal. April. Anno Dom. 1284. & regni *Edwardi* primi 12.

CAP. CCXCII. *De Joanne Beccoduno.*

JOANNES *Beccodunus* juvenis *Londini* in collegiis *Forenſium* operam dedit legibus *Anglicanis*; in quibus, ſi vera ſunt, ut ego eſſe arbitror, quæ de illo ſcribuntur, inſigniter profecit. quo nomine credibile illum poſtea in aulam ab *Henrico* tertio, *Anglorum* monarcha, vocatum fuiſſe; cui cum propter inexhauſtam diligentiam, tum etiam ob raram in rebus graviſſimis agendis dexteritatem, tam eximie charus erat, ut nihil ſupra. Argumento inter cætera multa tantæ principis erga hominem benevolentiæ hoc

eſſe poteſt, quod illum *Henoforthæ Mageſetum* epiſcopum deſtinaverit. Sed hoc munere, quanquam honorifico, rex ſuo ſatis non fecit animo: nam ita ſors tulit, ut ſerius ad ſe venientem majori dignitate, inſtante jam morte, adornare recte non potuerit. Ille tamen abunde ſibi ſatisfactum putans continuo ſtudere cœpit, quo potiſſimum modo regis erga ſe meritis reſponderet. Scripſit itaque librum de *Legibus Anglicanis*, qui *Edwardo Henrici* filio, tum præterea toti plebi longe utiliſſimus erat. Hæc ſunt quæ ego de *Beſtono* in *Chronico Tinenſis* monaſterii legi, & aliis per me communia eſſe volui.

CAP. CCXCIII. *De Gulielmo Hereberto.*

GULIELMUS *Herebertus*, vir *Franciſcanæ* inſtitutionis, philoſophus idemque theologus inter *Iſiacos* floruit; uſque adeo, ut prælegendo, concionando famam inſignem late ſibi comparaverit: quam ut & ampliorem quoque faceret, ſcripſit de *More Scholaſtico Quodlibeta*, *Commentarios* quoque in *Deuteronomion* & *Apocalypſin*.

CAP. CCXCIV. *De Roberto Legrocaſtrenſi.*

ROBERTUS *Legrocaſtrenſis* ſplendidam ex literis gloriam ſibi comparavit; quo titulo inter *Franciſcanos* totus eluxit. Scripſit *Commentarios Longobardum* illuſtranteis, *Quodlibeta* etiam, ac libellum de *Paupertate Chriſti*. Colligo hunc fuiſſe *Guil. Heneberti* ſynchronium, inſtructus ſerie catalogi de *Scriptoribus Franciſcanis* editi.

CAP. CCXCV. *De Gulielmo Vero.*

GULIELMUS *Verus*, à *Trittemio Guarronis* corrupte dictus, à ſcriptoribus inter illuſtres *Franciſcanos* numeratur. Sed, quoniam bonam vitæ ſuæ partem apud exteras gentes egit, pauca admodum mihi de illo ſunt liquide cognita. Qualiacunque tamen ea ſunt, per me ſilentio non peribunt. Studuit *Lutetiæ Pariſiorum* annis jam maturus; ubi in philoſophia *Ariſtotelica*, & theologia in quæſtiones pæne infinitas tunc temporis conciſa, ita profecit, ut palmarium in ſcholis facile adeptus ſit; id quod multo clarius lectori apparebit, poſtquam, me referente, intel-

intellexerit *Joannem Dunſ*; argutorum *Sophiſtarum* deum illum, *Vero* præceptore uſum fuiſſe.

Nec hoc tantum *Gulielmi* nomen celebre facit. nam ſcripſit divinos *Commentarios* in *Sententias Petri Longobardi*, epiſcopi *Pariſienſis*; quos illa ætas ſtudio plane incredibili legebat. Denique, ſi *Trittemius* recte computat, fuit *Vuarus* in pretio circiter annum Domini 1270. quo tempore *Henricus* ſenex in *Anglia* regnavit.

CAP. CCXCVI. *De Gualterio Hemengoburgo.*

GUALTERIUS *Hemengoburgus*, canonicus *Giſiburnenſis* cœnobii, quod eſt prope *Cliviam*, *Eboracenſium* provinciolam, *Theſi* fluminí celeberrimo adjacentem, impendio ſtudioſus erat literarum: quo tandem factum eſt, ut in eruditum evaſerit, & non levem apud ſuos gratiam ſibi pepererit. Ejuſmodi enim res literaria virtus eſt, ut autori gratiam, honorem, gloriam etiam facile concilieT. Quare virtutis præmio lætior factus, quanquam ipſa virtus per ſe ſatis illuſtris aliunde emicantibus ſplendoribus non eget, qua cœpit via perrexit, magnis plane paſſibus ad extremam ſacræ theologiæ metam contendens. In quo cum jam non infeliciter curſum longum continuaſſet, ecce cupido quædam ejus occupavit animum, ut hiſtoriam rerum *Anglicarum* poſteritati dedicaret. Bonis igitur avibus ab ipſo *Gulielmo Nortomanno* exordium ſumens, ad tempora *Edovardi* ejus appellationis primi, *Anglorum* res geſtas ſumma cura perſcripſit. Hanc ego nuper hiſtoriam *Giſoburnæ Clivienſium* ſedulo quæſivi; non tamen inveni: alias ſemel vidi in *Fontana*, ſive *Uuellenſi* bibliotheca. Cætera, quæ ſcripſit, nuſquam comparent. Vixit regnante *Henrico* tertio, & *Edovardo* ejus filio. Obiit *Giſiburnæ*, ubi & ſepultus eſt.

CAP. CCXCVII. *De Roberto Grymæo.*

ROBERTUS *Grymæus*, monachus *Berdeniga*, cœnobii celeberrimi & antiquiſſimi *Lindiſiorum*, in ſacris literis, ut religioſum decuit virum, bonas horas recte collocavit. Defuit illi *Aſiaticum* dicendi genus, profluum & luculentum. at non interim defuit ſolida eruditio, ut

apparet ex ejus in *Evangelia Commentariis*, ſtylo ſcholaſtico ſcriptis.

CAP. CCXCVIII. *De Gualtero Chattoduno.*

GUALTERUS *Chattodunus*, ſectæ *Chordigeræ* initiatus, philoſophiam & ſacras literas apprime coluit; quo nomine & famam non emorituram ſibi peperit. Monumenta ingenii non infelicia reliquit, *Commentarios* videlicet in *Sententiarum* libros, & libellum de *Paupertate Evangelica*.

CAP. CCXCIX. *De Roberto Ottanfordo.*

ROBERTUS *Ottanfordus*, vir *Prædicatorii* ordinis, tanta cum eruditionis tum ingenii felicitate præditus erat, ut ſive de diſciplina *Ariſtotelica*, ſeu de ſacris literis quæſtio eſſet, copioſe, graviter, docte potuerit diſſerere. Creditur autem hanc virtutem è fontibus *Thomæ Aquinatis*, cujus ſynchronius fuit, hauſiſſe. Illud conſtat *Robertum* tàm ſancte in ejus verba juraſſe, ut in *Ægidium Romanum*, *Auguſtinianæ* ſectæ profeſſorem, *Aquinatis* dogmata ſubinde impugnantem, librum bene aculeatum ſcripſerit. Præterea *Henricum Gandavenſem* ſimili de cauſa mille telis confodere, quemadmodum ex edito libro apparet, non dubitavit.

CAP. CCC. *De Joanne Guallenſi.*

JOANNES *Guallenſis*, *Franciſcanus*, relictis *Oxonienſium* ſcholis, *Pariſiorum* academiam petiit: ubi tantam curam, diligentiam, operam eruditis ſtudiis adhibuit, ut tandem apud illos doctrinæ excellentis nomine ter maximus haberetur. Quoque major fides his noſtris verbis accedat, mentiar, niſi *Trittemius* ſcribat hunc à *Pariſiis Arborem vitæ* fuiſſe appellatum. Ea enim erat, ut tum ferebant tempora, facundia, ea ingenii promptitudine, acrimonia, felicitate etiam, ut de quacunque re non dicam ornate, eloquenter, ſplendide; ſed acute, graviter, docte potuerit diſſerere. Quæ virtutes, ſi pleno copiæ cornu adſint, non video quin inter eloquentiæ flores, quamvis ad miraculum varias, ſuum, & merito quidem, vel hac noſtra ætate locum habeant.

Quid

Quid ſi in noſtrum incidiſſet *Guallenſis* ſæculum? Nam multum refert, ut inquit *Plinius*, in quæ tempora ingenia incidant. Certe qui *Pariſiis*, apud quos literas profitebatur, maximus fuit, nobis, quantum ad linguarum puritatem pertinet, auream plane ætatem habentibus, major eſſet. Sed ne videar nimium munus ornare noſtrum, tantum jam indicabo, quos libros ſcripſit:

Summam Collationum, alias Communiloquium, lib. 7. — Cum doctor ſive prædicator.
Breviloquium Legiloquium.
Floriloquium Philoſophorum. — Cum enim debeamus apes imitari.
De Pœnitentia.
De Relationibus.
De Ente & Eſſentia.
De quatuor Virtutibus Cardinalibus.
De Cognitione veræ vitæ, lib. 1. — Quoniam omni negotio.
De Viſitatione infirmorum, lib. 1.
Commentarii in *Valerium*, de non ducenda uxore.
In Fabulas *Ovidii*.
In Mythologicon *Fulgentii*.
Super Sententias, lib. 4.
Breviarium præceptorum.
Breviloquium de ſapientia ſanctorum.
Manipulum florum, lib. 1. Abſtinentia bonum eſt.
In Apocalypſin *Joannis*, lib. 1.
In decem Præcepta.
Sermonum lib. 1.
Paſtoralia, lib. 1.

Sed dum hic nomina librorum recenſeo, eſt quod me dubium tenet, nam erat alter *Guallenſis*, *Thomas* dictus, longe recentioris memoriæ autor; qui à librariis, omiſſo prænomine, *Guallenſis* vocatur. Ita ut pæne incertum quid *Thomæ*, quid *Joanni*, tribuendum. Nos tamen varietate exemplariorum hanc nebulam utcunque diſcuſſimus. Vixit, autore *Trittemio*, regnante in *Anglia Eadveardo*, cognomento *Longo*.

Hæc ego dum paulo ſubtilius diſcutio, ingerit ſe *Philippus Guallenſis* Chordiger, qui una cum *Adamo Eboracenſi*, viro non vulgariter erudito, ab *Helia*, ſummo ſui ordinis præſide, accerſitus, *Lugdunum* advolavit, ac ibidem cum philoſophiam, tum ſacras literas publice docuit.

Cap. CCCI. *De Joanne Pechamo.*

JOANNES *Pechamus*, *Franciſcanæ* ſectæ ſtudioſus imitator, videns, id quod frequentiuſcule accidere ſolet, paucos in ſua patria illuſtres eſſe, etiam ſi merita accedant; multos vero foris cum per literas tum per alias virtutes plurimas clariſſimos fuiſſe, fauſto ſidere *Lutetiam Pariſiorum* petiit. Ibi tam diu ſtudiis, quæ in *Anglia* recte inchoaverat, inſiſtebat, donec à doctis & haberetur, & eſſet magnus philoſophus juxta ac theologus. Quanquam non ea ſemper animi ſeveritate fuit, ut nulla niſi ſublimium rerum lectione mentem paſceret. Nam & poetas non raro, animi recreandi gratia, in manus ſumpſit; &, quod magis eſt, ipſe ſcriptitavit carmina, ad quæ, ut erat naturali facundia, tantum non natus videbatur. ſed ea tum linguarum barbaries, florentibus interim ingeniis, ita in familiaritatem irrepſerat, ut majori arte quam eloquentia verſus ſcripſerit. Poſt hæc unde abiit, rediit, id eſt, ad ſuos *Anglos*; & in *Iſidis Vado* publice prælegebat, proximus à *Bongeio*, excellentis famæ viro, non ſine totius academiæ cum applauſu, tum etiam admiratione. Hanc ejus virtutem *Franciſcani* omnes libenter agnoſcebant, &, facto conventu, collegiis ſuis, quotquot in *Anglia* erant, illum gubernatorem ſtatuerunt. Non longum tamen apud ſuos manſit, quin accerſitus *Pariſios* reviſeret. Deinde, fama advocante, *Romam*, principem rerum urbem, adiit. ubi lector, ut vocant, *Palatinus* conſtitutus eſt.

Circiter hæc tempora *Robertus Chiluuarbius*, archiepiſcopus *Cantiorum*, à *Gregorio*, pontifice *Romano*, factus eſt Cardinalis, & epiſcopus *Portuenſis*. Quare *Romanus*, *Pechami* virtutes novis honoribus illuſtrare volens, autoritate ſua, ſed violenta, illum *Cantiis* archiepiſcopum deſignavit. Hæc fere omnia, ſed non tam dilucide, *Nicolaus Trivetus*, in *Eduuardo* cognomento *Longo*, ſcripſit. Poſt acceptam vero pontificatus dignitatem nihil magis dignum memoria fecit, quam quod Synodum in *Anglia* celebraverit; in qua leges potioris vitæ ſacerdotibus præſcripſit.

Sed nunc quid librorum ediderit dicendum. Scripſit autem multos libros, de quibus hi, qui ſequuntur, extant.

Quæſtiones de vanitate rerum mundanarum.
Super ſententias lib. 4.

Quodli-

Quodlibetum.
De vanitate, lib. 1.
De paupertate.
Quæſtiones de Sacramento Euchariſtiæ.
Hæreſeon à ſe damnatarum lib. 1.
Itinerarium.
De Sphæra.
Perſpectiva,
Confitebor tibi domine.
Corpora mundanorum.
Perſpectiva cum ſit una,

quam & *Geſnerus* in catalogo ſcriptorum collaudat, prelo *Venetiis* commendatam, & à *L. Gaurico* illuſtratam.

Epiſtolarum lib. 1.
De myſterio Minorum.
Conſtitutiones provinciales.

Vixit regnante *Henrico* tertio, & *Edwardo* cognomento *Longo*. obiit, exactis in epiſcopatu annis 13. & ſepultus apud *Cantios*.

CAP. CCCII. *De Gulielmo Maſſeto.*

GULIELMUS *Maſſetus*, inter *Prædicatorios* non poſtremus, vixit & in pretio erat, quantum ex *Leandro Bononienſi* colligere poſſum, eodem tempore, quo & *Robertus Otanfordus*. Crediderimque quandam inter illos cum propter morum, tum etiam ſtudiorum ſimilitudinem coiviſſe familiaritatem. Nam uterque *Thomæ Aquinatis* doctrinam totis defendebat viribus. Quare, amici ſecutus partes, *Henricum Gandavenſem* ſtricto calamo aggreſſus eſt. Scripſit prætèrea, ut illius ætatis verbo utar, *Poſtillas* ſuper aliquot veteris Inſtrumenti libros, & evangelium de *Decem Virginibus*. Item libellum contra *Corruptorium Corruptorii*, ac quaſdam de *Angelis Quæſtiones*.

CAP. CCCIII. *De Roberto Anglico.*

ROBERTI *Anglici* nomen recitat *Henricus Cornelius Agrippa*, in epiſtola nuncupatoria ad *Joannem Tritemium* abbatem. Philoſophiæ penetralia omnia tam anxie perſcrutatus eſt, ut magiam neſcio quam præſtigioſam magnis auſis aggreſſus ſit ſcribere, & in lucem emittere; in quod opus & caſu, haud ſcio an utili, incidit

Agrippa

Agrippa: quo autore, *Robertum* una cum *Geſnero* inter *Scriptores* noſtrates connumero.

CAP. CCCIV. *De Ricardo Mediodunenſi.*

RICARDUS *Mediodunenſis*, alias de *Media Villa*, patria autem lingua Middleton dictus, vir erat prompto, ſublimi, magno ingenio; & qui omnem ætatem in eruditis artibus feliciter certe collocavit. Nam primis ſtudiorum annis, ſaltem maturis, philoſophiæ *Ariſtotelicæ* diligentiſſimam operam dedit, multumque in ea profecit; at multo magis profeciſſet, niſi quæſtiones de rebus philoſophicis, argutiores quam utiliores, totas ſcholas tunc temporis late occupaſſent. mediis autem annis Canonibus pontificiis ſtudium, ut tum videbatur non inutile, impendebat; cui labori nec ſua meſſis defuit. Poſtremo, jacta ſacra anchora, oculos, mentem, ſenſus denique omnes ad theologiam convertit. Quod ut maximo quodam, ſed plane ſancto, animi ardore fecit; ita multo maximus proventus ſecutus eſt. Hæc vera eſſe omnia candidus lector facile videbit, ubi evolverit libros ab illo editos. Scripſit autem, ne ignores,

Super Sententias libros 4. Abſcondita produxit.
Super Diſt. Decreti lib. 1. Patres noſtri omnes.
De Ordine Judiciorum lib. 1.
In Epiſtolas *Pauli* lib. 14.
In quatuor Evangelia lib. 4.
Quodlibeta etiam,

quæ anno Do. 1509. una cum *Commentariis* in *Sententias* *Venetiis* per *Lazarum Soardum* impreſſa ſunt.

Claruit ſub *Henrico* tertio & *Edvardo*, ejus filio, ſi *Trittemius* recte computat.

CAP. CCCV. *De Thoma Sudoduno.*

THOMAS *Sudodunus*, alias Sutton, *Dominici* ſectator non inglorius, multa tulit fecitque, ſudavit & alſit, ut ſcientiarum cognitionem paulo ſubtiliorem adſequeretur. Nec vana quidem meſſis tanto reſpondebat labori, ſi vera ſunt, quemadmodum non eſſe dubito, quæ de eo *Leander Albertus*, *Bononienſis*, in libro quarto de *Viris Illuſtribus Prædicatorii Ordinis*, ſcribit. Secutus eſt autem

autem in ſtudiis ſuis religioſiſſime *Thomam Aquinatem*; uſque adeo, ut quæ ille doctiſſime, ſed ſubinde obſcure, commentatus eſt, hic non raro lucida oratione interpretatus ſit. Non ita alte tamen in *Thomæ* veſtigiis hæſit, quin & ipſe pedem promoveret, & hæc ſuo marte ſcriberet:

Commentarios ſuper Pſalterium.
Summam Theologiæ.
Super Prædicamenta.
Super ſex Principia.
Quæſtionum librum.
Quodlibeta duo.
De Relatione.
Super libros Priorum.
Super libros Perihermenias.
De Unitate Formæ.

Floruit regnante *Edovardo Longo*.

Volo hic lectorem ſcire me nuper vidiſſe in bibliotheca *Buchofeſtenſi Quæſtiones & Quodlibeta Joannis Suthoduni*; cujus nominis præſes quidam provincialis *Carmelitarum* fuit, regnante *Edovardo à Gulielmo* primo quarto.

CAP. CCCVI. *De Gulielmo Machelesfeldo.*

GULIELMUS *Machelesfeldus*, *Dominicanus*, in *Coventrenſi* diœceſi natus, vir magnæ eruditionis fuit; & tanti apud *Eadveardum Longum*, *Anglorum* regem, pretii, ut ab illo orator ad ſynodum vel *Biſuntium* uſque miſſus ſit. quo nomine *Benedictus*, pontifex *Romanus* ejus appellationis undecimus, illum in collegium Purpuratorum admiſit: ſed ſero collatus honor. Nam in itinere rediens paulo ante immatura morte correptus eſt. Quod ubi *Romano* nunciatum fuit, *Gualterum Winterburnum*, virum, ut illa ſæcula ferebant, non mediocriter literatum, Cardinalem fecit, titulo *S. Sabinæ*.

Erat hic *Gualterus Severianæ*, alias *Sareſburienſis*, diœceſis alumnus, profeſſione autem *Dominicanus*, tum præterea theologus tantæ gravitatis, judicii, doctrinæ, ut *Eadveardus*, rex, à *Gulielmo* Magno ejus nominis primus, illum ſanctis conſiliis, illum etiam confeſſioni ſuæ, quam auricularem vocant, præficeret. Non tamen nova dignitate magis gaviſus eſt, quam *Cepioni* milites auro *Toloſano*. nam

paulo

paulo poſt, mortuo *Benedicto*, *Peruſium* petiit, daturus ſuffragium in electione novi pontificis; rediensque in *Gallia* fato functus eſt Cal. Sept. Anno D. 1305, ibique ad tempuſculum ſepultus, poſteaque *Londinum* relatus.

Vixit eodem tempore *Thomas Joys*, alias *Thomas Anglicus*, *Dominicanus*, theologus clariſſimæ famæ, & literaturæ minime protritæ, qui aurum hoc *Toloſanum*, aut, ut apertius loquar, rubrum galerum, Cardinalis inſigne, à *Clemente* quinto accepit. Quam ego nunc vellem, ſi citra pœnam nunc liceret, dicere fraterculos id temporis religioſiſſimos dubio procul fuiſſe, ſed ambitioſos, & gloriæ paulo appetentiores. Sed quid fecit *Thomas*, jam Cardinalis? certe *Italiam* petiit, fruiturus auro accepto. Illic, ſi quid præterea muneris aut honoris acceperit à *Clemente*, non ſatis ſcio; ut neque hoc, id eſt an diu ſupervixerit. certum eſt tamen in tranſmarinis obiiſſe illum partibus, corpuſque poſtea delatum ad *Iſidis Vadum*, & in collegio *Prædicatorum* fuiſſe ſepultum.

Sic nos, *Timenſis* monaſterii chronico & *Leandri Alberti* libro tertio de *Doctis Prædicatoriæ Sectæ Viris* edocti, trium illuſtrium virorum perſtrinximus vitas. Quod denique ad libros ſpectet, quos illi olim ſcripſiſſe feruntur; in præſentia à *Leandro Alberto* didici *Thomam Anglicum*, Cardinalem, egregium volumen ſuper *Sententias* edidiſſe; & ſex germanos ex eodem utero eductos comprædicatorios habuiſſe, viros religione, modeſtia, & virtute præclaros; quorum unus nomine *Gualterus* à *Clemente* quinto apud *Pictones* in *Gallia* archiepiſcopus *Armacanus* anno D. 1306. declaratus eſt.

CAP. CCCVII. *De Vincentio Coventriano.*

VINCENTIUS *Coventrianus*, *Carmelita* imprimis celebris, *Grantæ Girviorum* ſtuduit, eratque primus ſui ordinis, qui ibidem bonas publice profiteretur artes. Exemplo & alii hujus recte admoniti, cauſam ſolicite promovebant literariam. inter quos & ii in magno plane erant pretio *Joannes Viſdunus* proximus à primo, qui *Grantæ* inter *Carmelitas* ſacram interpretatus eſt ſcripturam. In qua poſtea functione *Gallus* quidam, *Gulielmus Pictavenſis*

ſis dictus, omneis docti viri partes exhibuit. Quartus acceſſit, videlicet *Hunfridus Necbodunus*, cujus vitam paucis perſtrictam hic ſubjicio.

CAP. CCCVIII. *De Hunfrido Necboduno.*

HUNFRIDUS *Necbodunus*, alias Netton, patria *Nordovolgus*, veſtem *Carmeliticam Nordovici* accepit; hoc animo, ut literas una cum virtute altius imbiberet. Tam honeſtum votum ſecuta eſt etiam & ſua felicitas. nam cum collegiani viderent quam eſſet acri ac expedito ingenio, æquum putabant, ut recta ad publicas ſcholas proficiſceretur. Lætus itaque *Grantam* venit academiam, felicium ingeniorum altricem; nec ullum ante inſigni diligentiæ locum reliquit, quam, exhauſtis liberalium ſcientiarum fontibus, lauream, ſtudiorum præmium, conſecutus fuiſſet, favente *Gulielmo Ludano*, epiſcopo *Anguillariano*, amico maximo.

Vos igitur, *Carmelitæ*, qui nunc *Grantæ* eſtis, & quot poſt aliis erunt in annis, *Hunfredum* candidis lapillis notate. Primus etenim veſtræ ſectæ fuit, qui pileum, quique annulum, ſacra theologici nominis inſignia, ibidem accipere meruit. Quinetiam concinnite hoc carmen in veſtrum modo gratia natum:

> Laudibus *Hunfridum* meritis ſuper aſtra feramus,
> Cui data *Grantanæ* laurea prima ſcholæ.

Sed jam ne nimius in ornando munere videar, tantum ſignificabo *Hunfridum* ſcripſiſſe *Quæſtiones* quaſdam & ſacras *Conciones*, ut illa judicavit ætas, doctas. Vixit ſub *Edovardo*, à regno *Gulielmi* primo; obiit anno D. 1303.

CAP. CCCIX. *De Petro Suavenduno.*

PETRUS *Suavendunus*, *Carmelita*, quantum ego conjicere poſſum, contemporaneus fuit *Hunfridi*, primuſque ſui ordinis fuit, qui ſuprema theologiæ dignitatis nomina ſuffragiis *Oxonienſium* adeptus eſt. Nam *Simon Stochus*, primus ejus ſectæ tantum Baccalaurei nomine inſignitus, apud *Iſiacos* erat. Certe *Petrum* notæ eruditionis

nis hominem vel hinc conſtat, quod cum *Burdegalam*, celebrem *Galliæ* civitatem, ſtudendi, ut ego interpretor, cauſa veniſſet, unus è multis digniſſimus judicatus eſt, qui publice theologiam ibidem profiteretur. Quam licet ille provinciam primo detrectaverit: poſtea tamen, hortante ſimul & jubente *Gerardo*, homine *Gallo* & ſupremo *Carmelitarum* præſide, accepit. Deinde etiam ſcripſit ſuper libros *Sententiarum* non indoctum volumen. Quæ præterea ſcripſit in obſcuro ſunt, quemadmodum ejus obitus & ſepultura. niſi aliquis, conjectura ductus, *Burdegalæ* obiiſſe illum & ſepultum eſſe dicat.

CAP. CCCX. *De Odenduno.*

ODENDUNUS, ut ego accepi, monachus *Eoveſhamenſis* fuit, idemque philoſophus ac mathematicus inprimis illuſtris. Ac ne quis de fide meorum dubitet verborum, malo æquus lector ab ejus libris, quam à noſtra pronunciet oratione. Scripſit autem librum de *Motibus Planetarum*, qui & theoricam refert, ac Almanac reverſionis eorum: quo opere & *Profacium Judæum* ſecutus eſt. *Bertholetus* medicus dixit mihi ſe aliquando legiſſe *Odenduni* elegantem de *Mutatione Aeris* libellum.

CAP. CCCXI. *De Thoma Dochingo.*

THOMAS *Dochingus*, alias, ut ego opinor, *Dochendunus* dictus, ex probatorum autorum lectione nondum ita liquide mihi eſt cognitus, ut ejus vitam tanquam per ſpeculum aperte poſſim poſteritati oſtendere. Quæ mihi tamen de illo conſtant, cum ſtudioſis omnibus communia volo habere. *Franciſcanam* juvenis ſecutus eſt inſtitutionem, idque in *Iſidis Vado*, ubi longo temporis uſu tam multa feliciter didicit, ut, ceſſante *Joanne Gualenſi*, homine ſui ordinis impenſe literato, theologiam publice profiteretur. Clarum mehercule fuit talem habuiſſe in lectione ducem; multo tamen clarius ſuum ita ſecutum fuiſſe ducem, ut ſi eum non ſuperaverit eruditione, ſaltem æquaverit. Si autem quiſquam ſit, qui velit hoc dictum exquiſitius trutinare meum, is, inquam, ad ejus libros racta ſe conferat; inventurus meam in hac parte fidem haud dubiam. Vivunt adhuc ejus

Commen-

Commentarii in Evangelium *Lucæ* & Epiſtolas *Pauli*.
In Deuteronomion, *Eſaiam*, & *Jobum*.
Denique ſuper Sententias:

id quod & *Catalogus* illuſtrium *Franciſcanorum* comprobat.

Amplius quod in præſentia de *Dochingo* ſcribam, nihil eſt; præterquam quod is numero ſeptimus inter ſuos fuerit, qui theologiam in ſcholis *Franciſcanis Oxonii* docuerunt.

At cur non ego hic, loco tam opportune oblato, nomina illuſtrium *Chordigerorum*, qui ante *Dochingum* in ſchola *Franciſcana* publice bonas artes prælegebant, memoriæ commendo; ut nomina, alias ſparſa, nunc vero collecta, ſerie quadam eniteant. Primus erat *Adamus Mariſcus*, è *Badunenſi* diœceſi oriundus, qui maturioribus annis apud *Vuicciorum* urbem juravit in verba divi *Franciſci*. Qualis quantuſque hic fuerit, malo ſtudioſus lector à *Nicolai Trivethi* hiſtoria, quam à me, hæc tanquam in tranſcurſu ſcribente, quærat. Succeſſit *Rodulphus Colobirgus*, cujus doctrinam *Pariſii* ſæpius admirati ſunt. Tertius fuit *Euſtachius Normannovillanus*, qui, ante acceptam *Franciſcanæ* ſectæ veſtem, liberales ſcientias coluerat, ac ſummum gradum inter *Pontificiæ* legis profeſſores conſcenderat: cui etiam acceſſit & archigrammatei inter *Iſiacos* dignitas. *Thomas Eboracenſis* proximus ab illo fuit. Quintus numerabitur *Richardus Rufus*, *Cornubienſis*, qui ſe *Chordigerorum* gregi ſocium *Lutetiæ* addidit; ubi vel inter doctos primæ notæ locum obtinuerat. Supplevit *Rufi* abſentis partes *Joannes Vualleius*, vulgo *Guallenſis* dictus, quemadmodum & poſtea *Vuallei* munus pulcherrime executus eſt *Thomas Dochingus*, cujus vitam ſuperius pauciſſimis perſtrinxi.

Nunc tu finem expectas, lector; ſed ne pigeat quæ adjiciemus, quoniam pauca ſunt, perlegere. *Dochingum* in publica prælectione ſecutus eſt *Henricus Briſingamus*, & illum quidem *Gulielmus Hevedlegus*, quem *Eadveardus Longus* in *Aſſyriam* profecturus concionatorem delegerat. utrumque autem *Thomas Bongeius*, quem poſtremus, ne longius te detineam, *Joannes Pecchamus*. Sic undecim egregie literatos viros, *Anglos* certe omnes, *Chordigeros* omnes, luci reſtituimus.

CAP.

Cap. CCCXII. *De Eadmundo Albano.*

EADMUNDUS *Albanus*, vir ad optimas artes & natus & compoſitus, non modo naturæ cauſas curioſa diligentia; verum etiam divinitatis, inter ſuperos feliciter verſatus, peragebat. Utque operis tam recte collati pars melior orbi luculente innoteſceret, *Boetii* ſui, cultoris cœleſtium rerum, libellum de *Trinitate* elegantem, conſpicuum, ſublimem illum ejuſmodi commentariorum genere illuſtravit; ut, ſi non eloquentia, interim tamen rei majeſtate parem ſe * *Manilio* oſtenderit.

Cap. CCCXIII. *De Simone Gandavo.*

SIMON *Gandavus*, *Londini* natus, at à *Gandavo* urbe nobiliſſima oriundus, unde & paternum genus; liberalium artium, liberalis & ipſe, cultor magnus fuit. nec tamen ita ſtudebat linguarum puritati, ut nervos, vim, ac robur naturæ, & reconditæ ſapientiæ poſtponeret: contentus interim doctior, quam eloquentior haberi. Ætas autem ubi maturior, jam eum nullis non virtutum titulis florentem perſenſerat, in medium duce virtute comite fortuna produxit, & principi ita commendavit, ut paulo poſt, mortuo *Nicolao Longoſpathario*, epiſcopo *Severiano*, orto ex clariſſima comitum *Severianorum* ſtirpe, eidem eccleſiæ antiſtes præficeretur circa annum Dom. 1297. Ad otium igitur placidum honeſtis conjunctum negotiis ſe commodum tranſtulit; in quo multa per frequenteis conciones docendo, & libellos ſcribendo, exempla virtutis immortalia pius exhibuit. Edidit inter cætera libros ſeptem de *Vita Solitaria* ad virgines *Terentinas*, *Duriæ* cultrices. *Paralipomena Gervaſii Durovernenſis* hiſtoriæ adjuncta, & *Chronica Severianæ* eccleſiæ honorificam faciunt de *Simone* mentionem.

Cap. CCCXIV. *De Radulpho Albano.*

RADULPHUS, fani *Albani* monachus, inter *Scriptores* illuſtres locum ſibi deſignari poſcit illuſtrem. Qua parte & ſi alias à *Joanne Frumentario* in libro de *Viris*

* *Manlio.*

ris *Illuſtribus*, qui & vulgo *Grammaticus*, exquiſite collaudetur, non me pigebit tamen meum in præſentia calculum apponere. Annis ab hinc plus minus decem *Verolamium* me contuli, municipii veteris *Romani* ruinas curioſe inſpecturus: quod cum feciſſem, diverti ad fanum *Albani*, muris collapſæ urbis vicinum. Hic me quidem monachus eleganter eruditus, cui à *Regia Curia* nomen, vir antiquitatis omnis ſtudioſiſſimus, theſauros pergamenicos monaſterii ingentis officioſiſſimus mihi oſtendit. Inter quos & *Radulphi* carmen, opus terſum, canorum, rotundum, ex heroicis conſtans de *Vita Albani* comparuit. *Matthæum Pariſium*, monachum fani *Albani*, de *Radulpho* in hiſtoria ſua nullam feciſſe mentionem admirarer: niſi pæne conſtaret eum, *Matthæo* mortuo, à literis orbi inclaruiſſe. Hæc pauca habui quæ communia in gratiam *Radulphi* cum doctis eſſe omnino volui.

CAP. CCCXV. *De Joanne Dunoſteno.*

JOANNES *Dunoſtenus*, vulgo Dunſtane, contracte Duns, mediocri apud *Nordabrimos* loco ortus eſt, nomenque à villa natali de more illi ſæculo conſuetiſſimo accepit. Contendunt ſcriptores multi verbis multis, at rationibus paucis aut nullis, hunc *Scottum* fuiſſe, inter quos & *Trittemius*; cui ne poſteri hac parte fidem habeant, certa ex hac ediſcant inſcriptione, quæ paſſim in codicibus bibliothecæ *Maridunenſis* in *Iſidis Vado* comparet: "Explicit lectura Doctoris Subtilis in univerſitate *Oxon.* ſuper libros *Sentent.* ſcilicet Doctoris *Joannis* Duns, nati in quadam villula de Emildun, vocata Dunſtane, in comitatu *Northumbriæ*, pertinente domui ſcholaſticorum de Merton Haule in *Oxonia*, & quondam dictæ domus ſocii." Hactenus de nomine.

Iſiacis in ſcholis ſtuduiſſe eum tum ex inſcriptione, tum aliorum conſtat autoritate. ſectæ poſtea ſe adjunxit *Franciſcanæ*. Mirata eſt ea ætas acre, ſublime, divinum hominis ingenium, cujus non famam unquam ulla obliterabit poſteritas. ut ſileant ingrati, perſonabunt *Cygni Iſiaci*.

Jam conſcenderat *Dunoſtenus* ſupremum in theologia gradum, edideratque *Commentaria in Sententias*, quæ à loco ſtudio-

ſtudiorum *Iſiaca* appellabat. Deinde & *Lutetiam Pariſiorum* petiit, ubi rurſus ſimilia edidit; quæ & *Pariſiaca* nominabat. Uſus eſt *Alexandri Haleſii*, olim præceptoris ſui, familiaritate: *Occhamumque Anglum* diſcipulum habuit ſui ſimillimum. Extant ejus præterea

Quodlibeta.
Quæſtiones in Metaphyſicam.
De Cognitione Dei.
Conciones.
Commentarii in Evangelia & *Paulum*.

Obiit & ſepultus eſt, ſi vera refert *Trittemius*, *Coloniæ* apud *Franciſcanos*.

CAP. CCCXVI. *De Henrico Iſcæburno.*

HENRICUS *Iſcæburnus*, *Dominicanus*, philoſophiæ ac theologiæ monumenta eo loco ſolicitis colluſtravit oculis, quo *Iſidis Vadum* eruditorum fovet, amat, celebrat numerum. Tam honeſtum expediti animi inſtitutum adeo non caruit ſuo ſucceſſu, ut autori ſplendorem inſolitum attulerit; qui, ne arctius domi includeretur, *Devam* uſque radios extendit. Ibi tanquam in urbe celeberrima eluxit *Heſperus* inter minora lumina: talia collegio, cui præfuit, exempla eruditionis conferens, qualia vel academia ipſa pro ſuis facile agnoſceret: quo nomine & ejus auditorium frequentiſſimum. Inter cætera, quæ dexteritate ſane multa ſcripſerit, vidi ego ejus in *Parabolas Solomonis Commentarios*; tum etiam *Eccleſiaſten*. Conjectura tantum mea eſt vixiſſe illum regnante *Eadveardo Longo*.

CAP. CCCXVII. *De Henrico Briſingamio.*

HENRICUS *Briſingamius*, celeberrimi nominis *Franciſcanus*, *Iſiacos*, chorum erudititiſſimum, *Iſiacus* & ipſe coluit. Sæculum vero, in quod incidit, non erat infelix, niſi quod infinita elenchorum vis, aliquanto importunius, ſe in ſcholas ingeſſiſſet. *Franciſcani* primas in ſacrarum literarum interpretatione cathedras ſibi dari poſcebant. & erant certe digniſſimi illa majeſtate. Prælegebat id temporis in ſchola *Franciſcana Thomas Dockingus*,

gus, philoſophus, ſuorum opinione, atque theologus accurate doctus. Sed arcus intenſus aliquando remittendus. ſic & aſſiduus *Docbingi* in prælegendo labor quiete reficiendus. Adfuit *Henricus*, & vices ejus multa induſtria, diligentia quoque, & alacritate plane expeditiſſima ſupplevit. *Iſiaci* non inerudito applaudebant doctori; tum præterea & ejus merito aſſurgebant autoritati, quæ una cum prælectione theologica, quam ille numero inter ſuos octavus exegit, in ſcholis inſigniter aucta eſt *Franciſcanis*.

CAP. CCCXVIII. *De Roberto Cervino.*

ROBERTUS *Cervinus*, alias *Carv*, *Iſiacorum* raras admiratus cum virtutes tum doctrinam egregiam illam, cœpit & ipſe *Iſiacus* eſſe, ac philoſophiæ incredibili ſtudio adhærere. Tandem emeritus eruditi nomen, exhibuit rem titulo plane non inferiorem: *Quæſtiones* videlicet in libros *Poſteriorum Ariſtotelis*, anno à *Chriſto* 1325.

CAP. CCCXIX. *De Roberto Winchelſego.*

ROBERTUS *Winchelſegus* adoleſcens *Iſiaci* inter *Mariduneuſes* philoſophiæ operam dedit; in qua cum jam bene profeciſſet, animum ad altiora adjecit. Quæ ut facilius conſequeretur, *Lutetiam*, urbem eruditis artibus florentiſſimam, profectus eſt; ubi multa induſtria, labore, vigiliis ſacrarum literarum non vulgarem cognitionem aſſecutus eſt: uſque adeo, ut tandem ibidem, idque magna cum celebritate, theologiam profiteretur. quod cum aliquandiu feciſſet, *Anglos* ſuos repetiit. Et ecce ſtatim redeunti fortuna blande arriſit, honorificoque excepit munere. Nam archidiaconus *Oſtroſaxonum* factus eſt, qua dignitate fortuna ad majora quaſi præludebat. nihil mehercule fingo; ſi fingo, audacter me lector arguat.

Hoc tempore, aut non longo poſt, *Joannes Peckamus*, *Cantianum* archiepiſcopus, fato conceſſit; & *Eaduardus Longus*, *Anglorum* rex, quo erat animi adfectu, *Vuinchelſegum* in archiepiſcopum elegit. Ille maximo honore auctus, *Peruſium*, nobilem *Italiæ* civitatem, petere; ubi à *Cœleſtino* quinto pontificalibus infulis ornatus eſt. Domum poſt-

ea reverſus, *Joannem Monemutenſem*, inſignem theologum, ex præſcripto *Romani* pontificis in epiſcopum *Tavanum* conſecravit. Deinde omnem curam impendebat, ut optimo principi ſuo quam optima conſilia daret; ut adulatores & quietis perturbatores procul à palatio abigeret. Sic nuſquam regi, plebi nuſquam, aut officio ſuo, quamdiu vixit, defuit. Addo hoc ad coroniden, quod domi foriſque multa ſcripſerit; ſed quæ ego omnia hactenus non viderim. Sola etenim ſe mihi obtulerunt *Decreta Provincialia*, ejus nomine edita.

Sed hic lector admonendus eſt alium *Uuinchelſegum* recentiorem, prænomine *Thomam*, fuiſſe ex neſcio quo fraterculorum collegio, cujus nomine, niſi vitium ſit librarii, *Quodlibeta* vidi in *Giſoburnenſi* bibliotheca: *Commentarius* etiam ſuper *Logicam Ariſtotelicam* apud *Franciſcanos Londini*. ut omittam *Sermones* ab eodem autore editos.

Floruit regnante *Edovardo Longo*. Diem obiit circiter primos annos regni *Edovardi Arvonii*, exactis in epiſcopatu annis 19.

CAP. CCCXX. *De Gulielmo Odone.*

GULIELMUS *Odo*, *Dominicanus*, cujus *Leander Albertus* in libro tertio de *Viris Illuſtribus* meminit, vir ſolidæ eruditionis fuit. tum præterea tantæ apud ſuos exiſtimationis, ut ſemel atque iterum Præſes provincialis declaratus ſit. Nec interim tamen ejus honor à ſolis ſuis ſymmyſtis pendebat. nam vel apud ipſum *Edovardum Longum*, *Anglorum* principem ter maximum, in ſummo erat pretio. cujus rei illud argumento eſſe poteſt, quod *Romam* orator miſſus ſit: ubi, ut *Edovardo* pontifex maximus ſatisfaceret, archiepiſcopi *Dublinienſis* tiara redimitus eſt. Sed non diu nova fruebatur dignitate, inter redeundum etenim *Divioni Burgundiorum* animam exhalavit tertio calendas Septembris. Inteſtina ejus tumultuario ibidem ceſpite terræ mandata ſunt. reliquum vero corpus *Londinum* deportatum, & in collegio *Prædicatorum* cum celebritate ſepultum. Scripſit ſuper *Sententias*. Item de *Unitate Formæ* libellum.

Cap. CCCXXI. *De Richardo Clapolo.*

Richardus *Clapolus*, *Dominicanæ* religionis profeſſor, longo ſtudiorum uſu eo excellentiæ, quantum ad ſacrarum literarum cognitionem pertinet, devenit, ut publicis doctiſſimorum virorum ſuffragiis lauream theologici nominis emeritus ſit. Erat tamen rerum ſophiſticarum, quemadmodum omnes plerique omnes ejus ætatis, nimius æſtimator. Excrevit hic adfectus, alioqui maximus, una cum lectione librorum *Thomæ Aquinatis*, cujus partes defendendas ſibi deſumpſerat. Scripſit autem contra *Corruptorium D. Thomæ*; *Commentarios* etiam ſuper *Sententias*. Libellum inſuper edidit de *Unitate Formarum*, aliumque de *Immediata Viſione Divinæ Eſſentiæ*. De tempore, quo vixit, mihi non ſatis conſtat. Libenter tamen numerarem illum inter contemporaneos *Otefordi* & *Maſſeti* Prædicatorum.

Cap. CCCXXII. *De Hugone Duttoduno.*

Hugo *Duttodunus* à *Leandro Alberto*, *Bononienſi*, libro quarto de *Illuſtribus Viris Prædicatorii Ordinis*, *Richardo Clepoelo* ſocius ſocio adjungitur his verbis: "*Hugo* de *Ductona*, *Anglicus*, theologiæ doctor, vir lite- "ratura præditus; qui aliquando magna cum laude *Angliæ* "rexerat provinciam."

Cap. CCCXXIII. *De Gregorio Venantodunenſi.*

Gregorius *Venantodunenſis* inter *Rameſeganos* monachos, monachus & ipſe ac abba vicarius, linguarum cognitioni aſſidue incubuit. At linguam præcipue excoluit *Hebraicam*, ſacrarum literarum enarratricem. Tantum in ipſis tam clari ſtudii principiis defuit incepto operi juſtus librorum numerus. Sors fortunæ hanc remoram procul excuſſit omnem. *Gulielmus Nortomannus*, *Anglorum* rex, ejus appellationis primus, *Judæis* permiſit, ut à *Rothomago* commigrarent in *Angliam*. Unde brevi hæc gens per urbes, atque adeo oppida celebriora omnia regni, ſparſa eſt, poſitis de more ſynagogis, in quibus accurate *Rabbino-*

rum ſuorum dogmata perlegebant. Excrevit infinite quantum *Judæorum* in *Britannia* numerus, atque una avaritia & amor fœnoris impurus. *Angli* eorum ſordes aliquanto ſuſtinebant tempore; tandem imperio *Richardi* ad manus perventum eſt; & *Judæi* inſigniter mulctati. Poſtea, regnante *Eadveardo Longo*, fortunæ *Judæorum* fiſco adjudicatæ regio, & eiſdem exilium pœna propoſita. Tum ſynagogis profanatis *Venantodunii*, & *Stenofordæ* ſupellex omnis ſub haſta venum expoſita, una cum librorum theſauris. Ubi autem *Gregorius* hanc auctionem factam eſſe intellexerat, vicinus atque idem nummatus feſtinanter accurrit, ac, dato pretio, aurea pro æreis facile comparavit, & lætiſſimus domum rediit.

Quid tum ille? Nocturna verſabat manu, verſabat diurna *Hebræa* exemplaria, donec penitiorem linguæ cognitionem ex ipſis exhauſiſſet fontibus. Reliquit autem ſuis ſymmyſtis multa egregie calamo annotata, quæ docta cum voluptate legeret poſteritas. Librorum *Hebraicorum* ab eo diligentiſſime collectorum catalogus bibliothecæ *Rameſeganæ* luculentam juxta ac honorificam mentionem facit. Sed & idem catalogus accurate recenſet *Hebraicos* theſauros divina volumina à *Roberto Dodefordo*, monacho *Rameſegano*, religioſe comparatos. Quare cum & ipſe in ſacra mirifice profecerit lingua, digniſſimus plane eſt, qui Doctorum numero accedat.

CAP. CCCXXIV. *De Thoma Stobæo.*

THOMAS *Stobæus*, alias *Stolbez*, à *Leandro Alberto*, libro quarto de *Illuſtribus Prædicatoriæ Sectæ Viris*, luculente celebratus eſt. Scripſit librum, cui titulus:

Statutum contra impugnantes Eccleſiaſticas Conſtitutiones.
De Stipendiis Prædicatoribus verbi debitis.
De Perfectione Vitæ Solitariæ.
De Arte moriendi.

CAP. CCCXXV. *De Laurentio & Brixio.*

LAURENTIUS & *Brixius*, *Angli* ac *Dominici* ſectatores egregii, à literis inſigniter commendati ſtudio *Leandri Alberti*, quinto de *Illuſtribus Dominicanis* libro

bro. Mea certe intereſt ea in locum opportune hic redigere: ne quod ille externus ſcriptor candide obtulit, ego ingratus ſilentio prætermiſſe videar.

CAP. CCCXXVI. *De Gulielmo Ochamo.*

GULIELMUS *Ochamus* juvenis *Franciſcanæ* religioni adjecit animum, ut liber tandem à multis curis, libris toto pectore incumberet. Et quoniam futurum videbat, ut id rectius faceret, ſi paulo remotius à ſuis viveret. *Lutetiam* bonis avibus profectus eſt; ubi *Joanne Duns*, homine *Anglo*, philoſopho illius ætatis juxta ac theologo doctiſſimo, præceptore uſus eſt. à quo tam multa didicit, tam multa præterea ſuapte induſtria, dum omnis generis autores legeret, perquiſivit, ut tandem *Scottum* ipſum, ſi non ſuperaverit doctrina, tamen æquaverit: uſque adeo, ut præceptoris adhuc viventis argumenta, diſputationes, libros infringere, convellere, confutare ſolidis rationibus, idque publice in ſcholis, non ſit veritus.

Dixerit hic forſan aliquis audacius quam prudentius ab illo factum, ut doctoris ſui autoritatem vellicaret, elevaret, minueret. Cui ego reſpondeo veritatem, modo adſit modeſtia, longe præferendam autoritati cujuſcunque præceptoris.

Inter hæc ſecta quædam Fratricellorum orta eſt, qui paupertatem *Chriſti* & Apoſtolorum conſtanter prædicaverunt; inter quos & hic noſter *Ochamus* poſtea ſignifer fuit. Nam librum de *Paupertate Chriſti*, ſtrenui ducis officio functus, ſcripſit ad *Joannem* 23. pontificem *Romanum*. Ille videns, ni maturius tantæ peſti occurreret, ſuas opes, pompam, faſtum perditum iri, totis viribus novam factionem radicitus extirpare contendit. Primumque univerſam ſectam, & nominatim *Petrum Picenum*, quem *Ludovicus* imperator Antipapam erexerat, una cum *Ochamo* fulmine minime ſecundo eccleſiaſticæ cenſuræ percuſſit. Territus hoc fulmine, ſed, ut caſus tulit, læſus nihil *Ochamus* in *Bavariam* ad imperatorem confugit; à quo humaniter acceptus eſt.

Hic ego, candide lector, nutrius partes approbo. Dicam tamen hoc unum libere & audacter, nunquam futurum, ut res *Chriſtianæ* bonæ procedant, quamdiu ſacra fames auri ſacerdotum animos poſſederit. Non hæc ſcribo, quod cum

malignis & invidis conſentiam, qui presbyteros fortunis omnibus violenter & præter ſanctas leges ſpoliatos vellent, quin potius aurea contenti mediocritate ac honeſta munditie viverent. Nam ingentes theſauri rerumque ſplendor principum ſunto, non ſacerdotum; quibus ſæpe cauſa luxus fuerunt, continentiæ vero nunquam. Sed per me non movebitur hæc *Camarina*. quare ad *Ocbamum* redeo, qui nobis multa præclara ingenii ſui monimenta ſcripta reliquit; de quibus ego hæc vidi:

Commentarios In *Porphyrium*. Quoniam omne operans.
In Prædicamenta.
In libros Peribermenias.
In libros Elenchorum.
In Sententias *Petri Longobardi*.
De decem Generibus.
Summam Logices ad *Adamum*. Omnes logicæ tractatores.
De Pluralitate Formæ.
De Inviſibilibus.
Defenſorium Logices.
Defenſorium alterum,

quo convellit violentum *Romani* epiſcopi imperium.

Invectivum contra Poſſeſſiones *Rom.* Pont.

Vidi etiam tres libros *Ochami*, quorum primus de *Privatione*, de *Materia prima*, de *Forma*, quæ eſt principium, & de *Forma artificiali*; ſecundus vero de *Cauſis materiali*, *formali*, *efficiente*, *finali*; tertius de *Mutatione ſubita* tractat.

Super libros Sententiarum. Circa prologum quæro.
Quodlibeta.
Sermones.
De Prædeſtinatione Sanctorum.
De Sacramento Euchariſtiæ.
Dialogos inter Præceptorem & Diſcipulum: juſtum volumen.
Diſputationem inter Clericum & Militem.

Scripſit præterea (ut autor eſt *Trittemius*) hos libros, ſed quos ego hactenus non vidi:

Contra *Joannem* 23. de Paupertate *Chriſti* & Apoſtolorum.
Apologiam.
Compendium Errorum *Joannis* 22. Pont. *Rom.*
De Fautoribus Hæreticorum, lib. 7.

Legi aliquando libellum, cui titulus *Quidlibeta Joannis Ochami*, unde & alius à *Gulielmi* fuiſſe videtur.

Et

Et quoniam in *Trittemii* mentionem incidimus, admonendus eſt lector *Ochamum* ſcripſiſſe contra *Joannem* 23. non 22. ut refert *Trittemius*, niſi vitium potius typographo imputandum. Floruit regnante *Edouardo Arvonio*. Obiit in *Germania*, & in quodam cœnobio *Franciſcanorum* apud *Noricos* ſepultus eſt.

Catalogus eruditorum *Franciſcanorum Nicholai Ochami* meminit: cujus & deprædicat libros; *Commentarios* videlicet in *Sententias Petri Longobardi*, & opus cui *de Verbo* titulus. Scripſit etiam libellum de *Latitudine Oppoſitionum*, ingenioſi *judicium aſtrologi.

CAP. CCCXXVII. *De Joanne Dumbleduno.*

DUMBLEDUNUS inter *Meridunenſes* ad *Vadum Iſidis* ſubtilius rationes, non dialecticas modo; verum & philoſophicas excuſſit. Hinc illi nomen, fama, laudes quoque accrevere. id quod cum intellexiſſet, prudenti uſus conſilio, naturalis & moralis philoſophiæ libros ab *Ariſtotele* conſcriptos *Commentariis*, ut tum quidem videbatur, doctis ac argutis elucidavit. Erat & *Dumbelegus* quidam, vir non indoctus, cujus ſuper *Cantica* extant *Commentarii*. Hæc tantum in præſentia ob nominis vicinitatem.

CAP. CCCXXVIII. *De Roberto Crucio.*

ROBERTUS *Crucius*, *Chordigeræ* ſectæ fraterculus, celebris ſuo ſæculo non modo eruditionis ſed & religionis quoque titulo. Nec caruit virtus ejus præmio plane honorifico. Fit promagiſter in *Anglia* ſui ordinis; quod ſemel injunctum ei munus tanta pertractavit cum dexteritate, ut laudem, quod raro accidit, ſine ulla invidia magnam facile acquireret.

Neque moriens famam ſui nominis tenuem aut obſcuram doctæ reliquit poſteritati. Scripſit enim aliquot libros, conſpicuum animi erga ſacras literas optime adfecti indicium: quorum unus *Commentarios* in naturalem *Ariſtotelis* philoſophiam, alter in ſententias *Longobardi* continebat, teſte *Illuſtrium Franciſcanorum Catalogo*.

* *Forte* Indicium.

CAP.

CAP. CCCXXIX. *De Joanne Bervicano.*

JOANNES *Bervicanus* ſynchronius fuit *Gulielmi Ochami*, cujus & veſtigiis ſtudioſe inhærebat, eo quo *Iſis*, fluvius famoſiſſimus, loco vadum patitur. Collaudat eruditorum Index *Franciſcanorum* ejus in *Longobardum* elucubrationes. Scripſit inſuper libellum de *Formis*. Hæc ego nunc alio properans, veluti in tranſcurſu, attigi, ne lector aliquis iniquior tacentem me vel oblivionis, vel ignorantiæ aliquando arguat.

CAP. CCCXXX. *De Gallofrido Burienſi.*

GALLOFRIDUS ſani *Eadmundi*, monaſterii apud *Sudovolcas* celeberrimi, alumnus conſpiciendus fuit. Nam otii contemptor iniqui animum ſacrarum lectione rerum aſſidue exercebat, talemque ex opere tam ſancto fructum accepit, qualem in *Homiliis*, quas edidit, videre & penitius intelligere pios certe juvabit omneis. præcipue vero in ea, quæ *Salutationem* depingit *Angelicam*.

CAP. CCCXXXI. *De Gualterio Viburno.*

GUALTERIUS *Viburnus* rectius mihi à libris, quam à tempore quo floruit, cognitus eſt. apparet enim eum probe, ut illa barbara ferebant tempora, in literis verſatum fuiſſe; & præterea carminum cultorem magnum enituiſſe. Unde & *Encomium Chriſtiparæ Virginis* carmine cecinit hexametro, illo ſæculo plane non contemnendo; quod & poſtea rhythmicis præſtitit verſiculis.

CAP. CCCXXXII. *De Nicolao Triveto.*

NICOLAUS *Trivetus*, *Thomæ Triveti* equitis filius, in ipſa adoleſcentia *Dominicanis*, qui *Londini* habitabant, ſocium ſe adjunxit. Ubi cum primæ ſuæ profeſſionis fundamenta recte jeciſſet, *Oxonium* nobilem academiam petiit, oculos, animum, ſenſus denique omnes ad literas convertens, quas poſtea ibidem, tanquam è pleno fonte,

fonte, vel ad ſaturitatem uſque hauriebat. Deinde, quæ eſt aviditas hominum videndi rerum juxta ac locorum varietatem, contulit ſe ad *Pariſios*, (ut ipſe fatetur in prologo hiſtoriæ ſuæ, quam de ſex regibus *Anglorum* ſcripſit, id eſt à *Stephano* ad ultimos annos *Edovardi Longi*) quo orbem diſciplinarum, quem feliciter inceperat, felicius abſolveret. Non ille equidem labor ſuo autori vanus fuit, nam paucis annis aſſecutus eſt id quod voluit, nempe cognitionem ſcientiarum mire variam. Tum, ut fieri ſolet, patriæ amor, & ſtudium videndi propinquos illius animum occupabat. Quare mature *Londinum* reverſus eſt, non ſine publica *Dominicanorum*, quibuſcum antea vixerat, lætitia; id quod manifeſte apparuit, cum paulo poſt ab eiſdem præſes electus eſſet, non ſine totius collegii ſui cum utilitate tum honore. Exercebat enim adoleſcentes ſuæ curæ commiſſos per omnes gradus virtutis & literarum, partim docendo & ſcribendo, partim etiam honeſtæ vitæ exemplis.

Sed hic interim ne ignores, lector humaniſſime, fuit illud ſæculum non uſque adeo felix, ſi linguarum puritatem, ſi ſplendida orationis ornamenta, ſi vim eloquentiæ ſpectes. Non defuit tamen materia omnis gravitatis, ponderis, majeſtatis etiam pleniſſima; quæ virtutes, quamvis aureum illud eloquentiæ flumen pleno alveo ſecum non deferant, habent tamen quod ſtudioſi laudent. Hæc ego præluſi, ne ſi quiſpiam delicatulus offendat in *Triveto*, quod apud *Latiniſſimos* autores non legerit, autorem alioqui doctum prorſus repudiat.

Reſtat autem, ut ſis ſciens quot ille ingenii ſui monimenta chartis & poſteritati commendaverit. Scripſit enim hæc, quæ ſequuntur:

Commentarios

In *Senecam* Tragoedum.	Rudis adoleſcentiæ &c.
In Transformationes P. *Ovidii*.	
In Problemata *Ariſtotelis*.	
In librum *Boëtii* de Conſolatione Philoſophiæ.	Explanatio librorum.
In libros *Auguſtini* de Civitate Dei.	Glorioſa dicta ſunt.
In *Valerii* libellum de non ducenda Uxore.	Mulier ſi primatum habeat.

Hiſtoriam ſex Regum *Angliæ*, à *Stephano* ad ultima *Eadveardi Longi* tempora.

Hiſtoriam

Hiſtoriam ab orbe condito ad *Chriſti* Nativitatem, quam dedicavit *Hugoni* de *Engoliſma*, archidiacono *Cantiorum*.

De Perfectione Juſtitiæ.	Inſinuavit mihi nuper.
Commentarios in Geneſin.	
In Pſalterium.	Humana natura.
In Regulam S. *Auguſtini*.	
Quodlibeta.	
De Officio Miſſæ.	

Vixit regnantibus *Edovardo* primo, ſecundo, & tertio; cujus imperii anno ſecundo obiit fere ſeptuagenarius. Sepultus eſt autem *Londini*, in collegio *Dominicanorum*.

CAP. CCCXXXIII. *De Radulpho Baldochio.*

RADULPHUS *Baldochius*, epiſcopus *Londinenſis*, vir multæ lectionis & experientiæ, præcipue in rebus à noſtris principibus geſtis, putabat ſibi gloriæ futurum, ſi ea quæ à fide digniſſimis didiciſſet, quæque ipſe vidiſſet, poſteritati tanquam per manus traderet. Hiſtoriam igitur *Anglicam* ab origine inchoavit, quam poſtea, ut erat in hac parte inſtructiſſimus, magna cum felicitate abſolvit. Nuper enim cum ſtudioſe legerem *Joannis*, abbatis *Burgenſis*, *Annales* de *Rebus Anglicis*, & pervenirem ad annum D. 1292. incidi in locum, ubi honeſtam mentionem fecit hiſtoriæ *Radulphi Baldochii*. Hinc ego, juſtam nactus occaſionem, quæſivi librum non contemnendum, & tandem *Londini* in fano *Pauli* inveni & perlegi.

Erat circiter hæc tempora, in quæ incidiſſe *Radulphum* conjectura eſt, quidam *Robertus Baldochius*, vir mediocriter literatus, ſed invidioſiſſimus, quia magni pretii & nominis fuit apud *Eadveardum Arvenium*, *Anglorum* regem.

CAP. CCCXXXIV. *De Hugone Baldocho.*

ERAT & alius *Baldochus*, prænomine *Hugo*, religione *Franciſcanus*, vir cum magnæ famæ tum etiam eruditionis, & qui inter primos ſui ordinis evangelium *Chriſti* optimi maximi *Anglis* inſolito ardore prædicavit. ætate tamen *Radulpho* & *Roberto* ſuperior fuit.

CAP.

Cap. CCCXXV. *De Martino Alaunovicano.*

Martinus *Alaunovicanus*, *Franciſci* notiſſimi imitator fuit, tenuem rem fortuna dimetiens, quatumvis ampla, ſplendida, opima. Tantum eſt à primis annis aureæ aſſueviſſe mediocritati, virtutum plane parenti, altrici, conſervatrici denique. Scripſit, de more omnibus ejus ſæculi theologis receptiſſimo, *Commentarios* in *Longobardum.* Catalogus quoque *Franciſcanorum Scriptorum Chronicorum Alaunovicani* meminit; quæ tamen ego, niſi idem ſit liber, qui vulgo titulo *Chronicorum Martini* circumfertur, & de pontificibus agit, non vidi.

Cap. CCCXXXVI. *De Richardo Stradelego.*

Richardus *Stradelegus Duri Maiſevetarum* juravit in verba *Bernardi Clarovallenſis*; hac tamen propoſita ſibi lege, ut ſtudium ſacrarum quoque literarum religionis inſtituto adjungeret. Tanta virtus juſto non potuit carere præmio. Ecce ita illuxit *Richardi* inter ſuos ſodales gloria, ut uni illi totius collegii fortunas, honorem, gubernationem deferrent. Edidit *Commentarios* in *Evangelia*, & *Orationem Dominicam* ecphraſi illuſtravit.

Clivocurianus, vulgo Clebyri, nuper abba *Durenſis* monaſterii, vir reconditæ antiquitatis non ignarus, mihi multa de *Stradelego* retulit.

Cap. CCCXXXVII. *De Manduito.*

Manduitus inter *Maridunenſes*, qui ripas *Iſidis* incolunt & jugem bonis literis operam adhibent, excrevit ad ſublimem quandam rerum medicarum & cœleſtium cognitionem: unde & famam plane eximiam tandem ſibi peperit. In confeſſo eſt eum illuſtraſſe tum medicinam tum aſtronomiam libellis editis. Notæ vel adhuc ſunt *Manduiti* ſtudioſis *Mathematites Tabulæ.* Extat & ejus de *Chorda recta*, & *Umbra* libellus.

CAP.

Cap. CCCXXXVIII. *De Nicolao Gorhamio.*

NICOLAUM *Gorhamium Gallum* fuiſſe ſcriptores aliquot contendunt: qui error hinc natus eſt, quod ille olim in pretio ſane incredibili *Lutetiæ Pariſiorum* fuerit; quo poſtea quam commigraverat, ad ſuos, quantum ego intelligo, rediit nunquam. Ego tamen conterraneum meum ſuæ reſtituam audacter patriæ, atque ejus breviter perſtringam vitam, adjutus inſcriptione libelli cujuſdam ab eodem editi, qui mihi excutienti bibliothecæ pulverem *Dominicanæ* ad *Iſidis Vadum* opportune ſe obtulit. Studuit igitur *Iſidis* in *Vado* eo collegio, quod à *Mariduno*, epiſcopo *Roſenſi*, fundatore nomen accepit: quo etiam loco philoſophiæ lauream, præmium naturæ cauſas contemplantium aſſuetum, promeruit. Percitus inde *Dominicanorum* religione ſocium ſe eis adjunxit. Illi quidem, tanquam lumini cœlitus demiſſo, venienti applaudere.

Paucis ab hinc annis *Lutetiam* non rediturus petiit; ubi tot egregia ingenii acerrimi monumenta ſcriptis libris commendavit, quot ætas noſtra facile [in] eo admiratur; uſque adeo, ut extent ejus *Commentarii* ſuper bonam partem utriuſque Inſtrumenti. Scripſit præterea *Concionum* & *Diſtinctionum* libros, ac *Diſtinctiones Thematum* à primo *Geneſis* uſque ad finem *Jobi*; ſuper *Prophetas* & libros *Maccabæorum*, & à principio *Proverbiorum* ad finem *Baruchi*; præterea ſuper *Pſalterium*. denique, inter quos & hi paſſim leguntur, videlicet in *Matthæum*, *Marcum*, & *Lucam*.

Cap. CCCXXXIX. *De Joanne Burgenſi.*

JOANNES, *Burgenſis* monaſterii abbas, exercitationem literarum in primis familiarem juxta ac charam habuit, cœleſti theologiæ cultor aſſiduus adhæſit. Ita, ut nihilominus tamen & ſtudia minus ſevera opportune aggrederetur. Inter quæ res à prioribus in *Britannia* nobiliter geſtas perdiſcebat; hoc tamen interim conſilio, ut quæ ſparſa legerat, in ordinem reducta, poſteritati non inutile munus relinqueret.

Erat mihi cum *Gulielmo Monjoio*, viro in omni plane exercitatiſſimo, familiaritas maxima. Is, quod me antiquitatis

tatis amatorem etiam eſſe intellexerat, *Burgenſis Collectanea* legenda generoſiſſimus tradidit. Hinc ego inſtructus autorem ſuo loco catalogo illuſtrium virorum inſerui.

CAP. CCCXL. *De Thomo Caſtelloſordo.*

THOMAS *Caſtelloſordus*, monachus cœnobii *Pontiſfracti*, impenſius antiquæ rerum *Anglicarum* ſtudebat cognitioni. Cumque in eo feliciſſime pedem promoviſſet opere, huc animum intendebat totum, ut *Pontiſfracti*, quod ego emporium olim ab *Antonino Legiolium* dictum crediderim, gloriam modis exornaret omnibus. Aggreſſus igitur opus præclarum, hiſtoriam ab *Aſcheo Saxone*, nobili poſſeſſore loci, deduxit uſque ad declinationem nominis *Laceiorum*, quo tempore hæreditas ad comites pervenit *Mediolanenſes*. Addidit & eadem cura res geſtas ſui cœnobii. Tantum ego ex illius libro didici quantum vix ſperare licuit: id quod oſtendam in libro de *Civili Hiſtoria*.

CAP. CCCXLI. *De Richardo Coveduno.*

RICHARDUS *Covedunus*, *Chordiger*, *Iſidis* in *Vado* doctiſſimorum uſus eſt conſuetudine. Taleis etenim illud genuit ſæculum fratres, qualeis, ſi poſteritas vidiſſet, amaſſet, celebraſſet, ſupexiſſet. Sed rerum omnium eſt mutatio. Conſtat hujus tantam apud ſuos tum doctrinæ tum continentiæ titulo exiſtimationem fuiſſe, ut Miniſtri præficitur muneri. Edidit *Commentarios* in *Longobardum*, *Quodlibeta*, & de *Chriſti Dominio* libellum. Denique & *Quadrageſimale Gregorii* commentariis illuſtravit.

CAP. CCCXLII. *De Thoma Anglico.*

THOMAS *Anglicus Geſneri* teſtimonio in *Catalogo Scriptorum* elucet; cui, aliorum opinione inſtructus, *Summam Logices Ariſtotelicæ*, quæ impreſſa circumfertur *Thomæ Aquinatis* nomine, attribuit. ſunt & qui putent *Herveum Britonem* operis autorem fuiſſe. Quo autem floruerit ſæculo, non hercule poſſum liquido exprimere. Tantum conjectura uſus, temporibus *Edveardi Arvonii*, regis *Angliæ*, aſcribo.

CAP.

CAP. CCCXLIII. *De Simone Mephamo.*

SIMON *Mephamus*, celeberrimi nominis theologus, aliquandiu *Ciſſæ*, alias *Ciceſtriæ*, inter canonicos, quos vulgo præbendarios vocant, canonicus & ipſe vixit. Sed quæ erat hominis virtus & eruditio, non potuit diutius latere, quin ab *Edovardo* ejus appellationis tertio, aut à principibus viris, qui regem adhuc annis tenerum gubernabant, ad majora munia obeunda evocaretur. Cumque jam, relicta *Ciſſa*, aliquot annis palatinus fuiſſet, contigit, ut *Gualterus Reginoldus*, quem *Edovardus Arvonius* ex theſaurario ſuo, repulſo *Thoma Cobhamo*, viro doctiſſimo, *Cantiorum* archiepiſcopum fecerat, moreretur, in cujus locum ſubrogatus eſt. Quanquam non me fugit *Polydorum Italum*, qui præ ſe nos *Anglos* infantes putat, aliter ſcribere; nam loco *Mephami Joannem Stratofordum* pro ſua autoritate ſubſtituit. Sed fas per me ſit *Italo Polydoro* facere id quod multa cum libertate & frequenter facit: hoc eſt res *Anglicas* ſingulis fere pagellis ſuæ hiſtoriæ peſſima fide poſteritati tradere.

Sed ad *Mephamum*, archiepiſcopum, redeo, qui honeſtati & caſtæ ſacerdotum vitæ optime conſultum eſſe cupiens, facto coventu, *Decreta* quædam *Provincialia* ſtatuit, & edito libro publica fecit. Cætera autem, quæ credibile eſt illum ſcripſiſſe, ad meos oculos hactenus non pervenerunt. Quare, ne numerum *Scriptorum* adfectare videar, data opera *Cantianorum* archiepiſcoporum nomina in meo catalogo miſſa faciam, niſi aliud præter *Synodalia Decreta* ſcripſerint. Sic enim nec adfectator, nec moleſtus lectori, minutila toties inculcando, videbor. Supereſt, ut quod nuper in *Annalibus*, hiſtoriæ *Joannis*, abbatis *Burgenſis*, adſutis, reperi adponam; nempe *Mephamum* obiiſſe anno D. 1333. unde conjectura eſt illum quinque annos, & eo amplius, pontificatum gubernaſſe.

CAP. CCCXLIV. *De Thoma Pontio*

THOMAS *Pontius*, monachus & abbas *Auguſtiniani* cœnobii, quod nuper *Duroverni* floruit, magnam ex eruditione laudem cum domi, tum foris ſibi comparavit.

Quare

Quare juvat tam præclarum virum aliquo virtutis exemplo, ſed illuſtri, doctorum auribus quam commendatiſſimum tradere. *Romam* venerat tempore *Joannis* 22. & ibidem quod voluit accepit, nempe abbatis inſignia. Talis etenim ejus ætatis ſervitus erat, ut pinguioris fortunæ abbates vel inviti cogerentur *Romam* ſalutare. Hic illi magna fuit cum *Thoma Guallenſi*, *Dominicano*, familiaritas; cujus & ingenium & literas *Romani* in magno ſane habuerunt pretio. Peperit autem hæc familiaritas *Pontio* immortalem gloriam. nam cum pontifex *Romanus* in celeberrima diſputatione aſſeruiſſet beatorum animas non viſuras Deum ante ſupremi judicii diem, & *Guallenſem* adverſarium habuiſſet, adeo *Joannis* autoritatem non eſt ſecutus, ut *Guallenſis* partes defenderit, & de eadem re luculentum poſtea libellum ediderit. De *Pontio* qui plura cognoſcere cupit, legat *Gulielmi Thornegi* de *Abbatibus Monaſterii Auguſtiniani* hiſtoriam.

CAP. CCCXLV. *De Thoma Guallenſi.*

THOMAS *Guallenſis*, à *Leandro Alberto Bononienſi Thomas Anglicus* de *Malleis* corrupte dictus, ſancto quodam religionis ardore in ipſa conflagrabat adoleſcentia. Quare *Dominicanorum* gregi mature ſocium ſe adjunxit, ſed tam modeſtum, tam probum, tam candidum; ut magnum facile amorem ſibi apud illos conflaverit. Acceſſit huc etiam, id eſt, ad aliarum virtutum cumulum, quod tanta in literariis ſtudiis diligentia uſus ſit, quantam illa ætas, & merito quidem, ſuſpiciebat. Non illa tamen tempora pompam orationis, aut eloquentiæ phaleras curioſo perquirebant labore: quærebant potius bonarum ſcientiarum nervos, qui non ori, ſed animo ornamento eſſent. Quam rationem & hic noſter *Thomas* in ſtudiis ſuis ſecutus eſt, homo alias nec lucido dicendi ordine, nec mediocri deſtitutus facundia: id quod ex ejus operibus, quæ poſteritati conſecravit, liquet.

Dixerit hic aliquis, non eſſe illa vulgo eruditorum cognita. nos igitur, ne quid ſtudioſus lector deſideret, indicem ſubjiciemus. Scripſit enim *Commentarios*

In Pentateuchum.
In Exodum. Signa legem in diſcipulis.

In

In Leviticum.	Maſculum immaculati offeret.
In Numer.	Recenſiti ſunt filii.
In Deuter.	Vide terram.
In *Joſue*.	Surge & tranſi *Jordanem*.
In Judic.	Poſt mortem *Joſuæ*.
In *Ruth*.	Nota quod *Ruth*.
In *Eſaiam*.	Beatus qui cuſtodit verba prophetæ.

Hæc ego aliquando, *Budefordenſem* luſtrans provinciam, in bibliotheca *Verodunenſi*, optimis refertiſſima exemplaribus, inveni. Quæ vero ſequuntur, à *Leandro Alberto* libro 4. de *Viris Illuſtribus* celebrata ſunt:

Commentarii In Pſalterium.
In libros *Auguſtini* de *Civitate Dei*,

qui & editus anno D. 1332.

In Sententias.
De Statu Animarum poſt mortem.

Ego etiam legi ejus opus de *Modo prædicandi*; quod *Theobaldo* de *Urſinis*, archiepiſcopo *Panormitano*, dedicavit. Meminit præterea *Trittemius* commentariorum in *Solomonem* & *Cantica Canticorum*. Extat in bibliotheca publica *Iſiaci* liber, cui titulus *Campus Florum*, à *Gualenſi* ſcriptus, copioſus videlicet Juris Canonici index. De tempore autem quo vixit, nec *Leander* nec *Trittemius* verbum unum. Ego conjecturam facio claruiſſe illum circa tempora *Eadueardi* ſecundi.

Sed jam commodiſſime mihi in mentem venit alter *Thomas Gualenſis*, ſive *Walleus*, qui & philoſophiam & theologiam magna cum laude *Iſiaci* in ſchola *Franciſcana* profeſſus eſt. id quod ibidem ante illum *Robertus Capito*, alias *Groſtest*, *Petrus* quidam, poſtea inter *Scottos* epiſcopus, *Joannes Veſamus*, poſtea *Lindenſis* eccleſiæ decanus & epiſcopus *Caſtrenſis*, fecerunt. Et ne ſuus honos *Thomæ* deſit, cognoſce, lector, eum maturioribus vitæ ſuæ annis in epiſcopum *Menevenſem* conſecratum fuiſſe.

CAP. CCCXLVI. *De Stephano Aquiladuno.*

STEPHANUS *Aquiladunus*, vulgo *Eiton* dictus, canonicus *Warotrenſis* cœnobii, quod non procul diſtat à *Crago*, *Eboracenſis* provinciæ caſtello, dulce otium ſtudiis

diis literariis miſcuit, ſed tam utilibus, atque adeo fere neceſſariis, ut laudem à poſteritate meritus ſit. Scripſit enim bona fide res geſtas tempore *Edovardi Arvonii*, *Anglorum* regis; cujus tempore res *Scotorum* auctæ, noſtræ, qui enim manifeſta negem? inſigniter diminutæ.

CAP. CCCXLVII. *De Thoma Bradowardino.*

THOMAS *Bradowardinus*, *Hertofeldiæ* natus in diœceſi *Ceicaſtrenſi*, ita à teneris annis diligentiſſimam bonis literis *Iſiaci* inter *Maridunenſes* operam navabat; ut jam in ipſo adhuc adoleſcente cœperint quædam futuræ eruditionis, addo hoc etiam excellentis, indicia prælucere: quæ poſtea tam clare in ejus matura ætate nituerunt, ut radios per totam late *Britanniam* ſparſerint; uſque adeo, ut *Edvardi* tertii oculos novo quodam fulgore tandem perſtrinxerint. Unde, honeſtis à rege conditionibus propoſitis, ex Cancellario *Londinenſi* fit aulicus; ſed tantæ gravitatis, tantæ prudentiæ, tantæ denique & tam ſanctæ ſimplicitatis, ut illum ſacris ſuis confeſſionibus præficeret: quod genus officii reges, qui ſunt paulo cordatiores, non committunt niſi ſelectiſſimis hominibus.

Ille vero, à principe in familiaritatem & ſecreta conſilia vocatus, modis, quibus potuit, ſtudebat omnibus, ne impar curæ ſibi commiſſæ videretur. Dumque ſic ſtuderet, ecce *Joannes Uffordus*, *Cantiorum* archiepiſcopus, diem obiit, pro quo, jubente gratiſſimo principe, ſubſtitutus eſt. Sed, pro dolor! *Thomas* longa digniſſimus vita, exacto uno tantum in pontificatu anmulo, mortem obiit plane immaturam, relinquens cum principi, tum toti *Cantiorum* parœciæ maximum ſui deſiderium.

Scripſit tres libros de *Cauſa Dei* contra *Pelagium*, in quibus ſe virum undecunque eruditum liquido probat: dedicavit autem, cum jam eſſet Cancellarius *Londinenſis*, opus præſidi & ſocietati *Maridunenſi*. Edidit etiam de *Geometria* libellum, alterumque de *Arithmetica*, tertium denique de *Proportionibus*. Illud ad cumulum gloriæ accedit, divinum opus de *Cauſa Dei* contra *Pelagium Romæ* in *Vaticana* prænitet bibliotheca, teſte *Geſnero*.

Cap. CCCXLVIII. *De Barptolemæo Glannovillano.*

Barptolemæus *Glannovillanus* ex nobiliſſimo, ut ego colligo, genere Comitum *Sudovolcarum* ejuſdem appellationis originem duxit. Adoleſcens profeſſionem excolebat *Franciſcanam*. Maturior annis factus, *Iſidis Vadum*, *Lutetiam*, atque adeo, ſi vera conjectura, *Romam* ipſam celebravit. Primas ſtudiorum partes prudens philoſophiæ impendebat juxta ac theologiæ: illa ut naturalium rerum cauſas ſubtilius excuteret; hac ut mentem tanquam divino quodam illuſtraret radio. *Ariſtoteles*, *Plato*, & *Plinius* illi familiarium fuerunt loco; quorum fultus autoritate, librum de *Rerum Proprietate* concinnavit, & edidit: quem illa aſſidua terebat ætas manu, unde & ejus in juſtam excrevit fama magnitudinem.

Carolus quintus, rex *Galliæ*, delectatus hujus operis utilitate, juſſit *Joannem Corbichonem*, *Auguſtinianum*, opus tam eruditum in linguam transferre *Gallicam*: id quod eleganter ille præſtitit. Vidi hunc codicem in bibliotheca, quæ ad *Iſidis Vadum* ab *Hunfredo*, duce *Claudiano*, viro plane incomparabili, poſita eſt.

Erat & *Glanovillanus* alter, at ætate ſuperior, *Gilibertus* dictus, vir feliciter eruditus, primo *Thomæ Becheto*, *Cantiorum* archiepiſcopo, familiaris, ac poſtea epiſcopus *Roſenſis*.

Cap. CCCXLIX. *De Osberto Pichonamo.*

Osberti *Pichonami*, *Carmelitæ*, vitam modis omnibus illuſtrare cupio. Tales etenim erant ejus virtutes, ut jure quodam optimo vel hac noſtra ætate ſuas laudes poſcant. Sed quoniam inter exteros bonam vitæ partem tranſegit, multa, quæ ille immortalitate plane digniſſima fecit, uſque adeo nobis incognita ſunt, ut pauca, eaque tenuia, tantarum rerum veſtigia maneant. Quæ tamen illa ſint, & me narrare, & vos cognoſcere æquum eſt.

Osbertus non contentus domi obſcure vivere, *Lutetiam Pariſiorum*, academiam tunc temporis *Europæ* florentiſſimam, profectus eſt; ubi cum diſcendo, tum docendo tan-

tus non modo philoſophus, verum etiam theologus evaſit, ut ingens auditorum numerus ad ejus prælectiones, tanquam ad ſacroſanctum oraculum, convolaret. Communibus igitur academiæ ſuffragiis pileatorum theologorum numero adſcriptus fuit.

Videbuntur fortaſſis alicui hæc præconia ad adfectum dicta. ſim bis & ter vanus, ſi *Laurentius Burellus*, homo *Gallus*, minora ulla ſcribat. Itaque ejus verſus apponam:

> *Anglia* quem genuit, ſequitur ſanctiſſima proles
> *Carmeli*, proprio jure vocata ſuo.
> Hic eſt *Osbertus Anglus* cognomine dictus,
> Quin certe potius Angelus ipſe fuit.

Magnum eſt hoc *Burelli* teſtimonium. ego tamen aliquanto majus adferam: ſcripſit etenim libros ingenii ac eruditionis plenos, videlicet, *Quodlibeta*, *Replicationes*, *Quæſtiones*, *Determinationes*, De *Conceptione D. Virginis*, *Sermones*, denique & in *Sententias*, elaboratum opus.

Cave ne temere contemnas nomina noſtro eleganti ſæculo parum uſitata; nam licet ætas illa eloquentia, non item doctrina caruit.

Poſtremo, cum multos annos *Lutetiæ* ſtuduiſſet, relicto *Pariſiis* magno ſui deſiderio, in *Britanniam* reverſus eſt. at quamdiu à reditu in patriam vixerit, aut quibus inter *Carmelitas* honoribus functus ſit, non poſſum adfirmare. Unum hoc certo ſcio, quod *Londini* in collegio *Carmelitarum* ſepultus eſt. Id ego ex ejus tumulo *Gallice* inſcripto nuper didici. nihil tamen illic nec alibi de anno ejus obitus inveni. Quare, *Trittemium* ſecutus, *Osbertum Oſtrovodi* ſynchronium facio.

CAP. CCCL. *De Joanne Oſtrovodo.*

JOANNES *Oſtrovodus*, à *Trittemio Eſtuvide*, ſed corrupte, dictus, inſignis philoſophus fuit; tum præterea in matheſi tam exacte eruditus, ut nemo homo facile illis temporibus ſupra: inter cætera tamen primas ſtudiorum partes aſtronomiæ dedit. Habet enim illa ſcientia neſcio quid latentis virtutis, quod mentem ad ſublimium rerum cognitionem anhelantem rapiat, & in æthera ferat. Qui mentis

ardor, ad ſecreta naturæ myſteria honeſto impetu contendentis, non modo tolerandus eſt; vero etiam, meo quidem judicio, laudandus. Neque unquam certe adduci poſſum, ut credam *Joannem Picum, Mirandulanum*, virum cum doctiſſimum tum ſapientiſſimum, eo animo fuiſſe, ut aſtrologiam radicitus è medio tollendam cenſeret; quin potius illos omnibus modis explodendos, qui tantæ ſcientiæ, ut ita dicam, divinitate abutentur. Cujus generis ſunt ſpecularii Necromantici & Chiromantici, qui vaniſſimis vanitatibus maria & montes dant ſimul, & auferunt. E quorum numero non fuit hic noſter *Joannes*, qui tam religioſe intra terminos ſuos ſemper ſe continuit, ut ne latum quidem culmum unquam præſcriptos aſtronomiæ limites ſit prætergreſſus; id quod liquido apparet ex libro, quem de *Aſtrologia*, ut vocant, *Judiciali* multo labore, ſed quadam dexteritate conjuncto, ſcripſit. Hoc opus ab aliquibus *Summa Anglicana* appellatur. *Geſnerus* in *Catalogo Scriptorum* affirmat *Joannem Eſcbendenum* fuiſſe autorem *Summæ Anglicanæ*. Claruit autem ſub *Edouardo* ejus appellationis tertio.

CAP. CCCLI. *De Roberto Baſſoduno.*

ROBERTUS *Baſſodunus, Carmelita Scarobургenſis* cœnobii, in orientali *Brigantum* litore ſiti, ſcripſit de *Bello Strivelino*, carmine parum erudito, in gratiam *Eadveardi* regis; & poſtea à *Scottis* captus, illorum cecinit victoriam. Habuit, ut quidam volunt, *Philippum* fratrem ſed germanum *Carmelitam* quoque, in ditione *Snotingamenſi* natum, olimque in *Iſidis Vado* educatum. Scripſit *Snotenhami* degens librum *Epiſtolarum*.

CAP. CCCLII. *De Gulielmo Hanabergo.*

GULIELMUS *Hanabergus, Carmelita*, paleſtram *Iſiacam* frequentavit; quo nomine cum jam ſacras [literas] pleno hauſiſſet vivis è fontibus ore, in theologorum numerum eſt relatus, & præſes provincialis factus. Libellos *Determinationum* & *Quæſtionum* eo tempore celebres in lucem emiſit. Obiit anno D. 1311.

CAP.

CAP. CCCLIII. *De Richardo Bellogrevo.*

RICHARDUS *Bellogrevus Grantæ Girviorum* bonis ſe totum addixit artibus, unde & in theologorum numerum relatus eſt. Stylo uſus eſt de more ſcholaſtico. *Determinationum* & *Quæſtionum* libellos edidit. Floruit anno D. 1320.

CAP. CCCLIV. *De Ranulpho Higedeno.*

RANULPHUS *Higedenus*, *Caſtrenſis* cœnobii monachus, in hiſtoriographorum lectione multa diligentia, opera, cura uſus eſt. Collegerat enim in ſuam bibliothecam non modo autorum, qui de rebus externis ſcripſerunt, ingentem numerum; verum etiam illorum, qui res noſtras, id eſt *Britannicas*, poſteritati commendaverunt. Quo nomine quantum ſit de patria meritus, dici facile non poteſt. nam compendio quodam in unum redegit hiſtoriæ volumen ea, quæ ante ſparſim & ſine lucido ordine apud multos autores in obſcuris delitebant bibliothecis. Neque ita contentus tamen, voluit præterea, ut decuit candidiſſimum hominem, unicuique noſtrorum autorum, quos deſloravit, ſuum honorem, nomine ſemper addito, ſervare integrum. Quanquam non tam religioſe aliorum veſtigiis inhærebat, quin ſuum judicium, idque cum autoritate quadam, frequentiuſcule interponeret.

Quanto nunc rectius illud factum, quam quod *Polydorus*, homo ſcilicet modeſtiſſimus, & gloriæ omnis contemptor plane maximus, fecit: qui tot ex noſtris ſcriptoribus audacter, ſed fœde & miſere ſpoliatis, vix unius aut alterius, ſi *Gildam* forſan fictitium & *Bedam* demas, idque per contemptum meminit. Plura hic dicerem de *Polydori* arrogantia, niſi ſtomachum ejus timerem; quem tamen non uſque adeo timeo, quin aperte auſim adfirmare *Ranulphum* in eruendis myſteriis antiquitatis *Britannicæ* δὶς διὰ πασῶν illo ſuperiorem fuiſſe; ſi ſpectes provincias, in quibus verſatus fuit: nempe *Salapiam*, *Devaniam*, *Luniam*, *Doroventaniam*. Hæc ego, ne homo *Italus* in noſtris rebus titulo eloquentiæ nimium ſibi tribuat. Sed hic finis eſto, ſi prius cognoris *Ranulphum* vixiſſe tempore *Edovardi* tertii.

CAP. CCCLV. *De Sertorio.*

SERTORIUS, quem *Fortanerium*, autore *Tritemio*, nonnulli appellant, natus fuit in *Cambria*, ſive, ut vulgo loquuntur, *Wallia*; vir, ut ex ejus vita liquido apparebit, maximis fortunis deſtinatus. nam quamvis *Franciſci* ſanctiones humiles quidem illas juvenis profiteretur; tamen quæ erat ejus eruditio & virtus, ab univerſo *Franciſcanorum* collegio *Maſſiliæ* in Miniſtrum, ut vocant, generalem electus. Quid parva loquor? *Romani* pontificis beneficio archiepiſcopus *Ravennatenſis* factus eſt. Deinde etiam, ut aliquid ad tantæ dignitatis cumulum accederet, fit patriarcha *Grandienſis*. Sed nec hic fortuna extremam honori metam ſtatuit. adſcitus enim paulo poſt fuit in numerum Purpuratorum patrum, quos *Cardinales* vocant. Ecce blandientis fortunæ munera, quibus quos vult beat. Quanquam, ſi mihi liceret dicere citra offenſam id quod ſentio, tantum abeſt, ut hujuſmodi ſortis homines beatos putem, ut mediocritatem tutam & privatam longe præferam.

Illud certe ſatis admirari non poſſum, quod nihil unquam, quantum memini, de hoc *Sertorio* legerim, præterquam apud *Trittemium*. Quare conjectura eſt nomen à *Trittemio* corruptum, in quam partem, quoties de noſtris ſcriptoribus mentionem facit, toties fere peccat. At jam ſupereſt, ut lector intelligat *Sertorium Commentarios* in libros *Auguſtini de Civitate Dei* edidiſſe: & vixiſſe quo tempore *Eadveardus* tertius *Angliæ* præfuit.

CAP. CCCLVI. *De Brichemoro.*

BRICHEMORUS ſcholis in *Iſiacis* eximia felicis ingenii ſigna præ ſe tulit. Erat enim non modo acutiſſimus dialecticus, verum etiam naturalium rerum cognitione vel exercitatiſſimus. Extant ejus *Commentarii* in *Elenchos*, in *Topica*, & libros *Priorum Ariſtotelis*, philoſophorum principis.

CAP.

CAP. CCCLVII. *De Gulielmo Lullenduno.*

GULIELMUS *Lullendunus*, *Carmelita*, ex *Lindia* oriundus, vir maximæ famæ fuit. Quare operæ pretium erit cognoſcere, quibus ad illam gradibus adſcenderit. Principio viam ſibi ad immortalem famam aperuit, quo tempore *Oxonium*, ſtudiorum gratia, venit. Diligentia etiam aliquid addidit; nullis etenim pepercit laboribus, donec & nomen & decus theologi ſupremum accepit. Deinde à proceribus *Carmelitarum*, *Angliam* incolentium, pro communi religionis cauſa in *Galliam* miſſus, ita ſtrenue, graviter, & prudenter ſe geſſit, ut multos ex patribus *Carmelitici* ordinis, illic ex præſcripto congregatis, in magnam ſui admirationem traxerit. Itaque cum aliorum, tum præcipue *Gerardi*, totius ordinis præſidis maximi, calculo adprobatus, gubernator ſtatim deſignatus eſt tribus provinciis, videlicet *Angliæ*, *Cypro*, & *Terræ Sanctæ*. Atque hoc quidem honore inſignitus fuit anno à *Chriſto*, ut ego legi, 1312.

Antea tamen, quibus modis profecto neſcio, lis orta eſt inter illum & *Gerardum*, ſummum *Carmelitarum* præſidem; eoque res devenit, ut judicio coactus ſit *Gerardo* potentiori cedere. Quæ res, ut ingenue fatear, ejus famam alioqui illuſtrem parum obſcuravit. Nam *Lutetiæ Pariſiorum* inter homines ſui ordinis id palam, quamvis ſubinvitus, dixit ſimul & fecit, quod læſo ſatisfaceret *Gerardo*. Denique conciliato præſidis favore, patriam ſuam repetiit, ubi ad multos annos poſtea in magna celebritate vixit. Extant vero ejus in *Matthæi Evangelium Commentarii*, locupletes nervoſæ eruditionis teſtes. Diem obiit *Stenofordæ*, & ibidem cœnobio *Carmelitarum* ſepultus eſt.

Siſte gradum, lector, aliud occurrit, quod te cognoſcere volo: uſus eſt familiariter *Thoma Illenio*, theologo *Grantano*, ſed *Carmelita Gippovicenſis* cœnobii, qui aliquando *Brugis* theologiam publice profitebatur, & non indoctos *Commentarios* in *Revelationem Joannis* edidit.

CAP.

Cap. CCCLVIII. *De Joanne Goldeſteno.*

JOANNES *Chryſolithus*, vulgo *Goldeſtenus*, *Carmelita*, in numero noſtrorum *Scriptorum* ponendus eſt. Is etenim ſcholas *Iſiacas* non parvo celebravit tempore, ut *Ariſtotelicam*, ſed præcipue *Chriſtianam* philoſophiam altius imbiberet: tanti vero laboris & ſtudii hic fuit ſucceſſus. *Ariſtotelicum* acumen, quemadmodum illa judicavit ætas, ita exacte conſecutus eſt, ut pauci exactius. Porro *Chriſti* optimi maximi diſciplinam non male didicit, cum ad ejus regulam quam proxime vitæ ſuæ mores formaret. In ſumma ſolidæ eruditioni potius quam picturatæ eloquentiæ ſtudebat; ita tamen, ut ſui ſæculi facundia non caruerit. In qua parte optimi teſtes ejus libri, vel me prorſus reticente, eſſe poſſunt. Scripſit enim

- Determinationum lib. 1.
- Quæſtionum Ordinariarum lib. 1.
- In Evangelium *Matthæi* duplices Commentarios. } Cum primum prædicaſſet.
- In Canonicam *Joannis* Epiſt. Comment. } Semen ipſius in eo.
- Comment. Morales in Pſalterium. *Chriſtus* eſt ſuper omnia.
- Diſputationum in Sententias lib. 1.
- Comment. Morales in Evangelium *Joannis*. } Hic eſt *Joannes*.
- Quodlibeta.
- Sacras Conciones numero 50.

Floruit regnante *Eadveardo Arvonio*, anno D. 1320 diem obiit, imperante *Eadveardo*.

Cap. CCCLIX. *De Joanne Schelmeſduno.*

JOANNES *Schelmeſdunus*, *Carmelita* & theologus ſupremæ inter *Iſiacos* claſſis, inſignem à literis famam conſecutus eſt. Leguntur ejus libri *Determinationum*, *Quæſtionum*, & *Quodlibetorum*. Floruit circiter annum 1320.

CAP. CCCLX. *De Nicolao Stenoſordo.*

NICOLAUS *Stenoſordus* plane digniſſimus illuſtris titulo ſcriptoris; ſed negligentia priorum obſcuram ejus famam huic noſtro reliquit ſæculo: quo nomine profecto indoleo, utpote deſtitutus in cauſa honeſta præſidio. Ne tamen lector omnino à ſpe decidat, quæ mihi de eo ſunt cognita breviter expediam. Paucis abhinc annis cum per *Bedeforⅾianam* obequitarem provinciam, intentus veterum librorum indagationi, veni ad *Iſiburnam* cœnobium *Bernardinorum*, ab *Hugone Bulbecco*, comite vicario, olim poſitum: nec inveniens theſauros pergamenicos paulo ante igne conſumptos, contuli me *Verodunum*, ubi & monaſterium quoque *Bernardinorum*, ac bibliotheca antiquis refertiſſima exemplaribus: inter quæ obtulit ſe mihi codex belle pictus, cui titulus *Moralitates Nicolai Stenoſordi in Geneſin.* Ne te diſpliceat, lector, qualiſcunque inſcriptio. Continebat inſignem quandam & expeditam rerum divinarum cognitionem. Sed nec defuit mediocris operi eloquentia. inter legendum admirabar profecto hominem ejus ætatis tam argute, tam ſolide, tam ſignificanter potuiſſe ſcribere. Hactenus de *Nicolao Stenoſordo.*

Auguſtiniani ſuum deprædicant *Gulielmum Stenoſordum*, virum cum fama tum doctrina celebrem. Erat autem ſynchronius *Valdebii Auguſtiniani.*

CAP. CCCLXI. *De Hugone Verolego.*

HUGO *Verolegus* togam *Carmeliticam Nordovici* accepit. poſtea bonis artibus *Iſiaci* operam dedit; nomenque Theologi, nobile eruditionis præmium, ibidem meruit, & accepit. Conſecravit autem hos libros poſteritati:

Commentarios in Evangelium *Matthæi.*	
Homilias ſuper *Matthæum.*	Reminiſcamini.
Determinationum lib. 1.	Ignorantia fuit cauſa:
Quæſtionum lib. 1.	
De Figuris Hiſtoriarum libr. bene luculentum.	Literalis ſenſus ſacræ Scripturæ.

Fuit in pretio circiter annum D. 1344.

Hic

Hic manum de tabula tollere parabam, cum ſe mihi offerret alter *Verolegus*, prænomine *Thomas*; cujus ſane perquam luculenti *Commentarii* extant in Divi *Pauli Epiſtolas*. Cætera, quæ hujus autoris memoriam illuſtrarent, nondum mihi innotuerunt: ubi autem innotuerint ſedulo quidem, ne intereant, curabo.

CAP. CCCLXII. *De Joanne Æſchendeno.*

JOANNES *Æſchendenus*, regnante *Eadveardo Vindeleſorano*, philoſophiæ *Iſiaci* inter *Maridunenſes* mirifice ſtudebat; deinde & rem herbariam Medicinæ cultor accuratius inſpexit: poſtremo oculos & mentem ad ſublimia ipſa erexit aſtra, cœlumque. Quantum vero in tam politis profecerit artibus, malo ut eruditus lector ex ejus opuſculis, quam meo ediſcat teſtimonio. Extat volumen cedro plane digniſſimum ſumma Aſtronomica, alias judicialis de *Accidentibus Mundi* inſcriptum, titulo eo ſæculo plauſibili, quam & abſolvit anno D. 1348. Hactenus ex catalogo illuſtrium virorum *Maridunenſis* ſocietatis. Vidi aliquando apud *Thomam Grynæum*, inſignem Mathematicum, libellum *Æſchendeni* de *Conjunctione Martis* & *Saturni in Cancro*: & de *Conjunctione Saturni* & *Jovis in Scorpione* cum *permututione triplicitatis*.

CAP. CCCLXIII. *De Joanne Godardo.*

JOANNES *Godardus*, ſectæ profeſſor *Bernardinæ* idemque amator candidus bonarum artium, famam ab ingenii fœtura claram meritus eſt. *Matheſeos* etenim ſublimiorem illam avido exhauſerat ore cognitionem: ea vero quoniam ſine Arithmeticæ ratione non conſtat, & hanc quoque perdidicit. Teſtis eſt & quidem illuſtris libellus, quem de triplici computandi modo ſcripſit, ac R. abbati *Coggeſſaulici* monaſterii dedicavit. Erant præterea duo *Godardi*, prænomine *Gulielmi*, *Franciſcanæ* ſectæ profeſſores, & theologi non ineruditi.

CAP. CCCLXIV. *De Gulielmo Badunenſi.*

GULIELMUS *Badunenſis*, inter *Somuratriges* natus, ſcholas *Iſiacas*, neſcio an *Grantanas*, animo erga doctas artes flagrantiſſimo petiit. Jecit altiora principio in naturali rerum cognitione fundamenta; quo opere abſoluto majeſtati divinarum rerum ſe addixit, pedemque ibidem fortius fixit. Poſtremo concionator facundus idemque bonus ſimplicem perdocuit populum. Deinde & *Homiliarum* volumen elegans, aptum, rotundum, piumque à docta legendum poſteritate in lucem protulit.

CAP. CCCLXV. *De Aquæduno.*

AQUÆDUNUS, vulgo Waterton, ſuccedit, at neſcio an juſta temporis ſerie, *Badunico*. Hoc interim ſcio fuiſſe eum concionatorem celebrem, & eadem meditatum eſſe, quæ & *Badunicus*. Utque ego nullus accedam teſtis, *Conciones* ejus tum doctæ tum piæ abunde teſtantur.

CAP. CCCLXVI. *De Gulielmo Conventuenſi.*

GULIELMUS *Conventuenſis*, alias Coventre, vir pius juxta ac ſtudioſus erat. Pietatem ejus vel ex hoc colligo, quod, cum ad maturam uſque ætatem candida uſus fuiſſet libertate, ſervum cuidam *Carmelitarum* collegio ſe ultro obtulerit, ut tandem totis viribus caſtæ ſtuderet religioni. Hinc, & ex clauditatis malo, quod læſa accepit coxendice, *Claudus Converſus* dictus eſt à vulgo *Carmelitarum*. Porro ſtudioſum fuiſſe literarum, quas juvenis leviter admodum guſtaverat, æquus facile judicabit lector, ubi cognorit illum, poſt acceptam veſtem *Carmeliticam*, omnes diligentiæ partes in evolvendis veterum autorum monimentis probe compleviſſe. Extant adhuc & libri ab eo ſcripti hujus rei teſtes multo fideliſſimi. videlicet

De Laude *Carmelitica* Religionis lib. 7.
Annales ſui Ordinis.
Defenſorium *Carmelitarum*.
De Adventu *Carmelitarum* in *Angliam*.

Unum

Unum tamen *Gulielmo*, viro alioqui claro, defuit, id eſt eloquentia; quanquam illud vitium tunc temporis bene multis ſcriptoribus familiare erat. Vixit & in pretio fuit, ut *Joannes Baleus*, *Covenſis*, homo *Anglus*, refert, in quodam *Collectaneo* de *Carmelitis* tumultuaria opera conſuto, circa primos annos *Edovardi* regis, ejus appellationis à *Gulielmo* Magno tertii.

CAP. CCCLXVII. *De Dorochevedo.*

DOROCHEVEDUS ſcholas percelebrans *Iſiacas* tandem meruit utriuſque juris dici conſultiſſimus. Unum hoc certe præter cætera ejus tum famam, tum gloriam eximiam reddidit, quod librum exquiſita ſcriptum cura, quem & *Summam Auream* appellavit, ediderit.

CAP. CCCLXVIII. *De Luca Boſdeno.*

LUCAS *Boſdenus*, *Carmelita*, *Iſidis* in *Vado* bonis artibus invigilavit, tandemque theologi titulo ſupremo donatus eſt. Extat hujus libellus, videlicet *Commentarii* in *Sex Principia*.

CAP. CCCLXIX. *De Joanne Folſamo.*

JOANNES *Folſamus Nordovicenſis* conventus, qui multos illuſtres viros noſtræ dedit *Britanniæ*, *Carmelita* fuit; *Granta* vero, fœcundiſſima liberalium ſcientiarum parens, illum erudivit: tantumque abeſt ut alumni pœniteat, ut me talis tantique viri præconem ſubornet, ne quod illa aliquando dedit, dedit autem quanta potuit maxima, nempe famam & theologici tituli decus, oblivione premeretur. Curabo igitur in gratiam parentis meæ, tam omnibus numeris diſertæ, ut *Folſami* nomen volitet doctorum per ora virorum. Cumque id quidem nullo modo rectius fieri poſſit, quam ſi in medium adferam libros ab illo olim editos, juvat hic indicem adponere. Scripſit etenim

In Metphyſicam *Ariſtotelis* librum 1.
De Modo concionandi lib. 1. Sciendum quod à themate.
De Naturis rerum lib. 1. Triplex eſſe verum.

De

De Matrimonio.
Quæſtionum Theologicarum lib. I.
Flores *Chryſoſtomi.*
Sacrarum Concionum lib. I.

Scripſit forſitan & alia, quæ *Nordovici* latent: nam illic poſtremis vitæ ſuæ annis, non ſine honore, utpote præſes provincialis, egit; obiitque anno Domini 1348.

CAP. CCCLXX. *De Nicolao Linenſi.*

NICOLAUS *Linenſis* doctorum *Carmelitarum* numero, & merito quidem, adjungendus eſt. Tantum etenim in ſtudiis, quibus animum appulit, proficiebat, quantum nemo unquam ſui ordinis, quod ego ſciam, in *Britannia* noſtra. Studiorum autem præcipuas partes in *Matheſi* collocavit, quæ quatuor diſciplinarum orbem complectitur, videlicet Arithmeticam, Geometriam, Muſicam, & Aſtrologiam. Poſſem hic pluribus verbis *Nicolai* eruditionem lectori commendare, ſed me laudatore non eget; non magis quam *Gallofrido Chaucero*, à quo in libro de *Aſtrolabio* citatur una cum *Joanne Somæo*, *Carmelita*, mathematicarum rerum ſcriptore. Satis laudabitur à ſuis libris, quos poſteritati conſecravit. Extant *Canones Tabularum*, clari argumentum ingenii. Superſunt etiam ejus libelli de *Natura Zodiaci*, & de *Planetarum Domibus*. Floruit circiter annum D. 1357.

Erat præter hunc alius *Linenſis*, prænomine *Alanus*, qui theologiam *Grantæ* profitebatur, & librum de *Quadruplici Scripturæ Senſu* edidit. Fuit autem in pretio circa annum à *Chriſto* nato 1424. quo tempore *Henricus* ſextus puerulus regnare cœpit. Obiit *Lini*, unde oriundus fuit, & ibidem inter *Carmelitas*, homines ſui ordinis, ſepultus eſt. Memini me etiam *Grantæ* aliquando vidiſſe *Æquatorium Joannis de Linneriis*, quod nomen à *Linenſi* non multum differt, opus eruditis dignum auribus.

CAP. CCCLXXI. *De Caſtroduno.*

CASTRODUNUS nomen à natali loco, apud *Icenos* famoſiſſimo, accepit: id quod ejus ſæculi monachis fere omnibus vel familiare fuit. Juravit *Ventæ Icenorum*

norum in *Benedictinas* ſanctiones: quo loco templum Trinitati conſecratum celeberrimum eſt. Theologiæ noctes atque dies incubuit: atque hic quidem labor hunc fructum peperit, ut illuſtres *Commentarios* in aliquot divini *Pauli Epiſtolas* & *Apocalypſin* autor ſcriberet.

CAP. CCCLXXII. *De Richardo Hampolo.*

RICHARDUS *Hampolus*, eremita ejus ſectæ quam vocant *Auguſtinianam*, literas aſſidue colebat, una cum religione: unde non levem gloriam, ſi modo quid gloriæ in hac noſtra mortalitate eſſe poteſt, ſibi comparavit. At erat paulo eruditior, quam facundior. late enim id temporis ingens barbaries totam *Europam* occupavit; &, ſenſim declinante imperio *Romano*, decrevit etiam linguæ *Latinæ*, corrumpentibus eam barbaris, puritas. Præſtitit tamen *Hampolus* quanta potuit maxima per temporis infelicitatem. Quo nomine certe ſua laude non indignus eſt. nam quamvis ille omne punctum tulerit, qui miſcuit utile dulci, perinde ac ſi diceres rem per ſe bonam accedente eloquentia illuſtriorem factam: tamen non ille ſuo munere fraudandus eſt, qui majori fide & labore, quam facundia & elegantia rem utilem tractat.

Sed iſta alias rectius: ad libros igitur ab illo editos ſe noſtra convertet oratio; non omnes, ſcripſit enim quam plures, ſed ad illos, quos ego novi extare *Eboraci*, in bibliotheca *Mariana*:

Super Pſalterium.
Super Lectiones Mortuorum.
Super Threnos.
Super aliquot loca Canticorum.
Super Orationem Dominicam.
Super Symbolum.
De Emendatione Peccatoris, alias Vitæ.
De Amore, ſive Incendio Amoris.
Super Pſalmum, *Judica me Deus.*
Super Apocalypſim.

Londini in Bibliotheca *Carmelitana*:

De Excellentia Contemplationis.
Carmen Rhythmicum nomine Meli.
Philomela, carmen rhythmicum.

Scripſit

Scripſit etiam libellum, cui titulus *Ab Exordio ne tardas*, & alterum hac inſcriptione *Domine Deus meus.*

Vixit tempore *Edovardi* tertii, *Anglorum* regis; obiit anno Domini 1349. in feſto S. *Michaelis*, ut ſcriptum erat in codice *Mariano*. Sepultus eſt honorifice in *Hampolenſi* monaſterio virginibus ſacro, quod quatuor paſſuum millibus diſtat à *Dunocaſtro*, celebri *Eboracenſis* provinciæ oppido.

CAP. CCCLXXIII. *De Simone Breoduno.*

SIMON *Breodunus*, *Maridunenſis* collegii alumnus vel clariſſimus, omneis liberaleis artes ex optimis autoribus tanquam è vivis hauſit fontibus. In primis tamen excoluit matheſin, & medendi cognitionem utiliſſimam quidem illam; in quibus ſic profecit, ut inde incrementum ad ſolidam gloriam magnum certe ſibi comparaverit. Acceſſit ad laudis cumulum theſaurus veterum librorum, exquiſitus cura multa & induſtria aſſidua, quem & poſtea *Maridunenſi* contulit bibliothecæ. Extat ejus *Trifolium*, opus in re medica luculentum. nec è medio ejus ſublata *Arithmetica*. Scripſit & *Commentarios* in *Almageſtum Ptolemæi*, opus accurate elaboratum, quod *Grantæ Girviorum* adhuc comparet. Superſunt & ejus *Tabulæ* de *Rebus Aſtronomicis*, videlicet de *Latitudine quinque Planetarum.*

CAP. CCCLXXIV. *De Joanne Baconthorpo.*

JOANNES *Baconthorpus*, quem *Trittemius* corrupte Bacon appellat, oriundus ex *Baconthorpa*, humili *Nordovolgiæ* pago, à quo & nomen accepit, primis adoleſcentiæ ſuæ annis *Carmelita Nigerienſis* cœnobii factus eſt. *Nigeria* enim oppidulum *Nordovolgiæ* eſt, in ipſo pæne litore ſitum, ab *Walſingamio* plus minus quinque paſſuum millibus diſtans, quod à vulgo *Blakenega* vocatur, ubi *Carmelitarum* nuper collegium. Cumque illic per annos aliquot literis juxta ac virtuti ſtuduiſſet, *Iſidis Vadum* petiit: deinde etiam *Lutetiam Pariſiorum*: ita tandem, & hinc & illinc, comparata multarum ſcientiarum copia quidem divite, domum rediit non ſine magna nominis celebritate; quæ poſtea illi gradus fuit, ut ſummum gereret inter ſuos magiſtratum.

magiſtratum. Exactis enim aliquot ab ejus reditu annis, publicus à *Carmelitis*, qui *Angliam* incolebant, conventus factus erat, in quo præſes provincialis omnibus ſuffragiis deſignabatur. At cum jam magiſtratu quatuor annos functus fuiſſet, per literas accerſitus, magnis itineribus *Romam* venit; ubi inter diſputandum vel ſibilos ſemel paſſus eſt, non quod parum acute, aut facunde diſſeruerit; ſed quia pontificis *Romani* autoritati nimium in cancellandis divinis de *Matrimonio* legibus, fortaſſis ſciens videnſque, attribuerit: ſed erroris à doctis admonitus palinodiam cecinit, ac magnam ab illo famam per literas ibidem ſibi peperit.

Quid ego nunc commemorem, quot quibuſque modis ſymmyſtas ſui ordinis toto, quo poſtea longo vixit, tempore auxerit, juverit, illuſtraverit? quid ejus variam & reconditam eruditionem accurata oratione depingam, approbem, extollam? Virtutes hominis tam per ſe illuſtres erant, ut pigmentis aliunde adſcitis jam non egeant.

Ne tamen alicui videar velle tanti viri laudes circulo præter æquum anguſto includere, illuſtria aliquot exterorum ſcriptorum de *Baconthorpi* eruditione teſtimonia in medium proferam. Sic enim veritati quam plurimum, adfectui autem minimum aut nihil potius dediſſe judicabor. Accipe igitur quid cecinerit divinus ille vates *Baptiſta Mantuanus*:

Quis liber in lucem nuper qui venit ab umbris?
  Hic eſt *Carmeli* gloria magna *Bacon*.
Nemo magis mentem cognovit *Averrois*, iſtum
  Si ſequeris, fies alter *Ariſtoteles*.
Iſte tenebroſi damnat veſtigia *Scoti*,
  Et per ſacra novis it documenta viis.
Hunc habeant, quibus eſt ſapientia grata; redundat
  Iſtius in ſacris fontibus omne ſophos.

Accipe rurſus, lector, quo diſticho *Paulus Panſa*, vir inſigniter doctus, eundem cum à philoſophia, tum à theologia percelebret:

Noſcere vis rerum cauſas, ipſumque Tonantem,
  Et ſophiæ omne genus? ſume *Baconis* opus.

Neque hic certe *Laurentii Burelli*, *Divionenſis*, calculus ſubducendus eſt; ita etenim *Baconis* nomine ſcribit:

Cum

Cum cuperem ſacros ex fonte haurire liquores,
Parriſios petii, plena fluenta, lares.
Illic quod ſtudium potuit, quod cura laborque,
Præteritum ingenio nil volui eſſe meo.
Nam non ſacra fuit tantum mihi pagina curæ;
Pontificum canones ſed placuere mihi.

Annon jam parum æquus fuiſſem erga *Baconem*, ſi hujuſmodi laudatores cum ſilentio præteriiſſem? immo certe ſexcenties ingratiſſimus, & idem invidus dicendus eſſem; quemadmodum etiam ſi ſupprimerem librorum, quos edidit, titulos. Edidit autem in univerſum *Vetus* juxta ac *Novum Inſtrumentum Commentarios*; ſecutus induſtriam, qua prius in omnibus *Ariſtotelis* operibus, quæ ſua ætate *Latine* verſa erant, uſus fuerat. Adde huc *Commentarios*

In univerſum Novum Teſtamentum, autore *Geſnero*.
In libros *Auguſtini* de Civitate Dei.
In libros ejuſdem de Trinitate.
In librum *Anſelmi* de Incarnatione Verbi.
In librum ejuſdem, cui titulus *Cur Deus homo*.
In Canones Pontificum *Rom*.
In Regulam *Carmelitarum*.
Speculum ſui Ordinis.
Defenſorium ſui Ordinis.
In Sententias *Petri Longobardi*.

Scripſit præterea alia multa opuſcula, ex quibus quæ ſequuntur adhuc comparent: videlicet

Compendium Legis *Chriſti*.
De Æternitate Dei.
De Paupertate *Chriſti*.
De Fide & Baptiſmo.
De *Chriſtiana* Pietate.
De Perfectione Juſtitiæ.
De Conceptu Virginis.
De Dignitate Eccleſiæ.
De Vocali in Cœlo Laude.
De Sanctione Feſtivitatum.
Contra *Judæos*.
Contra Idololatriam.
Contra Magicas Artes.
Contra Vanitates.

Adde huc, tanquam ad cumulum ejus operum,

Determinationes.

Quæſtiones Ordinarias.
Quodlibeta.
Conciones.
Sophiſmata.
Speculum *Carmelitarum.*

denique & hi libelli ad indicis coronidem adjiciendi:

De Potentiis Animæ.
De Sphæra.
De Multiplicatione Specierum.

Fuit apud eruditos in ſummo pretio *Baconthorpus* circiter poſtremos annos, ut conjectura ducor, *Eadveardi* à *Gulielmo* Magno tertii. Sunt qui putant *Londini* fato functum eſſe, & in collegio *Carmelitarum* ibidem ſepultum. Tumulus à me *Londini* ſolicite quæſitus, at non inventus. Alias lego *Blachenegæ* tumulatum fuiſſe. *Laurentius Burellus* adfirmat illum in patria obiiſſe: quare, ut id liquido appareat, una cum palingeneſia ejus librorum adponam ipſos *Burelli* verſus:

Et tandem in patria terra poſt fata quievi,
Dulcius eſt, patrium quod tegit oſſa ſolum.
Poſt jacui tanquam per tempora multa ſepultus,
Omnia ſic tempus innovat atque fugat.
Franciſcus medicus, ſed relligionis alumnus,
Vivere me rurſus, & mea ſcripta dedit:
Nam mea formari per multa volumina fecit,
Cauſa fuit doctûm quod legor ore virûm.
Debeo multa viro: tum debeo multa legenti,
Multa & tu debes, dogmata quiſquis emas.

Sed jam de *Baconthorpo* abunde ſatis dixi, & arundo mea alio vertenda eſt.

CAP. CCCLXXV. *De Gulielmo Redæo.*

GULIELMUS *Redæus Maridunenſe* illuſtravit collegium partim eruditione ſua inſigni, partim etiam collatis librorum theſauris, exædificata nobili bibliotheca. Inter cætera cura fuit illi matheſis maxima; unde & ejus *Tabulæ Aſtronomicæ* natæ ſunt. Hæc juvenis. Imago ejus in muro bibliothecæ *Maridunenſis* depicta eſt, addita hac inſcriptione: "*Gulielmus Redæus*, epiſcopus *Ciceſtrenſis*, magiſter in theo-

"logia,

"logia, profundus aſtronomus, quondam ſocius iſtius col-
"legii, qui hanc librariam fieri fecit." Maturior vero annis factus theologiæ impendio inſudabat; ac ejus profeſſionis dignitate ſuprema inſignitus, fit tandem epiſcopus *Ceicaſtrenſis*: quo tempore *Ambrolegæ* propter ripas *Aruntis* fluvii caſtellum operis egregii erexit. Erat & *Robertus Redæus*, vir non indoctus, quartus à *Gulielmo* epiſcopus *Ceicaſtrenſis*.

CAP. CCCLXXVI. *De Joanne Sacroboſco.*

JOANNES *Sacroboſcus*, à loco natali dictus, quod ego nomen *Saxonice* interpretor Haligwalde, vel Halifer, cujus appellationis & emporium apud *Brigantes* lanicio celeberrimum: unde & hunc, conjectura ductus, ortum facile crediderim. *Thomas Grynæus*, mathematicorum *Britanniæ* noſtræ decus, unicum idem ſentit. Studuit adoleſcens, quantum ego colligere poſſum, in academia, quæ ad *Iſidis Vadum* notiſſima eſt. Maturiorem illum annis accepit *Lutetia Pariſiorum*, & uſque adeo non modo dilexit ac mirifice amavit, verum etiam coluit quoque: & quemadmodum viventem honoribus proſecuta eſt, ita & funeri ſua juſta impendebat. Studebat autem in primis philoſophiæ *Ariſtotelicæ*. Matheſin quoque coluit, tam expedito cognitionis ſucceſſu, ut exemplum pæne inimitabile poſteris ſe exhibuerit. Contendere quidem multi, & ſtrenue, ſcopum ab eo propoſitum contingere. At nullus adhuc inventus, qui laudem cum eo parem recte ſibi vindicet. *Joannes Regiomontanus*, eloquentiæ præſidio, ad matheſeos vel faſtigia uſque conſcendit: ita tamen, ut ſuam relinquat *Sacroboſco* dignitatem, nulla diminutam parte. *Philippus Melanchthon*, mathematicarum rerum amator candidus, præfatus in libellum *Sacroboſci* de *Anni Ratione*, ſeu de *Computo Eccleſiaſtico*, autorem fuſe, accurate, magnifice collaudat.

Sed quid ego laudatores, quorum numerus eſt, quæro? Liber, quem de *Sphæra* edidit, minutus quidem eſt. quid tum? ab univerſo quæritur, legitur, teritur mathematicorum grege. Extat ejuſdem de *Algoriſmo* libellus *Grantæ Girviorum* in bibliotheca *Petrina*. Obiit *Lutetiæ*. Elatus

eſt publico *Pariſiorum* luctu, & ſepultus in fano *Maturini*, inſculpto ſaxo ſepulchrali aſtrolabio, ſigno mathematico.

CAP. CCCLXXVII. *De Godofrido Cornubienſi.*

GODOFRIDUS *Cornubienſis*, *Carmeliticæ* profeſſor ſectæ, *Iſiacas* ſcholas excoluit; ubi & *Ariſtotelis* fontes deguſtavit. Edidit autem ille *Commentarios* in *Phyſica Ariſtotelis*. *Baleus* in *Collectaneis* florem ejus ætatis fuiſſe colligit, cum numerus annorum à *Chriſto* paſſo ad 1340. excreviſſet.

CAP. CCCLXXVIII. *De Gualtero Burlæo.*

GUALTERUS *Burlæus*, ſi quis è numero *Scotiſtarum* inter eruditos ponendus, magnum merito locum domi poſſidebit, qui foris, id eſt *Lutetiæ Pariſiorum* diſputandi acumine ingenioſiſſimus plane judicatus eſt. Teſtis optimus in hac parte mihi eſſe poteſt *Hermannus Schedellus*, *Noricobergenſis*. nam & ille *Burlei* argutis argumentis non ſine honorifica mentione aſſurgit. Studuit etiam *Iſiaci* in collegio *Maridunenſi*, ubi publico academiæ ſuffragio, quemadmodum & *Lutetiæ*, in ſupremam theologorum claſſem relatus eſt. Scripſit numeroſos in *Opera Ariſtotelis Commentarios*. E quibus hi etiam nunc in bibliothecis cum *Grantanis*, tum *Iſiacenſibus* apparent:

In ſex Principia & Prædicamenta.
In libros Poſteriorum.
In libros Phyſicorum.
In libr. de Generatione & Corruptione,
In lib. de Cœlo & Mundo.
In librum de Somno & Vigilia.
In lib. Meteororum.
De Senſu & Senſato.
In lib. de Anima; item de Potentiis Animæ.
In lib. Ethicorum, Oeconomicorum, & Politicorum, ad *Richardum*, *Dunolmenſem* epiſcopum.
De Subſtantia Orbis.
De Motu Animalium.
De Formis.
De Senſibus.

De Diviſione Entis.
De Toto & Parte.
De Finito & Infinito.
De duobus Principiis.
De Tribus in toto univerſo per ſe agentibus.
De Qualitatibus.
De Diviſione potentiæ in activam & paſſivam.
De Definitione & Modo definiendi.
De Relativis.
De Abſtractis.
De Memoria & Reminiſcentia.
De Longitudine & Brevitate vitæ.
De Fluxu & Refluxu Maris.

cujus & titulo extat libellus *Rogerii Baconis*, mathematicorum ſui ſæculi principis.

Præter hæc edidit librum de *Vita* & *Moribus Philoſophorum*, atque adeo alia multa, quæ vel tempus obſcuravit, vel incuria blattis & tineis erodenda reliquit.

De tempore, quo vixit, hanc conjecturam capio. Dedicavit lucubrationes ſuas in ethica & politica *Ariſtotelis Richardo*, *Dunenſi* epiſcopo; hic ſi fuit *Richardus*, cognomento *Angravilla*, literatorum fautor plane maximus, ut certe fuiſſe arbitror, liquet *Burlæum* in ſcholis claruiſſe regnante *Edovardo*, ejus nominis à *Gulielmo* Notho tertio.

Neque jam te aliud celabo. nempe alterum fuiſſe *Burlæum*, prænomine *Joannem*. Is erat *Carmelita* & theologus non indoctus, at ætate ſuperior; ut qui floruerit circiter primos annos *Edovardi Arvonii*. Obiit autem *Joannes Stenofordæ*, *Lindenſis* provinciæ emporio, & ibidem ſepultus eſt.

CAP. CCCLXXIX. *De Joanne Gatiſdeno.*

JOANNES *Gatiſdenus*, quem *Matthæus Sylvaticus* in *Lexico Joannem Anglicum* appellat, philoſophiæ ſtrenuiſſime incubuit in eo collegio, quod *Iſiaci* à *Mariduno* nomen accepit. Cujus cum plenius cognitionem penitiorem illam imbibiſſet, ſe totum ad artem contulit medicam: in qua uſque adeo poſtea effloruit, ut lumen ſui ſæculi facile crederetur. Scripſit opus luculentum juxta ac eruditum de *Re Medica*, cui & illuſtris ab excellentia titulus inditus eſt, videlicet *Roſa Medica*; quod & in quinque diviſum libros.

Tres autem primi morbos tractant communeis; ſequentes vero pertinent ad morbos particulares. *Symphorianus Campegius*, alias *Champerius*, archiatrus *Lotharingi*, *Gadeſdeni* meminit.

CAP. CCCLXXX. *De Joanne Bromeardo.*

JOANNES *Bromeardus* inter *Dominicanos* vir eximiæ famæ fuit. *Iſidis Vadum*, urbem eruditorum nutricem, excoluit. Legum conſultiſſimus fuit, & in theologia feliciter verſatus. Scripſit duo volumina; quorum primum *Diſtinctionum* titulo inſcribitur, alterum vero *Summæ Prædicantium*. *Geſnerus* tertium addit, *Summam Juris Moralis*. Neque eſt quod quiſquam calumnietur, quia libri nominibus hujuſmodi inſcripti. Sic ea tulit ætas, quæ doctioreis quam eloquentioreis tulit.

CAP. CCCLXXXI. *De Gilebertho Anglico.*

GILEBERTHI *Anglici*, medici, in vita *Gileberti Ciſtertienſis* ſectæ monachi, leviter memini. At hic opportuniſſimus locus nunc poſtulat, ut fuſius de eo loquar. Excuſſerat admirabili diligentia omnes philoſophorum juxta ac medicorum forulos, magnamque & divitem inde ſupellectilem domi foriſque corraſerat. quam ne inutiliter, aut obſcure ſibi uni ingratus retineret, rem herbariam vel plebi notam reddidit; ægrotos percuravit; ſanis de tuenda valetudine conſilia inſtillavit plane optima. Neque hic tantum ſuo ſæculo profuiſſe ſatis amplum putabat eſſe officium. Scripſit in gratiam poſteritatis hos libros; videlicet *Practicen Medicinæ*, & ejuſdem *Compendium*. Illuſtravit præterea *Aphoriſmos Hippocratis*. Plura de eo edita crediderim. at quæ ſuperius nominavi, tantum ad oculos pervenerunt meos.

CAP. CCCLXXXII. *De Gulielmo Britone.*

GULIELMUM *Britonem*, ex fraterculorum genere, noſtratem fuiſſe tum ex nomine, tum alias conjecturam facio: at interim pronuncio certi nihil. Frequens erat

ejus *Lexicon* in academiis, bibliæ videlicet interpres, quantum ad obſcura vulgo literatorum vocabula pertinebat. Unde & famam eo tempore celebrem nactus eſt. Illud plane ſuo non caret ſale, quod *Standicius*, fani *Aſaphi* epiſcopus, *Eraſmo* incomparabili æmulus *Britonis* autoritatem objecerit.

CAP. CCCLXXXIII. *De Galfrido Chilmenduno.*

GALFRIDUS *Chilmendunus*, ſtudio diſcendi conflagrans infinito, *Maridunenſes Iſidis Vadi* cultores coluit. inter quos cum philoſophiæ, tum theologiæ titulis clarus eo pervenit, ut primæ theologorum claſſi, tanquam ſignifer, adſcriberetur. Catalogus recenſens claros *Maridunenſis* collegii alumnos, egregiam *Chilmenduni* tum eruditioni, tum libris ab eo ſcriptis laudem attribuit.

CAP. CCCLXXXIV. *De Joanne Deiro.*

JOANNES *Deirus*, *Tranſabrinos*, gentem borealem, relinquens, *Iſiacas* ſcholas, ſtudio quodam ardentiſſimo diſcendi percitus, petiit; ac tandem theologus factus, *Illuſtrationes* ſuper *Hiſtorias Sacræ Scripturæ* concinnavit.

CAP. CCCLXXXV. *De Rodolpho Acheduno.*

RODOLPHUS *Achedunus*, vulgo Acton, philoſophus juxta ac theologus olim celebris. Hujus vita mihi certe nondum ſatis cognita. At ex libris, quos publicos fecit, eruditio ejus non protrita clariſſime elucet. Indicio manifeſtiſſimo ſunt ejus elucubrationes, ſuum in antiquis bibliothecis locum retinentes. *Commentarii* videlicet in *Epiſtolas Paulinas*, *Homiliæ*, & præterea *Illuſtrationes* in divinum *Petri Longobardi* opus.

De tempore quo effloruit incertus, ex conjectura eum adſcribo literatorum numero, qui claruerunt *Eadveardo Arvonio* regnum *Angliæ* gubernante. Superius etiam *Acheduni* cujuſdam, legulei, mentionem feci, quem veriſimile eſt alium fuiſſe ab hoc *Acheduno* theologo. Catalogus *Ba-*

læi

lei de Scriptoribus Carmeliticis Richardi Acheduni, hominis non illiterati, meminit.

CAP. CCCLXXXVI. *De Joanne Poloſtadio.*

JOANNES *Poloſtadius Gippovici* togam accepit *Carmeliticam*. Sed eſt quod doctas artes, quas alte imbiberat, *Iſiacæ* acceptas referat academiæ. Tam diu illic præceptis cum humanarum, tum divinarum rerum informatus fuit, ut, maturiores attingens annos, univerſo ſuo ordini magno fuerit ornamento. nam præſes provincialis deſignatus, nullum locum diligentiæ reliquit, quo minus *Carmelitæ* omnibus virtutum coronis quam ornatiſſimi eſſent. Neque hic tamen laboris anchoram fixit: ſed aſſidue calamo utebatur. Quæ ſcripſit in libros *Phyſicorum* & *Sententias*, ut alia minuſcula omittam; adhuc extant. Diem obiit *Eboraci* quarto Idus Octobris anno D. 1341.

CAP. CCCLXXXVII. *De Hugone* à fano *Neoti.*

HUGO à fano *Neoti, Carmelita, Iſiacis* in ſcholis magnam ex literarum ſolida cognitione ſibi peperit laudem. Præmium eruditionis inſignibus theologi dono datis accepit. Hinc ille elucubrationes in *Lucam* Evangeliſtam edidit. Obiit *Hicbiæ* 6. Id. Septembris anno D. 1341.

CAP. CCCLXXXVIII. *De Joanne Lathebirio.*

JOANNES *Lathebirius, Franciſcanus*, vir ſuo tempore eruditionis plane non contemnendæ: nam ita penetraverat & aditus & receſſus rerum naturalium, ut philoſophi titulum facile ſibi comparaverit. Tum præterea ſacra theologiæ myſteria tam alte imbiberat, ut hinc famam egregie claram merito ſibi pepererit. Ille, tamen hujuſmodi abunde illuſtris nominibus non alium ex honeſtiſſimo labore, quem literis intenderat, fructum ſperabat, quam ut ex editis magna cum diligentia libris, candorem, pretium operis ſpectabile, à doctorum choro reportaret. Scripſit autem librum, cui titulus *Diſtinctiones*, eo ſæculo frequens. At palmam tulit in *Commentariis* ſuper *Lamentationes Hierimianas*,

mianas, quos tunc *Iſiaca* ſchola nocturna verſabat manu, verſabat & diurna. At nunc, quæ rerum viciſſitudo eſt, gloria tanti operis pæne obſcura inter blattas & tineas delitet.

CAP. CCCLXXXIX. *De Richardo Elteleſgano.*

RICHARDUS *Elteleſganus*, parochus *Elteslegæ*, villæ ruſticæ apud *Grantanos*, homo pius & mediocriter eruditus, putabat ſuas maxime partes eſſe, ut *Pandionæ* virginis, patris reguli *Scotiæ* tyrannidem fugientis, cujus & reliquiæ *Elteslegæ* conquieſcunt, vitam ſimul & virtutes orbi teſtatiſſimas facere: quo nomine locum in hoc catalogo *Scriptorum* mea cura obtinet.

CAP. CCCXC. *De Joanne Valſingamio.*

JOANNES *Valſingamius*, quem *Trittemius* corrupte appellat Walſgram, *Carmelitarum* profeſſioni vel *Burnamiæ*, ut conjectura ducor, vel *Nordovici* initiatus fuit: deinde maturioribus annis *Iſidis Vadum*, bonarum artium parentem certe fœcundiſſimam, petiit; ibique ad paucos annos ingenii ſui periculum faciens, alio ſe ſuaque ſtudia tranſtulit, nempe *Lutetiam Pariſiorum.* Nec id quidem fecit ille ſine magno ſucceſſu: nam, poſt juſtos labores in ſacris ſtudiis collocatos, ab illis in ſupremam theologorum claſſem receptus eſt. Tum vero eruditione & fama illuſtris *Avenionem*, una cum *Joanne Alerio* & *Petro de Caſa*, ſe contulit, brevique cum literarum, tum prudentiæ nomine ita non modo *Joannis* vigeſimi tertii, verum etiam *Benedicti* duodecimi, literatorum *Mecænatis*, gratiam emeruit; ut eorum familiaritate non raro uteretur. Attamen non conſtat *Valſingamium* ullis ab epiſcopis *Romanis* auctum honoribus; tantum legi illum præſidem provincialem ſui ordinis fuiſſe. quanquam dignitatem viri ex literis potius, quam ex fortunæ honoribus æſtimemus.

Scripſit

Super Sententias lib. 4.	Utrum Theologia.
Quæſtionum lib. 3.	Utrum relationes.
Determinationum lib. 1.	

Quodli-

Quodlibeta. lib. I. In diſputatione.
In Proverbia *Solomonis* lib. I. Viam ſapientiæ monſtrabo tibi.

De ejus obitu nihil certi pronunciare poſſum. ſed aliud eſt, quoniam in locum opportunum incidimus, quod pronunciare volo. Præter hunc *Valſingamium* duo alii ejuſdem cognominis erant, quorum uterque eruditus; ſed famæ minoris. Prior ætate *Robertus* fuit, *Carmelita Nordovicenſis*, & ab *Iſiacis* in ſupremum theologorum numerum electus. Extant adhuc ejus ingenii monimenta, videlicet quatuor ſuper *Sententias* libri, *Quæſtionum* libri quatuor, *Quodlibeta*, & in *Eccleſiaſticum* Commentarii. Obiit anno D. 1310. Unde apparet illum *Joannem* tempore præceſſiſſe, cum primos tantum *Eadveardi* ſecundi annos attigerit.

Supereſt *Thomas*, qui mihi plane ignotus eſt, præterquam quod legerim in chronico *Tinenſi* hunc duas hiſtorias, unam brevem, alteram quidem longiuſculam poſteritati tradidiſſe. At, ut ego taceam, loquatur chronicon *Tinenſe*: "Siquem ſcire delectat horum malorum nomina incentorum "ſive ductorum" (*Joannem Straminium*, & *Gualterum Tegularium* ſignificat) "una cum opinionibus, cur hæc mala "diverſis provinciis uno eodem tempore, iiſdemque fere die-"bus infra octavam feſti Corporis *Chriſti* ſpecialius accide-"runt, in chronicis majoribus fratris *Thomæ de* Walſingham "apud ſanctum *Albanum* poterit reperire." Sufficiant hæc in præſentia de tribus *Valſingamiis*.

CAP. CCCXCI. *De Vetelego.*

VETELEGUS, ſcholæ cultor *Iſiacæ*, in omni genere liberalium artium ſtrenue ſe exercuit. Erant eo ſæculo, quemadmodum & hoc quidem noſtro, *Boëtii* in magna *Lucubrationes* gloria: quare *Vetelego Boëtiano* operæ pretium viſum eſt ejus libellum de *Diſciplina Scholaſticorum* commentariis in gratiam pubis illuſtrare. Frequens eſt in bibliothecis libellus, olim à multis curioſe lectus: at nunc eloquentia eam excrevit fœcunda in magnitudinem, ut qualecunque opus ſit, blattas & tineas modo paſcat.

CAP.

CAP. CCCXCII. *De Gulielmo Paganero.*

GULIELMUS *Paganerus*, *Carmelita*, corrupte à quibuſdam *Gulielmus de Pagula* dictus, ex agro prodiit *Eboracenſi*. Uſus eſt non modo *Iſiaci*, verum etiam *Lutetiæ Pariſiorum* familiaritate & docta conſuetudine *Joannis Walſingamii*, hominis ſui ordinis, ad cujus exemplum ita ſe ſuaque formavit ſtudia, ut gravis ſimul ac eruditus ab optimo quoque inter noſtros *Carmelita* judicatus ſit. Hinc data poſtea occaſio, ut, *Genuam* pro publica cauſa miſſus, à concilio ibidem per *Carmelitas* celebrato præſes provincialis *Angliæ* atque *Scotiæ* redierit. Succeſſit & huic honori, exacto triennio, alter, nempe epiſcopatus *Midenſis*. Scripſit autem hos libellos:

De Perfectione Intellectus.
De Notitia Actuali.
De Veritate Formali.

Erant hæc plane argumenta divino digna ingenio, quale *Paganerum* habuiſſe credibile eſt. De ejus morte, tanquam in re mihi ignota, quod ſcribam non habeo.

CAP. CCCXCIII. *De Joanne Titeleſaulo.*

JOANNES *Titeleſaulus* à villa *Nordovolgiæ*, *Lichamo* vicina, nomen accepit, à *Trittemio Titeceſphalus* dictus, è collegio *Carmelitarum*, quod *Nordovici* celeberrimum eſt, prodiit. At famæ ſuæ partem maximam *Iſiacæ* debet academiæ, ubi vernantiſſimos doctarum artium flores, tanquam è copiæ cornu, ſelegit: ſelectos vero tantum abeſt, ut marcere permiſerit, ut ex illis pulcherrimi operis corollas ſynchroniis ſuis & poſteritati dedicaverit. Dixerit aliquis, quos hic flores, quas narrat corollas? Certe nil ego aliud volo, quam ut candidus lector intelligat *Titeleſaulum* hanc ingenii ſui fœturam poſteris reliquiſſe, nempe,

In Sententias lib. 4.
Determinationum lib. 1.
In Apocalypſin lib. 1. Eſt autem Apocalypſis *Græcus* ſermo.
Sacrarum Concionum lib. 2.

In pretio fuit circiter annum D. 1354. Obiit *Romæ*.

CAP.

CAP. CCCXCIV. *De Thoma Oderoburno.*

THOMAS *Oderoburnus*, *Franciſcanus*, imprimis philoſophiæ ac theologiæ inſudavit; in quibus cum pedem felicius promoviſſet ille, putabat & ſuas eſſe partes hiſtoriæ cognoſcendæ ſtudere, quæ vitam facile rectam informet & à flagitiis alieno deterreat exemplo. Præſtitit hoc integre inter alia ſeverioris notæ negotia: atque ea quidem diligentia inſigni, ut & ipſe hiſtoriam rerum *Anglicarum* in ſeriem eleganter redactam conſcriberet, atque una eodem opere in lucem produceret. Prologus *Scalæchronicorum* meminit hiſtoriæ *Otreburni*. Ego tamen, quod ſciam, vidi eam nunquam.

CAP. CCCXCV. *De Coſtebio.*

COSTEBIUS, *Iſiaci* gymnaſii cultor, ſiquis alius, plane magnus, primas ſtudiorum partes philoſophiæ induſtrius dedicavit: poſtremas autem maturo quodam judicio divinis conſecravit legibus. fructuſque ſtudiorum talis tantuſque fuit, ut maturitate quadam commentarios in *Apocalypſin* Divi *Joannis*, Aquilæ incomparabilis, egregium plane fœtum, pepererit.

CAP. CCCXCVI. *De Coſteſego.*

COSTESEGUS incredibili quadam induſtria circulum philoſophiæ abſolvit. Præſtitit hoc idem in re theologica, habuitque pius labor ſuos ſucceſſus. Nam dum ille *Davidis* pſalmos ſtudioſiſſime evolveret, multa ſuper operis majeſtate cogitans, ſubiit ejus animum nova cura, ſed utilis eademque ſancta, ut *Davidis* immortale opus à ſancto profectum ſpiritu commentariis exquiſitis illuſtraret; id quod & præſtitit, laboris famam non morituram, dignum mehercule præmium accipiens.

CAP.

CAP. CCCXCVII. *De Gulielmo Lobbenhamo.*

GULIELMUS Lobbenham, *Carmelita*, philoſophus & theologus, apud *Iſiacos* rem promovebat literariam. Qua parte elucubrationem in libros *Poſteriorum Ariſtotelis* edidit, ac *Quæſtionum* inſuper libellum ſcripſit. Obiit *Coventriæ* anno D. 1361.

CAP. CCCXCVIII. *De Sanctofidenſibus.*

SANCTOFIDENSES numero quatuor, omnes candiduli, *Carmelitæ* omnes, adſunt, & tacita modeſtia locum inter eruditos quodammodo petere videntur. Nunquam certe committam, ut rem tantillam per me deſiderent; ideoque à *Joanne Sanctofidenſi*, utpote cæteris ſeniore, auſpicabor. Hic longo tempore in *Iſiacis* ſtudebat ſcholis, ac tantam ſibi per literas famam peperit, quantam academici facile quidem approbabant; ut recte apparuit, quo tempore illum theologi inſignibus exornaverunt. Deinde, collecta ex ſtudiis meſſe plane copioſa, contulit ſe ad fratres *Burnamienſes* ſui loci atque ordinis, inter quos reliquo vitæ ſuæ tempore gubernator manſit: ſed nunc quos libros ſcripſit, indicabimus. Extant ejus

In *Joannis* Evangelium Commentarii.	Cum jam de prologo.
Poſtilla in Evangelium *Joannis*.	Sicut dicit Apoſtolus.
Commentarii in *Matthæum*.	Liber Generationis.
Concordantiæ Operum *Thomæ Aquinatis*.	
De Locis Contrariis.	
Sermones 63.	Veritas de terra orta.

Obiit *Burnamii* anno Domini 1359. decimo octavo die Decembris.

II. Nunc de *Gulielmo* dicendum eſt; qui, relicto *Nordovicano* collegio, *Grantanas* ſcholas tamdiu coluit, donec eundem honorem, quem *Joannes Iſiaci*, ibidem accepiſſet. Scripſit & hic libros aliquot ſophiſtico acumine non deſtitutos. Diem clauſit extremum *Nordovici*, Anno D. 1372.

III. Tertius eſt *Robertus*, quem tantæ non modo eruditionis, verum etiam ingenii in rebus maximis expediti virum fuiſſe conſtat, ut ab *Urbano*, ejus appellationis ſexto, pontifice *Romano*, in *Hiſpaniam* & *Angliam* Nuncius magnæ autoritatis miſſus ſit.

IV. *Petrus*,

IV. *Petrus*, *Nordovicenſis* cœnobii alumnus, numero, non tamen eruditione poſtremus eſt. celebravit etenim *Grantanam* ſimul & *Lutetianam* academiam, ſacraque docti theologi utrinque tulit. Porro nec in ſcribendo ceſſator fuit. nam in *Petri* canonicam non aſpernandos *Commentarios* edidit. Omitto *Concionum*, *Determinationum*, & *Quæſtionum* libros, quos illa ætas, & quæ proxime ſecuta eſt, in magno ſane pretio habuit. Obiit mortem *Nordovici* octavo die Novembris anno D. 1452. regnante in *Anglia* *Henrico* ſexto, principe meliori quam fortunatiori.

V. Cum hæc perſcripſiſſem, *Benedictus Sanctofidenſis* obtulit ſe mihi. Fuit ille quidem vir cum doctus, tum inſigniter prudens, & ad res agendas dexterrimus, quibus virtutibus *Romæ* multîs præclaris viris innotuit, ac præſertim cuidam *Henrico Neapolitano*, Cardinali & Epiſcopo *Sabinenſi*, cujus opera legationis muniere in rebus eccleſiam *Romanam* ſpectantibus functus eſt. O ſacroſanctum fanum *Fidei*! tibi certe multum debet *Carmelus*, & tu rurſus *Carmelitis*. Tu doctis alumnis *Carmelum* exornaſti; ille, quos à te accepit, ornatiores in tuam gratiam reddidit; uſque adeo, ut quamvis per te ſis non magni nominis oppidum, & *Nordovicum* dominam urbem agnoſcas, ex alumnis tamen immortalem famam ſperare poſſis.

CAP. CCCXCIX. *De Rogero Infante.*

ROGERUS *Infans*, in matheſi apprime eruditus, putabat inglorium eſſe theſauros multa lectione, induſtria, experientia etiam collectos ignobiliter abſcondere. Quare, cupiens poſteritati non modo gratus, verum etiam utilis eſſe, librum de *Computo* aptum, elegantem, ac undecunque excuſſum obtulit.

CAP. CD. *De Joanne Rufo.*

JOANNES *Rufus*, *Dominicanus*, ad calamum venit, ſed minus expedite quam ego interim optarem. Illud conſtat ſtudiorum fuiſſe, & lectione antiquitatis impendio delectatum. Unde ne fruſtra operam cognitioni rerum dediſſe aliquando videretur, præclara quidem multa de imperatoribus,

ratoribus, nec minora de pontificibus *Romanis* in numerum ſedulus collegit: ac collecta tandem ſacroſanctæ poſteritatis memoriæ magna plane cura, nec diligentia inferiori commendavit. Erat hoc *Chronicon* annis ab hinc paucis *Ventæ Icenorum* in bibliotheca *Carmelitarum*.

CAP. CDI. *De Joanne Paſchali.*

JOANNES *Paſchalis*, *Sudovolgus*, inter *Carmelitas Gippovicenſis* collegii religioni operam dabat, inde ad ſcholas *Grantanas* fauſto ſidere tranſlatus fuit. Longo vero poſt tempore, cum ex academiæ ſuffragio theologici nominis titulos accepiſſet, *Gippovicum* rediit, magnumque eruditionis ſuæ ſpecimen palam ibi exhibuit. Jam fama viri ad aures *Gulielmi*, epiſcopi *Nordovicenſis*, pervenerat. Is vero probum & doctum deſiderans, quem ſibi à ſuffragiis haberet, mature curavit, ut *Paſchalis*, annuente *Romano*, epiſcopus deſignaretur. *Gulielmus* obtinuit, quod voluit, & *Paſchalis* in epiſcopum *Scutarienſem*, accepta ſine re ulla dignitate, conſecratus eſt. Parabat tamen illi qualiſcunque dignitas aditum ad majorem. nam *Eadoveardus* à *Gulielmo* Victore tertius uſque adeo ejus applaudebat concionibus, ut illum *Tavenſi* epiſcopatu donaverit. Senſerat & ante conciones ſuas, quas frequentiſſimas habuerat, populo perplacuiſſe. Quare multas ex illis vehementis eloquentiæ pleniſſimas ſelegit, ſelectas *Latinitate* donavit, ac in tres diſtinxit libros. Tandem fato concedens anno D. 1361. in *Tavenſi* baſilica ſepultus fuit.

CAP. CDII. *De Gulielmo Pachenduno.*

GULIELMUS *Pachendunus*, ſcriba & à theſauris *Edovardo Nigello*, principi incomparabili, & filio *Eadveardi Vindeleſorani*, tum etiam oculatiſſimus ejus rerum geſtarum teſtis omnium, aggreſſus eſt magno facta maxima animo domini ſui percelebrare, & publica orbi oſtendere. Agebat vitam id temporis bellicoſus Princeps inter *Vaſcones*, & ſtudium *Gulielmo* de ſcribenda hiſtoria vehementer indies accrevit; unde, correpto alacriter calamo, hiſtoriam lingua *Gallica* ſibi familiariſſima conſcripſit, ſplendori

ſplendori principis conſulens: hoc tamen auctario luculento, ut præfigeret illuſtria quæque à nono imperii *Joannis* regis anno uſque ad ſui temporis progreſſum; quo opere & diligentiam expreſſit incredibilem, & fidem hiſtoriographo digniſſimam.

CAP. CDIII. *De Thoma Shaveſtenus.*

THOMAS *Shaveſtenus* inter eruditos *Franciſcanos*, qui *Iſidis* incolebant *Vadum*, educatus evaſit tandem eo loci in philoſophicarum & divinarum rerum cognitione ſublimi quidem illa, ut & ipſe eruditus cum diceretur tum haberetur. Poſtremo, ut ſtudiorum fructum ſuorum communem faceret, [operam dedit.] unde & liber enatus, [cui] titulus *Curſus Moralis*; alterque in *Lucam*, videlicet *Collectanea*.

CAP. CDIV. *De Gualterio Heſſoduno.*

GUALTERIUS *Heſſodunus*, *Carmelita*, *Grantanæ* alumnus ſcholæ fuit. Theologiam imprimis coluit, unde illi & nominis accrevit titulus hac acceſſione, ut præſes tandem provincialis inter *Carmelitas Angliæ* incolas deſignatus ſit. Edidit autem *Quæſtiones* in libros de *Anima*. In pretio fuit circa annum D. 1350. Obiit *Steneforde Lindiorum*.

CAP. CDV. *De Joanne Magnovillano.*

JOANNES *Magnovillanus*, alias **Mandeville**, vir equeſtris ordinis, ex fano *Albani* oriundus, ita à teneris, ut aiunt, unguiculis literis adſueverat, ut in illis bonam felicitatis ſuæ partem poneret. Nam generis ſui illuſtria ſtemmata (erant enim *Magnovillani Oſtroſaxonum* comites) nullo uſui ſibi futura ducebat, niſi illa clariora doctis artibus redderet. Quare cum animum evangelica lectione rite inſtituiſſet, ratus proximam curam corpori jure quodam optimo deberi, tranſtulit ſua, ut ego accepi, ſtudia ad rem medicam, artem cum liberali ingenio dignam, tum in primis neceſſariam.

Sed inter alia ingens quædam cupido videndi *Africam* & *Aſiam*, orbis partes *Anglis* illo tempore de ſola fere nominis

minis umbra cognitas, ejus animum invaſerat. Erat certe illa, meo judicio, cupido longe honeſtiſſima, utpote quæ aliquando experientiam, ſapientiæ parentem, allatura eſſet. An non *Flaccus Horatius* in *Arte*, imitatione *Homerica*, ſapientem *Ulyſſem* his verſibus circumloquitur:

> Dic mihi, muſa, virum captæ poſt tempora *Trojæ*,
> Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

Comparato igitur amplo viatico, peregre profectus eſt anno à *Christo* nato 1332. Quid ego hic longa oratione conarer lectori palam facere, quas terras, quæ maria, quas gentes, aut quæ naturæ miracula viderit; cum tanta certe ſit rei magnitudo, ut vel juſta aliquot volumina impleat. Exegit enim in laborioſiſſima illa peregrinatione tot annos, ut longo antequam rediret tempore obiiſſe illum ſui omnes conſtanter crediderint: uſque adeo, ut domum, tanquam alter *Ulyſſes*, poſt triginta quatuor annos rediens à pauciſſimis quidem cognitus ſit.

Scio equidem *M. Paulum Venetum*, *Ludovicum Vartomannum*, *Christophorum Columbum*, *Americum Veſputium*, *Pinzonum*, *Aloyſium Cadamuſtum*, *Alphonſum Nigrum*, ac *Ferdinandum Corteſium*, ut alios multos omittam, magnos orbis circulatores fuiſſe. Nemo tamen illorum tamdiu labori inſiſtebat, quam noſter *Magnovillanus*. Porro ex omnibus, quos numeravi, unus *Paulus Venetus* aliquantum ætate præceſſit. quo nomine noſter *Mandavilla* illuſtrior, & laudandus magis, quod proximus à primo orbem poſteritati aperuerit. Sed & longitudo temporis aliud laude digniſſimum adjecit, cognitionem videlicet linguarum. Fuit etenim, ſi quis unquam alius, quaſi *Mithridates*, ut *Græco* utar vocabulo, πολύγλωσσότατος.

Denique, ne tot ac tantarum rerum varietates & miracula, quæ oculatus teſtis viderat, memoriæque diligentiſſime mandaverat, per otium aut negligentiam oblivione premerentur, ſcripſit *Itinerarium*, opus ipſa dignum immortalitate: quod, ut majori cum autoritate prodiret, *Urbano*, ſi recte memini, quinto, pontifici *Romano*, examinandum obtulit. Hæc habui cognita, quæ de *Magnovillano*, equite *Britanno*, doctæ poſteritati traderem. Sunt qui putent illum *Hainvilla* prædium eo loco habuiſſe, quo *Thomas Lovel-*

lius, eques maximi nominis, ſplendidas noſtra memoria ædes poſuit. *Hartomannus Schedellus*, *Noricobergenſis*, in ſuis *Chronicis Mandovillam Joannem de Monte villa* appellat. Certum eſt vixiſſe *Mandovillam* ad quadrageſimum annum regni *Edovcardi* tertii. ſed de ejus obitu non poſſum certa pronunciare.

Memini me puerulum multa de *Mandovilla*, referente quodam *Jordane* admodum ſene, audiviſſe, non tam de rebus ab illo geſtis, quam de ejus ſepulturæ loco, quorum memoria noſtra jam umbram tantum retinet. Illud recens eſt, quod *Duroverni*, principe *Cantiorum* urbe, cryſtallinum orbem, ſed concavum, cum malo intus recondito inter munera *Thomæ Beccheto* conſecrata repererim. Cumque à myſtagogo rogaſſem, quid miraculi eſſet, reſpondebat, oblatum illud olim munuſculum martyri à *Joanne Mandevilla*. Cujus cujus erat munus, mira res videre malum per tot annos à carie ſalvum. Fieri poteſt, ut ſpiritus omnino excluſus in cauſa ſit.

CAP. CDVI. *De Nicolao Duramo.*

NICOLAUS *Duramus* inter *Iſiacos* philoſophus, idemque theologus fuit, & primi nominis. Hæreticorum opiniones invictus plane pugil contudit. Unde & ejus *Determinationum* liber enatus eſt. Scripſit etiam *Commentarios* in *Longobardum*. Claruit circiter annum à *Chriſto* nato 1360.

CAP. CDVII. *De Gualterio Chellavo.*

GUALTERIUS *Chellavus*, *Carmelita*, inter theologos *Iſiacos* nomen decuſque ſuum retinet. Scripſit librum *Determinationum*. Obiit *Alveroduni Brigantum*, ubi & *Carmelitarum* eo tempore cœnobium eluxit, anno D. 1367.

CAP. CDVIII. *De Simone Favereſhamenſi.*

SIMON *Favereſhamenſis* ſuo ſæculo vir non contemnendæ eruditionis fuit. Incubuit doctis ſtudiis *Iſiaci*; philoſophiæ videlicet & theologiæ: unde tandem ſupremo theolo-

theologorum choro tanquam lucidum acceſſit ornamentum. Concinnavit *Quæſtionum* numerum ex libris *Ethicorum*, *Meteororum*, & *Animalium Ariſtotelis*, & in volumen redegit.

CAP. CDIX. *De Joanne Cornubio.*

JOANNES *Cornubius*, à vulgo Horneby appellatus, ſuos *Carmelitas* celebres laudatores habet: inter quos *Laurentius Burellus*, *Divionenſis*, non infimus eſt. Is etenim in libro de *Illuſtribus Carmelitis Cornubii* memoriæ tetraſtichon dedicavit. Ego nihilominus curabo, ut, una cum tot ſuffragiis, & meus qualiſcunque prodeat calculus. Quæ igitur cognita habeo, dicam.

Grantæ noſtræ, de bonis literis optime meritæ, ſtuduit; ibique titulos erudito theologo debitos accepit. Fuit illi magna cum *Joanne Stocho*, *Dominicano*, cujus in *Simone Stocho* mentionem fecimus, controverſia. Vulneraverat hic *Stochus* aculeato calamo ſectam *Carmeliticam*, ita ut in albis illorum palliis rubras notulas reliquiſſet. Non tulit tam inſignem *Cornubius* contumeliam, &, exerto ſtatim calamo, adverſarium confodit. Sic ille ſymmyſtas ſuos edito libro à calumniatore liberos fecit.

Scripſit præterea *Sacras Conciones*, & *Quæſtiones*, quibus illa applauſit ætas. Præfuit anno D. 1374. *Carmelitis Botolphodunum* incolentibus. Eſt autem *Botolphodunum* celebre emporium, princepſque *Hollandiæ* ſuperioris oppidum. vulgus locum, truncato & corrupto vocabulo, Boſton appellat. De tempore, quo fatis conceſſit, nihil certi habeo.

CAP. CDX. *De Gulielmo Thornæo.*

GULIELMUS *Thornæus*, monachus *Auguſtinianus* in *Cantiorum* metropoli, ita religioni operam dedit, ut in doctis tamen ſtudiis multum temporis, idque feliciter, collocaverit. Qua una virtute, quanquam & ille quidem multis aliis ſuſpiciendus, à me in præſentia laudabitur. Cognoſcite igitur, candidi lectores, eum tanta uſum fuiſſe diligentia in illuſtrandis cœnobii ſui, quo vix clarius aut antiquius ullum habet *Britannia* noſtra, monimentis, ut

res geſtas abbatum *Auguſtinianorum* ab ovo ad annum Domini 1375. hiſtoria donaverit. Sed hic non prætereundum cenſeo, quod in tam longo opere autoritate *Thomæ Spotti*, monachi ejuſdem cœnobii, qui de eadem materia ſcripſit, uſus ſit. Non tamen ejus veſtigia uſque adeo curioſus preſſit, quin alia compendia ſubinde quærens, multa invenerit, quæ *Spottum* hominem non ſegnem ſubterfugerant, multaque egregia, quæ, illo mortuo, intervenerant, ſacroſanctæ poſteritati dedicaverit. Jam audiviſtis, quæ vos de *Thorno* cognóſcere volui. quare ego alio calamum, quo & vos oculos convertite.

CAP. CDXI. *De Roberto Haldecoto.*

Robertus *Haldecotus*, *Dominicanus*, *Avoniæ* borealis alumnus, nunquam aut labori aut oleo pepercit, quo literas tandem, quarum amore totus conflagrabat, aſſequeretur. Quanquam, quæ illa fuerunt tempora, partim barbaries, quæ tum late dominabatur, partim etiam veterum autorum inopia, qui in remotis bibliothecis pulvere & ſitu obducti, imo, quod magis eſt, incogniti jacebant, non parum retardaverunt honeſtum hominis impetum, quo ille ad extremum ſcientiarum ſcopum maturabat. Nunquam tamen vel horulam unam ceſſavit, quo minus voti compos eſſet. Unde effectum eſt, ut ſi non facundiam undecunque luculentam, redundantem, variam, rerum ſaltem comparaverit ſibi ſublimium cognitionem altam, certam, exactam: quæ niſi accedat, quid aliud eſt eloquentia, quam purpureus fucus diſtorto corpori male conveniens. Sed neutrum in præſentia ſultilius agam; aliud tamen agam, ne lector ignoret illum hos libros poſteritati conſecraſſe:

Super Sententias lib. 4.
In librum Sapientiæ.
De ſeptem Peccatis Mortalibus.
Moralizationes.
De Immortalitate Animæ.
In Cantica Canticorum.
In Eccleſiaſticum imperfecte.
Super duodecim Prophetas.
Sermones de Temporibus.
Sermones de Sanctis.
Utrum quilibet viator.
Dominus petra mea.
Hæc eſt via.
Theodoſius de vita.

Scripſit

Scripſit & alios libellos, qui etiam nunc apparent in bibliotheca *Balliolenſi* ad *Iſidis Vadum*.

Floruit, ut ait *Trittemius*, regnante *Edovardo* ejus appellationis tertio. Sed aliter ſupputat *Leander Albertus*. Obiit, autore *Trittemio*, ex peſte, ſepultus eſt *Avonæ* mediterraneæ.

CAP. CDXII. *De Gallofrido Alienanto.*

GALLOFRIDUS *Alienantus*, *Carmelita*, theologus *Iſiacis* cognitus, ſcripſit *Commentarios* in *Lucam*, & *Sententias Longobardi*: addidit ad coronidem *Syllabum Originalium*.

CAP. CDXIII. *De Thoma Ringoſtadio.*

THOMAS *Ringoſtadius*, *Dominicanus*, ſui ſæculi clarus Theologus, relictis ſcholis *Britannicis*, *Galliam*, atque adeo ipſam petiit *Italiam*, quo facilius orbem ſcientiarum conſummaret: &, ne lapidem omnem non moviſſe in re literaria videretur, *Romam*, uberrimum eruditionis fontem, inviſebat. Ubi tandem à pontifice *Romano* cognitus, & in familiaritatem vocatus, non levia virtutis ſuæ munera accepit. Primo etenim magiſtratu donatus eſt, quem vulgo *Pænitentiarium* vocant: deinde etiam, creſcente erga illum *Romani* benevolentia, epiſcopus *Banchorenſis* factus eſt. Ille vero, tanta lætus fortuna, pontifici *Romano* gratias, quantas potuit, maximas agebat. pauloque poſt patriam repetiit, humaniſſimis *Romani* literis *Edovardo* tertio, *Anglorum* regi, commendatus. Scripſit autem ſuper Parabolas *Solomonis*. quanquam ego illud opus *Iſcæ Devoniorum* vidi, niſi vitium ſit librarii, ſub nomine *Richardi Ringoſtadii*. Illud certe ſatis admirari non poſſum, quod *Leander Albertus*, qui diligentiſſime de *Illuſtribus Viris Prædicatorii Ordinis* ſcripſit, nullam de *Ringoſtadio* faciat mentionem.

CAP. CDXIV. *De Georgio Chedolego.*

GEORGIUS *Chedolegus*, honeſto quidem loco natus, honeſtiſſimam vitæ rationem inibat, quo tempore *Iſidis Vadum*, academiam literarum bonarum & virtutis

 paren-

parentem fama excellentem, petiit. Adfulſit venienti ſidus quod illi rerum cum humanarum, tum divinarum, lumen conſpicuum, quo veluti radiis quibuſdam ejus animum illuſtrabat. Unde ille æthera præpeti conſcendens penna, myſteria D. *Joannis* & Revelationes edoctus aperuit, & libro edito factum immortale conſtituit.

CAP. CDXV. *De Richardo Filoradulpho.*

RICHARDUS *Filoradulphus Iſiaci* liberalibus artibus operam dedit, in quibus, ut erat diligentia certe inexhauſta, tantum profecit, quantum illa facile admirabantur tempora. Nam præterquam quod exactus dialecticus & philoſophus eſſet, in theologia etiam tam feliciter verſatus fuerat, ut tota academia ad ejus prælectiones, tanquam apes ad alvearia, convolaret. Cœpit circiter illa tempora *Fraterculorum Mendicantium* numerus, una cum inſigni quadam arrogantia, in immenſum creſcere; omnes enim tunc ex æquo *Mendicantes* erant, cum quibus peſſime illi conveniebat, quod in publicis lectionibus in ejuſmodi novas factiones, & ſectas non uſque adeo neceſſarias ſalſiuſcule luderet. Quam tamen, quia recte corrigere non poterant, injuriam ad tempus tacite devorabant.

Ille interim, nomine eruditionis & aliarum virtutum, vel apud ipſum *Eadoveardum* tertium, qui tum *Anglis* dominabatur, in magno pretio fuit: à quo etiam non longo poſt tempore archiepiſcopus *Armacanus* in *Hibernia* deſignabatur. Id ægre tulerunt *Mendicantes*, qui occaſionem lædendi ſedulo quærebant; atque adeo, ſi fieri poſſet, è medio tollendi hominem. timebant enim fratres, ne fame, ſi ejus autoritas locum haberet, perirent. O ventres! O gulam! O perniciem macelli! Tandem, quo caſu neſcio, ita hoc ulcus recruduit, ut *Armacanus* non modo aperte ſugillaverit *Mendicantes* in concionibus ſuis, verum, quod majus erat, editis libris ſectas illas tantum non explodendas adfirmaverit: & illi viciſſim *Armacanum* apud *Clementem* ſextum, pontificem *Romanum*, & *Innocentium*, ejus ſucceſſorem, hæreſeos accuſaverint; à quo poſtea *Avenionem* vocatus erat, ubi cauſam dixit. Nolo hic plura de hac tragœdia loqui, ne me *Fraterculi* patent in illius verba juraſſe;

raſſe; habeo enim quod lectori paulo forſan plauſibilius erit. Quid illud obſecro? Certe ut oſtendam, quam ille ingenii ſui fœturam poſteris reliquit. Scripſit autem

Contra *Fratres Mendicantes* juſtum volumen, id eſt 16. libellos.
De Paupertate *Chriſti* ad *Innocentium* 6.
Sermones 89. Cum jejunas.
De Quæſtionibus *Armenorum*.
De Poteſtate Spirituali.
Illuſtrationes Evangeliorum.
Quæſtiones de audienda Confeſſione contra Archidiaconum *Armacanum*.
De Paſſione Dominica.

Sunt qui putant hunc *Filium-Radulphi* fuiſſe in *Hibernia* natum. *Raphael Volaterranus* tertio de *Geographia* libro, ubi de *Britannia* agitur, illuſtrem cum doctrinæ, tum librorum *Armacani* mentionem facit.

Claruit ſub *Eadovеardo* tertio. Obiit ſenex admodum *Avenioni*, ubi & ſepultus fuit anno Domini 1359. poſteaque in numerum Divorum relatus eſt, ut ſcribit *Joannes Roſſus*, *Verovicenſis*, in libro de *Academiis Britannicis*. Poſtea ejus oſſa in *Hiberniam* delata ſunt, & apud *Dunodakbum*, ubi natus fuit, ſepulchro traduntur.

CAP. CDXVI. *De Suineſhevedo*.

SUINESHEVEDUS inter *Maridunenſes* tam eximie clarus erat, quam illius ſæculi vel ratio, vel felicitas quenquam reddere potuerunt. Philoſophiam vero in primis charam habuit; cujus dum ille receſſus penitioreis multa diſquireret indagine, eo tandem pervenit, ut autoritate & judicio quodam obſcuris naturæ myſteriis lucem, dubiis fidem, denique in ſpeciem diſſonantibus acumine quodam inſolito conſonantiam addiderit. Extant ejus in *Petrum Longobardum* elucubrationes.

CAP. CDXVII. *De Richardo Angravilla*.

RICHARDUS *Angravilla Bederici* natus fuit, quæ civitas totius *Sudovolgiæ* prima eſt. ſed à recentioribus, propter fanum magnificentiſſimum ibidem D. *Edmundo*, *Oſtroanglorum* regi, à *Danis Aquiloduni* impie trucidato

dato conſecratum, *Eadmundi Curia* dicta. Unde cum à *Trittemio*, tum ab aliis autoribus *Richardus de* **Bury**, truncato vocabulo, appellatur.

Roſſus Verovicenſis, diligentiſſimus ſcriptor, vero nomine *Angravillam* vocat, cujus & ego autoritatem ſecutus ſum. Dederat hic *Richardus Oxonii* operam & philoſophiæ & theologiæ, magnuſque poſt longos ſtudiorum labores in utraque evaſerat, cum ecce *Edovardus* à *Gulielmo* Magno tertius celebri ejus fama captus juſſit, ut, relicta academia, Palatinis ſe accingeret negotiis. Ille vero, ut erat ſingulari quadam in omnibus publicis muniis obeundis dexteritate, impigre cauſas ſibi commiſſas aggreſſus eſt: eaſdemque tanta cum prudentia tractavit, quanta ipſum facile principem ad propenſiſſimum favorem excitavit.

Non opus erit in præſentia recitare, quibus fortunæ primitiis à *Mecænate* ſuo ornatus ſit. immo faſtigia quæ conſcendebat honoris indicemus. Primus gradus erat, cum *Dunholmenſi* eccleſiæ epiſcopus deſignaretur. Secundus, qui & multo maximus fuit, cum totius *Angliæ* Archigrammateus, vel, ut cum vulgo loquar, Cancellarius factus eſſet. Poſtremo, qualis ille judicandus, quem utrique prætulit. Honorem etenim ex re literaria partum uſque adeo ſane præ aliis rebus omnibus magni fecit, ut à clientibus ſuis non equos, non pretioſas veſtes, non aurum, non denique gemmas de more acciperet, quin potius veteris notæ autores, è pulvere, ſitu, & ſquallore biblothecarum erutos, à quocunque vel rogato ampliſſimi muneris loco duceret. Nec defuerunt, qui id temporis omnes forulos in ejus excuterent gratiam. Quo tandem pacto ingentem quidem numerum veterum autorum congeſſit; opes, meo plane judicio, *Crœſi* & *Midæ* divitiis majores.

Fuit hæc maxima cura inveſtigandi antiqua monimenta. major tamen erat, ne inventa cito deperirent exemplaria. Decretum itaque ab illo, ut *Oxonienſibus* librorum theſauros, poſita in hoc bibliotheca, publicos faceret. utque tam egregii facti memoria aliquando non obſcura eſſet, libellum emiſit, quem *Philobiblon* inſcripſit. Illud certe prætereundum non cenſeo, quod apud *Petrarcham*, poetam & oratorem præſtantiſſimum, extet epiſtola ad *Angravillam*, in qua de *Thule* inſula certior fieri percupit. Quam hic nunc vellem

vellem longa, ſed accurata, oratione exſpatiari in dicendis tam clari viri laudibus, niſi tempus & lector calamum alio diſtraherent.

CAP. CDXVIII. *De Thoma Bromio.*

THOMAS *Bromius*, *Carmelita*, per omnes literarum gradus *Oxonii* conſcendebat, donec ad lauream theologici nominis perveniret. Tum quoque, ut honorem merito accepiſſe videretur, publice ibidem theologiam profitebatur; idque cum auditorum, ut illa credidit ætas, non parvo fructu. Poſtea, orbe ſtudiorum ſuorum non infeliciter circinato, *Londinum* petiit, ubi *Carmelitarum* collegio præfuit: ſed tam modeſte, ſapienter, recte, ut tandem præſes provincialis ſui ordinis factus fuerit. Ita enim honor individuus eruditionis comes eſſe debet; quam ille ſemper tam bene charam habuit, ut ex ea tantum non auſus ſit aliquam ſibi apud poſteros laudem polliceri: id quod apparet per librum, quem *Lecturæ Theologiæ* titulo inſcripſit. Edidit etiam *Commentarios* in *Epiſtolam Pauli* ad *Romanos*, ac ſacrarum *Concionum* librum unum. Floruit regnante *Edovardo* tertio. Obiit *Londini*, & apud *Carmelitas* ſepultus eſt, ut nuper ex ejus epitaphio intellexi.

CAP. CDXIX. *De Joanne Bromio.*

PRÆTER hunc fuit alter *Bromius*, cui *Joannes* prænomen erat, homo ſectæ *Auguſtinianæ*, & primæ theologorum claſſis; cujus ſepulchrum *Gorloduni*, cœnobio è regione oſtiorum *Garieni* fluminis poſito, comparet inſcriptum anno D. 1449. Nolo hic adfirmare hunc eſſe *Joannem Bromiardum*, qui ſcripſit *Summam Prædicantium*, & *Summam Juris Moralis*, quia à *Trittemio* pro *Dominicano* cenſetur. Quanquam *Leander Albertus*, *Dominicanorum* illuſtrator, de *Bromiardo* ne verbum quidem, ſi recte memini, unum.

CAP. CDXX. *De Gallofrido Hardebio.*

GALLOFRIDUS *Hardebius*, *Auguſtinianus*, quæ ad philoſophiam & ſacras literas pertinent, *Oxonii* didicit; magnamque ibidem ex magno labore famam ſibi compa-

comparavit. Eo etenim loci in ſublimi illa divinæ theologiæ cognitione pervenerat, ut utriuſque inſtrumenti libros publice interpretaretur. ob quam rem in ſupremam eruditorum claſſem ab *Iſiacis* receptus eſt. Auxit hic honos ejus famam, quemadmodum & magiſtratus provincialis, quo publico *Auguſtinianorum* conſenſu donatus fuit. Multum etiam ad famæ cumulum addidit *Eadovear dus*, rex ejus appellationis tertius, cui non modo ab auriculari confeſſione, verum etiam à conſiliis fuit. Nihil tamen uſque adeo hominem in altum extulit, quam libri, quos ſacroſanctæ poſteritatis memoriæ dedicavit. Cujus rei inter alios bene clarus teſtis eſt ejus liber, quem de *Perfectione Evangelicæ Paupertatis* ſcripſit. In illo certe opere paupertatem ita mediis amplexus eſt ulnis, ut impugnantes fraterculorum mendicitatem ſtricto audacter rationis gladio inſecutus ſit. Floruit circiter annum D. 1360. ſepultus eſt *Londini* apud *Auguſtinianos*.

Roberti Hardebii, *Carmelitæ Lindocollinenſis*, & ejus libri de *Maria Aſſumpta in Cælum* meminit *Balæus*.

CAP. CDXXI. *De Radulpho Strodæo.*

RADULPHUS *Strodæus Maridunenſi* choro ornamento vel maximo fuit. Coluit enim flagrantiſſimo amore eloquentiam & muſas canoras. Illæ rurſus cultorem uſque adeo redamabant ſuum, ut veneres, gratias, & lepores in ejus abunde inſtillarent oſculum. Vates autem, tantis donatus muneribus, cantionem elegiacam voce ſonora, liquida, arguta cecinit; cui & *Phantaſma* nomen à re inditum, teſte *Catalogo* illuſtreis *Maridunenſis* ſocietatis viros percelebrante.

CAP. CDXXII. *De Joanne Ventano.*

JOANNES *Ventanus*, *Cambriæ* alumnus, celeberrimas *Franciſcanorum* ſcholas, in *Iſidis Vado* ſitas, tanto animi ardore coluit, ut ſuis omnibus in penitiori reconditæ prudentiæ cognitione ſe vel admirabilem oſtenderit. Electus tandem publico in promagiſtrum *Franciſcanorum*, *Britanniam* incolentium, conſenſu literas ſacras egregie interpretatus

tatus eſt, ac *Longobardi* libros communes explicuit, ditavit, illuſtravit.

CAP. CDXXIII. *De Rogero Conovio.*

ROGERUS *Conovius Camber*, ex *Conovio* antiquiſſima urbe litorali, quam vulgus Conwey vocat, unde originem traxit, nomen ſortitus eſt. Hic, dum adhuc adoleſcens eſſet, adſumpto pallio *Franciſcano*, incepit ſolicita exercitatione viam ad doctas artes aperire. Qui labor uſque adeo illi vanus non erat, ut opinione citius per latiſſimos cum philoſophiæ tum theologiæ campos libero pede ſpatiatus ſit. Jamque eo devenerat, ut quas ipſe non longo ante tempore vias dubius prætentaverat, aliis, tanquam dux & ſignifer, ſumpta in manus lucida face, oſtenderet. Senſerant hanc in homine virtutem *Iſiaci*, &, qua pergebat, per amœniſſimos literarum campos ſecuti ſunt. præcipue tamen fraterculorum factiones, qui illum pro ſemideo habebant. Unde & poſtea, in publico *Chordigerorum* conventu, in præſidem provincialem, magiſtratum apud illos multo maximum, electus eſt. Quod certe ſine magna ratione factum non fuit. nam *Richardus Armacanus*, circiter hæc tempora, ediderat famoſum volumen contra fratres *Mendicantes*, è quo numero *Franciſcani* ſtrenuiſſimi erant. Ad præſidem igitur provincialem, tanquam ad ſacram anchoram, itum eſt. Ille vero, ut peſtem imminentem, id eſt, famem, procul à ſuorum cervicibus pelleret, ad armarium ſe ſtatim contulit, ingentem telorum vim proferens, quibus communem hoſtem opprimeret. Fuit pugna cruentiſſima, ut ex edito libro apparet. Cui tamen victoria ceſſit, theologi certant, & adhuc ſub judice lis eſt. Mortuus eſt *Londini*, & ſepultus in choro fani *Franciſci*.

CAP. CDXXIV. *De Adamo Odohamo.*

ADAM *Odohamus*, *Franciſcanus*, philoſophiæ & theologiæ profeſſor celebris, inter *Iſiacos* famam ex libris editis illuſtrem ſibi comparavit. Extant ejus *Commentarii* in *Cantica*, opus, ut tum quidem videbatur, non ſine laude in lucem emiſſum. Illuſtravit *Petri Longobardi Sententias*, ac librum *Determinationum* edidit.

CAP.

CAP. CDXXV. *De Eadmundo Bromeſeldo.*

EADMUNDUS *Bromeſeldus*, ſani *Eadmundi* monachus, tam inſigniter eruditus fuit, ut facile crediderim nullum unquam in illo collegio fuiſſe eruditiorem. Si quæras unde id ſciam, non gravabor juſtam, humaniſſime lector, rationem tibi reddere. Nuper, cum *Tinenſe* monaſterium, loci antiquitate illectus, inviſerem, incidi in *Chronicon*, à quodam monacho *Albanenſis* cœnobii ſcriptum, cujus tamen nomen, quamvis à me diligentiſſime quæſitum, nuſquam elucebat; ſtatimque cœpi, quæ mea fuit aviditas, *Annalium* ſeriem cita lectione percurrere. Inter percurrendum vero cum alia multa, vulgo literatorum incognitiſſima, tum hoc etiam didici, nempe *Bromeſeldum Romæ* ſtuduiſſe, & eo doctrinæ perveniſſe, ut apud Palatinos Palatinus & ipſe in maximo honore eſſet, quod publice prælegeret. Inſuper ipſum *Romanum* pontificem tanta illum gratia proſecutum fuiſſe, ut non prius in *Angliam* reverſus ſit, quam *Tavenſis* epiſcopus ab eo deſignatus eſſet. *Tava* autem antiqua & celebris urbs eſt *Cambriæ*, à *Tava* flumine, in cujus ripis ſita eſt, ſic dicta. Quid ego hic tempus accuſem, per cujus invidiam factum eſt, ut ne pagella quidem, quod ſciam, librorum, quos ſcripſiſſe fertur, extet. Vixit regnantibus *Eadveardo* tertio & *Richardo* ſecundo.

CAP. CDXXVI. *De Joanne Hulbetho.*

JOANNES *Hulbethus*, *Carmelita*, ut conjecturam facio, non tulit *Armacani* iniquitatem, qui fratrum mendicitatem aperto impugnabat marte. Quare novem ejus *Quæſtiones* omnibus animi viribus aggreſſus eſt, quibus & fortiter concuſſis ſibi viſus eſt de hoſte profligato victoriam reportaſſe.

CAP. CDXXVII. *De Joanne Wicoclivo.*

JOANNES *Wicoclivus*, vir magno & excellenti plane ingenio præditus, in collegio . . * . . quod *Iſiaci* celeberrimum eſt, omnes eruditas artes tanta cum felicitate perdidi-

* Lubet hic de re verba *T. Barlovii*, viri infinitæ lectionis, ſubjicere : *John Wickliffe* was Communar of *Queen's* College, after that Probationer of *Merton*, and Head of *Canterbury* College.

cit, quanta ſui temporis nemo facile alius. Nam in philoſophia illa ſcholaſtica, acuminis oſtentatrice, principem locum obtinebat. tum præterea in theologiæ receſſus penitiores, & ſacroſanctos quidem illos, tam alte deſcenderat, ut à theologorum vulgo pro deo tantum non habitus ſit: quo tandem calculo, ſummis honoribus & inſignibus, quæ in eruditos academia conferre ſolet, donatus eſt. Ille vero, ut ſe vidit ejuſmodi auctum titulis, ſuamque tanti in ſcholis eſſe autoritatem, ut omnia, quæ doceret, tanquam è tripode dicta, crederentur; primum fraterculorum mendicitatem cute tenus ſtringere cœpit: nec multo poſt aliis plagis vulnerare. Ut tamen bona pars ſcholaſticorum in hominem adfecta erat, ad hæc prælndia connivebat. Deinde in publicis prælectionibus, atque alias privatim, vellicabat *Romani* pontificis aſtum, avaritiam, ambitionem, & tyrannidem; ſic putans futurum, ut *Chriſtiana* eccleſia, cognitis erroribus, reſipiſceret. O factum bene! ſi intra hos prudens ſe continuiſſet limites.

Publica fama eſt illum poſtea perperam de eucharistia ſenſiſſe, aliaque virulenta dogmata domi potius chartis inſcripſiſſe, quam in concionibus pronunciaſſe. Quid tamen de hac re *Tinenſis* monaſterii annales ſentiant, in medium adducam: "*Wiclevus*, doctor theologiæ, incepit docere "errores ſuos anno D. 1376. Fuit ille annus ultimus imperii *Edvardi* à *Gulielmo* Magno tertii." Hæc ille. At non poſſum his verbis elicere an ejus de euchariſtia errores, an de aliis ritibus eccleſiæ adprime neceſſariis, intellexerit. Illud certe in animum inducere non poſſum, illum ſub tam ſeveris judicibus, eo ſeculo, potuiſſe impune quicquam in ſacramentum altaris dicere: impunitum vero illum non modo *Iſhavium* reliquiſſe conſtat, verum etiam, ſacerdotio non contemnendo munifice donatum, *Lutervorthum*, *Legerionæ* provinciæ emporiolum, petiiſſe; ubi, exactis aliquot paucis annis, fato functus eſt & ſepultus. *Chronicum Tinenſe* teſtatur his verbis paralyſi eum cita morte obiiſſe: "Anno octavo *Richardi* ſecundi, die S. *Thomæ* martyris, "*Wiclif* per omnia membra tactus eſt paralyſi; die autem "S. *Sylveſtri* obiit."

Quid hic reſpondebo vaniſſimis *Polydori Virgilii* vanitatibus, qui, in *Edvardo* à *Gulielmo* Magno tertio, aſſertis

&

& accuratis verbis aſſerit *Vicoclivum*, ut alia ſomnia prætercam, voluntarium exilium petiiſſe, ac magno poſtea apud *Boëmos* in pretio fuiſſe? certe non aliud, quam ut hiſtoriæ ſuæ telam nodoſam, impexam, impeditam, confuſam, denique informem retexat: nam aliter qui poſſit honeſtam operi tam malis avibus incepto faciem inducere, mehercule non ſatis video; quantumvis ſuas *Italicas* criſtas attollat.

Nil hic amplius mihi cum *Polydoro*, quandoquidem lector expectat, ut conſueto more meo autorem ab editis libris notiorem reddam: id quod facile facere non poſſum. Quis enim neſcit pontifices *Romanos* in omnes ejus lucubrationes dira execrationum fulmina contorſiſſe? uſque adeo, ut plus quam capitale ſenſerint vel gry quidem à *Vulcano* liberum ſervare. Non defuerunt tamen, qui confidentiſſime *Vicoclivi* libros ſibi retinebant, & in varia exemplaria tranſcribi curabant. unde factum eſt, ut non modo in *Britannia* noſtra, verum & in *Germania* etiam nunc legantur. Quanquam, ut caſus tulit, ego plane ex multis paucos vidi. Vidi autem de *Rebus Sophiſticis* tres libellos, opuſculum de *Mandatis*, item aliud de *Legibus*, & *Veneno*, de *Paupertate Chriſti*, de *Cœna Domini*; in quo opere non defuerunt, qui putarent illum ſubſcripſiſſe errori neſcio cujus *Ambroſii Ausberti*. Inſuper memini me aliquando incidiſſe in ejus *Trialogum*, & librum de *Realibus Univerſalibus*, cujus mentionem facit *Æneas Silvius* 35. cap. hiſtoriæ *Bohemicæ*. Multa præterea ſcripſiſſe fertur & *Latino* ſermone & vernaculo, quæ à quibuſdam vel hac noſtra ætate cum religioſe ſervantur tum leguntur, & præſertim illa vernacula in plebis gratiam ſcripta.

De ejus libris quod ultra ſcribam, non habeo; ut neque an digni ſint, qui à *Chriſtianæ* religionis veris cultoribus perlegantur. Doctorum theologorum in hac re judicium, potius quam noſtrum valeat. Ego, quod reliquum eſt, docebo: nempe *Bohemos* quoſdam *Oxonium* ſtudiorum cauſa veniſſe, poſteaque in patriam *Vicoclivi* libros ſecum tranſtuliſſe, quibus ita docti juxta ac indocti delectabantur, ut ſubito magno ſchiſmati, ſeditioni, tumultibus, denique & bellis fomenta miniſtrarent. Hinc nata eſt occaſio, ut placita cum provincialis tum generalis Concilii ſevere decer-

decernerent *Vicoclivi* oſſa exhumanda & igni committenda: cujus tragœdiæ cataſtrophen me hæc quidem noſtra ætas vidit. qualis autem futura ſit, ſolus Deus novit, cui *Vicoclivum* judicandum relinquo.

CAP. CDXXVIII. *De Gulielmo Binhamo.*

GULIELMUS *Binhamus*, monachus, incertum cujus cœnobii, incidit in ea tempora, in quæ & *Whitoclivus*; cum quo etiam una *Oxonii* ſtudebat, pari uſus, ut tum multis videbatur, felicitate. At erat *Whitoclivus* ingenio ardenti, vario, & novarum rerum cupido. *Binhami* vero ingenium quietum, conſtans, & antiquorum rituum obſervantiſſimum. Quare, cum *Whitoclivus* inciperet veterum theologorum autoritatem convellere, iniquo animo tulit. Ad tempus tamen connivebat, futurum ſperans, ut reſipiſceret; ſed cum jam videret hominem eo audaciæ proceſſiſſe, ut nulla palinodiæ ſpes eſſet, primus, ni fallor, fuit, qui vel edito libro ejus factioni medium ſe oppoſuit. Tum vero apparuit, quid *Whitoclivus* poſſet in literis præſtare. Nam ita in adverſarium fulminabat, & intonabat, emiſſo viciſſim libello, ut monachus vix reſpondendo eſſet; non quod partes omnino inferioreis ſibi deſumpſiſſet, ſed quia eruditione inferiori, acumine diſputandi impari, denique orationis impetu inæquali: quanquam ego hic neutrius cauſam tutabor, quando habeam quod utrique merito objiciam. Erat enim alter plus æquo ſuperſtitioſus; alter doctior quam melior. Hæc habui quæ in præſentia de *Binhamo*, *Vicoclivomaſtige*, dicerem.

CAP. CDXXIX. *De Henrico Cnitiodumo.*

HENRICUS *Cnitiodunus* ſolo *Joannis Roſſi*, *Verovicini*, teſtimonio mihi cognitus eſt. quare quod ab illo didici, me non pigebit hic docere. Totum ſe dedicavit *Knightodunus* lectioni autorum, qui de rebus *Anglicis* ſcripſerunt; hoc conſilio, quod præſtantius eſſe duxerit hiſtoriam ſuæ gentis, qualicunque editam ſtylo, pernoſcere, quam alterius cujuſvis remotæ nationis originem, ac fortia facta vel ab ipſis *Liviis* ſcripta. Sed poſteaquam in incepto

pulchre

pulchre proceſſiſſet opere, venit illi in mentem, ut recentiorum temporum res geſtas in ordinem redigeret. Itaque multa ſelegit ex libris, quos in conſilium vocavit, multa etiam privatim ex illis, quorum longa domi militiæque claruerat experientia, didicit, ac poſteritati tanquam per manus tradidit. Non poſſum aperte affirmare, à quo tempore hiſtoriæ ſuæ initium ſumpſit: mea tamen conjectura eſt à *Gulielmo* Magno exorſum fuiſſe. Illud liquido conſtat, quod hiſtoriam ſuam uſque ad imperium *Richardi* ſecundi perduxerit, cujus tempore *Knightodunum* floruiſſe credibile quidem eſt.

CAP. CDXXX. *De Gulielmo Coccofordo.*

GULIELMUS *Coccofordus*, *Carmelita*, *Linenſis*, *Grantæ Girviorum* ſtuduit, & theologici nominis dignitate inſignis erat. *Enarrationem* in *Cantica* ſcripſit, & *Longobardi Sententias*. Edidit & *Conciones*, ac præterea *Commentaria* quædam. Floruit anno D. 1380, obiit *Lini*.

CAP. CDXXXI. *De Rogero Suiceto.*

ROGERUS, alias *Rugerus*, *Suicetus* mihi leviter cognitus per *Joannem Picum*, *Ludovicum Vivem*, & *Conradum Geſnerum* indices. *Anglum* fuiſſe illi uno confirmant ore. *Catalogus* etiam *Scriptorum* à *Geſnero* editus, hæc in ejus memoriam recitat: "*Rugerus Suicetus*, *Anglus*, "maximum dedit incrementum calculationibus, quæ ſunt "cavillationes ſtultarum ſubtilitatum, quas idcirco *Jan*"*nes Picus* quiſquilias *Suiceticas* ſolitus erat aptiſſimo no"mine nuncupare.

CAP. CDXXXII. *De Richardo Blithoduno.*

RICHARDUS *Blithodunus*, *Carmelita*, cultor *Iſiaci* gymnaſii celebris, lauream theologici nominis tandem accepit. Admiratus eſt aliquando *Richardus Burdegalenſis* hujus & eloquentiam, & nervos in ſacris concionibus. Ergo ex multis unum illum, qui præeſſet auriculari ſuæ confeſſioni, delegit. Scripſit *Concionum* librum, & alterum *Epiſtolarum*, tertium etiam cui nomen *Repertorium*.

CAP.

CAP. CDXXXIII. *De Joanne Lilleſhullenſi.*

JOANNES, *Lilleſhullenſis* cœnobii præſes, vitam mirifice ſtudebat continentem deducere. utque negotio tam undecunque ſancto accurate invigilaret, per amœnos divinæ ſcripturæ campos expatiatus, late oculos paſcebat: &, apium induſtriam admirabilem illam imitatus, ex floribus delicatiſſimis mel merum exugerat; quo pius aliquando morbos hominum, ad ſcelera properantium, opportune percuraret. Hoc igitur prudens conſilio uſus eſt. ſenſerat enim primas miniſtrorum eccleſiæ partes eſſe, ut exemplo, & verbi evangelici inſinuatione, corruptos plebis mores extirparent. Quare, ardore quodam conflagrans ille totus, non modo recte faciendi, ſed & admonendi quoque, deſumpto calamo, vel ipſos miniſtros verbi ſolicite inſtruxit; ediditque *Enchiridion*, opus in quinque diviſum partes, quo illi probe inſtructi, reliquos pari diligentia, cura, gratia denique conſolarentur, & dejectos ſpe ampliſſima officioſiſſime erigerent. Cætera de autore mihi incognita. Exemplar tamen manuſcriptum conjunxerat ſub eiſdem aſſeribus autorem alterum, de quo pauca hic ſubjiciam.

CAP. CDXXXIV. *De Thoma Vigenhalo.*

THOMAS *Vigenhalus*, ſectæ *Præmonſtratenſis* imitator, eo loco literis incubuit, quo majorum religio cœnobiolum, *Divæ Virgini* & *Matri* ſacrum, *Deirami* apud *Nordovolcas* poſuit. Collegerat hic neſcio quam narratiuncularum farraginem, viſam potius quam à me lectam.

CAP. CDXXXV. *De Gregorio Ripolego.*

GREGORIUS *Ripolegus*, *Carmelita*, jactis ſtudiorum fundamentis, tandem fanum *Botolphi* excoluit, emporium propter *Lindi* fluminis ripas celeberrimum. ubi, majeſtate & gloria patroni illius loci commonitus, *Botolphi* vitam, quanta potuit diligentia maxima, perſcripſit.

CAP. CDXXXVI. *De Radulpho Spauldingio.*

RADULPHUS *Spauldingius*, *Carmelita Stenefordenſis*, *Grantæ Girviorum* theologiam profitebatur. Ejus libellus, *Ariſtotelis Elenchos* ſubtiliter diſcutiens, olim in pretio fuit.

CAP. CDXXXVII. *De Petro Pateſhullo.*

PETRUS *Pateſhullus*, *Auguſtinianus*, prima ſtudiorum ſuorum tempora inter *Oxonienſes* ſatis feliciter collocavit. At poſtquam *Whitoclivus* de *Realibus Univerſalibus* librum, ut tum bonis videbatur, peſtilentem edidiſſet, manum alio vertebat, curioſe evolvens famoſos libellos, qui tum veluti ab orco cœperunt prodire. Nec contentus tantum legere, ſed laudare etiam quantum temporis opportunitas patiebatur. Eoque tandem crevit hominis inſania, ut, *Whitoclivo* paralyſis violentia è medio jam ſublato, palam inceperit novas res prædicare, antiquorum rituum autoritatem convellere, myſteria & uſus ſacramentorum in dubium vocare.

Contigit autem, ut hujus tragœdiæ procemium caneret circiter nonum annum imperii *Richardi Burdegali*, *Anglorum* regis; quod illi peſſime cecidit. nam paulo poſt ſibi timens in *Boëmiam* profugit, ubi inter *Huſſitas* non parvo tempore plane anteſignanus erat. Valebat enim plurimum diſputandi acumine, & ingentem telorum vim ex veterum autorum armariis deſumpſerat, quibus catholicos non raro, ſed per dolum, feriebat. Acceſſit huc præceps audacia, commune fraterculorum malum; qua tam temere ferebatur, ut non dubitaverat miſcere cœlum terra, & mare cœlo: & libellis famoſiſſimis *Auguſtinianos* ſtringere, convellere, lancinare. Hic ipſus eſt, quem *Æneas Sylvius* 49. capite hiſtoriæ *Boëmicæ* *Petrum Anglicum* appellat, hominem in elenchis plurimum confidentem.

Sed nunc, ut æqui judicis partes agam, dicam aperte, libere, audacter, quid de *Petro* ſentiam. Principio bonum fuiſſe virum nec poſſum, nec volo adfirmare; quandoquidem parum reverenter, ne dicam abſurde, de aliquot ec-

cleſiæ ſacramentis ſentiebat. Totis tamen adfirmabo viribus bene factum ab illo, quod pontificem *Romanum* avaritiæ, ſuperbiæ, tyrannidis admonuerit.

Habes, optime lector, idque paucis, meum qualecunque de *Petro* judicium. Supereſt, ut ſcias multos olim ab hoc *Petro* libros in lucem emiſſos; poſtea tamen edictis principum ac pontificum ſeveriſſimis *Vulcano* conſumptori traditos fuiſſe. Hinc eſt, quod jam nuſquam, quantum ego ſciam, compareant. Hoc interim conſtat *Gualterum Diſſum*, *Anglum*, legatum *Urbani* ſexti, pontificis *Romani*, *Petrum*, diplomatis beneficio, liberaſſe à jugo *Auguſtinianæ* ſectæ: à quo tempore ita *Londini* concionatus eſt, in fano *Chriſtophero* ſacro, atque adeo alibi, ut ejus auditores comminarentur collegio *Auguſtinianorum* faces. Tantum audet præceps ſeditioſi vulgi temeritas.

CAP. CDXXXVIII. *De Richardo Cunetio.*

RICHARDUS *Cunetius*, vulgo Kenet, *Carmelita*, philoſophiæ in *Iſiacorum* gymnaſio operam dedit. Deinde ad rem medicam, & ſacras ſe contulit literas. Scripſit libellum de *Virtutibus Aquarum*.

CAP. CDXXXIX. *De Adamo Muremuthenſi.*

ADAMUS *Muremuthenſis*, canonicus *Paulinæ* eccleſiæ, quæ *Londini* celeberrima eſt, res geſtas apud *Anglos* ſuo tempore multa diligentia memoriæ commendabat. Et ſi quid erat, de quo dubitabat, id à fideliſſimis quibuſque didicit. Deinde, ut erat candidiſſimo pectore, quod longo rerum uſu in cumulum congeſſerat, publicum facere voluit. *Hiſtoriam* igitur ſcripſit ſexaginta annorum, id eſt ab anno D. 1320. uſque ad annum 1380. ſed, ut ingenue fatear, munus ſuum multo majori fide, quam elegantia ornavit: quanquam fuit illud plane vitium temporis rectius, quam hominis. Quid de hac noſtra dicendum ætate, quæ elegantiam in hiſtoriis religioſius, quam fidem obſervat. Vixit *Adamus* ſub *Edovardo* tertio & *Richardo* ſecundo.

CAP. CDXL. *De Joanne Cuningamo.*

JOANNES *Cuningamus*, *Sudovolgus*, alias Kiningham dictus, *Gippovici Carmeliticæ* ſectæ initiatus fuit. Paucos tamen ibi vixerat annos, cum ingens ſtudiorum ardor, quo totus conflagrabat, illum alio deduceret, id eſt ad *Iſidis Vadum*. Poſtea, tanquam cupito potitus loco, pedem altius fixit, multumque olei ſimul & operæ impendit, ut ad metam, quam ſibi propoſuerat, perveniret. Non hæc ille quidem fruſtra. nam & gravis philoſophus, & ſanctus theologus evaſit; quo utroque nomine præſes tandem provincialis cum *Hiberniæ* tum *Angliæ*, à primatibus *Carmelitici* ordinis, conſtitutus fuit.

Acceſſit etiam ad ejus famam, quod in teſtem auricularis confeſſionis non raro vocatus ſit à *Joanne Gandavo*, duce *Mediolanenſi*. Eſt autem *Mediolanum* antiqua *Britanniæ* noſtræ civitas, à *Lano* fluvio præterlabente ſic dicta, cujus & *Ptolemæus*, *Græcus* ſcriptor, meminit. Quid quod *Cuningamus*, vel ipſo *Thoma Valdeno* teſte in *Faſciculo Zizaniorum*, inter primos *Vicoclivi* impetum fregit. Sed nunc libri ab eo editi in numerum redigendi ſunt. reliquit enim in uſum poſteritatis

Super Sententias lib. 4.	Mirabilis facta e. ſ. t.
Commentarios in *Ezechielem*.	Iſte liber ſicut & alii.
In Threnos *Hieremiæ*.	Refert *Seneca* in declamationibus.
In Epiſtolam *Jacobi*.	Circa hanc Epiſtolam.
Sacrarum Concionum lib. 2.	
De Angelis lib. 1.	
De Nativitate *Chriſti*.	Veritas de terra o. e.
De ejus Paſſione.	Pace morieris.
De Spiritu Sancto.	Spiritus Sanctus dabat.
Contra *Vicoclivum*, lib. 3.	Ut ait *Caſſiodorus*.
De Eſſe intelligibili.	

Obiit *Eboraci* poſtremis annis *Richardi* ſecundi.

CAP. CDXLI. *De Rogero Dymmocho.*

ROGERUS *Dymmochus*, vir exacti judicii, non modo in rebus, quæ philoſophos ſpectant, verum etiam in ipſis theologiæ myſteriis, quæ ad fidem pertinent, multos

tos annos in *Iſidis Vado* non ſine gloria exegit; è quibus ille fuit maxime celebris. quo publico academiæ ſuffragio pugil inviĉtiſſimus deſignatus eſt, qui *Wicoclivi* ſectatores, in deos inſtar gigantum tela exercentes, debellaret. Erant adverſarii omni armorum genere inſtructiſſimi: tum præterea ad dandos ictus tam expediti, & ad vitandos rurſus tam cauti, ut cuivis viro, quantumvis forti & in prœliis non leviter exercitato, juſtum timorem incuterent. Tantum abfuit tamen, ut degeneri animo pugnam detrectaret, ut poſtea, ter maximis uſus viribus, claram de inimicis victoriam reportaverit. Id vero qui ſciam, ſi me nunc roges, candide lector, non pigebit, quoniam memoria dignum eſt, referre.

Cum aliquot abhinc annis eſſem *Gleſſoburgi Somurotrigum*, *Fontanetum* divertebam, ut aliquid penitioris antiquitatis eruerem. Intravi igitur bibliothecam, quæ ab epiſcopis & canonicis ejuſdem urbis non parvo librorum numero olim magnificentiſſime perornata fuit, ubi immenſos venerandæ antiquitatis theſauros inveni: nempe *Eucherii* librum de *Interpretationibus Nominum Hebraicorum*, *Proterium Alexandrinum* de *Quæſtione Paſchali*, librum *Hermeneuticon* incerto autore, *Rabanum* de *Naturis Rerum*, *Iſidori* etiam librum non indoctum eodem titulo, ut alios multos brevitatis ſtudio omittam. Sed & ibidem recentioris memoriæ autores celebres quidem reperi; inter quos enituit *Dymmochus*, qui edito libro pugnæ, quam contra *Wicoclivum* proſpere geſſit, modum & rationes omnes *Richardo* ſecundo, *Anglorum* monarchæ, declaravit. Hæc ſola habui, quæ ſcriberem de victoria *Dymmochi*. quare nunc ſtylus alio vertendus.

CAP. CDXLII. *De Simone Dunoſtadio.*

SIMON *Dunoſtadius*, *Franciſcanus*, tantæ vir famæ ſuo fuit ſæculo, ut unus viſus vel digniſſimus, qui univerſo *Chordigerorum Anglicorum* conventui præeſſet. Philoſophiam, quæ reliquis adminiculatur artibus, multa induſtria, cura, labore etiam perdidicit. qua parte, *Ariſtotelis* admiratus *Meteora*, expeditus *Commentariis* opus alioqui illuſtre illuſtrius reddidit.

CAP. CDXLIII. *De Joanne Sharpæo*

JOANNES *Sharpæus*, ut veteres teſtantur bibliothecæ, inter philoſophos & theologos ſui ſæculi illuſtris habitus eſt: ſed & controverſia, quæ illi magna fuit cum *Vicocliviani*s, aliquid ad ſplendorem nominis attulit. Nam *Lernas* teterrimas quidem illas, nova virulentarum diſſertationum de *Euchariſtiæ Sacramento* capita alte exerentes, gladio evangelico acerrime inſectatus eſt. Cætera, quæ fecit, in obſcuro ſunt. Ex libris autem, quibus ſe poſteritati commendavit, ego tantum vidi

Univerſalia ſuper libros Phyſicorum.
Determinationem de Sacramento Altaris.

CAP. CDXLIV. *De Thoma Colbio.*

THOMAS *Colbius* prodiiſſe fertur è collegio, quod *Nordovoci Carmelitis* ſacrum eſt. At num *Grantæ*, an *Iſidis* in *Vado* diſciplinarum circulum abſolverit, mihi certe nondum ſatis conſtat. Illud vero in confeſſo eſt donatum illum aliquando prima theologici tituli dignitate; tum præterea tantæ facundiæ hominem in concionibus, *Chriſtianam* religionem ſpectantibus, fuiſſe, ut plebi & nobilitati quod voluit ſæpe perſuaſerit. Quæ res effecit, ut *Richardus* ſecundus, *Anglorum* rex, illum *Liſmorenſis* & *Guaterofordenſis* eccleſiæ epiſcopum deſignaret anno Domini 1406. Erat hic honor à candido principe collatus magnus; majorem tamen *Colbius* cepit, & poſthac capiet, ex doctis operibus, quæ victuris chartis commendavit. Scripſit autem

In Decalogum lib. 1.
In Orationem Dominicam. Septies in die laudens. d. t.
In Pſalmum *Miſerere mei Deus.* } Legitur 2 libro Regum.
De Sinceritate Eccleſiæ lib. 1. Dux virginitatis.
Quæſtionum lib. 1.
Sacrarum Concionum lib. 1.

De ejus obitu & ſepultura nihil certi pronunciare poſſum.

CAP.

CAP. CDXLV. *De Joanne Suafamo.*

JOANNES *Suafamus*, *Carmelita*, *Grantanæ* academiæ theologus, eo tempore claruit, quo *Vigoclivi* ſectatores bellum ſævum, immane, cruentum orthodoxis patribus indicebant. Quare ſuum eſſe officium putabat, lupos à *Chriſtiano* grege quam longiſſime arcere. Sola cura reſtabat, ut commoda id quamprimum fieret ratione. Sed in illa non diu hæſit cura: nam, evangelicis armis munitus, in medios fortis hoſtes inruit; hos docto confodiens calamo, illos ſacræ eloquentiæ fulmine proterens. Extant adhuc ejus libri, invictæ virtutis teſtes multo fideliſſimi: quorum unus manifeſto titulo contra *Vigocliviunos* inſcriptus eſt; alter vero nomine *Sacrarum Concionum* prodiit. Tam ſanctos hominis labores ſuus honor non multo poſt ſequebatur. *Bannochoro* etenim, famoſæ *Venetorum* urbi, epiſcopus adſignatus fuit.

Videor hic forſitan longiuſculus *Nicolao Suafamo*, dubitanti num ejus meminerem. Itaque hæc de illo lectorem volo cognoſcere; nempe *Grantanum* theologum fuiſſe, tum præterea *Carmeliticam* cohortem ibidem gubernaſſe; &, quod aliquanto clarius, toti academiæ Cancellarii nomine præfuiſſe: denique duos de *Rebus Theologicis* libellos ſcripſiſſe, ac *Grantæ* anno D. 1449. fato conceſſiſſe.

CAP. CDXLVI. *De Gulielmo Sladæo.*

GULIELMUS *Sladæus*, *Bernhardinæ* ſectæ imitator ſtrenuus, vitam religioſam duxit inter monachos *Buchofeſtenſis* cœnobii, quod in *Devonia* poſitum eſt, & *Derento* flumine alluitur. Sed, quæ tum fuerunt tempora, non erat pars religionis infima literis aſſiduam dare operam. id quod liquido apparuit, cum ex aliis multis, tum etiam ex hoc *Gulielmo*, qui nullum laborem, qui nullas vigilias detrectavit, quo minus vel ad ipſa eruditionis faſtigia conſcenderet. Incidit tamen caſu parum ſecundo in ſolum, quod ingenium, quantumvis expeditum, acre, vividum exerceret rectius, quam divitem unquam fructum produceret. Ecoluit enim ſpinoſos ſophiſtarum agros, qui ægre ſuis cul-

toribus

toribus juſtum fructum promittunt: recepit nihilominus tantam ab illa cultura meſſem, quantam facilius eſt ſperare, quam habere. Et ſi quid meſſi defuit, aliunde accepit, quod proventus cumulum faceret. namque, ne tam ſolicitus labor ſuam frugem deſideraret, pro fructu honorem meſſuit, quo tempore à ſuis in abbatem non alio certe, quam literarum calculo, electus eſt.

Næ illa dies inter fauſtas feliceſque à *Buchofeſtenſibus* ſemper numerabitur, quæ talem ac tantum virum extulit. Solus etenim eſt, qui cœnobium illud, quo te cunque verteris, illuſtravit: & cujus ibidem memoria etiam nunc recentiſſima eſt; cum ex ædificiis, tum etiam ex libris editis. Scripſit enim

Univerſalia ſuper libros Phyſicorum.
Quæſtiones de Anima.
Super Sententias.
Floſculos Moralium.

Vixit regnante *Richardo* ſecundo.

CAP. CDXLVII. *De Richardo Vageniacenſi.*

RICHARDUS *Vageniacenſis*, lingua noſtra vernacula Maydeſton, ſed corrupte pro Medewegeton dictus, inter *Carmelitas Alaunofordenſis* conventus in honore plane maximo fuit. Quare à noſtro non alienum erit inſtituto, paucis indicare, quibus ad illum gradibus conſcenderit. Primus certe ex diligentia, qua literas aſſidue colebat, natus eſt: proximum vero dedit *Iſiacorum* academia, ubi non modo doctorum virorum conſuetudine utebatur; verum etiam theologi inſignia accepit. Porro & tertius acceſſit ex gratia, quam ſibi magnam apud principes viros, ac præcipue *Joannem Gandavenſem*, ducem *Mediolanenſem*, comparavit. Supremus autem, qui *Richardum* vel ipſis æquavit faſtigiis, per editos libros excrevit. Scripſit ille, ut, lector, ſis ſciens,

Super Sententias lib. 4. — Dux virginitatis tu es.
Contra Hæreticos lib. 1. — Fluat ut ros eloquio.
De Paupertate lib. 1.
Sacrarum Concionum lib. 3. — Refulſit ſol.
Commentarios in Cantica Cant. — Exhauriri nequit.

Contra

Contra Præpoſitum Collegii *Mariani*.
Quæſtionum lib. 1.
De Concordia regis *Richardi* & civium. *Tullius* in laudem.
Floſculorum ex opere *Auguſtini* de Civitate Dei lib. 1.

Clauſit diem vitæ ſuæ ultimum *Alaunovadi* anno Domini 1396. & ibidem tumulatus eſt.

CAP. CDXLVIII. *De Marſilio de Ingen.*

MARSILIUS *de Ingen*, ſola *Trittemii* autoritate mihi cognitus, philoſophus maximus, nec minor theologus fuit. Quo utroque nomine *Pariſiis* non mediocriter charus erat: utpote qui illorum academiam florentem ſuis ſtudiis florentiorem reddiderit. Unde fama ita ejus virtutes per varias late regiones ſparſit, divulgavit, prædicavit, ut brevi multis, idque principibus viris, in pretio eſſet: è quibus *Rupertus*, *Bavariæ* regulus, non minimus fuit. Is vero, bonis literis quam optime cupiens, decreverat *Heydelbergæ* novi gymnaſii fundamenta jacere: tantum deſiderabat illuſtrem aliquem virum, quem tam honeſto operi præficeret. Quare tranſmiſit *Luteſiam Pariſiorum*, qui *Marſilium* accerſirent. Ille, optimo principis accenſus inſtituto, advolavit; nec antea labori finem fecit, quam *Heydelbergenſem* academiam omnibus rebus, quæ ad liberaleis artes pertinent, rite perornaſſet. Atque hæc fuit ſcholæ *Heydelbergenſis* origo.

Præterea ſcribit *Trittemius*, *Wimpelingi* teſtimonium ſecutus, *Marſilium* canonicum fuiſſe *Andreanæ* eccleſiæ, quæ eſt *Coloniæ Agrippinæ*: adjicitque non deeſſe autores, qui illum *Germanum* fuiſſe adfirment. Utcunque vero ſit, non potui non numerare hominem in meo catalogo, quem *Trittemius Anglum* fuiſſe teſtatur. Denique, ut ex archetypis apparet, ſcripſit libros quatuor *Quæſtionum* ſuper *Sententias*, de *Re* etiam *Dialectica*, & plures *Commentariorum* libros in *Ariſtotelem*. Floruit ſub *Richardo* ſecundo, *Anglorum* rege.

CAP.

CAP. CDXLIX. *De Utredo Boleduno.*

UTREDUS *Boledunus*, ex *Tranſabrina* gente oriundus, togam *Benedictinam* in *Dunolmenſi* monaſterio, principe totius *Cuthbertinæ* ditionis loco, accepit: cum qua etiam poſtea per omnes caſtæ religionis numeros tam bene crevit, ut à ſociis ſuis unice diligeretur. Erat præterea in illo ingenii alacritas, promptitudo, felicitas, quæ quicquid aut diceret aut faceret, mirifice commendavit. Acceſſit ad hæc animus literarum appetentiſſimus. His & ſimilibus virtutum ſcintillis abbatis ſui erga ſe benevolentiam provocavit; à quo non leve munus conſecutus eſt: nempe, ut inter accolas *Iſidis Vadi* bonis diſciplinis liberius operam daret.

Quid ego hic accuratis verbis coner lectorem docere, quam acutus dialecticus, aut gravis philoſophus tandem evaſerit; aut quo ſtudiorum inſolito ſucceſſu ad palmam theologici nominis pervenerit? Unum certe, quod & veriſſimum eſt, audacter dicam (abſit procul *invidia*) nunquam fuiſſe monachum in collegio *Dunholmenſi*, quantum ad ſacras literas pertinet, illo doctiorem. Eruditum tamen virum fuiſſe *Laurentium*, ejuſdem cœnobii Priorem, novi; & fateor itemque *Simeonem* Præcentorem. at ſi cum *Utredo* conferatur, æquo judici facundior quam doctior videbitur. Porro non me latet *Graiodunum*, alias *Greyſtonum*, theologiæ candidatum, ejuſdem loci monachum, probe, ut tempora ſinebant, literatum fuiſſe; & *Commentarios* ſcripſiſſe in *Sententias*. Sed neque obſcurus erat *Gulielmus Ebbecaſtrenſis*; verum cum hoc collatus autore, tantum non ſordet. non quod *Aſiatico* dicendi genere, id eſt, florulento, & copioſo, *Utredus* uſque adeo valeat, ſed quod ſententiarum pondere & gravitate polleat. Mentiar, niſi idem dixerit, quiſquis ejus libros cum judicio perlegerit. Et ne ignores, incidit in tempora, quæ docti viri calamos abunde potuerunt exercere. Nam quo floruit tempore *Wicoliviana* hæreſis late per mortalium graſſabatur pectora; invaleſcenti factioni, tanquam athleta invictus, medium ſe oppoſuit, ut ex hoc indice librorum, quos ſcripſit, liquido apparebit:

De

De Euchariſtia.
De Divina Prædeſtinatione.
Contra Blaſphemos in *Chriſtum*.
De Regia Dignitate *Chriſti*.
Pro Dotatione Eccleſiæ.
De Eſu & Abſtinentia Carnium.
De Variatione Profeſſionis Monachorum & aliorum.
De Perfectione vivendi.
De Regali & Sacerdotali Officio.
De non auferendis Eccleſiæ Poſſeſſionibus Miniſtris abutentibus.

Miſſus eſt inter alios poſtremis annis *Edveardi* tertii, regis *Anglorum*, orator ad pontificem *Romanum*, ut ei collatione ſacerdotiorum *Anglicorum* interdiceret.

CAP. CDL. *De Gualtero Diſſo.*

GUALTERUS *Diſſus*, à *Diſſo Sudovolgiæ* oppido, ubi natus fuit, ſic dictus, adoleſcens magnæ ſpei exempla monaſticæ vitæ ſuſpiciebat, coluit, venerabatur. Quare *Nordovicum* petiit, civitatem nobilem, ubi ſacris *Carmelitarum* ritibus initiatus, ita omnes religioſi viri partes implevit, ut ne curioſus quidem aliquid in illo recte potuiſſet deſiderare. Nam præterquam quod eſſet maxima vitæ puritate, ea diligentia, ſtudio, cura in literis uſus eſt, ut à ſui collegii ſymmyſtis unice diligeretur; & merito quidem, quando doctrinæ talis eſt virtus, ut religionem ſuis quodammodo ornet coloribus. Sed ſint hæc ſatis de ejus dicta adoleſcentia.

Quæ vero de ejus virili ætate ſequuntur, non uſque adeo mihi nota ſunt, cum hactenus non legerim quæ loca, relicto *Nordovico*, ſtudendi gratia adiverit. Conjectura tamen eſt ſtuduiſſe illum *Grantæ*, *Lutetiæ*, atque etiam *Romæ*. Illud certe notiſſimum, quod evaſerit tandem in virum, ut tunc ferebant tempora, literatiſſimum: atque ea autoritate fuiſſe apud *Bonifacium* nonum, pontificem *Romanum*, ut Nuntius & Legatus ad ſex aut ſeptem regna tranſmiſſus ſit; ut contra ſchiſmaticos & quandam hæreticorum ſectam, quos ab albis veſtibus, quibus induebantur, *Platina Albos* appellat, prædicaret, principeſque una cum gentibus ſuis dehortaretur evangelica autoritate, ne novis rebus ſtuderent. Quæ omnia tam diligenter, tam ſtrenue, tam denique prudenter

fecit

fecit, ut pontificis *Romani* res paulo quietiores reddiderit. Sed quod demum laboris pretium à *Bonifacio* receperit, non habeo cognitum: ut neque quo tempore in *Angliam* reverſus ſit. Ideoque reſtat, ne ignoretis quos libros poſteritati reliquit. Scripſit enim

Commentarios in aliquot Pſalmos.
Contra *Lolbardos*.
De Schiſmate.
Sermonum lib. 2.

Obiit in *Anglia* circiter quintum annum regni *Henrici* quarti; & *Nordovici*, apud *Carmelitas*, honorifice ſepultus eſt.

CAP. CDLI. *De Joanne Valdebio.*

JOANNES *Valdebius*, *Auguſtinianæ* cultor ſectæ, rem literariam domi foriſque ſumma coluit induſtria; ita futurum putans, ut non modo ſibi, verum etiam patriæ ſuæ aliquando utilis eſſet. quæ opinio adeo illum non fefellit, ut magno uſui noſtræ inſulæ fuerit. Non igitur alienum erit à præſenti negotio, ſi oſtendam, quibus modis patriæ profuerit. Anno à *Chriſto* nato 1392. Concilium publicum celebratum fuit *Stenofordæ*, oppido *Lindenſis* provinciæ non obſcuro. in quo adeo *Vicoclivianorum* infirmabat, enervabat, infringebat vires, ut hæreticam pravitatem è multorum pulmonibus radicitus extirpaverit. Extat liber, quem in ipſum *Vicoclivum* atque ejus ſectatores omnes ſcripſit, tam memorandæ teſtis victoriæ. Sed & præterea edidit luculentæ *Interpretationis* libellos in *Orationem Dominicam*, *Salutationem Angelicam*, & *Symbolum Apoſtolorum*. Dignitatis à *Richardo* ſecundo munus magnum accepit, archiepiſcopatum videlicet *Dublinienſem*. Quantum autem ad annum ejus obitus, aut ſepulturæ locum ignarus tacebo. Eſt nihilominus mea conjectura obiiſſe illum in *Hibernia*, & *Dubliniæ* ſepultum eſſe.

Erat circiter & hæc tempora in pretio *Robertus Valdebius*, vir ſcientiæ titulo clarus, idemque *Auguſtinianus*, & theologiæ profeſſor; cui ampliſſimæ, beneficio regum, fortunæ oblatæ: videlicet *Adurenſis*, *Dublinienſis*, *Ceicaſtrenſis*, *Eboracenſis* epiſcopatus; qui ut honor ſupremus illi collatus eſt anno D. 1397.

CAP.

CAP. CDLII. *De Roberto Ivoro.*

ROBERTUS *Ivorus*, *Carmelita*, inter *Iſiacæ* academiæ alumnos non infimus, tam bene in doctis artibus adoleſcentiæ ſuæ annos collocavit, ut poſtea, cum vir maturæ ætatis eſſet, vel inter literatorum proceres nomen decuſque meruerit. In illum præcipue tamen ſcopum omnes ſtudiorum labores intendebat, ut rerum theologicarum cognitionem paulo ſubtiliorem conſequeretur. Qui certe labor ſuum tandem fructum habuit. nam publicis academiæ ſuffragiis theologi titulo & inſignibus donatus eſt. Tum vero, ſtudiorum curſu non infeliciter conſummato, à primatibus ſui ordinis collegio *Carmelitarum*, qui *Londini* ſunt, gubernator datus eſt. Deinde etiam, decernente id publico conventu, præſes provincialis conſtitutus fuit. In quo magiſtratu ita egregie ſe geſſit, ut nihil prorſus loci diligentiæ aut prudentiæ reliquerit. Nec tamen interea refrixit priſtinus ille ardor, quo erga literas incalebat. nam hinc & illinc partim pretio, partim etiam precibus magnum plane numerum veterum exemplariorum corraſit; uſque adeo, ut bibliothecam ſui cœnobii rum in modum auxerit. Quanquam in hac parte pia quadam invidia à *Thoma Valloduno*, viro eruditiſſimo, poſtea longe ſuparatus, ut ſuo loco declarabimus.

Sed nunc, ne te longa detineam oratione, lector, hoc unum adjiciam: nempe vidiſſe me aliquando *Ivori* in *Eccleſiaſticum*, & *Apocalypſin Joannis* diſcipuli *Commentarios*, præterea vero nihil. Claruit regnante *Richardo Burdegalo*. obiit anno 1392. & *Londini*, ut ex inſcriptione apparet, ſepultus eſt.

CAP. CDLIII. *De Nicolao Radoclivo.*

NICOLAUS *Radoclivus*, fani *Albani* cœnobii celeberrimi monachus, noctes atque dies libris incumbebat; reputans ſecum, neque id quidem male, omne tempus funditus perire, quod ſtudio non impertiretur aliquo. Ex qua longe honeſtiſſima induſtrii animi opinione, hinc voluptas, illinc ſecuta eſt utilitas. Quæ enim, obſecro te, candide lector, voluptas major vel optari unquam poteſt,

quam

quam ut mentem divina rerum optimarum lectione paſcas, informes, illuſtres? aut quæ major rurſus utilitas, quam ut cum ipſe ſapias, alii multi, per te probe inſtructi, ſimili etiam perfruantur felicitate?

Quorſum hæc? certe non alio quam ut oſtendam *Radoclivum* non majorem ex ſtudiis ſuis voluptatem, quam rem publicam utilitatem accepiſſe. Namque, cum vidiſſet perfidum *Wicoclivi* de eucharistiæ ſacramento dogma in lucem prodiiſſe, non putabat ſatis eſſe, quod ſibi ſaperet, niſi plebem etiam indoctam, & vulgus literatorum (illam frequente divini verbi declamatione, hunc edito per dialogos invictæ veritatis libro, cui titulus erat *Viaticum* ſalubre animæ immortalis) à tanta & tam periculoſa peſte averteret. Hæc ego *Fontaneti Somurotrigum*, cum nuper inter veterum autorum theſauros verſarer, de *Radoclivo* didici. Illud certe ægre fero, quod apud monachos *Albanenſes* ita ejus gloria obliterata ſit, ut ne de nomine quidem iſtic, quamvis olim archidiaconus, jam cognitus. Utinam per me aliquando tam illuſtris ſit, quam fuit regnante in *Anglia Richardo* ſecundo.

CAP. CDLIV. *De Harchelego.*

HARCHELEGUS in ſcholis diſputavit frequentiſſime *Iſiacis*: fuitque ex ea philoſophorum ſecta, qui elenchis freti ſubtilius argumenta implicant. Superſunt ejus *Quodlibeta*, opus varium & excuſſum, ut illa ferebant tempora.

CAP. CDLV. *De Joanne Tiſſenduno.*

JOANNES *Tiſſendunus*, homo magnæ inter *Franciſcanos* autoritatis, idem fecit *Iſiaci*, quod *Radoclivus Verolamii*. At quanto *Iſiacum*, fructuoſa urbs, bonarum artium exercitatione *Verolamio* præſtat, tanto clarior mihi quidem videtur eſſe *Tiſſendunus*: ut qui magno animo, nec judicio minori auſus ſit ſuam de ſacramento altaris aſſertionem, præſente numeroſa eruditorum corona, pronunciare; nec multo poſt, arrepto calamo, publicare. Quod certe ab illo non alia factum crediderim ratione, quam ut ſciolis aliquibus,

aliquibus, id temporis novo dogmati ibidem ſtudentibus, frenum divini verbi maturius imponeret. Neque *Tiſſendum* longe pulcherrimum conſilium, mea opinione, cordatos fallebat theologos. Conſtat enim ſenatum *Iſiacenſem* illum communibus calculis, utpote invictum euchariſtiæ aſſertorem, prima ſtatim academiæ claſſe anno D. 1381. donaviſſe. Vellem ego nunc plura de hoc ſcriptore dicere, ſed conantem materia deſerit. Male igitur ſit tempori rerum edaci, quod reliquam ejus famæ partem indigne obſcuraverit.

CAP. CDLVI. *De Joanne Mardelego.*

JOANNES *Mardelegus*, veluti ſignifer inter *Chordigeros* omneis, alacerrimi juxta ac promptiſſimi erga virtutem animi partes complevit. Jamque in provincia ſua prima fungebatur autoritate, cum ecce ingens orta controverſia de conceptione D. Virginis. *Dominicani* in hac lite gravi ſuſpicione non carebant. *Gulielmus Jordanus*, ejus ſectæ cultor, & erroris cum fautor tum adjutor quoque, iniquam modis omnibus ſolicite promovebat cauſam. Non tulit *Mardelegus* hoſtis inſolentiam nimiam illam, effrenem quoque, & petulantem; & edito nervoſo victor libello adverſarium tantum non infamem reddidit.

CAP. CDLVII. *De Britho.*

BRITHUS *Maridunenſes*, chorum doctiſſimum propter ripas *Iſidis*, coluit: unde & ipſe merito eorum numero adſcriptus eſt. Accrevit illius in immenſum fama, parta illuſtri ab eruditione terſa exiſtimatione. Matheſin arcta ſibi devinxerat copula: quo connubio lætus, non modo numeros & rerum ſymmetriam; verum etiam ipſos aſtrorum motus ſedulitate plane mirifica perſcrutatus eſt. Hinc, poſteritati gratus atque utilis eſſe percupiens, *Theoricam* omnium *Planetarum* exquiſitiſſime edidit.

CAP. CDLVIII. *De Joanne Chilmarcio.*

JOANNES *Chilmarcius*, *Maridunenſis* & ipſe idemque mathematicus inſigniter doctus, ac *Brithi* ſynchronius fuit. Scripſit egregium plane de *Elementorum Accidentiis*

dentiis libellum, quem & noſtra non ſine applauſu legit ætas; autoremque tam elegantis operis juſtis candide extollat præconiis.

CAP. CDLIX. *De Richardo Lavenhamo.*

RICHARDUS *Lavenhamus*, è *Sudovolgia* oriundus, cum adhuc adoleſcens eſſet, obtulit ſe comitem *Gippovicenſis* cœnobii *Carmelitis*. Cauſa vero prima fuit, ut pietati operam daret; altera, ut doctis ſtudiis libere vacaret. laudabilis profecto utraque in quavis ætate, tum præcipue in juvenili. A pietate igitur auſpicatus, tam illuſtris evaſit, ut omneis, quotquot habuit convictores, in ſui admirationem facile quidem pertraxerit. Nec interea loci ſtudium erga literas propenſiſſimum defuit; uſque adeo, ut tandem præſidem ſuum exoraverit hoc unum: nempe liceret ſibi *Oxonium* bonarum artium fontem petere.

Non hic opus erit longa ambage, ut lector intelligat, quantum in philoſophia & penitiori ſacrarum literarum cognitione profecerit. Tantum apponam illuſtria ejus ingenii monimenta, quæ etiam nunc fulgent. Edidit autem hæc, quæ ſequuntur:

De decem Prædicamentis lib. 1.	Tractaturus de decem prædic.
Quæſtiones ſuper 8. lib. Phyſicorum.	
De Proportionibus.	
De Potentiis Activis & Paſſivis lib. 1.	Cum potentia.
De Eventu Futurorum lib. 1.	In materia de eventu.
De Natura Inſtantium, & primo Inſtanti lib. 2.	
De Anima lib. 1.	Anima eſt actus corporis.
De Terminis Naturalibus, lib. 1.	
De Cauſis Naturalibus, lib. 1.	Deus & natura.
Compendium Meteororum.	
Compendium Cœli & Mundi.	Summa cognitionis naturæ.
Speculum Naturale, lib. 8.	Ne tædioſum ſit.
De Scientia & Senſu lib. 1.	
De Diſtantia Planetarum lib. 1.	Nota quod ſecundum aſtronomos.
De Identitate & Diſtinctione lib. 1.	Diſtinctiones ſunt ſeptem.

De Finito & Infinito.
Deſenſorium Pauperum, lib. 3.
De Inventoribus rerum lib. 1. Quoniam de rerum inventoribus.
Commmentarios in Ethica *Ariſtotelis*. } Sicut in dictis *Pythagoras*.
In *Eſaiam*.
In *Pauli* Epiſtolam ad *Titum*. } Influentia ſpiritualis.
Super Sententias lib. 4.
In Revelationes *Brigidæ* lib. 1.
Quæſtionum Ordinariarum lib. 1.
De Origine *Carmelitici* Ordinis.
Contra Hæreticos lib. 1.
Contra Hæreſin *Joannis Purveii* lib. 1. } De Sacramento altaris.
Sacrarum Concionum lib. 1.
Dictionarium ſacræ Scripturæ.

Ecce quæ tibi, lector, ſum pollicitus, præſtiti; & tanto accuratius, quanto *Trittemius* noſtri *Lavingamii* cauſam remiſſius egit. Diem clauſit ſupremum *Ventæ Belgarum* anno D. 1383.

CAP. CDLX. *De Nicolao Pontio.*

NICOLAUS *Pontius* in *Maridunenſi* muſeo bonis literis ac virtuti impenſius ſtudebat. præcipua vero ejus ſtudiorum omnium cura in theologia ſola quidem commode repoſita fuit. Seditio *Vicocliviana*, malo tum invaleſcente, *Iſiacas* infecerat ſcholas, & animos multorum ad res novas proclives illexerat. Non tulit hanc injuriam tam apertam in catholicos factam, &, inita cum *Richardo Flemingo* nobili contentione in ſchola *Iſidis Vadi* publica, ſic cauſam egit communem, ut victoriam ab hoſte facile reportaret. Prodiit tandem liber excuſſæ teſtis contentionis, & vis hoſtilis ſenſim diminutionem patiebatur. In pretio fuit *Pontius* regnante in *Britannia Henrico Bullenbrocho*.

CAP. CDLXI. *De Gulielmo Anglico.*

GULIELMUS *Anglicus Geſnero*, *Scriptorum* collectori diligentiſſimo, vitam & famam debet. Philoſophiam & medicinam profitebatur: tandemque librum de *Urina non viſa* edidit, qui & neſcio quid Magiæ ſapiebat.

CAP. CDLXII. *De Thoma Lombaeo.*

THOMAS *Lombæus*, *Carmelita Linenſis* conventus, cujus fama ne exteris quidem obſcura ſcriptoribus, in hoc albo erit. Id virtus ipſa hominis, id eruditio, id denique poſcunt *Iſiaci*; qui omnibus illum ſuffragiis in doctorum theologorum gregem aliquando receperunt. Sed nolo, quiſquam à me jam expectet, ut accurata oratione ejus vel vitam, vel laudes ab ovo repetam. Meum certe munus pulchre exequar, ſi lector cognoverit, quibus libris orbi innotuit. In numerum igitur, quos vidi, colligam. vidi autem

Super Sententias lib. 4.
Contra *Vicocliviensſes*. lib. 1.
Quæſtionum lib. 1.
Sacrarum Concionum lib. 1.
De Incarnatione Domini 1.

Fuit apud *Iſiacenſes* in pretio circa annum à *Chriſto* nato 1390.

CAP. CDLXIII. *De Roberto Gentili.*

ROBERTUS *Gentilis*, theologus, idemque concionator vehemens: quo calculo repreſſit luxuriantia alioqui hominum vitia, & virtutes mentibus auditorum altius infixit. Comparuit nuper codex *Homiliarum* hoc autore in bibliotheca monaſterii *Pontisfracti*. Hoc enim antiquitus emporium, ut ego ex autore *Antonino* in *Itinerario* colligo, *Legeolium* dictum. Huic operi adjunctum & alterum non diſſimile, cui titulus *Homiliæ Dameporti*, hominis, ut videtur, ejuſdem loci & ordinis, cujus & *Gentilis*. Conjectura eſt utrumque monachum *Pontisfracti* fuiſſe.

CAP.

Cap. CDLXIV. *De Gulielmo Angerio.*

GULIELMUS *Angerius*, non exiguæ famæ *Franciſcanus*, cum jam longiuſcule ſcholas frequentaſſet *Iſiacas*, decreto procerum ſuæ religionis, gubernationi collegii, quod ad *Pontem Gualteri*, oppidum *Somurotrigum*, inſtitutum fuit, præficitur: quo loco, quæ ante plureis annos apud *Iſiacos* ſcripſerat, ad limam revocavit. Placuere autori ſuæ elucubrationes in *Lucam* evangeliſtam: quas &, maturo quodam recte uſus conſilio, publicas non ſine laude fecit. Immortuus eſt ſtudiis, & *Pontigualteri* non ſine publico elatus luctu: maxime vero eorum, qui conſuetudine, vitæque præſcripto inſtituto illi fuerant conjuncti. Tam grave abſentis candidi nuper præceptoris deſiderium diſcipulis bene adfectis fuit.

Cap. CDLXV. *De Joanne Thomæſono.*

JOANNES *Thomæſonus*, quem *Trittemius*, nomine prodigioſe corrupto, Campſcen appellat, inter *Carmelitas Blachenegani* cœnobii, ut ego accepi, educatus fuit: donec per ætatem licuit prodire, & ad altiora literarum ſtudia contendere. Ut autem cito prodiret, facile quidem faciebant cum ejus erecta indoles, tum expedita ad muſas alacritas. Itaque *Oxonienſibus* commendatus eſt, ne virtutes, quæ tam clare elucebant, ex otio nebulas contraherent. Tum ille, ut ad ſcopum, quo properabat, compendio perveniret, totos dies, menſes, annos ſtrenue laboravit. tandemque inter philoſophos & primæ notæ theologos locum obtinuit. Dedicavit autem ſuo ſæculo, immo & noſtro, hæc non ſpernenda literarum monimenta: videlicet

Quatuor ſuper Sententias lib.
Moralia ſacræ Scripturæ.
Commentarios in Eccleſiaſticum. Ut recitat D. *Auguſtinus.*
In Evangelium *Joannis.* De verbo materialiter.
In Mythologias *Fulgentii.*
Sacrarum Concionum lib. 3.

Denique, quantum ad tempus quo vixit, colligo *Thomæ Lombæi* ſynchronium fuiſſe.

CAP. CDLXVI. *De Joanne Vicario.*

JOANNES, vicarius fani *Magdalenæ* in *Vado Iſidis*, philoſophiæ & theologiæ plane ſtudioſiſſimus erat. Scopus autem, ad quem & oculos & animum intentus dirigebat, non alius erat, quam ut *Iſiacam* plebem frequenti concione à vitiorum ſordibus ad virtutis munditiem recta perduceret. Hoc etiam ad cumulum candidus idemque pius adjecit; videlicet *Homilias*, quibus ad pietatem perpetuo colendam *Iſiacos*, eruditos quidem illos, *Iſiacus* & ipſe modis omnibus incitaret. Poſtremo collectione facta eaſdem, poſteritati recte conſulens, in volumen redegit; quod & publicum fecit.

CAP. CDLXVII. *De Gulielmo Widofordo.*

GULIELMUS *Widofordus*, accepta toga *Franciſcana*, ita ſtrenue operam dabat cum rebus philoſophicis, tum etiam theologicis, ut tandem, idque merito, inter literatorum proceres recenſeretur. quanquam hæc laus alicui videri poteſt ab adfectu potius quam judicio proficiſci, niſi verba illuſtri probem argumento. Itaque in medium adducam, quod judicium bene confirmet in hac parte meum. *Joannis Wiclivi* hæreſis jam late, ipſo mortuo, ſerpſerat, altaſque in multorum pectoribus radices egerat. Quare perneceſſarium viſum eſt *Thomæ Aruntovallenſi*, *Cantiorum* archiepiſcopo, eccleſiaſticos patres *Londini* in concilium vocare: ubi, cum multa in utramque diſſertaſſent partem, *Viclivi* factio communibus ſuffragiis carbone notata eſt. Et, ne illud autoritate magis quam ratione factum diceretur, decretum eſt, ut famoſus *Vicoclivi Trialogus* vel ſolidis argumentis, & edito in hoc publice libro, convinceretur. Cui provinciæ cum ab aliis multis, tum præcipue à *Cantiano Widofordus* pugil invictus deſignatus eſt.

Quid ego coner longa oratione præ oculis ponere, qua virtute aut quibus telis adverſarium vulneraverit, proſtraverit, denique jugulaverit? prodiit enim, aliquot abhinc annis, ejus liber, quem *Aruntovallenſi* dedicavit, typis *Germanicis* excuſus: ideoque publicum eſto eruditorum omnium de opere judicium. Scripſit præterea

Librum

Librum 72. Quæſtionum.
De Sacramento Euchariſtiæ.
Determinationum quatuor libros contra Hæreſes *Vicoclivi.*
De Dominio Civili tres libellos.

Obiit *Londini*, ubi & ſepultus eſt in choro templi *Franciſco* conſecrati.

CAP. CDLXVIII. *De Thoma Winteroduno.*

THOMAS *Winterodunus*, *Auguſtinianus*, ex illo theologorum numero, qui *Iſiacis* ſcholis quæſtiones ſubtilius agitabant, non minimus; videns antiquos eccleſiaſticæ dignitatis ritus quorundam novis dogmatibus peſſum ire, & præcipue venerabile illud *Dominici* corporis pignus à malæ fidei hominibus, qui *Wicoclivi* inſanam ac à bonis omnibus in hac parte merito deteſtandam doctrinam, labefactari: non cenſuit ulterius expectandum, quin ſtatim ingraſſanti peſti ſe opponeret. Utque maturius malo ſuccurreret, aut totum potius tolleret, ipſum jugulum, id eſt, *Wicoclivi* de eadem re diſtorta argumenta petenda primum judicavit. Edidit itaque librum de *Euchariſtiæ Aſſertione* contra *Wicoclivum*, veterum hæreſiarcharum ſopitos cineres refocillantem; quem quoniam nuper in *Paulina* bibliotheca *Londini* reperi, putabam meas eſſe partes, ut in hoc catalogo juſtum tam ſancti operis autori honorem tribuerem. Vixit regnante *Richardo Burdegalo.*

CAP. CDLXIX. *De Joanne Bloxhamo.*

JOANNES *Bloxhamus*, *Carmelita*, *Iſidis* in *Vado* & philoſophiæ humanæ & divinæ noctes atque dies invigilavit: eoque ejus accrevit fama, ut ſupremum inter *Anglos* & *Hibernos* ſui loci magiſtratum gereret. Paſſim comparent ejus *Commentarii* in *Longobardum.* Extat præterea ejus libellus de *Septem Signaculis*, & farrago *Epiſtolarum.* Ferunt hunc *Iſiaci* obiiſſe, ac ſepultum eſſe.

CAP. CDLXX. *De Richardo Valingofordo.*

RICHARDUS *Valingofordus*, ab oppido ejuſdem nominis in ipſa *Tameſis* ripa poſito, ubi natus fuit, ſic dictus, cujuſdam *Gulielmi*, fabri ferrarii in ſua arte peritiſſimi, filius erat; à quo ad ludum literarium tranſmiſſus, non levia, dum adhuc puer eſſet, acris ingenii indicia dedit. Quare poſtea, curante id patre, *Iſiacum*, vicinam academiam, petiit: ubi, in collegio *Maridunenſi*, pro ætate impendio profecit. Jamque exegerat in bonis literis bonam adoleſcentiæ partem, cum cœleſtis quidam monaſticæ vitæ amor in ejus animum irrepſerit. Ille igitur tempus non differendum ratus, continuo D. *Albani* monaſterium famoſiſſimum, quod ruinis *Verolamii* municipii olim nobiliſſimi adjacet, adivit, & in *Benedicti* verba juravit. Quod ſanctum hominis propoſitum adeo ſtudium, quo erat mirifice erga literas adfectus, non retardavit, ut multum certe promoverit. Nam, à curis ſolutus omnibus, per otium licuit liberrime vacare libris; quibus cum abbas, non malus rerum æſtimator, videret illum omnino deditum, juſſit, ut mature *Iſidis Vadum* repeteret: id quod fecit, atque lubens.

Quid ego hic loquar, qua poſtea uſus ſit induſtria, ut rerum cauſas penitius ſcrutaretur? Quid ejus labores & longas vigilias, quas arithmeticæ, aſtronomiæ, & cæteris id genus artibus impendebat, commemorem? Certe hoc conſtat, tam numeroſe doctum fuiſſe, ut, cum poſt paucos annos ad cœnobium ſuum reverteretur, ſolus ex tanto monachorum numero viſus eſt dignus, qui titulo ſcientiæ in mortui abbatis locum ſuccederet. Electus itaque in monaſterii præſidem, dignitatem potius quam animum, quem habebat literarum appetentiſſimum, mutavit. Namque cum jam per amplas licebat fortunas, voluit illuſtri aliquo opere non modo ingenii, verum etiam eruditionis ac artis excellentis miraculum oſtendere. Ergo talem horologii fabricam magno labore, majore ſumptu, arte vero maxima compegit, qualem non habet tota, mea opinione, *Europa* ſecundum; ſive quis curſum ſolis ac lunæ ſeu fixa ſidera notet, ſive iterum maris incrementa & decrementa, ſeu lineas una cum figuris ac demonſtrationibus ad infinitum pæne variis conſideret.

ret. cumque opus, æternitate digniſſimum, ad umbilicum perduxiſſet *Canones*, ut erat in matheſi omnium ſui temporis facile primus, edito in hoc libro, ſcripſit, ne tam inſignis machina errore monachorum vileſceret, aut incognito ſtructuræ ordine ſileret. *Albion*, ſi recte memini, hoc genus organi dictum eſt ab autore; de quo *Joannes Stubius* mathematicus multa refert. Inciderat ille in exemplar, ſed mutilum, unde quod deerat in *Albione* ſupplevit. Pars *Albionis* inſtrumenti *Saphe* dicta, *Norembergæ* impreſſa eſt.

Scripſit prætetea quadripartium de *Sinibus Demenſuratis*, &, ut ego accepi, alia opuſcula cum de *Rebus Arithmeticis*, tum *Aſtrologicis*. atque adeo conjectura eſt libellum de *Computo*, quem ego titulo *Rogeri*, abbatis *Albanenſis*, nuper vidi in bibliotheca *Vimundenſis* cœnobii, quod à *Nordovico*, urbe celebri, . . . millibus paſſuum diſtat, hujus *Richardi*, quanquam corrupto nomine, opus fuiſſe.

Sed, heu caſum & ſortem miſerabilem! inter ſtudia incidit *Vualingofordas* in peſſimam corporis habitudinem, quæ poſtea illum fœda & inamabili lepræ ſcabie perfudit. Unde, à ſuis tantum non derelictus, coactus eſt monaſterii ſepta deſerere, & intra muros *Verolamii* tumultuario opere domum ſibi ædificare: ubi, non multo poſt tempore, ingraſſante morbi contagione, diem obiit. Extat adhuc domus in ſimiles, ſi caſus tulerit, ſervata uſus. Vixit regnante *Richardo* ſecundo.

CAP. CDLXXI. *De Alaunoduno.*

ALAUNODUNUS, theologus doctior quam facundior, incidit in ea tempora, quæ ſemiſopitas *Iſiacorum* mentes acriter ad ſtudia incitabant. Nam *Wiclivi* factio, editis in lucem bene multis famoſis libris, ita invaluerat, ut cogerentur, niſi tanquam victi ſupplices dare manus prius habuiſſent, venienti malo occurrere. perinde atque hac noſtra ætate non pauci fecerunt, qui, fulminante *Luthero*, non modo omnem calami torporem prorſus excuſſerunt, verum etiam magnum numerum theologorum, idque vetuſtiſſimorum, inter pulverem & blattas deliteſcentium, in prœlium ſecum evocaverunt. Claſſicum ergo cecinerunt duces, & *Wiclivianos* duro marte undique urgebant.

bant. Inter quos qualis quantuſque fuerit *Alingtonus*, malo æquus lector ex ejus libro, quem, triumphato hoſte, de *Veneratione Sanctorum* ſcripſit, quam à me diſcat. At nunc an ab adverſariis aliam præterea ullam victoriam reportaverit, certe non ſatis ſcio. Hoc unum, quod ſolum addam, bene novi; nempe ſcripſiſſe illum præterea *Commentarios* cum in *Sex Principia*, tum in *Prædicamenta Ariſtotelis*. Vixit regnantibus *Richardo* ſecundo, & *Henrico* quarto.

CAP. CDLXXII. *De Joanne Edæo*.

JOANNES *Edæus*, *Chordiger*, & quidem illuſtris fama, eruditione, religione. Florentis ætatis annos in ſcholis exegit *Iſiacis*. quo tempore, teſte catalogo eruditorum *Franciſcanorum*, ſcripſit in logicos & philoſophicos *Ariſtotelis* libros non ſine cura *Commentarios*. Idem præſtitit in *Longobardum* & *Apocalypſin*. Tandem gubernationi collegii *Franciſcanorum*, quod *Henofortbi Maiſevetum* ſacrum erat, adſcriptus eſt; ubi vitam finivit & ſepultus eſt.

CAP. CDLXXIII. *De Guelpedalo*.

GUELPEDALUS, philoſophiæ alumnus, mathematicas excoluit artes, quæ hominem altiora petentem ſublimem evehunt. Quare, ne operi atque adeo inſtituto tam undecunque honeſto deſit teſtimonium luculentum, certiorem lectorem facio hunc aliquando duos edidiſſe libellos eleganteis; quorum unus de *Aggregatis*; alter de *Compoſitione Continui ex non quantis*. præter hæc & librum, cui titulus *Univerſalia*, edidit.

CAP. CDLXXIV. *De Milverlego*.

MILVERLEGUS, notiſſimæ famæ philoſophus, in ſcholis *Iſiacis* diſputandi acumine plurimum valuit; uſque adeo, ut literatorum chorus univerſus ejus in rebus dubiis judicium magni facerent. Id quod poſtea quam intellexerat, animum ad ſcribendum appulit, ut poſteritati cognitionem, maxima induſtria partam, majori cura conſecraret. Hinc prodierunt *Univerſalia*, & *Commentarii* in *Sex Principia*, libri eo ſæculo in pretio plane ſummo.

CAP.

CAP. CDLXXV. *De Joanne Longoduno.*

JOANNES *Longodunus Iſiacas Carmelita* ſcholas frequentavit, & inter ſupremos theologos merito connumeratus eſt. *Quæſtiones* ejus *Ordinariæ* olim in pretio fuerunt; atque adeo libellus, quo hæreticam *Crumpæi* cujuſdam pravitatem correxit.

CAP. CDLXXVI. *De Philippo Rhependuno.*

PHILIPPUS *Rhependunus*, à literis ſuo ſæculo commendatiſſimus, in numero *Scriptorum* merito quidem ponendus. Sic fama, ſic memoria, ſic virtus jubet, quibus pro dignitate obtemperandum certe. Scholis in *Iſiacis* ſub ipſum adoleſcentiæ florem multa tulit fecitque, diligentia plane admirabili uſus: quam nec ante intenſam remittebat, quam ſcopum attigiſſet deſtinatum. Tum vero inſtructiſſimus philoſophus idemque theologus, doctorum ſedulo imitatus exemplum, ad ſcribendum ſe totum contulit, multaque non infeliciter commentatus eſt; è quibus extant in *Evangelia Lucubrationes*. Non caruit virtus ſuo præmio, nam principis benevolentia, tranſlato à ſede *Lindiſſorum* epiſcopali *Henrico Bellofortio*, viro nobiliſſimo, ad *Ventam Simenorum*, *Lindo* præficitur *Philippus*.

Hic non pigebit eruditum admonere lectorem me aliquando incidiſſe in velitationem, quæ hinc *Alexandri Nechamii*, hinc *Philippi Rhependuni* ingenium exacuit. Ferunt hoc diſtichon ab *Alexandro* editum fuiſſe:

Phi nota fœtoris, lippus malus omnibus horis;
Phi, fœtor lippus. ſemper malus ergo *Philippus*.

Ad hæc profecto argutiſſime, relicto aculeo, moleſto, urgenti, alteque infixo, *Philippus* ſic reſpondit:

Es niger & nequam dictus cognomine *Necham*,
Nigrior eſſe potes, nequior eſſe nequis.

Scrupulus nunc ſuboritur, quis hic *Rhependunus* ſit. Conſtat *Nechamum* abbatem fuiſſe *Corinienſem* circiter annum D. 1225. At *Rhependunus*, de cujus vita hic agitur,

tur, *Richardo Burdegalenſi* imperante in *Anglia*, floruit. Tantum hoc lectori, ſed non è tripode, ſignificabo accepiſſe me aliquando quendam fuiſſe *Philippum Rhependunum*, cœnobii *Loegrini* abbatem, ſynchronium familiaremque *Nechamii*: cujus & ego diſtichon ſalſum illud, de quo ſuperius, fuiſſe arbitror. *Balæus* in *Collectaneis* ſuis meminit *Philippi Rhependuni*, canonici, hæreſeos accuſati anno Domini 1382.

CAP. CDLXXVII. *De Gilberto Segrevo.*

Gilbertus *Segrevus Iſiacarum* ſcholarum aliquando ornamentum fuit, hoc titulo quod in naturali rerum cognitione inſtructiſſimus eximium philoſophi nomen, doctorum ſuffragio, comparaverit. Comparent paſſim cum in bibliothecis *Iſiacis*, tum alibi frequentiuſcule, ejus & *Quæſtiones* & *Quodlibeta*.

CAP. CDLXXVIII. *De Martino Schuldorpio.*

Martinus *Schuldorpius*, *Carmelita Suiterleganus*, alias *Blachenegannus*, *Grantæ Girviorum* theologi titulo donatus eſt; cujus & *Conciones* ſacræ, *Latine* loquentes, extant. Claruit circiter annum D. 1430.

CAP. CDLXXIX. *De Joanne Staffordio.*

Joannes *Staffordius*, *Franciſcanus*, conſummato ſeveriorum ſtudiorum curſu, putabat non inglorium eſſe hiſtoriarum cognitionem penitiorem illam excutere. Perplacuit igitur ei *Anglorum* res geſtas ediſcere; hac tamen conditione, ut & ille, illuſtribus edoctus exemplis, *Hiſtoriam* quoque aliquando conſcriberet. Id quod tandem lucido præſtitit ordine, ut ex *Roſſo Verovicenſi* hiſtoriographo abunde liquet.

CAP. CDLXXX. *De Gulielmo Botelero.*

Gulielmus *Botelerus*, *Franciſcanus*, inter doctos enituit, quo loco *Iſidis Vadum* bonis artibus conſecratum eſt. Fama tandem honeſta eum vel inſtructiſſimum

eo

eo perduxit, ut univerſo ſuorum in *Anglia* gregi præeſſet. Nolo ego in præſentia accurate hominem laudare, contentus Catalogi *Franciſcanorum* judicium qualecunque ſubjicere: "*Gulielmus Botelerus*, Miniſter, flos Univerſitatis "temporibus ſuis." Hæc ille. Maturior annis factus *Rheadingum* elegit, nobile emporium, quietis ſedem; ubi & vita tandem defunctus, ac ſepultus. Legi ſcripſiſſe eum libellum, *Determinationis* nomine, contra tranſlationem ſacræ ſcripturæ in linguam vulgarem.

CAP. CDLXXXI. *De Joanne Saliduno.*

JOANNES *Salidunus*, alias Seton, *Iſiacis* frequens in ſcholis penitioreis *Ariſtotelis* receſſus curioſe perſcrutatus. Id quod cum feciſſet, motus titillantis gloriæ fama, ab aſſidua lectione animum alacer ad calamum adjecit; ac *Commentarios* in præceptoris ſui *Metaphyſicen* elaboratos concinnavit, & in lucem emiſit. honeſtum hoc de *Seduno Iſiaco* teſtimonium.

CAP. CDLXXXII. *De Blencoido.*

BLENCOIDUS, amore ſapientiæ totus inflammatus, à nugis ad ſeria & philoſophos ſe contulit. Et quoniam, ut ego ex nomine colligo, *Camber* erat, voluit à barbarie ad eruditas artes ſe conferre. Fuit eo ſæculo, quemadmodum & nunc plane eſt, academia *Iſiacorum* celeberrima, quo & equis veliſque contendebat. ſucceſſus in literis ex alacritate ingenii, ad altiora conſcendentis, felix provenit. *Longobardi* opus aureum, ſi rem potius, ut certe decet, quam eloquentiam quis æſtimet, deamavit. argumento, & quidem manifeſto, ſunt *Commentarii* in idem opus editi.

CAP. CDLXXXIII. *De Thoma Maloduno.*

THOMAS *Malodunus* in *Oſtroſaxonia* natus fuit, nomenque à *Maloduno*, oppido non incelebri, ſumpſit; in quo adoleſcens maturæ ætatis *Carmeliticam* profeſſionem toto devovebat pectore: ita tamen, ut eadem opera nullum ſibi prætereundum diem putaverit, in quo non aliquam ſaltem

ſaltem lineam in tabulis literariis duceret. Amabat enim ille tantum libros argute, docte, eleganter ſcriptos, quantum pictores *Romani* effigies, modo non ſpirantes, *Apellis* & *Parrhaſii*. Solum profecto tempus, quod tum rude & ſemibarbarum erat, homini ad felicitatem defuit. Præſtitit nihilominus quæ per diligentiam potuit omnia. Hoc illi collatus à theologis *Iſiacis* honos, hoc libri quos *Angliæ* noſtræ, immo quos orbi univerſo, conſecravit ſatis teſtantur.

Utinam hic ex animis quorundam delicatorum pravam & male ſanam opinionem eradicare poſſim. Quid manifeſta negem? Non deſunt hac noſtra ætate, qui, leviter guſtato utriuſque linguæ nectare, audent theologos ſolida, copioſa, nervoſa eruditione præditos præter modum menſuramque omnem fortiter contemnere. At, aut ego plurimum fallor, aut illi toto errant cœlo, qui vim bonarum artium ex ſola metiuntur eloquentia. Sed valeant iſta. Vos, candidi lectores, cognoſcite *Malodunum* hos libros poſteris commendaviſſe; videlicet Commentarios

In Geneſin.	
In Epiſtolam *Jacobi*.	Exemplum accipite.
Super Sententias lib. 4.	
Commentariorum ſuper aliquot pſalmos lib. 1.	} Beati immaculati.
Quæſtionum lib. 2.	
Sacrarum Concionum lib. 2.	

Obiit *Maloduni* anno Dom. 1404. Tumulatus eſt ibidem inter *Carmelitas*, quibus aliquando præfuit.

CAP. CDLXXXIV. *De Joanne Marego.*

JOANNES *Maregus* à villa natali, *Dunocaſtro* vicina, nomen accepit, à *Trittemio* autem *Joannes Maronis* corrupte dictus, *Carmeleticæ* religioni *Duni* alias *Dancaſtri* operam dedit. Ad ſplendorem tamen ejus nominis multa quidem contulit academia *Iſiaca*; utpote quæ illum non modo literas humaniores, verum etiam philoſophiam una cum theologia perdocuit. Inter cætera & illud *Marrei* famam non parum extuliſſe videtur, quod *Vicocliviano*s, ſacroſanctæ eccleſiæ & fidei myſteria abſurde tractantes, evangelica virtute compreſſerit. Extat autem liber tam

claræ

claræ teſtis victoriæ. Scripſit præterea ſuper *Sententias*, *Petri Longobardi* opus, quatuor libros, & in *Valerium Martialem Commentariolos*. Diem clauſit extremum *Duni* 18 die Martii anno à *Chriſto* nato 1407. ſepultus eſt ibidem inter ſui ordinis Symmyſtas.

CAP. CDLXXXV. *De Nicolao Falconio.*

NICOLAUS *Falconius*, *Chordiger*, & philoſophus & theologus in primis eruditus fuit; uſque adeo, ut eo nomine Promagiſter *Franciſcanorum* totius *Angliæ* deſignatus ſit. Ille vero, dignitate ſimul ac auctoritate hujuſmodi auctus, omneis animi cogitationes huc intendebat, ut ſuis exemplar ſe virtutis exhiberet, ac quieti catholicæ eccleſiæ jam diſſolutæ aliquo ſalutifero opem ferret pharmaco. Contendentibus igitur vi ſumma ambitioſis aliquot de primatu *Romano*, edidit luculentum, nec minus utilem, de *Unitate Eccleſiæ* libellum; ſchiſmatis tunc late graſſantis remedium plane præſentiſſimum.

CAP. CDLXXXVI. *De Joanne Coleduno.*

JOANNES *Coledunus*, vir probe admodum in literis exercitatus, incidit in illa tempora, quæ diutino ſchiſmate catholicam eccleſiam tam miſeris adfligebant modis, ut etiam bonis viris incertiſſimum eſſet, quem poſt *Chriſtum* in terris ducem ſequerentur. Ambitio enim & ſacra fames auri novos ſubinde pontifices *Romanos* excitavit, qui ſe veros *Chriſti* Vicarios aſſererent. Ita ut aliquando duo vel tres ſimul de primatu contenderent, inter quos ille pro præcipuo habitus eſt, cujus factioni major principum numerus ſubſcripſit. Ubi olim erat hæc ambitioſa pontificum turba, ſeſe in *Petri* Cathedram ingerentium, cum imperatores in præſules urbis ſævirent? Forſan apud *Antipodes*. Sed hoc genus hominum, qui tantum fulmine valent, à me nullo carbone notandi ſunt. Ad rem igitur.

Senſerat hanc ingentem ſchiſmatis calamitatem *Coledunus*, & putabat ſui officii eſſe (nam ab *Anglo* paulo ante archiepiſcopus *Armacanus* deſignatus fuerat) ut morbo adhuc curabili manum admoveret. Quare calamum continuo arripuit,

arripuit, ſcripſitque luculentum de *Cauſa* juxta ac *Remedio Schiſmatis* librum. In qua parte boni epiſcopi munus executus eſt. Quanquam majore id quidem fecit pietate, quam fructu. nam diutiuſcule poſt editum libellum diſcordia illa duravit. Ejus tamen diligentia multos excitavit *Anglos*, ut de eadem re docte, argute, graviter, copioſe ſcriberent. Vixit regnantibus in *Anglia Richardo* ſecundo, & *Henrico Bullenbroco*, *Joannis Gandavenſis*, ducis *Mediolanenſis*, filio.

CAP. CDLXXXVII. *De Gulielmo Sudavonduno.*

GULIELMUS *Sudavondunus*, inter feliciter collata in bonis artibus ſtudia, eo tandem totum facile convertebat animum, ut divinarum literarum majeſtati in primis aſſurgeret. Unde factum, ut in doctorum theologorum [claſſem,] cognitione jam clarus cœleſti, pro dignitate reciperetur. Tum ille eximie ſuo munere functus eſt ſimplicem plebem perdocendo, & via rectiſſima æternam felicitatem præmonſtrando. Addidit & ad cumulum pietatis inſigne aliquid: nempe ſacrarum *Concionum* libellum, teſtem eruditionis ſuæ locupletiſſimum, cujus luculento indicio literatæ poſteritati conſuleret.

CAP. CDLXXXVIII. *De Thoma Palmario.*

THOMAS *Palmarius*, *Dominicanus*, inter theologos ſua non caruit laude. Erat enim maxima in literis exercitatione; tum præterea ingenio feliciſſimo, & ad nodos diſputationum ſolvendos expeditiſſimo. *Romanæ* ſchiſma eccleſiæ tunicam *Chriſti* inconſutilem quidem illam dividebat. Quare *Palmarius*, nobile *Coleduni* ſecutus exemplum, libro elaborato, diviſionem reſarcire pius contendebat. Hinc famæ pars non poſtrema ejus, ſuffragio eruditorum hoc etiam agente, accrevit. Scripſit etiam libellum de *Veneratione Imaginum*.

CAP. CDLXXXIX. *De Nicolao Riſcoduno.*

NICOLAUS *Riſcodunus*, cum literarum tum quietis amator plane maximus, miſertus calamitatem, quæ eccleſiam ſua inſtitutione ſibi undique recte cohærentem in partes diſciderat, modis agebat omnibus, ut eam rurſus ſartiſſimam, tectiſſimamque efficeret. quo nomine, divini armatus verbi fulmine, librum edidit, illuſtre animi erga concordiam optime adfecti ſpecimen.

CAP. CDXC. *De Joanne Vrothamo.*

JOANNES *Vrothamus Carmeliticæ* ſectæ, ac bonis artibus ſe totum dedicavit. ſed in quo primum collegio religioni aſſueverit, mihi plane incertum. Quo tamen in loco literis inſudaverit, cognitum eſt. Namque tot annos *Iſiaci* in *Ariſtotele* collocavit, quot illi ad naturalium rerum cognitionem fuerunt neceſſarii. Reliquum temporis, quod ibidem exegit, ſacræ interpretibus theologiæ adhibuit. Poſtremo, cum è ſtudiorum labore feliciſſimo quidem illo honorificum ſibi nomenque locumque inter theologos peperiſſet, gubernator deſignatus fuit *Carmelitis*, *Icium* portum, vel, ut cum vulgo loquar, *Caletum* incolentibus.

Non hic mihi, quamvis properanti, omittenda ſunt erudita monimenta, quæ nobis ita inſcripta reliquit:

Super Sententias.	Viam Sapientiæ monſtrabo.
In Cantica Cant. lib. 1.	Quoniam rationi conſonum.
Sacrarum Concionum lib. 4.	Apparuit benignitas.

Diem obiit in portu *Icio* 11. Cal. Mart. anno D. 1407.

CAP. CDXCI. *De Richardo Vllerodunо.*

RICHARDUS *Ullerodunus* nondum tam aperte mihi eſt cognitus, quam optarem. Nihilominus operæ pretium erit hominem poſteritati, tanquam in tranſcurſu, commendare. In confeſſo enim eſt illum cum in philoſophia, tum etiam in theologia adprime eruditum fuiſſe; & in *Iſidis Vado* doctis invigilaſſe artibus. Nam ejus volumen de *Articulis Fidei*, ſive de *Symbolo Eccleſiæ*, quod edidit

edidit anno D. 1409. manifeſte probat, quam feliciter olim verſatus ſit in ſacroſancta quidem illa veterum theologorum lectione.

Sed, heus tu! verum illud equidem, quod & vulgo dici ſolet, omnium rerum viciſſitudo. *Ullerodumi* opus plane doctum in paucis bibliothecis tantum non neglectum, & pulvere obſitum, autore mortuo, longiuſcule delituit: quod tamen primo partus ſui tempore in magno fuit pretio. At hanc non tulit calamitatem *Joannes Stemobrigus*, *Carmelita*, vir cum aliis multis nominibus, tum hoc præcipue clarus, quod *Ulleroduni* ſymbolum non modo in lucem revocaverit, verum etiam commentariis ſuis anno D. 1463. illuſtraverit. Adeo non poteſt virtus & doctrina longum obſcuro carcere claudi. Scripſit etiam illuſtreis in *Pſalmos Davidis Commentarios*, quos *Henrico Chichelego*, *Cantiorum* archiepiſcopo, dedicavit. ſupereſt & *Defenſorium Dotationis Eccleſiaſticæ*,

CAP. CDXCII. *De Acheduno.*

ACHEDUNUS, *Dominicanus*, in re theologica jam longum verſatus, eo pervenit, ut inter ſacræ ſcripturæ interpretes non infimum teneret locum. Laborabat eccleſia *Romana* ſchiſmate, quo orbis perturbatus eſt. Huic peſti ingraveſcenti *Achedunus*, præſenti remedio occurrere volens, rationibus juſtis, exemplis perſuadentibus, denique argumentis ſolidiſſimum in libellum collectis ac editis, manum medicam adhibuit: quo tempore *Richardus Burdegalanus* imperium *Angliæ* tenuit.

CAP. CDXCIII. *De Joanne Govero.*

JOANNES *Goverus*, vir equeſtris ordinis, ex *Stittenhamo*, villa *Eboracenſis* provinciæ, ut ego accepi, originem ducens; ita in doctis ſtudiis florentes adoleſcentiæ ſuæ annos exegit, ut inter nobiles *Anglos*, literatos quidem illos, ſuæ ætatis facile anteſignanus fuerit. Coluit forum & patrias leges, lucri cauſa; præter cætera tamen humaniores literas: multumque in poëſi ſudavit. Hoc ejus teſtantur carmina, quæ multa *Latine* ſcripſit, ſtudioſius quam feli-

cius

cius *P. Ovidium* imitatus. Nec mirum illud videri debet, præſertim in ſemibarbaro ſæculo; cum vix hac noſtra tam florenti ætate inveniatur, qui redundantem illam *Naſonis* in carmine felicitatem belle exprimat. Quanquam *Eobanus Heſſus* in hac parte tam ſe induſtrium, quam qui maxime, noſtro tempore exhibuit: ſed primam ante ejus tempora palmam tulit *Jovianus Pontanus*, mel merum & Muſarum deliciæ. Conniveamus igitur ad hanc *Goveri* qualemcunque infelicitatem, & oſtendamus illum omnium fuiſſe primum patriæ linguæ expolitorem. Nam ante ejus ætatem *Anglica* lingua inculta, & fere tota rudis jacebat. Nec erat qui opus aliquod, vernaculo idiomate, eleganti lectore dignum ſcriberet. Itaque operæ pretium eſſe duxit, diligentem adhibere culturam, ut ſic extirpatis tandem rudibus herbis, pro carduo & paliuro, mollis viola & purpureus ſurgeret narciſſus. Patrio multa ſcripſit ſermone, non ſolum rhythmis, verum etiam ſoluta oratione; quæ vel hoc noſtro florentiſſimo tempore à doctis ſtudioſe leguntur. Inter majuſcula ejus opera primum eſt *Speculum Meditantis*, proximum *Vox Clamantis*, tertium *Confeſſio Amantis*.

Non videbuntur delicato forſan lectori hæc nomina libris per elegantiam impoſita, eſt tamen neſcio quid in nominibus myſterii, & quædam, ut ita dicam, conſpiratio, utpote unius ab altero pendentis. Sed hæc nemini niſi legenti liquido apparebunt.

Floruit *Goverus* regnante in *Anglia Richardo* ſecundo, cui libros ſuos dedicavit; & cui de *Laude Pacis* cantionem, pleniſſimam conſilii & virtutis, etiam cæcus obtulit. Vixit ad juſtam uſque ſenectutem, ut ex ejus verſibus, quos ſubſcribam, apparet:

> Dum potui, ſcripſi; ſed nunc quia curva ſenectus
> Turbavit ſenſus, ſcripta relinquo ſcholis.

De tempore ejus obitus non poſſum recte computare. Hoc interim conſtat, quod honorifice ſepultus ſit *Londini* apud canonicos *Marianos* in ipſa *Tameſis* ripa, ubi etiam & ejus uxor ſepulchro, ſed humiliori, conditur. Habet ibidem ſtatuam duplici inſignem nota, nempe aureo torque, & hederacea corona roſis interſerta. illud militis, hoc poetæ ornamentum. Quod autem ſepulchrum apud *Marianos* ſibi

L poſuerit,

poſuerit, hoc in cauſa fuiſſe arbitror. conflagravit bona pars ſuburbii, quod ponti *Londinenſi* adjacet, anno D. 1212. regnante rege *Joanne*. Ex quo caſu *Marianorum* coenobium igne correptum eſt, & fœde deturpatum; nec priſtino decori reſtauratum fuit ante primos annos *Richardi* ſecundi. Tunc *Goverus*, miſertus tantæ calamitatis, partim per amicos ſuos, quos multos & potenteis habuit, partim propriis impenſis baſilicam una cum ornamentis reparandam curavit. Ipſi hodie *Mariani* agnoſcunt *Goveri* erga ſe liberalitatem; quamvis non ita magnam, ac ego prædico. Hæc meo judicio cauſa fuit, quod ſuas *Marianis* reliquias commendaverit. Sed de *Govero* plura in *Chaucero* dicemus.

CAP. CDXCIV. *De Adamo Hemelenduno.*

ADAMUM *Hemelendunum* qui non cognoſcit, me legat, & qualis fuerit ſtatim intelliget. *Carmeliticis* ab ipſa adoleſcentia ritibus ſtudebat. Nec defuit in tanta religione adfectus quidam erga doctas artes plane ardens; cui ut omnino ſatisfaceret, & *Iſidis Vadum* & *Lutetiam Pariſiorum*, florentiſſimas academias, diutiuſcule coluit, gloriamque non levem utrinque reportavit; utpote in collegium theologorum adſcitus. Scripſit etiam, ne ulla ex parte tanto & tam claro nomini non reſpondere videretur, præter alios libros, quos oblivio delevit,

Sacrarum Concionum lib. 1.
Quæſtionum lib. 1.

Videbitur forſitan eruditulis noſter *Adamus* hujuſmodi librorum titulis parum illuſtris. Mihi tamen ſciolorum aliquot tanti non erit autoritas, ut gravis philoſophi, & theologi memoriam impreſſa ſpongia obliterem. Diem vitæ ſuæ clauſit extremum *Nordovici*, anno à *Chriſto* nato 1410, ejuſque ſepulchrum à *Carmelitis* ibidem oſtenditur.

CAP. CDXCV. *De Galfrido Aſpaldo.*

GALFRIDUS *Aſpaldus* inter *Iſiacæ* ſcholæ *Scriptores* merito connumerandus. erat enim felici quadam dexteritate in eruendis naturæ myſteriis, quam etiam vel confirmatiſſimam, *Ariſtotele* philoſophorum facile principe

cipe præceptore aſſidue uſus, reddidit. Extat ejus opuſculum concoctum, & curioſe defæcatum in *Ariſtotelis* de *Generatione* librum; quem ego aliquando apud *Iſiacos* in muſeo *Dunolmenſi* vidi, atque adeo avida verſavi manu.

CAP. CDXCVI. *De Shiroburno.*

SHIROBURNUS philoſophiæ & theologiæ cultor plane ſedulus, & in ſcholaſticis diſputationibus tam acer, expeditus, acutus erat, ut laudem facile à ſtudioſis omnibus emereretur. Extant hujus *Quodlibeta*, opus eo ſæculo memorabile, quale & *Harchelegus* circa hæc tempora edidit.

At . . . . *Shireburnus*, *Ceicaſtrenſis* epiſcopus, vir longe alius notæ; ut qui bonis artibus elimatam eloquentiam terſe adjunxerit, & in rebus, quas præclare geſſit, neſcio quid *Italicum* expreſſerit: unde & merito his noſtris temporibus juſtam nominis gloriam conſecutus eſt.

CAP. CDXCVII. *De Penbichillo.*

PENBICHILLUS, *Iſiacus*, & frequenter, & argute in ſcholis philoſophicis diſputabat. Poterat id quidem pro ſuo quodam jure facere; nam & fontes dialectici acuminis prius exhauſerat. Extat libellus ab eo ingenioſe compoſitus de *Diviſione Entis in Prædicamenta*.

CAP. CDXCVIII. *De Aldococcio.*

ALDOCOCCIUS, feliciter in rebus philoſophicis exercitatus, ſublimiora magno aggreſſus eſt animo, videlicet rerum divinarum contemplationem; qua parte nec fruſtra elaboravit, parta tandem eximia induſtria ſacroſancta utriuſque inſtrumenti cognitione. Fuerat longo ante tempore, atque adeo tunc erat in maximo *Longobardus* ſane pretio, ſed hoc præcipue munere, quod divinarum rerum *Sententias* in volumen concinne redegiſſet. Senſerat *Alcoxius* difficultatem cum majeſtate quadam operi conjunctam; quam ut poſteritati aliquanto leviorem faceret, ſcripſit in eaſdem quaſi *Commentariorum* genus: unde obſcuris lucem, controverſiæ certitudinem, ac eadem opera dubiis fidem etiam inferret.

Cap. CDXCIX. *De Rovelo.*

ROVELUS fraterculus, at interim neſcio cujus ſectæ, non diſſimilem ab *Alcoxio* in ſtudiis methodum ſecutus eſt, paremque cum famam, tum laudem, publico doctorum ſuffragio, adeptus eſt. quo tempore locis exquiſite delectis majeſtatem operis *Sententiarum* promovit, auxit, illuſtravit.

Cap. D. *De Rogero Herefordo.*

ROGERUS *Herefordus*, ut ego colligo, *Grantæ Girviorum* philoſophiæ & mathematicis rebus operam dedit aſſiduam, quam & ſucceſſus felix ſecutus eſt. Metallorum indagator erat plane maximus; unde, jam artifex factus, de *Rebus Metallicis* elegans contexuit opuſculum: quod & *Grantæ*, in bibliotheca *Petrina*, vidi. Erat autem ſub eiſdem aſſeribus *Alphidii* de *Creatione Metallorum* libellus.

Cap. DI. *De Sneteſhamo.*

SNETESHAMUS *Iſiacas* adoleſcens ſcholas petiit; ubi multa diſcendo, partim & docendo, ad eam tandem pervenit felicitatem, quæ ei laudem vel immortalem peperit. Functus eſt primo inter *Iſiacos*, literarum & prudentiæ titulo, munere; Cancellarius videlicet factus circiter annum D. 1412. In acumine diſputandi nemini conceſſit: & præterea, ut ea ferebant ſæcula, facundiæ videbatur torrens inexhauſtus. Scripturæ myſteria ſacræ in ſcholis publicis aſſidue multa cum eruditione interpretatus eſt. Hinc coaluit juſtum, cui *Lectura* titulus, volumen.

Cap. DII. *De Philippo Aubino.*

PHILIPPUS *Aubinus*, philoſophus & mathematicus inſignis, luculenta præclari ingenii exempla multa *Iſidis* in *Vado*, non ſine laude, exhibuit. Inter quæ & illud non erat minimum, quod, *Alphonſi* exemplum ſecutus honeſtiſſimum, *Canones Tabularum* perſcripſerit.

CAP.

CAP. DIII. *De Gulielmo Holmo.*

GULIELMUS *Holmus*, *Chordigeræ* ſectæ imitator, dum viveret, honeſtam aliquam è benefactis apud poſteros gloriam ſperabat: quam ego ſi nunc illi inviderem, profecto candidi hominis nomine indigniſſimus eſſem. Atqui rogaret hic à me aliquis, quid is vivus laude dignum fecerit? cui non gravate quod didici per manus, idque fideliter, tradam. (Primum virtuti, rerum omnium facile principi, ſtudebat. Acceſſit ad hanc prompta quædam felicis ingenii alacritas. unde & enata occaſio, ut per latos bonarum artium campos exſpatiaretur. Quod annis non paucis cum feciſſet, domum ſecum attulit ſalubria multa, quibus non modo ſuæ animæ morbis, verum etiam proximorum, mederetur.) Nec ſic contentus, quæ ejus erat pietas, una tulit divitem rerum medicarum copiam, ut corpora intemperie languentia percuraret. Et ne tantus fructus, tam ſolicite quæſitus, ac tandem utiliter inventus, brevi cum illo moreretur, ſcripſit, maxima uſus diligentia, egregium de *Simplicibus Medicamentis* volumen circiter annum à *Chriſto* nato 1415. Nunc ejus benefactorum ratio liquide reddita eſt. utinam per me, quam à poſteris ſperavit, famam conſequatur.

CAP. DIV. *De Gulielmo Blachenego.*

GULIELMUS *Blachenegus*, *Carmelita*, *Grantanæ* cultor ſcholæ eximius fuit; & ibidem, publico ſuffragio, in theologorum relatus numerum. Scripſit in *Cantica Canticorum*. In pretio fuit circa annum D. 1490. Obiit *Sniterlegæ Icenorum Aquilonarium*.

CAP. DV. *De Gallofrido Chaucero.*

GALLOFRIDUS *Chaucerus*, nobili loco natus, & ſummæ ſpei juvenis, *Iſiacas* ſcholas tam diligenter, quam qui maxime, celebravit: id quod ut faceret, academiæ vicinitas quodammodo invitavit. Nam quibuſdam argumentis adducor ut credam, *Iſiacam* vel *Berochenſem*

 provin-

provinciam illius natale ſolum fuiſſe. Hinc acutus dialecticus, hinc dulcis rhetor, hinc lepidus poeta, hinc gravis philoſophus, hinc ingenioſus mathematicus, (qua parte & à *Joanne Somæo*, & *Nicolao, Carmelita Linneſi*, viris in matheſi eruditis, quos in libro de *Sphæra* nominat, inſtructus fuit) hinc denique ſanctus theologus evaſit. Maxima equidem ſum locutus; at quiſquis ejus libros curioſa manu evolverit, me bonæ fidei præconem facile judicabit. Ingenue tamen fatebor ſic eum *Iſiaci* ſtuduiſſe, ut & alibi etiam longo ſtudiorum uſu multa ad ſcientiæ cumulum adjecerit. Conſtat utique illum circa poſtremos *Richardi* ſecundi, cui non incognitus erat, annos in *Gallia* floruiſſe, magnamque ex aſſidua in literis exercitatione gloriam ſibi comparaſſe: tum præterea eadem opera omnes veneres, lepores, delicias, ſales, ac poſtremo gratias linguæ *Gallicæ* tam alte coimbibiſſe, quam cuiquam vix credibile. Laus iſta *Gallofridum* in *Angliam* reverſum ſequebatur, tanquam comes ejus virtutis individua. Ejuſmodi igitur lætus ſucceſſibus forum *Londinenſe* & collegia leguleiorum, qui ibidem patria jura interpretantur, frequentavit, ut & ante *Galliam* cognitam forſitan fecerat,

Illis temporibus inter forenſes clariſſimus erat *Joannes Goverus*, cujus vitam præſcripſimus, homo venerandæ ætatis, & qui mirum in modum *Anglicæ* linguæ politiei ſtudebat. Hic, perſpecta indole & examinata *Gallofridi* probitate, illum in familiarem ſibi accivit, illum nimis amplexus eſt, illum etiam in honeſtis deliciis habuit, illum denique tanquam *numen aliquod* modo non veneratus eſt. Ut ego taceam, ipſemet *Goverus* in libro, qui titulo *Amantis* inſcribitur, abunde ſatis declarat, quanti ſuum *Chaucerum* fecerit; quem acuratiſſime prius laudatum, eximium vocat poetam, & ſui operis quaſi *Ariſtarchum* facit. Ecce tibi, lector, pulcherrimum virtutis certamen. nam ut *Goverus*, homo parum ſibi tribuens, lucubrationes, quas conſummaverat *Gallofridi* judicio modeſte ſubmiſit; ſic rurſus *Chaucerus* Amores Troili *Goveri* & *Strodæi* calculis ſubjecit. Sed quis hic *Strodæus* fuerit, apud autorem nullum hactenus legi. At memini interim legiſſe me illuſtria de *Strodæo*, *Maridunenſis* ſocietatis ad *Iſidis Vadum* alumno, in poeſi eruditiſſimo, qui & in catalogo *Maridunenſium* poſtremis

Eaduardi

Eaduardi tertii annis adſcribitur. Tantum apparet ex *Gallofridi* verſiculis philoſophiæ ſtudioſum fuiſſe. Adde huc, quod quemadmodum *Chaucerus* admirator ſimul & ſectator *Goveri*, ita . . . . *Schoganus*, cujus ſepulchrum *Viſimonaſterii* extat, vir ad omnes facetias & ſales compoſitus, *Chauceri* admirator ac imitator fuit. At rurſus, quanto diſcipulus *Chaucerus* major *Govero* præceptore ſuo, tanto minor erat *Schoganus Chaucero*.

Nunc vero orationis ſeries poſtulat, ut aperte doceamus quem ſcopum *Gallofridum* ſtudiis præfixerit. Profecto ejus ſcopus unicus fuit, ut linguam *Anglicam* numeris omnibus quam ornatiſſimam redderet. viderat enim *Goverum* in eodem negotio belle proceſſiſſe. Quare nullum non movendum ſibi lapidem putabat, quo ad ſupremam felicitatis metam perveniret. Et quoniam poeſim præter cætera ſemper dilexit, amavit, coluit; viſum eſt ei vel commodiſſimum per illam ad ipſa eloquentiæ culmina viam patefacere. Tale etenim eſt poeſis, ut tropos, elegantias, ornamenta, copiam, & quicquid venerum & leporum eſt, non modo admittat, verum, quod multo majus, ſuo quodam jure poſcat. Adde huc, quod *Italos* & *Gallos*, qui plurima ſuis linguis terſe, nitide, ac eleganter ſcripſerunt, in partem operis evocaverit. Tantum eſt inclytos habere duces, quos ſequaris. *Petrarcha* circa hæc tempora in *Italia* claruit, cujus opera lingua ibidem vernacula eo elegantiæ perducta eſt, ut cum ipſa *Latina* de eloquentiæ palma contenderit. Quidam etiam *Alanus* linguam *Gallicam* infinitis modis expoliebat. Uterque iſtorum (multos alios clariſſimæ notæ homines, qui eadem fecerunt, omitto) calcar *Chaucero*, alioqui ſua ſponte ſatis currenti, addidit. Bonis igitur avibus incepto operi incubuit, nunc libellos *Gallica* lingua compte, ornate, diſerte ſcriptos in patrium ſermonem transferens; nunc *Latinos* verſus *Anglicis*, ſed docte, ſed apte, ſed canore exprimens; nunc multa è ſuo capite nata, & *Latinorum* felicitatem æquantia, victuris chartis commendans; nunc lectori ut prodeſſet nervis omnibus contendens, & viciſſim ut eundem delectaret ſedulo curans: nec antea finem fecit, quam linguam noſtram ad eam puritatem, ad eam eloquentiam, ad eam denique brevitatem ac gratiam perduxerat, ut inter expolitas gentium linguas poſſet recte quidem

connu-

connumerari. itaque in libris meorum *Epigrammatûn* his verſibus ejus gloriæ aſſurgo:

Prædicat *Aligerum* merito *Florentia Dantem*,
Italia & numeros tota, *Petrarche*, tuos:
Anglia Chaucerum veneratur noſtra poetam,
Cui veneres debet patria lingua ſuas.

Et rurſus:

Dum juga montis aper, frondes dum læta volucris,
Squamiger & liquidas piſcis amabit aquas:
Mæonides, *Græcæ* linguæ clariſſimus autor,
Aonio primus carmine ſemper erit.
Sic quoque *Virgilius Romanæ* gloria muſæ
Maxima, vel *Phœbo* judice, ſemper erit.
Nec minus & noſter *Galfridus* ſumma *Britannæ*
Chaucerus citharæ gratia ſemper erit.
Illos quis neſcit felicia ſæcla tuliſſe,
Hunc talem & tantum protulit hora rudis.
Tempora vidiſſet quod ſi florentia muſis,
Æquaſſet celebres, vel ſuperaſſet avos.

Neque hic pigebit in medium adducere Hendecaſyllabos, ex eodem fonte petitos, quos aliquot abhinc annis, orante *Thoma Bertholeto*, typographo cum diligenti tum erudito, ſcripſi:

Cum novum brevis *Atticus* leporem
Inveniſſet, & undecunque *Græcam*
Linguam perpoliiſſet, inſolenter
Barbaros reliquos vocare cœpit.
Cujus veſtigia impiger *Quirinus*
Ter certo pede perſequens, *Latinum*
Sermonem bene reddidit venuſtum;
Et cum *Græco* alios rudes vocavit.
At quanto mihi rectius videtur
Feciſſe officium ſuum diſertus
Chaucerus, brevitate primus apta
Linguam qui patriam redegit illam
In formam, ut venere & lepore multo,
Ut multo ſale, gratiaque multa

Luceret,

Luceret, velut *Heſperus* minora
Inter ſidera; nec tamen ſuperbe
Linguæ barbariem exprobravit ulli.
Quare vos juvenes manu *Britanni*
Læta ſpargite nunc roſas ſüave-
Spirantes, violaſque molliores,
Et veſtro date, candidi, poetæ
Formoſam ex hedera [citi] coronam.

Sed jam ſatis noſtrarum nugarum adpoſuimus. Alius ille ſortis homo erat, quam ut meæ præconio muſæ meritas laudes accipere queat. O quanto citius ſub æquo judice à ſuis operibus juſtam conſequetur laudem. Ideoque optarem quidem noſtram linguam poetis *Latinis* familiarem eſſe: tunc facile inquam, facile in meam ſententiam irent. At quoniam quod opto vix fieri poteſt, tantum exoratos volo, ut mihi *Latinarum* literarum amatori aliquid in hac parte fidei habeant. quo auſpicio non gravabor ejus lucubrationum inſcriptiones *Latinitate* donare; ut ſic ſaltem leonem, quemadmodum in proverbio eſt, ex ipſis æſtiment unguibus.

Quanquam priuſquam id, quod modo ſum pollicitus, præſtitero, non alienum meo erit inſtituto palam facere *Gulielmum Caxodunum*, hominem nec indiligentem, nec indoctum, & quem conſtat primum *Londini* artem exercuiſſe typographicam, *Chauceri* opera, quotquot vel pretio vel precibus comparare potuit, in unum volumen collegiſſe. Vicit tamen *Caxodunicam* editionem *Bertholetus* noſter opera *Gulielmi Thynni*; qui, multo labore, ſedulitate, ac cura uſus in perquirendis vetuſtis exemplaribus, multa primæ adjecit editioni. Sed nec in hac parte caruit *Brianus Tucca*, mihi familiaritate conjunctiſſimus, & *Anglicæ* linguæ eloquentia mirificus, ſua gloria, edita in poſtremam impreſſionem præfatione elimata, luculenta, eleganti. Sequar igitur codicem paucis ab hinc annis impreſſum, & promiſſum adponam ſyllabon.

Fabulæ *Cantianæ* XXIV.

quarum duæ ſoluta oratione ſcriptæ; ſed *Petri Aratoris* fabula, quæ communi doctorum conſenſu *Chaucero*, tanquam vero parenti, attribuitur, in utraque editione, quia malos ſacerdotum mores vehementer increpavit, ſuppreſſa eſt.

De

De Arte amandi, alias *Romaunce of the Roſe.*
Amores *Troili* & *Chryſidis* lib. 5.
Teſtamentum *Chryſidis*, & ejuſdem Lamentatio.
Amores Heroidum.
De Conſolatione Philoſophiæ, ſoluta oratione.
Somnium *Chauceri.*
Chorus Avium.
Flos Humanitatis,

qui libellulus à multis, tanquam nothus, rejicitur.

De Pietate mortua, & ejus Sepultura.
Chorus Heroidum.
De Aſtrolabio ad *Ludovicum* filium ſuum, proſa.
Querela Equitis cogn. *Nigri.*
Encomium Mulierum.
De Fama lib. 3.
Teſtamentum Amoris, lib. 3.
Threni *Magdalenæ.*
De Remedio Amoris.
Querelæ *Martis* & *Veneris.*
Epiſtola *Cupidinis.*
Cantiones.

Hactenus de nomenclatura ejus librorum, qui hodie paſſim leguntur. Præter illos tamen, quos ego recenſui, ipſemet in prologo, *Amoribus Heroidum* præfixo, fatetur ſe ſcripſiſſe libellum de *Morte Blanchæ* ducis: tum etam *Origenis de Magdalena* opuſculum tranſtuliſſe: quod ego, (ſi modo *Origenes* tale quidquam ſcripſit) idem eſſe arbitror cum *Lamentatione Magdalenæ*, de qua ſuperius in ſyllabo mentionem feci.

Forſitan hic aliquis finem dicendi à me expectaret, ſed ego pauca adhuc habeo, quæ *Chaucerum* poſteritati magnifice commendabunt. Nam, quemadmodum *Richardo Burdegalenſi*, *Anglorum* regi, cognitus, & virtutum nomine charus fuit; ita etiam *Henrico* quarto, & ejus filio, qui de *Gallis* triumphavit, eiſdem titulis commendatiſſimus erat. Quid quod & tota nobilitas *Anglica* illum, tanquam abſolutum torrentis eloquentiæ exemplum, ſuſpexit. Acceſſit inſuper ad ejus gloriam, quod ſororem habuerit, quæ *Gulielmo Polo*, (niſi me nomen fallit) *Sudovolgiæ* duci, nupſit, ac magno in ſplendore *Aquelmi* vitam egit: ubi poſtea, fatis ſic volentibus, diem quoque obiit, &, ut ego aliquando accepi, ſepulta eſt.

Inter

Inter hæc *Chaucerus* ad canos devenit, ſenſitque ipſam ſenectutem morbum eſſe; qua ingraveſcente, dum is *Londini* cauſas ſuas curaret, mortuus eſt, & *Viſtmonaſterii* in auſtrali inſula baſilicæ, D. *Petro* ſacræ, ſepultus. *Ludovicum* autem reliquit fortunarum ſuarum, quas utcunque amplas habebat, hæredem, & præcipue villæ ſuæ *Vodeſtochæ*, regiæ admodum vicinæ. Aliquanto poſt tempore *Gulielmus Caxodunus Chauceri* monimentum hoc diſticho inſcribi fecit:

Galfridus. Chaucer vates, & fama poeſis
  Maternæ, hac ſacra ſum tumulatus humo.

Hi duo verſus deſumpti fuerunt ex quadam nænia, quam *Stephanus Surigonus*, *Mediolanenſis*, poeta ſuo tempore clarus, rogante *Gulielmo Caxtono*, ſcripſit. Quare juvat totam ipſam næniam, quoniam terſa, canora, & rotunda eſt, in præſentia recitare. Sic enim *Chaucerus*, qui re vera maximus fuit, nobili teſtimonio externi ſcriptoris major videbitur:

Peirides muſæ, ſi poſſunt numina fletus
  Fundere, divinas atque rigare genas,
Galfridi Chaucer vatis crudelia fata
  Plangite; ſit lacrymis abſtinuiſſe nefas.
Vos coluit vivens, at vos celebrate ſepultum:
  Reddatur merito gratia digna viro.
Grande decus nobis eſt docti muſa *Maronis*,
  Qua didicit melius lingua *Latina* loqui:
Grande novumque decus Chaucer famamque paravit,
  Heu quantum fuerat priſcra *Britanna* rudis!
Reddidit inſignem maternis verſibus, ut jam
  Aurea ſplendeſcat, ferrea facta prius.
Hunc latuiſſe virum nil, ſi tot opuſcula vertes,
  Dixeris, egregiis quæ decorata modis
Socratis ingenium, vel fontes philoſophiæ,
  Quicquid & arcani dogmata ſacra ferunt:
Et quaſcunque velis tenuit doctiſſimus artes
  Hic vates parvo conditus in tumulo.
Ah! laudis quantum præclara *Britannia* perdis,
  Dum rapuit tantum mors odioſa virum,

Crudeles

Crudeles Parcæ, crudelia fila ſorores,
 Non tamen extincto corpore fama perit.
Vivet in æternum, vivent dum ſcripta poetæ,
 Vivant æterno tot monimenta die,
Si qua bonos tangit pietas, ſi carmine dignus,
 Carmina qui cecinit tot cumulata modis.
Hæc ſibi marmoreo ſcribantur verba ſepulchro,
 Hæc meneat laudis ſarcina ſumma ſuæ:
Galfridus Chaucer *vates, & fama poeſis*
 Maternæ, hac ſacra ſum tumulatus humo.
Poſt obitum Caxton voluit te vivere cura
 Guilhelmi, Chaucer clare poeta, tui:
Nam tua non ſolum compreſſit opuſcula formis,
 Has quoque ſed laudes juſſit hic eſſe tuas.

Habes nunc, humaniſſime lector, elegos in nivea tabella depictos, quos *Surigonus Viſimonaſterii* columnæ, *Chauceri* ſepulchro vicinæ, adfixit. Tu ſæpe eoſdem in noſtri vatis gratiam legas. Sic tibi, quiſquis eris, faveat ſuadela, lepoſque.

CAP. DVI. *De R. Marchaulo.*

R. MARCHAULUS *Grantæ Girviorum* inter *Petrinos* egregium non modo induſtriæ, verum etiam ingenii ſpecimen ſe exhibuit. Tentabat omne ſtudiorum genus; at philoſophiam & matheſin in primis coluit. Extat ejus de *Cata* & *Apodiatis* liber non ſine judicio editus. Erat porro veterum librorum indagator vel curioſiſſimus. unde & opima præda parta, quam, ne temere collata inter privatos ingloria deliteret, publicam fecit, erogato bibliothecæ *Petrinæ* theſauro undique ſpectabili.

CAP. DVII. *De Gainoburgo.*

GAINOBURGUS leviter mihi cognitus; ita tamen, ut intellexerim eum in gymnaſiis non infeliciter verſatum eſſe, & famam à literis, ingenio, & ſophiſtico acumine comparaſſe. id quod indicat *Quæſtionum* liber ſubtilium ab eo concinnatus, & in lucem emiſſus. Crediderim hunc in *Lindia* ortum ſuperiori, ubi *Gainiburgus* nobile

oppidum,

oppidum, & *Suenonis Dani* morte famoſum, in ripis *Terentinis* enitet.

CAP. DVIII. *De Roberto Mareſcallo.*

ROBERTUS *Mareſcallus* pro ſuis virtutibus certe digniſſimus eſt, qui locum in noſtro catalogo honorificum obtineat. Itaque memoriam hominis altius repetamus. *Carmeliticæ* religioni *Luddoloci* adoleſcens incubuit. Annis vero paulo maturioribus, totum ad literas animum convertens, *Oxonium* ſe contulit; ibique, *Ariſtotele* minime malo præceptore aliquamdiu uſus, ad ſacroſancta theologiæ ſtudia, tanquam ad perennem divinæ ſcientiæ fontem, properabat. Rectiſſime quidem illud, & quemadmodum religioſum decuit virum. Sed qui fructus honeſtum ſecutus eſt laborem? Certe non potuit non bonus ſequi. Pervenit etenim eo quo voluit: id eſt ad genuinam, ſinceram ac rectam evangelicæ doctrinæ cognitionem. Deinde omnes vitæ ſuæ actus ita temperavit, ut acceptis *Chriſti* præceptis belle reſpondere viderentur. O quam vellem noſtri temporis theologos *Mareſcalli* nunquam ſatis laudatam imitari induſtriam! Nam niſi adulatio, avaritia, ambitio, & pellices illæ impudicitiæ ſirenes, procul abſint ab animis theologorum, nullis concionibus, quantumvis facundis, elaboratis, doctis plebi puram ſequendam vitam perſuadebant. Sed hæc *Lerna* in tantam capitum excrevit multitudinem, ut niſi Deus optimus maximus inſulanum quendam *Herculem* à cœlo demiſiſſet, jam ſupra humanas vires ingens bellua capita alte extuliſſet. *Mareſcallus*, qui olim hujuſmodi beſtiam ſtricto acerrime inſecutus eſt gladio, ſi nunc viveret, ſine *Hercule*, inglorius omnino machæram deponeret. Non tamen defuit illi ſuus *Hercules*, ſed virtutis longe inferioris.

At miſſam faciamus *Lernam*, & ſignificemus *Mareſcallum* fuiſſe *Henrico* quarto, *Anglorum* regi, cum propter ejus eruditionem non vulgarem, tum etiam vitam inſigniter caſtam, commendatiſſimum. Utque ego in hac parte taceam, ſatis loquitur benevolentia principis; qui illum ſuæ auriculari confeſſioni adeſſe voluit; qui illum in magnis negotiis ad exteros reges oratorem miſit; qui denique illum *Herefordensi Mageſetum* epiſcopum deſignavit.

Nunc

Nunc reſtat, ut teſtatum faciam *Maſcallum* ſcripſiſſe librum unum in *Joannem Oldocaſtellium*, hominem hæreticum & ſeditioſum; alterum vero ſacrarum *Concionum*. Fato functus eſt *Luddoloci* 21 die decembris anno D. 1417. & magna ibidem celebritate inter *Carmelitas* tumulatus.

Hic, quoniam in *Joannis Aldocaſtellii* nomen incidimus, non ab re noſtra erit *Rogeri*, monachi ſani *Ivonis*, meminiſſe, nam & is contra eundem *Joannem*, tanquam hominem hæreticum, libere ſcripſit.

CAP. DIX. *De Gulielmo Badecomo.*

GULIELMUS *Badecomus* juvenis philoſophiæ ſtrenuam quidem adhibebat operam. At in matheſi ſtudiorum primas poſuit partes: cui quantum accurata contulerit ille diligentia, malo curioſus lector ex libris ab eo feliciter concinnatis, quam ex mea ediſcat oratione. Scripſit enim libellum titulo *Concluſionis Operationis Aſtrolabii*. Edidit præterea opuſcula de *Sphæra Solida*, & *Concluſiones Sophiæ*.

CAP. DX. *De Petro Ruſſellio.*

PETRUS *Ruſſellius*, *Chordiger*, *Iſidis Vadum*, urbem longe celeberrimam, parentem & altricem ſtudiorum habuit. Ille vero, ne tam claræ parentis pietati, juxta ac expectationi de ſe magnifice conceptæ aliquando non reſponderet, cogitabat ſuas eſſe in primis partes bonas horas omneis in literis collocare melioribus: id quod ingenuus præſtitit, eximiam à facto laudem tandem conſecutus. Fit enim virtutis nomine *Chordigerorum* in *Britannia* Primas; à qua dignitate non tam laudem ſibi peperit, quam eidem dedit. Poſtremo, admonitus titulo prænominis ſui, D. *Petrum* & ipſe *Petrus* celebrare cupiebat. Jamque animo volutanti, qua id potiſſimum efficeret ratione, ſuccurrit ſtatim *Petri Epiſtola* canonica: quam ille, tanquam mnemoſynon ſui patroni, *Commentariis* illuſtravit non indoctis. Floruit circa tempora imperii *Henrici Bullenbrocani*, regis *Angliæ*.

CAP.

CAP. DXI. *De Gualterio Elvedeno.*

GUALTERIUS *Elvedenus Grantæ Girviorum* inter *Gundovillanos* ſapientiæ divinæ rudimenta addiſcebat; quibus, tanquam ad coronidem, rerum aſtronomicarum eximiam cognitionem adjecit. Extat ejus *Calendarium*, cum tribus cyclis decemnonalibus, & argute, & ſignificanter compactum.

CAP. DXII. *De Joanne Vatæo.*

JOANNES *Vatæus* circiter hæc tempora, homo ejuſdem ordinis ac inſtituti, cujus & *Elvedenus*, in pretio fuit. id quod ut perpetuum ſibi faceret, & nomen ſuum non modo memorabile, ſed & gratum quoque poſteritati redderet, *Tabulam in Æquationes Domorum*, præfixo *Canone*, concinnavit: rara mehercule uſus cum induſtria, tum proportione; uſque adeo, ut omne in ea deſcriptione punctum tulerit.

CAP. DXIII. *De Brichemone.*

BRICHEMON acute in ſcholis diſputabat. hanc ſibi ex dialectica *Ariſtotelica* quidem illa laudem non morituram peperit. Utque intellexerat auditores acumine ſuo tum captos, tum detentos, quæ *Ariſtoteles* dialectice ſcripſit, ille *Commentariis*, eo ſæculo commendatis, ſedulus illuſtravit.

CAP. DXIV. *De Stephano Patrendono.*

STEPHANUS *Patrendunus*, *Carmeliticæ* ſectæ profeſſor, multa cum gloria lauream theologici nominis apud *Iſiacos* accepit. Deinde *Londinum*, civitatem multo celeberrimam, petiit; facturus in ſacris coram plebe concionibus utile aliquod cum literarum, tum ingenii ſui ſpecimen. Certe facile credi non poteſt, quanta hominum turba ad præſentiam novi prædicatoris convolaverit. Unde uſque adeo in immenſum ejus excrevit fama, ut paulo poſt

vel

vel à principibus viris ad regiam *Henrici* quinti vocatus ſit; ne ipſa nobilitas tam claram evangelij interpretationem deſideraret. Princeps autem, audita ejus eloquentia, ſtatim hominem deamare incepit: ac, cognita à fide digniſſimis ejus vitæ integritate, conſultore ſimul & monitore illo in auriculari confeſſione uſus eſt. Porro, ne virtus ſuo careret munere, *Stephanum Meneviæ Demetarum* epiſcopum deſignavit.

Acceſſit & alius honos. nam in *Ceicaſtrenſis* eccleſiæ pontificem electus fuit; qua tamen dignitate, cauſa licet mihi incerta ſit, non gavisus eſt. Profecto adducor ut conjiciam importunam in cauſa fuiſſe mortem, vel animum minime ambitioſum.

Summe coluit *Thomam Vallidenum*, ſui ordinis ac loci hominem, non magna tum quidem ætate, ſed eruditione plane maxima provectum. Quare percupiens rem gratiſſimam tam ſingulari amico facere, ita eum principi ſuo commendavit, ut & prædicandi & auricularis confeſſionis munia doctus doctiſſimo, tanquam per vices, tradiderit.

Sed lector forſitan elenchum ejus librorum opportune hic expectat. cognoſcat igitur *Stephanum* hos libros poſteris reliquiſſe; videlicet

Determinationum lib.
In Epiſtolam *Pauli* ad *Titum* lib. 1.
Super Sententias lib. 4.
Commentarios In *Theodolum*.
In Fabulas *Æſopi*.
Quæſtionum lib. 1.
Sacrarum Concionum lib. 2.
Epiſtolarum lib. 1.
Contra *Vicoclivum*.
Hanc epiſtolam ſcripſit.

Obiit diem extremum *Londini* vigeſimo ſecundo die ſeptemb. anno D. 1412. ſepultus eſt ibidem, non ſine celebritate, inter *Carmelitas* ſuos.

CAP. DXV. *De Roberto Caſtrenſi.*

ROBERTUS *Caſtrenſis*, rerum mathematicarum candidus amator, atque idem illuſtrator, nomen decuſque à ſtudiis ſuo ſibi peperit ſeculo, quæ nec adhuc quidem elanguerunt. Extat enim ejus de *Aſtrolabio* libellus, judicio ſcriptus plane acerrimo. Conjectura tantum mea eſt, hunc

autorem

autorem circiter *Richardi Burdegalenſis* imperium in pretio ſtetiſſe.

CAP. DXVI. *De Joanne Somario.*

JOANNES *Somarius*, *Franciſcanus* ex eo collegio, quod apud *Gualteri Pontem*, emporium *Somurotrigum* frequens, propter *Iveli* fluminis ripas ſitum eſt, *Iſiacis* in ſcholis gloriam ab eruditione partam etiam nunc conſervat. Studuit philoſophiæ, & matheſeos recondita myſteria omnia, felicitate quadam inſolita, ſignificanter aperuit. Extant ejus opuſcula *Grantæ Girviorum* in bibliotheca *Petrina*. Vidi privatim ejus libellum de *Quantitate Anni*.

CAP. DXVII. *De Joanne Ventofluctu.*

JOANNES *Ventofluctus*, *Carmelita* & *Grantanæ* alumnus academiæ, theologiæ prudens ſtudebat; cujus & celebri titulo ab eruditorum choro donatus eſt. Ejus liber *Determinationum Theologicarum* famæ incrementa dedit. Floruit tandem in collegio *Carmelitano*, quod in principe *Lindiorum* urbe ſitum eſt.

CAP. DXVIII. *De Thoma Piperello.*

THOMAS *Piperellus*, *Carmelitici* inſtituti ſectator, *Iſiacas* ſcholas celebravit; unde & theologi ſacrum nomen adeptus eſt. Virtutem hominis & dignitas ſecuta eſt: videlicet epiſcopatus *Lantavanus*, deinde & *Bravonienſis*. *Balæus* meminit *Quæſtionum Theologicarum*, à *Piperello* editarum. Obiit cal. Mart. anno D. 1418.

CAP. DXIX. *De Roberto Ventamio.*

ROBERTUS *Ventamius*, monachus *Cerneli* cœnobii apud *Durotriges* tum antiqui, tum celebris, *Latinos* non infeliciter verſabat autores. & eadem opera vocabulorum origines, ac ſignificationes eorum, judicio doctiſſimorum grammaticorum, maxime proprias exquiſite diſcuſſit, & diſcuſſas in numerum eleganter redegit: ita ut,

volumine jam confecto & perpolito, opus maturum orbi legendum emiſerit. Quod, dedicatum ſuo patrono & abbati *Richardo Sinvellio*, pervenit, quo caſu neſcio, ad *Hunfridi*, ducis *Claudiani*, manus, ac poſtremo ad auguſtam *Iſidis Vadi* bibliothecam.

CAP. DXX. *De Roberto Roſſo.*

ROBERTUS *Roſſus* è famoſo illo *Carmelitarum* ſodalitio, quod eſt *Nordovici*, prodiit: ac inter bonarum artium profeſſores, qui illo ſæculo in *Iſidis Vado* floruerunt, non minimus fuit. Nulla etenim philoſophiæ penetralia erant, ad quæ ille partim labore, partim ingenii felicitate aditum non fecerat. Rurſus nulli in theologia receſſus tam abditi, quin, accepta boni ſpiritûs face, curioſe indagaverit. Denique, ut ego de ejus virtute nihil amplius addam, extant *Commentarii*, quos in librum *Ariſtotelis* de *Animalibus*, & in *Geneſin*, in *Exodum*, in *Leviticum*, ac in *Eccleſiaſticum* & *Pauli* ad *Titum* epiſtolam ſcripſit, luculentiſſimi ſolidæ eruditionis teſtes. Hæc ille quidem & alia multa *Iſiaci* meditatus eſt, ac tandem deprompſit.

Interea *Nordovicum* alumnum ſuum tam longo tempore abſentem eſſe indoluit, nec dolori modum impoſuit ullum, quam revocatum & præſentem lætis oculis vidiſſet. Ille vero, parenti redditus, inter libros & ſtudia conſenuit; ac demum moriens 16. die decembris anno à *Chriſto* nato 1420. inter ſui ordinis primates tumulatus eſt.

CAP. DXXI. *De Gulielmo Fontano.*

GULIELMUS *Fontanus*, communi appellatione Wellys dictus, inter *Auguſtinianos* homines ſui ordinis olim clarus erat. Hanc illi claritatem imprimis peperit virtus literaria; quam uſque adeo coluit, ut cæteris magnum equidem inexhauſtæ diligentiæ exemplum oſtenderit. Quod ſi & facundia etiam diligentiæ ex æquo reſpondiſſet, vel noſtræ ætatis ſcriptoribus, ad ipſa eloquentiæ faſtigia totis nervis contendentibus, jam plane in honore eſſet. At hoc per ſæculum ſuum, quantum ad puritatem linguarum, rudiuſculum, præſtare non potuit. Calamo tamen ea præſtitit, quæ

ego

ego ingrato ſilentio præterire nolo. Exaravit enim (cur non utar vocabulis eo tempore vulgo receptis?) *Diſtinctiones* in *Pſalterium*, ut nihil loquar de acutis *Diſputationibus*, & argutis *Concionibus*, quas ille chartis, ingeniorum ſervatricibus, commendavit. Vixit non incelebris *Lini*, ubi etiam quarto cal. aprilis anno D. 1421. mortuus eſt, & ſepulchro conditus.

CAP. DXXII. *De Joanne Beſoduno.*

JOANNES *Beſodunus*, *Carmelita* conventus *Linenſis*, vir erat rerum naturalium peritiſſimus, & idem divinarum literarum non malus æſtimator. Meam ſatis in hac parte ſententiam non modo *Granta*, felicium ingeniorum altrix, verum etiam ipſa *Pariſiorum Lutetia* confirmare videtur. Utrinque etenim in theologorum collegium receptus fuit. Scripſit & libros, quos illa ætas doctos judicavit; videlicet

Super Univerſalia.
Compendium Theologiæ.
Determinationum lib 1.
Sacrarum Concionum lib. 1.

Obiit *Lini*, celeberrimo *Nordovolgiæ* emporio, anno Domini 1428.

CAP. DXXIII. *De Roberto Colemanno.*

ROBERTUS *Colemannus Iſiacorum* aliquando delicium dulce fuit: inter quos eloquentia, eruditione, ingenio, denique judicio vel rariſſimo eluxit. Tantarum felicitatem dotum academici, quot *Iſidis* adcolebant ripas, non modo diligebant, ſed & adamabant quoque, ac affectu quodam gratiſſimo ſuſpiciebant. Hinc factum, ut Cancellarii vices ei contribuerent. Auctus dignitate nova novum literis ſplendorem attulit. Illud non eſt ſilentio prætereundum, catalogum illuſtrium *Franciſcanorum* accurate *Colemannum* laudare, ac peritiſſimum carminis pronunciare.

CAP. DXXIV. *De Alano Linenſi.*

ALANUS, *Linenſis* collegii alumnus, *Grantæ Girviorum* operam cum philoſophiæ, tum theologiæ ſtrenuam impendebat. Inſignia doctoris adeptus tandem *Linum* repetiit, ubi & diem clauſit ſupremum. Scripſit *Elucidationes Ariſtotelis*, de *Quadruplici Senſu Scripturæ*, *Conciones*, *Indices* etiam in omnes fere veteres theologos.

CAP. DXXV. *De Joanne Bato.*

JOANNES *Batus Carmelitis*, *Eboracum* incolentibus, aliquando præfuit. ut autem præeſſet, hæc in cauſa fuerunt. Natus inter *Tranſabrinos*, & *Eboraci* religioſe educatus, totum ad eruditas artes animum adjecit: nec defuerunt, qui ſua ſponte currentem incitarent. quorum etiam tandem opera curatum eſt, ut vel inter *Iſiacos* bonis autoribus legendis libere operam daret. Non ille certe ſuorum opinioni de ſe conceptæ male reſpondebat. nam, exacto in ſtudiis juſto temporis ſpatio, evaſit non modo in clarum philoſophum, verum etiam theologum: quo utroque nomine titulos erudito viro plane dignos, non ſine totius academiæ ſuffragio, accepit. Tum præterea, ne immerito hujuſmodi accepiſſe inſignia videretur, voluit doctrinam ſuam vel editis libellis teſtatiſſimam facere. Lubet itaque inſcriptiones ejus operum in medium adferre. Commentatus eſt

De Conſtructione Partium, lib. 1.
Super Univerſalia, lib. 1.
Super Prædicamenta, lib. 3.
In Sex Principia, lib. 1.
De Anima, lib. 1.
Præfationem in Bibliam.
De Aſſumptione Virginis.
Sacrarum Concionum lib. 1.

Viderant hæc primates *Carmelitici* ordinis. viderant & eadem collegæ ſui, cum quibus *Eboraci* adoleſcens convixerat. Quare utriſque viſus eſt *Batus* maxime dignus, qui collegio, in quo à teneris educatus fuit, præeſſet. Quid multis moror? provinciam ſibi oblatam accepit; acceptam

rectiſſime

rectiſſime gubernavit; ac poſtremo, violento gravatus morbo, ibidem occubuit, circa primos annos imperii *Henrici* ſexti.

Hic ego, alio feſtinans, pæne præterieram, quod vel maxime in *Bati* laudem dictum eſſe oportuit. erat enim *Græcæ* linguæ ſtudioſus; in qua pedem utcunque promoverat.

CAP. DXXVI. *De Thoma Vaſcone.*

THOMAS *Vaſco*, *Hunfletæ* inter *Brigantes* nobili loco natus, amore quodam conflagravit vehementiſſimo videndi, ac cognoſcendi muſas *Iſiacas*, bonarum cultrices artium. Nec mora, eaſdem inviſit; tandemque ex longa familiareis habuit conſuetudine. Alia ætas alia poſcebat ſtudia. A muſis venuſtis quidem illis ad ſeveram philoſophiam, & ſacroſanctam theologiam ſe contulit: ac laudem in utraque una cum laurea ſibi peperit. Inter divinæ ſcripturæ interpretes *Hieronymum Stridonenſem*, virum ad miraculum cum eloquentem, tum doctum mirifice coluit. Utque adfectus magnitudinem ſui apertiſſimam faceret, diligentia, induſtria, cura multa *Hieronymi Vitam*, edito libello, poſteritati conſecravit. Collegerat præterea exemplaria *Latina*, theſaurum ingentem, quorum partem non contemnendam *Lindianæ* apud *Iſiacos* bibliothecæ dono liberalis dedit.

CAP. DXXVII. *De Michaele Tregorio.*

MICHAEL *Tregorius*, è *Corinia* oriundus, qui ſuo ſæculo vel clariſſimus erat, hoc tempore noſtratibus tam obſcurus eſt, ut de ſola nominis umbra, idque pauciſſimis, cognitus ſit. At quanto nunc domi obſcurior, tanto foris illuſtrior. *Cadomum* etenim, civitas non parvi apud *Gallos* pretii, ejus cum literas tum alias virtutes multas ſacroſancta memoria vel hodie laudat, prædicat, extollit. Næ ego igitur eſſem homo omnium, quos terra ſuſtinet, ingratiſſimus, niſi talem ac tantum accurata oratione commendatum, & ab injuria oblivionis vindicatum, patriæ communi noſtræ reſtituerem. Itaque neceſſe habeo paulo altius cauſam repetere, quæ *Tregorium Cadomum* uſque perduxerit.

Henricus quintus, *Gallorum* domitor, aucto jam in immenſum imperio, *Nortomanniam* prius ditionis ſuæ provinciam frequentabat; ubi ab eruditis quibuſdam admonitus deeſſe gymnaſium, rem felicibus ingeniis ſumme utilem juxta ac neceſſariam, ſolicite curavit, ut locus omnibus opportunus modis deligeretur. Curanti vero ſuccurrit *Cadomum*, urbs cum antiqua tum celebris, & præterea aliquot regum *Anglorum* ſepulchris nobilitata. Quare ibidem, quæ ſurgenti bonarum artium paleſtræ neceſſaria erant, omnia mature fieri præcepit. Deinde etiam, ne quid omnino operi tam pulchre inchoato deeſſet, de gubernatore deſignando, cujus & eruditio & gravitas inſignis eſſet, cœpit agere. Quo tempore didicit quendam eſſe *Tregorium Iſiaci*, virum omni diſciplinarum genere inſtructiſſimum, ac gravitate eximium. Illum igitur per literas accerſitum munifice, ut regem decuit, donavit; academiæque ſuæ præfecit.

Hæc fuit origo *Cadomenſis* ſcholæ, quam aliquot pontifices *Romani* ſuis privilegiis celebriorem reddiderunt. *Tregorius* autem injunctum ſibi à principe munus optime cum publice legendo, tum multa ſcribendo, quæ *Gallis* potius quam nobis nota ſunt, adminiſtravit. De ejus obitu nihil hactenus accepi, quod certo referam.

CAP. DXXVIII. *De Bartremio Fizalano.*

BARTREMIUS *Fizalanus Lindi*, urbe celeberrima, in *Carmeliticæ* profeſſionis ritus juravit. Cumque per annos maturos licuit, *Iſidis Vadum* ſtudendi gratia profectus eſt, tanta certe animi ad ſcientiarum myſteria contendentis alacritate, ut brevi non leve ex literis nomen ſibi pepererit. Habuit autem cum eruditionis ſuæ tum reliquarum virtutum *Mecænatem*, ſi recte memini, *Gulielmum Quaplodum*, *Carmelitam*, epiſcopum *Direnſem*, cujus familiaritate aſſidue utebatur. Scripſit ſuper *Sententias* libros quatuor. Inſuper *Quæſtionum Theologicarum* librum unum. Floruit regnante *Henrico* quinto. Diem vitæ clauſit ſupremum *Lindi*, ubi & ſepulchro conditus eſt.

CAP.

CAP. DXXIX. *De Gulielmo Becolego.*

GULIELMUS *Becolegus*, *Carmelita*, *Grantæ Girviorum* ſtuduit, ubi publico ſuffragio in ſocietatem theologorum merito accitus eſt. Tum ille, ingenii periculum vehementiſſime cupiens facere, *Quæſtiones* & *Quodlibeta* ſcripſit, ut mittam librum *Concionum*. Poſtremis vitæ annis *Sabulovicum*, *Cantiorum* urbem, incoluit; quo loco & ſui ordinis collegium erat: & hic moriens anno D. 1438. terris relictis, cœlos petiit.

CAP. DXXX. *De Joanne Frumentario.*

JOANNES *Frumentarius*, vulgo Whethamſtede, monachus fani *Albani*, ad variam artium potius cognitionem, & antiquitatem è tenebris eruendam, quam ad eloquentiam compoſitus, in pretio fuit regnante *Henrico* quinto, *Gallorum* domitore. Senſerat, hoc præſide, fanum *Albani* ſuas fortunas, ſplendorem, gloriam denique auctam. Magni ergo ſymmyſtæ lumen demiſſum ſibi faciebant, & bonas literas, ducem talem ac tantum nacti, redamare cœperunt:

Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella.

Solebat huc non raro divertere, tum religione loci captus, tum animi recreandi gratia, *Hunfridus*, nobilitatis omnis & eruditionis phœnix plane unicus; qui alioqui ſua ſponte currenteis ſtimulis quibuſdam virtutis ad incrementa excitabat magna. Volupe & illis quidem, tam bene erga politas artes adfectis, hujuſmodi calcar perpeti. Sic inter *Hunfridum* & fani *Albani* monachos, præcipueque *Frumentarium*, quo uſus eſt tanquam bibliothecario, inſignis orta eſt & amicitia, & familiaritas.

Abba vero contendens modis omnibus ſatisfacere expectationi principis de ſe conceptæ, vetera undique exemplaria conquirere, atque in numerum referre, denique *Mecænati* dono dare. Addidit & ad cumulum librum de *Viris Illuſtribus*, à ſe elaborata quadam ſcriptum diligentia: cujus archetypus bibliothecam propter *Iſidis Vadum Hunfridinam*

nam nunc incolit. Cum nuper divertiſſem *Durovernum*, *Tuinus* pædagogus oſtendit mihi *Frumentarii* libellum de *Situ Terræ Sanctæ*.

CAP. DXXXI. *De Gulielmo Carmelita.*

GULIELMUS quidam fraterculus, ſcholis aſſuetiſſimus & diſputandi acumine valens, his temporibus floruit; habuitque *Thomam Vallidenum*, *Carmelitam* plane memorabilem, diſcipulum. Hic *Vigoelivi Trialogum* libro, ut referunt, aculeatiſſimo, preſſit, convulſit, protrivit. *Balæus* in *Collectaneis*, quibus illuſtria *Carmelitarum* facta deprædicat, hujus *Gulielmi* nomen celebrat.

CAP. DXXXII. *De Thoma Valldeno.*

THOMAS *Vallidenus* inter clariſſimæ memoriæ *Carmelitas*, quos noſtra produxit *Britannia*, numerandus eſt. Altius igitur ejus vitam & virtutes repetamus, ne ulla unquam temporum oblivio nomen tam undecunque illuſtre obſcuret. In primis certe exordii loco literæ ſe offerunt, quas ille in *Iſidis Vadi* gymnaſio, tanquam è pleno quodam ſcaturientis ſcientiæ fonte, ita hauſit, ut ſublimium cognitione rerum contemporaneos ſuos facile omnes non modo æquaverit, verum etiam longo ſuperaverit intervallo. Quis illo in re dialectica acutior, quis inter philoſophos gravior, quis denique inter theologos ſanctior? Sed nec ejus acumini, aut gravitati, aut ſanctitati defuit judicium, nervoſæ eruditionis pars merito maxima. Porro & juſtam ad circulum addidiſſet eloquentiam, niſi in amœnioribus diſertorum autorum campis expatiantem illum alio medium retraxiſſent ingens hæreticorum numerus, qui multa plebem quotidie ſtrage premebant; eoque facilius, ſed violentius, quod jam tum navis *Chriſtianæ* eccleſiæ inter varias longi ſchiſmatis procellas fluctuaſſet. Itaque ne virtuti, ne docti hominis officio non reſpondere videretur, ſtatuit impios religionis hoſtes omnibus telis impetere. Principio tamen cum illis manum conſeruit, qui in ſectis religioſorum mendicitatem nimium inſolenter, ut tum videbatur, vellicabant. Deinde cum *Oldocaſtellanis*, pravo & ſeditioſo hominum genere,

nere, in ipſis *Angliæ* viſceribus excreſcente, bellum geſſit, tandemque victoriam reportavit. ſed non prius quam principem ipſum, idque publice in ſuggeſtu, ſocordiæ in tam periculoſo malo admonuiſſet. Volo hic, candide lector, ut tecum iterum atque iterum nunquam ſatis laudatam *Henrici* regis modeſtiam expendas. Adeo certe liberam ac apertam concionatoris admonitionem ægre non tulit, ut ab illo gratia ſua digniſſimum duxerit. Tanti res eſt momenti principes, in loco, errati cum judicio admonere.

Erat id temporis *Stephanus Paterendunus*, *Carmelita*, in maximo apud regem pretio: is omnibus modis curavit, ut *Vallideni* fama per regiam quàm clariſſima eſſet; & tandem, quod voluit, effecit. Acceptus eſt hoc pacto à rege in concilii partem, ſive de re publica, ſeu de religione quæſtio eſſet. Soluſque à tota nobilitate pugil electus eſt, qui fulminante gladio evangelicæ doctrinæ perfidas *Vigocliviensium*, *Huſſitanorum*, & *Pragenſium* turmas multaret, premeret, protereret.

Commodum profecto id factum, nam tum *Conſtantiæ* indictum erat concilium, & rex neceſſe habebat illuc mittere inſignem aliquem pietate virum, qui multorum animos dictis regeret, & pectora mulceret. Orator igitur tam arduo negotio deſignatus eſt à rege *Valledenus* (una cum *Joanne Clynto*, non parvi nominis theologo, atque *Gulielmo Sturmio* & *Hartongo Clux*, equitibus, qui eadem fungebantur legatione) & per literas concilii proceribus commendatus. Longum hic eſſet recenſere quid ille in concilio egerit, quam multa cum copioſe, tum graviter de rebus ad fidem pertinentibus diſſeruerit. At ſi quem juvat illa cognoſcere, clariſſima in ejus libris omnia inveniet.

Hic locus valde opportunus ſe mihi offert, ut palam faciam, quos principes circiter tempora concilii ex præſcripto *Henrici*, ejus appellationis quinti, adiverit. *Udiſlaum Poloniæ* regem, *Alexandrum Lituaviæ* ducem, & *Michaelem Pruſſiæ* gubernatorem ad publicum pacis bonum, ut in mandatis acceperat, ſtrenue exhortatus eſt. Non fuit ejus apud tantos viros levis autoritas: nam, præterquam quod perſuaſerit illis pacem eſſe rerum omnium optimam, impetravit etiam, ut *Carmelitici* nominis honos in tam remotis à ſuo orbe regionibus in pretio eſſet. Nam ante *Vallideni*

adventum *Carmelitæ* in illis partibus de ſola nominis umbra cogniti erant. Facta ſunt in gratiam, & preces oratoris nobilium collegiorum fundamenta, quæ vel etiam nunc extant. Quid quod ipſum etiam *Sigiſmundum* imperatorem honorifica legatione petierit, magnamque ex cauſa bene acta gloriam ſibi pepererit.

Aliud eſt, quod pæne præterieram: nempe *Vallidenum* in concilio *Piſano* non modo de fidei myſteriis coram *Cæſare*, & magno primatum numero, diſputaſſe; verum etiam conciones habuiſſe. His atque aliis hujuſmodi negotiis non ſine ſumma cum felicitate, tum prudentia peractis, reverſus eſt ad ſuum principem; qui non longo poſt tempore in *Vincentiano* nemore, quod *Lutetiæ pariſiorum* adjacet, diem clauſit ſupremum. Sed nec ſic *Vallideni* fama obſcurata eſt, nam tenello *Henriculo* regi, quamdiu ſupervixit, & notus & charus fuit.

Nunc eo pervenimus, ut operæ pretium ſit, quoniam ſcriptorem optimæ notæ ornamus, librorum ſeriem connumerare, quibus æternitati ſe conſecravit. Edidit autem

De Re Grammatica lib. 1.
Commentarios in *Porphyrium*.
In Prædicamenta *Ariſtotelis*.
In libros Phyſicorum.
In libros de Cœlo & Mundo.
In libros Meteororum.
In lib. de Anima.
In Metaphyſica ejuſdem.
In libros Ethicorum.
Introductionem ad Naturalia.
Quæſtionum Naturalium lib. 1.
Sophiſmatôn lib. 1.
De Evangelica Veritate lib. 1.
Super Sententias lib. 4.
Defenſorium Pacis.
Commentarios in Geneſin.
In Exodum.
In Leviticum.
In Proverbia *Salomonis*.
In Acta Apoſtolorum.
In Epiſtolas *Pauli*.
In Canonicam Epiſtolam *Petri*.
Doctrinale Eccleſiæ in tres diviſum libros,

quos *Martino* quinto, pontifici *Romano*, dedicavit, tanquam opus elaboratum & excuſſum.

De

De Fide per dialogos lib. 7.
Faſciculum Zizaniorum.
De Indulgentiis.
Quæſtionum Ordinariarum lib. 1.
Determinationum lib. 1.
De Præſcientia & Prædeſtinatione.
De Paupertate *Chriſti*.
De Divinatione lib. 1.
De Religione Perfectorum lib. 1.
De Corpore *Chriſti* lib. 1.
Sacrarum Concionum lib. 1.
Epiſtolarum lib. 1.
Orationum ad Principes lib. 1.

Hactenus de libris ab illo editis: ſupereſt vero, ut paucula quædam de ejus morte adjiciam. Jam fere ad juſtam pervenerat ætatem homo nec fortunæ nec honoris præter modum appetens, cum illum res publica ſui ordinis ex *Anglia* in *Galliam* evocaret. Transfretavit igitur, ac pervenit *Rothomagum*, civitatem bene ſibi notam, ubi morbo correptus acutiſſimo, è vita migravit ſecundo die novembris anno Domini 1430. & ibidem inter *Carmelitas* honorifice tumulatus eſt.

Denique tot nobilium autorum volumina, majuſculis literis *Romanis* ſcripta, *Carmelitis* noſtræ urbis ex teſtamento reliquit, quot illa ætas duobus ad minimum aureorum millibus æſtimavit. Unde, quamvis jam inſigniter diminutus ſit librorum numerus, nulla tamen eſt *Londini* bibliotheca, quæ, vel multitudine vel antiquitate exemplariorum, cum *Carmelitana* conferri poſſit.

CAP. DXXXIII. *De Joanne Cuningalo.*

JOANNES, alias *Petrus*, *Cuningalus*, *Carmelita*, locum in noſtris tabulis *Vallideno* proximum ambit: id quod ut faciat, familiaritas certe in cauſa eſt. Liquet enim illum *Vallideno* multis modis conjunctiſſimum fuiſſe. At ego, ne ſingula prolixe ſequar, unum tantum arctæ inter eos conſuetudinis exemplum, ſed celebre, ſed clarum, ſed memoratu digniſſimum, in præſentia adducam. Scripſerat *Vallidenus* opus eruditum juxta ac pium, & catholicis neceſſarium, cui titulus erat *Doctrinale Eccleſiæ*: idemque *Martino* quinto, pontifici *Romano*, dedicaverat: at hoc conſilio

ſilio uſus eſt, ut munus tam undecunque egregium ab aliquo inſigni viro vel *Romam* uſque deferendum curaret. Viſus eſt autem huic negotio *Cuningalus* maxime utilis; ut qui non modo è ſupremo illo theologici ordinis collegio eſſet, verum etiam inter expertes rerum expertiſſimus, & præterea diligentia, dexteritate, fideque tam bona, quam quiſquam facile optare poſſet. Quare provinciam *Cuningalo* non male delegavit. Ille vero ſui præſidis juſſa capeſſebat, & munus ſibi injunctum tanta cum modeſtia & gravitate curavit, quantam in homine, apud extremos *Britannos* cum nato tum educato, *Martinus* vehementer ſuſpiciebat: in cujus rei argumentum etiam luculentum ab eodem ſedis apoſtolicæ Nuntius deſignatus eſt. qua etiam functione multa præclare, multa ingenioſe, omnia quidem dexterrime egit.

Deinde domum rediens, meritas è *Vallideno* gratias tulit; ac poſtremo, præſidis provincialis honore inſignitus, *Nordovicum* petiit, ubi reliquos vitæ annos exegit. quo tempore, *Vallideni* nunquam ſatis laudatam ſedulitatem imitatus, longe pulcherrimam bibliothecam, eandemque optimis autoribus refertiſſimam, poſuit. Scripſit *Conciones Paſchales*, atque alia minuſcula. Vivendi finem fecit vigeſimo octavo die aprilis anno D. 1451.

CAP. DXXXIV. *De Hunfrido*, Duce *Claudiano*.

HUNFRIDUS, Dux *Claudianus*, vir regii generis, filius, frater & patruus regum, à me pro dignitate ſua in *Commentariis*, *Cycneam Cantionem* illuſtrantibus, accurate laudatus eſt. Non tamen committam, ut ſuus hic ei locus inter eruditos deſit. Qua parte tantum breviter attingam, quid ille in re literarià præſtiterit. Adoleſcens optimæ indolis, operam *Iſidis in Vado*, qua floret collegium *Balleolenſe*, diligentiſſimam non modo eloquentiæ; verum etiam naturalium rerum cognitioni, ut ego accepi, adhibuit. Vir autem poſtea maturus annis, adeo priſtino ſtudiorum ardori remiſit nihil, ut illum etiam inter aulæ ſtrepitus, & belli inſanos tumultus inſigniter auxerit. Excoluit univerſum chorum candidus eruditorum ſui temporis, quos vel *Britannia*, vel *Gallia*, vel *Italia* produxit. Nec quenquam literatum unquam ad ſe venientem non egregie donatum

Mecænas

Mecænas unicus dimiſit. Hinc contentio ardens inter eruditos celebrandi ejus nomen, decus, gloriam denique.

Leonardus Aretinus captabat *Hunfridi* amicitiam, unde pollicebatur dedicaturum ſe ei *Ariſtotelis Ethica Latiniſſime* loquentia: id quod, ut in exemplari meo manuſcripto apparet, edita præfatione præſtitit. At poſtea avaritiæ ſtudens, *Romanum* pontificem operi præfixit. *Petrus Candidus*, vir cum elegantiſſimus tum doctiſſimus, *Aretini* factum improbans, *Platonis Politiam*, apte, ſignificanter, accurate in *Latinam* converſam orationem conſilio *Picolpaſſi*, *Mediolanenſis* epiſcopi, *Hunfrido* conſecravit; cujus & hæc in operis elimata præfatione verba ſunt: "Is cum multa de "virtute, de humanitate, de prudentia tua nobis retuliſſet; "tum mirum in modum extulit diligentiam & amorem tuæ "claritatis erga literarum ſtudia. Qua de re profecto gau-"dent hi, qui bonarum artium ſtudiis ſolent oblectari, quod "ætate noſtra non omnino extincta ſint ſimulachra princi-"pum optimorum. quippe cum talis *Cæſar* fuerit, talis *Au-*"*guſtus*, tales multi præclari viri, quorum fama immor-"talis." Hactenus ille, & magnifice & vere.

Hunfridus fanum *Albani* ſumme coluit, & *Joannem Frumentarium*, ejuſdem loci abbatem, politæ eruditionis amatorem, habuit familiarem; cujus cum induſtria tum liberalitate in bibliotheca ſua non modo ornanda, ſed augenda quoque uſus eſt. Præterea & in *Italia*, & *Gallia* antiquiſſima comparata exemplaria ad numerum addidit. utque poſteritas tantis perfrueretur theſauris, bibliothecam infiniti ſplendoris *Iſidis* in *Vado* inchoavit, collatis codicibus 129. ſed ſelectiſſimis. quod opus *Campenſis*, archiepiſcopus *Cantiorum*, abſolvit. Inter cætera nec aſtronomiam intactam reliquit: *Tabulæ Directionum* adhuc extantes argumento ſunt.

CAP. DXXXV. *De Gulielmo Lindovodo.*

GULIELMUS *Lindovodus* feliciora ſtudiorum ſuorum tempora in lectione juris *Cæſarii* & *Pontificii* collocavit; doctuſque non vulgariter in utroque evaſit. Hinc famam, hinc opes, hinc honorem in foro ſibi comparavit *Cantiano*. Sed ut fortuna ampla arridere cœpit, relictis clientibus, à foro utili quidem, at laborioſo, ad aulam ſe

contulit.

contulit. Hic quoque feliciſſimos rerum ſucceſſus invenit: namque in tanta erat apud *Henricum* quintum, *Anglorum* regem facile invictiſſimum, gratia, ut ab illo non modo ad *Hiſpanum*, verum etiam ad *Luſitanum* principes potentiſſimos de cauſis maximi momenti orator miſſus ſit. Nec dubium, quin magnam merito tanti laboris mercedem rediens accepiſſet; niſi immatura mors talem ac tantum imperatorem orbi abſtuliſſet.

Perculit uſque adeo non expectatus principis ille caſus *Lindwodi* animum, ut ab illo de augenda ſorte nunquam plane cogitaverit; & ſe totum antiquis, citra tamen lucrum illud famoſum, ſtudiis dedicaverit. Sed inter cætera, quia archiepiſcoporum *Cantianorum* decreta cognitiſſima habuit, mirifice cupiebat patrias leges illuſtrare. Accinxit ſe igitur operi longe honeſtiſſimo, & *Conſtitutiones*, ſive *Decreta Provincialia*, quatuordecim archiepiſcoporum (videlicet à *Stephano Longoduno* ad *Chichelegum*) recentiorum *Cantiæ*, quæ ſine lucido ordine ſparſa circumferebantur, in unum *Volumen* pulchre redegit; ita tamen, ut multa parum ad religionem conducentia cum judicio medium reſecaverit. Quanquam nec ſic finem operi fecit. adjecit etenim *Commentarios*, ſolidæ ſuæ eruditionis clariſſimos teſtes, qui totum opus, veluti quædam ſtellæ, interpolarent. Cumque extremam pulcherrimo libro manum addidiſſet, novum munus *Henrico Chichelego*, *Cantiorum* archiepiſcopo, conſecravit: quod & primum *Iſidis* in *Vado* typis excuſum eſt. Præterea an aliquid ſcripſerit, mihi plane incertum. Sepultus eſt, niſi me fallit memoria, *Londini* inter canonicos *Stephanianos*. Tu jam, lector, oculos à *Lindovodo* avertis tuos; ſed te rogatum volo, ut tantiſper expectes, donec intelligas illum ſuo à ſecretis ſigillis principi fuiſſe. Hoc ego nuper à . . . . . *Fordo*, viro cum mihi familiariſſimo, tum etiam doctiſſimo, didici.

CAP. DXXXVI. *De Nicolao Uppoduno.*

NICOLAUS *Uppodunus*, juris-conſultus, *Cæſarum* ac Pontificum *Romanorum Decreta* exquiſita legebat, excutiebat, ediſcebat induſtria: tandemque, *Severianæ* & *Pontanæ* factus eccleſiæ canonicus, ad ſcribendum animum

mum appulit. Erat tunc temporis in pretio *Hunfridus*, dux *Claudianus*, literatorum decus plane maximum, cui & *Uppodunus* eruditionis nomine gratus. Cliens igitur juſtam gratulandi patrono quærens occaſionem, concinnavit libros quatuor de *Re Militari* & *Factis Illuſtribus*, quorum qui ultimus eſt, de *Inſignibus Anglorum Nobilium* tractat.

Joannes Uppodunus, *Carmelita*, tempore *Nicolao* antiquior, theologiæ calculo inſignis, aliquando in ſcholis *Iſiacis* claruit: poſtea vero *Thomæ*, ducis *Clarani*, ab auriculari confeſſione. Fertur hic multa ſcripſiſſe: at ego nihil interim eorum vidi. Obiit *Coventriæ* anno D. 1442.

CAP. DXXXVII. *De Joanne Lelando*, Grammatico.

JOANNES *Lelandus* inter *Lanicolas*, ut ego accepi, ortus eſt. *Iſiacorum* academiam celeberrimam coluit: ubi non ſine admiratione, ut illà ferebant tempora, ludum grammaticum aperuit, nobiles pueros ac plebeios non parvo tempore docuit. Propenſus *Iſiacorum* erga hominem amor eo ſucceſſit, ut hoc encomiaſtico frequenter carmine illum collaudarent:

Ut roſa flos florum; ſic Lelande Grammaticorum.

Vidi ego aliquando ejus *Grammaticam* certe, ut ea ætas tulit, non contemnendam. Docuit apud *Iſiacos* è regione, ſic prædicant, collegii *Vitiferi*, non procul à fano *Fredisvidæ* virginis, ubi diem obiens ſupremum, ſepultus eſt anno D. 1428. penultima aprilis. Tumulo ſuperadditum marmor, & marmori epitaphium *Latinum*, æreæ laminæ inſculptum. Sub eodem marmore & poſtea anno D. 1472. 15. octobris *Joannes Cobous*, diſcipulus *Lelandi* & ejus hypodidaſcalus, ac poſtremo præceptor, emoriens ſepultus eſt.

CAP. DXXXVIII. *De Joanne Aquædimo*.

JOANNES *Aquædunus*, *Carmelita Lindenſis* collegii, literas non parvo tempore in celeberrima *Iſiacorum* academia coluit. Culturam vero copioſæ meſſis ſecuta eſt. nam in *Ariſtotelica* & *Chriſtiana* philoſophia tantum profecerat

cerat, quantum illius ſæculi promittebat felicitas. Quid autem promiſerit, quanquam doctus lector per ſe ſatis intelligat, modeſte pronunciare volo. Talis certe ejus ætatis felicitas erat, ut homines eruditiores, quam eloquentiores; meliores, quam elegantiores redderet. Hoc meum eſt judicium, quod qualecunque ſit, citra ullius offenſam dictum eſto. Meæ profecto partis erit, illum in albo doctorum virorum ponere, quem *Iſidis Vadi* cultores ex libris editis digniſſimum theologi inſignibus judicaverunt. Scripſit *Commentarios*

In Evangelium *Matthæi*.	*Auguſtinus* 13 libro Confeſſionum.
In Evangelium *Lucæ*.	
In Evangelium *Joannis*.	Lux in tenebris lucet.
In Epiſtolam *Joannis* duplices Comm.	*Joannes* Apoſtolus & Evang.
In Epiſtolam *Pauli* ad *Corinthios*.	Gratia Dei ſum quod ſum.
In Epiſtolam ejuſdem ad *Hebræos*.	Dominus adſumpſit me.
In Apocalypſin.	Beatus qui legit verba.
Collectaneorum lib. 1.	*Hebraica* namque locutio.
Sacrarum Concionum l. 2.	Principis populorum.
Quæſtionum Theologicarum lib. 1.	
De Virtutibus lib. 1.	Circa cardines cœli.

Claruit circa annum D. 1428. De ejus morte nihil hactenus legi, quod certo referam.

CAP. DXXXIX. *De Richardo Vinchelego.*

RICHARDUS *Vinchelegus*, ut colligo, *Dominicanus*, ex ea *Scriptorum* ſecta fuit, qui res philoſophicas & theologicas ſubtilius, quam fidelius diſcutiunt. Extat ejus volumen *Quæſtionum*, ut vocat, *Opinabilium*.

CAP. DXL. *De Joanne Tillonego.*

JOANNES *Tillonegus Carmeliticam* togam accepit *Garieni*. Eſt autem *Garienum* litoralis *Nordovolgiæ* civitas in ipſis *Garieni* fluminis oſtiis, à quo nomen accepit, ſita. Locum vero ſtudiorum ſuorum nobiſcum communem *Grantam Girviorum* habuit; ubi non levia felicioris ingenii ſigna inter bonarum artium profeſſores partim docendo, partim

partim diſputando, partim etiam ſcribendo oſtendebat. Extant adhuc ejus ſacræ *Conciones*, cordatæ eloquentiæ indices. Superſunt & quæ in *Sententias* & in *Apocalypſin* ſcripſit. *Grantæ* in magno fuit pretio, ne tempora ignores, circiter annum D. 1430.

CAP. DXLI. *De Thoma Becchenduno.*

THOMAS *Becchendunus* adeo accurate à *Joanne Candelario* laudatus eſt, ut nullus mea indigeat in hac parte diligentia. Quare, ne videar ſolem lucerna accendere, tantum in præſentia, quæ virtutem ejus literariam ſpectant, tractabo. Ab adoleſcentia ad maturos annos *Iſiacas* celebravit ſcholas. Aulicus deinde factus, ac *Balneorum* urbi epiſcopus deſignatus, ſic rem literariam fovit, juvit, auxit quoque, ut diceretur ſui temporis *Mecænas*. Sentit, ſentietque novum *Iſiaci* collegium ejus ſingularem erga literas amorem. Idem quoque ſentit *Balneodunum*. Quo tempore floruit, agebatur de jure hæreditario *Angli* penes *Galliam*. *Becchendunus Angli* cauſam ratiſſimam eſſe volens aperte, lucide, manifeſte jus ſui principis libello corroboravit edito, repudiata non ſine judicio lege *Salica*. Memini hæc me legiſſe, quæ & *Becchenduni* videntur referre calamum:

> *Beckingtona* mihi dedit ortum; *Balnea*, *Fontes*
> Faſces. ———

Quin nunc omitto in præſentia amplius ornare munus. Meminero *Becchenduni* pro ejus dignitate in libro de *Pontificibus Britannicis*.

CAP. DXLII. *De Joanne Heinoduno.*

JOANNES *Heinodunus*, *Lindenſis* collegii *Carmelita*, liberales artes apud *Iſiacos* edidicit. unde & tandem theologi titulo enituit. Calamum feliciter, his in publicum emiſſis libellis, exercuit. Scripſit autem *Commentarios* in *Matthæum*, *Lucam*, & *Joannem*, & *Apocalypſin*. atque adeo in *Epiſtolam D Joannis*. Inſuper & *Pauli* ad *Hebræos* Epiſtolam commentariis elucidavit, idemque fecit

cit in Epiſtolam ad *Corinthios*. Edidit præterea *Collationes*, *Collectanea*, *Conciones*, ac *Quæſtiones Theologicas*, & poſtremo libellum, cui titulus *Summa Virtutum*, edidit. *Balæus* hunc floruiſſe colligit circiter annum D. 1429.

CAP. DXLIII. *De Thoma Dandone*.

THOMAS *Dando*, eximio probatæ vitæ & eruditionis nomine, ſodalitio *Carmelitarum Cunetionem*, alias *Marloburgam*, vetus *Severianæ*, ſive *Vilugianæ*, provinciæ oppidum, incolentium præfuit. Sed tantum abfuit, ut ex illa functione, quamvis honeſta, memoriam aliquam ſui apud poſteros ſperaret, ut longe alia ratione ſibi quærendam putaret. Ad calamum igitur, inter immortalitatis aſſertores non minimus, ſe contulit; ac *Hiſtoriam* ſive *Vitam Ealfridi* Magni, alias *Aluredi*, *Viſiſaxonum* regis, victuris chartis commendavit. Hæc pauca habui de *Dandone Marloburgenſi*, *Henricianæ* ætatis ſcriptore, dicere.

CAP. DXLIV. *De Nicolao Boteleſhamo*.

NICOLAUS *Boteleſhamus*, *Carmelita*, *Grantæ Girviorum* philoſophiæ & theologiæ operam dedit. Tantum felicitas etiam ſecuta eſt laborem. Proinde & ipſe, virtutis incremento ſtudens, *Lutetiam Pariſiorum* bonis florentem literis petiit; ac tandem *Sorbonicus* factus, intellecto ejus inter diſputandum acumine, theologi titulo inſignitus eſt. Poſtremo, ad *Grantanos* rediens, famam extendit ſuam, editis in *Petrum Longobardum Commentariis*, ac libro *Theologicarum Quæſtionum*.

CAP. DXLV. *De Joanne* à Fano *Eadmundi*.

JOANNES à fano *Eadmundi*, *Carmelita Gippovicanus*, adjunxerat virtuti ſtudium literarum: in quo ſtudii curſu ita maturavit, ut braveum non leve hinc ſibi comparaverit. *Lucam Commentariis*, periculum ingenii facere volens, illuſtravit.

CAP. DXLVI. *De Gulielmo Bintreo.*

GULIELMUS *Bintreus* in numero doctorum *Carmelitarum* ponendus eſt. is enim in ipſa adoleſcentia inter *Burnamenſes* prima bonarum literarum fundamenta jecit. Deinde cum eo perveniſſet, ut prope ripas levi aut nullo cortice natare poſſet, tandem voluit ſui periculum facere, & vaſto liberalium ſcientiarum pelago ſe committere. Itaque *Grantam*, quaſi ſpatioſum & profundum quoddam circularis eruditionis mare, petiit. Quid ego hic commemorem, quam ſecundis ventis uſus ſit, aut quot rerum formas, ad infinitum fere varias, inter navigandum, non ſine jucunda quadam admiratione, notaverit? Tanta certe naturæ, mirifice ludentis, varietas eſt, ut nova curioſis oculis miracula ſemper oſtentet.

Noluit tamen *Bintreus* in illo naturalium rerum æquore conſeneſcere. Altius quiddam tentavit; ac, relicto *Neptuni* elemento, æthereas *Jovis* ſedes ipſaque aſtra, ingenii quadam divinitate, veluti præpeti penna conſcendit. Sim vanus, niſi libri ab illo editi eadem manifeſte probent. ob quam rem cognoſcite, ſtudioſi lectores, hæc vobis ab eo relicta fuiſſe monimenta:

Quæſtionum Theologicarum lib. 1.
In Cantica Cant. lib.
Determinationum lib. 1.
De Laude D. Virginis lib. 1.

Scripſit præterea de *Ornatu Latinæ Linguæ*, ac *Apologiam* contra *Impugnantes* ſuæ ſectæ *Mendicitatem*: in quo opere ſecutus eſt *Galfredum Hardebium*, *Auguſtinianum*, cujus vitam præſcripſimus, & *Joannem Hulbethum*, neſcio cujus ſectæ fraterculum, qui, libro accurate ſcripto, novem *Armacani* in *Mendicantes* Propoſitiones confutavit circiter annum à *Chriſto* nato 1370. *Bintreus* autem obiit *Nordovici* undecimo die auguſti anno D. 1440.

CAP. DXLVII. *De Nicolao Cantolupo.*

NICOLAUS *Cantolupus*, ex *Cambria* oriundus, genus commune habuit cum *Thoma Cantolupo*, ſancto quidem illo *Henofortbenſis* eccleſiæ pontifice; à cujus

ſanctitate adeo non degeneravit, ut, accepta in ipſa juventute veſte *Carmelitica*, non leve ſurgentis virtutis ſpecimen oſtenderit. Inſuper doctis artibus, & præcipue ſacræ theologiæ, tanquam virtutem virtuti accumulans, diligentiſſimam operam adhibuit. Studebat etiam mirum in modum ornando ſuæ ſectæ nomini. Scripſit autem non contemnendum opus

Super primum librum Sententiarum.
De Laude ſui Ordinis.

Præterea *Hiſtoriolam* edidit; ſed ego illam, ut ingenue fatear, non vidi. Florenti ætate *Claudianæ* urbis *Carmelitis* præfuit. Poſtremis vitæ ſuæ annis collegio, quod *Avonæ* mediterraneæ *Camelitis* ſacrum eſt, gubernator deſignatus fuit. Obiit ibidem 27 die ſeptembris anno D. 1441.

CAP. DXLVIII. *De Stenoduno.*

STENODUNUS leviter, & tanquam per tranſennam, mihi cognitus: at ita interim tamen, ut eum intellexerim non modo philoſophum melioris notæ fuiſſe, verum etiam mathematicum, & quidem inſignem, quod eruditionis genus multa felicia ingenia antiquitus commodiſſime plane exercuit. Extant ejus in *Tabulas Arſachelis Canones*, opus non de trivio petitum, erutum potius ab ipſis ſapientiæ receſſibus.

CAP. DXLIX. *De Joanne Holebroco.*

JOANNES *Holebrocus* eaſdem artes & inſtituta, quæ *Stenodunus*, ſumma proſecutus eſt cura. at an ejus ſynchronius fuerit, non temere pronuncio. Hoc interim certiſſimum ſcripſiſſe eum, idque accuratiſſime, novas *Tabellas Mediorum Motuum*, & *Æquationes Dierum*. Concinnavit præterea libellum de *Reductione Tabularum Alphonſi* ad annos *Chriſti*, menſes, dies, & horas.

CAP. DL. *De Joanne Gualterio.*

JOANNES *Gualterius*, alumnus collegii, quod *Gulielmus Perottus*, *Vicanus*, celeberrimum *Ventæ Simenorum* poſuit, ſolidam ſibi ab aſſidua in ſtudiis induſtria

laudem comparavit; quam & auxit maxime, quo tempore, *Venta* relicta, *Iſidis Vadum* petiit, muſeumque *Ventanæ* ſocietatis magnificentiſſimum ab eodem *Perotto*, viro incomparabili, conſtitutum celebravit. Hic generoſus ardentis animi erga bonas artes impetus eo hominem plane diligentiſſimum provexit, ut naturalium rerum penetralia ipſa ingrederetur, avidiſque colluſtraret oculis. Inter hæc & matheſeos cura maxima ejus detinuit animum, ac detentum vel ad aſtra perduxit. Lætiſſimus ille vero, nova jam exauctus cognitione, *Canones in Tabulas Æquationis Domorum*, opus rotundum juxta ac argutum, magno labore, at ſucceſſu majori, edidit. Hinc poſtquam deguſtatis probatiſſimarum artium fontibus, ſitim multo nectare reſtinxerat, veteres ſodales *Ventanos* repetiit; inter quos conſenuit.

CAP. DLI. *De Vicanis.*

VICANI quatuor, alias *Vichingamii*, ad numerum noſtrorum *Scriptorum* accedunt, *Carmelitæ* omnes, *Nordovicenſis* collegii alumni omnes, theologiæ candidati omnes, denique quaſi ſynchronii omnes. Sed ego hoc unum pro jure meo faciam, ut *Henricus Vichingamius* primum obtineat locum.

I. Studebat ille *Oxonii*, ubi tandem theologi nomine donatus fuit. Dedicavit poſteritati *Commentarios* in *Eſaiam* & *Apocalypſin*, *Quæſtionum Theologicarum* librum unum, *Sacrarum Concionum* libros tres. Obiit *Nordovici* decimoquarto die martii anno D. 1447.

II. *Simon* proximus erit, qui totus diſputationum acumini inſiſtebat. Id quod facile apparet ex ejus *Quæſtionibus* ordinariis, & *Quodlibetis*.

III. Eſto tu tertius, *Richarde*, qui diceris inter *Carmelitas Burnammenſes* aliquando floruiſſe; poſtea tamen veniſſe *Nordovicum*. Utcunque ſit, lectori ſatis in præſentia erit cognoſcere, quod primum & ſecundum *Sententiarum* librum tuo illuſtraveris calamo: quodque ſacras *Conciones* 106. ſcripſeris.

IV. *Thomas* hic non dedignabitur ſe poſtremo poſitum loco; quando eruditionem nec tribuat locus, nec adimat. Literas procul à patria *Coloniæ Agrippinæ* quæſivit, & in-

 venit.

venit. At quo à ſuis remotior fuit, hoc jam mihi, quæ fecit, obſcuriora omnia. Nihil unquam ab illo ſcriptum vidi; ſcio tamen quis adfirmet illum autorem aliquot librorum fuiſſe. Sunt hæc pauca quidem de *Vichingamiis*, ſed quæ vera eſſe pernovi.

CAP. DLII. *De Henrico Parchero.*

HENRICUS *Parcherus*, *Carmelita* ex ſocietate *Danocaſtrenſi*, famam ab eruditione ſibi peperit. Hic anno D. 1464. ſacram in ſuggeſtu *Paulino Orationem* habuit, qua *Chriſti* paupertatem inſinuavit, & ſcriptam poſtea edidit. Comparent & hujus in libros *Meteororum Ariſtotelis Commentarii*, ut mittam libellum *Concionum*.

CAP. DLIII. *De Laurentio Holbecco.*

LAURENTIUS *Holbeccus* à *Girviis*, paludes incolentibus, genus deduxit; quod per ſe humile bonarum non pœnitenda acceſſione literarum illuſtravit. Erat enim monachus *Rameſeganus* vitæ continentia laudatiſſimus; tum præterea, inter cætera, *Hebrææ* ſtudioſiſſimus linguæ. Quibus autem perſuaſus rationibus huc animum deflexerit, breviter, at opportune interim, ſignificabo. Inciderat in exemplaria quædam *Hebraica*, ſynagogæ veteris majeſtatem eximiam illam referentia, comparata quidem, & ab interitu olim conſervata, inſigni induſtria *Gregorii Venantodunenſis*, monachi *Rameſegani*, cujus & nos vitam ſuperius ſcripſimus. Cum hoc ſcriptore fuit pia quædam *Laurentio* invidia; ut quod ille videlicet in *Hebræa* lingua feliciter inchoaſſet, hic felicius abſolveret. Habuit ſancta æmulatio pleniſſimos ſucceſſus: & autor operis palmæ pretium tulit magnum, eleganter concinnato *Dictionario Hebraico*, opere tum elimato, tum docto; quod annis abhinc paucis *Roberti Wachefeldi* polypi nimia diligentia ſublatum eſt. *Joannes Infantius*, nuper monachus *Rameſeganus*, qui & libros *Hebraicos*, corruente una cum nobili bibliotheca cœnobio, ab interitu conſervavit, ea mihi de *Laurentio*, *Henrici* imperio quarti florente, retulit; quæ ita in præſentia animo, tanquam memorabilia, infiguntur meo, ut oblivionem nunquam apud me patiantur ullam.

CAP. DLIV. *De Joanne Barningamo.*

JOANNES *Barningamus Gippovici*, clara *Sudovolgiæ* civitate, *Carmeliticæ* vitæ ritus ſacroſanctos coluit. Sed *Oxonium* eruditione non vulgari & inſigni fama illum decoravit: quæ ne violenta temporum injuria aliquando deperirent, modis curavit omnibus. Unus tamen præ cæteris & expeditior viſus eſt, & commodior; nempe ſi impigro calamo aliquid memoria dignum chartaceis tabulis commendaret. Itaque ſcripſit,

Super Sententias libros 4.
Quodlibeta.
Quæſtiones Ordinarias.
Sacrarum Concionum lib. 1.
De Enormitate Peccati.

Obiit *Gippovici* 22. die januarii anno D. 1448.

CAP. DLV. *De Joanne Capogrevo.*

JOANNES *Capogrevus*, inter *Auguſtinianos* πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, à me doctorum auribus commendabitur. Is vero vel ab ipſa pueritia libris, perinde ac conchæ ſuis ſcopulis, adhæſit. *Granta*, fœcunda eruditorum parens, quæ illum, ut ego conjectura colligo, juvenem docuit, idem teſtabitur. nec deerit *Hunfridus Claudianus*, vir regii generis, cujus in hac parte clarum mehercule teſtimonium habebitur. Nam bonus princeps, quoties de animæ cura cogitabat, frequentiſſime autem cogitabat, toties literatiſſimi *Capogrevi* prudentiſſimo conſilio utebatur. Porro adeſt univerſus *Auguſtinianorum* chorus, teſtis multo locupletiſſimus, qui illum, excellentis eruditionis nomine, gubernatorem provincialem conſtituerunt. Sunt hæc plane illuſtria ejus doctrinæ teſtimonia; obſcura tamen, ſi cum pulcherrimis monimentis, quæ ille orbi ſcripta reliquit, conferantur. Quare inſcriptiones ejus operum mox ſubjiciam: *Commentarii*

In Pentateuchon, *Hunfrido*, duci *Claudiano*, dedicati.
In libros Regum, ad *Joannem Lovum*, *Aſaphenſem* epiſc.
In Acta Apoſtolorum, ad *Gulielmum*, epiſcopum *Elienſem*.
Symbolum Fidei, ad eundem.
In Pſalterium.

In

In Sententias *Petri Longobardi.*
Vita Divi *Auguſtini*, ad *Joannem Gauteroſordum*, abbatem fani *Joannis*, quod *Avonæ* mediterraneæ celebre eſt.
Vitæ Sanctorum *Anglorum.*
De Illuſtribus *Henricis*, ad *Henricum* ſextum, *Angliæ* regem.

Sis ipſe lector, ſi quando hæc opera ad tuas manus pervenerint, *Capogrevicæ* cenſor eruditionis. Ego interea loci, quod ſentio, libere dicam; hoc eſt, me nullum ex *Auguſtinianis* ſcriptoribus, quos noſtra produxit *Britannia*, hactenus legiſſe, quem merito per omnia cum illo conferam. Obiit *Lini*, populoſa *Nordovolgiæ* civitate, duodecimo die auguſti, anno D. 1464. & ibidem inter *Auguſtinianos* ſepultus fuit.

CAP. DLVI. *De Joanne Talaugerno.*

JOANNES *Talaugernus*, monachus *Bravonienſis*, *Iſiaci* aſſiduam theologicis rebus impendebat diligentiam: unde & collegio theologorum primo adſcriptus eſt. Excitavit mirifice hic honos ejus animum, ut literarii aliquid monumenti poſteritati conſecraret. Aggreſſus igitur prælectionem publicam in *Iſidis Vado*, ea, quæ inter legendum accurate annotaverat, in volumen, anno à *Chriſto* nato 1448, redegit.

CAP. DLVII. *De Adamo Molendino.*

ADAMUS *Molendinus*, nobilis parentum ſtemmate, ingenio nobilior, virtutum vero calculo nobiliſſimus, bonas, ut fama prædicat, literas incredibili quodam candore fovebat. Quare operæ pretium erit, *Hermanni Schedeli*, hiſtoriographi, de eo judicium ſubjicere: "Inter quos "& amicus noſter *Adam de Molineux*, ſecreti regis ſigna-"culi & cuſtos, & literarum cultor, amiſſo capite, truncatus "jacuit." Hæc ille. Cauſa ejus mortis civile bellum, hinc *Henricianis*, hinc *Eaduardinis* de imperio contendentibus.

CAP. DLVIII. *De Davide Boſcho.*

DAVID *Boſchus*, qui & vernacula lingua *Boys* dictus eſt, *Carmelitica* religionis profeſſor, *Oxonii* in re theologica ſudavit & alſit; neque id quidem vel ſine gloria,

gloria, vel fructu. Gloriam hinc ſatis æſtimare licet, quod hujuſmodi ab *Oxonienſibus* titulos acceperit, quales primæ notæ theologis deferri ſolent. Porro fructum vel ex hoc facillimum eſt judicare, quod non modo ſuum ipſius animum, verum etiam aliorum multorum mentes, cognitione rerum vel ad miraculum varia, pulcherrime informaverit. Non deſunt libri ab illo doctiſſime ſcripti, qui hæc eadem abunde teſtentur: inter quos, & qui ſequuntur, non poſtremi nominis ſunt. viz.

De Duplici hominis Immortalitate.
Adverſus *Agarenos*.
Contra varios Gentilium Ritus.

Præfuit *Carmelitis*, *Claudiam* incolentibus, circiter annum D. 1451. ac ibidem, ut ego didici, obiit & ſepultus eſt.

CAP. DLIX. *De Joanne Chillenvortho.*

JOANNES *Chillenvorthus* inter *Maridunenſes* politis artibus curam, operam, diligentiam incredibilem adhibuit. Illud vero commune habuit cum aliis multis ibidem educatis, genuinum videlicet matheſeos ſtudium: in quo ſuo ſæculo palmam facile adeptus eſt, laudandus maxime, etiam ſi hac noſtra aurea viveret ætate. *Algoriſmus*, liber argute, ingenioſe, & ſignificanter ab eo compactus, extat. Vidi & *Tabulas Aſtronomicas* ab eodem editas. Hujus induſtriam imitati ſunt *Cervinus*, alias *Hartæus*, *Curio*, *Joannes Stacius*, fama celeberrimus, denique & *Blachæus*, *Maridunenſes* omnes, matheſeos admiratores, & amatores certe maximi omnes.

CAP. DLX. *De Richardo Chillendunо.*

RICHARDUS *Chillendunus* ex numero *Iſtiatorum Chillenvortho*, ob nominis vicinitatem, ambit eſſe ſocius vel conjunctiſſimus. Neque interim agit nimium, ut ejus vitam fuſa oratione poſteritati commendem, contentus ſi vel ſignificavero tantum *Ariſtotelicum* fuiſſe, & de *Generatione* ac *Corruptione*, præceptoris ſui induſtriam alacriter ſecutum, ſcripſiſſe.

CAP.

CAP. DLXI. *De Joanne Dedeco.*

JOANNES *Dedecus* in ſcholis aliquando floruit *Iſiacis*, & liberaleis artes jugi excoluit cura; philoſophiam inter cætera ſtudiorum genera plurimi fecit. Edidit in Ethica *Ariſtotelis Quæſtiones*, quæ illi ſæculo ita placuerunt, ut tandem *Iſiaci* illas, publico, ut tum quidem videbatur, commodo, prelo tradiderint. Non ſatis mihi conſtat, quo tempore floruerit.

CAP. DLXII. *De Joanne Chenningaulo.*

JOANNES *Chenningaulus*, *Carmelita Nordovicanus*, *Iſiacorum* gymnaſium celebravit, & tandem in præſidem electus provincialem. Illud nec ſua caret laude, quod deſignatus ſit Legatus Apoſtolicus in cauſis eccleſiaſticis. quemadmodum neque hoc, quod ſequitur, nempe fuiſſe illum *Richardi*, ducis *Eboracenſis*, ab auriculari confeſſione. Scripſit *Paſchales Conciones.* Obiit *Nordovici* 20 aprilis anno D. 1451.

CAP. DLXIII. *De Petro Chenningaulo.*

PETRUS *Chenningaulus*, *Carmelita* & ipſe, proximum à **Thoma* locum in hoc, nominis ſimilitudine, catalogo poſcit. Erat autem, ut ego didici, genere nobilis, & literarum cognitione nobilior. Studuit inter *Iſiacos*, nomenque inſignis theologi ibidem promeruit. *Conciones* ad clerum ejus eruditionis luculentum extant teſtimonium. Tempore fuit aliquanto recentior **Thoma.* obiit in *Iſidis Vado*, anno D. 1494.

CAP. DLXIV. *De Joanne Candelario.*

JOANNES *Candelarius* ita à primis ſtudiorum ſuorum annis doctis adſuevit artibus, ut *Latinæ* etiam linguæ puritatem non infeliciter imbiberit. Quæ res magnam illi apud eruditorum vulgus gloriam comparavit. Rarum enim hunc temporis non erat vel numerum invenire doctorum, qui de rebus philoſophicis & theologicis copioſe, gra-

* *Joanne.*

viter,

viter, nervoſe, in ſcholis diſputarent: at qui materiam vernis eloquentiæ floribus ornarent, dubio procul rariuſculi erant. Non tamen defuerunt *Angli*, qui circa illam ætatem cum *Patavii*, tum *Romæ*, atque alibi etiam in *Italia*, utrique linguæ ſtrenuam quidem navabant operam; & præcipue ſub *Guarino Veronenſi*, magnæ, ut tum ferebant tempora, facundiæ viro. Certe, meo judicio, res erat majoris famæ domi, quam foris peregrinam linguam didiciſſe. Sed nolo temerarius dici ab *Italis* definitor, qui omnes præter ſeipſos barbaros pauloinſolentius, quam verius, appellitant. Hoc interim mihi conſtat, quod *Candelarius* calamum ſuum & proſa & carmine aliqua, ut modeſte loquar, cum felicitate exercuerit. Adoleſcens *Ventæ Simenorum*, in collegio à *Gulielmo Perotto*, *Vicchamenſi*, inſtituto, grammaticæ operam dedit: deinde & inter *Iſiacos* bonis artibus invigilavit in muſeo, quod *Novum* vocant, à *Gulielmo* quoque *Perotto* expenſis erectum infinitis.

Præfuit quoque tandem *Novo* ſocietati, & Commiſſarii, ut ego didici, vices inter *Iſiacos* geſſit. Uſus eſt *Thomæ Becchenduni* familiaritate. Is erat epiſcopus *Fontanenſis*, alias *Vuellenſis*, vir probe literatus, & literatorum omnium fautor plane maximus. Huic quæ ſcripſit opuſcula dedicavit. Extant archetypi ipſi in *Fontanenſi* bibliotheca, ſerico villoſo veſtiti, auro & minio pulcherrime picti. Cenſentur vero his nominibus:

- De Statu Humanæ Naturæ.
- Orationes de Laudibus *Fontanenſis* & *Badunenſis* urbis.
- De rebus à *Gulielmo Perotto*, alias *Vichamo*, epiſcopo *Ventano* geſtis libelli aliquot.
- Epiſtolarum libellus.

Extat & ejus *Oratio*, qua reſpondet *Cornelii Vitellii*, prælectoris in Novo collegio *Iſidis Vadi*, orationi primæ.

In *Fontanenſi* eccleſia Cancellarii officio fungebatur. Cætera tam de ejus morte, quam ſepultura, mihi incognita. Colligo illum circa tempus civilis belli floruiſſe, quo *Eduardiani* cum *Henricianis* de imperii ſumma pertinaciſſime certabant.

CAP.

CAP. DLXV. *De Gulielmo Stapilarto.*

GULIELMUS *Stapilartus*, *Carmelita*, inter *Oxonienſis* academiæ ornamenta, & merito quidem, numerabitur. Talis etenim erat, qualem ne noſtra ætas, quantumcunque aurea ſit, inter doctos collocare dedignaretur. niſi forte elegantulus aliquis parvum eſſe exiſtimet philoſophiæ, & theologiæ penetralia vaſtiſſima quidem illa perluſtraſſe: & niſi ſciolus aliquis humile quidpiam eſſe ducat principem locum interpretandi ſacras literas *Iſiaci* habuiſſe. Poſſem hic à multis virtutibus *Stapilartum* laudare; ſed, quoniam ſolam rem literariam agimus, volo illum in præſentia tantum è libris editis lectori commendare. Scripſit multa cum diligentia, nec impari felicitate, *Commentarios*

In Canticum *Moſis*.
In *Eſaiam*.
In aliquos Pſalmos.
De Paupertate lib. 1.
Quæſtionum ordinariarum lib. 2.
Sacrarum Concionum libr.

Denique, ſi quæras, quo tempore in pretio fuerit, quod ego didici, docere non gravabor. nempe illum theologiam *Oxonii* publice profeſſum fuiſſe anno à *Chriſto* nato 1456.

CAP. DLXVI. *De Reginaldo Pavone.*

REGINALDUS *Pavo*, relicta *Cambria*, patrio ſolo, *Iſidis* ad *Vadum* ſe contulit, ubi regalis collegii alumnus deſignatus, operam non modo eloquentiæ, verum etiam prudentiæ humanæ dedit; ita tamen, ut eadem fretus, divinam quoque in partem ſtudiorum maximam facile admitteret. Felicia hæc principia taleis habuere ſucceſſus, qualeis virtus ſuo promittit cultori, nempe optimos. Jam ſtudiorum curſum abſolverat, & inſignia theologi ſeveri ſuprema ceperat. Tanta igitur viri eximie docti latere quidem gloria non potuit. Acceſſitus ille, aulæ & principi ſic ſubſerviebat, ut brevi fortunis amplis donatus ſplenderet, ac tandem epiſcopus *Ceicaſtrenſis*, apud *Sudoſaxones*, deſignaretur.

Hactenus

Hactenus omnia vel rectiſſima. Poſtrema tamen primis minime reſpondebant. nam rationem, ut fertur, ſtudiorum una cum fortuna mutabat; qua parte non contentus, in ſcripturæ interpretatione ratam ſequi orthodoxorum ſententiam, ingenio, quod plane acerrimum habebat, ac judicio fretus ſuo, eo erroris tum concionando, tum ſcribendo pervenit, de euchariſtia parum recte ſentiens, ut à ſynodo epiſcoporum coactus ſit *Lamithi*, præſente *Thoma Arundovallenſi*, archiepiſcopo *Cantiorum*, novæ doctrinæ rationem reddere. Multa utrinque dicta. Poſtremo palinodiam convictus in fano *Pauli* cecinit; ubi, combuſtis quos ſcripſerat libris, mœrens & inglorius, ac dignitate epiſcopali privatus, tenui ad poſtremos vitæ annos ſorte contentus eſt. Atque adeo hæ vices rerum humanarum ſunt. Vidi aliquando libellum de ejus palinodia ſcriptum.

CAP. DLXVII. *De Nicolao Conoduno.*

NICOLAUS *Conodunus* prodiit è cœnobio *Carmelitarum Stenofordenſium*. ſacris vero literis *Grantæ* incubuit, ubi & theologi tandem inſignibus donatus fuit. Denique hæc monumenta poſteritati reliquit:

Commentarios in Cantica Cant.
Expoſitionem in Orationem Dominicam.
Concionum ad *Carmelitas* libellos duos.
Sacrarum Concionum ad populum libros duos.
Epiſtolarum librum unum.
Carmen Votivum ad D. *Albertum Carmelitam*, & D. *Andream* epiſcopum.

Honorem inter ſuos ſummum geſſit; nam præſes provincialis, publico omnium ſuffragio, conſtitutus fuit. Fato conceſſit *Londini* quarto die ſeptembris, anno D. 1460.

CAP. DLXVIII. *De Thoma Chillenduno.*

THOMAS *Chillendenus*, alias Chiſleſdene, operam præcipue legibus, cum *Cæſareis* tum *Pontificiis*, adhibuit. Succeſſus autem ejus ſtudiorum talis, tantuſque fuit, ut tandem primis utriuſque juris titulis donatus ſit. Deinde, qua neſcio pietate ductus, ad monachatum animum adjecit; ac fano Servatoris *Duroverni* ſe ſuaque tradidit: *Commen-*

mentariiſque leges ſcriptis illuſtravit, quos & *Gulielmus Varamus*, *Cantiorum* archiepiſcopus, lectos à ſe aliquando teſtabatur; idque cum fructu. Tandem deſignatus cœnobii præſes, talia erexit ex quadratis ſaxis monumenta, qualia nullus ibi privatim quiſpiam unquam contulit. quo nomine & famam ſibi peperit immortalem.

CAP. DLXIX. *De Roberto Flemingo.*

ROBERTUS *Flemingus*, vel nepos ex fratre, vel conſanguineus *Richardi Flemingi*, (qui ex Cancellario *Iſiacæ* academiæ factus eſt beneficio regis archiepiſcopus *Eboracenſis*, ac non longo poſt tempore ex enata controverſia ad *Lindianam* tranſlatus ſedem) juvenis in *Iſidis Vado* ſtuduit, quo loco *Richardus*, ejus patronus, atque idem bonarum artium amator magnus, paulo ante collegium, cognomento *Lindecollinum*, propter fanum *Mildredæ* ſacrum inſtituerat. Hæc ejus ad amœniores literas expedita alacritas eo tandem proceſſit, ut luculento eruditionis titulo celebris eſſet, & eccleſiæ *Lindocollinæ* decanus inſtitueretur. Deinde *Italiam* petiit aviditate cognoſcendi puritatem utriuſque linguæ, ac *Baptiſtæ Guarini*, oratoris & poetæ, ut illa tulerunt tempora, diſerti, prælectionibus tum *Latinis*, tum *Græcis Ferrariæ* interfuit. Ibidem autem hos *Anglos* ſtudiorum candidiſſimos, doctiſſimoſque comites, *Gulielmum Graium*, *Joannem Phræam*, *Joannem Gundorpium*, & *Joannem Tipetotum*, *Brangonianum* comitem incomparabilem quidem illum, habuit.

Meminit *Flemingi Lodovicus Carbo*, *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, quam in mortem *Guarini Ferrariæ* habuit. Crevit gloria *Roberti Flemingi*, ut his aperte etiam verbis ex funebri oratione *Carbonis* deſumptis conſtat: " *Robertus Fleminge*, Decanus *Lincolnienſis* eccleſiæ, qui ob " ſingularem in ſtudiis humanitatis præſtantiam, atque exer" citationem inclyti *Anglorum* regis procurator *Romæ* fa" ctus eſt." Hæc *Carbo*. Contigit hæc autem tranſmigratio à *Ferraria Romam*, ut ego conjecturam facio, imperio *Eadveardi* quarti, regis *Angliæ*, gliſcente tunc ſeditione civili. In pretio fuit *Sixto* pontifice *Romano* urbi præſidenti, à quo & Protonotarius factus. Et quoniam poetices ſtudium

ſtudium mirifice coluit, *Tiburti* tanquam in ſeceſſu duos libellos, carmine heroico ſcriptos, *Lucubrationum Tiburtinarum* nomine, edidit; quod opuſculum & *Sixto*, pontifici *Romano*, tanquam ejus virtutum encomiaſtes, dedicavit. Hi verſus, ex primo libro ſelecti, & *Sixto* applaudentes, mihi quidem videntur eſſe plane elegantiſſimi:

Sane quiſquis in hunc oculos defixerit acreis,
In vultu facieque viri cœleſte videbit
Elucere aliquid, majeſtatemque verendam.

Literatiſſimos viros eo tempore *Romæ* florentes familiares habuit; præcipue autem *Baptiſtam Platinam*, bibliothecarium *Rom.* coluit, quem & hoc egregie verſiculo laudavit:

Platina magna ſuæ lux & decus ille *Cremonæ*.

Vidi *Iſidis* in *Vado* Dictionarium *Græcolatinum* ab eo collectum. Comparaverat ſibi libros in *Italia* multos pulcherrime pictos, quos ex teſtamento reliquit bibliothecæ collegii *Lindocollinenſis*. Obiit *Lindi*, ubi in ſacello cum *Richardo Flemingo* ſepultus eſt.

CAP. DLXX. *De Gulielmo Graio.*

GULIELMUS *Graius* clariſſima natus eſt familia, quæ antiquitus *Codenorum*, nobile caſtrum *Duroventanæ* provinciæ, incoluit; unde & *Eadveardus Graius* recentioribus temporibus, *Ferrarii* ditione & *Grobio* caſtello auctus, originem duxit, morienſque uxorem, fœminam incomparabilem, regio *Eadveardi* quarti toro fœcundam reliquit. atque hinc prima illius viri illuſtris gloria, de quo nunc agimus, eluxit. Studiis optimis addictus adoleſcens philoſophiæ juxta ac theologiæ incubuit apud *Iſiacos*, qua *Balliolani* diſertus in pretio chorus enituit. Jamque fortunarum ſplendore conſpicuus, animum ad commigrationem in *Italiam*, eloquentia linguæ utriuſque eximia ac bonis florentiſſimam artibus, totum convertit. *Alpes* igitur tranſgreſſus, *Ferrariam* alacer devenit; & *Guarino*, viro tum facundo, tum inſigniter docto, & prælectori publico, diſcipulum diligentiſſimum præceptori diligentiſſimo ſe adjunxit: ubi etiam & magnam merito laudem ex linguis elimatis, & varia rerum cognitione feliciter ſibi comparavit.

Poſtremo & *Romam*, doctorum parentem ingenuam illam, petiit; ubi functione plane undecunque honorifica (deſignatus enim tum fuerat procurator *Henrici* ſexti, *Anglorum* regis) uſus eſt. *Nicolaus* quintus, ingenioſorum fautor tam magnus, quam qui maxime, delectatus non modo eruditione hominis recondita, verum etiam humanitate, benevolentia, candore, tranſlato *Thoma Boucherio*, viro nobili, ab *Anguillariana* ſede ad *Cantianam*, eum præfecit ſedi tum vacuæ anno D. 1443.

Multa hic quidem ſcripſiſſe fertur & ante, & poſt acceptas *Romæ* infulas. *Ludovicus Carbo*, orator *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, qua *Guarini* eximias laudes deprædicat, hæc de *Graio*, conſuetudine ei conjunctiſſimo, refert: "Ex *Britannia* uſque ad *Guarinum* audiendum profecti ſunt, neque ullis impenſis pepercerunt, neque tanta "pericula maris formidarunt, ut cygnea divini hominis voce "fruerentur, cujus nomen in orbe notius quam cujuſdam "magni regis. Quot homines, natura barbaros, à loquendi "barbarie liberavit, eoſque in patriam lingua & arte *Latinos* factos remiſit? cujus rei teſtis eſt *Anglicus* ille *Elienſis* epiſcopus *Gulielmus* Gray, ex inclyta & ſereniſſima "regum *Angliæ* ſtirpe progenitus." Hactenus *Carbo*. Veterum autem ſcriptorum exemplaribus ita detinebatur totus, ut conductis librariis, & quidem multis, partim in *Anglia*, partim in *Italia*, videlicet *Florentiæ* & *Venetiis*, inter quos & *Antonius Marius* pingendo primus fuit, ingentem bonorum ex aſſidua ſcriptione librorum vim longo temporis defluxu ſibi comparaverit, aut patriæ potius. memor enim collegii, in quo propter *Iſidis Vadum* in literis juvenis inſtructus fuerat, eo in bibliothecam omnes theſauros ſuos traduxit, gratum antiquitatis monumentum, futurumque poſteritati gratius. Exactis in epiſcopatu viginti quatuor annis, ſept. 11. diebus 2. obiit *Dunami* 4. Aug. Sepultus eſt *Anguillariæ* in orientali eccleſiæ cathedralis parte.

CAP. DLXXI. *De Joanne Gundorpio.*

JOANNES *Gundorpius Saxonice* dictus, quod nomen *Latine Guntheri* ſilva, & apte, exprimitur. Operam, quantum ego colligo, omnibus artibus eruditis vel diligentiſſimam

mam *Iſiacis* in ſcholis, expediti ingenii felicitate impendio adjutus, exhibuit. Maturior aliquanto annis factus, *Italia* illum in ſuum adoptavit alumnum, & *Guarino*, viro ad eloquentiam compoſito, tanquam parens indulgentiſſima, *Ferrariæ* tradidit edocendum. Bene ſit *Ludovico Carboni*, oratori *Ferrarienſi*, & magno certe *Anglicorum* ingeniorum fautori, laudatori, admiratori etiam, qui in *Oratione*, quam habuit longe eloquentiſſimam, cum funus *Guarini* lugubris curaret, inter doctiſſimos *Joannem Gundorpium*, amicum familiarem ſuum, connumerat. Neque enim id plane feciſſet unquam homo *Italus*, contemptor plerumque, & naſutus in *Ultramontanos* pæne omneis, niſi eximium quiddam, & de meliori nota clarum in eo, quo erat judicio acerrimo, perſpexiſſet.

Audivi autem *Epiſtolas*, & *Carmina*, atque adeo alia ab eo non infeliciter ſcripta fuiſſe. *Romæ* etiam eruditionis, ut illa ferebant tempora, prioribus, quantum ad bonas pertinet literas, feliciora, dediſſe aliquando ſpecimen arbitror. Decanus tandem *Fontanæ* eccleſiæ in *Britannia* apud *Murotriges*, nobilem verſus occaſum gentem, conſtitutus, taleis liberalitatis, ſplendoris, magnificentiæ denique profluenteis [theſauros] aperuit, quales ibi nec priores, ſed nec poſteriores plebi unquam oſtendere potuerunt. Potuit ille quidem tanto facilius, atque adeo opportunius, illa præſtare, quanto majoris aliis ſui loci hominibus apud *Eadveardum*, *Anglorum* regem, pretii fuit.

In *Italia* comparaverat ſibi ingentem bonorum librorum ſuppellectilem, quam in *Angliam* traductam, partim *Grantæ Girviorum*, partim etiam in bibliothecis *Iſiacis* reperi. Inciderat etiam in partem bibliothecæ *Phreanæ*, cui & in *Italia* familiaris erat. Maxima poſt literas, quæ illum plane tantum non immortalem fecerunt, dignitas promovebat, cum *Eadveardus* quartus illum ſigilli privati magiſtratui ſupremo præficeret.

CAP. DLXXII. *De Joanne Stenobrigo.*

JOANNES *Stenobrigus* omnium *Carmelitarum*, qui ſua ætate doctis artibus *Iſiaci* incumbebant, facile primus fuit. Cujus eximiæ laudis hinc academia, illinc *Henricus*,

CAP. DLXI. *De Joanne Dedeco.*

JOANNES *Dedecus* in ſcholis aliquando floruit *Iſiacis*, & liberaleis artes jugi excoluit cura; philoſophiam inter cætera ſtudiorum genera plurimi fecit. Edidit in Ethica *Ariſtotelis Quæſtiones*, quæ illi ſæculo ita placuerunt, ut tandem *Iſiaci* illas, publico, ut tum quidem videbatur, commodo, prelo tradiderint. Non ſatis mihi conſtat, quo tempore floruerit.

CAP. DLXII. *De Joanne Chenningaulo.*

JOANNES *Chenningaulus*, *Carmelita Nordovicanus*, *Iſiacorum* gymnaſium celebravit, & tandem in præſidem electus provincialem. Illud nec ſua caret laude, quod deſignatus ſit Legatus Apoſtolicus in cauſis eccleſiaſticis. quemadmodum neque hoc, quod ſequitur, nempe fuiſſe illum *Richardi*, ducis *Eboracenſis*, ab auriculari confeſſione. Scripſit *Paſchales Conciones*. Obiit *Nordovici* 20 aprilis anno D. 1451.

CAP. DLXIII. *De Petro Chenningaulo.*

PETRUS *Chenningaulus*, *Carmelita* & ipſe, proximum à **Thoma* locum in hoc, nominis ſimilitudine, catalogo poſcit. Erat autem, ut ego didici, genere nobilis, & literarum cognitione nobilior. Studuit inter *Iſiacos*, nomenque inſignis theologi ibidem promeruit. *Conciones* ad clerum ejus eruditionis luculentum extant teſtimonium. Tempore fuit aliquanto recentior **Thoma*. obiit in *Iſidis Vado*, anno D. 1494.

CAP. DLXIV. *De Joanne Candelario.*

JOANNES *Candelarius* ita à primis ſtudiorum ſuorum annis doctis adſurevit artibus, ut *Latinæ* etiam linguæ puritatem non infeliciter imbiberit. Quæ res magnam illi apud eruditorum vulgus gloriam comparavit. Rarum enim tunc temporis non erat vel numerum invenire doctorum, qui de rebus philoſophicis & theologicis copioſe, gra-

* *Joanne.*

viter,

viter, nervoſe, in ſcholis diſputarent: at qui materiam vernis eloquentiæ floribus ornarent, dubio procul, rariuſculi erant. Non tamen defuerunt *Angli*, qui circa illam ætatem cum *Patavii*, tum *Romæ*, atque alibi etiam in *Italia*, utriusque linguæ peritiam quidem navabant operam; & præcipue ſub *Guarino Veronenſi*, magnæ, ut tum ferebant tempora, facundiæ viro. Certe, meo judicio, res erat majoris famæ domi, quam foris peregrinam linguam didiciſſe. Sed nolo temerarius dici ab *Italis* definitor, qui omnes præter ſeipſos barbaros paulo inſolentius, quam verius, appellitant. Hoc interim mihi conſtat, quod *Candelarius* calamum ſuum & proſa & carmine aliqua, ut modeſte loquar, cum felicitate exercuerit. Adoleſcens *Ventæ Simenorum*, in collegio à *Gulielmo Perotto*, *Vichamenſi*, inſtituto, grammaticæ operam dedit: deinde & inter *Iſiacos* bonis artibus invigilavit in muſeo, quod *Novum* vocant, à *Gulielmo* quoque *Perotto* expenſis erectum infinitis.

Præfuit quoque tandem *Novo* ſocietati, & Commiſſarii, ut ego didici, vices inter *Iſiacos* geſſit. Uſus eſt *Thomæ Becchenduni* familiaritate. Is erat epiſcopus *Fontanenſis*, alias *Vuellenſis*, vir probe literatus, & literatorum omnium fautor plane maximus. huic quæ ſcripſit opuſcula dedicavit. Extant archetypi ipſi in *Fontanenſi* bibliotheca, ſerico villoſo veſtiti, auro & minio pulcherrime picti. Cenſentur vero his nominibus:

De Statu Humanæ Naturæ.
Orationes de Laudibus *Fontanenſis* & *Badunenſis* urbis.
De rebus à *Gulielmo Perotto*, alias *Vichamo*, epiſcopo *Ventano*, geſtis libelli aliquot.
Epiſtolarum libellus.

Extat & ejus *Oratio*, qua reſpondet *Cornelii Vitelli*, prælectoris in Novo collegio *Iſidis Vadi*, orationi primæ.

In *Fontanenſi* eccleſia Cancellarii officio fungebatur. Cætera tam de ejus morte, quam ſepultura, mihi incognita. Colligo illum circa tempus civilis belli floruiſſe, quo *Eduardiani* cum *Henricianis* de imperii ſumma pertinaciſſime certabant.

CAP.

CAP. DLXV. *De Gulielmo Stapilarto.*

GULIELMUS *Stapilartus*, *Carmelita*, inter *Oxonienſis* academiæ ornamenta, & merito quidem, numerabitur. Talis etenim erat, qualem ne noſtra ætas, quantumcunque aurea ſit, inter doctos collocare dedignaretur. niſi forte elegantulus aliquis parvum eſſe exiſtimet philoſophiæ, & theologiæ penetralia vaſtiſſima quidem illa perluſtraſſe: & niſi ſciolus aliquis humile quidpiam eſſe ducat principem locum interpretandi ſacras literas *Iſiaci* habuiſſe. Poſſem hic à multis virtutibus *Stapilartum* laudare; ſed, quoniam ſolam rem literariam agimus, volo illum in præſentia tantùm è libris editis lectori commendare. Scripſit multa cum diligentia, nec impari felicitate, *Commentarios*

In Canticum *Moſis*.
In *Eſaiam*.
In aliquot Pſalmos.
De Paupertate lib. 1.
Quæſtionum ordinariarum lib. 2.
Sacrarum Concionum libr.

Denique, ſi quæras, quo tempore in pretio fuerit, quod ego didici, docere non gravabor. nempe illum theologiam *Oxonii* publice profeſſum fuiſſe anno à *Chriſto* nato 1456.

CAP. DLXVI. *De Reginaldo Pavone.*

REGINALDUS *Pavo*, relicta *Cambria*, patrio ſolo, *Iſidis* ad *Vadum* ſe contulit, ubi regalis collegii alumnus deſignatus, operam non modo eloquentiæ, verum etiam prudentiæ humanæ dedit; ita tamen, ut eadem fretus, divinam quoque in partem ſtudiorum maximam facile admitteret. Felicia hæc principia taleis habuere ſucceſſus, qualeis virtus ſuo promittit cultori, nempe optimos. Jam ſtudiorum orbem abſolverat, & inſignia theologi ſeveri ſuprema acceperat. Tanta igitur viri eximie docti latere quidem gloria non potuit. Accerſitus ille, aulæ & principi ſic ſubſerviebat, ut brevi fortunis amplis donatus ſplenderet, ac tandem epiſcopus *Ceicaſtrenſis*, apud *Sudoſaxones*, deſignaretur.

Hactenus

Hactenus omnia vel rectiſſima. Poſtrema tamen primis minime reſpondebant. nam rationem, ut fertur, ſtudiorum una cum fortuna mutabat; qua parte non contentus, in ſcripturæ interpretatione ratam ſequi orthodoxorum ſententiam, ingenio, quod plane acerrimum habebat, ac judicio fretus ſuo, eo erroris tum concionando, tum ſcribendo pervenit, de euchariſtia parum recte ſentiens, ut à ſynodo epiſcoporum coactus ſit *Lamithi*, præſente *Thoma Arundovallenſi*, archiepiſcopo *Cantiorum*, novæ doctrinæ rationem reddere. Multa utrinque dicta. Poſtremo palinodiam convictus in fano *Pauli* cecinit; ubi, combuſtis quos ſcripſerat libris, moerens & inglorius, ac dignitate epiſcopali privatus, tenui ad poſtremos vitæ annos ſorte contentus eſt. Atque adeo hæ vices rerum humanarum ſunt. Vidi aliquando libellum de ejus palinodia ſcriptum.

CAP. DLXVII. *De Nicolao Conoduno.*

NICOLAUS *Conodunus* prodiit è cœnobio *Carmelitarum Stenofordenſium*. ſacris vero literis *Grantæ* incubuit, ubi & theologi tandem inſignibus donatus fuit. Denique hæc monumenta poſteritati reliquit:

Commentarios in Cantica Cant.
Expoſitionem in Orationem Dominicam.
Concionum ad *Carmelitas* libellos duos.
Sacrarum Concionum ad populum libros duos.
Epiſtolarum librum unum.
Carmen Votivum ad D. *Albertum Carmelitam*, & D. *Andream* epiſcopum.

Honorem inter ſuos ſummum geſſit; nam præſes provincialis, publico omnium ſuffragio, conſtitutus fuit. Fato conceſſit *Londini* quarto die ſeptembris, anno D. 1460.

CAP. DLXVIII. *De Thoma Chillenduno.*

THOMAS *Chillendenus*, alias Chilleſtone, operam præcipue legibus, cum *Cæſareis* tum *Pontificiis*, adhibuit. Succeſſus autem ejus ſtudiorum talis, tantuſque fuit, ut tandem primis utriuſque juris titulis donatus ſit. Deinde, qua neſcio pietate ductus, ad monachatum animum adjecit; ac fano Servatoris *Duroverni* ſe ſuaque tradidit: *Commen-*

mentariiſque leges ſcriptis illuſtravit, quos & *Gulielmus Varamus*, *Cantiorum* archiepiſcopus, lectos à ſe aliquando teſtabatur; idque cum fructu. Tandem deſignatus cœnobii præſes, talia erexit ex quadratis ſaxis monumenta, qualia nullus ibi privatim quiſpiam unquam contulit. quo nomine & famam ſibi peperit immortalem.

CAP. DLXIX. *De Roberto Flemingo.*

ROBERTUS *Flemingus*, vel nepos ex fratre, vel conſanguineus *Richardi Flemingi*, (qui ex Cancellario *Iſiacæ* academiæ factus eſt beneficio regis archiepiſcopus *Eboracenſis*, ac non longo poſt tempore ex enata controverſia ad *Lindianam* tranſlatus ſedem) juvenis in *Iſidis Vado* ſtuduit, quo loco *Richardus*, ejus patronus, atque idem bonarum artium amator magnus, paulo ante collegium, cognomento *Lindocollinum*, propter fanum *Mildredæ* ſacrum inſtituerat. Hæc ejus ad amœniores literas expedita alacritas eo tandem proceſſit, ut luculento eruditionis titulo celebris eſſet, & eccleſiæ *Lindocollinæ* decanus inſtitueretur. Deinde *Italiam* petiit aviditate cognoſcendi puritatem utriuſque linguæ, ac *Baptiſtæ Guarini*, oratoris & poetæ, ut illa tulerunt tempora, diſerti, prælectionibus tum *Latinis*, tum *Græcis Ferrariæ* interfuit. Ibidem autem hos *Anglos* ſtudiorum candidiſſimos, doctiſſimoſque comites, *Gulielmum Graium*, *Joannem Phræam*, *Joannem Gundorpium*, & *Joannem Tipetotum*, *Brangonianum* comitem incomparabilem quidem illum, habuit.

Meminit *Flemingi Lodovicus Carbo*, *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, quam in mortem *Guarini Ferrariæ* habuit. Crevit gloria *Roberti Flemingi*, ut his aperte etiam verbis ex funebri oratione *Carbonis* deſumptis conſtat: "*Robertus Fleminge*, Decanus *Lincolnienſis* eccleſiæ, qui ob "ſingularem in ſtudiis humanitatis præſtantiam, atque exercitationem inclyti *Anglorum* regis procurator *Romæ* factus eſt." Hæc *Carbo*. Contigit hæc autem tranſmigratio à *Ferraria Romam*, ut ego conjecturam facio, imperio *Eadveardi* quarti, regis *Angliæ*, gliſcente tunc ſeditione civili. In pretio fuit *Sixto* pontifice *Romano* urbi præſidenti, à quo & Pronotarius factus. Et quoniam poetices ſtudium

ſtudium mirifice coluit, *Tiburti* tanquam in ſeceſſu duos libellos, carmine heroico ſcriptos, *Lucubrationum Tiburtinarum* nomine, edidit; quod opuſculum & *Sixto*, pontifici *Romano*, tanquam ejus virtutum encomiaſtes, dedicavit. Hi verſus, ex primo libro ſelecti, & *Sixto* applaudentes, mihi quidem videntur eſſe plane elegantiſſimi:

Sane quiſquis in hunc oculos defixerit acreis,
In vultu facieque viri cœleſte videbit
Elucere aliquid, majeſtatemque verendam.

Literatiſſimos viros eo tempore *Romæ* florentes familiares habuit; præcipue autem *Baptiſtam Platinam*, bibliothecarium *Rom.* coluit, quem & hoc egregie verſiculo laudavit:

Platina magna ſuæ lux & decus ille *Cremonæ*.

Vidi *Iſidis* in *Vado* Dictionarium *Græcolatinum* ab eo collectum. Comparaverat ſibi libros in *Italia* multos pulcherrime pictos, quos ex teſtamento reliquit bibliothecæ collegii *Lindocollinenſis*. Obiit *Lindi*, ubi in ſacello cum *Richardo Flemingo* ſepultus eſt.

CAP. DLXX. *De Gulielmo Graio.*

GULIELMUS *Graius* clariſſima natus eſt familia, quæ antiquitus *Codenorum*, nobile caſtrum *Duroventanæ* provinciæ, incoluit; unde & *Eadveardus Graius* recentioribus temporibus, *Ferrarii* ditione & *Grobio* caſtello auctus, originem duxit, morienſque uxorem, fœminam incomparabilem, regio *Eadveardi* quarti toro fœcundam reliquit. atque hinc prima illius viri illuſtris gloria, de quo nunc agimus, eluxit. Studiis optimis addictus adoleſcens philoſophiæ juxta ac theologiæ incubuit apud *Iſiacos*, qua *Balliolani* diſertus in pretio chorus enituit. Jamque fortunarum ſplendore conſpicuus, animum ad commigrationem in *Italiam*, eloquentia linguæ utriuſque eximia ac bonis florentiſſimam artibus, totum convertit. *Alpes* igitur tranſgreſſus, *Ferrariam* alacer devenit; & *Guarino*, viro tum facundo, tum inſigniter docto, & prælectori publico, diſcipulum diligentiſſimum præceptori diligentiſſimo ſe adjunxit: ubi etiam & magnam merito laudem ex linguis elimatis, & varia rerum cognitione feliciter ſibi comparavit. Poſtremo

Poſtremo & *Romam*, doctorum parentem ingenuam illam, petiit; ubi functione plane undecunque honorifica (deſignatus enim tum fuerat procurator *Henrici* ſexti, *Anglorum* regis) uſus eſt. *Nicolaus* quintus, ingenioſorum fautor tam magnus, quam qui maxime, delectatus non modo eruditione hominis recondita, verum etiam humanitate, benevolentia, candore, tranſlato *Thoma Boucherio*, viro nobili, ab *Anguillariana* ſede ad *Cantianam*, eum præfecit ſedi tum vacuæ anno D. 1443.

Multa hic quidem ſcripſiſſe fertur & ante, & poſt acceptas *Romæ* infulas. *Ludovicus Carbo*, orator *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, qua *Guarini* eximias laudes deprædicat, hæc de *Graio*, conſuetudine ei conjunctiſſimo, refert: "Ex *Britannia* uſque ad *Guarinum* audiendum pro-" fecti ſunt, neque ullis impenſis pepercerunt, neque tanta " pericula maris formidarunt, ut cygnea divini hominis voce " fruerentur, cujus nomen in orbe notius quam cujuſdam " magni regis. Quot homines, natura barbaros, à loquendi " barbarie liberavit, eoſque in patriam lingua & arte *Lati-" nos* factos remiſit? cujus rei teſtis eſt *Anglicus* ille *Elien-" ſis* epiſcopus *Gulielmus* Gray, ex inclyta & ſereniſſima " regum *Angliæ* ſtirpe progenitus." Hactenus *Carbo*. Veterum autem ſcriptorum exemplaribus ita detinebatur totus, ut conductis librariis, & quidem multis, partim in *Anglia*, partim in *Italia*, videlicet *Florentiæ* & *Venetiis*, inter quos & *Antonius Marius* pingendo primus fuit, ingentem bonorum ex aſſidua ſcriptione librorum vim longo temporis defluxu ſibi comparaverit, aut patriæ potius. memor enim collegii, in quo propter *Iſidis Vadum* in literis juvenis inſtructus fuerat, eo in bibliothecam omnes theſauros ſuos traduxit, gratum antiquitatis monumentum, futurumque poſteritati gratius. Exactis in epiſcopatu viginti quatuor annis, ſept. 11. diebus 2. obiit *Dunami* 4. Aug. Sepultus eſt *Anguillariæ* in orientali eccleſiæ cathedralis parte.

CAP. DLXXI. *De Joanne Gundorpio.*

JOANNES *Gundorpius Saxonice* dictus, quod nomen *Latine Guntheri* ſilva, & apte, exprimitur. Operam, quantum ego colligo, omnibus artibus eruditis vel diligentiſſimam

mam *Iſiacis* in ſcholis, expediti ingenii felicitate impendio adjutus, exhibuit. Maturior aliquanto annis factus, *Italia* illum in ſuum adoptavit alumnum, & *Guarino*, viro ad eloquentiam compoſito, tanquam parens indulgentiſſima, *Ferrariæ* tradidit edocendum. Bene ſit *Ludovico Carboni*, oratori *Ferrarienſi*, & magno certe *Anglicorum* ingeniorum fautori, laudatori, admiratori etiam, qui in *Oratione*, quam habuit longe eloquentiſſimam, cum funus *Guarini* lugubris curaret, inter doctiſſimos *Joannem Gunderpium*, amicum familiarem ſuum, connumerat. Neque enim id plane feciſſet unquam homo *Italus*, contemptor plerumque, & naſutus in *Ultramontanos* pæne omneis, niſi eximium quiddam, & de meliori nota clarum in eo, quo erat judicio acerrimo, perſpexiſſet.

Audivi autem *Epiſtolas*, & *Carmina*, atque adeo alia ab eo non infeliciter ſcripta fuiſſe. *Romæ* etiam eruditionis, ut illa ferebant tempora, prioribus, quantum ad bonas pertinet literas, feliciora, dediſſe aliquando ſpecimen arbitror. Decanus tandem *Fontanæ* eccleſiæ in *Britannia* apud *Murotriges*, nobilem verſus occaſum gentem, conſtitutus, taleis liberalitatis, ſplendoris, magnificentiæ denique profluenteis [theſauros] aperuit, quales ibi nec priores, ſed nec poſteriores plebi unquam oſtendere potuerunt. Potuit ille quidem tanto facilius, atque adeo opportunius, illa præſtare, quanto majoris aliis ſui loci hominibus apud *Eadveardum*, *Anglorum* regem, pretii fuit.

In *Italia* comparaverat ſibi ingentem bonorum librorum ſuppellectilem, quam in *Angliam* traductam, partim *Grantæ Girviorum*, partim etiam in bibliothecis *Iſiacis* reperi. Inciderat etiam in partem bibliothecæ *Phreanæ*, cui & in *Italia* familiaris erat. Maxima poſt literas, quæ illum plane tantum non immortalem fecerunt, dignitas promovebat, cum *Eadveardus* quartus illum ſigilli privati magiſtratui ſupremo præficeret.

CAP. DLXXII. *De Joanne Stenobrigo.*

JOANNES *Stenobrigus* omnium *Carmelitarum*, qui ſua ætate doctis artibus *Iſiaci* incumbebant, facile primus fuit. Cujus eximiæ laudis hinc academia, illinc *Henricus*,

CAP. DLXV. *De Gulielmo Stapilarto.*

GULIELMUS *Stapilartus*, *Carmelita*, inter *Oxonienſis* academiæ ornamenta, & merito quidem, numerabitur. Talis etenim erat, qualem ne noſtra ætas, quantumcunque aurea ſit, inter doctos collocare dedignaretur. niſi forte elegantulus aliquis parvum eſſe exiſtimet philoſophiæ, & theologiæ penetralia vaſtiſſima quidem illa perluſtraſſe: & niſi ſciolus aliquis humile quidpiam eſſe ducat principem locum interpretandi ſacras literas *Iſiaci* habuiſſe. Poſſem hic à multis virtutibus *Stapilartum* laudare; ſed, quoniam ſolam rem literariam agimus, volo illum in præſentia tantum è libris editis lectori commendare. Scripſit multa cum diligentia, nec impari felicitate, *Commentarios*

In Canticum *Moſis*.
In *Eſaiam*.
In aliquot Pſalmos.
De Paupertate lib. 1.
Quæſtionum ordinariarum lib. 2.
Sacrarum Concionum libr.

Denique, ſi quæras, quo tempore in pretio fuerit, quod ego didici, docere non gravabor. nempe illum theologiam *Oxonii* publice profeſſum fuiſſe anno à *Chriſto* nato 1456.

CAP. DLXVI. *De Reginaldo Pavone.*

REGINALDUS *Pavo*, relicta *Cambria*, patrio ſolo, *Iſidis* ad *Vadum* ſe contulit, ubi regalis collegii alumnus deſignatus, operam non modo eloquentiæ, verum etiam prudentiæ humanæ dedit; ita tamen, ut eadem fretus, divinam quoque in partem ſtudiorum maximam facile admitteret. Felicia hæc principia taleis habuere ſucceſſus, quales virtus ſuo promittit cultori, nempe optimos. Jam ſtudiorum orbem abſolverat, & inſignia theologi ſeveri ſupremæ acceperat. Tanta igitur viri eximie docti latere quidem gloria non potuit. Accerſitus ille, aulæ & principi ſic ſubſerviebat, ut brevi fortunis amplis donatus ſplenderet, ac tandem epiſcopus *Ceiceſtrenſis*, apud *Sudoſaxones*, deſignaretur.

Hactenus

Hactenus omnia vel rectiſſima. Poſtrema tamen primis minime reſpondebant. nam rationem, ut fertur, ſtudiorum una cum fortuna mutabat; qua parte non contentus, in ſcripturæ interpretatione ratam ſequi orthodoxorum ſententiam, ingenio, quod plane acerrimum habebat, ac judicio fretus ſuo, eo erroris tum concionando, tum ſcribendo pervenit, de euchariſtia parum recte ſentiens, ut à ſynodo epiſcoporum coactus ſit, *Lamithi*, præſente *Thoma Arundevallenſi*, archiepiſcopo *Cantiorum*, novæ doctrinæ rationem reddere. Multa utrinque dicta. Poſtremo palinodiam convictus in fano *Pauli* cecinit; ubi, combuſtis quos ſcripſerat libris, mœrens & inglorius, ac dignitate epiſcopali privatus, tenui ad poſtremos vitæ annos ſorte contentus eſt. Atque adeo hæ vices rerum humanarum ſunt. Vidi aliquando libellum de ejus palinodia ſcriptum.

CAP. DLXVII. *De Nicolao Conoduno.*

NICOLAUS *Conodunus* prodiit è cœnobio *Carmelitarum Stenofordenſium*. ſacris vero literis *Grantæ* incubuit, ubi & theologi tandem inſignibus donatus fuit. Denique hæc monumenta poſteritati reliquit:

Commentarios in Cantica Cant.
Expoſitionem in Orationem Dominicam.
Concionum ad *Carmelitas* libellos duos.
Sacrarum Concionum ad populum libros duos.
Epiſtolarum librum unum.
Carmen Votivum ad D. *Albertum Carmelitam*, & D. *Andream* epiſcopum.

Honorem inter ſuos ſummum geſſit; nam præſes provincialis, publico omnium ſuffragio, conſtitutus fuit. Fato conceſſit *Londini* quarto die ſeptembris, anno D. 1460.

CAP. DLXVIII. *De Thoma Chillenduno.*

THOMAS *Chillendenus*, alias Chyllenden, operam præcipue legibus, cum *Cæſareis* tum *Pontificiis*, adhibuit. Succeſſus autem ejus ſtudiorum talis, tantuſque fuit, ut tandem primis utriuſque juris titulis donatus ſit. Deinde, qua neſcio pietate ductus, ad monachatum animum adjecit; ac fano Servatoris *Duroverni* ſe ſuaque tradidit: *Commen-*

mentariiſque leges ſcriptis illuſtravit, quos & *Gulielmus Varamus, Cantiorum archiepiſcopus*, lectos à ſe aliquando teſtabatur; idque cum fructu. Tandem deſignatus cœnobii præſes, talia erexit ex quadratis ſaxis monumenta, qualia nullus ibi privatim quiſpiam unquam contulit. quo nomine & famam ſibi peperit immortalem.

CAP. DLXIX. De *Roberto Flemingo*.

ROBERTUS *Flemingus*, vel nepos ex fratre, vel conſanguineus *Richardi Flemingi*, (qui ex Cancellario *Iſiacæ* academiæ factus eſt beneficio regis archiepiſcopus *Eboracenſis*, ac non longo poſt tempore ex enata controverſia ad *Lindianam* tranſlatus ſedem) juvenis in *Iſidis Vado* ſtuduit, quo loco *Richardus*, ejus patronus, atque idem bonarum artium amator magnus, paulo ante collegium, cognomento *Lindocollinum*, propter fanum *Mildredæ* ſacrum inſtituerat. Hæc ejus ad amœniores literas expedita alacritas eo tandem proceſſit, ut luculento eruditionis titulo celebris eſſet, & eccleſiæ *Lindocollinæ* decanus inſtitueretur. Deinde *Italiam* petiit aviditate cognoſcendi puritatem utriuſque linguæ, ac *Baptiſtæ Guarini*, oratoris & poetæ, ut illa tulerunt tempora, diſerti, prælectionibus tum *Latinis*, tum *Græcis Ferrariæ* interfuit. Ibidem autem hos *Anglos* ſtudiorum candidiſſimos, doctiſſimoſque comites, *Gulielmum Graium*, *Joannem Phræam*, *Joannem Gundorpium*, & *Joannem Tipetotum*, *Brangonianum* comitem incomparabilem quidem illum, habuit.

Meminit *Flemingi Lodovicus Carbo*, *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, quam in mortem *Guarini Ferrariæ* habuit. Crevit gloria *Roberti Flemingi*, ut his aperte etiam verbis ex funebri oratione *Carbonis* deſumptis conſtat: "*Robertus Fleminge*, Decanus *Lincolnienſis* eccleſiæ, qui ob "ſingularem in ſtudiis humanitatis præſtantiam, atque exer"citationem inclyti *Anglorum* regis procurator *Romæ* fa"ctus eſt." Hæc *Carbo*. Contigit hæc autem tranſmigratio à *Ferraria Romam*, ut ego conjecturam facio, imperio *Eadveardi* quarti, regis *Angliæ*, gliſcente tunc ſeditione civili. In pretio fuit *Sixto* pontifice *Romano* urbi præſidenti, à quo & Pronotarius factus. Et quoniam poetices ſtudium

ſtudium mirifice coluit, *Tiburti* tanquam in ſeceſſu duos libellos, carmine heroico ſcriptos, *Lucubrationum Tiburtinarum* nomine, edidit; quod opuſculum & *Sixto*, pontifici *Romano*, tanquam ejus virtutum encomiaſtes, dedicavit. Hi verſus, ex primo libro ſelecti, & *Sixto* applaudentes, mihi quidem videntur eſſe plane elegantiſſimi:

Sane quiſquis in hunc oculos defixerit acreis,
In vultu facieque viri cœleſte videbit
Elucere aliquid, majeſtatemque verendam.

Literatiſſimos viros eo tempore *Romæ* florentes familiares habuit; præcipue autem *Baptiſtam Platinam*, bibliothecarium *Rom.* coluit, quem & hoc egregie verſiculo laudavit:

Platina magna ſuæ lux & decus ille *Cremonæ*.

Vidi *Iſidis* in *Vado* Dictionarium *Græcolatinum* ab eo collectum. Comparaverat ſibi libros in *Italia* multos pulcherrime pictos, quos ex teſtamento reliquit bibliothecæ collegii *Lindocollinenſis*. Obiit *Lindi*, ubi in ſacello cum *Richardo Flemingo* ſepultus eſt.

CAP. DLXX. *De Gulielmo Graio.*

GULIELMUS *Graius* clariſſima natus eſt familia, quæ antiquitus *Codenorum*, nobile caſtrum *Duroventanæ* provinciæ, incoluit; unde & *Eadveardus Graius* recentioribus temporibus, *Ferrarii* ditione & *Grobio* caſtello auctus, originem duxit, morienſque uxorem, fœminam incomparabilem, regio *Eadveardi* quarti toro fœcundam reliquit. atque hinc prima illius viri illuſtris gloria, de quo nunc agimus, eluxit. Studiis optimis addictus adoleſcens philoſophiæ juxta ac theologiæ incubuit apud *Iſiacos*, qua *Balliolani* diſertus in pretio chorus enituit. Jamque fortunarum ſplendore conſpicuus, animum ad commigrationem in *Italiam*, eloquentia linguæ utriuſque eximia ac bonis florentiſſimam artibus, totum convertit. *Alpes* igitur tranſgreſſus, *Ferrariam* alacer devenit; & *Guarino*, viro tum facundo, tum inſigniter docto, & prælectori publico, diſcipulum diligentiſſimum præceptori diligentiſſimo ſe adjunxit: ubi etiam & magnam merito laudem ex linguis elimatis, & varia rerum cognitione feliciter ſibi comparavit.

Poſtremo

Poſtremo & *Romam*, doctorum parentem ingenuam illam, petiit; ubi functione plane undecunque honorifica (deſignatus enim tum fuerat procurator *Henrici* ſexti, *Anglorum* regis) uſus eſt. *Nicolaus* quintus, ingenioſorum fautor tam magnus, quam qui maxime, delectatus non modo eruditione hominis recondita, verum etiam humanitate, benevolentia, candore, tranſlato *Thoma Boucherio*, viro nobili, ab *Anguillariana* ſede ad *Cantianam*, eum præfecit ſedi tum vacuæ anno D. 1443.

Multa hic quidem ſcripſiſſe fertur & ante, & poſt acceptas *Romæ* infulas. *Ludovicus Carbo*, orator *Ferrarienſis*, in *Funebri Oratione*, qua *Guarini* eximias laudes deprædicat, hæc de *Graio*, conſuetudine ei conjunctiſſimo, refert: "Ex *Britannia* uſque ad *Guarinum* audiendum profecti ſunt, neque ullis impenſis pepercerunt, neque tanta pericula maris formidarunt, ut cygnea divini hominis voce fruerentur, cujus nomen in orbe notius quam cujuſdam magni regis. Quot homines, natura barbaros, à loquendi barbarie liberavit, eoſque in patriam lingua & arte *Latinos* factos remiſit? cujus rei teſtis eſt *Anglicus* ille *Elienſis* epiſcopus *Gulielmus* Gray, ex inclyta & ſereniſſima regum *Angliæ* ſtirpe progenitus." Hactenus *Carbo*. Veterum autem ſcriptorum exemplaribus ita detinebatur totus, ut conductis librariis, & quidem multis, partim in *Anglia*, partim in *Italia*, videlicet *Florentiæ* & *Venetiis*, inter quos & *Antonius Marius* pingendo primus fuit, ingentem bonorum ex aſſidua ſcriptione librorum vim longo temporis defluxu ſibi comparaverit, aut patriæ potius. memor enim collegii, in quo propter *Iſidis Vadum* in literis juvenis inſtructus fuerat, eo in bibliothecam omnes theſauros ſuos traduxit, gratum antiquitatis monumentum, futurumque poſteritati gratius. Exactis in epiſcopatu viginti quatuor annis, ſept. 11. diebus 2. obiit *Dunami* 4. Aug. Sepultus eſt *Anguillariæ* in orientali eccleſiæ cathedralis parte.

CAP. DLXXI. *De Joanne Gundorpio.*

JOANNES *Gundorpius Saxonice* dictus, quod nomen *Latine Guntheri* ſilva, & apte, exprimitur. Operam, quantum ego colligo, omnibus artibus eruditis vel diligentiſſimam

mam *Iſiacis* in ſcholis, expediti ingenii felicitate impendio adjutus, exhibuit. Maturior aliquanto annis factus, *Italia* illum in ſuum adoptavit alumnum, & *Guarino*, viro ad eloquentiam compoſito, tanquam parens indulgentiſſima, *Ferrariæ* tradidit edocendum. Bene ſit *Ludovico Carboni*, oratori *Ferrarienſi*, & magno certe *Anglicorum* ingeniorum fautori, laudatori, admiratori etiam, qui in *Oratione*, quam habuit longe eloquentiſſimam, cum funus *Guarini* lugubris curaret, inter doctiſſimos *Joannem Gunderpium*, amicum familiarem ſuum, connumerat. Neque enim id plane feciſſet unquam homo *Italus*, contemptor plerumque, & naſutus in *Ultramontanos* pæne omneis, niſi eximium quiddam, & de meliori nota clarum in eo, quo erat judicio acerrimo, perſpexiſſet.

Audivi autem *Epiſtolas*, & *Carmina*, atque adeo alia ab eo non infeliciter ſcripta fuiſſe. *Romæ* etiam eruditionis, ut illa ferebant tempora, prioribus, quantum ad bonas pertinet literas, feliciora, dediſſe aliquando ſpecimen arbitror. Decanus tandem *Fontanæ* eccleſiæ in *Britannia* apud *Murotriges*, nobilem verſus occaſum gentem, conſtitutus, taleis liberalitatis, ſplendoris, magnificentiæ denique profluenteis [theſauros] aperuit, quales ibi nec priores, ſed nec poſteriores plebi unquam oſtendere potuerunt. Potuit ille quidem tanto facilius, atque adeo opportunius, illa præſtare, quanto majoris aliis ſui loci hominibus apud *Eadveardum*, *Anglorum* regem, pretii fuit.

In *Italia* comparaverat ſibi ingentem bonorum librorum ſuppellectilem, quam in *Angliam* traductam, partim *Grantæ Girviorum*, partim etiam in bibliothecis *Iſiacis* reperi. Inciderat etiam in partem bibliothecæ *Phreanæ*, cui & in *Italia* familiaris erat. Maxima poſt literas, quæ illum plane tantum non immortalem fecerunt, dignitas promovebat, cum *Eadveardus* quartus illum ſigilli privati magiſtratui ſupremo præficeret.

CAP. DLXXII. *De Joanne Stenobrigo.*

JOANNES *Stenobrigus* omnium *Carmelitarum*, qui ſua ætate doctis artibus *Iſiaci* incumbebant, facile primus fuit. Cujus eximiæ laudis hinc academia, illinc *Henricus*,

ricus, ejus appellationis ſextus, *Anglorum* rex, teſtem longe optimum ſe offert. Dedit etenim academia illi tot honorificos titulos, quot unquam antea erudito alicui tribuit. Tum princeps ipſe, percognitis ejus virtutibus, illius conſilio in rebus ad religionem pertinentibus uſus eſt. Deinde vero & præmia, erudito digna, candidus adjecit; *Bannochorenſem* videlicet pontificatum, ac poſtremo *Henofortbenſem*. Unum certe in homine erat, quod cordati vitio dabunt. Totus namque curaverat in autoritatem *Romani* pontificis, & ejus ſanctiones, quarum valde multæ non malis hominibus vix ferendæ videntur. Sed nunc ad libros, omiſſo *Romano*, quos ita inſcripſit:

Expoſitio in Symbolum Fidei.
De Præmio *Chriſtianis* promiſſo.
De Vario Scripturæ Senſu.
De Caſu & Fortuna.
De Dote Eccleſiæ.
De Vigore Decretorum.
De Sanctionibus Eccleſiaſticis.
Quæſtiones Theologicæ.

Præfuit *Bannochorenſibus* quinque annis, *Henofortbenſibus* viginti & amplius annis; inter quos moriens anno D. 1474. ſepultus eſt. Nolo hic quenquam mirari, quod *Stenoburgum* inter *Henricianæ* ætatis *Scriptores* non connumerem. cauſa equidem fuit, quod ſupervixerit, vel ad medios annos *Eadveardini* imperii.

CAP. DLXXIII. *De Davide Tavenſi.*

DAVID, *Lannotavanæ* eccleſiæ à theſauris, ex *Cambria* oriundus, *Britannicarum* rerum cognitionem una cum lacte imbibebat. Ea enim eſt, & ſemper fuit, natura *Cambrorum*, ut manifeſto probro ſibi eſſe ducant foris ſapere, domi autem non ſapere. Quare ab ipſa pueritia parentum ſuorum genealogias, tum etiam patrias antiquitates religioſe diſcunt. Auſim hoc adfirmare nullam eſſe gentem, quæ tam expedite de ſitu locorum circumjacentium, de urbibus, de montibus, de lacubus, de fluminibus, & eorum curſu pronuntiet. Nunquam facile crediduſſem *Cambros* ita in ſuis rebus exercitatos fuiſſe, niſi præſens præſentes illos per totam late *Cambriam* audiviſſem. Unum illis

ad

ad ſummam deeſt felicitatem; præceptores videlicet docti *Græcæ* & *Latinæ* linguæ. Hos addas, omnia certe addideris. Nam ſunt ingenio, ſupra quam cuiquam credibile eſt, acuto, & ad omne ſtudiorum genus dubio procul apto.

Jam vides naturam, & educationem non parum dediſſe *Davidi*. Supereſt, ut intelligas illum multa ſua ipſius diligentia accumulaſſe. *Bardos*, (ſic enim *Cambri* vates appellant ſuos) *Bardus* & ipſe de ſacroſancta *Britanniæ* antiquitate conſuluit. Famoſi nominis loca, quotquot in *Cambria* ſunt, aut fuerunt, adivit, ſimul & curioſiſſimis oculis perluſtravit. Adde huc, quod ab indigenis ipſis omnia didicerit, quæ ad antiquitatis cognitionem pertinere viderentur. Comparata in hunc modum diviti antiquitatis copia, reſtabat, ut enata herba tanti laboris expectatam meſſem produceret. Scripſit igitur librum *Rerum Cambricarum*; in quo *Morganiam* præcipue illuſtravit ſuam; cujus princeps eccleſia eſt *Lanmotava*, epiſcopalis ſedes. *Joannes Roſſus*, in libro de *Academiis Britannicis*, *Davidis*, ſynchronii ſui, meminit. Habes jam, lector, quod ego de hoc *Scriptore* cognitum habeo.

CAP. DLXXIV. *De Joanne Milverodunо.*

JOANNES *Milverodunus* ſacris *Carmelitici* ordinis initiatus fuit *Ventæ Belgarum*, quam *Saxones* victores Wintanceſtre, id eſt bellum vel illuſtrem locum vocabant. Fama tamen illius, quæ aliquando celeberrima fuit, non *Ventæ*, ſed in *Iſidis Vado*, utpote doctarum artium gymnaſio, prima incrementa cepit. quanquam tam magna *Londini* quoque, & *Romæ* ad cumulum poſtea acceſſerunt, ut ipſum illuſtris famæ circulum compleverint. Operæ pretium igitur erit paucis perſtringere, quid inſigne utraque in urbe fecerit. *Londini*, & præcipue in ſuggeſtu *Paulino*, frequenteis ad populum conciones habuit, de non ferenda epiſcoporum ambitione & avaritia. In qua parte ſedulo quidem imitatus eſt exemplum *Henrici Parcheri*, *Carmelitæ*, viri non infeliciter eruditi, qui ſacerdotes *Chriſti* paupertatem docuit.

Pervenit poſtea *Milverodunus Romam*, & paupertatis vulnera coram magiſtratibus eccleſiaſticis cum aculeatis con-

cionibus, tum libro in publicum emiſſo ita refricavit, ut ab illis in molem *Hadriani*, vel, ut nomine uſitatiori loquar, caſtellum S. *Angeli*, tanquam in carcerem, detruſus ſit. Manſit ibi præco evangelicus totum triennium. At tandem, edito per luculentum libellum ſuæ fidei ſymbolo, à *Paulo* ſecundo, epiſcopo *Romano*, libertati reſtitutus eſt, & patriæ; oblata tamen prius & cardanalitia & epiſcopali dignitate, ſed quam ille modeſte refutavit. Defunctus eſt *Londini* tertio die januarii anno D. 1486.

CAP. DLXXV. *De Joanne Elinio.*

JOANNES *Elinius, Carmelita*, doctis per literas feliciores illas innotuit; & claram uſque adeo ſibi inter ſuos famam, ſuavitate morum, peperit, ut tandem ſui nominis & ordinis collegio *Londini* præfuerit. Debet ei poſteritas, quod D. *Joannis Revelationes Commentariis* non contemnendis illuſtraverit.

CAP. DLXXVI. *De Joanne Phrea.*

JOANNES *Phreas*, conterraneus meus, *Londini* natus, ea felicitate cœlitus donatus eſt, ut is ex numero *Anglorum* primus mihi quidem eſſe videatur, qui barbarie patriam fœde gravatam labore honeſto, atque adeo utili, plane valetudini priſtinæ, qua imperantibus *Romanis* ſupra hominum opinionem omnem floruit, integre reſtituit. Illius hoc tale, tantumque beneficium, in poſteros collatum, niſi pro dignitate collaudarem, & autorem pro meritis magnis vel univerſo orbi notum non facerem, profecto omnium ingratiſſimus à bonis dicerer. Juvat igitur ejus vitam, virtuteſque inimitabiles poſteritati opportune, ſolicite, religioſe conſecrare. Prima apud *Iſiacos* ſolidioris literaturæ fundamenta, collegii *Balliolani* ſocietate donatus, jecit. Excrevit autem ingenii ædificium pulcherrimum, vel ad faſtigium uſque & miraculum. Initiatus tandem ſacris, evangelicus præco evocatus eſt à quodam amico, ut fano *Mariæ Montanæ*, quod *Ventæ Belgarum* celebre admodum eſt, præeſſet: quo & ille mature profectus eſt; ita tamen, ut nunquam amorem vehementiſſimum, quo perpetuo erga eloquentiam

quentiam & doctas artes adfectus erat, vel tantillum ceſſator deponeret.

Frequens *Ventæ Belgarum*, alias Brightſtow, tunc temporis mercatorum turba in *Italiam* ſubinde navigantium: à quibus ubi plenius intellexerat, quam ingeniorum fertilitate beata eſſet, de tranſmigratione in eam, corraſo viatico, nocte dieque cogitavit. tandemque vela ſecundis commiſit zephyris, & *Italiam* pervenit. Fama tandem refert *Guarinum* ſenem, philoſophum & oratorem, *Ferrariæ* non ſine laude ingenti docere. Accurrit, prælectori aſſurgit, philoſophiam repetit, cognitionem herbarum medicarum præcipue excutit, legibus etiam civilibus operam, eamque ſedulam, dat, & chorum eruditorum *Italorum* humanitate magna, candore majori demeruit. Inter quos & *Carbonem*, oratorem *Ferrarienſem*, coluit; à quo in *Funebri Oratione*, qua *Guarinum* laudat, laudatur & ipſe. Artem medendi *Ferrariæ* in ſcholis publicis, confluentibus undique eruditis, primum docuit; deinde & eandem *Florentiæ* ac *Patavii*: ubi & inſignibus medici, publico conſenſu literatorum procerum, donatus eſt.

Poſtremo & *Romam* petiit, ac illuſtria eruditionis pericula multa, duce philoſophia, comite vero eloquentia, oſtendit; quo tempore *Joannes Tipetotus*, *Anglus*, comes *Brangonianus*, unicum doctrinæ inter nobiles ſui ſæculi lumen, civilem fugiens diſſentionem patriæ, merito magni fecit *Romæ* virtutes *Phreæ*. Non erat eo tempore *Romæ*, qui linguam utramque felicius exhauſerat.

Scripſit *Epiſtolas* elegantiſſimas & *Carmina*. Legi ejus verſus perfluenteis, in quibus *Bacchus* expoſtulat cum capro vitem arrodente, dedicatos vero *Joanni Tipetoto*, *Mecœnati* ſuo; cui & conſecravit libellum *Syneſii* de *Laude Calvitii* interpretatum, ut quidam affirmant, majori *Latine* cum gratia, quam *Græce* à *Syneſio* ſcriptum. Tranſtulit in *Latium Diodori Siculi* bibliothecam *Græcam*: quod opus *Itali Poggio* vaniſſime attribuunt *Florentino*. Vidi ego exemplar, quod & archetypum fuiſſe certe puto, in cujus primi folii margine hæc recentiori manu ſcripta reperi: "*Paulus*, *Romanus* pontifex, propter tranſlationem ſibi dedicatam "*Fream* epiſcopatu *Badoniæ* donaverat; quod cum acce-"piſſet, ſupervixit menſem unum, & obiit *Romæ* nondum

 "conſe-

"conſecratus." Hactenus ex libelli margine. Sunt qui putent competitorem aliquem præſenti veneno, clam dato, *Phream* è medio ſuſtuliſſe.

Incidi aliquando in libellum ab eo de *Rebus Geographicis*, ut ego colligere potui, conſcriptum. Rogante quodam nobili *Italo*, epitaphium neſcio quod barbarum à monumento *Franciſci Petrarchæ* ſublatum; *Phrea Britannus* novum ac elegans tumulo juſſus ſuperaddere, quod & adhuc apud me extat. Extat *Epiſtola* longe, ſi ego quicquam recte judico, elegantiſſima, qua *Omnibonius Leonicenus*, phœnix ſui ſæculi, *Fream*, philoſophum incomparabilem, tantum non ad ſidera extollit. Beatus etiam *Rhenanus*, homo candidus, ex hac in *Syneſii* libellum de *Laude Calvitii* à *Phrea* editum, & à *Leoniceno* accurate collaudatum, commendandi *Freæ* virtutes anſam accepiſſe videtur opportunam. Talia enim refert: "*Joannes Phrea*, quod non "ſine publico *Britanniæ*, quam nunc *Angliam* vocant, ho-"nore dixerim, utramque linguam percalluit; bonas literas "ſumma cum laude non paucos annos, idque in *Italia*, "docuit." Ferunt *Fream* ex arte medica in *Italia* ingentem aureorum collegiſſe numerum, divitemque obiiſſe.

CAP. DLXXVII. *De Gualtero Venantio.*

Gualterus *Venantius*, conſueto vocabulo Hunte dictus, *Carmelita* fuit tam clari nominis, ut ejus eruditionis plane contemptor viderer, niſi honorificum in noſtro catalogo locum poſſideret. Quare volo candidum lectorem per me cognoſcere, quod primum doctrinæ & ingenii ſui ſpecimen *Oxonii* oſtenderit. Porro quod unus electus ſit, qui, totius *Angliæ* nomine, Concilio *Ferrarienſi* & *Florentino* intereſſet. Ex qua legatione magnam ſibi non modo gloriam comparavit, verum etiam gratiam apud *Eugenium*, ejus appellationis quartum, pontificem *Romanum*: uſque adeo, ut illius autoritatem præter modum & menſuram omnem, quemadmodum mox ex librorum indice apparebit, poſtea extulerit. Itaque tantum abeſt, ut hominis adfectum in hac parte nimium adprobem; ut vehementer pontifices omnes, ſuæ ditionis pomeria præter æquum dilatantes, improbem.

Sed

Sed res *Romanas* miſſas facio; ac ad *Venantii* libros, quibus ſe orbi commendavit, properabo. Edidit vero

Vocabularium.
De Vigore Literarum libellum unum.
In Doctrices Mulieres lib. 1.
Super Sententias lib. 4.
Commentariorum ſuper Evangelia lib. 4.
In Mulierum Communionem.
De Prædeſtinatione.
De Præſtantia Eccleſiaſticæ Dignitatis.
De Eccleſiæ Symbolo.
De Paupertate *Chriſti*.
Actorum *Ferrarienſis* & *Florentini* Concilii, tum Diviſionis *Græcorum* à *Romana* Eccleſia lib. ſex.

Præterea privatim duos libellos de *Rebus* in iiſdem Conciliis geſtis edidit.

Sacras Conciones numero 27.
Collectaneum Hiſtoriarum.

Quatuordecim menſes in negotiis, tempore concilii ſibi commiſſis, exegit; deinde magno cum honore domum rediit, ac triginta & amplius annos poſtea vixit. Tandem, ipſo ſenii morbo gravatus, *Oxonii* fato functus eſt vigeſimo die decembris anno D. 1478.

CAP. DLXXVIII. *De Thoma Cantio.*

THOMAS *Cantius* à *Maridunenſibus*, ſocietate *Iſiaca*, merito quidem collaudatur. Hoc ejus virtus in re literaria jure quodam ſuo poſcebat. Philoſophiam in primis excoluit, & in matheſi gloriam eruditiſſimus non levem ſibi comparavit: *Iſiacorum* omnium ſuffragia abunde comprobabant. Sunt, qui putent multa eum ſcripſiſſe in *Re Aſtronomica*, quæ ad meos nondum pervenere oculos. Conſtat ex catalogo *Maridunenſi* floruiſſe *Cantium* temporibus *Eadveardi* quarti.

CAP. DLXXIX. *De Joanne Lovæo.*

JOANNES * *Lovæus*, *Auguſtinianus*, à teneris annis bonarum artium vel ſtudioſiſſimus fuit. Maturioribus vero annis publicas academias percelebravit. unde & nomen di-

* *J. Lovæi* vita *Capgrevica* præponi debuit.

gnitatem-

gnitatemque facile adeptus eſt; uſque adeo, ut in doctorum relatus numerum, hominibus ſui loci atque ordinis, quorum numeroſa juxta ac clara *Londini* ſocietas erat, merito præficeretur: & famam ſuam, alioqui ſatis notam, notiorem redderet. *Auguſtiniani* prædicant hunc & *Homilias*, & alia digna purgatis auribus ſcripſiſſe.

Illud interim mihi conſtat, fuiſſe eum longe diligentiſſimum veterum exemplariorum exquiſitorem. Bibliotheca, quam magnificam in ſuo inſtituit collegio, fidem in hac parte meam vehementer comprobat. Sanctiſſimus *Henricus* ſextus hujus cum literas, tum virtutes plurimi fecit; uſque adeo, ut eum primo fani *Aſaphi* inter *Elvium* & *Clutam*, celebres fluvios, ſiti epiſcopum deſignaret: deinde & pontificatum *Durobrevenſem*, alias *Roſæcaſtrenſem*, ſuperadderet. Floruit anno 1434.

CAP. DLXXX. *De Thoma Pencoido.*

THOMAS *Pencoidus*, homo *Auguſtinianæ* ſectæ, tantus erat in acumine diſputandi, quantus ſuo tempore nemo fere alius. Delegerat ſibi juvenis unicum præceptorem, videlicet *Joannem Scottum*. ad cujus exemplum ita ſe ſuaque omnia formavit ſtudia, ut non ovum ovo, nec lac lacte ſimilius, quam ille magiſtro. Poſſem ego hic *Pennochetum* ſuis depingere coloribus; malo tamen ut ejus virtus honorificis exterorum autorum teſtimoniis eluceat. Sic etenim videbor nihil patriæ, nihil gratiæ, nihil adfectui dediſſe. Age igitur, pro me loquatur *Ambroſius Coriolanus*, homo *Romanus*: "Hic doctor ſubtiliſſimus ſic *Joan-* "*nis Scotti* opera mente habet ſoluta & trita, ut, ſi perdita "eſſent, ea poſſet facillime reficere: cui omnes multum "ſophiſtæ debent; quoniam ipſe ejus opera elucidavit, "emendavit, & in publicum dedit. Multos in dialecticis, "in philoſophia, & theologia edidit tractatus, & quidem "ſubtiliſſimos." Hactenus *Ambroſius*. Nunc *Jacobi Bergomenſis* accedat calculus: "Eam ob doctrinæ magnitudi- "nem ex *Anglia* in *Italiam* vocatus, *Patavii* publico ſala- "rio diu ſacram theologiam docuit."

Audiviſti, optime lector, qualis quantuſque foris fuerit. Supereſt, ut etiam intelligas, quem domi honorem geſſerit.

Ex

Ex *Italia* rediens, unanimi conſenſu *Auguſtinianorum*, noſtram inſulam incolentium, accepit magiſtratum maximum, nempe provincialem. Mortuus eſt *Londini* vigeſimo die Maii anno D. 1487. Hic opus eſt appendice, ut incuriam *Ambroſii Coriolani* & *Jacobi Bergomenſis* mea diligentia corrigam. Neuter etenim illorum nominatim meminit alicujus operis à *Pennocheto* editi. A me igitur, candide lector, cognoſce, quod *Commentarios* in *Metaphyſica Ariſtotelis*, & luculentum opus in *Sententias* ſcripſerit.

CAP. DLXXXI. *De Joanne Cairleon.*

JOANNES, cui ab urbe *Legionum*, in ripis *Iſcæ* fluminis condita, nomen *Cairleon* vulgo inditum, *Grantæ Girviorum* academiæ celeberrimæ, ut ego colligo, operam impenſe magnam ſtudiis politioribus dedit. at philoſophia, medicina, & matheſis primas tenebant partes. Tandem ab excellentia, qua in re prænituit herbaria, archiatri titulo, publicis ſuffragiis, donatus eſt. Extant *Grantæ* in *Clarana* bibliotheca *Tabulæ* de *Rebus Aſtronomicis*, ab eo ſcriptæ quidem *Londini*, & editæ anno à *Chriſto* nato 1482.

CAP. DLXXXII. *De Joanne Mariſeldo.*

JOANNES *Mariſeldus*, homo ad philoſophiæ & rei medicæ cognitionem reconditam illam compoſitus, eo eruditionis pervenit, ut à civibus *Londinenſibus*, per eum nullo non morborum genere curatis, immortalem famam acceperit. Scripſit de *Arte Medendi* vel juſtum volumen, quod & *Praxin*, *Gilberti Anglici*, medici clariſſimi, induſtriam ſecutus, vocavit; quo opere, ut *Gilberto* interiori cauſarum cognitione ceſſit, ita in praxi eundem longo præceſſit intervallo. Multa mihi de hoc *Mariſeldo* narravit *Bertholetus* medicus, adfirmans eum ædes propter Xenodochium *Berptolomeanum Londini* incoluiſſe.

CAP. DLXXXIII. *De Thoma Rodoburno.*

THOMAS *Rodoburnus*, monachus *Ventanus* in famoſo illo D. *Petri* cœnobio religioni operam dedit: in qua cum pedem bene promoviſſet, alia reſtabat cura, nempe

nempe ut eruditis animum exornaret artibus. Itaque magnum omnis generis veterum autorum numerum ſibi comparavit: deinde tot dies ſimul & noctes legendo utiliter collocavit, quot gratam, variam, multam illi in rebus magnis cognitionem pepererunt. Unum tamen erat, quod inter ſtudia non leviter curavit, videlicet ut ſeriem & tempora rerum geſtarum memoriæ commendaret. Nam hiſtoriam multum ad civilem pertinere vitam non male judicabat. Sed nec ſatis eſſe putavit ſibi tantum in hac parte conſulere, niſi etiam & patriæ, cui debere ſe aliquam ſui partem recte credebat, prodeſſet. Calamum igitur exeruit, aliorum imitaturus in ſcribenda hiſtoria induſtriam. Et quoniam res geſtas *Angliæ* magis quam exterarum gentium diligentem deſiderare videbat ſcriptorem, eas, tanquam optime ſibi cognitas, in primis ab injuria oblivionis vindicandas eſſe cenſuit. Quid multis verbis opus eſt? *Hiſtoriam* noſtræ gentis feliciter inchoavit, & conſummavit. *Joannes Roſſus*, *Verovicanus*, magnus hiſtoriæ & antiquitatis amator, non modo *Rodoburni* teſtimonium aliquoties citat; verum etiam ſcribit ſe ejus præſentia, & colloquio aliquando uſum fuiſſe. Hæc paucula mihi ſunt de *Rodoburno* cognita.

CAP. DLXXXIV. *De Thoma Bradolego.*

THOMAS *Bradolegus* ex nobili *Scruporum*, vel, ut alias lego, *Scrobiorum*, familia originem duxit; quam etiam claris virtutibus nobiliorem reddidit. Totus etenim ſtudebat continentiæ, unde primum ritibus *Carmeliticis Nordovici* ſe conſecravit; deinde & vitam ibidem anachoreticam per quatuordecim annos duxit. Præfuit illo tempore *Carmelitis Nordovicani* collegii *Cyrillus Garolandus*, homo integritatis adprobatæ, atque ab hoc præſidis nomine digniſſimus. Is vero, conſentiente *Eugenio* quarto, volentem nolentem *Bradolegum* è ſancta latebra in lucem produxit; atque effecit, ut in *Dromorenſem* epiſcopum eligeretur. Poſt acceptam vero epiſcopatus dignitatem *Rhodianis* militibus chariſſimus fuit; nam apud illos legati functione uſus eſt. Præterea *Romæ* in pretio erat, magnamque cum *Eugenio* quarto, cui libros aliquot hiſtoricos de *Rebus Carmeliticis* dedicavit, gratiam inierat. Vixit ad decrepitam uſque ætatem.

rem. Mortuus eſt anno D. 1491. Sepulchrum ejus oſtenditur *Loveſtofti*, oppido maritimo, & limitaneo *Sudovolgiæ*. Mihi perplacent hæc duo poſtrema ejus epitaphii carmina:

Venit ad occaſum morbo confectus amaro;
Spiritus alta petit, pondere corpus humum.

Lubet hic aliquid adjungere, quod vicem coronidis ſuppleat. *David Chirurgus*, *Carmelita*, vir in theologiæ cognitione clarus, & *Richardus Meſinus*, ejuſdem ſectæ theologus, *Bradolegum* præceſſerunt: uterque epiſcopus *Dromorenſis*, ille *Luddoloci*, hic *Eboraci* inter *Carmelitas* ſepultus.

CAP. DLXXXV. *De Joanne Roſſo.*

JOANNES *Roſſus*, aut ſi mavis *Rufus*, quem patria lingua Rotwſe vocant, *Verovici*, urbe magnæ olim celebritatis, ut ex reliquiis venerandæ vetuſtatis etiam nunc apparet, natus ſimul & educatus fuit; donec maturiores anni philoſophicos poſcebant præceptores. Tum vero *Iſidis Vadum* petiit, altum aliquid in re literaria inchoaturus. Ubi tantum abeſt, ut operam perdiderit ſuam, ut ex illa fructum multo uberrimum acceperit. Inter cætera tamen incredibili uſus eſt diligentia legendis autoribus, qui de rebus noſtris ſcripſerunt. Unde tam exactam, tam variam, tam denique luculentam *Britannicæ* antiquitatis cognitionem ſibi comparavit, ut multos ex noſtris longo, inquam, longo præceſſerit intervallo.

Non miraberis, lector, quod *Roſſum* ita tibi laudaverim: ipſe dixeris digniſſimum laude fuiſſe. Nam, ut undecunque certam antiquitatis cognitionem ſibi compararet, ad *Cambros* primum, *Britannorum* reliquias, profectus eſt. Inter quos cum multa cognitu certe digniſſima percunctator curioſus didiciſſet, multaque oculatus teſtis vidiſſet; ſimili diligentia per totam fere inſulam uſus eſt. Adde huc quod multarum bibliothecarum forulos excuſſerit: in quo opere diutiuſcule & *Belloſiti* & *Grantæ*, claris noſtræ *Britanniæ* academiis, verſatus fuit. Jam copioſam ſimul & divitem rerum maxime memorabilium ſupellectilem collegerat, quæ ne per incuriam dilaberetur, contulit ſe ad quietem, rem ſcripturienti in primis neceſſariam.

Eſt

Eſt locus, in colle poſitus, propter ripam *Avonæ* fluminis, diſtatque vix mille à *Verovico* paſſibus, ubi conſtans fama eſt *Guidonem*, comitem *Verovicanum*, famoſiſſimum pugilem quidem illum, relicta urbe, ſtrepitu, & armis, vitam aliquando vixiſſe ſolitariam. Vicinia locum à cultoris nomine, clivum *Guidonicum* appellat. Extat in clivo ecclesia D. *Magdalenæ*, cujus pœnitudini bonus comes multum tribuebat, ſacra. Comites *Verovicani* memoriæ recentioris aream eccleſiolæ circumjacentem muro utcunque alto cinxerunt; ædes in uſus unius aut alterius ſacrificuli extruxerunt; fundulos etiam vicinos liberaliter adjecerunt. Hunc locum *Joannes Roſſus*, ex ea natus familia, quæ *Ragelegam* incolit, non procul ab *Alauni* caſtro, homo minime ambitioſus in poſſeſſionem, annuente vel *Verovicano* comite, vel *Eadveardo* quarto, accepit. Vidi multa loca, in quibus natura varia luſit amœnitate: nullus tamen, in primo conſpectu, magis unquam meis adblandiebatur oculis. Nacto in hunc modum honeſto otio, & aurea fortunæ mediocritate, expeditus & alacer ſcribendi munus aggreſſus eſt; quod nunquam poſtea, niſi cum ipſa vita, depoſuit. quo longo tempore multa chartis commendavit: ex quibus quædam ad umbilicum deducta aliis communia fecit, quædam in ſchedulis imperfecta moriens reliquit. Ego hæc, quæ ſequuntur, vidi & legi:

De Antiquitate *Verovicenſis* urbis.
De Epiſcopis *Vuiccenſibus* lib. I.
De Antiquitate Clivi *Guidonici*.
De Comitibus *Verovicenſibus*.
Contra Pſeudohiſtoriam Antiquitatis *Grantanæ*.
De Antiquitate Academiarum *Britannicarum*, opus imperfectum.

Scripſit præterea *Chronicon*, juſtum volumen, cui in gratiam urbis ſuæ titulum indidit *Verovicum*. Porro bibliothecam inſtituit in ipſa porticu auſtrali fani S. *Mariæ Verovici*.

Unum defuit *Roſſo*, homini alioqui ſolide erudito, nempe torrens illa eloquentia: quod tamen ſolo ætatis imputandum vitio. Si in noſtrum ſæculum, tam undecunque felix, incidiſſet, plane tuliſſet omne punctum.

De morte ejus, tanquam in re ignota, nolo temere aliquid adfirmare. Vixit uſque ad primos annos *Henrici* ſeptimi,

mi, & *Verovici* obiit 14. januarii anno D. 1491. ſepultus eſt ibidem, in fano *Mariæ* conſecrato, ut ex epitaphio inſcripto apparet.

CAP. DLXXXVI. *De Joanne Tipetoto.*

JOANNES *Tipetotus* genere admodum nobilis, at rebus præclare geſtis nobilior, & ingenio ad bonas artes certe omneis nato nobiliſſimus erat. Nos igitur talem, tantumque virum pro ſuis virtutibus graphice depingere & decet atque juvat; ejuſque vitam æternitati commendare. Patre genitus eſt cum nobili, tum potenti *Joanne Tipetofto*, inter *Anglicos* proceres viro clariſſimo. *Jocoſa* mater, fœmina incomparabilis, eum peperit. Natalis autem locus *Éverodunum*, villa apud *Grantanos* elegans, non longe à *Durovelo* & *Malduno* diſſita. Educatio parentum cura longe optima. nam & bonis literis & virtutibus conſecratus eſt. Studuit autem, ut ego accepi, apud *Iſiacos*, diſertam turbam, in eo collegio, quod à *Ballione* nomen deſumpſit: ubi tunc temporis & nobilium juvenum corona celebris renaſcentem imbibebant eloquentiam.

Jam erat majuſculus, & ejus pater, relictis terris, cœlos petiit, quietis ſedem optatiſſimam. Neceſſitas illum à muſis laudatiſſimis ad ditionem paternam, & aulicam pompam evocavit. Decreverat ante fortuna parens juvenem, omnibus ingenui animi dotibus florentem, nova acceſſione florentiorem reddere. Gliſcebat interea civile bellum, hinc *Mediolanenſi*, hinc *Iſurovicano* de imperio, odio plus quam *Vatiniano*, contendentibus. At *Henriciani* tunc potentiores erant, quibus & hic eximie favebat. Senſerat *Henricus* benevolum hominis erga ſe animum, & magnis illum merito honoribus inſignivit, tandemque *Bravonii* comitem inſtituit. *Ludovicus Carbo*, *Ferrarienſis*, in *Oratione Funebri*, qua *Guarini* virtutes ad ſidera evexit, ſcribit *Tipetotum* annos viginti quinque natum gazaphylacem ſupremi nominis in *Britannia* fuiſſe creatum: poſteaque mare *Britannicum* prudentia, & rei militaris peritia pacatum [reddidiſſe.]

Una dies quandoque parens, quandoque noverca eſt.

Perſenſit *Joannes* vulneratos utrinque & *Henrici* & *Eaduardi* animos. Quare tranquillitatem rebus pruden-

ter

ter omnibus prætulit, ac, comparato viatico ſatis amplo, peregrinus voto magno ſacroſanctam *Solymorum* urbem mature petiit; ubi & aliquandiu vixit, regioneſque vicinas curioſe colluſtravit. Quin rerum omnium quædam ſatietas eſt, quæ cum ingruit, tædio perfuſi homines de novitate cogitant. *Italia* præ ejus oculis ſtatim verſabatur; unde & ardor quidem ita vehemens obrepſit, ut conſcenſa triremi, vela ventis committeret, *Veneticam*que urbem inviſeret, & gratus hoſpes aliquamdiu incoleret. Votum promovit felicitas; & *Veneti* obviis ulnis in litus deſcendentem complectuntur.

Jam illi literarum memoria politarum, quas à teneris annis familiariſſimas ſemper habuit, in mentem venit; unde &, ardore quodam accenſus vehementiſſimo, *Patavium*, vicinam academiam, omni bonarum diſciplinarum genere longe inſtructiſſimam, petiit. Deum immortalem! quos ille tam celebri loco viros doctiſſimos invenit? Inter quos unus inſtar multorum *Joannes Phreas*, *Anglus*, titulis eloquentiæ magnis, ſed legum *Cæſarianarum*, philoſophiæ, & medicinæ calculis majoribus in primis enituit. Hunc *Joannes* Comes in amicum & familiarem delegit, & ita delectum numeroſis officiis ſibi devinxit, ut nullum benevolentiæ genus intactum reliquerit. Quid interim *Phreas*? Patroni ſui ingenuitatem, eruditionem, judicium denique ſuſpexit, admiratus eſt, coluitque: ac ei ad cumulum gloriæ ingentem, libellum de *Laude Calvitii*, ex *Syneſio Græco* tranſlatum *Latiniſſime*, dedicavit. Ut interim omittam *Bacchi* querelam in caprum de vite corroſa, quam & carmine ad miraculum uſque eleganti edidit, ac eidem conſecravit.

Operæ pretium hic erit pauca ex hujus *Præfatione* in *Encomium Calvitii* decerpere, ut *Tipetoti* fama fuſius eniteat. Sic enim ille: "Nam quid æquius eſt, quam literarum & doctrinæ monumenta illi deferre, qui de literatis "hominibus optime meruit, & à quo omnis liberalis, digna "homine nobili, percepta doctrina eſt. Te ſolum enim "omnium principum, verbis autem utar, quibus uſus eſt ad te "*Pius* ſecundus, pontifex maximus, lacrymans præ gaudio, "cum te audiret orantem, te ſolum, inquam, omnium principum hæc noſtra conſpexit ætas, quam virtute & eloquentia præſtantiſſimis ipſis *Romanorum* & *Græcorum* imperatoribus

"ribus

“ ribus comparare poſſimus. Atqui, ut reliquos ſilentio præ-
“ teream, neque ingenio, neque optimarum artium ſtudio, aut
“ Magno *Alexandro, Græciæ* principi, concedis; aut *Lucium*
“ *Lucullum, Romanorum* maximum imperatorem, te præſtan-
“ tiorem agnoſcis. Quorum hic quidem incredibili cum eſſet
“ ingenii magnitudine, adeo philoſophiæ deditus erat, ut in
“ bello non multum ſub ipſis pellibus otii relinqueretur. Ille
“ vero ſe faſſus eſt, ut ex epiſtola ejus ad *Ariſtotelem* con-
“ ſtat, cæteros doctrina anteire maluiſſe, quam copiis aut
“ opulentiis. Quid de animi magnitudine? quid de pru-
“ dentia? quid de liberalitate, quæ tecum eſſe nata vide-
“ tur? quid de pietate vel in Deum, & humanitate erga
“ omneis? quid denique de aliis virtutibus tuis diſſeram,
“ quibus non modo hac tempeſtate principes, ſed quotquot
“ fuerunt, quos antiquitas coluit, quique futuri ſunt, ſine con-
“ tentione exſuperas? Quæ quoniam ita ſint, Dii patrii,
“ quorum ſub munere noſtra *Britannia* eſt, te tantum ac ta-
“ lem virum admonuerunt, ut pacem quam bellum malles;
“ ut terras, quas ipſi deſerebant, relinqueres; neu tu virum
“ integerrimum, & ab omni factionis ſcelere immunem,
“ cum impiis & factioſis hominibus miſcendo commacula-
“ res. Sed ſi quando res *Britannici* imperii ad aciem nova-
“ culæ deveniret, quo proxime inteſtinis diſcordiis fere de-
“ ducta eſt, is eſſes, qui tua ſapientia antiquam gentis tuæ
“ gloriam recuperares. Itaque & eorum monitis, & tuo ſa-
“ pientiſſimo parens conſilio, quo futuram longe quam ce-
“ ciderat provideras tempeſtatem, triremem conſcenderis.
“ Et magnanimos illos imitatus heroas, quos navis *Argo*
“ vexit, omnia mundi maria navigio emenſus, univerſum
“ fere peragraſti terræ orbem, cunctiſque gentibus beneficia
“ impertiens, & divinitatem animi tui manifeſtans, ubique
“ nominis tui immortalem poſt te reliquiſti memoriam. Sed
“ poſtquam externi de te feliciſſimo hoſpite ſatis, ſatiſque
“ diu gaviſi ſunt, ipſa nunc te patria, qua genitus, qua edu-
“ catus eras, vehementer orat, ut ad ſe redeas, & illi labo-
“ ranti ſis etiam felix. Maturanti autem tibi ad genialem
“ terram profectionem hunc libellum dono damus, quo meæ
“ incredibilis erga te pietatis, & tuorum item in me innu-
“ merabilium meritorum teſtis ſit, & pignus perpetuum,
“ quem ſi tuo probatiſſimo judicio probatum iri intellexero,

“ efficies

"efficies profecto, ut ad reliqua tuo nomine perſequenda ſimus alacriores." Hactenus *Phrea* eloquentiſſimus, idemque doctiſſimus.

Ludovicus Carbo, Ferrarienſis, in *Funebri Oratione* pro *Guarino*, accuratiſſime *Tipetoti* virtutes, & præcipue literas politiores illas, explicat his verbis: "*Guarinum* etiam audire deſideravit illuſtriſſimus princeps *Joannes Anglicus*, immo *Anglicus Vigorniæ* Comes; ipſe quoque ex antiquiſſima regum *Angliæ* proſapia ductus; qui paternam ſapientiam imitatus anno ætatis ſuæ quinto & viceſimo, quod ante eum accidit nulli, maximus *Angliæ* theſaurarius creari meruit, qui ſummo apud *Anglos* honori ducitur, ſecundo poſt regem; qui cum mare *Britannicum* prudentia ſua, & rei militaris peritia pacatum reddidiſſet, *Hieroſolymis* [relictis,] muſarum dulcedine captus, triennium jam in *Italia* commoratus eſt; qui etiam nunc ſtudiorum cauſa degit *Patavii*, *Venetorum* humanitate detentus; qui literarum avidiſſimus omneis, ut ita dixerim, *Italiæ* bibliothecas ſpoliavit, ut pulcerrimis librorum monumentis *Angliam* exornet; quem ego mitiſſimum dominum meum appellare poſſim, & debeo. Vellet etiam, neſcio qua bona de ingenio meo opinione permotus, me in *Angliam* ducere; cui certe lubens parebo. Sic nunc in me fuerunt *Ferrarienſes* ingrati." Hæc *Carbo* & amiciſſime & veriſſime.

Commigravit *Tipetotus Romam*, relicta conſilio quodam *Patavina* urbe. Fruſtra ſibi quidem viſus eſt in *Italiam* veniſſe, niſi *Romam*, olim rerum dominam, *Latinæ* etiam parentem eloquentiæ & antiquitatis, ut in *Vaticana* apparet bibliotheca, conſervatrice, inviſeret. Nullus per aliquot ſæcula nobilitate inſignis hoſpes urbi gratior erat *Tipetoto*; cujus humanitas, candor, ſplendor etiam, & facundia *Ciceroniana* illa *Romanorum* omnium cum oculos, tum mentes ita occupabant, & poſſidebant quoque, ut cœlitus illum eo demiſſum, tanquam numen, non modo crederent, verum etiam colerent. Apparet ejus eloquentiæ exemplum vel illuſtriſſimum in *Præfatione*, quam *Phreas* encomio *Calvitii* præfixit. Nam affirmat ille quidem *Pium* ſecundum, pontificem, audita ejus oratione longe diſertiſſima, qua ſe totum illi & purpuratorum choro patrum concredidit, præ gaudio, quod inde acceperat, plane incredibili, lachrymas fudiſſe:

fudiſſe: utinam temporis iniquitate nobis non fuiſſet ſublata illa divina plane oratio.

Jam triennium in peregrinatione exegerat Comes *Joannes*, gloriamque nunquam certe morituram ſibi ex itinere longo, ſed memorabili, comparaverat, cum interim *Ovidianum* illud ei in memoriam rediret:

> Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos
> Ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui.

Unde *Romam* ſui nominis præconem eximiam reliquit, & Deos penates repetiit, multa ſuper ſeditione patria, multa ſuper *Phrea*, magno utriuſque eloquentiæ ornamento, tum præterea animæ dimidio ſuæ, multa denique ſuper *Omnibono Leoniceno* & *Ludovico Carbone*, viris longe eruditiſſimis, ac illi una cum *Phrea* communibus amicis, cogitans. Extat elegantiſſima *Epiſtola Omniboni Leoniceni* de laude opuſculi *Syneſii Græci*, quod à *Phrea Latinitate* donatum eſt, ubi & hæc leguntur: "Illuſtriſſimo principi noſtro" (*Tipetotum* intelligit) "me commenda, cujus deſiderium "ut æquiori animo feram, aſſueſcere non poſſum." Hæc ille de patrono inclyto.

Eadveardus quartus *Henricum* ſextum beneficio comitis *Verovicani* regali deturbaverat ſolio, quem rediens veneratus eſt *Tipetotus*, cujus imperio, anno regni ejus decimo, *Avonduni Simenorum* præfuit judicio quorundam nobilium, inter quos *Clapamus*, qui regis majeſtatem ibidem in conflictu læſerant. Sævitum in noxios eſt; qui poſt mortem, à poſtico ad verticem acutis transfixi ſudibus, in auras erecti malis exemplo fuere, ſed triſti, &, uti plebs aperte dicebat, crudeli & inſolito. Quo Comes hæc fecerit animo, alioqui miſericors, non temere pronuncio. Unum hoc interim ſcio, hanc notam fuiſſe poſtea mortalem ei. Gratiam *Eadveardi* integram ſibi conciliavit. Continuo ob nuptias ab *Hiſpano* oblatas, & à *Verovicano* comprobatas, *Eadveardus* perſenſit hoſtem ſibi vel infeſtiſſimum eſſe *Verovicanum*. Hinc & regio exutus ipſe imperio; *Henricus* priſtinæ reſtitutus eſt dignitati. Nec longo poſt tempore *Tipetotus* in publico conſeſſu nobilium ſuſpectus, ut videtur, de amore ergà *Eadveardum* imperio defunctum propenſiori, capitis judicium pertulit; ac, *Viſimonaſterio* relicto,

licto, à præfecto *Bellini* caſtri, exutis ſponte in mortis memoriam, ut ego accepi, crepidis, pedes ductus eſt ad *Fluentanum* carcerem, ubi & unam peregit noctem. Die vero craſtina ad *Turritum* montem, locum ſuppliciis famoſum, perductus eſt, ac ſecuri percuſſus, quod populo triſte ſpectaculum fuit.

Gulielmus Caxodunus, *Angliæ* prototypographus, hæc, aut ſimilia his, *Anglice* refert, in calce libelli continentis *Pub. Cornelii* & *Caii Flaminii Orationes* de *Vera Nobilitate*, de *Tipetoto*, quæ ego *Latine* ſic interpretor: "Intelligo "comitem *Vigorvienſem* pium, ac nobilem, qui vita nuper "miſere ſublatus eſt, cujus ego animam veſtris præcipue "commendo precibus. Deum immortalem! quanta illius "herois virtutum cultoris, ac cordati ruina fuit. Quoties "in memoriam revoco, atque mecum expendo ejus vitam, "ſcientiam, virtutem, mihi quidem videtur, niſi Deus aliter conſtituerit, incomparabilem tanti taliſque viri fuiſſe "jacturam, modo recte ejus æſtiment dignitatem una cum "eruditione & experientia magiſtra conjunctam, ac ſolicitos labores in expeditione *Hieroſolymitana* deſumptos; "poſtremo honores etiam, quibus à *Romano* pontifice & "aliis multis illuſtratus fuerit uſque ad extremam obitus "diem. Quo tempore præſenti populo exemplum plane "utile, à patientia, moriendi dedit." Hactenus *Caxodunus*: cujus diligentia *Ciceronis* de *Amicitia* libellus, in *Anglicam* verſus linguam *Tipetoti* opera, prelo commiſſus eſt, non ſine honorifica præfatione, quæ Comitis gloriam percelebrat æternam. Impreſſit etiam *Banatuſii Magnomontani* duas *Orationes* in primis eleganteis: *Pub.* videlicet *Cornelii* & *Caii Flaminii*, qui rivales erant, *Lucretia Fulvii* filia incomparabili utrinque petita, quas ita terſe, nitide, ſignificanter etiam *Tipetotus* in linguam *Anglorum* vernaculam tranſtulit, ut dubites majori an gratia ille ſcripſerit, an hic interpretatus fuerit. Libellus plane elegantiſſimus eſt, atque ingenioſus. Tantumque abfuit, ut *Cornelius* divitiis & ſtemmatibus innitens formam expectatam, operis illuſtre pretium, victor acceperit; ut *Flaminius*, melior quam ditior nobilitatis titulo, omne punctum una cum *Lucretia*, juſto patrum cum ſuffragio, tum judicio tulerit.

Illud non eſt ſilentio prætereundum, quod *Caxodunus* in impreſſo

impreſſo codice præponit *Tullii* libellum de *Senectute*, in gratiam *Faſtophi*, nobilis *Gallorum* domitoris, in ſermonem *Anglicum* converſum libello *Amicitiæ*, cujus tamen interpretationis autorem, ſi recte memini, nullum nominat. Si mihi liceret conjectura uti ulla in re incognita, dicerem certe *Tipetotum* interpretem utriuſque fuiſſe. Præter has tranſlationes affirmat *Caxodunus*, in *Præfatione* libelli de *Amicitia*, hunc alia ſcripſiſſe multa, ut à doctis & fide dignis acceperat. Optarem inter alia maxime extaret ut ejus *Latina Oratio*, qua *Romanum* pontificem, *Pium* ſecundum, atque patres galeriferos in admirationem, antiqua uſus eloquentia, deduxit. Tunc facile ex unguibus leonem æſtimarent.

Sublato capite *Tipetoti*, truncus ſtatim delatus eſt ad fanum *Dominicanorum Londini*, propter *Fluentanam* portam, ubi & ſepultus eſt inter duas columnas verſus auſtrum. *Joanna* ſoror, fratris elugens tam triſte fatum (nupſerat enim *Inguldeſtorpio*, *Grantanæ* ditionis nobiliſſimo equiti) poſuit ſacellum, & ſepulchrum in eo marmoreum, ubi in tabella hæc inſcriptio: "*Fecit hanc capellam Joanna D.* Inguldeſthorpe, *ſoror Joannis Comitis, cum quo hic requieſcit.*" Hic forſitan videbor lectori feſtinanti longiuſculus. Quid facerem? ſidus tam eximium ſuis radiis parte nulla defraudandum.

CAP. DLXXXVII. *De Joanne Thoneio.*

JOANNES *Thoneius*, *Auguſtinianæ* profeſſor ſectæ, bonas literas, atque adeo eloquentiam magni fecit: quo judicio humaniores artes ſolicita excuſſit diligentia. Nec minori uſus eſt in ſacrarum rerum lectione cura. Senſerat deeſſe aliquid ad circulum, nempe *Græcæ* cognitionem linguæ. Accinxit igitur ſe maxima cum alacritate & promptitudine operi; ac, devoratis primis rudimentorum moleſtiis, igneſcens ad majora ſe contulit. Sed neque hæc virtus juſto caruit honore. nam, à ſuis collaudatus, honorifica functione uſus eſt. Sunt qui putent multa ab hoc homine erudite fuiſſe inchoata, at non abſoluta, partim immatura morte, partim ſocordia fraterculorum in tenebris & ſilentio elanguiſſe, denique blattas ac tineas, pro dolor! paviſſe.

CAP. DLXXXVIII. *De Gulielmo Surfluctu.*

GULIELMUS *Surfluctus*, *Carmelita*, fanum *Botolphi*, nobile oppidum, incoluit. Deinde & *Grantam Girviorum*, gymnaſium celeberrimum, petiit; atque ita ſtrenue bonis incubuit artibus, ut inter Doctorum choros, Doctor & ipſe, merito connumeratus. Superſunt ſacræ, quas *Latine* ſcripſit, *Conciones*. Obiit fani *Botolphi*, ubi & ſepultus eſt anno D. 1466.

CAP. DLXXXIX. *De Roberto Creſſio.*

ROBERTUS *Creſſius*, *Carmelita*, *Iſiacæ* cultor academiæ, idemque theologus, ut ſpecimen illuſtre aliquod ingenii, ac eruditionis ſuæ oſtenderet, *Homiliarum* librum edidit.

CAP. DXC. *De Gulielmo Tillaeo.*

GULIELMUS *Tillæus*, alias *Cellingus* dictus à *Cellingo*, pago duobus paſſuum millibus à *Faverſamo*, celebri emporio, diſſito, monaſticæ præſcripta vitæ ſedulo imitatus eſt, quo loco *Duroverni Cantiorum* fanum Servatori ſacrum, opus plane magnificentiſſimum, elucet. Hic ille non modo pietati ſtudebat, verum etiam meliores excoluit artes. quo nomine & *Iſidis Vadum*, academiam literis florentem, petiit; unde & famæ pretium non leve tulit. Reverſus deinde ad ſuos, merito pro virtutibus à cunctis collaudatur.

Ecce ſubito illi præ oculis noctes atque dies obverſabatur *Italia*, poſt *Græciam*, bonorum ingeniorum & parens, & altrix. A præſide igitur ſuo impetravit facultatem commigrandi ad *Italos*, & viatico donatus ſatis amplo, iter aggreſſus eſt. Pervenit *Bononiam*, utriuſque juris cultricem aſſiduam, quibus & ipſe delectatus ſtudiis feliciter pedem promovet. Jam gratus erat ſymmyſtis ſuis, & frequenter de cognitione legum, non ſine maturo diſputabat judicio. *Politianus* eo tempore vir cum eloquentiſſimus tum doctiſſimus, & magnum ſui ſæculi ornamentum, *Bononiæ* tum cauſam promovebat literariam; quem & *Tillæus*, linguarum antiquæ elegantiæ addictiſſimus, arctiſſima ſibi conjunxit

junxit amicum familiaritate. Fervet opus. Græciſſat ille quidem; & induſtriæ & impenſis nullum certe locum relinquens, *Græca* exemplaria multa conquiſivit. Nec minori ulla cura in corradendis *Latinis*, ſed antiquæ notæ, codicibus uſus eſt: quos nec longo poſt tempore, tanquam theſauros plane incomparabileis, ſecum deduxit, *Durovernum* repetens. Sic foris, domique accrevit in immenſum *Tillæi* gloria. Hinc factum, ut publico ſuorum ſuffragio in præſidem eligeretur, magiſtratum non amplum modo, verum etiam ſplendidum.

Henricus jam ſeptimus, ſublato tyranno, *Britanniæ* imperabat; cognitaque *Tillæi* tum eruditione, tum fide, illum in rebus arduis vel *Romam* uſque ſpectatum ſatis oratorem miſit. Quo tempore *Thomam Linacrum*, optimæ ſpei adoleſcentulum, tanquam miniſtrum, una ſecum deduxit; ac *Bononiam* in itinere forte reviſens, *Politiano*, veteri amico ſuo, illum commendatiſſimum reliquit erudiendum. Cauſa principis *Romæ* feliciter acta & tranſacta, pretiumque tulit laboris orator domum rediens. Poſtremo annis jam gravis ea, quæ, ut fertur, meditatus fuerat partimque chartis commiſerat, imperfecta moriens, pro dolor! reliquit.

Annis ab hinc paucis *Legidunus* leguleius, iniqua & temeraria comitatus turba, *Durovernum* hoſpes venit: humaniſſime à præſide ſani Servatoris acceptus eſt. Sed nocte intempeſta, negligentia & temulentia ejus ſervorum, ædes ſubito igne correptæ conflagraverunt. In quarum ſupremo tabulatu theſaurus librorum *Tillæi* reconditus unaque exhauſtus, maximo ſtudioſorum incommodo. Ferunt hac clade *Ciceronis* deſideratiſſimum de *Republica* volumen in cineres redactum fuiſſe. *Commentaria Græca Cyrilli* in *Prophetas*, atque minutula alia, è mediis ſublata flammis, ſed ſemiuſtulata. Bona alio fortuna *Baſilii* in *Eſaiam* Magni *Commentarios*, & *Syneſii Opera*, una cum aliis *Græcis* codicibus, diſtraxerat.

CAP. DXCI. *De Thoma Millingio.*

THOMAS *Millingius*, *Viſmonaſterienſis* cœnobii cultor, inter *Iſiacos* felicia literarum fundamenta jecit, progreſſuque temporis eo cognitionis pervenit tandem,

ut in ſupremam theologorum claſſem merito relatus ſit. Deinde ſuos repetens, eruditionis juxta ac virtutis titulo, abba ibidem deſignatus eſt. Ac non multis poſt annis, beneficio *Eadveardi* quarti magno, *Honoforthenſis* eccleſiæ pontifex inſtitutus; cui etiam à conſiliis fuit, ejuſque filium *Eadveardum* principem ſuſceptor de ſacro levabat fonte. Sunt qui hunc putent elegantem, ut illa ætas tulit, ſcriptorem fuiſſe. Illud interim, ſi vera ſunt quæ referunt, cum paucis tunc habuit commune monachis; videlicet linguæ *Græcæ* cognitionem.

CAP. DXCII. *De Eadveardo Blundo.*

EADVEARDUS *Blundus* originem à proceribus titulo *Monjoii* clariſſimis duxit; quam per ſe nobilem ſatis, virtutum incremento magno, nobiliorem reddidit. A bonis ille literis feliciter exorſus, ſcholas celebravit *Britannicas*. Nec ſic contentus, *Gallicas* quoque, & *Italicas* petiit. *Patavium* id temporis diſciplinas melioris notæ omneis, una cum antiqua illa linguæ *Latinæ* eloquentia, excoluit. Hic ſupremam ſtudiorum metam defixit, & eximiam ab induſtria aſſidua famam inter eruditos ſibi peperit. Et jam maturus erat, cœpitque meditari, componere, chartis denique victuris talia conſecrare, qualia, niſi mors prohibuiſſet importuna, poſteritas non modo legiſſet, verum etiam approbaſſet. Febre tandem correptus acutiſſima, in medio ſtudiorum curſu, *Patavii* obiit; ubi non ſine publico doctorum luctu elatus eſt, ac ſepultus. *Viduus*, *Anglus*, eo tempore in pretio fuit, vir ad poeſim plane natus, cujus & *Elegiam* in *Blundi* mortem elegantem & canoram aliquando legi. Tantum in præſentia hi duo memoriæ occurrunt verſiculi:

> Aurea ſi fuſco velaret lumina peplo
> *Phœbus*, io quantas perderet orbis opes.

Nihil præterea de *Blondo* didici.

CAP. DXCIII. *De Roberto Viduo.*

ROBERTUS *Viduus*, ut ego à quodam *Feldeo* pæne octogenario accepi, natus fuit *Thacoſtedæ*, quæ vicus limitaneus *Oſtroſaxonum* eſt. Hujus mater ſecundo

nupſerat

nupſerat cuidam grammatico, qui id temporis ludum literarium *Thacoſtedæ* aperuerat. Ille, tum pietate uxoris motus, tum indole *Roberti* privigni optima delectatus, eum, quanta potuit ſedulitate, in primis grammaticæ rudimentis inſtruxit. Sementi foecundæ injecta terræ, in herbam ſubito, mox & in latam ſegetem excrevere. Tempus aderat maturum, & *Robertum* bonæ artes ad *Iſidis Vadum*, academiam antiquam, nobilem, florentiſſimamque literis, evocaverunt; ubi cum dialecticam, philoſophiam, & cæteras diſciplinas liberales pleno combibiſſet ore, ad muſas etiam, & *Helicona* ſe contulit; inter quas & famam plane celebrem ſibi comparavit.

Interea obiit ſocer, & provincia ſcholæ *Thacoſtedenſis Roberto* oblata eſt, quam nec refutavit. Nobiles docuit pueros, inter quos, ſi vera referunt, *Aquarius*, qui nuper in procerum numerum cooptatus eſt, & *Abrevicanæ* urbi, in oſtio *Tueſis* fluminis ſitæ, præpoſitus eluxit. Deinde & *Robertus* natalis vici eccleſiæ vicarius, favente fortuna, merito equidem deſignatus eſt. Conjecturæ ſunt quædam, quæ me eo perducunt, ut putem *Viduum* in *Gallia* & *Italia*, relicta ſcholæ functione, aliquando ſtuduiſſe: quod tamen non temere pronuncio.

Fama prædicat Poenitentiarium fuiſſe illum in fano *Pauli*, quod *Londini* celeberrimum eſt. Poſtremo *Fontanam Murotrigum* cathedralem eccleſiam petiit, ubi & Canonicus præbendarius deſignatus vicarias Decani partes ſubiit, ac mores clericorum corruptos ſtrenue caſtigavit. Hic etiam & concione frequenti ad *Chriſtianam* plebem, & commilitones ſuos uſus eſt.

Egi aliquando cum *Eadveardo Legio*, archiepiſcopo *Iſurovicano*, de *Roberto Viduo*. Ille mihi præclara de homine multa narravit; addiditque ſe puerum & vidiſſe, & conveniſſe illum. Muſas ſuo ſæculo tam feliciter coluit, quam qui maxime; uſque adeo, ut à doctis in poëſi & diceretur & haberetur facile princeps. Certe ſi vel ipſæ muſæ concinere vellent carmine, profecto tali concinuiſſent, quali *Eadveardum Nigellum Cambrorum* dominum potentiſſimum, & *Gallomaſtigem* cum *Hectore Trojano* contulit. Accepi hoc ab eo factum imperio *Eadveardi* quarti, *Anglorum* regis, cui & *Viduus* non modo cognitus, ſed & gratiſſimus quoque

que fuit. Quo mortuo, & *Richardo* ejus fratre tyranno, *Viduus* ſereniora vidit tempora; *Henricum*que ſeptimum, ſublatum civilibus bellis, regnantem excoluit.

Extat libellus *Epigrammatôn Vidui*, in quem caſu hoc plane opportuniſſimo incidi. *Joannes Redmannus*, vir ad bonas artes omnes & eloquentiam natus, comparaverat ſibi alicunde exemplar manu ſcriptum, in quo duo *Tiburtinarum Lucubrationum* libelli, à *Roberto Flemingo*, protonotario & decano *Lindocollino*, *Sixto*, pontifici *Romano*, dedicati, apparebant. Adjuncta erat *Querela Bacchi* ob vitem à capro deroſam, ſcripta quidem à *Joanne Phrea*, dedicata vero *Tipetoto*, comiti *Brangoniano*. Sequebatur ibidem *Vidui Epigrammata*, &, ſi recte memini, carmen ejuſdem, quo *Eadveardum Nigellum* principem cum *Hectore*, tam venuſte, tam eleganter, tam dextere etiam confert, ut omne veneris, leporis, denique & majeſtatis punctum mihi quidem facile tuliſſe videatur. Comparuit & inter *Epigrammata* laus *Joannis Claimundi*, qui id temporis adoleſcens *Magdalenaicam* ſocietatem, *Iſidis* in *Vado*, excoluit. Atque hi quidem duo *Epigrammatis* verſiculi primi ſunt;

Qua te laude canam, felix *Claimundia* proles,
Qui tantum imberbis undique ludis opus.

Forſitan hic quæres, lector, quod opus *Claimundo* adſcribat. Nihil hac parte pronunciare volo. Crediderim tamen *Viduum* ad *Commentarios* alludere, quibus *Claimundus*, etiamnum adoleſcens, *Atticas Auli Gellii Noctes* lucidas reddere, diligentia certe infinita, elaborabat.

Jam *Viduus* morbis fractus & ſenectute, quæ & ipſa morbus eſt, cum immortalem ex literis, & virtutibus multis famam ſibi comparaſſet, moriens *Fontaneti* corpus humo, animam *Chriſto* Servatori maximo, felici hora, commendavit. Relicti hæredes ſepulto in *Fontana* eccleſia monumentum, una cum inſcriptione, verſus auſtrum poſuerunt; ut & poſteritas intelligeret, qualis olim *Viduus*.

FINIS.

INDEX
VIRORUM ILLUSTRIUM,
SIVE
Scriptorum *Britannicorum*.

A.

Pag.
Aaron, *Iſcanus* 31.
Acca, Epiſc. *Haguſtaldenſis* 105.
Achedunus, *Dominicanus* 414.
ADAMUS
Bherchingenſis 232.
Buccenfeldus 269.
Eboracenſis 269.
Eoveſhamenſis 219.
Exonienſis 268.
Hemelendunus 436.
Mariſcus 268.
Molendinus 454.
Muremutenſis 385.
Odohamus 269, 377.
Æthelfleda 157.
Æthelnotus, Archiep. *Cant.* 167.
ALANUS
Bellocliuus 255.
Linenſis 347, 434.
Theocicurianus 218.
Alaunodunus 405.
Albanus, *Verolamienſis* 28.
Albericus *Verus* 267.
Albricius, *Londinenſis* 301.
Alcuinus, vide Flaccus *Albinus*
Aldhelmus, Epiſc. *Shirburnenſis* 97.
Aldococcius 417.
Aldruidus 260.
Aldulphus 109.
ALEXANDER
Aleſius 255.
Caſtrenſis Epiſcopus 255.
Eſſebienſis 243.
Nechamus 239.
Alfredus Magnus 144
Aluredus, *vide* Alfredus
Aluredus, *Anglicus* 214.
Ambroſius *Merlinus* 42.

Pag.
Amphibalus, *Iſcanus* 21.
Amphibalus, *Ventanus* 49.
Andreas *Leucander* 166.
Anonymus 66.
Aquædunus 345.
Aquila 7.
Arturius, *Anglus* 274.
Aſſerius, *Menevenſis* 155.
Athelardus, *Badunenſis* 201.
Auguſtinus *Snotingamus* 289.
Vide in *Ea*.

B.

Baco 259.
Baldvinus 139.
Bardi. 4.
BARPTOLOMÆUS
Glanovillanus 336.
Iſcanus 225.
Bartremius *Fizalanus* 436.
Beda 115.
BENEDICTUS
Epiſcopius 109.
Petroburgenſis 217.
Sanctofidenſis. 364.
Berthowaldus, Archiep. *Cant.* 90.
Bertinus, Archiep. *Eborac.* 79.
Bladudus 8.
Blencoidus 409.
Bonifacius, *vide* Winfridus.
Boſa, Archiep. *Eborac.* 92.
Botulphus 109.
Brichemon 429
Brichemorus 340.
Brighteſertus 171.
Brithus 397.
Brito 211.
Brixius 322.
Burghardus 132.

Cadocus

INDEX.

C.

Cadocus Pag. 62.
Caducanus, Epiſc. *Bannochorenſis* 251.
Candidus 133.
Cappa 80.
Carodocus, *Lancarovanenſis* 191.
Caſtrodunus 347.
Cedda 76.
Cedda *junior* 78.
Cedmon 86.
Ceolfridus, Abbas *Girovicenſis* 111.
Ceolvulphus, Rex *Tranſab.* 128.
Chebius 65.
Chentegernus, Epiſc. *Gleſcuenſ.* 72.
Chenulphus, Abbas *Petroburg.* 169.
Claudia *Rufina* 17.
Claudius 141.
Clemens, *Lanhondenenſis* 226.
Colmannus *Sapiens* 230.
Conſtantinus Magnus 27.
Coſtebius 362.
Coſteſegus 362.
Cunebertus, Epiſc. *Lindicoll.* 108.
Cuthebertus 124.
Cuthebertus, Archiep. *Cant.* 134.

D.

DANIEL
- *Bannochorenſis* Epiſc. 68.
- *Morilegus*, vel potius *Marilegus* 244.
- *Ventanus* Epiſc. 92.

DAVID
- *Boſchus* 454.
- *Chiroburgus* 473.
- *Menevenſis* Archiep. 57.
- *Tavenſis* 464.

Dionotus, Abbas *Bannochorenſis* 70.
Dorochevedus 346.
Druidæ 1.
Dubricius, Archiep. *Iſcanus* 50.
Dumbledunus 325.
Dunſtanus, Archiep. *Cant.* 161.
Dunvallo *Molmutius* 11.

E.

Eadmerus, *Cantuarienſis* 178.
EADMUNDUS
- *Albanus* 316.
- *Bromefeldus* 378.
- *Divitius* 277.
- *Grimaus* 218.

Eadveardus, Alfredi Magni filius 153.
Eadveardus *Blundus* 484.
Ealfricus, Archiep. *Cant.* 169.
Ealfridus, Rex *Tranſab.* 88.
Ealſweardus 171.
Idem eſſe videtur cum *Ethelwerdo*, cujus Chronicon extat.
Ealmerus Pag. 178.
Ealredus, *Rievallenſis* 199.
Eanbaldus 137.
Eata, Epiſc. *Haguſtaldenſis* 76.
ECBERTUS 93.
- *Eboracenſis* Archiep. 114.
- *Lindisfarnanus* Epiſc. 115.

Editha, Regina 168.
Egwinus, Epiſc. *Wiccenſis.* 96.
Elbodus 72.
Elerius 75.
Eleutherius, Epiſc. *Ventanus* 97.
Eliud, *vide* Theliaus
Elvanus 19.
Ethelſtanus 159.
Ethelveardus, Alfredi Magni filius 153.
Ethelveardus, Eadveardi filius 154.
Ethelwinus 107.
Ethelwoldus, Rex *Viſiſaxonum* 142.
Ethelwoldus, Epiſc. *Vent.* 163.
Ethelwolphus 140.
Euſtachius *Normannevillanus* 271.

F.

Faſtidius, *Britanniarum* Epiſc. 32.
Felix 138,
Felix, *Burgundus* 82.
Flaccus *Albinus* 121
Flamines 6.
Florentius *Wiccenſis* 181.
Folchardus, *Durovernenſis* 173.
Fortherius, Epiſc. *Clarofontanus* 105.
Fridegodus *Durovernenſis* 170.
Furſæus 84.

G.

Gainoburgus, 426.
GALFRIDUS, *ſive* Gallofridus
- *Alienantus* 371.
- *Arturius, Monumet.* 189.
- *Aſpaldus* 416.
- *Burgodunenſis* 233.
- *Burienſis* 326.
- *Chaucerus* 419.
- *Chilmendunus* 357.
- *Hardebius* 375.

Georgius *Chodolegus* 371.
GERVASIUS
- *Ciceſtrenſis* 216.
- *Durovernenſis* 235.
- *Parchenſis* 198.
- *Tillebirius* 213.

GILBERTUS, *ſive* Gilebertus
- *Anglicus*, Medicus 291, 356.
- *Anglicus*, Theologus 290.
- *Glannovillanus* 336.
- *Segrevus* 408.
- *Sempringamus* 193.
- *Viſimonaſterienſis* 184.

Gildas *Sapiens* 51.

Giraldus,

INDEX.

Giraldus, *vide* Silveſter Pag.
GODOFRIDUS, *ſive* Gothofridus
Cornubienſis 279, 354.
Wintonienſis 159.
Godvinus *Severianus* 265.
GREGORIUS
Ripolegus 383.
Venantodunenſis 321.
GUALTERUS, *ſive* Gualterius
Burlaus 354.
Chattodunus 306.
Chellavus 368.
Conventuenſis 250.
Daniel 200.
Diſſus 393.
Elvedenus 429.
Eoveſhamenſis 271.
Hemengoburgus 305.
Heſſodunus 366.
Mapaus 187.
Morganenſis 273.
Venantius 468.
Viburnus 326.
Vinoſalvus 231.
Winterodunus 311.
Guelpedalus 406.
Guimundus 192.
GULIELMUS
Alaunovicanus 297.
Angerius 401.
Anglicus 400.
Badecomus 428.
Badunenſis 345.
Becolegus 437.
Binhamus 381.
Bintreus 449.
Blachenegus 419.
Botelerus 408.
Brito 356.
Burgenſis 263.
De *Canno*, aut quid ſimile 228.
De *Campo* legiſſe videtur eruditiſſimus *G. Langbanius*. Idem eſt cum *Gulielmo Peregrino* *J. Balai*, &c, qui ejus Scrinia compilavit, *J. Pitſei*.
Carmelita 438.
Caſtrenſis 185.
Chetellus 175.
Coccofordus 382.
Conventuenſis 345.
Fontanus 432.
Gillingamius 213.
Godardus 344.
Grains 461.
Hanabergus 338.
Herebertus 304.
Holmus 419.
Lanbondenenſis 250.
Lindovodus 443.
Lobbenhamus Pag. 363.
Lullendunus 341.
Machelesfeldus 311.
à Maildulphi-Curia 195.
Maſſetus 309.
Montanus 273.
Noveburgenſis, vide *Parvus*
Ochamus 323.
Odo 213, 320.
Pachendunus 365.
Paganerus 361.
Parvus 203.
Rameſeganus 215.
Redaus 352.
Sanctofidenſis 363.
Shirevodus 260.
Sladaus 389.
Snotingamus 288.
Stapilartus 458.
Stenofordus 343.
Stephanides 208.
Sudavondunus 412.
Surfluctus 482.
Thornaus 369.
Tillegus 482.
Verus 304.
Widofordus 402.

H.

Harchelegus 396.
Haymo, *Favereſhamenſis* 280.
Hedda, Epiſc. *Ventanus* 96.
Helena 23.
Hemoaldus 129.
HENRICUS
Belloclericus 177.
Brachedunus 293.
Briſingamius 318.
Calna 209.
Cnitiodunus 381.
Iſcaburnus 318.
Parcherus 452.
Plantageniſta 209.
Venantodunenſis 197.
Vicanus 451.
HEREBERTUS
Boſſanhamenſis 217.
Conſentinus Epiſc. 218.
Aliter tamen *Ferd. Ugellus*, in *Italia Sacra*.
Honorius 63.
Hubertus 113.
Hucarius, *Corinienſis* 168.
HUGO
Albus 279.
Baldochus 328.
Duttodunus 321.
Kirchoſtallenſis 245.
à Fano *Neoti* 358.
Rheadingenenſis 265.
Verelegus 342.

Hunfri-

Hunfridus, Dux *Claudianus* Pag. 442.
Hunfridus *Nechedunus* 313.

I.

Iglacus 139.
Iltutus 62.
Joanna *Anglica* 171.
JOANNES
Achedunus 297.
Ægidius 251.
Æſchendenus 344.
Annavillanus 259.
Aquadunus 445.
Idem eſt, ni fallor, cum *Jo. Heinoduno.*
Baconthorpus 349.
Barningamus 453.
Baſingus 266.
Batus 434.
Beccodunus 303.
Bervicanus 326.
Beſodunus 433.
Blondus 276.
Bloxhamus 403.
Bromeardus 356.
Bromius 375.
Burgenſis 330.
Burlaus 355.
Cairleon 471.
Candelarius 456.
Cantianus 296.
Capogrevus 453.
Chenninganlus 456.
Chillenverthus 455.
Chilmarcius 497.
Cobous 445.
Colodunus 411.
Cornubienſis 227.
Cornubius 369.
Cuningalus 441.
Cuningamus 386.
Dedecus 456.
Deirus 357.
Duneſtenus 317.
Durolendunus 302.
Eboracenſis 205.
Edaus 406.
Elinius 496.
à Fano *Eadmundi* 448.
Fibrolegamus 78.
Folſamus 346.
Fordenſis 231.
Frumentarius 437.
Gatiſdenus 355.
Godardus 344.
Goldeſtenus 342.
Goverus 414.
Guallenſis 306.
Gualterius 450.
Gunderpius 462.
Heinodunus Pag. 447.
Herefordenſis 233.
Holebrocus 450.
Hovedenus 230.
Hulbethus 378.
Infantius 264.
Lathebirius 358.
Legrocaſtrenſis 272.
Lelandus, Grammat. 445.
Lilleſhullenſis 383.
de *Linneriis* 347.
Londinenſis 264.
Longodunus 407.
Lovaus 469.
Magnovillanus 366.
Mardelegus 397.
Maregus 410.
Marifeldus 471.
Mercianus 182.
Milverodunus 465.
Ochamius 324.
Oſtrevodus 337.
Paſchalis 365.
Pechamus 308.
Phreas 466.
Poloſtadius 358.
Redovallenſis 297.
Roſſus 473.
Rufus 364.
Sacroboſcus 353.
Salidunus 409.
Sanctoſidenſis 363.
Schelmeſdunus 342.
Scotus, vide *Duneſtenus*
Severianus 206.
Sharpaus 388.
Shirovodus 262.
Somarius 431.
Staffordius 408.
Stenobrigus 463.
Stechus 296.
Suaſamus 389.
Suthodunus 311.
Talaugernus 454.
Theneius 481.
Tillonegus 446.
Tipetotus 475.
Tiſſendunus 396.
Titeleſanlus 361.
Thomaſonus 401.
Valdebius 394.
Valſingamius 359.
Vataus 429.
Ventanus 376.
Venteſluctus 431.
Veſhamius 290.
Vicarius S. Magd. Oxon. 402.
Uppodunus 445.
Vrothamus 413.
Wicoclivus 378.

Joſephus

INDEX.

Joſephus *Iſcanus* Pag. 236.
Ivius 103.
Julius *Iſcanus* 31.
Julius, qui & *Lullus* 136.

K.

Pro *K* utitur plerumque *Ch*, nonnunquam *C*.

L.

Lamfridus, qui & *Lambertus* 173.
LAURENTIUS 322.
Dunolmenſis 204.
Holbecus 452.
Lucas *Boſdenus* 346.
Lucius, *Britannorum* Rex 18.
Lullus, qui & *Julius* 136.

M.

Machutus, *ſive* Maclovius 64.
Magantius 49.
Maildulphus, *vide in* Aldhelmo.
Manduitus 329.
Marcellinus 136.
Marſilius de *Ingen* 391.
Martia, Regina 13.
Martianas leges *Latine* vertit *Gildas*. Vide *R. Higedeni* Polychron. p. 214.
MARTINUS
Alaunovicanus 329.
Schuldorpius 408.
Matthæus *Pariſius* 269.
MAURITIUS
Fordanus 235.
Morganius 217.
Medvinus 19.
Melchinus 41.
Mello 28.
Merlinus *Caledonius* 48.
MICHAEL
Cornubienſis 227.
Scottus 254.
Tregorius 435.
Milredus, Epiſc. *Vigorn.* 113.
Milverlegus 406.

N.

Nennius 74.
Neotus 143.
NICOLAUS 286.
Anglicus 282.
Botelesbamus 448.
Cantolupus 449.
Conodunus 459.
Duramus 368.
Falconius 411.
Ferenhamus Pag. 278.
Gorhamius 330.
Græcus, *Albanenſis* 263.
Haſtifragus 219.
Linenſis 347.
Ochamus 325.
Pontius 399.
Radoclivus 395.
Riſcodunus 413.
Stenofordus 343.
Suafamus 389.
Trivetus 326.
Uppodunus 444.
Nigellus *Cantuarienſis* 228.
Nimianus 56.
Nothelmus 131.

O.

Odendunus 314.
ODO
Cantianus 210.
Danicus 213.
Muremundenſis 213.
Shirodunenſis. 213.
Oduceus 50.
Oronius 16.
OSBERTUS
Claranus 187.
Pichonamus 336.
OSBURNUS
Claudianus 182.
Durovernenſis 176.
Oſtophorus, Epiſc. *Vigorn.* 94.
Oſwoldus *Vigornienſis* 172.

P.

Patricius 36.
Pelagius 33.
Pembichillus 417.
Perdix 14.
Petrocus 61.
PETRUS
Canonicus 249.
Chenningaulus 456.
Henhamus 254.
Pateshullus 384.
Ruſſelius 428.
Sanctofidenſis 364.
Suavendunus 313.
Legendum videtur *Suanendunus*.
PHILIPPUS
Aubinus 418.
Calna 209.
Guallenſis 307.
Rhependunus 407.
Plegmundus, Archiep. *Cant.* 144.
Plegwinus 135.
Plemmydius 16.

RADUL-

R.

RADULPHUS, *ſive* Rodolphus.
Archedunus 357.
Albanus 316.
Baldochius 328.
Coleburgenſis 271.
Dominicanus 276.
Eleemoſynarius 246.
Freſcoburnus, ſive *Freſoburnus* 292.
Loccheſlegus 290.
Spauldingius 384.
Strodaus 376.
Vageniacenſis 282.
RANULPHUS 188.
Higedenus 339.
Reginaldus *Pavo* 458.
RICHARDUS
Anglicus 274.
Angravilla 373.
Anguillarianus 245.
Bellogrevus 339.
Blithodunus 382.
Canonicus 227.
Chillandunus 455.
Clapolus 321.
Covedunus 331.
Cunetius 385.
Eboracenſis 186.
Eltelefeganus 359.
Filoradulphus 372.
Fizacrius 275.
Grantabrigienſis, vid. *Legrocaſtrenſis*.
Hampolus 348.
Lavenhamus, ſive *Lavingamus* 398.
Legrocaſtrenſis 272.
Mediodunenſis 310.
Meſinus 473.
Pluto 234.
Regioſilvanus 251.
Rufus 279.
Sacriſta 194.
Somaridunus 281.
Stradelegus 329.
Theologus 274.
Vageniacenſis 390.
Valingoferdus 404.
Vicanus 451.
Vinchelegus 446.
Ullerodunus 413.
ROBERTUS
Anglicus 309.
Baldochius 348.
Baſſodunus 338.
Blondus 277.
Canutus 234.
Capito 283.
Caſtrenſis 430.
Cervinus 319.
Chilwardebius 286.
Colemannus Pag. 433.
Creſſius 482.
Crucius 325.
Divitius 278.
Flemingus 460.
Folietus 215.
Gentilis 400.
Grymaus 305.
Haldecotus 370.
Hardebius 376.
Iverus 395.
Legrocaſtrenſis 304.
Mareſcallus, ſive *Maſcallus* 427.
Ottanfordus 306.
Plimmodunenſis 298.
Polenius 180.
Redaus 353.
Roſſius 432.
Salopianus 214.
Sanctoſidenſis 363.
Scriba 202.
Turnbamius 297.
Valdebius 394.
Valſingamius 360.
Ventamius 431.
Viduus 484.
Winchelſegus 319.
Rodolphus, *ſive* Rodulphus. *Vide* Radulphus.
ROGERUS, *ſive* Rogerius
Baconus 257.
Conovius 377.
Crulandenſis 219.
Dymmochus 386.
à Fano Ivonis 428.
Fordanus 230.
Henofortenſis 233.
Herefordus 418.
Hovedenus 229.
Infans 364.
Marchaulus 426.
Snotingamus 289.
Suicetus 382.
Idem eſt, uti exiſtimo, cum *Suineſhevedo*.
Vallothamenſis 264.
Rovelus 418.

S.

SAMPSON, Archiep. *Dolenſis* 69.
Durovernenſis 244.
Samuel *Britannus* 75.
Senatus *Vigornienſis* 209.
SERLO 158.
Corinianus 159.
Gloecaſtrenſis 158.
Fontanus 159.
Sertorius *Cambrenſis* 340.
Shireburnus 417.
Sigebertus, Rex 82.

Silveſter

INDEX.

Silveſter *Giraldus, Cambrenſis* Pag. 221.
SIMEON 126.
Breodunus 349.
Dunolmenſis 188.
Dunoſtadius 387.
SIMON
Dunoſtadius 387.
Faverſhamenſis 368.
Fraxinius 235.
Gandavus 316.
Longodunus 249.
Mephamus 332.
Stochaus 294.
Vicanus 451.
Siwolphus 124.
Sneteſhamus 418.
Stenodunus, Stanton, 450.
STEPHANUS
Aquadunus 334.
Eddius 106.
Non Eddius *Stephanus*. Confer *Beda Hiſtor. Eccleſ. Anglorum* IV. 2. & *Hiſtor.* de *Vitis Abbatum Wirenſium* & *Girvicenſium* ſub init.
à Fano Olavi 184.
Hardingus 175.
Longodunus 247.
Patrendunus 429.
Suineſhevedus 373.
Suithunus 141.
Sylvius. 31.

T.

Tatfridus, Epiſc. *Wiccenſis* 81.
Tatvinus, Archiep. *Cant.* 130.
Teliesinus 40.
Theliaus, Epiſc. *Lantav.* 50.
Theodatus, Archiep. *Cant.* 81.
THOMAS
Anglicus 331.
Baldvinus 223.
Becchendunus 447.
Bongeius 302.
Bradolegus 472.
Bradowardinus 335.
Bromius 375.
Cantius 469.
Caſtelloſordus 331.
Chebhamius 299.
Chillendunus 459.
Colbius 388.
Dando Pag. 448.
Dochingus 314.
Dublinenſis Pag. 296.
Eboracenſis 272.
Franciſcanus 298.
Is eſt *Thomas Ecleſtonus*, *Franciſcanorum* Hiſtoriographus.
Guallenſis 307, 333.
Illenius 341.
Joys 312.
Lombaus 400.
Maledunus 409.
Millingius 483.
Monemuthenſis 301.
Oderoburnus 362.
Palmarius 412.
Pencoidus, ſive *Pennochetus* 470.
Piperellus 431.
Pontius 332.
Ringeſtadius 371.
Rodoburnus 471.
Scropaus, vide *Bradelegus*.
Shaveſtenus 366.
Spottaus 299.
Stobaus 322.
Sudodunus 310.
Vallidenus 438.
Valſingamus 360.
Vaſco 435.
Vetelegus 344.
Vicanus 471.
Vigenhalus 383.
Winchelſegus 329.
Winterodunus 403.
Thoraldus *Kievallenſis* 232.
Tobias, Epiſc. *Roſenſ.* 91.
Trumherus, Epiſc. *Lichefeld.* 85.
Tunbertus 78.

V.

Vates 5.
Vetelegus 360.
Vigegardus, Archiep. *Cant.* 87.
Vincentius *Coventrianus* 312.
Vithredus 131.
Unwonus 166.
Utredus *Boledunus* 392.

W.

Wilfridus, Archiep. *Eborac.* 103.
Willibaldus 128.
Withebertus 101.
Willibrordus 101.

De S. *Willibrordo* vide *Beda* Eccleſ. Hiſtoriam Gentis *Anglorum* III. 13. V. 11, 12. & ſex Ætates mundi in *Juſtiniano* ſecundo. *Alcuinum* in Vita ejus apud *Joan. Mabillonium* in Actis *Benedictin.* Sæc. III. Par. I. pag. 603. cum Obſervationibus *Mabillonii* præviis, nec non de Pontificibus & Sanctis Eccleſiæ *Eborac.* verſ. 1034. *Stephan. Eddium* in Vita *Wilfridi* c. 25. Pſeudo-*Marcellinum* in Vita *Suiberti* apud *Surium* 1. Mart. *Willibaldum* in Vita *Bonifacii*. Fragmentum Hiſtoricum apud *Andream*

Andream Quercetanum T. I. 788. *Reginonis* Chronicon ad annum 622. *Sigebertum* in Chronico ad annos 692, 694, 697. *Florentium Vigornienſem* ad annum 696. *Matthæum Weſtmonaſt.* ad annum 697. *Ranulph. Higedenum* in Polychronico Lib. V. p. 241, 243. *Joann. Capgravium* in *Willibrordo*. *Joann. Trithemium* de Viris Illuſtribus Ordinis S. *Benedicti* III. 137. IV. 67. *Caſ. Baronium* ad Martyrologium *Romanum* 7. Novemb. Eodem die agunt de *Willibrordo Beda*, *Uſuardus*, *Ado*, & alii. *Othlonum Fuldenſem* in Vita *Bonifacii* apud *Henr. Caniſium* Tom. IV. part. 2. hanc vitam edidit etiam *Laurentius Surius*; ſed ſtylum, ſuppreſſo auctoris nomine, mutavit. *Joannem Molanum* ad *Uſuardum*, & in Indiculo Sanctorum *Belgii*. *Joannem Becam* in Chronico Epiſcoporum *Traject*. p. 8. & *Arnoldum Buchelium* in locum. *Guilielmum Hedam* in Hiſtoria Epiſcoporum *Ultraject*. p. 25. *Jacobum Meierum* in Annalibus *Flandriæ* ad annum 691. *Hadrianum Barlandum* de Rebus geſtis Epiſc. *Trajectenſium* p. 5. *Petrum Cratepolium* de *Germaniæ* Epiſcopis p. 147. *Cornel. Kempium* de Origine *Friſiorum* III. 22. *Gerard. Noviomagum* in Hiſtoria Epiſc. *Trajectinorum* p. 23. *Arnold. Wionium* in Ligno vitæ II. 54. III. p. 363. *Arnoldum Raiſſium* in *Belgica* Chriſtiana p. 347. *Joann. Pitſeum* de Illuſtribus *Angliæ* Scriptoribus p. 140. *Carolum Stengelium* in Vitis Sanctorum Ordinis S. *Benedicti* p. 146. *Laur. Beyerlingium* in Vita *Willibrordi*. *Clément. Reynerum* de Antiquitate Ordinis *Benedictinorum* in *Anglia* p. 30. *Aubert. Miræum* in Faſtis *Belgicis* 7. Novemb. in Codice Donationum p. 27. & in Notitia Eccleſiarum *Belgii* p. 28, 31. Vitas *Gregorii* & *Ludgeri* apud *Chriſtoph. Browerum* inter Sidera Sanctorum. *Willibrordum Boſcardum* in Diatriba de primis veteris *Friſiæ* Apoſtolis. *Edoardum Maihevium* de Illuſtribus *Angliæ* Scriptoribus Ordinis S. *Benedicti* p. 97. *Godefridum Henſchenium* & *Dan. Papebrochium* in Actis Sanctorum 1. Mart. de Vita *Suiberti*. Conciliorum Collectionem *Labbæanam* T. VI. 1376, 1879. *Ant. Matthæus* de Nobilitate II. 3. probare conatur *Eligium*, epiſcopum *Noviomagenſem*, omnium primum *Friſiis* Evangelium prædicaſſe. *Thomas Dempſterus*, in Hiſt. Eccleſ. gentis *Scotorum*, perperam *Willibrordum Scotis* adnumerat: cum non ſolum *Alcuinus* in Vita ejus, & *Bonifacius* in Epiſtolis; verum etiam *Beda Angloſaxonem* fuiſſe adfirmat. *Pitſeus*, *Dempſterus*, & *Maihevius* nonnulla eum ſcripſiſſe tradunt; ſed fides incerta.

Wilfridus, *qui & Bonifacius* 126.
Wiſofridus, Epiſc. *Wiccenſis* 154.
Withebertus 101.
Wolſtanus 164.

INDEX COGNOMINUM.

A.

Achedunus, Acton, *Rodolphus.*
Ægidius *Joannes.*
Æſchendenus *Joannes.*
Alaunovicanus, Alnewick, *Gulielmus.*
Alaunovicanus *Martinus.*
Albanus *Eadmundus.*
Albinus *Flaccus.*
Aleſius *Alexander.*
Alienantus *Gallofridus.*
Angerius *Gulielmus.*
Anglica *Joanna.*
Anglicus *Gilbertus.*
Anglicus *Gulielmus.*
Anglicus *Nicolaus.*
Anglicus *Richardus.*
Anglicus *Robertus.*
Anglicus *Thomas.*
Anglus *Arturius.*
Anguillarianus *Richardus.*
Annævillanus *Joannes.*
Angravilla *Richardus.*
Armacanus *Richardus.*
Arturius *Gallofridus.*

B.

Baconus *Rogerus.*
Baconthorpus *Joannes.*
Badecomus *Gulielmus.*
Badunenſis *Athelardus.*
Badunenſis *Gulielmus.*
Baldochius *Hugo.*
Baldochus *Radulphus.*
Baldvinus *Thomas.*
Bannochorenſis *Caducanus.*
Bannochorenſis *Dionotus.*
Barningamius *Joannes.*
Baſingus *Joannes.*
Baſſodunus, Baſton, *Robertus.*
Batus *Joannes.*
Becchendunus *Thomas.*
Beccodunus *Joannes.*
Beccolegus *Gulielmus.*
Belloclivus, Beaucliffe, *Adamus.*
Belloclericus *Henricus.*
Bellogrevus, Belgrave, *Richardus.*
Berchingenſis *Adamus.*
Bervicanus, Berwick, *Joannes.*
Beſodunus, Beſton, *Joannes.*
Binhamus *Gulielmus.*
Bintreus *Gulielmus.*
Blachenegus, Blackney, *Gulielmus.*
Blithodunus *Richardus.*
Blondus *Joannes.*
Bloxhamus *Joannes.*
Blundus *Edvardus.*
Boledunus, Bolton, *Utredus.*
Bongeius *Thomas.*
Boſcus, Boys, *David.*
Boſdenus *Lucas.*
Boſſanhamenſis *Herebertus.*
Botelerus *Gulielmus.*
Boteleſhamus *Nicolaus.*
Brachedunus, Bracton, *Henricus.*
Bradolegus *Thomas.*
Bradowardinus *Thomas.*
Breodunus *Simon.*
Briſingamius *Henricus.*
Britannus *Samuel.*
Brito *Gulielmus.*
Bromefeldus *Eadmundus.*
Bromiardus *Joannes.*
Bromius *Thomas.*
Burgenſis *Gulielmus.*
Burgenſis *Joannes.*

C.

Cairleon *Joannes.*
Caledonius *Merlinus.*
Cambrenſis, *vide* Giraldus.
Candelarius *Joannes.*
De Canno, *vel* Campo *Gulielmus.*
Cantianus *Joannes.*
Cantianus *Odo.*
Cantius *Thomas.*
Cantilupus *Nicolaus.*
Canutus *Robertus.*
Capito, Groſteſt, *Robertus.*
Capogrevus *Joannes.*
Carmelita *Gulielmus.*
Caſtellofordus *Thomas.*
Caſtrenſis *Alexander.*

Caſtrenſis *Gulielmus.*
Caſtrenſis *Robertus.*
Caſtrenſis, *vide* Higedenus.
Cellingus, *vide* Tillæus.
Cervinus (Carewe *Balao*) *Robertus.*
Chattodunus, Catton, *Gualterus.*
Chaucerus *Gallofridus.*
Chedolegus, Chadley, *Georgius.*
Chellavus *Gualterius.*
Chenningaulus *Joannes.*
Chenningaulus *Petrus.*
Chetellus *Gulielmus.*
Chillendunus *Richardus.*
Chillendunus *Thomas.*
Chellenvorthus *Joannes.*
Chilmarcius *Joannes.*
Chilmendunus *Galfridus.*
Cioeſtrenſis *Gervaſius.*
Clapolus *Richardus.*
Claudianus *Osburnus.*
Coccofordus *Gulielmus.*
Colbius *Thomas.*
Coleburgenſis *Radulphus.*
Coledunus *Joannes.*
Colemannus *Robertus.*
Conodunus, Kenton, *Nicolaus.*
Conovius *Robertus.*
Conventuenſis *Gualterus.*
Conventuenſis *Gulielmus.*
Cornubienſis *Godefridus.*
Cornubienſis *Joannes.*
Covedunus, Cowton, *Richardus.*
Coventrianus *Vincentius.*
Crucius, Croſſe, *Robertus.*
Crulandenſis *Rogerus.*
Cuningalus *Joannes.*
Cuningalus *Petrus.*

D.

Dando *Thomas.*
Daniel *Gualterus.*
Dedecus *Joannes.*
Deirus *Joannes.*
Devonius, *vide* Iſcanus.
Dimmochus, *vide* Dymmochus.
Diſſus *Gualterus.*
Dochingus *Thomas.*
Dolenſis *Sampſon.*
Dominicanus *Radulphus.*
Dorovernenſis, *vide* Durovernenſis.
Dublinenſis *Thomas.*
Dumbledunus *Joannes.*
Dunolmenſis *Laurentius.*
Dunolmenſis *Simeon.*
Dunoſtadius *Simon.*
Dunoſtenus *Joannes.*
Duns, *vide* Dunoſtenus.
Duramus *Nicolaus.*
Durolendunus *Joannes.*
Durovernenſis *Eadmerus.*
Durovernenſis *Ealmerus.*
Durovernenſis *Folchardus.*
Durovernenſis *Gervaſius.*
Durovernenſis *Osbertus.*
Durovernenſis *Osburnus.*
Durovernenſis *Sampſon.*
Duttonus, *nonnullis* Ditton, *Hugo.*
Dymmochus *Rogerus.*

E.

Eboracenſis *Ecbertus.*
Eboracenſis *Joannes.*
Eboracenſis *Richardus.*
Eboracenſis *Thomas.*
Edæus *Joannes.*
Eddius *Stephanus.*
Elienſis, *vide* Anguillarius.
Elinius *Joannes.*
Elteſlegus *Richardus.*
Elvedenus *Gualterius.*
Eoveſhamenſis *Adamus.*
Eoveſhamenſis *Gualterus.*
Eoveſhamenſis *Odendunus.*
Eſchendunus, *vide* Æſchendenus.
Eſſebienſis *Alexander.*
Exonienſis *Adamus.*
Vide Iſcanus.

F.

Falconius *Nicolaus.*
Faſtolphus, *vide* Anglicus.
Favereſhamenſis *Haymo.*
Favereſhamenſis *Simon.*
Ferenhamus *Nicolaus.*
Fibroleganus *Joannes.*
Filoradulphus, Fitzralph, *Richardus.*
Fizacrius, Fitzacre, *Richardus.*
Fizalanus, Fitzalan, *Bartholomæus.*
Flemingus *Robertus.*
Foliotus *Gilbertus.*
Foliotus *Robertus.*
Folſamus *Joannes.*
Fordanus *Mauritius.*
Fordanus *Rogerus.*
Fordenſis *Joannes.*
Franciſcanus *Thomas.*
Fraxinius *Simon.*
Freſcoburnus, *ſive* Freſcoburnus *Radulphus.*

G.

Gandavus *Simon.*
Gatiſdenus *Joannes.*
Gentilis *Robertus.*
Gillingamius *Gulielmus.*
Giraldus *Silveſter.*

Glanno-

Glannovillanus *Bartholomæus.*
Godardus *Joannes.*
Goldeſtenus *Joannes.*
Gorhamus *Nicolaus.*
Goverus *Joannes.*
Græcus *Nicolaus.*
Graius *Gulielmus.*
Grimæus *Eadmundus.*
Grimæus *Robertus.*
Guallenſis *Joannes.*
Guallenſis *Thomas.*
Guelpedalus, Whelpdale, *Rogerus.*
Gundorpius *Joannes.*
Gyraldus, *vide* Giraldus.

H.

Haldecotus, Holcot, *Robertus.*
Haleſius, *vide* Aleſius.
Hampolus *Richardus,*
Hanabergus, Hanbery, *Gulielmus.*
Hardebius *Gallofridus.*
Hardebius *Robertus.*
Hardingus *Stephanus.*
Heinodunus, Hinton, *Joannes.*
Hemelendunus, Hamilton, *Adamus.*
Hemengoburgus, Hemingford, *Gualt.*
Henhamus *Petrus.*
Herebertus *Gulielmus.*
Henofortenſis *Rogerus.*
Herefordus *Rogerus.*
Heſſodunus, Heſton, *Gualterus.*
Holbeccus *Laurentius.*
Holebrocus *Joannes.*
Holmus *Gulielmus.*
Hornebius, *vide* Cornubius.
Hovedenus *Rogerus.*
de Hoylandia *Gilbertus.*
Hulthethus, Hulet, *Joannes.*
Huntingtonenſis, *vide* Venantodunenſis.

I.

de Ingen *Marſilius.*
Iſcanus *Barptolomæus.*
Iſcanus *Joſephus.*
Iſcæburnus *Henricus.*
Ivorius *Robertus.*

K.

Kirchoſtallenſis *Hugo,*
Vide in *Cn.*

L.

Lancarovanenſis *Caradocius.*
Lanhondenenſis *Clemens.*
Lanhondenenſis *Gulielmus.*
Lathebirius, Lathbury, *Joannes.*
Lavenhamus, *ſive* Lavingamus *Richard.*
Legrocaſtrenſis *Richardus.*
Legrocaſtrenſis *Robertus.*
Lelandus *Joannes.*
Leucander *Andreas.*
Lilleſhullenſis *Joannes.*
Linenſis *Alanus.*
Linenſis *Nicolaus.*
Lindovodus *Gulielmus.*
de Linneriis *Joannes.*
Lobbenhamus *Guliemus.*
Loccheſlegus, Lockſley, *Radulphus.*
Lombæus *Thomas.*
Londinenſis *Joannes.*
Longodunus, Langton, *Joannes.*
Longodunus *Stephanus.*
Lovæus *Joannes.*
Lullendunus, *Balæo* Lydlington, *Gulielmus.*

M.

Machelesfeldus *Gulielmus.*
Magnovillanus *Joannes.*
à Maildulphi-Curia *Gulielmus.*
Malmesburienſis, *vide* à Maildulphi-Curia.
Malodunus *Thomas.*
Mapæus *Gualterus.*
Marchaulus *Rogerus.*
Mardelegus *Joannes.*
Mareſcallus, *ſive* Maſcallus, *Robertus.*
Marilegus *Daniel.*
Mariſcus *Adamus.*
Marregus *Joannes.*
Maſcallus, *vide* Mareſcallus.
Mediodunenſis *Richardus.*
Mephamus *Simon.*
Mercianus *Joannes.*
Merlinus *Ambroſius.*
Millingius *Thomas.*
Milverodunus *Joannes.*
Molendinus *Adamus.*
Molmutius *Dunvallo.*
Monemutenſis *Thomas.*
Montanus *Gulielmus.*
Morganenſis *Gualterus.*
Morganius *Mauritius.*
Muremundenſis *Odo.*
Muremuthenſis *Adamus.*

N.

Nechamus *Alexander.*
Nechodunus *Hunfridus.*
Normannovillanus *Euſtachius.*
Novoburgenſis, *vide* Parvus.
Notingamus, *vide* Snotingamus.

O.

Ochamus *Gulielmus.*
Ochamus *Joannes.*
Odendunus, Odington, *Gualterus.*

Oderoburnus, Otterburne, *Thomas.*
Odo *Gulielmus.*
Odohamus *Adamus.*
Ottanfordus *Robertus.*

P.

Pachendunus, Packington, *Gulielmus.*
Paganerus *Gulielmus.*
Palmarius *Thomas.*
Parcherus *Henricus.*
Pariſius *Matthæus.*
Parvus *Gulielmus.*
Paſchalis *Joannes.*
Pateſhullus *Petrus.*
Patrendunus *Stephanus.*
Pavo *Reginaldus.*
Pechamus *Joannes.*
Pennochetus, Penket, *Thomas.*
Petroburgenſis *Benedictus.*
Phreas *Joannes.*
Pichonamus *Osbertus.*
Piperellus, Peverell, *Thomas.*
Plantageniſta *Henricus.*
Plimmodunenſis, Plimpton, *Robertus.*
Pluto *Richardus.*
Polenius *Robertus.*
Poloſtadius *Joannes.*
Pontius *Nicolaus.*
Pontius *Thomas.*

R.

Radoclivus, Ratcliffe, *Nicolaus.*
Rameſeganus *Gulielmus.*
Redæus *Gulielmus.*
Redovallenſis, Redwall, *Joannes.*
Regioſilvanus *Richardus.*
Rheadingenenſis *Hugo.*
Rhependunus *Philippus.*
Rievallenſis *Ealredus.*
Rievallenſis *Thoraldus.*
Ripolegus, Ripley, *Gregorius.* aliis *Georgius.*
Riſcodunus, Riſhton, *Nicolaus.*
Rodoburnus *Thomas.*
Roſſus *Joannes.*
Rufina *Claudia.*
Rufus *Richardus.*
Ruſſelius *Petrus.*

S.

Sacroboſcus *Joannes.*
Salidunus *Joannes.*
Salopianus *Robertus.*
Sanctofidenſis *Benedictus.*
Sanctofidenſis *Gulielmus.*
Sanctofidenſis *Joannes.*
Sanctofidenſis *Petrus.*
Sanctofidenſis *Robertus.*
Sapiens *Colmannus.*
Sapiens *Gildas.*
Schelmeſdunus *Joannes.*
Schuldorpius *Martinus.*
Scottus, *vide* Dunoſtenus.
Scottus *Michael.*
Scriba *Robertus.*
Segrevus *Gilbertus.*
Sempringamus *Gilbertus.*
Sharpæus *Joannes.*
Shaveſtenus, Staveſhaw, *Thomas.*
Shirodunus *Odo.*
Shirovodus *Gulielmus.*
Sladæus *Gulielmus.*
Snotingamus *Gulielmus.*
Somaridunus, Somerton, *Richardus.*
Somarius, Somers, *Joannes.*
Spauldingius *Radulphus.*
Spottæus *Thomas.*
Staffordius *Joannes.*
Stapilhartus *Gulielmus.*
Stenobrigus, Stanbury, *Joannes.*
Stenofordus, Stamford, *Nicolaus.*
Stephanides, Fitz-Stephen, *Gulielmus.*
Stobæus, Stubbes, *Thomas.*
Stochæus *Joannes.*
Stochæus *Simon.*
Stradelegus *Richardus.*
Strodæus *Radulphus.*
Suaſamus *Joannes.*
Suaſamus *Nicolaus.*
Suavendunus *Petrus.*
Sudavondunus, Southampton, *Gulielmus.*
Sudodunus *Thomas.*
Suicetus *Rogerius.*
Surfluctus, Surfleet, *Gulielmus.*
Suthodunus *Joannes.*

T.

Talaugernus *Joannes.*
Theocicurianus, Teukesbury, *Alanus.*
Thomæſonus *Joannes.*
Thornæus *Gulielmus.*
Tillebirius, Tilbury, *Gervaſius.*
Tillæus, Tilley, *Gulielmus.* 482.
Tillonegus, Tilney, *Joannes.*
Tipetotus, Tiptoft, *Joannes.*
Tiſſendunus *Joannes.*
Titeleſaulus *Joannes.*
Tregorius *Michael.*
Trivetus *Nicolaus.*
Turnhamius *Robertus.*

V.

Valdebius, Waldeby, *Joannes.*
Valdebius *Robertus.*
Valingofordus, Wallingford, *Richardus.*
Vallidenus, Walden, *Thomas.*
Vallochamenſis, Waltham, *Rogerus.*

Valſinga-

INDEX.

Valſingamius *Joannes.*
Valſingamius *Robertus.*
Valſingamius *Thomas.*
Vaſco, Gaſcoigne, *Thomas.*
Vatæus, Waite, *Joannes.*
Venantodunenſis, Huntington, *Henricus.*
Venantodunenſis *Gregorius.*
Ventamius, Wantam, *Robertus.*
Ventanus *Amphibalus.*
Ventofluctus, Wainfleet, *Joannes.*
Verolegus, Wireley, *Hugo.*
Verus, Ware. *Gulielmus.*
Verus, Vere, *Albericus.*
Veſhamius *Joannes.*
Viburnus *Gualterus.*
Vicanus *Henricus.*
Vicanus *Richardus.*
Vicanus *Simon.*
Vicanus *Thomas.*
Vichingamius, *vide* Vicanus.
Viduus, Widows, *Robertus.*
Vigenhalus *Thomas.*
Vinchelegus, Winkley, *Richardus.*
Urothamus *Joannes.*

W.

Wiccenſis *Florentius.*
Wicoclivus, Wickliffe, *Joannes.*
Widofordus, *Balæ* Wodeforde, *Guliel.*
Winchelſegus *Robertus.*
Winterodunus *Thomas.*

Reliqua, quibus Prænomina non adpoſuit *Lelandus*, vide in Indice ſuperiori.

INDEX
SCRIPTORUM
à *Joanne Lelando* laudatorum.

A.

Acgæus Auguſtinus Pag. 136, 137, 194.
Adamnanus Scotus
De Locis Sanctis *Solymorum* 89, 117.
Ædicollius Servaſius
De Vita *Willibrordi* 102.
Agrippa Cornelius 43.
De Occulta Philoſophia 257.
In Epiſtola ad *Trittemium* 309.
Alanus Gallus 421.
Albertus Leander 309, 333.
De Viris Illuſtribus *Prædicatorii* Ordinis 310, 312, 320, 321, 322, 334, 371, 375.
Albinus Flaccus 108, 124.
In Epiſtolis ad *Carolum* Magnum & *Eanbaldum* 114, 138.
ad *Eboracenſes* 121.
ad *Ethelhardum* 54.
ad *Ethelredum* 15.
ad *Flavium Damœtam* 133.
ad *Higebaldum* *ibid.*
ad *Simeonem* 126.
ad *Wirovicenſes* & *Girovicenſes* 119.
Albus Hugo 164.
De Rebus geſtis *Petroburgenſium* 169.
Aldhelmus 89, 97.
De Virginitate 24.
Ænigmata 131.
Aldruidus
De Quintis Eſſentiis 202.
Alexander Aphrodiſeus
De Tempore 202.
Alfredus Magnus 14.
Liber de Legibus 12.
Enchiridion 156.
Alfricus Albanus
Liturgia 170.
Alfricus Grammaticus 164.
Alphidius
De Creatione Metallorum 418.
Alphonſus 418.
Alveredus Anglus
De Motu Cordis 202.
S. Ambroſius 24.
Ammianus Marcellinus 6.
In Hiſtoria 5.
Anatolius 131.
Annales *Corinienſis* cœnobii 242.
Joan. Burgenſi adſuti 332.
Tinenſis Monaſterii 379.
Anonymus
De Vita & Martyrio *Albani* & *Amphibali* 23, 30.
In Continuatione Hiſt. *Mariani* 185.
Anſelmus 241.
Epiſtolæ 178, 185.
Antoninus 22, 331.
Antoninus Florent. 282.
Apuleius Lucius 43, 101.
Aquinas Thomas 306, 309, 311, 321.
In Summa Logices *Ariſtotelica* 331.
Aretinus Leonardus
In Præfatione ad Ethica *Ariſtot.* 443.
Ariſtoteles 201, 336, 416, 427.
De Magia 4.
De Vegetabilibus 202.
Armacanus Richardus
In Volumine contra Fratres *Mendicantes* 377.
Aſſerius Menevenſis
In Annalibus, ſive Hiſtoria 144, 148, 149, 150, 154.
Athenæus 5.
D. Auguſtinus 35.
Auſonius D. Magnus
In Epigram. quodam maledico 31.

B.

Baconus Rogerus 43, 261, 268, 302, 355.
De Utilitate Linguarum 214.
In Epiſtola ad *Clementem* IV. Pontificem *Romanum* 264.

Balæus

INDEX.

Balæus Joannes
In Additionibus ad *Trittemium*
In quodam Collectaneo de *Carmelitis* 346, 354, 376, 408, 431, 438.
Balderitus
In Vita Sampſonis Dolenſis 69.
Baldvinus Thomas
De Sacramento Altaris 225.
Baſilius Magnus
Commentarii in *Eſaiam* 483.
Beatus, *vide* Rhenanus.
Beda 83, 85, 97, 101, 113, 134, 170, 184, 280, 339.
In Hiſtoria *Anglicana* 24, 30, 31, 33, 35, 54, 57, 79, 76, 79, 81, 86, 89, 90, 91, 95, 96, 99, 105, 106, 107, 111, 130, 132, 135, 140, 150, 229.
In *Zenone* 35, 102.
In Epigrammatibus 39, 40.
De Abbatibus ſui Monaſt. 88, 112.
De Vita D. *Cutheberti* 88.
De Temporibus 93, 94. 112.
In Prologo Hiſtoriæ 108.
In Epiſtola ad *Ecbertum* 115.
De Æquinoctio 131.
De Natura Rerum 171.
Bergomenſis, *vide* Jacobus.
Bilius Armoricanus
De Vita *Machuti*, ſive *Maclovii* 64, 65.
Boethius Hector 18, 119.
Boetius Manl. Torquat. Severin. 360.
De Conſolatione Philoſoph. 150, 156.
De Muſica 272.
De Trinitate 316.
Bredovardinus Thomas
Adverſus *Pelagium* 36.
Burellus Laurentius 337, 351, 352.
De Illuſtribus *Carmelitis* 294, 369.
Burgenſis Joannes
In Annalibus de Rebus *Anglicis* 328.

C.

Cæſar Caius Julius
In Commentariis 1.
Campherius Symphorianus 274, 356.
Candelarius Joannes
In Vita *Thomæ Becchenhami* 447.
Candidus Petrus
In Præfat. ad Politiam *Platonis* 443.
Capito Robertus
De Cometis 202.
Carbo Ludovicus 479.
In Funebri Oratione pro *Guarino* 460, 462, 463, 467, 475, 478.
Catalogus
Illuſtrium *Carmelitarum* 272.
Eruditorum *Franciſcanorum* 268, 269, 272, 289, 287, 304, 315, 325, 329, 409, 433.
Maridunenſis Collegii 259.
Caxodunus Gulielmus Pag.
Ad calcem libelli de Vera Nobilitate 480.
In Præfatione libelli de Amicitia 481.
Chaucerus Galfridus
De Aſtrolabio 347.
Chronica
Fani *Albani* 188.
Anguillariana 109.
Dunelmenſia 128.
Fani *Eadmundi* 109.
Fani *Fredifwidæ* 192.
Fontana Eccleſiæ 92.
Chronicon
Monachi cujuſdam *Albanenſis* 378.
Fani *Neoti* 152, 153, 157.
Severiana Eccleſiæ 316.
Tinenſis Monaſt. 304, 342, 360, 379.
Cicero Marcus Tullius
De Divinatione 2, 3.
De Amicitia 480.
De Republica 483.
Claimundus Joannes
Ad Atticas *A. Gellii* Noctes 486.
Codex Epigrammatôn 113, 134.
Conſtantinus Floriacenſis 172.
Conventuenſis Gualterus
In Annalibus 181, 229.
Corbicho Joannes 336.
Coriolanus Ambroſius 470, 471.
Cornutus Joannes 296.
Cuthebertus
De Morte *Bedæ* 118.
Cyrillus Carmelita
In Oraculo 291.
Cyrillus
Commentaria in Prophetas 483.

D.

Dicetenſis Rodulphus 132, 218.
In Annalibus 206.
Diodorus Siculus
In Bibliotheca *Græca* 467.
Dionyſius Areopagita
Hierarchia 149.
Dioſcorides 278.
Divitius Robertus
In Vita *Eadmundi Divitis* 278.
Donatus Gallus
In Hiſtoria 123.
Dunelmenſis, *vide* Simeon.

E.

Eadmerus
De Vita *Anſelmi* 186.
Eadmundoburgenſis, *vide* Burgenſis.
Ealredus, *vide* Rievallenſis.
Ecbertus
Conſtitutiones Eccleſiaſticæ 169.

Eddius

Eddius Stephanus
De Vita *Wilfridi* 170.
Eginhartus
De Vita *Caroli* Magni 122.
Egnatius Baptiſta
De Vitis *Conſtantii* & *Conſtantini* 24.
Eligenſis, *vide* Richardus
Eoveſhamenſis Adamus
De Vita *Thomæ Becketi* 216.
Eraſmus Deſiderius 357.
Eſſebienſis Alexander
De Faſtis 243.
Ethelwolphus
De Factis Memorab. fani *Petri* 139.
Eucherius
De Interpretationibus Nominum *Hebraicorum* 387.
Euclides
Geometria 201.
Euſebius 131.
Eutropius Flavius 24, 27.

F.

Faritius Abbandunenſis
De Vita *Aldhelmi* 101.
Flemingus Robertus
Lucubrationes *Tiburtinæ* 486.
Florentius Wiccenſis 159.
Folchardus Durovern.
De Vita *Joannis Fibrolegani* 79, 119.
Fortunatus
De Laude Virginum 30.
Freculphus 20.

G.

Galenus Claudius 274, 278.
Galfridus Monemutenſis 16, 42, 44, 48, 53, 54, 204, 250.
In Hiſtoria *Britannica* 11, 20, 55, 62, 187, 266.
Gandavenſis Henricus 306, 309.
Gauricus Lucas
In Perſpectivam *Joann. Pechami* 309.
Gellius Aulus
Noctes Atticæ 486.
Gennadius Maſſilienſis
In Catalogo Scriptorum Eccleſ. 32.
Gervaſius Durovernenſis 168.
De Vitis Archiepiſcoporum *Cantianorum* 81, 91, 144.
Geſnerus Conradus 141, 254, 274, 335, 351, 356.
In Catalogo Scriptorum 208, 259, 286, 309, 310, 331, 338, 382, 400.
Gilbertus Anglicus
In Praxi Medicinæ 471.
Gildas 16, 339.
In Hiſtoriola 9, 30, 49.
Evangelia 55.
Gillingamus Gulielmus
De Viris *Benedictinæ* Sectæ illuſt. 216.
Giraldus Silveſter 42, 54, 55, 235.
In Itinerario 31, 226.
In Vita *Davidis* 61.
De Inſtitutione Principis 210, 217.
Godſelinus Gallus
In Vita *Auguſtini* 130.
In Vita *Ivonis* 166.
In Vita *Witheburgæ* 186.
Grandiſonus Joannes
De Vitis Sanctorum 126.
Gregorius P. R.
Dialogi 155.
In Quadrageſimali 331.
Groſolanus
De Spiritu Sancto 100.
Gualterus, *vide* Conventuenſis
Guarinus Veronenſis 457, 460, 461, 467.
Guilielmus, *vide* Malmesburienſis.
Gyraldus Lilius Gregorius
In Hiſtoria Poetica 17, 55, 87, 119, 141, 259.

H.

Hardingus Joannes
In Hiſtoria noſtræ Gentis 42, 230.
Heirerichus (*aliis* Hierichus & Ericus)
In Vita *Germani* 35.
Heſſus Eobanus 415.
Hieronymus 35, 435.
De Membris Humanis 117.
Pſalterium 300.
Higedenus Ranulphus 13, 153, 174, 187, 190.
In Hiſtoria *Britannica* 181.
In Polychronico 209.
Hippocrates 278.
Hiſtoria
De Epiſcopis Orientalium *Anglorum* 139, 140.
Homerus
In Odyſſea 282.
Honorius Auguſtodunenſis
De Scriptoribus Eccleſiaſticis 33, 35.
Horatius Quintus 282.
In Arte 367.
Hovedenus Rogerus 157, 159, 180, 250.
In Hiſtoria, *ſive* Annalibus 55, 106, 119, 127, 150.
Hucarus 114.
Huntingdunenſis, *vide* Venantodunenſis.

I.

Jacobus Bergomenſis 470, 471.
De Claris Mulieribus 171.
Index *Franciſcanorum* Eruditorum 326.
Joachimus Florenſis 291.
Iſcanus Joſephus
In *Daretem* Phrygium Paraphraſis 224.

Antiocheis

INDEX.

Antiocheis Pag. 224.
Iſidorus 117.
De Naturis Rerum 387.
Junilius 100.

K.

Kirchoſtallenſis Hugo 233.
De Origine & Rebus geſtis *Fontani* Cœnobii 159, 186, 188, 194, 198.

L.

Lætus Pomponius 29.
In Vitis *Conſtantii* & *Conſtantini* 24.
De *Cæſaribus* 27.
Lamfridus
De Vita *Suithuni* 141.
Leonicenus Omnibonus
In Epiſtola de *Syneſio* à *Phrea* edito 468, 479.
Libellus
De Sepult. Sanctorum *Anglorum* 61.
De Vita *Cedda* 78.
Botolphi 109.
De Antiquitate *Fibrolega* & Vita *Joannis Fibrolegani* 79.
Grimoaldi 156.
Neoti 144.
Vulſeati & *Ruſini* 77.
Liber
De Antiquitate *Lugdunenſium* 213.
Maildulphini Cœnobii 98.
Tranſlatione & Miraculis D. *Suithuni* 165.
Rebus *Verolamienſibus* 167.
Linacer Thomas 483.
Longobardus Petrus
In Apologia contra *Joannem Cornubienſem* 223.
Lucanus Marcus Annæus
De Civili Bello 4.

M.

Macer Æmilius
De Herbis 197.
Magnomontanus Banatuſius
In Orationibus de vera Nobil. 480.
Malmesburienſis, *vide* Meildunenſis.
Mantuanus Baptiſta 292, 350.
Mapæus Gualterus
In Hiſtoria *Britannica* 190.
Marianus Scottus 36, 78, 149, 157.
Martialis Valerius
In Epigrammatibus 17, 18.
Martinus Hiſtoriographus, i. e. *Polonus* 172.
Meildunenſis Guilielmus 11, 20, 54, 98, 99, 142, 150, 157, 159, 160, 164, 272,
De Pontificibus *Anglicis* 8, 93, 97, 134, 170, 179, 192.
In Hiſtoria Regum 33, 89, 110, 115, 119, 120, 121, 124, 128, 136, 145, 153, 154, 158, 165, 167, 171, 177, 195.
De Vita *Patricii* 36, 37, 39, 40.
De Antiquitate *Gleſſoburgenſi* 38, 56, 59, 81, 90, 163.
De Vita *Aldhelmi* 101, 163.
De Vita *Dunſtani* 161, 162, 163.
In Prologo Itinerarii 196.
Mela Pomponius 4.
Melancthon Philippus
In quadam Oratione 108.
De Corrigendis Studiis 119.
In Præfatione ad *Sacroboſcum* de Anni Ratione 353.
Monemutenſis, *vide* Galfridus.
Morſus Ravennatenſis
De Interpretatione *Græcarum* Dictionum 207.

N.

Naſo P. Ovidius 415.
In Libris Transformationum 15.
Nechamius Alexander 407.
De Sapientia Divina 19, 120.
Nennius 75.
Nepos Cornelius 224, 239.
Nicolaus Albanus
De Conceptu Virginis 186.
Nonius Marcellus 4.

O.

Odo Cantianus
In Vita *Wilfridi* 170.
Origenes
De Magdalena 424.
Oroſius 150.
Osbertus Claranus
De Tranſlatione Reliquiarum Divæ *Eadbergæ* 226.
Osburnus Durovernenſis
In Vita *Dunſtani* 161
Oſmundus Severianus
In Vita *Aldhelmi* 101.
Ovidius, *vide* Naſo.

P.

Panſa Paulus 350.
Paraleipomena ad *Gervaſium Durovernenſem* 316.
Pariſius Matthæus 267, 279, 282.
De Abbatibus *Albanenſ.* 166, 219, 317.
In Hiſtoria 255, 262, 263, 269.
Patricius
De Antiquitate *Avalonica* 19, 39, 93.
Petrarcha Franciſcus 421, 468.
In Epiſtola ad *Angravillam* 374.

INDEX.

Petrus Bleſenſis, *vide in B.*
De Vita *Wilfridi* 170.
In Epiſtolis 207, 210, 224, 240, 265, 277.
Phreas Joannes 486.
In Præfatione ad Encomium *Calvitii* 476, 478.
Picus Joannes 338, 382.
Pinus Joannes
De Claris Mulieribus 18, 171.
Platina Barptolomæus 19, 171, 172, 220, 266, 393.
Plato 336.
Ejus Politia 443.
Plinius Caius 336.
In Hiſtoria Naturali 3, 234.
Poggius Florentinus 467.
Politianus Angelus 482, 483.
Polydorus, *vide* Virgilius.
Pomponius Secundus 20.
Poſidonius 5.
Primaſius 100.
Profacius 314.
Proſper Aquitanicus
In Epigrammatibus 35.
Proterius
De Quæſtione Paſchali 387.
Ptolemæus Claudius 9, 40, 110, 124, 126. 229, 386.
Ptolemæus Lucenſis 6, 7, 21.
In Vitis RR. Pontiff. 19, 20.

R.

Rabanus
De Naturis Rerum 387.
Regiomontanus Joannes 353.
Res Geſtæ D. *Albani* 167.
Rhenanus Beatus 468.
De Rebus *Germanicis* 126.
Rhependunus Philippus 407.
Richardus Eligenſis 164.
Rievallenſis Ealredus 150.
In Vita *Niniani* 56.
Rodeburnus Thomas 80, 177, 192.
Romanus Ægidius 306.
Roſſus Joannes 69, 149, 261, 381, 472,
De Epiſcopis *Wiccenſibus* 22, 96, 181, 182, 242.
De Academiis *Britannicis* 84, 147, 153, 277, 295, 373, 465.
Rufus Sextus 40.

S.

Saxo Grammaticus 188.
Scalæchronica 206, 362.
Schedelius Hermannus 354, 454.
In Chronicis 19, 133, 368.
Scottus Joannes 157.
In Interpretatione Hierarchiæ *Dionyſii* 149
Scottus Duns Joannes 470.
Scriptor
Vitæ T. *Beccheti* 207.
Chentegerni 73.
Wilfridi 76.
Servius 6.
Severianus Joannes 205, 218.
In Prologo ad Vitam *Anſelmi* 180.
In Prologo Polycraticon 211.
Severus, *vide* Sulpicius.
Simeon Dunolmenſis
In Annalibus 119.
Somæus Joannes 347.
Sotion
In Succeſſionibus 4.
Spottus Thomas 370.
Standicius 357.
Stochus Joannes 369.
Strabo
In Geographia 3, 5, 6.
Suetonius Caius
In Claudio 4.
Sulpicius Severus 20.
Surigonus
In Nænia de Morte *Chauceri* 425.
Sylvaticus Matthæus
In Lexico 355.
Sylvius Æneas
In Hiſtoria *Bohemica* 380, 384.
Syneſius
De Laude Calvitii 467, 468, 476, 483.

T.

Tacitus C. Cornelius
In Hiſtoria 3.
Talbotus Robertus 129, 171.
Tavenſis David 147.
Terentianus Maurus
In quodam Senario 89.
Tertullianus
De Spectaculis & Jejunio 100.
Thomas Franciſcanus
De Rebus Geſtis *Franciſcanorum* 268, 269, 271, 272, 279, 282.
Thornus Gulielmus 299, 300.
De Abbatibus Monaſterii *Auguſtinian.* 333.
Triſſa Joannes 293.
Trittemius Joannes 121, 123, 126, 128. 167, 168, 179, 253, 281, 283, 290, 291, 292, 304, 305, 306, 307, 310, 317, 318, 324, 325, 334, 337, 340, 359, 361, 371, 375, 391, 399, 401, 410.
Trivetus Nicolaus 268.
In Hiſtoria 251, 283, 315.
De *Eadveardo* primo 303, 308.

Truſtinus

Truſtinus Pag.
De Origine *Fontani* Monaſt. 198,245.
Tuinus Joannes 438.

V.

Vadianus Joachimus
In Catecheſi 283.
Valdenus Thomas
In Faſciculo Zizaniorum 386.
Varro Marc. Terent. 6.
Venantodunenſis Henricus 75,151,157, 159, 187, 250.
In Hiſtoria 89.
Virgilius Polydorus 9, 51, 204, 339.
In Hiſtoria *Anglicana* 332, 379, 380.
Verus Albericus 140.
In Vita *Oſitha* 129.
Vicoclivus Joannes 295.
Victor Sextus Aurelius 27.
De *Cæſaribus*. 24.
Viduus Robertus
In Elegia de Morte *Blondi* 484.
V.runnius Ponticus
In Epitome Hiſt. *Britannica* 14, 55.

Vita Pag.
Albani & *Amphibali* 23, 30.
Mellonis 28.
Oſwini 85.
Silveſtri P. R. 26.
Theodori 87.
Willibrordi 101.
Vitæ
Sanctorum *Anglorum* 225.
Sanctorum *Britannorum* 38.
Vitruvius Marcus
De Architectura 45.
Vives Ludovicus 382.
De Diſciplinis 259.
Volaterranus Raphael
De Geographia 373.
Urbanus P. R.
In Literis ad *Balduinum* 225.

W.

Willibaldus
In Vita *Winfridi* 127.
Wimpelingius 391.
Wolſtanus
In Vita *Suithuni* 141.

EXPLANATIO
Quarundam Vocum *Geographicarum* AD *BRITANNIAM* SPECTANTIUM,

Quæ difficiliores, aut Lelando *fere peculiares eſſe videantur.*

A.

Abbandunum, Sax. Abbandune, **Abington**, in Agro *Bercherienſi*.

Abredeſega, Inſula *Arvoniæ* adjacens, **Bardeſey**.

Abrevicana urbs, **Berwick**, quaſi **Aberwick**, ab Aber, quod oſtium fluminis ſignificat. Atque hæc eſt ſententia *Lelandi*, quam unice, in hac Explanatione, ſpectamus.

Alaunicaſtrum, quod & Alaunia & Alaunium, **Alceter** in agro *Warwicenſi*.

Alauni-Vadum, **Ayleſford** in agro *Cantiano*, in quo loco & *Alaunovici* prima fuere Cœnobia *Carmelitarum* in *Anglia*.

Alaunovicum, **Alnewick**, vulgo **Anwick**, in agro *Northumbrenſi*.

Alverodunum Brigantum, **Alverton** in agro *Eboracenſi*, ubi quondam cœnobium *Carmelitarum*.

Ambroſia, **Ambreſbury**, vulgo **Ameſbury**, in agro *Wiltonienſi*.

Anguillaria, **Ely**, ſic à *Lelando* dicta ab anguillis.

Andreſega, vetus nomen monaſterii, ubi poſtea **Burton**, in agro *Staffordienſi*.

Aquelmum, forſan **Euelm** in agro *Oxonienſi*.

Aquilodunum, **Hoxon**, olim **Heyleſdune**, in agro *Suffolcienſi*, oppidum martyrio D. *Eadmundi* inſigne.

Arvonia Venetorum, **Caernarvonſhire**.

Avalonia, ſive Avallonia, **Glaſtenbury**, ſic dicta ab Avallon, quod pomum ſignificat. unde & *Pomarium* aliquando vertit *Lelandus*.

Avona Mediterranea, ſive Borealis, **Northampton**.

Avona Littoralis, ſive Auſtralis, **Southampton**.

Avondunum Simenorum, **Southampton**.

B.

Badunum, à *Brit*. Badune, **Bathe** in agro *Somerſet*.

Balneodunum, **Bathe**.

Bannochorus, **Bangor**. Nomen ſedis Epiſc. in *Arvonia*, & famoſiſſimi olim cœnobii in agro *Flint*.

Bebba, **Bamborough-Caſtle** in agro *Northum*.

Bedericum, ſive Bedericia, **S. Edmunds-**

mundsbury in agro *Suffolci.*
Belloſitum, Oxford, ab amœnitate ſitus ſic dictum.
Bellum, Battel-Abbey in agro *Suſſexienſi.*
Berdeniga, Bardney, cœnobium *Benedictinorum* in agro *Lincolnienſi.*
Berochenſis provincia, Barkſhire.
Bladunum, Malmesbury.
Boccania, ſive Boccinia, Buckinghamſhire.
Boſmanach, ſedes monachorum; hodie, opinor, Bodmin in agro *Cornubienſi.*
Brangonium, Worceſter.
Brigantes, Yorkſhire, ſive Yorkſhire-Men.
Brillendunum, Bridlington in agro *Eboracenſi.*
Briodunum, Bredon in agro *Wigornienſi.*
Budifordenſis provincia, Bedfordſhire.
Burgodunum, Burton in agro *Staffordienſi.*

C.

Canachina ſilva, Cankwood in agro *Staffordienſi.*
Caprocephalia, Gateſhead, cœnobium olim eo fere loco, ubi hodie Newcaſtle.
Catyeuchlani, Hartfordſhire-Men.
Ceicaſtrum, Chicheſter in agro *Suſſexienſi.*
Coolesega, Selſey. Inſula in agro *Suſſexienſi*, ubi olim ſedes epiſcopalis. hanc dignitatem *Ciceſtriæ* intulit *Stigandus.*
Ceretica, Caerdiganſhire.
Cernelium cœnobium, *Benedictinis* ſacrum, Cerne in agro *Dorſettenſi.*
Chebii caſtrum, Caer-Chyby, *Anglis* Holy-Head in inſula *Mona.*
Chicum, olim Chic, hodie S. Oſith in agro *Eſſexienſi.*
Ciſſa, Chicheſter.
Clarofontum, ſive Clarus Fons, Sherborn in agro *Dorſetenſi*, non *Hantonienſi*, ut male *Joan. Caius.* Sedes epiſcopalis ante tempora *Hermanni* epiſc. qui eandem *Sarisburiam* tranſtulit.
Clandia, Glouceſter.
Claudiana provincia, Glouceſterſhire.
Cluta, Cluyd, flumen Borealis *Walliæ*, quod, infra fanum *Aſaphi*, mare intrat in agro *Flint.* Hinc Clutina Vallis, hodie *Diffryn.*
Cnobheri-Burgum, Burgh-Caſtle, cœnobium à *Furſæo* fundatum in agro *Suffolcienſi.*
Congeri-Curia, Congers-Bury in agro *Somerſetenſi*: ſedes olim, ſi nonnullis fides, epiſcopalis.
Conovius Conwey, flumen *Venedotiæ.*
Conventua, Coventry, in agro *Warwicenſi.*
Corinia, Cornwall.
Corinium, Cirenceſter.
Cragum, Caſtle-Craig in agro *Eboracenſi.*
Cratilla Vallis, Cratundene. Vide *Thom. Elienſem* in *Anglia Sacra* P. I. p. 594.
Cridiodunum, olim Cridinton, hodie Crediton, in agro *Devonienſi.* Hic locus Sede gaudebat olim epiſcopali; poſtea tamen ad *Iſcam Domnoniorum* à *Leofrico* traducta eſt.
Crulanda, -ia, Crowland ſive Croyland in agro *Lincolnienſi.*

D.

Daci, Danes. Vide ante alios *Joann. Meurſium* ad *Ælnothum*, auctorem *Anglum* medii ævi, ab iis prætermiſſum, qui Commentarios ediderunt de Scriptoribus *Britannicis.*
Damonia, Damnonia, vel Danmonia, Devonſhire.

Deiri,

Deiri, gens notiſſima rerum *Saxonicarum* ſcriptoribus. Incolebant latam regionem inter *Humbri* fluminis ripas & ripas *Tyſæ*.

Deirorum ſilva, Beverley in agro *Eboracenſi*; olim Derewald.

Demetæ, South-Wales.

Denæa Silva, Dean-Foreſt, propter ripas *Vagæ* fluminis in agro *Glocestrenſi*.

Deva, Cheſter, nomen habuit à flumine *Deva*, Dee, quod urbem præterlabitur. Hinc

Devania, Cheſhire.

Doroventania, Darby-ſhire. Hoc nomen deduxit *Lelandus* à flumine Darwent, quod *Darbeiam* alluit.

Dunum ſignificat & Down in *Hibernia*, & Doncaſter in agro *Eboracenſi*.

Dunamum, Downham in agro *Cantabrigienſi*.

Dunovicum, Dunwich in agro *Suffolcienſi*, ſedes olim epiſcopalis.

Durus, Stoure, nomen fluminis à Dôr *Brit.* quod aquam ſignificat.

Duria, Dorſetſhire à *Duro*.

Durobreva, *Saxon.* Hroſeceaſter, hodie Rocheſter in *Cantio*: urbs Sede epiſcopali inſignis.

Durotriges, Dorſetſhire-Men.

Durovernum, ſive Dorovernum Cantiorum, Canterbury, urbs *Cantii* primaria

E.

Ebbecaſtrum, hodie, opinor, Bamborough-Caſtle in agro *Northumbrenſi*.

Eilecuriana, ſive Æilecuriana Vallis, the Vale of Ailesbury in agro *Buckingamienſi*.

Eilvius ſive Elvius, Elwy nomen fluvii *Cambriæ* Borealis, hinc nomen traxit

Elvium, S. Aſaph, ſedes epiſcopalis in agro *Flintenſi*.

Ethelingia, arx ab *Alfredo* Magno erecta cum à *Danis* premeretur, Athelney in agro *Somerſetenſi*.

F.

Felicia, Dunwich in agro *Suffolcienſi*, olim Felixſtow.

Fibrolega, Beverley in agro *Eboracenſi*, à Fibris aquaticis ſic dicta.

Fluentanus Carcer, Fleet-Priſon.

Fontes, Wells, ſedes epiſcopalis in agro *Somerſetenſi*; & Fountains-Abby in agro *Eboracenſi*.

Fontanetum, Wells in agro *Somerſetenſi*.

Priſcodunenſe cœnobium, Freſton in agro *Lincolnienſi*.

Frumentarius Mons, Cornhill.

G.

Gainiburgus, Gains-borough in agro *Lincolnienſi*.

Garienus, Yarmouth, oppidum litorale agri *Norfolcienſis*.

Gaurovicum, Warwick, caput agri *Warwicenſis*.

Geviſſi, *Saxones* Occidentales.

Gippovicum, Ipſwich in agro *Suffolcienſi*.

Girvii dicuntur hac ætate *Fennicolæ*, à gyr *Saxonico* vocabulo, quod locum paludoſum ſignificat.

Gleſſoburgum Somurotrigum, Glaſtenbury in agro *Somerſet*.

Granta, ſive Granta Girviorum, Cambridge, Academia celeberrima, & agri caput.

Grennovicum, Greenwich in agro *Cantiano*.

Guidonicus Clivus, Guys-Cliffe in agro *Warwicenſi*.

H.

Haguſtaldunum, Hexham in agro *Northumbrenſi*, ſedes olim epiſc.

Henoſorthum,

Henoforthum. hæc vox *Britannice* ſignificat viam antiquam, hodie **Hereford**.

Hichia, cœnobium quondam *Carmelitarum* in agro *Hartfordenſi*, **Newbiggin** vel **Hichin**.

Holmus, **Hulme**, ſive **S. Bennets in the Holme**, cœnobium amplum *Benedictinorum* in agro *Norfolcienſi*.

Hydropolis. ita *Græce* vertit **Dorchester** in agro *Oxonienſi*. Sedem epiſcopalem ab hoc loco *Lincolniam* tranſtulit *Remigius*.

I.

Icannum videtur eſſe **Boſton** in agro *Lincolnienſi*.

Interamnium, **Chriſtchurch** in agro *Hantonienſi*; eſt enim inter duos amnes poſitum, *Avonam* nempe & *Durum*.

Iſca Domnoniorum, **Exeter**; eſt princeps *Devoniæ* civitas, & ſedes Epiſcopi.

Iſcanum & Iſcelegia, **Caer-Leon upon Usk**, metropolis olim *Cambriæ*.

Iſiacum & Iſidis-Vadum, **Ouſeford**, quod vulgo, ſed, *Lelando* judice, corrupte **Oxford**, urbs pulcherrima & Academiarum Decus.

Iſiburna, cœnobium *Ciſtertienſium* in agro *Bedfordienſi*, **Woburn**.

Iſurovicum, **York**. Vide Commentarios in Cygneam Cantjonem, voce *Iſis*.

L.

Lamithis vel Lamithus, **Lamehithe**, hodie **Lambeth** in agro *Surreienſi*.

Lanhondenum, **Lanthony** in agro *Brechinienſi*.

Lanhondenum Claudianum, **Lanthony** in agro *Gloceſtrenſi*, ut à *Brechiniano* diſtinguatur.

Lanicolæ, **Lancaſhire-Men**. Vide Lunia.

Lannotava, **Landaff** in *Morgania*, vetus & olim florentiſſima atque opulentiſſima ſedes epiſcopalis.

Legiolium, **Pomfret** in agro *Eboracenſi*.

Legrecaſtrum ſive Legrocaſtrum, **Leiceſter**. Sede olim prænitebat epiſcopali.

Lhinia ſive Linia, **Bardeſey**. Vide Abredeſega.

Lichinus Campus, **Lichfield** in agro *Staffordienſi*.

Ligeria, **Leiceſter**.

Limenicus Portus. *Limeni* nomen noſtris incognitum temporibus. conſtat tamen eum fuiſſe fluvium, quem hodie *Rotherum* vocant; & qui, *Apletream* vaſto delatus gurgite, aperto mari mox ſe committit.

Lindii, **Lincolnſhire-Men**.

Lindisfarna, **Holy Iſland**, à ſanctitate monachorum. Eſt inſula parva *Northumbriæ* adjacens, ubi olim epiſcopi, qui hodie *Dunelmenſes* appellantur, ſedem habuerunt.

Lindiſia, **Lincolnſhire**.

Lindiſpharos } **Lincoln**.
Lindocollinum }
Lindum }

Loegria, ea pars *Britanniæ*, quæ hodie **England** appellatur, à *Locrino*, *Bruti* filio.

Luda, vide Parchenſe cœnobium.

Luddolocus, **Ludlow** in agro *Salopienſi*.

Lugia, vide Stratoforda.

Lunia vel Linia, a fluvio **Lune**, qui *Lancaſtriam* allambit, ſic nominata, **Lancaſhire**.

M.

Mageſetæ & Maiſevetæ, **Herefordſhire-Men**. Vide *Dav. Povelum* ad Itinerarium *Giraldi Cambrenſis* I. 1. Occupabant etiam partem *Radnoriæ*.

Maridunenſe

Maridunenſe Collegium, Merton-College *Oxon.*

Maridunum, Caermarthen, caput provinciæ ejuſdem nominis in *Cambria.*

Medimna & Medimnum, Chriſt-Church in agro *Hantonienſi.*

Mediolanum, Lancaſter.

Meildulphi ſive Maildulphi-Curia, Malmesbury in agro *Wiltonienſi.*

Menevia, ſive Menevia Demetarum, S. Davids in agro *Pembroch.*

Mona Angleſey, non Man, ut *Polydorus.* id quod ſingulari libello probavit *Humfrid. Luidus.*

Monovaga Monmouth, caput agri cognominis.

Murus Were, nomen fluvii, qui *Verolamium* alluit.

N.

Neoſeveria, Salisbury in agro *Wiltonienſi.*

Nigeria, Blackney in agro *Norfolkienſi*; illic olim cœnobium *Carmelitarum.*

Nivei Montes, Snowdon-Hills in agro *Caernarvonenſi.*

Nordovolgia, Norfolk.

Nortabria, Northumberland.

Nortabrini, *Northumbrenſes.*

O.

Ochis, Ock, fluvius agri *Bercherienſis*, qui *Iſidem* intrat *Abingdoniæ.*

Oldeburnenſis Pons, Holborn-Bridge.

Oſtroangli, Orientales *Angli.*

Oſtroſaxonia, Eſſex.

P.

Paladorum, ſive Paladurum, hodie Shaftsbury in agro *Dorſetenſi.*

Parchenſe cœnobium propter *Ludam*, Louth-Park, in agro *Lincolnienſi.*

Pebidiacia, S. Davids-Land in agro *Pembrochienſi*

Pegelandia, Peykirk, vetus monaſterium in agro *Northampton.*

Pharos, Pharenſis Sinus, ſive Pharius Sinus, Whitby in agro *Eboracenſi.* Olim Streoneſhale.

Pirani Fanum, vide *Camdenum* in *Damnoniis.*

Pironis Monaſterium, vetuſtiſſimum alicubi in *Cambria* cœnobium, ſed ubi ſitum nondum didici.

Plimmodunum, Plimpton in agro *Devonienſi.*

Portus, Bangor in agro *Caernarvonenſi.*

Pontigualterum, Pons *Gualteri*, Bridge-Walter, vulg. Bridg-Water in agro *Somerſetenſi.*

R.

Rameſega Ramſey, inſula *Cambriæ* Auſtrali adjacens.

Rameſega Fennicolarum, Ramſey, i. e. Arietum Inſula, in agro *Huntingtonienſi.*

Rhepandunum, Repton propter *Trentam* in agro *Darbienſi.* olim Rhepandune.

Roſa Cantiorum, Rocheſter in agro *Cantiano.*

Roſina Vallis, the Vale of Roſſe, in agro *Pembrochienſi.*

Roſſi, Denbighſhire-Men.

Rutheni Ruthenum, quod eſt agri *Denbigenſis* emporium, incolunt & vallem adjacentem.

S.

Sabulovicum, Sandwich in agro *Cantiano.*

Salapia vel Salopia, Shropſhire, & Shrewesbury.

Severia, Old-Sarum. Significat etiam Salisbury, unde

Severiana Provincia, &

Severianus Ager, Wiltſhire.

Simeni, Hampſhire-Men.

Slepa *Girviorum*, hodie S. Ives à S. *Ivone*, olim Slepe in agro *Huntingtonienſi*.

Snotingamenſis Ditio, Nottinghamſhire.

Somaria, ſive Somariana Provincia, Somerſetſhire.

Somurotriges, Somerſetſhire-Men.

Sovania, Staffordſhire. Hoc nomen huic provinciæ dedit noſter à Sowe flumine, quod *Staffordiam* præterlabitur.

Stratoforda propter ripas *Lugiæ*, Stratford-Bow upon the Lea, in agro *Middleſexienſi*.

Sudoſaxonia, Suſſex.

Sudovolcæ, Suffolk-Men.

T.

Tava, & flumen Tave in *Morgania*, & Landaff civitatem ad idem flumen ſitam ſignificat. Vide Lannotava.

Theoci-Curia, Theokesbyri. Hodie Tewksbury in agro *Gloceſtrenſi*.

Theſis, Tees flu.

Thornega Girviorum, Thorney, cœnobium *Benedictinorum* in agro *Cantabrigienſi*, ut diſtinguatur à *Thornega Trenovantum*, quæ eſt Weſtminſter.

Tillecuria, Tilbery in agro *Cant.*

Tovenna, Towin, in agro *Mervin.*

Tranſabrini, trans *Abrum* incolentes, (ita enim *Humbrum* appellat) *Northumbrenſes*.

Trenovantum, London, non Tranton, ut olim *Polydorus*.

Tueſis, Tweed, & Berwick upon Tweed.

Turritus Mons, Tower-Hill. nec non the Torr prope *Glaſtoniam* in agro *Somerſetenſi*.

V.

Vaga, Medway flu. in agro *Cantiano*, & Wye in agro *Monemutenſi*.

Venantodunum, Huntington, caput provinciæ ejuſdem nominis.

Venedotia, North Wales. Hinc Venedoti, incolæ *Cambriæ* Borealis.

Veneti, iidem ſunt cum Venedotis.

Venta Belgarum, Briſtol, caput agri *Somerſetenſis*. pars tamen hujus civitatis eſt in provincia *Gloceſtrenſi*.

Venta Icenorum, Norwich, urbs ampla & provinciæ *Norfolcienſis* prima.

Venta Simenorum, Winchester, Pontificis ſedes in agro *Hantonienſi*.

Ventania inferior, Lower-Guent, pars agri *Monemutenſis*.

Ventolugia, Monmouthſhire, à *Venta* principe *Silurum* civitate.

Ventolacenſe Monaſterium, Wenlock, in agro *Salopienſi*.

Verodunum, Wardon, in agro *Bedfordienſi*.

Verolamium, S. Albans, in agro *Hartfordenſi*.

Verovicum, Warwick.

Vigevones, *Vigornienſes*.

Vilugia, ſive Wilugia, Wiltſhire.

Vilugodunum, Wilton, in agro *Wiltonienſi*: caput olim provinciæ, & Pontificum Sedes.

Vimundenſe cœnobium, *Benedictinis* ſacrum, Windham, in agro *Norfolcienſi*.

Ulmetum, North-Elmham in agro *Norfolcienſi*. Sedem epiſcopalem ab hoc loco ad *Thetfordiam* traduxit *Herfaſtus*; & paulo poſt *Herebertus* Loſinga à *Thetfordia* ad Nordovicum.

Volcæ Aquilonares, Norfolk-Men.

W.

Wilugia, vide in Vilugia.

Wirovicum, Weremouth, in Epiſc. *Dunelmenſi*.

Writeleſhamum, Wrexham, in agro *Denbigienſi*. *Saxon.* Writeleſham.

S *COROL-

*COROLLARIUM VITÆ
JOANNIS LELANDI.

JOANNES *Lelandus* cum, poſt multos annos in optimis ſtudiis navatos in *Anglia* & partibus tranſmarinis, tam doctrinæ & eruditionis, quam religionis ſinceræ teſtimonia edidiſſet, sereniſſimus rex *Henricus* octavus hæc ſæpe & ſedulo animadvertens, elegit hunc in numerum Scholarium, annuiſque ſtipendiis donavit; in collegio *Chriſti* in *Cantabrigia*, ubi bonis artibus operam dedit, (vide 4 Tomum in Vita *Sigeberti*, orientalium *Anglorum* regis) poſt *Oxonii* in collegio Omnium Animarum, ut accepi per *Thom. Allein* Aulæ *Glouc. Oxon.* Cumque inter cæteras naturæ animique inſignes dotes ardentem fervorem, inſitumque genium in ſcrutandis & indagandis antiquis, & arcanis obſervaſſet; ex ſpeciali gratia & mero motu anno regni ſui 25. anno 1533. diploma ei regium conceſſit, per quod liceret per omnia regna & ditiones ſuas ſpatiari, & antiquitates omnes, ſcripta, recorda, archiva, & quæcunque monumenta notatu digna in ſingulis bibliothecis, collegiis, ſodalitiis, clauſtris, cœnobiis, baſilicis, monaſteriis, aliiſque locis quibuſcunque diligenter & fideliter rimari & perſcrutari. Mandato cujus propoſitum ſuſcepit iter, & per ſpatium ſex annorum per univerſas fere *Angliæ* partes non ſine labore gravi & ſumptibus maximis peregrinatus eſt: quo tempore, ut de ſe in epiſtola quadam, dicto regi *Henrico* ſcripta, ipſemet teſtatur: "nullum fuit per univerſum hoc "regnum promontorium, portus vel ſinus, flumen, rivus, flu-"xus aquarum, æſtus, lacus, incurſio undarum, palus, mons, "vallis, planities, ericetum, foreſta, ſaltus, ſylva, civitas, mu-"nicipium, burgum, caſtellum, oppidum, villa, pagus, colle-"gium, cœnobium, abbatia, monaſterium, ædes, manerium, "prædium, vel locus aliquis notatu dignus, quem ille non vi-"dit, & quæcunque ibidem obſervanda eſſent, non annotavit."

Quibus in locis & quam longe profectus eſt, hæc Collectanea ſatis demonſtrabunt. Quæ omnia, ſicut in animo plane eſſet, vellet analytice in partes ſuas diſtribuiſſe; primumque intendit in magna tabula Chorographica totum regnum *Angliæ* una cum inſulis adjacentibus delineaſſe, topographicamque deſcriptionem eidem inſeruiſſe; & nomina antiqua, *Brittannica*, *Romana*, & *Saxonica* modernis ſtationibus applicaſſe: poſt in 50 libris ſecun-

* Id eſt Additiones ad Vitam *Lelandi Balaanam*, auctore *Guilielmo Burtono*, *Lindliaco*; qui Collectanea & Itinerarium *Lelandiana* dono dedit Bibliothecæ *Bodleianæ*.

dum

dum numerum Comitatuum, ſingulas antiquitates, monumenta & hiſtoricas enarrationes deſcripſiſſe, demonſtrando origines, ortus, incrementa & facta memoranda cujuſlibet civitatis, caſtelli & oppidi in qualibet provincia; tunc deſcriptionem inſularum *Britannicarum*, & ultimo tres libros nobilitatis *Anglicæ* adjunxiſſe. Quæ ſingula in epiſtola quadam eidem regi *Henrico* dedicata ſic perficere promiſit. Sed cum hoc rude Chaos & pergrandis acervus digerendus & in ordinem methodicum redigendus eſſet, num vel ſui diffidentia non perficiendi hæc magna quæ pollicitus eſt, laborans; vel terrore immenſitatis tantæ & tam vaſtæ molis devictus, confuſo & vitiato cerebro è poteſtate mentis ſuæ decidit, & phrenetica mania anno 1552. 6. Ed. (quod lugendum ſane) expiravit. Quod cum regi *Edwardo* ſexto innotuiſſet, (neque enim tanta viri delituit dignitas, utpote cui non multum antea Genethliacon ejus dedicaſſet) præcepit *Joanni Cheke* militi didaſcalo ſuo, ut illico bibliothecam ejus ſpecularetur; & omnia ejus opera manuſcripta ei referret: quæ omnia idem *Joannes Cheke* mandato regis ſecum abduxit, & penes ſe retinuit. Poſt mortem domini *Cheke* plurima eorum devenerunt ad honoratiſſimos *Willelmum* Baronem *Paget*, & *Willelmum Cecil*, Baronem de *Burghley*, maritum ſororis dicti *Joannis Cheke*. Hæc tantum quatuor volumina in manus reverendiſſimi *Humfredi Purefey*, conſanguinei mei, nuper de conſilio illuſtriſſimæ *Elizabethæ* reginæ in partibus Borealibus inciderunt ex dono dicti *Joannis Cheke*, à cujus filio *Thoma Purefey* ego dono accepi 1612.

ERRATA.

Pag. 115. *l.* 2. *poſt* ſcribit *adde* [Beda] *p.* 118. *l.* 8. *pro* ſede *lege* ſed. *p.* 218. *l.* 19. *pro* magno *lege* magna. *p.* 330 *l. penult. poſt* plane *adde* antiquitate. *p.* 387. *l.* 2. *pro* celebris. *lege* celebris, *p.* 421. *l.* 10. *pro* Gallofridum *lege* Gallofridus. *p.* 425. *l.* 19. *pro* Peierides *lege* Pierides. *l.* 28. *pro* priſcra *lege* priſca. *p.* 426. *l.* 8. *pro* meneat *lege* maneat. *p.* 462. *l. penult. pro* exprimitur. *lege* exprimitur,.

FINIS.

PRELO PARATUR

VOlumen Scriptorum Hiſtoriæ *Anglicanæ* tertium, ab *Henrico* III. ad *Henricum* IV. è vetuſtis Codd. MSS. eruit, & in lucem protulit *Antonius Hall*, A. M. Coll. Reg. Socius.